

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS PÓCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PL
231
S48
1920
v.4

Şevket, Süleyman
Güzel yazılar

۲۱
S. vk , Süley n. سیمان شوکت

سلطانی طقوزنجی صنف.

کوزه‌ل یازیلار

Gü' L ya ı ar

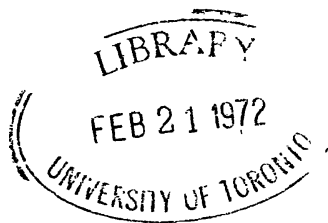
در دنجی جلد

مطبعه عامره

استانبول

۱۳۳۶-۱۳۳۸

PL

231

S48

1920

v. 4

مناجات

حق تعالی عظمت عالمتك بادشهی ،
 لامكاندر اوله ماز دولتك تختگی .
 خا صدر ذات الهمیسه ملك ازلی ،
 بی حدود آنده اولان كو كه لم یزلی .
 اثر حكمتیدر یرله كوكك بنیادی ،
 دولو ، بوش . . . جله ید قدرتتك ایجادی .
 عزت و شانی تقدیس قیلار جله ملك ،
 اکیلیر سجده ایدر یش جلالنده فلك .
 امری وجه اوزره یر ایلر کیجه كودوز حرکت .
 ده کیشیر ، تازه لیر ، موسم فیض وبرکت !
 یرتو رحمتك لمه سیدر ایله كوش ،
 تاب خشمندن آلیر آلسه جهنم آتش .
 شرر هیبت علویه سیدر ییلدیزلو ،
 آنلرك اشعله سی كوك قبه سنی یال دیزلار .
 کیمی ثابت ، کیمی سیار ، بتقدیر قدیر ،
 تا كرینك وارلقه هر بری برهان منیر .
 وارلقن بیلمه نه حاجت كره عالم ایله ؟
 یترا ثباتنه خلق ابتدکی بر ذره بیله !
 كوره من ذاتی مخلوقتك عادی نظری ،
 حس ایدر نورینی اماكه بصیرت بصری .
 وحدت ذاتنه عقلمجه شهادت لازم ،
 جان و كو كلمده مناجات و عبادت لازم .
 نشئه شوق ایله آیاتنه طایمق دیلرم ،
 آگلا وار خالفمه غیری نه یایمق دیلرم .
 ای شناسی ، ایچمی خوف الهی داغلار ،

صورتتم کرچه کولره قلب کوزم قان آغلار .
 ایدر عصیانمه کوکلمده ندامت غلبه ،
 نیلیم یوز بولامام یأس ایله عفویم طلبه .
 نه دیدیم توبه لراولسون، بوده فعل شرور ؛
 بنم عذریم کنهمدن ایکی قات بدتردر !
 نور رحمت نهیه کولدرمه یه روی سبهم ،
 تا کرینک مغفرتندن ده بویوکی کنهم ؟
 بی نهایت کرمی طالع شاملمی ده کل ؟
 یوقسه عالمده قولی عالمه داخلمی ده کل ؟
 قولک ضعفنه نسبت چوغیسه نقصانی ،
 یا آنک قهرینه غالبمی ده کل احسانی ؟
 سهوینه اولدی سبب عجز طبعی قولک ،
 هم اودر عالم معنیده شفیع قولک .
 بی عفو ایله مکه فضل الهیسی یت
 صانما حاشا، کرم نامتناهیسی بتر !

ابراہیم شناسی

وزنی :

فاعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلن
حق تعالی	عظمت عا	لنک با	دشعی
فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلان
اکیلیر سچ	ده ایدوبی	ش جلان	ده فلك
فاعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فع لن
تاب خشنم	دن آلیر آل	سه جهنم	آتش
فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فع ان
شررعی	بت علوی	یه سیدریل	دیزلر

بیلیورسکنز : کله استعمالی صورتیله ذهنمزده کی معنایه ایکی شکل ویریورز :
 (۱) سوزلریز علی الماده مصاحبه لردن آیری آهنکلی اولور ؛ اولچوله رک سوبله نیر ؛

بونك ايعون آز چوق خصوصى بر دقت لازمدر . (۲) قونوشبوركن دها سربستز ؛ اوزمان هر هجا ، يالكز كلهنك بر جزئيدر ؛ افاده مزه ، لسانك قاعده وشيوسندن باشقه بر ترتيبه حساب ايدلز ؛ فكرلر يمزى يالكز دوغرو ، طبيعى ، قولاي ، آجيق بر حالده آكلامق ايسته وز . برنجى شكله « نظم » ، ايكنجى طرزده « نثر » ، دينر .

شعرك آلتنده كي سكر سطره باقكرز : بونلرده بر نوع اولچو وار ؛ كلهلر ، اونلره تطبيق ايديلهرك حساب قاتيلمشدر ؛ احوالده « مناجات » ، « نظم » ، ديملر .

دقت ايديبورميسكرز ؛ منظومه ايكيشر سطره نهايتلى قولاقلمزده عين تاثيرى براقور ؛ بونلره « قافيه » ، ديوروز ؛ اوصافى ، تعريفى باشقه بر پارچه مناسبيله تعين ايتمكه چاليشه جغز .

بوالهى منظومه صميمى شعر صيحاقلنى يوكسك بر درجه ي بولماز ؛ احتوا ايتديكى فكرلر ، دهرين دهكلدر ؛ بر تشبيه ايله سويلهلم : معمارلنك بعض دينى آبدلرلى وقارلى براحتشاى حاوى كوروپورز ؛ مثلاً « سليمايه » ، ده بويه قوتلى ايماندن دوغمه بر طاشقنلق ، بو متانت حس ايديلير ؛ ادرنه ده كي « سلطان سليم جامى » ، نك آقشام غريبلىك ايچنده ، كوكاره يوكسه لن دلبر اينجه مناوهريله برابر ، مهم سبسلره كومولو قالمش كوزل بر رسمى واردر ؛ كوكلر يمزه انكين معالى صمدانى بر تحس و يرر . اولكى صنفلرده اثرلر ي اوقومشديكرز : عبدالحق حامد بك يازيلرنده نهايتسز افقره دالان كنش بر مراقبه هيجانى دويولور . شناسى بونوع عظمتلى وجده ياقين دهكلدر ؛ يانيق تحسسلريله بويى بوكوك ، كيمسه سز ، باك تسليميت ايچنده آغلايه رق هيرانلرينه شفا آرايانلرده بكنز مه يور ؛ اعصابنده صيرلايان بر قسلى احتياجي يوقدر ؛ حسلر ي طاشيران تهيجلردن زياده حدودى معين ، زينتسز ، دوز براق اورته سنده آغبر ، دهرين فكرلر ي آز ، اصيل بر سادهلرله محاط اولورق دوشونور ؛ صاف بر مؤمن كى غفرانه لياقتى ايچون جناب حقاك لطفه صغينر . عمومى تضرع فوقنده هيجانلى كورونمز ؛ قابليتك اورته مرتبه سيله اكتفايه شكايتمز قناعت ايدر ؛ « مناجات » ي بويه طبيى بر توكللى حازدر .

افاده سنك اسكلى صاقلانه ماز ؛ الهى آلمش سنه ايچنده لسان چوق ده كيشدى ؛ شناسى ، كندى ياشاديني شعرك نظمى قوللا نيوردي ؛ سز بوكونكى يازيلره نسبته . « مناجات » ، ده بولديغكرز فرق ، اوصافى تدقيق ايديكز .

« ترجمان احوال » غزته سبك مقدمه سی

مادام که بر هیأت احتمایه ده یاشایان خلق ، بونجه وظائف قانونیه ایله مکلفدر . البته قالاً و قلماً کندی و طنتک منافعه دأر بیان افکار ایتمه یی جله حقوق مکتسبه سندن عد ایلر . اکر شو مدعایه بر سندن مثبت آرانیه حق اولسه معارف قوتیه ذهنی آچیلش اولان ملل متمدنه تک یالکز پولیتقه غزته لر یی کوسترمک کفایت ایده بیایر .

بومبحث ، دولت علیه جه دخی نوعاً مؤیددر که مجلس عالی تنظیماتک تشکلی صرء سنده قوانین و نظاماته متعلق لواحقک تحریراً عرض اولنمه سی ایچون عمومه مآذونیت رسمیه ویرلشدی . حتی حکومت سنیه تک مساعده سیله داخل ممالک عثمانیه ده تبعه غیر مسلمه تک کندی لسانلری اوزره حالاً چقاردقلری زور ناللریله بلکه حقوق قلندن زیاده جه سربستدر . فقط اصل عثمانی غزته لر یی بخت کلتجه : غیر رسمی برورق تک دوام اوزره چقارلمه سنده هر ناصلسه ، شیمدی یه قدر ملت حا کمدن هیچ برکیمسه اختیار زحمت ایتمه مشدر . هله شکرلر اولسون سایه عدالت سنیه ده تلافی مافات میسر اولدی . شویله که : بویوله تورکجه بر غزته تک نشری استدعاسنه دائر کچنلرده تقدیم اولنان مذکروه تک مألنی مصدق مجلس معارف عمومی دن ویریلن مضبطه اوزرینه مجلس خاص وکلای فخامده دخی کیفیت استحسان و اولبابده مساعده سنیه جناب ملوکانه شایان بویورلشدر و بوندن باشقه هر دفعه چیقارلدقجه بر تسخه سی لایق اولمادیقی حالده حضور هایونه تقدیم اولنق خصوصه اراده مخصوصه شاهانه شرف افزای صدور اولمشدر . بو وجهله سابق لاحقه ولا حتی سابقه فائق اوله رق ظهوره کان تشویقات جلیله تک ایفای تشکرنده لسان حالمزدن مستبان اولان عجز منزی عاجزانه عمومه دخی اعلان ایلهرز .

ایمدی اشبو غزته ، احوال داخلیه و خارجیه دن منتخب بعض حوادثی و معارف متنوعه ایله سائر مواد نافعه یه دأر مباحثی نشر و بیان واسطه اوله جفندن ناشی « ترجمان احوال » عنوانیه تسمیه اولنق مناسب کورولدی . تعریفه حاجت اولمادیقی اوزره کلام ، نافاده مرام ایتمکه مخصوص بر موهبه قدرت اولدینی مثلواک کوزمل ایجاد عقل انسانی اولان کتابت دخی قلمله تصویر کلام ایلهمک قندن عبارتدر . بو اعتبار حقیقه مبنی

کیده رک عموم خلقك قولایقله آکلایه بیلجکی مرتبهده اشبو غزته یی قلمه آلق ملتزم اولدینی دخی مقام مناسبتیه شیمدین اخطار اولتور .

ده کلی تا کرینک احسانی عقل و قلب ولسان ؟
بو لطفی ایتمه لیدر فکر و شکر و ذکر انسان !

ابرایم شناسی

ایلك غزته، وندیكده ابتدائی برشكده، فرانسهده « ۱۶۳۱ » سنه سنده « رهنودو » [۱۵۸۶ - ۱۶۵۳] طرفندن چیقارلمشدی؛ اوتاریمخلوده بزم کتاب باصمقندن بیلخبرمن یوقدی؛ پك آز زمان صوكره مدنی عالمك هر طرفده غزته جیلکه اشتراك ایدلدی؛ ایکی عصرلق برتاخرله نهایت بزده بو آهنگه قاریشه بیلدك. « ترجمان احوال » ی شناسی و آكاه افندیلر نشر ایتمك باشلادیلر؛ آز اول ازمیرده فرانسه زجه، مصرده، محمد علی پاشانك هممیهله، عربجه و توركجه مشترك، استانبولده حكومتك رسی لسانیه آیریمجه « تقویم وقایع » [۱۲۴۷: ۱۸۳۲]، صاحبی چورچیل نامنده برانكلیز اولان « روزنامه جریده حوادث » اسملی برر غزته چیقمشدی .

حسی یاخود لسانی اجنبی اولان مطبوعاتی بزدن سایه مایز؛ حكومت وظائفی ایچنده ایسه غزته جیلک یوقدر؛ « تقویم وقایع » یده استئنا ایدم؛ دیمك كه « ترجمان احوال » . كلنجیه قدر بو نوع تشبث اطرافنده ملتتمرك كندی قدرتی ساكت قالمشدی . شناسی و آكاه افندیلر، ایلك دفعه « بزده وارز » دیدیلر؛ مملكتك غزته جیلکی، آشاغی یوقاری یویله باشلادی .

شناسی افندی اسکی تربیه تأثیری آلتنده ابتدائی تحصیلانی بیتیرمشدی . فکری ماضی به باغلی ایدی . نژده اینجه، دهرین حساسیتدن زیاده كه لرك ظاهری آهنگی آرمسند بر انضباط آرایوردی . بر بویوك مزیتی واردی : سیاسی، اجتماعی حیاتی خلقه ساده برلسانه آكلاتمق ایسته یوردی؛ عزمننده صادق قالدی : « ترجمان احوال » ك ایلك نسخه لرنده تفرقه صورتیه چیقان بر پرده لك « شاعر اوله نمسی » قوم دیاسی آچیق افاده لیدر؛ حتی اطراف زده كي شفاهی لسانه او یویور . مجموعه اشعاری دیمك اولان مطبوع « دیوان » نده ساده لك جریانلری حس ایدیلیلر؛ ترجمان احوال دن صوكره نشر ایتمك باشلادینی « تصویر افكار » ك ویردیكي شو خبره باقكیز؛ نه قدر آچیق توركجه یازلق ایسته نمشدنر :

« بکن آيك صوك چهارشنبه كونی برلودوس فيرطنه سی باشلايوب كيتدكجه اودرجه سردله شمش ایدی كه كيجه لین یا غمورك كثر تیه قارده سیلر ، جوشقون نهرلره دونمش وروز كارك شدتیه ده كزده دالغهلر ، كویا بورر داغلر هیأتیه كیرمشدی ؛ بو حال بویه ایكن كیجه ساعت یدی قرارلرنده بردن بره استانبول بر بویوك شمله مخوفه ایچنده قالدی . » اسکی یازیلریمز آده سنده ساده نثر واردی ؛ فقط فكراً یوكسك طبقه ده صاییلان محررلرجه آغیر ، قویو تركییلرله دولو یازمق هنر صاییلوردی ؛ شناسی اقدی بوتأیردن قورتولمق ایسته دی ؛ غزنه سیله طبعیلکه یافلاشدی .

كوزل، ائی، دوغرو سوزلر

بزی افعلالمزدن، التزام حقانیت حقنده اولان افكارمزدن باشقه تحريك ایدن یوقدر . اقتفا بخته كلنجه اكر بر اثر خطا ایسه كرك اكابره كرك اصاغره منسوب اولسون آقا اتباع ایتك دخی خطا دور شو دعواده حقیقت حال ارباب انصاف وتمیزك محكمه وجداننده ثابت اوله جفندن مباحثه من بر استتقا قنامه حكمنه كیرمك ایچون « روزنامه » نك عبارتیه آیری آیری جواب اعطا اولندی . « روزنامه » نك دخی بمحق بردیه چکی وارسه اداب مناظره جه بویولده جواب ویرمه سی لازم کایر ؛ یوقسه حقمنز اولدینی یردن اغلاق مرام ایله صدده آخره نقل کلام ایتك وجوابی قابل اوله مایه حق جهتلری دخی هزله بولاشد بروب کچویرمك اثبات ویاتسلیم حقانیتده عاجز اولانلرك حجتیدره دعوانك ثبوتی دلیله محتاجدر ؛ « روزنامه » نك هر سوزی ایسه ایکی نقطه بیننده اقصر طریق خط مستقیم اولمه سی کبی بدیهی ده کلدركه برهاندن مستغنی اولسون . حق ، تزییف ایله باطل اولماز ؛ صددهك خارجه حقیق ، میدان امتحاندن قاجق کیدر . فن ادب بر معرفتدر كه انسانه خصلت آموز ادب اولدینی ایچون ادب واهلی ادیب تسمیه اولمشدر . ابنای جنسنی بلاموجب استخفاف ، خفت عقلمن نشأت ایدر كه حقیقته استخفافه شایسته در . مزاحه مزاح ایله مقابله ایتك شره شر ایله مجازات قیلندندر . نوع بشر دن اول فردكه حق ایله خلق عندنده افعالندن منفرد اوله رق مسئول اولدیغنه معتقد اوله ؛ مسلك حقانیتده فرید اولمق وظیفه سیله مكلفدره

ابراهم شناسی

شناسی

حیاتی وزمانی . — شناسی افندی ، ۱۸۲۵ تاریخزده استانبوله دوغدی ؛ پدری شهنی شهیدلرندن برطوبچی یوزباشیسی ایدی . یتیم بوپودی ؛ برآز اوقودقدن صوکره طوبخانه قلملرندن برینه کیردی ؛ مملکتک سیاسی ، اجتماعی حیائنده واسع شمولی حائر برانقلاب واردی ؛ متقابل تأثیرات ایله دولو ، اسکی یکی ایکی تمایل ، آرتق مجادله ساحهسته چقییوردی . اوزمانه قدر قرون وسطا تک برذیلی کبی یاشامشدق ؛ تدریسانمز ، آنبیاه دورینک فیضانیله معاصر ده کلدی ؛ ذکارله مثبت تجربه لردن فرقلی فکرلر حاکم اولیوردی ؛ ادبیاتزده خلقک ماتمی ایلله ، سونجی ایلله پرهیجان صحیفه لر آزردی ؛ معماریمز فنا برقوقف دورهمسی کچیوریوردی ؛ اوروپاده کی تماشا ذوقندن خبرمن یوقدی ؛ فنه ، ادراکه عائد تلقیلر عیزده زمانک ایمجایی ایلله متناسب ده کلدی ؛ آوروپاده موسیقی مکتبلیری واردی ؛ مدنی ملترک طلیغنده کی اسراره وقوفی کنیشله یوردی ؛ علمک اصولی ، ماضیه نسیئله باشقه لاشمشدی .

برز بورتقیه مظهر اوله رق دوشونه یوردق ؛ مملکتده کی فکر دورغونلقی منع ایتک لازمدی . لاله دورندن بری حکومتده برقاچ متفکر یکی حیاته یاقین برانقباه ایمچون اوغراشیوردی ، عسکری تاضیق ایتک امایله متعدد تشبیهلر کیریمشده ؛ « قاسیسی » دن هیأت بوفوندن « علوم طبعیه » اسحق افندی تکلمیلله ریاضیات مجموعہ سی ترجمه ایدلمشدی ، دولت ترقی احتیاجنه واسطه آرابوردی ؛ مهندسخانه ، حریره وطیه مکتبلیری آچیلشدی ؛ تنظیمات فرمانی اروپاده کی معاصر تشکیلات ایمچون خیرلی برمنزل اوله جقدی ؛ شناسی افندی بواجتماعی تبدل دوره سندنه یه یشدی .

مملکتده ایکی مقابل جریان واردی : (۱) مکتوبی قلنده مأمور علمادن ابراهیم افندی ، شناسیه عربی و فارسی اوکرتمشدی ؛ (۲) برانجی اردوسندن متقاعد موسیو شانانوف فرانسه جه تحصیل احتیاجنه رهبر اولویوردی ! شناسی افندی ، شرقده ، غربده اوکرتک ایمچون واسطه بولمشدی .

ذکامزک یکی اصول ایلله انکشافنی دوشونیوردق ؛ آرتق آوروپاده کی نوره توجه اشتیائنده نجات آرایه جقدق ؛ بالاخره مسلمان اوله رق « رشاد بک » اسمنی آلان موسیو شانانوفک ، طوبخانه مشیربک دلالتله فرانسه جه تحصیل ایمچون کوندرلدی !

حیاتمک اجتماعی تشکیلی ده کیشیوردی ؛ مملکتک هر درلو مسلک اربانه احتیاجی واردی ؛ پارسده هانکی علمی تحصیل ایتهمی وطنی ایمچون فائده لیدی ؛ رشید پاشادن صوردی ؛ فنون مالیه تبیی لزومه عائد آلدی جواب ، سعینک هدفنی تعیین ایده جکدی ؛ اقتصاد ، حقوق درسلیرنه چالیشدی ؛ اصل ادبیاته وسایسته صراق ایدیوری ! اوروپایه حکومتک تشبیه و حایه سیله کیتشدی ؛ رشید پاشا تک پارسده پلک آئی برشهرتی واردی ؛ بو واسطه ایلله فرانسه تک علمی ، ادبی حیانه شرف و یرن بعض اکابری طانییدی ؛ ره نان ، لامارتین ، لیتره کی ذواتک التفاتی کوردی ؛ یاشادنی محیطه موافق ، یوکسلمکه ناعزده برذکا ایلله استانبوله کلدی ؛ ذهنآ دهرن دوشونجه لره دالغین کورونوردی ، معارف اعضا لغنده بولنمشدی ؛ استانبوله وفات ایتدی ؛ تقسیم مزار لغنده والده سنک یانه دفن اولندی . ۱۸۷۱

فکرلری . — ذهنتده اوکرندیکی لسانلر کی ، شرقه و اورویایه عائد ایکی جریان وار : منظومه لریک شکلی اسکیدو ، شعر لریک بر قسمنده فرانسیز ادبیاتندن استفاده ایتمش کورینور ، ادبی اثرلره وقوفنک درجه سنی بیلمه یوز ؛ لکن راسینک ئه ستهر ، آندروماق فاجعه لرندن ترجمه ایدلش ایکی اوافاق پارچسی وار ؛ فتهلونک تلهماق اسمی منشور اثرندن بر قاج نمونه بیلوروز ، لافونته نک قورد وقوزی افسانه سنی ترجمه ایتمدی ؛ دیوانده گندیته معاصر بویوک فرانسیز شاعرلرندن یالاکز لامارتینک «منتخبات شعریه» سیله «میدتاسیون» ندن برایکی قطعه بولیوروز ؛ «شاعر اولمه سی» تیاتروسنی بزم ماضیمزه بورجلی اوله ماز .

فکرلرنده «۱۷۸۹» انقلابنک اساسلری واردر ؛ برمنظومه سنده رشید پاشایه «اهالی» فضلک رئیس جمهور ، دیور ؛ بو خطاب فرانسه دن بزه کیمشدر ؛ شعر هیجانلرندن محروم ، آغیر باشلی ، ساکن قصیده لری ایچنده بودوق حائر پیتلری آرز صایله ماز . فکرنجیه قلبی انسانلر یامیشدی ؛ «لوح قلم» بلا واسطه جناب حقه نسبت اونور . دهرین ذکاسیله رشید پاشا حرب آچمدهن اصیل بره رمان کی یوکسه لیور ؛ جفادن اوزاق ، قانسز اعلان ایدیلن تنظیلات ، اونک سایه سنده ملکه بقا ، سلطنته استقلال وبره جک . حضوری انجمن دانشه بکزه یور ، عالمه نظیری کله ماز !

شمیدی به قدر اسیر یاشا بودوق ؛ جهلمز زنجیر کی اراده مزه حاکم دی ؛ حر قانولر یله طلبدن آزاده پاشایه جف ؛ نظاماً هرکک حق مساویدر : سلطانیه عائد صلاحیتک بیله حدودی چیزیلور ! نفی ، فلکک دور یله کیجه یی صباح ایتمه سنده معنی بولیور دی ؛ هر وقعه نک عاقبتی بو واسطه ایله ، بوتدل ایله آکلادیمزه قانندی ؛ عالی رؤیایه بکزه سوردی ؛ کوز بوموب آخچه زمان کچردی ؛ بو قدر آرمه لمت ایچنده حیاتی هنره مساعد بیله کورسه ک نظر ننده عاقلک آبی ، فنا بولی کشف ایتمه سی قابل ده کلدر ؛ «لشکر غم» ک هجومی آرمه سنده خبر ایله شری تشخیصه اقتدارمز بودوق ؛ «هادی» ازل توفیقی «رهبر» ایتمه نیجه حقه واصل اوله ماز ؛ اللهک لطفنه رفاقتله ایش کوریوروز ؛ عکس تقدیرده فکرنجیه عقله اوپانه ضرر مقدردر ؛ ایشه باشلاق بیله بوشدر !

شناسی بوتوکه ، بوتبللکه راضی اولماور ؛ وظیفه نک هدفنی عزم وامیدده بوله جفته قانمدر ؛ حقه تقدیرنه ، رضاسنه مداخله صلاحیتی خارجنده قالیور ؛ الک تأیسی نفییه ویردیکی جوابی اوقوییکز : «هالی بدر اولمش کورنجیه عمریمزک کچدیکنی آکلارز ؛ جهانک اقبالی یالانچی برنورایله پایلدار ؛ شمشک کی زوالی سریع اولور .

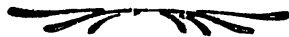
بدیخت اوکا دهرلرکه جهلانک الذده جفا کورمک ایچون هنروکال اکتساب ایدر ؛ عقل سلیمه حق بولنی آوامق بروجه بدر ؛ خدا ایسترسه بوفقیله بزه یول کوستر ! منور بر آدم یورهر بدن محروم ایسه بجزخی اوکوره نیر ، موقیتسز بروقه بیله نظر ننده حکمت درسی اولور ؛ هرکک ماهیتی اثرلرله آکلشیلیر ؛ انسان قدرتی نسبتنده فنا پاخود آبی ایش کوره بیلیر ؛ بزه چالشمقدن اوصافق یاقیشماز .

شناسی عزم ایله مجهز دی ؛ فکر آبوبوک بر آدم صلاحیتله یاشامق ایستور دی ؛ مملکتک انقلابه احتیاجنی کورمشدی ؛ استقباله چالشمه رق مؤثر اوله جفته اعتمادی وار دی . موقیت دینلنکدن بوسک ، وظیفه سنی ایفا ایده جکنه قانع بروقار ایله اوغراشمق ذوقی دویمشدی . نفینک فکرلرینه معارض دوشونجه سنی طبعی کورمک لازمدر .

نظمی ، نثری ، دیگر اثرلری . — منظومه‌لرنده کوزه‌للك آزدرد؛ اوقوبورکن تحسیرلرنک هیجاننده همزون، نشه‌دن طاشقین، عصبی ، آواره بررعه‌سه حس ایدله‌من! شعرک طاتلی برآقیشی واردرد ؛ قلبه صیباق حساره حسرت ونسلی حظی ویرر ؛ بعضاً قیوراق ، آجیق اذواق اراسنده اعصابز ، دهرین برخط ایله‌یانار ؛ روحزده کیزله‌تن هجران اوایانیر ؛ ماضینک سویل سیسلر ایچنده کوزه‌ل کورونن خاطره‌لرنی ، مست ایدن لذتلی برآجیق‌له دوشونورز !

منظومه‌لرنده اوله‌تمیز ، جانلی شعر یادی یوقدر ؛ ساده یازیوردی ؛ فقط سیکیرلری ، صنعت احتراصلریله صارصیلما‌معدی ؛ ماضینک جریانلرنه اکثریا شخصیتسز برانقیدایله‌قاریشمش کورینیوردی ؛ شعریندن زیاده فیکرلرنده یکیک واردی ؛ کوچوک « دیوان » ی بو حکمک دلیلریله دولودر . نثرینی مثبت، دوغرومعا که‌لرنه قوت ویرمک‌ایچون قولانیوردی ؛ صنعت هیجانلری طاشقین‌ده‌کلدی . حیاتنک صوکه‌سنه‌لرنی حصاریده‌رک یازدین‌لقتی ، پشته‌ویارس کتبخانه‌لرنده ایش ؛ مجارستانده‌کی جلدلر حکومتجه استنساخ ایتدیرلدی ؛ بونده شناسینک اولدیفنه دائر بر اشاعت یوقدر ؛ وفاتندن صوکه‌ترکسی ایچندن بر « صرف ترکی » چقیدینق ابوالضیا توفیق بک سویله‌بور . تورکجه ، عربی فارسی و فرانسزجه مقابللریله برابر « ۱۲۶۷ » سنه‌سنده نشر ایتدیکی ضروب امتثال عثمانیه مهم برآردر ؛ بزاصل خلقی آرز دوشونیورز . تاریخده اهل‌الملک مثالی چوقدر ؛ اسکی ادبیاتزده وطنه ، ملتیه هاند هجران بک آرز ترم ایدیلیور ؛ اجدادمنک دین و دولت حقنده‌کی اندیشه‌لری ، تصورلری حرمتیه لایقدر ؛ هنرمده ، ذکاده اولر بزه فائقیدیلر ؛ لکن حیاتلری ، هیجانلری باشقه صورتیه کچیوردی ؛ فیکرلری ، فرانسه انقلابندن صوکه جهانه پاییلان اعتیادلره اونازدی ؛ بزشناسینک معاصرلریله برابر اسکی استقامتدن آبری برصنعه‌یه کیرمشدک . بوقطعه‌سنه بافیکرز، تنظیاتدن اولکی یازیلریز ایچنده بویله برخطابه تصادف ایتک قابل ده‌کلدر :

ای وطن شاعری ، تقریض ایله ذاتکدر ایدن ،
 بوورقیاره‌منی جمله‌دن اول تزین .
 قسم اولسون شرف ملتیه کیم لایقدر ،
 اهل‌دل غیرت ملیه‌کی ایتسه تحسین !

مسد

یر وقت ایدی ، بن قلزم ایدم، جوش ایله طاشدم ؛
 یر وقت هو‌الرده ترقیه صاواشدم :
 که آتسه یاندم کول اولوب خاکه اولاشدم ؛
 که شمس وقرلرده کزوب دهری دولاشدم .
 بیلمم که بوغمکاه نه‌دن بویله صاتااشدم ؛
 کیمدن کیمه شکوی ایده‌یم، بن‌دخی شاشدم ! .

چکدم غم صدگونه کردون دوتایی ؟
 طاتدم نیجه دم چاشق زهر و شفای ؟
 بر شیده خلاصه کوردم رنگ بقای ؟
 کلدم کللی طاله چکدم بویلابی .
 بیلم که بوغمکاه نه دن بویله صاناشدم ؟
 کیمدن کیمه شکوی ایدیم، بن دخی شاشدم !

طالده می یابنده می بیلم بو مفاسد ؟
 پیدربی اولور سهم ستم خاطره وارد ؟
 اندازده ادراک بشر غیر مساعد ؟
 حکمت ایسه بر قبله نمای متردد ؟
 بیلم که بوغمکاه نه دن بویله صاناشدم ؟
 کیمدن کیمه شکوی ایدیم، بن دخی شاشدم !
 کیمسه آجیاز غم اریتوب صوکی آقسه ؟
 یا آتش غیرتله جگر کاهمی یا قسه ؟
 سر رشته تدبیری نوله غیری براقسه ؟
 پیکانه کورونمز صاغه باقسه ، صوله باقسه .
 بیلم که بوغمکاه نه دن بویله صاناشدم ؟
 کیمدن کیمه شکوی ایدیم، بن دخی شاشدم !

مألوف ستم اکثر حکام قضانک ؟
 هر بلده ده احوالی یاماندر ضعیفانک ؟
 هیچ برایشی معقول ده کل دور زمانک ؟
 حیرتده براقدی بنی اوضاعی جهانک .
 بیلم که بوغمکاه نه دن بویله صاناشدم ؟
 کیمدن کیمه شکوی ایدیم ، بن دخی شاشدم !
 بر طاله کلدم صفا سنده محن وار ؟
 صورتده نظر آیلر ایسه ک سن ایله بن وار ؟

اما که حقیقتده نه بن وار نه دهن وار ؟
 سن بن اراده آلتز ؟ البت برایدن وار ؟
 بیلیم که بوغمکاهه نه دن بویله صااشدم ؟
 کیمدن کیمه شکوی ایدیم ، بن دخی شاشدم !
 عالمده ضیا ، اسکی هوی وهوسم یوق ؟
 اقبال وسعادت کبی برملتسم یوق ؟
 فریاد ایدرم ، بیوده . . فریاد رسم یوق ؟
 فریاد که فریاده دخی غیری سسم یوق .
 بیلیم که بوغمکاهه نه دن بویله صااشدم ؟
 کیمدن کیمه شکوی ایدیم ، بن دخی شاشدم !

ضیا پاش

وزنی :

مفعول	مفاعیل	مفاعیل	فعولن
بروقت ای	دی بن قلز	مایدیم جوش ای	له طاشدم
بروقت	هوالرده	ترقی به	صاواشدم

هر بارچه آلتیشر ، مصراعدن مر کیدر ؛ منظومه لرك شكلی بختده بوکا «مصدق» دینیر ؛
 یالکیز دایما هر قسمک نهایتده عین یتک تکرر ایتمی . لازم ده کلدرد ؛ بوراده صوك ایکی
 مصرع هیچ ده کیشمه یور . باشقه مثاللر اوزرنده بر قاج دفعه تطبیقاند بولنه جغز .

منظومه نك موضوعی حزیندر . بیلورسکیز : یاشایورکن بمضاشن بر سعادت امیدیه قلبکیز
 تیره ؛ حیاتک قاناتان ایکنه لرینه هنوز تحمیلکیز ، امیدلریکیز واردر ؛ ییشیل بر افق ، مائی بر سما
 آرایورسکیز . از صوکره کوزلریکیزه آغیر ، سیاه بر حزن آراسنده ماتم بخاری بیغیلیر ؛
 شقاقلریکیزده پارلامنه باشلایان کوموش تللر چوغالمشدر ؛ امللریکیزک ایلولی کلیور ؛ افقده
 تیره شن ، خفیف ضیالر اریمشدر ؛ آرتق حیاته ، سونجه وداع ایدیورسکیز ؛ اوزمان
 ناصل ونیچون هر شی آجیدر ؛ بیلنمز . مسدسده ایشته اوجمهول ، متعسر محنت واردر .
 ایلك قطمه نك مناسی آکلامق ایچون دوشونملیسکیز : وجودیمزک ماده لری شیمدی به
 قدر نه انقلاب کیرمشدی ؛ بز ناصل ترسیاتک متکامل شکلری یز ؛ انکین ده کزلردن بر

چوق ذرملر آلمش اولق احتمالز واردر ؛ وجودیمز تشکل ایتمدن اول شیمدی بزده کی
ماده لرك هوالرده جداله اشتراك ایتدیکنی بیلیورز ؛ اوض آتشدی ؛ بز وقتله کونش ،
قرهپ بر آرادا یانارق دهری دولاشیوردق ؛ شیمدی بو حیاته زدن کلدك ؛ جفا
چکیورز ؛ شکایت دیکله جك کیسه یوق .
ایشته ایلک پارچه یه بویله معنی ویره بیلیرز . دیگر قطعه لر دها آجیق یازلمشدر ؛
شاعرك شکایتلرینی دویه رق آکلامغه چالیشکمز . . .

ضیا پاشا تک چومقانی

بم پدرم ، غلطه کمرکنده کاتب وایشی ، کوچنی آبی بیلیر ، وظیفه سیله قناعت
ایدر بر مرد محاسبدی . بم هنگام صباوتمه یاز قیش بوغاز ایچنده ، قندیلیده ساکن
اولوردق . بنله برابر مکتبه کیدوب کلك ، همده اولك سوقاق ایشلرینی کورمك ایچون
اون یدی ، اون شکمز یاشلرنده وعمر نامنده بر کوله آلمشدی .
کوله ، مملکتنده خرسزقله تربیه اولندیقندن کراز ، اوزوم موسملرنده بنی باغلر
کوتورر ، کندیبی آلی یتشدیکی میوملردن چالاردی ؛ برلکده بیردك . تخمیننه کوره
آلتی یدی یاشلرنده ایدم . برکون کوله ایله برابر قبودان اسبق داماد خلیل پاشانك
قندبللی اوزرنده واقع باغلرندن « حوضلی باغ » دیرلر ، بر باغنه کیتدك . باغك اطراف
دیکنلی چالیلرله محفوظ اولمغه کوله بر مدخل بولوبده کیرمه دی ؛ آلدنکی صویه ایله
چالیلری آزالایه رق کوجه بر کوچوک ده لیک آچه بیلیدی . بکا خطاب ایله « بن بورادن
صیفه مام ؛ سن کوچوکسك ؛ ایجری کیر ؛ یاقینده کی کوتوکلردن اوزوملری قوباروب
بکا ویر ؛ برلکده ییلم ؛ دیدی . بن ده پکی ، دیدم . ایجری دالدم واوزوم ده وشیرمکه
مشغول اولدم . مکر خلیل پاشا مرحوم ، او ائنده نشان آتقی ایچون او باغنه گلش ؛
نشان دستیسی بالتصادف تمام . بم چاپول ایتدیکم محله قونولمش اولمغه اوزاقدن بنی کورمش ؛
مرحومك دائرهمی قواصلرندن قندیللیلی احمد بك دیرلر ، قوجه بیقلی بزقواصی واردی که
هر بار راست کلدکجه بیقلرندن قورقاردم . اوکون پاشانك یاننده بولتمش ؛ وپاشا بنی
اوکا کوستروب یانته کوتورمه سفی تنیه ایله کوندرمش .

بن ایسه دنیان نی خبر! متصل اوزوم صالحیملرخی قوپاروب چالی آراسندن کوله یه ویرمکه مشغول ایکن آنسزین آرقه مدن بری کلوب یخی توجاغنه قاپدی. وقور قوتمایه رق، بیلیم نه سوزلرله تأمین و تسلیتله ایدم رک پاشانک یانه کوتوردی. اوکنده دوران بر قاج طبق اوزومی بنم اوکه سوروب بیک تکلیف آیلهدی؛ اونک بو نوازشی قورقونی و حجابی بوس بوتون زائل ایدوب بلا تکلف بیکه باشلادم. کیمک چوجوغی اولدیغی، اومزک نه سمته اولدیغی سوردی؛ بنده سوله دم. نیچون اوزوم چالیدیغی صورونجه هیچ کتم ایتمه یوب کوله نک تعلیقاتی تمامیه نقل ایتدم. بنم صداقت و صفوتم بس بللی مرحومک خوشنه کیتدی؛ زیرا آله بر خیل پاره ویردی؛ واحد بکه تسلیم ایله خانه مزه کوندردی.

غرائب اتفاقیه دندرکه مرحومک صوک قبودانلغنده حسب القدر خدمت شاهانه ده بولوندم. برکون سرای هایونه کلدی. کندیسيله صحبت ایدرکن خاطر مه کلوب «بولندن اون آلتی اونیدی سنه اول قنبدیلیده حوضی باغده نشان آتقی ائساننده ایکن یشیل جبه کیمش برچوجوغی اوزوم چالیدیغی صیره ده کوروب، قواس احمد بک ایله طوتدیره رق جلب و تلطف بویوردیغکز خاطره کلیرمی؟» دییه سؤال ایتدم؛ پاشا مرحوم، غایت فطین و ذکی اولغله در حال تحظر ایتدی. و «او چوجوغه حالا آجیرم؛ زیرا باباسی هرکیم ایسه یانه بر خرسز کوله قاتمشدی. یوقسه چوجوقده اصلا قناله استعداد کورمه دم. چونکه وقوعاتی هیچ کتم ایتمه یه رک بکا نقل ایتدی و بک خوشمه کیتدی. صوکره احمد بک دخی چوجوغی تصدیق آیلهدی. لکن او چوجوغی و بو وقعه یی سز نهدن بیلورسکز؟» دیدی؛ بنده جوابمده «ایشته اوکون سزک باغکزدن اوزوم چالارکن یاقه یی آله ویرن ولایق اولمادیغی حالده مظهر التفاتکز اولان چوجوق صاقالاندی. بوکون قارشیکزده ینه التفاتکز نائل اولویور؛ یعنی بنده کزیم.» دیدم. بن بونی سویلر سوله مز کویا خرسزلنی کندی ایتیش کبی کمال ادبدن قیزاردی و بکا تشکره میدان ویرمه یوب مستغرق تلطیفات آیلهدی.

بو کوله یی بر آز وقت صوکره پدر مرحوم، آزاد ایدوب مملکته کودردی. یخی دخی او ائشاده امام زاده مرحومک نظارتی تحته سلیمانیه جوارنده بکی آچیلش اولان مکتب ادبیه ویردی. و تربیه باقی ایچون اسماعیل آغا نامنده، الی بش یاشلرنده بر لالا طوتدی.

بزم لالا، قیصریه قضای داخلند «افکه» قریه سندن اولوب یکچیری دورنده طشره وزراسنه ایچ آغالی ایتیش؛ چوق شی کورمش، اولدجه دنیایی آکلامش، حقیقده پیشکین وادیب واولاد حریصی بر آدامدی. شو قدرکه کیجه وکوندوز درد وفکری بنی اون فروش قازانوب بر کون اول مملکتنه کیتمک وآخر وقتی چوچوق چولوغیله برابر یکچیرمکدن عبارت اولغله پاره خانه سی کلنجه لالا هر دورلو حسیات انسانیه یی اونوتوردی. مثلاً پدر مرحومک لالایه و بکا برنجی توصیه سی، جامع حولیسنه کیدوب چاپقینلره اویناماق؛ ایکن هر کون مکتبدن چیقیلدقده شریکرمله برابر بز صولوغی سلیمانیه جامی حولیسنده آلیردق. اگر لالا بر آز تیتیزک ایدمک اولورسه پدردن آلدیم کونده لکدن جیسیمه قالان یکرمی پاره یاخود اوتوز قرق پازنی الیه صیقیشدیرردم؛ در حال یوزی کولوب «هایدی، بنده ایکندی نمازی قیلماق؛ سن بر آز اوینا، بنده نمازی قیلهیم» دیردی و نمازدن صوکره اکثریا صوکره جماعت یرنده اویقویه واروب برایکی ساعت بنی حالمه ترک ایدردی. صوکره عودت ایدمکمزده نیچون کجیکدیکمزی شاید پدر صوراسره ایکمزک جوابی بر اولق ایچون برلبدکه یالان حاضر لاردق.

لکن بو حال ایله برابر لالام بنی دائماً درسیمده دوام وصفیمده کی چوچوقلره سبقته اقدام ایچون لندن کلن تشویقاتی اجراده قصور ایتزدی. حتی نظم اشعاره باشلایشم او آدمک همت مخصوصه سی و بر غریب وسیله ایله اولدیغندن بوراده تقاضی فائده دن خالی کوردم.

بزم لالانک اشعاره پک محبتی واردی؛ حتی کندیسنک یازیسی کوچ اوقونوردیجه ده املاسر اولدینی حالمه عاشق عمر و کوهری آنارندن محفوظی بولونان بیتلری مناسبتلی مناسبتسر صیره کتیروب اوقور و آزا صیره، کندیدم قطعه و غزل کبی شیئر نظم ایدوب ایچنده موزون اولانلری ده بولونوردی. بو مطلع اونک غزلنددر:

دروم در دین عرض ایتدم بو قرطاسه قلملره
کوردم نه ظهور ایلر، نه سوبلر غنجه قلمله ؟

مکتبه عیسی اقدی نامنده بر فارسی معلمی تعیین ایدلشدی؛ هر هفته صائی کونی کلیردی؛ چوچوقلرک بمضیلری اوندن درس آلیرلردی؛ ایکن نیم مکتبه کونده دیله حکم وقت پدر مرحومدن «صاقین اولمایه که فارسی اوقویه سک؟ زیرا هر کیم اوقور فارسی، کیدر

دینک یاریسی ؟ « دیه آلمش اولدیغ فصیحت ، قولاغمه کوبه اولدیغدن فارسیه هوس سویله دورسون اوقویانلره دینسر نظریله باقاردم .

لالا، بوحاله واقف اولمغله کیزلیجه بکافارسینک هرشیته لازم اولدیغنی و دینه دو قونقمیزین اوقونماسی بمکر ایدوکنی و هر فارسی ارقویان دینسر اولمایوب حتی عیسی اقدی پک صالح و متدین بر آدم اولدیغنی و کندییی بیله و قتیله اوقویه مادیفنه نادم اولوب شیمدی التدن کلمه آق صاقالیله اوقویه جفنی واکر بن اوقومازسم امتحان وقتنده شریکزمندن کری قاله جفنی و پدرک بکا به یادیمه سی کندینک فارسی آکلما دیغدن اولمغله اکر بن شیمدی آندن کیزا اوکره نهجک اولورسم هم پدرمی کچمش همده امتحانده برنجی جقوب آتی نمون ایتش اوله جفنی اویله بر لسانله آکلاندی که آرتق فارسی اوقومنی ائیجه ذهنده قرارلاشدردم و کویا کیزلی بر قباحت ایدر کبی مکتبک دمیر باش کتابلردن بر « تحفه وهی » استعاره ایدوب او هفته درسه باشلادم .

ایجه خاطرمدده درکه هنوز تحفه بی تمام ایتهمشدم ؛ برکیجه لالا ایله برابر، قارشیلقلی اوطوروب ال دکرمنی ایله بولغور اوکوتمکه مشغول ایدک ؛ دکرمنی چوریرکن صیره بکا کلدی ؛ بن چوریمکه مشغول ایکن کوردم که لالا کوزلرندن یاش دوکوب متصل آغلایور . سبینی صوردم ؛ جوابنده « سن دها چوجوقسک، آکلمازسک ؟ » دیدی . بن اصرار ایتدم ؛ نهایت عاجز قالوب « بو دکرمن لسان حال ایله نه دیور بیلورمیسک ؟ » دیدی .

بن دکرمنک لاقیردی سویله دیکنی اووقه قدر ایشتمه دیکمدن حیران حیران لالانک یوزینه باقادم ، « آمان ، دکرمنک ناصل لاقیردی ایتدیکنی بکا سویله ! » دیه ابرامه باشلادم . لالا ، درونندن برآه چکوب « اوت ، دکرمن سویلر ؛ و بزدن دها فصیح و معقول سویلر . فقط اونلری ایشتمکه قولاق ایستر ! ایشه بودکرمن لسان حال ایله دیورکه : « ای بکا نظر ایدن غافلر ! کوزلریکیزی ائیجه آچک ، بکا ائیجه باقت ! زیرا بن بو دنیانک بر مثالی یم ؛ بکا قویدیغکنز بوغدایلر دخی دنیایه کلن انسانلرک عیندر ؛ قونیلان دانهلری ایکی طاشک آراسته یووارلایه یووارلایه قیروب اوقالدریم و مطلوب اولان مرتبه کاله کلد کلرنده — که بولغور اولورلر — اونلری دیشاری آتارم ، یکی کلنلره مشغول اولورم . نته کیم دنیا دخی کندینه کلن انسانلری زمین و سما آراسته انواع بلایا و امتحانات ایله آزوب کیروب کاله یعنی هر شخص کندینه مقدر اولان نصابه بالغ

اولدقده مزاره دفع ايدر ، ديكر لريله مشغول اولور . حتى بو معنى اوزرينه شويلهده بر شعر خاطر مه كلدى . شيمدى بالدايه نظم ايتدم . « ديدى و « آسياني دور ايدن آهنگه نظر قيلشم » مصراعيله بر قاج بيت اوقودى . حيفا كه ديكر مصراعلر خاطر مده قالمادى .

بن بو سوزك مدلولنى آكلايه جق ياشده اولماديغمدن آسيابك بويه كوزهل سويله مه سندن زياده لالانك فضل و كالنه حيران اولدم و آسياب و آهنگ كه لر ينك معناسنى آكلامقله فارسى اوقومغه ذوق و هوسم بر قات دها تزايد ايتدى و لالانك كوزينى قاشنى آكهرك كمال تلذذله و بيلمه ديكم بر طر زده اوقودينى شعر ك اداسى معناسندن زياده خوشمه كيدوب شعرى بكا اوكرمه تمسنى رجايه باشلادم . لالا ، جوابنده « شعر ديدكلرى بعض عبادده مخصوص بر عطيه الهيدر ؛ توغل و تحصيل ايله اولماز . اكر جناب بارى سكا ده مقدر ايتمش ايسه شاعر اولورسك ؛ والا هيچ بر وسيله ايله بو شرفه نائل اولامازسك . خواهه ك نهمان افندى هر علمده ماهر بر فاضل متبحر ايكن شعر سوييله بيلورمى ؟ باق ، عيسى افندى فارسيد يكتا اولدينى حالده طبيعت شعريه به مالگي ؛ ايشته شعر بر داد حقدور ؛ علم ايله اله كچمز ، ديدى . بونى ايشيدير ايشيتمز كويا ايجمده كوله نمش بر آتش كومه سى وارمشم ده او كورو كله نمش كبي كننده بر غليان حسن ايتدم ؛ قراره بحالم قالمادى ؛ دكرمنى بر اقدم ؛ آغلايه رق لالانك بوينته صاريلدم و شعر ك ناصل سويله نديكنى مطلقا بكا اوكرمه تمسى ايجون يالواردم .

لالا ، اهل عشق و باغرى يانيق بر كيسه ايدى . بكا نظر تر حله باقدى و بر طرز دلتوازانه ايله « سنده بو عشق و هوس اولدجه اومارم كه شاعر اولورسك ! » ديدى . و شعر دينلن عادتاً سوز اولوب فقط اوزان عروض ديدكلرى « فاعلاتن مفاعله لرك حر كات و سكوننه موافق اولمسنى و مصراعلرك آخرى بر رينه اويق لازم كه جكنى بيلديكى قدر تعريف ايتدكدن صوكره « مادام كه شعره هوسك وار ؛ ابستداكى نظمك تبركا » بر « نعت نبويه » اولسون . هايدى بو كيجه چاليش ! او يولده بر شى ياپوب يارين بكا كوستر ، اويمايان محللرينى دوزمه ليرز . بويه بويه سن ده شاعر اولورسك « ديدى و رديفلرينك « يارسول الله » اولمسنى توصيه آيله دى .

بن ادسویسج ایله مردیوم نلری دورت ال ایله چیقه رق اودامه قوشدم ؛ قانی یی قاپادم..
اوکمه بر طبقه کاغد قویدم ؛ هان قلمی المه آلام . کویا ذهنمده بیغیلیمش ، قالمش برچوق.
شینلر یازم جقدم . دوشون بره دوشون !. عقلمه برشی کیز ! وزن ، عروض نروده ؟
عادی کلمه لر بیله کویا بزنی طوتوب ده زورله ساسله ورنه صوقه جق خوفیله ذهنمندن فرار
ایدرلردی . والحاصل خاطریمه . هیچ بر سوز کتیره مه دم . بویله لکله صباح اولدی ، کوزیمه .
بر لحظه اویقو کیرمه دی . ناصل اولورسه اولسون دیدم ، کاغده بر قاج سطر صاحجه صاپان
شینلر یازدم ؛ فقط سطرلرک صوکلرینه « یار سول الله ، ردیفی علاوده قصور ایتمدم !
بؤنلری بر قاج یوز کره تکرار تکرار اوقودم و ذهنمجه هپسینی موزون و پک اعلی
بولدم . لکن معنی هیچ خاطریمه کله دی .

اورته لقی آغاریر آغارماز سوینه رک ، لالانک اوداسنه قوشدم و هنوز یاناغندن قالمش .
آبدست آلیرکن یا قالادم و مغفرانه کاغدی اله طوتوشد بر دم . لالا ، بر کره کوزدن کچیردی ؛
کاغدی ینه بکا ویردی و تبسم ایدردک « بوده فنا ده کل اما شعرده وزن ، هر سطرک
حرکات و سکونی بر برینه موافق اولمق دیمکدر ؛ بونک ایسه کیمیسی « فاعلاتن » کیمی .
« مستفعلن » اولدیغندن باشقه هیچ برندن بر معنی چیقما یور . کلمه لر بر برینه « دارغین
اوکوز » کبی باقیورلر ؛ حال بوکه شعر ده وزن ایله برابر معناده شرطدر . سن ینه بونی
صاقلا ؛ فقط بوکیجه دیدیکم یوله سویلمکه چالیش ؛ یارین کوریم ! « دیدی .

او زمان بن ده شعریمی تکرار اوقودم . لالانک دیدیکی قصورلرک هپسینی کوردم ؛
آرتق درس کیمک قیدنده ؛ شاعر اولمق نیجه جهانه مالک اولمقندن قیمتی اولدیغندن .
اوکون آقشامه قدر مکتبده شعر دوشوندم ؛ جامع حویلینده جویر اوینارکن یته شعر
تصور ایتمدم . نهایت اوکیجه ده صباحله قدر اوغراش رق برشی قارم لادم . ایرته سی کون
لالایه کوستردم ؛ لالا کاغده کوز کردیررکن بنم یوره کم اویناردی ؛ عجبانه دییه جک دییه
کوزلرینک ایچنه باقاردم . بیلم بنی تشویق ایچونیدی ؛ یوقسه صحیح آوزنی ، معناسی وار میدی ؛
« آفرین ، آرتق شاعر اوله جغکده هیچ شهیم قالمادی ؛ باباک ده کل کیم منع ایدرسه ایتسین ؛
آرتق قور قمام » دیدی . بر قاج کون کونده لکمدن تصرف ایدوب لالا ایله برابر کیزلیجه
صحافله کیتدک ؛ بر عاشق عمر مجموعهی آلدق ؛ کیجه لری اونک مطالعه سیله مشغول اولوردم .
پک آز مدته لالانک اوقودینی و یاپدینی شعرلرک ناموزون اولانلرینی تمیز ایتمکه وحتی
اوقودیم عاشق عمر و کومرنی اشعارندن بکندیکم بیتله نظیره لر بیله سویله مکه باشلادم ! فقط .

معنی جهته چوقلق عقلم ابرمزدی . تا که مرحوم فطین اقدی ایله کوروشدم؛ بن کنیدی اولمش، بیتمش برشاعر ماهر وعاشق عمرحضر تلرینی جهانیه مثل ونظیری کلمش براستاد متبحر صانوب دورورکن اقدی مرحومك اختاراتی بوتصوریمك اکائنه سبب اولدی . ایدی اکر موزون سوبایه نه شاعر اطلاق صحیح ایسه بوسيله ایله، بزم لالانك سایه فیض وهمنده ، بن ده شاعر اولدم .

ایشته اکر کوله بزده قالوب ده بن اونکله دائمادوشوب قالمش اولسه بدم، باشی آجیق برخرسز اولمازسه مده مطلقا عقیف منظر مرتدلردن : ی بولتوردم . اکر لالانك ایلکی غالب اولما یوبده یالکنز پاره یه ارتکاب ایله بنی هوی وهوسمه ترک ایدهیدی بن شاعر اوله مادقن . صوکره بالیدی چیلایر طولومباحی اولوردم .

آه ، استانبولده کی لالالرك هبسی بزم اسماعیل آغایه بکزه سه لرینه چو چوقلره نه موطلو ! اکر انسان کامل اوله مازلرسه ناری شاعر اولورلر . لکن اونلرك برطاقی پاره خصوصصننده تمامیه اسماعیل آغایه بکزرلر ؛ فقط تعلیم آدابه بهره لری و همتلری یوقدر؛ برطاقی ده بزم معهود کولانك یاشایلریدر؛ الله چو حوقلرك یاردیمجیسی اولسون . زیرا لك باغندن اوزوم چالان هر چو حوق ، مساعده نجت ایله خدمت ملوکانیه نائل اوله ماز و «نمیل» کتابی ترجمه ایدوب نفسنده وقوعه کلن خطیاتی بنی نوعه مثال عبرت اولوق ایچون میدانه قویه ماز ..!

ضیاء

ضیاء

حیاتی . — استانبولده دوغدی ؛ چو حوقکن سلیمانیه جوارنده کی « ادبیه » مکتبه دوام ایشدی ؛ قابلیتی بر لالانك رهبرلیکیله انکشافه باشلادی ؛ پدرینك اجتماعی ، فکری افق کینیش ده کلدی ؛ محدود برآدمدی ؛ اوغلنه فارسی سیله اوقوتق ایسته مه یوردی ؛ لالاسی شاعر طبعی ایدی ؛ کوچوک ضیاءنك ادبی ذوق حس ایتمه نه سبب اولشدی .

اون یدی یاشلرنده ایکن صدارت مکتوبی قلمنه کبردی ؛ اطرافنده ایکی دورلو تنق وادی : (۱) شرق اثرلیله دولو محفلر ، قوتلی کورونیوردی ؛ ماضینك هر نوع تاثیرینه آجیق ، یکیکلکردن اوزاق ، مبین شعر شکیلرینه تابع دکالرك نفودی هر یره حاگدی ؛ (۲) وطنمز ،

باشنه برمدنيك جانبه ليرنه قاپليوردى ؛ اوره پادن شرقه دوكونل برنهرلك ايلك سر پنتيليرى چوقدن باشلامشدى . ضيا پاشا بو ايكي جريان آراسنده بووردى ؛ آرقداشلىرى ماضيدين كلن ادبى ذوق اسبابيله اكنتايه راضى ايديلير ؛ بو نوع اثرلك كندى روحنه ده مؤثر اولدينى كوريبوردى ! ۱۸۵۴ ده سلطان محميدك اوچنجى كاتبيكنه تعيين ايىلدى ؛ سرايده غريبن آقان سيليگ استقامتى ده قولاى آكلادى ؛ بر لسان او كرمنك لوزى تحققت ايتدى ؛ آلتى آى هيچ بربره چيقمادى ؛ ذكى ، عزمنده قدرتلى بر محرردى ؛ آر زمانده فرانسىزجه اثرلردن استفاده ايتمكه باشلادى .

صدراعظم عالى پاشا ايله كچنمه دى ؛ سرايده كي وظيفه سندن آرلدى . خديو اسمايل پاشا ، مصرك وراثنه عائد اولان قانونى ناب عالى واسطه سيله ده كيشدردى ؛ آرتق مصر ، بعضى آروپا سلطنتلرلنده اولدينى كي عمودى اصوله تابع بنى پدردن لك بوپوك اوغله كچيك صورتيله اداره ايديله جكسى . مصطفى فاضل پاشانك خديو لك مقامنده حق واردى ؛ بوتبدلى منفعتنه ، افكارينه موافق كورمه دى ؛ وطىرك ده مدنى و مختار برحايه مظهر اوله سى دعواسيله پارسه چكيدلى ؛ مصر اداره سيله عالى پاشانك نفوذى علنه شدتلى نشرمانده بولمق ايشته بوردى . استانبوله عصرك احتياجى نسيبنده فعال و انقلابچى اولغه چاليشان بعض كنجارك « يكي هئائيلر » جمعيتنى تشكيل ايتش اوله سى [۱۸۶۵] ايشته يارادى ؛ بو هئائيلن ضيا وفاق كان بلكرى پارسه دعوت ايتدى ؛ كويا مملككت سعادته چاره بولمق ايشته بوردى ؛ آز سوكره جمعيت اعضاسنك برقىسى ، مصطفى فاضل پاشانك اطرافنه طوبلاندى ؛ لوندرده « مخبر » و « حريت » غزله لرى نشر اولندى ؛ باشده كال و ضيا بلكر واردى ؛ حمله چاليشديلير ؛ نيتلرى فنا ده كلدى ؛ لكى هنوز چوق غافلديلير ؛ حباتى بيلمه بورلدى ؛ ياقى ايشته دكلرى شينك حدودى بيله چيزله مشدى ؛ خيالرينه اسير او يورلردى ؛ مجاهده لرلنك على العاده نتيجه لره نهايتنه چكى طبعى ايدى .

سياحتلرلنك يالكر بر فائده سى اولدى : ضيا پاشا ، اوروپاده بولندينى دورت بچق سنه طرفنده چوق ده كيشدى ؛ « طفرنامه » سى ، « تركيب و ترجيع بند » منظومه لرلى ، ته ميل ترجمه سىنى ، سويچرده ، « رؤيا » سى لوندرده يازدى ؛ استانبوله هودتدن بر مدت سوكره قانون اساسى مذاكرانه اشتراك ايتدى ؛ سلطان عبدالحميد دورنده سوريه واطنه واليسى اولدى . . . [۱۸۲۶ — ۱۸۷۹ . ۱۲۴۱ — ۱۲۹۰]

شعرلرلنك اوصافى . — ضيا پاشا ، اسكى ادبى اعزك طبعى تكامللردن يه تيشمش قيمتلى بر شاعردى ؛ سئيس ولسانه ماكم بر اداسى واردى ؛ قوتى ده زياده پيئندن ، كنيش ، انكين دوشونجه لره مستعد مفكره سندن آليوردى ؛ هيچاننده كي صيغاقلى ، كله لرى اويتن ، طاشقن كوكلى ، اينجه ، مرضى حساسيتى حائز شاعرلر كي ده كلدر ؛ تپلردن نهايتىز اقلره آتيلان احتراصلى هايقيريشلىرى يوقدر ؛ حسنى ، خيالى اكثريا فكرلرلنك جاذبه سنه قابيلش بولورز . ماضيدين قالن شعر ذوقنى حس ايتشدى ؛ اساساً فضولى كي صيغاق ، آجى محبت هجرانلىر دو بوردى ؛ فريادلرلنده كوز ياشى كيزلنمه مشدى ؛ نفى ، بولوتلو ، كنيش كوكلرده كورلرلن قهرمان ادالى بر صنعتكاردى ؛ شعرلرلنك آهنگى روحلرده اوغولنورله چالفا تيوردى ؛ ضيا پاشا ، بو نوع آغير موسيقى ده حائز ده كلدر ؛ نديك اينجه ، وفاسز ، هرجائى بر حسرتله تيره ين ، قيريلوب دو كوكلكه مستعد ، نشته لى يازلرينده آشناللى آذرر ؛ شيخ غالب كي تضادى ،

«ونکی چوق بر شاعره ده بکزمه پور ؛ یالکز هیسندہ کی ذوقی آکلاہرق حس ایدیوردی ؛ ترکیب بند ی ال کوزهل اثرلرندن بریدر ؛ بوشعرنده «روسی ؛ نک حیاتده کی عادیلکله هجوم ایدن ذکی ، متوکل درویشلکنه یاقیندر .

وقتیاه بکهنیلن ، تقلیده لزوم کورولن پارچه لره ، مشابه شعرلر یازیلردی ؛ شاعرلرک بربرینه عائد اولان قافیہ لره ، بکزمه تیلکم ایستهن اثرده کی روحه انجذابیدن « نظیره جیلاک » دوغمشدی ؛ ضیا پاشا بو هنرک اسنادلرندن بریدی ؛ شعرلری ایچنده فضولی ، روحی ، نفی ، ندیم ، شیخ غالب ادالرنی بولاق قولایدر . فقط عمومی اوصافیه اسکیلرندن ده زیاده نابی بکزمه پور ؛ لسانه اونک کی طبیی وقولای تصرف ایتن بیایردی ؛ ضرب مثل اوله جق قدر حکمانه بر قدرتله یازیوردی .

اثرلری . — ضیا پاشا ، اوروپا ایلہ آره مزده کی فرقی آکلاپلرلرندی :

دیار کفری کزدم ؛ بلده لر کاشانه لر کوردم ؛

دولاشدم ملک اسلامی بوتون ویرانه لر کوردم !

کبی یازیلرندہ مملکتک دوشیدیکی فنا اوچوروی کوستیریوردی . اوروپاده بواندینی دورت بچق سنه نی بوش کچیرمده دی ؛ نچون کری قالدیغمزی دوشوندی ؛ هرملک ، آرزوق فرقلرله ، عینی بولده پوریور ؛ یارن بزده ده برانقلاب اوله جق ؛ بوسیلله اورته یه فکر یعنی مجاهده ایچون یابراق آصالی . ضیا پاشا ، زان ژاق روصونک « تمیل » فی ، انکیزیسون تاریخی ترجمه ایتکله بوفکره خدمت ایتیدر .

« اشعار ضیا » اسمیه نشر اولنان اثرندہ لغتلی ، کر بلا مرثیه سی وار ؛ بونوع شعرلرندہ صمیمیدر ؛ الهی برائمانله یازیور ؛ فقط یالکز بیتله ... سیکیرلری صیحا بر عشق ایلہ یانمایور ؛ بر درویش وجدی کبی ده رینکلره دالغینغزی یوقدر ؛ « میدس » فی او قودیکز : کوزده لر ؛ پیشنده حزب ، وقارلی بر آهنگ سوروکلیدور ؛ هر قطعه سنده حیالک بر یاراسی قانده شد ؛ آجی حسلرله کیمسه سز ، نسبت توکله یاقین ، بوخی بوکوک برخسیران ایچنده شکایتلر اتمه سی جوق صمیمی کورورور .

« طفرنامه » سی اکثریا ایجه تعریضلرله دولو بر مجویه در ؛ اصل منظوم قسمته اسکی طرزک پک کوزهل برغونه سی دینه بییر ، اثرینک ، شرح مقدمه سی بالاتزام بر آرز بولو ، ترکیبلی یازلشدر ؛ دیگر جهنلری طبیی در ؛ فوئوشمه افاده سنه بکزر ، کندی چوجوقلغنه دأر یازدینی صحیفه لری او قودیکز . اوافق جله لیدر ؛ صمیمی ادالری جوقدر ؛ « اندلس تاریخی » موزه مدبری حدی و خلیل بکلرک پدری صدر اعظم ادهم پاشانک فرانزجه دن ترجمه ایدلش بر اثریدر ؛ کندی رجاسی اوزرینه ضیا پاشا طرفندن آغیر افاده لرله قویولاشدیرلش . . شیمدی تاریخه لازم اولان قولایقله اوقونماور ؛ ادبی قبیته قلامشدر .

« رؤیا » نک سیاسی بر رنکی وار ؛ مولیرک « تاروف » اسمی مهم بر اثرینی « رؤیا نک » انجامی ، دیه نظماً ترجمه ایتشدی ، بونده اصلنده کی اوصافی ، قیمتی بوله مایز !

خلاصه : ضیا پاشا ، مملکتک حرمته لایق برفکر آدمیدی ؛ شعرلری پک جوق کولکلره تسل و حکمت درسی اولدی ؛ ماضینک تأثیرینه تابع قالیوردی ؛ جبهه سی استقباله دوغمشدی ؛ انتقال دورینک فکره شعره حاکم محررلرندیدی . . .

رویا

« بردم غفلتده بیلدک تا زوال عالمی »

« عالم روایده جوق کوردک مثال عالمی »

« خوابدر نسیله ماضی صبح استقباله »

« بویله تعبیر ایلهمشردر خیال عالمی »

را قشام اوستی بوغاز ایچنده دریا به ناظر بر باغ کوشکنه کیتمش، غریبانه پنجره نیک
کوشه سنه اوطورمشدم. خیاله احوال عالم، کوکله بر غریب آلم کلدی. تنزه ایچون اطرافه
باقدم، کوردم که :

« یم اشک ادیبان کبی آهسته رو اولمش »

« باد آه غریبان کبی غمکین و جکرگاه »

« اشجارده برصوت حزین وار ایدی کویا »

« کوکلم کبی ایلرلر ایدی حسرت ایله آه »

دریا، اوقدر لطف ورا کد ایدی که اوزهرنده اولان اوراق اوراق موجهلر، قویو
یشیل بر چنزاره قونمش بر بیاض کوکرچین آلابی ظن اولونوردی .

هوا، اوقدر آهسته وزان اولوردی که یاپراقلرک حرکتی، جکر باره سنک راحت
ایچون کیجه اویقوسندن محروم اولمش بر شفقتلی والده نیک قلبی، قلبی سویلدیکی نغیلردن
داغنیق صاچنرینه کلن اهتزازلر کبی فرق اولونور اولونماز درجهلرده ایدی .

بو حالده کوزلریمک نوری آزالغه باشلادی؛ تماشانک کوکله ویردیکی تعب سوداوی
آناردن ظن ایندم . برده سمایه باقدم که، کونش - اقبالنک اک رونقلی زماننده دامان
وکریماتی پارالایارق انزواخانه عدمه جکیلن فلک پروازان دولت کبی - اوزهرنده کی
بولوتلرینی بیرته، بیرته مغرب اختفایه یوردی. بری، قبرستان فنادن نشان ویرر بر قورقونج
طوپراق دنکی باغلادی. اطرافده، یتیملرک قانلی یاشندن نمونه اوله جق بر آتشی قزیلقدن
باشقه برشی قالمادی .

کید، کیده هر طرفه بر دهشت جو کدی . کاشانه بر بهت وحیرت مستولی اولدی.
بهام، ایکله یکه مک مفارده لرینه، قوشلر چاغریشه رق یووالرینه چکلمکه باشلادیلر .
آراسی بر آزداها کجرکیمز قاراده، برایکی بلبل نالنده دن، دریاده، بر قاچ خواننده دن
باشقه ایشیدیا بر فرد آفریده قالمادی .

کوکلم ، بوعاشقانه تماشالار ایله کندندن کچمش ، نظرم ایسه اطرافه مستولی اولان محیط ظلمتک اعماق خفا سنده غائب اولمش کیتمشدی . کیتدجکه ظلمت برحاله کلدی که فاراکنی آلا یله طوتمق قابل کبی کورینوردی . سایه سنده اکلندیکم هر آغاج نظرمدده برغول یبانی شکلی باغلادی .

کویا که یروزی زیر زمینه کچمش ویا خودظلمات مقابر، روی ارشه چیقمش ایدی . کویا که تولوم ، ماتم اثوابنه بورونمشده میدان اوغرامش ایدی . کویا که یدقورت شو بر آووج خاکی عوالمندن آیرمشده عدم آبادنسیانه آمش ایدی . کویا که پنجه لریله سیف تعدی به صاریلان شهدای حریتک مردم جوشان اولان تازه خون سیاهی، بردریای بیکران شکلی آلمش و امواج طوفان خروشیله داغلی، طاشلری احاطه ایدرک هوای ظلمه قارشی قبارمش قبارمشده باغلادینی شکل هائلده دوکّه قالمشدی .

اطرافه باقق ایستهدم - حالک دهشتیله نور بصر کیرییکلردن آیریلغه جسارت ایدمه زمش کبی - نظرم هیچ برشیته تعلق آیه یه مدهدی . بن ایسه یارب ! بو پرده ظلام ایچنده عجبا قاج مظلومک قانی دوکولویورده سندن باشقه کیسه کورمه یور ؟ قاج غدارک خنجر تعدیسه صو فوریلیورده سندن باشقه کیسه بیلمه یور ؟ قاج یتیمک کوزلرندن اولوقلر کبی یاش آقتدیریلورده سندن باشقه کیسه واقف اولمایور ؟ قاج داد خواه ، ظالم آلدن فریاد ایدیورده سندن باشقه کیسه ایشیتمه یور ؟ یوللو برطاقم قارا، قاراخولیلاره مستغرق ایکن بردنبره برقیامت قویدی .

یاندده اوطوردیغم پنجره ، - محصور بر قلمه نك کله به نقاسمت ایدمه مېمش قایلیری کبی - بر طرافه سامعه چاک ایله آجلدی .

یوزومی چویرر چویرر کوزیمه ، اعصابه دو قونا جق قدر قوتلی ، مملکتلر احاطه ایدمه چک درجه ده وسعتلی برعمود نورانی کوروندی .

دقت ایتمد : مکرکه آفاتی ، آشوب قیامتدن نشان ویرمچک بر فیرطنه بولوتی قابلامش ! بدر منور ایسه ید بیضا کبی خارق العاده بر قدرتله اوعمان ظلمتی ایکی به بولمش . ده کوزه باقمد : هر موجنه برجیل سیال دینسه روا ایدی .

امواج ده کل ، کویا که کردباد قیامت یکپاره یالچین قایادن مخلوق اولو، اولو داغلی یرلرندن قویارمش ، بر برینه چاربه ، چاربه ابعاد نامتناهی ایچنده سوروردی . یاخود که بر قوجه سنکسار، زلزله یه اوغرامش، متصل لرزه نك اولور ایدی .

عکس مهتاب دم‌کل ، صانکه فلکده کهکشان، او هالهٔ جهان آشوب ایله مرکزندن
 اویناه‌رق اوجبال سرردان آرسنه دوشمش ، نمایشی هر لحظه‌ده بر شکل دیگر پیدا
 ایده‌زک چاقانیردی . یاخودکه بر عظمتی نهرشفاق، از مهیج سنکستانه تصادف ایتیش
 چارینه ، چارینه چاغیلیدی عیوفه چقارق بر طرفدن ذکر طرفه آقوب کچردی .
 فقط مهتابک ظهوری ده لمحہ بصره انحصار ایتدی . بر آچیلدی ، بر قاپاندی ، برداها
 کورونمسی میسر اولمادی ... آتی متعاقب اورتالغی آم غریبانه ن شدتلی شمشکله ،
 کریمه عاشقانه دن کثرتلی یاغورلر قاپلادی .

روزکار اُسدکجه ده‌شدنه زلزله‌ی آ کدیریدی . کوك کورله‌دکجه کرهٔ زمین ایکنه یور،
 ظن اولونوردی . شمشک چاقدکجه هر سحاب کشف ، شعله فشان اولمش بریانار داغ
 کبی کورونوردی .

بوعواصف طوفان انکیز یاریم ساعتدن زیاده سورمه‌دی . فقط ، کرهٔ زمین - بر
 سیلاب عظیمک صدمهٔ شدتیه یزندن قوپارق کرداب خروشنه طوتلش برداغ پارچه‌سی
 کی - أمواج ظلمت ایچنده یوورالانیردوروردی . قارا کلک ، اوقدر اوزادی که خاطر،
 اکتساب اُبدیت ایتیمسندن اُنْدیشه دوشسه ، یاخود بویکجه‌نک صباچی فردای قیامتدر
 ظن اولونسه روا ایدی .

بن‌ایسه هنکامه‌نک اعصابه ویردیکي اضطراب وکوکله کتیردیکي انقباض ایله بوتون
 بوتون محروم آرام اوله‌رق زمان خیره قدر لایتقطع اودانک ایچنده دولاشیردم .

عاقبت یورغونلق وجودمه غلبه ایتدی . کوز قیاقلم - یاصدیغه دایانمش خسته‌لر
 کبی - دوردینی یرده اوکنه ، اوکنه ییقلمغه باشلادی ، اودانک بر کوشه‌سنه اوزاندم ،
 درحال اویومش قالمشم . آم او، نه خواب حیات افزا ایدی . ایکی یاشنده بر معصوم والده‌سنک
 همه‌لرینه دایانسه ینه بوقدر صفا پرور براویقو کچره‌بیلیمک احتمالا خارچنده در .

بررؤیا کوردم، اویله خیاله بیک حقیقت فدادر . پک آرزومان سوردی؛ اویله تماشانک
 هر دقایقه‌سنه بر عمر بشر قربان اولسون .

کویا بر صحرا ده ایشم . کونش هنوز افقدن چیمغه باشلادی . فقط ، ضیاسی بزم
 کوردیکمز کبی دم‌کل مایع حاله کلش ایدی . اوغرا دینی یرلری شعله‌سنه غرق ایدردی .
 الوان بزم کوردیکمز کبی دم‌کل کویا که بر جوهر سیال اولمش ایدی . برجسمه تعلق
 ایتمه‌سنه ینه میدانده کبی کورونوردی .

برحاله که ایکی اوج دقیقه کچر کچمز آغا جلردن، چیچکلردن، داغلردن، طاشلردن، یرلردن، کوکلردن نور آقغه، ونک یاغغه باشلادی. یاراقلر، تلونده برر ابر سحرردن، میوه لر، التماعده برر نجم منوردن نشان ویریدی.

تپهلرده یاریم آی بویوکلککنده اینجولر دلنش، اینجنده نیجه بیک مرغ بوقلمون رنگ آشیان طوتمش ایدی.

دره لرده داغ پارچه سی قدر الماسلر اویولمش، دروننه نیجه بیک بهیمة شتاب التماع صیغتمش ایدی.

صباحک فیضی بر درجده ایدی که انسان هر دقیقه کجکجه کویا که وجودنده روحی بویو یورمش کی حیاتی بدنندن طاشه جق صورتده تزايد ایدیورمش کی بر حال حس ایدردی. کویا که حیات، اجزای عالمک عمومته سرایت ایتمشدی.

غنجه لر، بلبل کی دالدن داله اوچاق شاقیرداری. سمنلر، کبوتر کی هواده پرنده آتارق دم چکردی.

اطرافه باقدم: ابنای وطنک نصفندن زیاده سی اوراده اجتماع ایتمش ظن اولونه بیله جک قدر عظیم بر ازدحام موجود ایدی.

قدرتک بیله مافوق الطبیعه بر آرایش رنگا رنگ ایله اظهار ایتدیکی بدیعة اعجازی تماشادن هر کس بر صورتله لذت باب صفا ایکن افقده غایت خفیف بر آتشی بولوت پیدا اولدی. آخر آخر آجیلغمه باشلادی، آراسندن بت پرستلر نظر نده «الّٰهه الحسن» اعتبار اولونه بیله جک بر نازنین کوروندی. کیده، کیده قیز دوغر ولدی. اینجنده یاتدینی پولوتی دیز قیاقلرندن کوبه نیک اوسته قدر وجودینه صاریندی. اوجنی صاغ اوموزندن آتارق مملرینک آراسنه ایندیردی. کندی اوزون بویلی، تندرست، مردانه یاییلی بر قیز ایدی. بر نورانی جالته، بر حسننده کی طراوته باقیلسه بر باقیشده کونش، بر باقیشده نوبهار انسان شکلنه تمثیل ایتمش ظن اولونوردی.

پنه وجودینه داغیلان صرمه صاچلری، فجر اوزرینه یایلمش خیاط شعله دن فرق اولونمازدی. کوزلری، هر باقیشده کوکلرک الهمستور اولان اعماق خفاشنه کیرر، تحری اسرار ایدر کی کورینوردی. دهانته دفت اولونسه، ابتسام صباح، کردندن کوکسنه دوغر و نظر اولونسه، عمود سحر، جسمانی بر وجوده اطلاق اولونورمش دینیلردی. مه ده کل کویا که قرص قر ایکی به بولونمشده هر بری کوکسنگ برر طرفه قونولمشدی.

حسمی ، او درجه شفاف ایدی که بوروندیکی بولوتک هر طرفندن عکس الوانی کورینوردی . بلوطه صارینبر صارینناز کيسولری اورپردی . آرسلان صاچنه بکزه دی . جبهه سی پارلادی . برنورآل ایچنده قالدی ؛ قاشلری بردرجه چاتیلدی که نظرلرده :

« عشوه طومش دامتندن ، فتنه کیرمش آرده »

« کلش ابرولرینه مستانه خنجر خنجره ،

بیئنده اولان تصور شاعرانه یی تصویر ایدردی . کوزلری نورنظریئک حدتندن یاقدینی برلره شراره صاچارکی کورینوردی . بوحال ایله افقک منتهی اولدینی داغدن قدم قدم آشاغی اینه دک یانمزه کلکه ناشلادی .

بن ایسه کؤکلده بو وجود روحانی به برآشنالق ، برانسیت حس ایدر ایدم . کندی کندیمه دیرایدم که بوچهره ، مطلقا بنم اول کوردبکم برسهادر . ینه کندی کندیمه دیر ایدم که بو ، یا بری یا ملک اوله جق ! هیچ احتمالی وارمیدر که آزامزده اولدن برآشنالق بولونسون ؛ بویله اطمئنان وتردددن مرکب برحال ایله طریزیه ، طورینه ، آندامنه ، اطرافنه امعان نظر ایدرکن برده کوردم که هر آدیم آتدجه رهگذارینه بارچه ، بارچه برچوق زنجیرلردو کولوب کلیور . اوزمان بیلدم که بوجسم لطیف فکرده خیالی ، لوحه ده تصویرینی تماشا ایدرک جمال خاطر فریزنه مفتون اولدیغم حریتک تمثال سهاویسیدر .

« نه افسونکار ایمشک آه ای دیدار حریت »

« أسیر عشقک اولدق کرچه قورتولدق اسارتدن »

« سنکدر شینمدی جذب قله قدرت - ترحسن ائمه »

« جمالک تا ابد دور اولماسین انظار امتدن »

نامق کمال

۱۲۸۹ تاریخده کورولمش خیالی بررؤیانک تصویرینی اوقودیکیز ؛ دیمک که او ککرده کی سطرلرک یاریم عصره یاقین برحیاتی وار . بز بودورنظرقلده خیلی ترقی ایتدک ؛ اسکیدن ادبی هیجانلری حاوی اولمق لازم کاتمه محیفه لرآغیرلق باصمش کی اوزاق مناسبتلی خیاللره ، اوزون ترکیلر و قوللانیلمه سی نادرغرب کله لره بولکی ، کویا قیملده مه سی کوچ برحاله قالبدی ؛ لزومستر کله اویونجاقلری ایچنه صاقلانان کوزه لکی کورمک کوچدی ؛ تاریخ کتابلرنده ، بعض مجموعه لرده بولدیغمز آجیق عبارملی نثرلرده ملتیزک ادبی تهیجلرینی احتوا

ایتمه‌یوردی. تنظیامندن صوکره‌کی ترقی به جوق احیاناجز واردی؛ بوامله آچیلان انقلاب دورمه‌سه کمال‌بک ریاست ایتدی؛ شناسینک حاضرلادیغی استادکاه اوسته ظریف، اینجه بر ائرده‌کل، کسکین، شدتلی خطرله تراشیده ایدلمش، سوس یرلری بللی، آغیر بر هیکل قویدی؛ قوتلی شخصیتی قلملره تحکم ایدیوردی؛ سزائی، ابوالضیافوق حتی عبدالحق حامدبکله نفوذینک تحتنده یازی به باشلامشردی؛ ده‌صوکره کلن وجیهی، «صیبح» مؤلفی محمودکال بکله کبی مقلدلر بویه ا کال ایتدیلر؛ سلیمان نظیف بکده بیله نامق کمالک حالا کیزلی تأثیری واردر.

رؤیا، طبیعتک کوزمه‌لکلرندن زیاده خیالی‌تصورلرله دولو، لسانه‌حاکیمتده طاشقینانی حائر بر ائردر؛ کال بکک یازیلرنده خارجی عالمک تأثیری آزدرد؛ تصویرلرنده اطرافنک حقیقیلکله، طبیعته صادق کوردونمز؛ رؤیاده مثلاً استانبولده‌کی بوغاز ایچنی بوله‌مایز؛ چیزدیکی لوحلر ده‌ها زیاده عمومیدر؛ منظره‌لرینک اینجه تفرعاتیه مشغول اولماز؛ افاده‌لرندن معین بریرک خصوصیلکینی چیقارمق قولای حتی جوق دفعه ممکن ده‌کلدر.

ده‌کزی ادیب‌لرک کوزیاشته، روزکاری غریبلرک آهنه بکزمه‌دیور؛ آغاچلر کولکی کبی آیدرک متحسردر؛ دورغون، کوزمل ده‌کرک اوستده‌کی اوفاق موجه‌لری کورنجه قویو یشیل برچنلکه قونمش بیاض کورکرحین آایلرینی خاطرلایور؛ هوانک یاواش اُسدیکنی آکلاتمق ایسته‌یورکن کیجه اویقوسندن محروم اولمش شفقتلی بر والده‌نک قلبی قلبی سوله‌دیکی نیفی لردن یاوروسنک داغینق صاچلرینه کلن تیرمیشلری دوشونور؛ بونلرده‌کی التزامی حس ایتک ایچون فضله‌دفته احتیاج یوقدر؛ حالبوکه یازیلرده آکلاتمق، هیجانه کتیرمک هوسی هیچ دیوولماق لازمدر؛ کال بک جوق بویوک قدرتیله برابر بو ضعه دوشویور؛ جلال‌الدین خوارزمشاه‌تیاروسنده، جزمی وانتباه حکایه‌لرینک بالخاصه مقدمه‌لرنده فضله اعتنا هوسلری حس ایدیلیر؛ بعض مکتوبلرلرنده کوردیکمز صمیمی طبعیلکدن اوزاقلاشمش بولنور.

صنعتی یالکیز کوزمه‌لک ایچون، ادبی هیجانلر ایچون اختیار ایتمه‌یور؛ هپ‌ملی، اجتماعی بر مقصدی واردر؛ رؤیاده حیاتلری عظمتلی بیله کچه عاقبت اونلرکده عدمه‌سور وکله‌نه‌جکفی آکلاتمق فکریه کولشک غروبی «فلکپروازان دولت» ک اقبال زمانند، کلیورن تولومنه بکزمه‌دیور.

مغرب کونش چکیلجه قرمزی بررنک آلیر ده‌کلی؛ کال بک همان یتیم‌لرک قانلی کوز

ياشارنى سوله مك فرصتى بولور. مع مافيه قيمتى، حق بويوكدر؛ وطنك-يكيئرلرندن ايلك دفعه اودهايكى وېك خېرلى برحيت جريانى كچيرمشدى. بوندن باشقه ادبياتده بر مکتب رئيسيدر: حامد، اكرم، سزائى بکلرك فکرومسلک اعتباريله ناجى اودر.

خيالى، هيچانلرني غايت قولاي فقطيك سلطنتلى برلسانله افاده ايدىيور؛ رؤيا سنده كي فيرطنه تصويرنده آچيق بر آهنگ واردر؛ هر عباره موسيقيلى برادا ايله آقيور؛ خالد ضيا بلك « فيرطنه » سيله قارشىلاشد بره جغز؛ بونى ده ساده و آز خيالى كوره چكسز. اصل رؤيائى آكلاتيشى كوزه لدر؛ كوچوك جمله لر ايچنده خيالى بر تابلو تماشاسندن حس ايده بيله چكمنز ذوقى ويريور ..

« ديوتژن » دن بر مقاله

ياللاق شيطان ... يانا ز چوجوق ... يازاما ز چوجوق ... صيرنا شيق چوجوق ... دون ينه مطبعه مزه كله-مينى؟ تو نه ده قاره بلايه چاتمشز ! بر دورلو ياقامزى الدن قورئارمق نمكن اولامادى.

ايشته محاوره مزى يازييورم . سز بنم يرمده اولك زده رد ايدىكز .

چوجوق — قوزوم ديوتژن ... برشى سويله به چكم ، يازى وى رسه آ ... نه اولورسك آيولجق ... ايشته كاتبلكه هوسم وار . سنى چوق دام او قويوز ، اونك ايچون يازديغ شيلرك او قونديغنى كوردكجه هوسله نيورم . بنم مېنى مېنى ديوتژنچكم ... يازه چقسك ، ده كلى؟ ديوتژن — يازامام ياوروم . سن بزم غزته نك لسانى بيلمه يورسك ، هب سنك ايشته ديكك كې شيلر يازارسق — هانى شيدى ديوتژنى چوق او قويورلرديمه يورميدك؟— صوكره هيچ او قويان قالماز .

چوجوق — بهله شوكا باق . صانكه سزك غزته نك اسانى ده برشيئى ؟ عقلكه كلنى سويله ييورسك ، اولور كيدر .

ديوتژن — سن آغز بكه كلنى سويلكه باشلاذك . شورادن سلامتله كيدوميسك ؟ چوجوق — اوح .. بنم مسخره ديوتژنچكم ! پاموق كديلر كې كوزه ل ديوتژنچكم ! شكرلر كې طائى ديوتژنچكم ! داريلما آبول ، بن فنا برشى سويله دم .

دیوژن — چوجوق ، صیرناشما ! سنکله اوغراشمغه وقتم یوق ، آکلاشدیمی ؟
چوجوق — دیوژن ، سویلیه جکم لاقیدیلری یازمازسک اما ، کوپکی قیرارم ،
عمرم اولدقجه قارشیکده دورور ، کولکه ایدرم . اسکندرک نه قدر سلاخی ، افلاطونک
نه قدر کتابی وار ایسه کتیر برر برر باشکه اوریرم . آغلارم ، آغلارم ، آغلارم ،
کوزلریمی یومروق کبی شیشیریم . دوکونورم ، دوکونورم ، دوکونورم ؛ وجودیمی
بستیل کبی چور وکلر ایچنده براقیرم . بابامه کیده رم ، آنه مه کیده رم ، خاله مه کیده رم ،
دایمه کیده رم ، امام افندی یه کیده رم ، فاطر خانم کیده رم ، دیوژن بی دوکدی دیرم ،
قیامت لری قوباریرم سنی برده امله دن کیریم . والله ها ! اکر یاپمازسم کوپکدن آلچق اولایم .
دیوژن — والسلام ! به چوجوق ، بزمه زورک نه ؟

چوجو — زورم نه می ؟ بن غزته یه یازی یازم جغم ، آکلادکی ؟ غزته یه یازی
یازم جغم . تورکجه دن باشقه لسان بیلیم . شیمدی چیقان تورکجه غزته لک هبسی ده قلمی
کور دکنکی ، حقه بی دیلنجی چناغی ، کاغدی « مقامک جنت اوله » بوصله سی ظن
ایتمشله . بن سائه یدنجی اوله مام . اونک ایچون سکا کلیورم . سن ینه نه ایسه دلی دولو
سویلیورسک !

دیوژن — ها ! ...

چوجوق — اوح بنم باپاغان دیوژنجکم ! اوح بنم قانارایا دیوژنجکم ! اوح بنم ...
اوح بنم ... قیورجق قوزیسی دیوژنجکم ! آدام ! یالواریورم . نه یه اوقدر قاشلریکی
جاتیورسک یا !

دیوژن — ای ... پک اعلی ، پک اعلی !.. شو حیوان تشبیه لریله التفاتی براقلمده
ایشمزه باقلم .

چوجوق — بن جادی بی کوردم .

دیوژن — هانکی جادی بی ؟

چوجوق — ایشته جادی بی ...

دیوژن — تحف شی ! زده کوردک ؟ ناصل کوردک ؟

چوجوق — سویله نم ...

دیوژن — لیک

چوجوق — سویله میا ... اوح یا ... اوح جق یا ... سنک دنیادن خبرک یوق یا ..
اوح یا ... اوح جق یا ...

دیوژن — ای سوکره ناصل ایدم رز ؟

چوجوق — دمین قوغویوردیکزیا ! .. براقیر کیده رز .

دیوژن — سن بیلیرسک ... اما کیتمه سهك آئی اولور ... کل شوجادی نی ناصل کوردیککی سوبله ده یازالم .. شکردن ، یمشدن برشی ایسترمیسکیز بکم ؟

چوجوق — برلیونا طه ایصمارلا باقالم .. دیوژنك برده مجموعه-نی کتیر . برکدی شرفیسنك نوطه سی ... بر مونته قرستو .. ها کرچک ، برده مانی کاغدی اوچورتمه ایسترم ... شیمدیجک ها ! .. یوقه بالله براقیر قاچارم .

دیوژن — ایشته بکم ... کلیور بکم ... آی اقدم ... سن ده بزى اوتکی غزته لره چویردک ... عادتا کندیکه دالقاووقلق ایتدیریورسک آ ...

چوجوق — ینه می حدتلدیکیز ؟

- دیوژن — یوق ... استغفرالله ... هانی برآزده ایشمزه باقسه ق دیرم ... ایشته مائی اوچورتمه ده کلدی .

چوجوق — اوستنده یازیمی یوق . لکن نه ایسه ... بن جادی نی کوردم ... اما ناصل کوردم . رؤیاده کوردم .

دیوژن — ای ...

چوجوق — الله خیرلره تبدیل آیله سین . بر غلبه لك .. بر غلبه لك .. بر غلبه لك ! بن ده صانکه ایچلرنده بولونمشم . هر کس جادی کله جک ... جادی کله جک ... جادی کله جک دییه سوبله شیور ، کولیشیور . حتی بابراملاشیوردی . بن کندی کندیمه : جادی کله جک ده ، نه اوله جق ؟ بوقدر سوینمه نك معناسی نهدر ؟ دییه تعجبه ایکن ، جادی کلیور .. جادی کلیور .. جادی کلیور ... یوللو بر فریاد قوپدی . کیمسه نك بکزننده قان قالمادی .. هر کس « بوجادی وطنی ده یوداجق .. ای طوتانی ده یوداجق » دییه سولنمکه باشلادی .

بن نه تلاشک حکمتی آکلایه بیلدم . نه لاقیردیلرک معناسنی .. عمرمده باشمه کلمه مش درجه لرده حیرته اوغرادم . بن او یله آلیق آلیق اطرافه باقوب دورورکن هر کس برربر داغلمغه باشلادی .. دیرکن هوا قاراردی .. قندیلر یاندی .. سوکره ینه هوا آچیلدی . اورته ده « جادی دیریلیور » دییه بر فریاد قوپدی . اطرافه باقدم . کیمی کوردمسه اعضاسنك هر بری آیری آیری تیتره مکده ایدی .

ینه هوا قاراردی . بولوندیغیر بوغاز ایچی کبی ایکی طرفه آیرلدی . شمال طرفه ده جادی

دیرلدى. جنوب طرفىدە « جادينىك اعلاىى اوقونىچى » وجودى چالى ايله چىرى ايله ،
تۈكلە ، فلان ايله ياقىلەحق « صدرى عىوقە چىقمىدە ايدى .
بوخالدە يەنە هوا آچلدى. اطرافىدە باقىدەم ، كىمىلەر بوق . اوزاقىدن دالغە چاغلىدى
كې دەرىن دەرىن بىرسى كىمكە باشلادى دقتلەدىكلەدەم ، يەنە « حادى كىيور ! جادى كىلەر ! »
دىيورلدى .

دقت ايتىد : اوتەدن برطاقم وقارى ، هېتلى آدمىر كىمكە باشلادى ، اطرافىدە اولان برايكى
كشى بو آدمىرى كورنچە : « ايشتە جادى ، ايشتە افسانلار اىچنە قارىشمىش » دىيە برولولە قوپارويلر .
دقتلە باقىدەم . اىچىلرندە برى وار . يوزى قورمىيى ، قورمىيى ، قورمىيى ! برايشى
بوياسى فوجىسەنە ايكى آباق طاقشلىدە كىزدىر ييورلر ، صادم . بش ياشىدە ايكىن ايشتمىش
ايدم ؛ جادى قان طلومىنە بىكزر . دىرلر ايدى . بونى كورنچە اوروايت عقلمە كلىدى .
دەها دقتلە باقىدەم . قىافى قورقونچى ، قورقونچ ! صانكە ظلم ياخود ئولوم جانلانىش دە
اورتەدە كىز ييور ، قىياس ايتىدەم . اوچ ياشىدە ايكىن ايشتمىش ايدم ؛ جادى مزادون
چىقنچە عزرائىلە وكىل اولورايتىش ، اوچكايە خاطرە كلىدى .

بن بونلىرى دوشونوب دوروزكن اوھىتلى ، وقارى آدمىر جادىيى اورتەلر يەنە آلدىلر ؛
بو كىسكەجە بر يە دوغرو چىكلىدىلر ، كىتدىلر . بوتون مەلىكتىك طاشلر يەنە ، طور اقلر يەنە
وارنچە قدر ھىزەمى لسانە كلىدى : « الحمدلله محكمە ، جادينىك ياقاسى الدن بر اقبور .
يوقسە بوجەمە ايرتەسى كونى قورتىلوب دە مزارندە راحت قالسەيدى بىم بىلير دەھانەلرە
جسارت ايدرايدى ! » دىمكە باشلادى . دورن ياشىدە ايشتمىش ايدم . جادىلرى جەمە ايرتەسى
كونلىرى مزارلرندە بولورلر ، جەمە ايرتەسى كونلىرى اوزرلر يەنە اعلام اوقورلر ، جەمە ايرتەسى
كونلىرى ياقارلر ايتىش . او مىثل خاطرە كلىدى .

بوخالدە اويانىدەم . مەبىر مەبىر دولاشىدەم . جادىيى ياقىدىلر مى ، ياقاجىلر مى ؟ بر دورلو
تحقيق ايدەمەدەم .

دىوژن — چوجوق ، الله لايىقى وىرسىن . بىكافاراقوشك رۇياسىدە چىكەدىكىم ايتىلر
خاطرەمە كىتىدەك . حالا تىرل تىرل تىترە يورم .

چوجوق — قورقما دىوژن ، بوقدر دەشتلى رۇيالر چىچىك علقى كې انسانە وانسانىتە
عمرى اىچىندە بىركە كىر ايتىش . بن حكىمەدەم . صوردەم . تىكرىرى محالدر دىيورلر .

نامىق كمال

دیوژن : سینوبلی یونان فیلسوفی (میلادون اول ۴۱۳ - ۳۲۳) در بدر ، کوپ
ایچنده یاشامش ، غریب دوشونجه لریه معروف بر متفکر . افلاطونک انسانى تویسز ،
ایکی آياقلى بر حیوان دیه دك تعریف ایتمه سنی ایشیدنجه بر خروس یوله رق ایشه افلاطونک
آدمی دیدیکنی سوبلر لر ؛ اسکندر « کولکه ایتمه باشقه احسان ایسته م ! » جوابیله مقابله سی
قیمتلی بر ضرب مثل کبی نسلدن نسله کچور . شهرک یوللارنده کوندوز قنارله آدم آرامغه
چیقمشدی ؛ طبیعت یاقین ، آلایشن ، صنعی احتیاجلردن آزاده یاشامق ایسته یوردی .
سلطان عزیز دورنده « دیوژن » اسمنده بر مزاح غزته مزو واردی ؛ کال بکک بو محاوره لی
مقاله سی اوراده انتشار ایتشدی .

*
**

کال بکک یازیلرینی هب آغیر آهنگلی ، فضله تشبیهلرله قویولاشدیرلش ظن ایدیورز ؛
بو حکم ، هر نوع اثری ایچون دوهرو ده کلدرد ؛ مکتوبلرینک بر قسمی حتی بعض تماشا
پارچه لری غایت آچیق ، تکلف سز ، معتدل ، ساکن فکرلرله سوسلی و بسیط یازلمشدر ؛
اهمیت ویردیکي جلال الدین خوارزمشاهده آغده لی ، قاتی خیاللری حاوی صحیفه لر چوقدر ؛
اسکی دیوژن اسملی مزاح غزته سنده چیقان مقالده کی محاوره به انفس دینه بیلیر ؛ تیازو
اولسه یدی کوزهل بر حننه لسانی دینه بیلیردی ؛ یازی او قدر حقیقی ، شفاهی طبیعیکه یاقین
انحنالری حائزدر .

مقاله نك معناسی ایچون دیورلرکه : حکومتدن ، مطبوعاتک حریتی منع ایتک ایچون
تطبیق ایدلمه سی دوشونولن قانون پروژه سندن شکایت ایدیور ؛ جادی رؤیاسی ، کویا بویه فنا
بر بحرانی اولدن قارشیلایمق ، یاییله جنی سویله ن ظلمی آلایلی بر لسانه شدتلیجه خیر بالامق
غایه سنه کوره یازلمش .

اولما

فنک رنگی عکس ایدوب تنه ،
یکی آجیش کله مثال اولمش .
انعطافله باق نه آل اولمش ،
هر و سیمین صفالی کردنه !

بولطافته اول نهال روان ،
 گبرييور گوز يومونجه رۇيامه ؛
 بگرييور عيفى كندى خويليا۰ ؛
 بوتصور ، دوقوندى سودامه .
 آم ، بويله كزرمى هيچ جانان ؟
 گل دم گل آرقه سنده قانلى كفن ،
 سنىسك ، سنىسك غريب وطن ؟..

بو كوزه لىكده ، هيچ بوچاغكده ،
 ياراشيرمىدى بويىنكه او كفن ؟
 جىسمك هر ماسى ياره ايكن ،
 طوتدك اولادكى قوچاغكده .
 سن كىدرسهك بىزى قالير صائما !
 شهداڭ اولدى موت ايله خندان ،
 صاغ قالانر دورورمى هيچ گريان ؟
 تىنه ياشدن زىاده درآل قان ..
 سويله ين سويله سين ، سن آلدانما !
 سن كىدرسهك بوتون هلاك اولورز ؟
 قوينكه جان آتارده خاك اولورز !

كىت وطن ، كهده نياحه بورون ،
 برقولك روضه نى به اوزات ،
 برىنى كر بلاده مشهده آت ..
 كاشانه او هيتكله كوردون ،
 و تماشا به حق ده عاشق اولور ؛
 گوزه بر عالم ايله بور اظهار
 كه جهاندىن بويوك لطافى وار .
 بولطافت اولنسه كر انكار ،
 مذهبجه دىمك موافق اولور :

آج وطن، کوکسکی الہک آج،
شہداکی چقارده اور تابه صاج !

دی کہ : « یاربی بو حسینک در ؛

شو، مبارک حیب ذیشانک !

شو کفنمزبانان شہدانک

کیمی بدرک کیمی حنینک در !

تازہ له نسیمی قانلی یارہ لری ؟

می دو کولسونی قبر اصحابہ ؟

یا قیشیری می ضم بو عرابہ ؟

خاجی قونسون بدل شو میزابہ ؟

دینکک قالماسینمی بر اثری ؟

آدم اولادی بر طاقم جانی ،

سندن آلسینمی مار شیطانی ؟

ناتق کمال

«واویلا، نک وزنی :

فعلن	مفاعلن	فعلاتن
تنه	کی عکس ایدوب	فمنکرن
فع لن	مفاعلن	فعلاتن
ل اولمش	کله مشا	یکی آجش
فعلن	مفاعلن	فاعلاتن
دنه	صفالی کر	سروسیمین
فع لن	مفاعلن	فاعلاتن
یامه	نی کندی خول	بکزه بورعی

کمال بک وطنک تأثر نرندن عصی، شدتلی، مہور هیجانلر دویاردی ؛ واویلاقلینک صمیمی فریادیدر . اثرلرنده ملتنک قوتی، حزنی، ظفرہ لایق تہیجاری قولای حس ایدیلیر ؛ اولجه وطنمزک اضطرار بیلہ معذب تور کولر یازلشدی ؛ فقط اصل معتبر ادبیات شکلی بو غلیانہ یابانچی قالوردی ؛ بزکال بکله وجدانمزی دہایا قیندن دویمغه باشلادق ؛ خلقمزک دینی

هیجانر ایچون صمیمی قناعتلی، معزز عشقی واردر. نامق کال پهلایه قدسی حسلری ده ربندن دوپووردی؛ اون سکزنجی عصرده آرتق ماضینک کفایتسزلیکی آکلاشلمشدی؛ صوکره سلطان محمود، اوروپا ناک مدنی تشکیلاتنه اویمق ایسته یوردی. مملکتک بعض منور خلقي یکیلکه راضی اولمقده نجات آرامشدی؛ نامق کال عصرینک ایمجابنه، علمی اضوله طرفداردی؛ منور برمسلمان اوله رق مملکتک خیرینی دوشونیوردی؛ ماضیمزده شرف، ظفردستانی آزادی؛ امللری قیریلورکن صارصیلارق هایقیرمقله اطرافه ولوله، هیجان ووردی؛ اثرلرنده وطنی ایچون بوتون مقدساتیله ایکله یوردی؛ واویلا بوتهیجلرله یازلش ایدی؛ صداسی استقبالك وجداننده چینلامغه لایقدر.

وجودی کله بکزه دیور؛ کردنه مهتابک ده کره عکسندن متولد کوزله، کوچوک موجهلی پارلاق منظره یعنی «سرو سیمین» آراسنده نه مناسبت وار؛ «نهال روان» سیار فدانه دینیر؛ البته برابطه ایله قولانیلمشدر؛ دوشونکیز.

ایلك سطرلری اوقویان، کلرنکنه بورونمش جاناندن بحث ایتدیکنی آکلایور؛ فقط سوز، ایلك پارچه نك صوك مصرعنده بکله نه من برطرزده نهایتلمشدر؛ مقدمه لرده اصل فکر آچقندن آجیغه سولیمه یور، مخاطب بلکه باشقه برشیئه منتظردر؛ خیالك بویله انتظار خلافتده نتیجه لیمه سنه «تردید» دینیر؛ بونک معین برشکلی یوقدر؛ بعضاً اکانجه ایله بیتیر؛ بعضاًده فیجیع اولور. شوپارچهده آچیق برتردید مثالی واردر:

ساعت اون برحقق، آقشام اولیور؛ ایشته کونش

باتیور، هرکس ایدرخانه سنه دوغرو شتاب.

بکله یور هرکی برنجیره آردنده برأش،

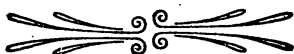
دورماییک، اونلری بکلمه ییک ای حسرتلر،

دورمایم بنده، بی چونکه اودامده بکیر:

برصونوق عزلت ایله برده سیاه قابلی کتاب!

بونوع یازیلر اوقویانی دوشوندیر؛ خیالی، حسی دها قولای قبول ومحافظه ایتک ایچون ذهنی ماهرانه حاضرلار.

وطنک فکرده مجرد برشکلی واردر؛ بو، واویلاده بر شخص کبی تلقی ایدیایور؛ ایلریده کوره جکسکز: بوکا «تشخیص» دییه جکز.

نامت کمال

حیاتى وزمانى . — کمال بك « ۱۸۴۰ » ، « ۱۲۵۶ » سنه سنده تكفور طاغنده دوغدى ؛ عالمه سى تاريخده ايز برافه جق قدر طانيشمى . احداثدن بكر آغا قونيه لى كورونيور . بونك اوغل عثمان پاشا معتبر ، شائى بروز بردى ؛ كلاك بوبوك باباسى شمس الدين بك اوزون مدت اوچنچى سلطان سليمك سلحدارلغنده بولمىشدر ؛ پدرى مصطفى عاصم بك دولت مأمورينده ماليه اعضالغنه قدر بوكسامىشدى ؛ عصر ك احتياجه موافق معلومانى آزدي ؛ اسكى منجملكه مراق ايتىشدى ؛ تكيه عثمئه لر بىك تأثيرى آلتينده ياشا يوردى ؛ كمال دوغنجه طانيدينى بردرويشك حضورينه كوتوردى ؛ دعاسنى آلىق ايسته يوردى ؛ او ، ميني ميني چوجو غك « اسلامه كمال » اوله سنى جناب حقندن نياز ايتدى . مصطفى بك اوغلنى بونضر عده كى خلوصه قانغ اوله رق بوبوتيوردى .

هنوز يكي ، عصرى تربيه اساسلرينه ياقين مكتب آچه مامشوق . آنجق بزم عالم والده سلطان مكنينده بالنسبه آنى اوقومق قابلى ، آز بر مدت اورايه دوام ايتدى . بك كوچوك ايكن آنه سندن محروم قالى . بوبوك باباسى عبد اللطيف پاشا قارصه متصرف كيديوردى . قىزى غيب ائنه سندن دويدنى آجى امله سو كىلى او كسوزندن آيرىلىق ايسته مه دى . استانبولى حىسرتله ترك ايتديلر . كمال بردها مكنيده اوقويه مامدى . قارصده ايكن آو آرقه سنده آكلدى ، كئابلر نى آچغه بيله وقتى يوقدى . صوفيه كيدنجده بيله آواره وسر آزاد ياشادى . بركون اورمانده سوركون آوى ترتيب ايتديلر ، ياورولى برقرمه ووردى . بوقانلى مائه نخل ايدمه يه جك قدر حىسادى ، توفكى تأثر و مهران اچينده الندن دوشدى . بو آجى وسيله امله فكر وادبيات حياته تماماً دوندى .

استانبوله عودتنده متقابل ادبى ذوقه طرفدار ايكي عهفل بولدى : غالب ، عوفى ، عارف حكمت ، سنيح ، فائق محمدوح بكار حتى ضيا پاشا كى اسكى صنعتكارلرى طانيدى . نفعينك ، نائيلنك ، فهيمك سلطنتنده كى نفوذه كير يوردى ؛ شناسينك اطرافى آيدنلاران يكي مشعل سندن الهام آرامق فرصنى چقىدى . فرانز اسانيله ادبياتنه واقف اولمق فكرى اوياندى ؛ بوسره ده اسكى تصوير افكارك نشرينه اشتراك ايتدى . ماضيه كى ادبى ذوقه حرمقى واردى ؛ عصرينك علمى تكامللرينه منجذب ياشامق ايجاب ايد يوردى . اون سكرنجى عصر ك فلسفى جريانلرينه فضله قيمت ويره رك سياسته اشتغال باشلادى . يى عثمانلر جمعيتنك مؤسسلرندن اولدى . مصطفى فاضل پاشانك دلاليله بوامل ايچون اوروياده اوج يچق سنه چاليشدى .

سلطان عزيز دورى كنجلكك ، يكي فكرلرك آتشلى زمانيدى . عبرت ، حديق و ديوزن كى غزله لر حرمقاله لر نشر ايد يوردى . كمال بوشدنلى جهاده برقرمان كى قاريشدى . وطن وسالستره تياتروسنى بودورده صحنه يه توديع ايتدى . استانبوله كنج ذكارلك طاشقنلقلر نى سو كىلرله قارشىلايه جق بر حكومت يوقدى ؛ دورت آرقداشيله برابر نامق كالى نفيه كوندرديلر . منفاده كو كالى برندا كار كى ياشامقندن ييلمادى ؛ عاكف بك تياتروسنك اساسى قبرىسه جفا كارانه كوتور يلوكن واپورده حاضر لادى . ماغوسه ده ايلك كچه يى تابوت كئيشلكنده كوچوك ، قسوتلى بر او داده كچيردى ؛ وجداناً مسترع اويومق اوزره ايكن عاكف بكده كى سليمان بكي ايجاد ايتدى . سياسى جهاده ، هر نوع جانفدا قهرماننى كوزه آلهرق كير مىشدى ؛ وطنى ايچون هر فلا كته اوغرامقده يكي ، عزمكار .

یرقوت بولوپوردی. چوق حافظه‌لی برهرردی؛ ضیا پاشایه کوندردیکی «تخریب خرابات» ایله «تعیب» مکتوبلری هیچ برکتابه مراجعت ایدمه‌یه‌رک حبس‌خا‌ه‌ده یازدی؛ کتله‌لی منی ایکن استانبوله باشقه برنام ایله نشر ایتدیردی. قاره بلایده منافسنده یازدی؛ کوکانک ایجه تللردن، مملکت حلی روحنه دوغرو اوزانان باغلی چوق صیباق وصیمی حساسیتله ملی ایمانه مستنددی.

سلطان مرادک جلوسی اوزرینه استانبوله کلدی. آز سوکره مدحت پاشانک قانون اساسی مذاکرانه دعوت اولندی. عمرینک صوگ دورلری مدالی و رادوس آدلرنده منی برمتصرف صفتله کچدی؛ سافزده ماترک برولیسنه یاقین معزز قدسیتله صوگ نفسی حقه و تارینه تسلیم ایتدی. [۲ کانون اول ۱۸۸۸ بازار] روم ایلی فاعی سلیمان پاشانک قبری جوارینه تودیع اولنمه‌سی حفته وصیتی واردی؛ اراده ایله بولابره نقل ابدلیدی.

نفوذی، یازیلرینک اوصافی. — کمال بک خلغک روحنه چوق مؤثر اولدی. یارم عصره یاقین بر زمان حکومک حقیر اجرا آتی حیتلی تحسیرله مؤاخذه و تلدین ایتدک؛ اطرافک غیظندن متغیر وجدانلر ایچون شعرلری معصوم عصیانلریزه متین برتسلی ابدی. «وظیفه، ملت، حق» استقبال، وطن، حریت، وجدان، کبی یوکسک هیجانلر دوغوران تلقیلری هپ اونک آتشیلی فکرلردن اوکرنک. وطنی سومکده چوق صمیمیدو؛ مملکتک انقلابی اوزرنده اک بویوک نفوذی کلاک شخصنده بولوق؛ مکتبلی مدرسه‌لی، بوکون سیاسی و ادبی هیجانلره یاقین یاشایان وطنداشلرک بویوک بر اسنادی کبی ذکارله، عصبی حساسیتله حاکم اولدی. سلاستره، صوگ نسله قدر هرقلک تهییجیلرخی طاشیردی؛ کتله‌لی، ظلمه، حقیر، سرت تجاوزلره قارشى عصیان خدنی کوردی؛ و دیلا‌ده‌کی مائغله ایلکمه‌ین قالمادی؛ وطن و دین‌حسی دستان حالنده کلاک روحندن بوکله‌لی‌ودی. ره‌نان مدافعه‌نامه‌سنی اسلام احکامنه متجاوز قناعتلری قیرمق هوسیه یازدی. الهی بجیلره ذکاسیه تعبد ابدی‌وردی.

منظومه‌لرنده آغیر، وقارلی فکر متاتی وار؛ مشهور قصیده‌سنک بعض بیتلری علمی تجربه‌لره مستند قیمتی بر ضرب مثل کبی استقباله و دیعه‌ قالدی؛ دونکی نسل ایچنده ایکی مره‌بئی، دلی حکمتله برابر یازدینی وطن مرثیه‌سنک برچوق قطعه‌لری ازرله‌مه‌ین آذرر.

ماضی، مله‌جه‌مدنی حیات ایچون اویانق اشتیاقیله، احیاتیمک ایسته‌دی. عثمانلی تاریخی تحلیل و انتقاد محتاج، آیینکده دها زیاده متوجه عا که‌لرله یازدی. اوراق پریشان، قیزیه و امیرنوروز برر تاریخی قرائت کبی اوقوندی. تخریب ایله تعقیب تنقید شرائطنه موافقه‌کدر. ضیا پاشای سیاستدن دارغین، منافسانک و بردیکی طبیعی برعصیتله مؤاخذه ایتدی. مه‌پریرزون رجه‌سنه عائد، ابوالضیا مجموعه‌سنده چیقان یازیلری‌ده اکثریا کله، ترکیب ویا عادی، آغیر افاده‌لرک ذوق خیربالایان غلطتی قیرمق ایچون حاضرلاشمیشی؛ کوزمل اثرلر قارشینسنده ایچندن کلن ادبی حظ ایله متحس اولوپوردی. حامده، طارقه‌کی مائزده برقریزمنظومه‌سنی تنقید ایچون، کوندردیکی مکتوبده استاده یاقیشیر تصحیح‌لری و دوغرو مطالعه‌لری واردر.

ادیاتنه عائد و قوفی آرقاداشلریشه فائقدی. عربجه‌ی بک آبی آکلا‌پوردی. بهار دانشی کوزله بر مقدمه علاوه‌سیله فارسیدن ترجمه‌ایتمشدی. یازیلری، مختلف خصوصی توصیه‌لری ابوالضیا توفیق، حامد واکرم بکر اوزرنده مؤثر اولدی. سزائی بک اوزون مدت استادک افاده‌سی خارجه چیقه‌مادی. وطن اشتیاقنه اوزاق‌قالان حساسیتنده کی حرارت آزالییور. منظومه‌لری ایکی دورلونا‌ثیر ایله یازلشدی.

حسینی مشرب اول برجان ایچون خوف ورجادن کج
فضای کربلای عشقه وار مردانه مردانه
دوشوب نامق ینه سودای زلف یاره حسرتله
بیابان جنوبی دور ایدر دیوانه دیوانه
پنلرنده اسکی ادبیاتک کوزهل کولکه لری واردر . بر جوق غزانک رنکی ماضیدن عکس
ایدیور . بونوع یازیلری ایچنده

باعث شکوی بکا حزن همومیدر کمال
کندی دردی کوکلیک بالله کلز یادمه

کبی منفعتدن مستغنی ، معصوم حتی فداکارانه فراغت حسلری بولوپورز .
دبوژنده چقان مقاله لری غایت ساده یازلشدر ؛ مکتوبلرینک بر قسمنده کی صمیمته اوزون
مدت حیرت ایتشدک ؛ قتیژه غایت آبی ، طائلی بروماتک ویردیکی ذوقه یاقین برقرائت کتانبه بکزر . فقط
شهرتی بونوع اثرلر تأمین ایتیور . کالی دویق ایچون قولافلرده محتشم ، اوزون فاصله لرله مطرد
موسیقی سلطنتنک بوکسک طنیلری اوغولدامالیدر .
رؤاسنک ایلک صحیفه لری ، کلیبولیده غروب تصویر ، انقباه وجزی حکایه لرینک اعتتالی تصویر
یارچه لری کبی آئارنده قویورنکلی ، آجیق معنالی ، کثیف منظره لرله سوسولو ، دولفون ! بر تابلو
ذوق واردر .

حکایه و تماشالرنده قهرمانلرینی حقیق حیاته منسوب وعشه لرله ذی حیات بوله میاز . همان هیچ
برنده باشند باشه طبیعی حیات آراسنده قلی چاربان ، متحسس برانسان تأثیری یوقدر . اشخاصی
ایسته دیکی کبی اداره ایدر ، محاورد لرینه صحنه لسانی دیبهمیز ؛ اکثریا اوزون ، رنکلی تشبیه لرله
دولو ، شیمدی صنی ، صیقیجی نطقلره بکزه یین صحیفه لرینی آقتور لساندن دیکله مک قابل ده کلدر .
حلال الدین ده کی تماشای ذوقنه مخالف ، محتشم بلاغت اشتیاقی فضله برکلفت صاییلیر .
نامق کمال بک ایچون ادبیات غایده کلدی . یالکز کوزهلکه تابع اوله رق یازمقله اکتفایده مزدی .
شعرلری ، حکایه و تماشالری هپ کندی امللرینه وصول ایچون برر واسطه حکمنده ایدی . روحی
وطن عشقیله یاسوردی ؛ قلبنده ملتنک طائلی ، آخی هجرانلری صیرلاردی ؛ ادبیاتی سیاسته ، اجتماعی
فکرلرینه قربان ایتمکدن پرواسی یوقدی .

«مقبره ک مقصد سی»

مقبره ک آثار موجوده مک الک اخیری در ، قنابولمش بروجودک بقاسی ایچون یاپیلدی .
مقابرده مندیج اولان معالی شعریه دن مقبرده بر اثر بولنمادیغنی بیلیرم . مقبره ، برقریاد تحسری
شامل درکه هیچلکه مستند اولدینی ایچون مطالعه سندن حاصل اوله جق نتیجه ده هیچدر ؛
لکن نجه برشی در .

اوت بوکتابی پایمال مطالعه ایدن فکر ، بر قبرستانی دولاشمش اولور و قبرستانده واقع اولدینی کبی هیچ برشی آکلامایه رق ایچندن چیقوب کیدر .
بوکتابک مقدمه سنی کورمکله نتیجه سنه واقف اولوق یاخود مندرجاتی اوقومقله اسمنی دوشونمک برده ؛ بوکتاب قبرستانده یازلدی که بدبخت مؤلفنی آبی طانیانلره کدر ، طانیایانلره ایسه کلال ویرر . تأثراتی یالکیز کوکلده صافلامق یاخود یازوبده باصدیرمامق نمکن ، بلکه ده اولی ایکن بوصورته میدان چیقارمق لازمی ایدی ؛ سؤالی وارد اولورسه آنک جوانی حاضر در :

وادی سکوت دوشونلرک اجسادندن مرور زمان ایله برآووج طوبراق قالدینی کی کوکلده اولان الک عزیز بریادکارندن ده مرور زمان ایله بریلر سزخیال قایلر ؛ بن اوخیاله قانع ده کلم . کتابی یازوبده اوراقم ایچنده حفظ اتمک ایسه افکار متأیسه یاخود اعضای میته کبی بریشانلغنه خدمت ایدر ؛ بن او بریشانلغنه تحمل ایده م ، یا کتابی میدان چیقارمق یوقاریده امید ایتدیکم کی بقاسنه می خادم اوله حق ؛ اوده ده کل ؛ مقبره هیچ اولمازسه بندن زیاده معمر اوله جقدر ؛ ایشته بونک ایچون نشر اولندی .

مقبر ، کوکلده کی فریاددن یاییلمش بر مزاردر که محتویاتی طاشلره یازلمش سوزلر کبی ایسته م ، هیهات ! . مقبرک حاوی اولدینی فریادار آری آری برطاقم قبرلر در . فقط بونلرک هپسند یالکیز بروجود دین بولنیور ؛ او وجود بکاسودیکم بریوزده تجلی ایدن انسانیتدر . بن بوکتابی کندم اوقویه م دییه یازدم ؛ زیرا حسیاتمه اشتراک ایده جکلر نادر بلکه دخی برقاچ نوادر اوله جغنی بیلیم . برده ذاتاً کیمسه نک شریک تأثرم اولماسنی ایسته م ، قورقارم که او اشتراک ، تجربه به متوقف در . بن ایسته م که حاله آغلادیم بیچاره ایچون یالکیز کندم آغلاییم . بویالکیز لاق پک بویوک بر عذاب اولدینی ایچون عین تسلیت کلملی در . مطالع کوردر که بومقدمه دخی کندم ایچون یازلمش برکتابه بکیزمور ، کچلم .

مقبرک برطاقم تکرراندن عبارت اولان محتویاتی یالکیز بر لاقیردی در ؛ او لاقیردی ایسه یالکیز مزاددر ؛ بوتون آواز لرک نتیجه سی یالکیز صوک نفس اولدینی کی .
مقبرک انار سائرهم کبی فنا بوله جفنده شهم یوقدر ؛ ذاتاً تأثرمک محافظه شدته ابدیت بیله کفایت ایتمز ؛ مؤلف ، خالقنک حضورینه یورکندن بویاره نک قانلری جریان ایده ایده حقیقه جقدر .

بعض قبلر ده کدرله سرور بر برینه جانشین اوله ماز ؛ قلب وارد در که پرورده ایتدیکی

حزنی دنیایک اولانجه حظ و مسرتلوی ازاله ایدمه من. ینه او حزن هیچ بر مسروریته مانع ده کلدرد، بعضی کوکلرده ایسه حزن و مسرت مجتمع بولنور؛ بر حزنده صفا بولماسی، بر تبسمک کدرانکیز اولماسی بوندندر. فقط ینه قلب وارد که محافظه ایستدیک کدری سونج تزیید ایدر؛ بنم کدرم بوا کداردندر. کدرمک آرتماسی ایچون سونمک ایسترم؛ بونی کیمسه لره آکلایه مام؛ بو حسک لسانی آکلایه مقدرن بری دره، سکوت ایدم.

فقیرک بر اثری اولدینی ایچون مقبری شعر دییه تلقی ایتمک ایستین او تورسه مطالعه سنده بنم شاعر لکمدن بر نشان بولماز. آنجاق دوشونور ایسه بر فریاد دویار که ایسترسه اونی بر شعر ظن ایدر؛ او فریاد، بشرک عجزی در. اک کوزهل، اک بویوک، اک دوغرو شعر، بر حقیقت مدده شه نك تضییق آلتنده هیچ برشی سویلیه مکه کدر؛ مقبرایسه خطابت ایدیور. انسان بعض کره خاطرینه کان بر خیالی طانیه ماز؛ او قدر کوزهلدر؛ ذهنتدن اوچان بر فکره یتیشه من، او قدر یوککه کدر؛ قبلنده دوغان بر حسی بوله ماز، او قدر ده رین در. بو عجز ایله بر فریاد قویارد، یاخود پک قاراکلق برشی سویلر، یاخود سویلیه مزده قلمنی آیاغلك آلتنه آلوب ازر؛ بونلر شعر در.

مقبر کوکلدن دوغمش بر ناثری حاوی ایکن بعض طرفلرنجه بنم روایت اولتسان شاعر لکمه بوسبوتون اجنی در. او قویان بر برینه بکزه من ایکی لسان بولور که مقبرک بلکه ایکی آدم طرفندن یازلدیغمه ذاهب اولور. هله یازدیغم شینلرک بعضیسی او قدر بنم ده کلدرد که معنالرنی کندم ده آکلایه مام. حکایه ماضیه دأثر اولان جهتلری، که اک خراب یرلری اولدینی حالده اک سودکلامدر، بنی شاعر صایانلری کریان یاخود صایمانلری ده ا زیاده راست بیان ایدر. بعض وادیلری ده ینه بنم شعرمه ده کلده بر نازه قیزک مزارینه بکزره، برنجیسی نقائص ادیبه دن ایکنجیسی نقائص انسانیه دندر. تصویر فضائله تعلق ایدن جهتلرینه کانجه پک ناقص یاخود نا کافی در؛ بعض طرفلری ده فریاد حالده اولدینی ایچون او قدر یرده قالماز.

مقبر، عمومی اعتباریله پک چوق نظرلر ایچون صونوق بر اثر در. بوصونوقلق یالکیز بنم قابمی احراق ایدر. عالم ادبیاته بر آخرت لازم در، مقبر او آخرتدن نشان در. مقبر حیات ادبیه مزک قبرستانی در، بنم زوالم در. مقبر بر فکری بر چوق طرز بیانده سویله یور؛ الفاظی خواص ایچون هیچ، معنایی خواص و عوام ایچون هیچ، وجودی بر مرحومه ایچون مزار، بناء علیه بنجه برشی در.

مقبر اوغرا دېغم فلاكتك اغيرافنه نسبتله خفيف، ده رينلكنه نسبتله تهي، شعرلكنه نسبتله هيچ در؛ فقط بكانسبتله برشي در. مقبر مقبرده كل برتر به، تر به ده كل برمهبد، معبد ده كل بركره، كره ده كل برفضاي بي انتها اولملى ايدى. حال بوكه بر مقبريله ده كل. مقبر نور الهينك اينديكي، فكر انسانيتك چيقه ماديني بر منبر اولملى ايدى؛ مقبر بر محشر اولملى ايدى .. هيات ! .

فكر چيقه مامل دېغم، چيقه من بر حالده بولملى در. مقبرده اينور، مؤبد ا اينور؛ بوابدى اينيش برده رينلكنه دال اولسه بيله حيفا كه ينه مقبر اولمقن باشقه برشي ده كل؛ مقبرك معناسى مقبرك ظواهرندن عبارت.

قائص ادبيه، قائص انسانيه دېشم؛ اوت نه يالام؛ خطاي تصحيح ايچون نه يالام كه اك بويوك خطا مصححندن صادر اولور؛ بويوك ناملر اصحابنه هيكللر ياييلىدى كى كوزل فكرلر، بويوك وقعلر ايچون ده يتلر يايىلملى در؛ مزارالاهك يايىدى بر هيكل .. بزاونى ناصل تصوير و تحسيم ايده بيليرز؟

هانكى قلم محاسن طبعيه يي حقبه تقليد ايتش؛ بزم يازوب ده اك كوزل بولديغمز شعرلر يزه الهام ايذن طبعتدر؛ اوشعرلر، صوده كورينن عكسه بگزركه مطلقا خارجه برمهسبي اولور. بعض اكابر ادب برشاعرك مزياي كندى ييتنده تولدايتديكى ادا ايدور. بن بوفكرده ده كلم؛ نم اكر وارسه محاسنم داغلرك، بايرلرك، چيچكلرك در؛ سيئاتم نم در. ييتيرمه دن اول شونى ده سويليم؛ مقبرك بنده وقوعى خبرو ريديكى مصيبت، هر حالله برابر اشعارمه ده بر بويوك انقلاب كتيردى. بواقلا بك صدمه سيله فكرمك ايتديكى حركت تدنى يا خود ترقيى در؟ اوراسنى اخوانم تميز ايدور. مقدمه ده بيله ايكي سوزى بر آرايه كتيره مه دبكمه دقت بويورلسون. ديديكم انقلاب، سما ايله مزارك مصادمه ايده جكلرى بر نقطه ده يا خود برفضاي نامتاهيده بولمقندر. قلم، مدتلرجه بوايكي قوه خارق العاده نك آراسنده قالدى. بونلر ياقينلاشدنجه بن تسليت بولور، آيرلنجه نوميد اولوردم. نهايت برلشديلر، بن از بيلدم، مقبر چيقدى؛ بوشمرى در؛ نه ممكن؛ سما ايله مزار برلشمه مى، دها دوغروسى آيرى قالمى ايديلر. بن افتراق واستغراق ايله فغان ايتلى ايدم، اوشعر اولوردى. مقبردن اول يازديغم شيلرك بك چوغنى بكنم؛ بعضيسنى بك از بكنيم، مقبرى ايسه هيچ بكنمه يور، چوق سويورم؛ بكنمه ديكم شوسيله دركه بوكتابك ادبيات ايله بك آاز مناسبتى وار؛ سؤديكم شونك ايچوندركه بوكتاب اودر. بوتون موجوداتى شعر كورنلر

نظر ندمه بلکه مقبره بر شمره بکتر، بنجه بر شاعره یی آندیرر، او شاعره صانع قدرتك بر شعری ایدی ... مقبرك محتویاتی بونجه نقائصی، حشویاتیله برابر بر مرحومه نك روحانیتی، بروحك معنویاتی در.

مقبر اونك حالی، اونك رسمی، اونك خیالی، اونك هیكلی، اونك مزار یی در؛ اونك هیچ بر بکنیله جك یری قالمایان حیاتی در؛ ینه تکرار ایده یی: مقبر اودر؛ بونك ایچون سورم، لکن مقبر ادبیات نقطه نظرینه قارشی چرکین بر چو جوق در: معه وم فقط کوزدل ده کل. حقیر بر فیلسوف در: حکمت فقط شبه لی. قصور لی بر حسن در: فریاد فقط مصنع. معمور بر مزار در: حزن دکل فقط مزار: بر مغرب فقط پارلاق؛ بر کوزدل فقط سویمسز؛ بر شعر فقط قافیه لی. بونك ایچون ده بکنم. فکر ك سرحدی ممات اولدینی کبی شعر كده الفاظه انتقاده حدودی قافیه اولیور؛ نه یابه لم؟

مقبر ایچون بر فکر شعری بیسان ایتك لازم ایسه ایشته بو کتاب بر مرحومه نك مزاری در. ژاژندن فاتحه نیاز ایده رم.

عبدالحق حامد

ادبیات مزده بالخاصه ایکی شاعر وار: نظم كده تتركده استاد ی اولمشدر؛ فضولی، دیوانی کبی شکایتنامه وحیده السعداسیله ده بویوك بر صنعتکاری؛ عبدالحق حامد بکك منظوم آنزلی شعر مزده انقلاب و وجوده کتیردی؛ «طارق» و «فتن» ی ایله ده نژندن یو کسلمش بر شاهقه کوردك. اسکی شاعر لردن شیخی، احمد پاشایی، باقی، نقی، شیخ غالی ناز دییه طانیایوروز. سان پاشانك «تضرع نامه» سنده چهره سنك بوتون چیز کیلری بللی بر نثر استاد ی واردر؛ آهی، سعدالدین، ترکی، ویسی، نانی افندیلر، راغب پاشا و ازا ق مناسبتلری حائر معنالر، غریب کله لر قوللانیورلردی؛ نثر لی، یازیده بر نوع قافیه لی کله لر بولوندور. مقدر عبارت دییه بیله جکمز سجع لره [۱] یو کیدی؛ غایت آغیر یازیورلردی؛ بو اعتیاد سلطان عزیز

[۱] منیف پاشا، تنظیمادن موکده یتیشن محرر لرك اك بویوکلرندن بریدر، عینابده دوغمشدی؛ تحصیل قوتل ایدی؛ غزیه شرقه عائد مختلف براقچ لسان بیلوردی؛ فلسفه، حقوقه، ادبیاته مراقل ایدی؛ شعر یازیوردی؛ ایچه اثرلری واردر. سیاسی غزیه جیلک خارجده ابلک جدی رساله یی منیف پاشانك همتیله قازانمشدق؛ ۱۲۷۸ ده نشر ایتك باشلادینی «مجموعه فنون» ی مملکتك صوك یوز سنه طرفنده کچن اك قیمتلی تشبیرلندن بری سایایلر. نژنده فکر لر یی کله جیلک فدا ایتش کورونه یور؛ بوندن الی سنه اول عینابل شاعر حصیرجی زاده محمد آغایه کوندرمش اولدینی شو مکتوبی قیصه جله لی فقط احتمال که مخاطبی ممنون ایتك یاخود سامی پاشایه تبعیتله هنر کوسترمک ایچون باشند باشه سجع ی یازمشدر:

دورنده صدراعظم اولان تلماق مترجمی یوسف کامل و سزاقی بک پدری «رموزالحکم» صاحبی سامی پاشا لردن صوکره اسکی خیزی محافظه ایده مەدی ؛ مع مافیه اولجه یالکزر مضع افاده لر یوقدی ؛ مجموعه لرده حتی بعض تاریخلرده غایت آچیق ، کوچوک عبارده لی اثرلره تصادف ایدیورز ؛ بونلردن برقاچ پارچه اوقوبه جغز : فاتح دورنده ، استانبولک فتحی صیرلرنده یازیلان «طریق الادب» ده ، عاشق پاشا تاریخنده حتی سعدالدین افندینک تاج التواریخنده ، پچوی ، کاتب چاپی و نعمایکی مؤرخلرک اثرلرنده ، یکریمی سکز چلینک پارس سیاحتنامه سنده ، بالخاصه مترجم عاصم افندینک اوقیانوسنده بسیط کوزدل تورکجه به مثال چوقدر ؛ کافی ، سجعلی فقط آکلاشیلیمسی قولای ، کوچوک عبارده لی استهزا و لطیفه ذوقته یاقین برچوق مکتوب یازمشدی ؛ عاکف پاشا ساده ، آغیرایکی متقابل افاده لی جریانک تأثیرینه

«کوکل ، مائل سمت سستانولدر ؛ اما که ترک وطنندن ده مأمولدر . ایکی طرفه ده امجداب درون بر کالدر . یارب نه مشکل حالدر . [افتاده کامن بیان دوکبر با] تمام حسب حالدر ؛ باعث اضطراب بالدر . یا بونلردن هانکیسنی فدا ایتک قابل اولور ؛ عقل وانصاف بوکا ناصل قائل اولور ؛ ایکیسنکده حق نعمتی عروق و اعصابه ساریدر ؛ کویا که ماء جاریدر . ایکیسنی ده بر چوق اسباب میل و رغبتی جامعدر ؛ انفس مواقعدر . بریسی دایه وجود و نشأندر ؛ بریسی مایه فیض و رفعتمدر . بریسی عزوس عربستاندر ؛ بریسی مغبوط عموم جهاندر . بریسی منبع علم و کالدر . بریسی مرکز جاه و جلالتدر . نه بریسی چوقدن بری خدمتی ک ایتدیکم ایچون بی آستان رحم و شفقتندن رد ایدر ونه ده دبکری آغوش تربیه سنده پرورده اولمادیغ حالده اوز اولادینک مادوننده عدایدر . دوغروسی ایکیسنکیکده محض مروندر ، کمال فتوندر .

بوکشا کشله یوله روان ایکن کریوه حزن و ملالده افتان و خیزان ایکن غمام غفلت مرتفع اولدی ؛ ظلام حیرت مندفع اولدی . شهره حقیقت کوروندی ؛ درگاه سعادت کوروندی . مشعل اتقان یاقدم ؛ چشم امعان ایله باقدم ؛ کوردم ، ایکیسی بر وطن ایش ؛ صفا بخش جان و تن ایش . مکر بوخاصه ممالک عثمانیه نك هرجزشده و ارامیش . اهل بصیرته آشکار ایش . المنة لله حقیقت حب وطن معلوم اولدی ؛ سر وحدت مجزوم اولدی . آتوق کوکل پوصله سی نه عینتابی ونه ده آستانه بی کوسترر ؛ عموماً ممالک شاهانه بی کوسترر .

یارب ، بی بو خاک یا کدن دور ایته ، دور اولسه مده حسن التفاتکدن مهجور ایته ! مینای دلی صهبای محبتیه پر ایتدک ؛ کاسه سربیی ده آنک خاکیه لبریز ایت ؛ ایکی جهانده بی عزیز ایت . آلهی ، وطن عزیز ی عزیز وطن سایه سنده معمور ایت . اعداسنی مقهور ایت . راه محبتده تم خاک اولسون ؛ خاکیه چشم ایدم تابشک اولسون .

بو دعا لرله تر زبان اوله رق ، امید اجابتله شادمان اوله رق صوب مقصوده عنانتاب اولم ؛ وارسته قید ستانول و عینتاب اولم .

کورده جکس کز : بالخاصه اسکی ادبیاتزده سجعلی احتوا ایدن نثرلر ، سنان پاشانک «تضرعنامه» سی مستثنی ، هپ بویه ساده و اوافق جمله لی ده کالدر .

تابعدی؛ نثری بویکی نفوذ آرا سنده متوسط قالدی؛ شناسی کله ولساندن زیاده مطبوعاً نهمه بکی فکر، یکی تلقی کنیوردی؛ عصرینک مدنی احتیاجلرینه تماس ایتهمسی اسکیکلی محافظه مانع اولیوردی؛ سجی بردن ترك ایدمه دی؛ نثری کفتمی افاده لر ایچنده ساده له شمش کورونیور؛ نامق کال، آهنگی محتشم، موسیقیلی یازیلری سویوردی؛ الایله طوتوله جق قدر قویوتشده لره سربست بر جریان ویرمشدی؛ مدحت اقدی، صنعت خارچنده خلقت وبلنه یاقینلاشدی؛ معلم ناجی، طبعی، بسیط اثرلرده ذوق آرایوردی؛ ابوالضیاءوفیق بك، شناسی ایله نامق کالی تقلیده اوزندی؛ سعده پاشا، اکرم و سزائی بکله خصوصی مزیتلریله بو جریان آره سنده برر قیمتلی محرر اولدیله؛ عبدالحق حامد، نثرلرنده بعضاً نامق کالی خاطر لاتیور؛ مثلاً طارقمده بو نفوذی حس ایدیوروز؛ یالکز «آتاب» ده، «جزمی» ده، «رؤیا» ده هیجان ماده حالتده کورونیور؛ حامدک یازیلری ده سیالدر؛ کالی ده هپ عظمتلی جمله لر یازار ظن ایتهمی؛ مکتوبلری، تیاترولرینک بر جوق صحیفه لری ساده و آچقدرد؛ فقط حامد بك کله و ترکیله یوکللی سطرلرینه، ده زیاده یوکلک، ده رین مغالره، حتی شفاف شعرلر قویار، یالکز نامق کال کی اونک ده حقیقی، طبعی حیاتله علاقه سی آزدر. مقبر مقدمه سنده حامد بك یایمه بلاغت هوسلرینه اسیر ده کلدرد؛ کوکلی سربستهجه ایکیلده یور؛ کله به، انتظامه تابع کورونمز؛ تهیجاری ده ریندر؛ مقبری الهامنک شمریله دو یارق آکلاتمشدر؛ یالکز صنعتنده، ذوقنده شیمدی صیحاقل حسلی در، انچه سیاه ماتمله آشنا چیقار؛ آرزو کره انکینلرده مبهم افقلره دوغرو یو کسایر، حر بر آتالایشله بردن، علی العاده المریزدن آیرلمش بولنور؛ بر برینه بکزه مز ایکی وصفی حائر در؛ مقبرک مقدمه سی یأس ایله، حیاتنک محرومیتلریله، جوق حس ایدلمش افکار ایله دولو بر پارچه در.

«طارق» ده بعضاً اولدینی کی کله لرك مادی رابطه سیله، افاده او یونجاقلریله اوغراشمغه وقتی، آجی حزنی مساعد ده کلدرد؛ مقبر، خیرانی، انسانلغک ماتمنی تصویر ایدرد؛ هزاردن نه ایقسنز فضا لره انتقالی طبعی در؛ بو آتالایشی ایچون درجه کوستریور؛ مقبرک برتریه، خایر بر مبد، صوکره بر کره، بونلرده کافی ده کل؛ «بر فضای بی انتها» اولمه سی لازمدر؛ ادبیات کتابلری ایشته. بودرجه درجه کنیشلمک، ایجابنه کوره، دارالمغه یاخود ده ریناشمکه «تدریج» دیور؛ صنی یایلیرسه تحمل ایدلر.

مقبر مقدمه سنک هر قسمی عین قوتده کوزل در کلدرد؛ سز هانکی پارچه لری ده زیاده بکه نیورسکر؛ خالدضیا بکک قویوخیال لری، افاده لرنده کی تسلسلی، جنابک ظریف، تراشیده صحیفه لرینی خاطر لاییکز. مقبرک مقدمه سیله نامل بولاجقسکر؛ حامدک لسانی ادبیات جدیده استادلرینک نثرینه بکزه یورمی؛

مقبرون

بر کون دیدی ، اضطراب ایچنده ،
 بن تولا که کلنم بوهنده .
 بونک دیدی ، قهقهه یله کولدم ،
 دویدم که فقط ایچمدن تولدم !
 ابتدک بز اوآنده نیم زنده ،
 نفرتله وداع هندوسنده .
 قالدمی ، دیمشدی ، یولده برکون
 « هندستانک ده کز لرنده ؟ »

کچدک قالی بویولده مبهوت ،
 خون جگر اولدی جرعه وقوت -
 پرسش لرمه سعال ظالم ،
 رد ایلر ایدی جواب مظلم .
 اولمشدی حانی امر موقوت ،
 مانند افق کوزو وکدی بیروت .
 بیلمم که نه اولدی ، کچدی برکون ،
 صوردم آنی ، ظاهر اولدی تابوت !

تابوت .. اورهنای مقبر ،
 مبهوت .. او هیکل مکدر .
 تابوت .. او خطیب صم و ابکم ،
 تابوت .. او برودت مجسم !
 تابوت .. او سکوت پای درسر ،
 تابوت .. او مصیبت مکرر ،
 تابوت .. او وحشت معند ،
 تابوت .. او مقبر سفر بر !

تابوت .. او انقلاب خاموش ،
 سرحد روان عقل مدهوش !
 تابوت .. او خرابه زار امید ،
 تابوت .. او اغیار جاوید ،
 تابوت .. او ظل حشر بردوش ،
 تابوت .. او موت جوش درجوش !
 صارمندی او روحه چاربالن ،
 بن آتش ایدم نماته آغوش !

اول ماه کوموله مشدی حالا ،
 ایتمد عجله یله عزم صحرا ،
 یالکنز صورایم دیدم خدادن ،
 هیچ برکن اولمادی سمان !
 کنزدم آزیحق غریب و تنها ،
 باقدم که یرنده جمله اشیا !
 برشیده تغیر ایتمدم حس ،
 آتیحق ده کیشیردی فکر مولی !

قوشلرده دوام سوز و سازه ،
 مالکدی آغاچلر اهترازه ،
 دریا کورونوردی دوردن صاف ،
 کیم کورسه بنی ایدردی انصاف !
 یوق بر آجیان او سرونازه ،
 چیقمشدی امین ایدم جنازه .
 بر پیر غریب کجدی کوردم ،
 صاندم کوتورر حیات تازه !

دوندم کری پیرو خیالم ،
 بیلمم کیسه دیردم : آه ظالم !
 کون بامش او ماهدن اثر یوق .

بيك بېك كاير فقط خبر يوق !
 قومشدى ير آلته نھام ،
 بېك كره دھا قيرلدى بلم !
 جانانك اوكونكى حالى ايواه ،
 ايواه بنم اوكونكى حالم !

يارب نه آجيدى آم او منظر ؟
 هر سو آجيلر ايچنده مضطر .
 فرياد صبي ، غريبو اژدر !
 برزهر سياه ، شير مادر !
 جاويدم او برچه محقر ،
 بز عين نسيس وموت صرصر !
 چيقدم سمواته خاك برسر ،
 ايندم سموات ايله برابر !

حدث ، بوكا اك بويوك كدردر ،
 فرياد ، شفای بي اژدر ؟
 تحقير ، تسلي دكردر ؟
 دوشمك ، بوكريوه دن كدردر ؟
 جاريمق باشنى طاشه ظفردر ؟
 اي شمس ، كه خالق سحردر ،
 چشمك از عمای نور منظر
 سونسون كه بو حاله بي خبردر !

برللكده ادانى واعالى ،
 اون بېك وار ايمش كيدن اهالى :
 عسكر ، علما ، شيوخ وصبيان ،
 رقتله بوماجرايه كريان ،
 بر بندن ايمش بوجيش خالى ،
 كوكله بوكون آنكله مالى .

واز اول غربانواز بیروت ،
ای شهر مکارم و معالی !

روح قاله جق سنکله هر آن ،
سن مهر و وفایه ویرمه پایان .
حسرت اومصیبتی بیلیرسک ؛
البتہ محبتی بیلیرسک !
معشوقه مه اول بنم نکهبان ،
قلب ایتیه خاکه برف و باران .
خاموش یاتار کناره دوشمش ؛
هیچ یار ده کل سکا او مهمان !

مانمزه بریاض مرمر ،
ظاهر در اولنجه داخل در ،
اسمی ایله اسم آنده مسطور ،
جسم دخی کاشکی اولسه مستور .
آ کلار اورادن کذار ایدنلر ،
طو پراقده کی سو کیلم نه ایستر :
بر فاقده دن قلوب تغدی ،
ایتمکده سنای حق ازبر !

وزنی : مفعول مفاعله فعلون

مقبره ۲۵-۲۶ یا شنده ثولن سو کیلی ریفه سی ایچون یازیلش ابدی بر اثر در : برنجی ،
ایکنجی، بشنجی، آلتنجی، سکزنجیلری کندی آرالنده، اوچنجی دوردننجی بر بریله مقفی،
یالکز یدنجی سطری قافیه سه سکزمر مصرعدن مرکب بر جوق پارچه لری احتوا ایدر؛
اولجه بو طرزده یازمازدی ؛ شکلتک اسمی یوقدر .

مقبری تحلیل ایتک ایسته مه یورز؛ کوچدر؛ شیمدی بسیط ، علی العاده کورونیورکن
خبرسنز انکینلره دوشن بر شاعری ادبی معناسیله قولای آ کلا به مایز ؛ حامد اکثریا
افقمزی آشیور؛ کوزمالکنی دویمق ایچون بر جوق دفعه او قومق، دوشونمک لازمدر .
افاده سنک شکلی اسکیلرک عینی اوله ماز ؛ ماضیده کی اثرلره اویمایور: اونلر معین، مطرد

بر فکر اطرافه طوبانیورلردی : متصوفدیلر ؛ مقبرده کی دوشونجهلر دها چوق کینیش
و مختلفدر ؛ حامد بك ، نظمنده فضولییه ، شیخ غالبه ، نژنده بر آژ نامق کاله یاقین در ؛
فقط بواوچ بویوک آدامک هیچ بری مقبرده کی تأثرله ، اوقدر تازه ، دهرین شعره حاکم
ده کلدر ؛ قتن مؤلفی شرقدن زیاده اوووبایه بورجلی کورونور .

اوقودیفکنز پارچهده حامدک مبهم دهرینلکی ، پارلاق ، صیمی تضادلری جسی ایدیلیر :
تابوته صاهر و دیلسز خطیب ، کدرلی هیکل ، سفر بر مزار . . . دیمک کیمک خاطرینه
کلیر ؛ ماتمک سیرنی جناب حقدن صورمق ایچون صحرایه چیقمه یی بوقدر طیبی لسانله
سویله مک کوچدر ؛ برصینک فریادینی آژدر نعره سی ، والده سودینی سیاه بر زهر ،
ایدیلکی محقر بر قویو ، انسانلری صوک نفس ، ثلومی حدتلی ، کورولتولو روزگار کچی
دوشونمک هر کسه نصیب اوله ماز .

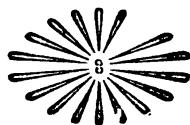
چیقدم سمواته خاگ بر سر ،

ایندم سموات ایله برابر !

ییتده کی بویوکلکی دویمق و بوقدر قوتلی یازمه بیلیمک لازمدر .

بو آجی ثلومه حدتک الک بویوک کدر ، فریادک تأثیرسز بر شفاء تحقیرک باشقه بر تسلی ،
دوشمه نک بو کریمه دن کیش ، باشمزی طاشلره چارمه نک بر ظفر اولدیفنی بزده آنجق
حامد بك حیرته لایق بر « اینجاز » جالنده یازمه بیلیر . یالکیز تابوت کله سنک اون اوچ
دفعه تکرار ایدلمه سی چوقدر ، بوراده کی تأثرک صنعی اولمه سی احتمالی ذهنزدن کچور ؛
شعرک قوتی ، احتشامنی تأمینه چالیشمق بك ائی بر مزیتر ؛ فقط بو التزامی هر کسدن
ماهرانه صاقلایه بیلیمک ایجاب ایدر .

فکرت بکک شعرلرنده نثره یاقین بر افاده وارددر ؛ حامد بکک بالادن بر سعی ، طارقدیه کی
مکتوبی ، ده اول بوضووتله یازلمشدی ؛ مقبردن اوقودیفمز پارچه یی ناصل بولوبورسکیز ؛
یعنی فکر ، بیت حتی مصرع ایله بر لکده ییتمه یورمی ؛ بو کونکی افاده لرله مقایسه ایدیکیز .

روح‌لرک محاوره‌سی

بر مزارستان . لیل . مهتاب . اجسام مایه‌دن عد اولنه‌جق هیأت و قیافتده ، سپاه واری البسه اکتسا ایتمش مخلوقات . بر طاقی یاقبنده مزار طاشلرینک اوستنده و کنارنده اوطورر ، بر طاقی اوزاقده اشجار و مقابر آراسنده کزینوب گاه و بیگاه رقص ایدرلر . اوزاقده کیلرک مکاله‌لری روزگار کبی بر فیصلیتدن هبارت اولور ، یاقبنده کیلر بروجه‌آتی مخاطبه‌ده بولنورلر :

برئولو . — قیز ، والده کدن سن آریله‌لی بونجه سنلر کچمش ، بونجه سنلردن بری سندن آیری یاشامه‌یه ناصل تحمل ایده‌بیلور ؟ شفقت مادریمی سنک مفارقتکه ناصل قائل اولور ؟

بردیگری . — تعجب ایتم . نهمده نامزدیم بنی ئولورجه‌سنه سور ، بدن اول نوله‌جکمه قسملر ایدری ؛ حال بوکه ارتحالم کونی دها کوزلرینک یاشی قورومه‌دن ، بنی شوراجنه کوموبده عودت ایتدیکی آقشام ، مصادف اولدینی بر قیزک آغوش صیاقته آتیلدی ! تمام یکریمی بش‌سنه اولور . شیمدی متأهلدر . بنسه نظرند خیالم بیله قالمادی ؛ بلکه کورسه طانیه‌ماز ؛ بلکه ده بر کابوس کورمش کبی حایقیره‌رق اویانیر ؛ فقط تعجب ایتم ؛ بر فایینک اول و آخر کز یاده سودیکی کندیسیدر . والدین ، اولادندن زیاده‌کندی کندیلرینه رحیم و مشفق ، عاشق معشوقه‌سندن زیاده‌کندی نفسنه عاشقده ؛ زوجین ایسه بر برلرینی ینه‌کندیلری ایچون سورلر . لکن دیدم‌با ، هیچ تعجب ایتم ، آجیزله پرورده اولان حیات فانیه‌ده بر لذت واردرکه ابدیتک اولانجه مواعید و تبشیراتی اوکا چوق کره فدا ایدیلور . آه ، هانکیمز بومغفرت آباد سرمدینه حسن رضاعزله کلدک ؛ ینه هانکیمز اودارالمشاقه عودت ایده‌جک اولسه‌ق مخالفت کوستریرز ؟ بو حالز حال صلح و مسالمت ایسه‌ده دایما بر ، یکتا ایسه‌ده یکرینک اولدینی ایچون عادت و طبیعتمه اویماور . بز تبدلات متدیه و اوحیات فانیه ایله کسب الفت ایتمشدک .

باشقه‌بری . — بوکاده آلیشیرسک ! هر شینک اول و آخری الفتدر . سنی حال حیاتکده بورانک تصویر احوالیه بر آرزوق تدهیش ایتمشیر ؛ کوریورسک که بر صبح صفای دایمیدن باشقه بر حال ده‌کلدر .

ئولولردن بری . — بنی دیکله ؛ سن دنیایی هنوز ترک ایتدیگک ایچون روحایینک یالکز ایلک طبقه‌سنی کوریورسک ؛ بیلش اول که درجات دنیویه کبی مراتب اخرویّه واردر . بومالده کیتدکجه ارتقا ایده‌جک بر چوق تبدلر کورمه‌جکسک . اوت بر زمان

کله جک که قضای نامتناهینک ثوابت و سیاراتی آرمه سنده بر ملک کبی طیران ایده جک، شمسک، ارضک، قمرک، بتون کره لک زیر پایکده دوندکلرینی کوره جکسک. ینه بر زمان کله جک که شو کائنات فانیة الحیات، پیش نکاهکده تارمار اوله جق؛ ینه بر زمان کله جک که بتون مخلوقات و موجودات ایله، او محشر مکونات ایله برابر سجده لر ایده رک مرجع اصلی و ابدینک حضورینه چپقه جقسک. ایشته اوزمان نه ماضی، نه مستقبل؛ فقط دوام حال... نه اړک نه قادین؛ فقط بز... نه ثولو نه دیری؛ فقط روح...

بردیگری. — کره ترابک روابط فانیه سندندها بزده افتراق ایدملی جوق اولمادی! کندیمز بورالرده ایسه کده خیالهرمز اوراده دولاشیور؛ فریاد ایدمه یورسه قده سکوت ایده بیلیورز؛ کوندوزلری منزوی ایسه کده کیجه لین چقبوب کزییورز. بهار، خزان، نسیم، طوفان، بوراسنی ده زیارت ایدیور؛ مهتاب، کورمه دیکمز کونشک ظل نوارنیشی، بولتولر، کزومه دیکمز ده کزلرک دطوبتی کتیریور. ایشته روزکاردن پای تحتک آوازده مدینتی دیویورز؛ ایشته قوشلردن، ازهار موسک تعریفی، مسیره و مشجره لک اوصاف و نشاندینی دیکله یورز. ایشته سمت راسمزده تیره ن ستاره لر، کنج لکمز به شفقت مادرانه ایله کولر کبی... ایشته رأس مدخلمزده دوران سرولر حالمزه، بر سکوت فکرت انکیز ایچنده، آخیر کبی دورییورلر. ایشته فایلر ییتنده همشیره ثبات، فامزد شباب عد اولبان ورمک سایه اسفرار و اغبراری قیافت جسمانیه دن تعری ایته دیکمز شوزمانده بیله ناصیه حالمزده لمعان ایدیور. یوزمز اصلا کولمز ایسه ده بردائی سرور ایچنده بولیورز. کورونمه ن یوزمزک ابتساحی، اواک حزن، اک مؤثر و معنیدار تبسملر خوابکا همزک یوزنده کوریله بیلیر. « یردن بر آوج طوپراق آلوب هوایه سر به رک » ایشته یورنقمه سروردر!

تولولردن بری. — [اوستنده بولندینی مزارک ایچندن بر قفا کیکی چقاره رق] ایشته بر صیرتمش کله که یر آلتدن بتون کائناته کولیور! بو بنم باشمدر! بیلم دنیاده کی خیاله بکزه یورمی؛ یکر می یاشنده بر کوزل قیزک باشی!... بو کیک پارچه سنک قارشیسنده بتون جهان تیره یور؛ فقط بز کولیورز! بر زمان بنم اولان بوباشله بنم شیمدی هیچ بر مناسبت یوقدر. باشم بو حاله کلش، فقط بن کولیورم. بینمی قوردلر پیوب پیترمش، فقط بن دوشونیورم. شکلم، سیمام، قیاقم، تفرعتم اولان هب بوشیلر فنا بولمش، فقط اصلم باقی، بنلکم دائمدر. روح ابدینک آشیان ماضیمی اولان بو کیکن قفاده شیمدین صوکره هیچ بر فکر و خیال بسلنه مز؛ هیچ بر عقرب ویا جیان تغدی ایده مز؛ فقط ینه

بر معنای علویتك مقربدر . بوده بر جهان فانی ، بركره ترا بدر . عظمت الهیهك حدود حسابی
اولمایان تاجلرندن بری ! هر بری بر كوچوك كره ديمك اولان ذره لر ، يا خود هر بری
بر بويوك ذره ديمك اولان كره لردن الك صوكره چقان مال ، عينيله بوناصيه تهی اندر تهیده
مندمجدر . شمس ، قمر ، زهره نه ايسه بونهایتسز چركينلك ده اودر ! دنيايلرك استقبالی
اولان شو المده طوتديغم حال بزم ماضيمزدر ! شيمدی بوباش بنم ده كل ، مضحكه فناك
صحنه سنده كي اضافات واحلامه كولن دريلوله سيكيرلرك باشمدر ! « قفا كبكئی ياواشجه مزاره
براقدرق ، ايشته بن اونى منسوب اولدينى خاكدانك شو كنارينه براقوروم . او كيكدن
باش ، بو طوپر اقدن ياصديغه منقلب اوله جق . » بر حر كتدن صوكره » بوقورقونچ چوجوغه
اويغو ده زياته ياقشير . بن ، بوروح متفكر ، بن ، بوفكر ذيروح ، مؤبدأ اويانيغم .
دارعقبانك قايليرى بوتون دنياه آجيق اولدينى كچي بزده دنياك هر طرفي آچيقدرد .
ايشته اوقدر زحمت واعتزالله سد ايتدكلرى مزارلرمزك فوقنده دوره بيلوروز . عمان
ظلمتى ياروب شندكلره كيبيوروز ؛ طبقه ترابي ، مظه نوم ونسياني دهلوب بزدن تنفر
وتوحش ايدن فكرلره چاريوروز ، برده اسرارى ييرتوب بزه الكضد ، الكناحرم بروض
حسيات اولان حمله كاهلره نفوذ ايديوروز . او ، او كنده بوتون قايليرك آجيلوب فكرلرك
يره كچديكي ، قهرلرك ، محرابلرك ركوع ايتديكي ثولوم زره به كيدرسه بزده كيديوروز ؛
اونزه به كيدرسه بزده كيديوروسه قده بزم اولديغمز بزه اوكله مز . الك جوق ظلام ايچنده
كوروئن رنكي بزم ايچون بوس بوتون اوچش ، الك جوق ييلديريم ياريلتيسنده كوزوكن
ديشلى بزجه چورومش ، توزطوپراق اولمشر ! . شانمز روحايتدر كه حيات وماتدن
منزهدر . دنياه برسوديككنز ، كورمك ايسته ديككنز وارسه ياقينده كلير ، كورورسكنز .
شيمدليك بز آرقداشلمزمه باقلم ، كوش دوغمه دن برقص عمومى ايله نعمت عظمای
روحانيتى تحديت ايدلم !

عبدالحق حامد

حامد بلك نشر ايديلن ايكي جلد مکتوبلرندن باشقه مطبوع اتوز اثرى وار ؛
اون يديسى تياترودر ؛ بونلر ايچنده اشبرى ، تترى ، نظيفه يي ، ايلخانى ، طرخانى ،
عبدالله الصغيرى ، زينبي ، ليبرته يي ، ساردا ناپالى ، نسترنى منظوم يازمشدو ؛ دخترهندو ،
ماجرای عشق ، ايجلى قيز ، طارق ، ابن موسى ، صبر وثبات منوردر ؛ فتن ده زياته
نثره عائد صاييلير ؛ موزون قسمى آزدرد ؛ بونلرك هيسى ادبى تآميز ايچون بك جوق قيمتلى

بر ثروت اولمشدر ؛ فقط صحنه حیاتی ینه فقیردر ؛ اوچ چیچکله بهاره چیقيله ماز ؛ هم عبدالحق حامد بکک اثرلری تیاترو اوصافی حائر ده کلدرد .

تنظیمانه قدر بزده یالکیز قره کوز وادوته اویونی واردی ؛ سلطان مجید دورنده استانبوله بعض اوروپا قومانیه لری کلهشدی ؛ پادشاه سیر ایتک ایسته یوردی ؛ ۱۲۵۷ سنه سنده نشر ایدلمش کوچوک بر کتاب کوردیم ؛ سلطان ، موضوعنی قولای آکلا سین دییه اویونک روحسز بر اجمالی یازمشلر . ادمون فازی ایله عبدالحلیم مدوح بک حامدک پدری خیرالله افندی یه ۱۲۵۰ ده حاضر لانتش بر تیاترو اسناد ایدیور ؛ بوکا دائر باشقه یرده برونیقه بوله مادم ؛ شناسی افندی « شاعر اوله نهمه سی » اسمنده بر پرده ک اوفاق بر قومدی یازمشدی ؛ کمال بکک وطن یاخود سلسره سنی ، زوالی چوجوغنی ، عاکف بکنی ، قره بلا سنی ، کلنهانی ، جلال الدین خوارزم شاهنی بیلیورسکیز ؛ وفیق پاشانک بویوک بر موفقیته ترجمه ایتدیکی مولیه ر کلیاتی مطبوعده ؛ اکرم بکک « وصلت یاخود سوده کیز سونج » جوق بیلن جوق یا کلیر » اسملی ایکی اثری نشر ایدلمشدی ؛ مراد بکک روسجه دن ترجمه ایتدیکی « عقلمن بلا » ، صوکره چیقان « تنجره یوارلاندی قباغنی بولدی » اسملی تماشا لارک ادبیاتمه تأثیری اولمادی ؛ مدحت افندی نک تیاترویه طائد آناری ، هله ابوالفضا توفیق بکک اجل قضاسی بک او یله اهمیتلی شینلرده کلدرد ؛ طالی بک ، مولیه رک Fourberies de Scapin اسملی اثرلرینی « عیار حزمه » دییه تورکجه یه ماهرانه تطبیق ایتدی ؛ علی فرخ بکک « هوشنک » ی ، عبدالحلیم مدوح بکک « بدریه » سی ، مناسترلی رفعت بککه بدرالدین پاشانک ایکی جلد تماشا کلیاتی ، سامی بکک اثری مهم بررتشبدی ؛ فقط صنعت اعتباریه آذموفق اولمشلردی .

حامد بک ادبیاتمه منظوم هائله بی نتیردی ؛ بو واسطه ایله جوق کوزهل شعرلر یازدی ؛ لیکن لسانی تمثیل ایچون مساعد ده کلدرد ؛ آقئورلری سوسلی ، مصنع جله لره قونوشدوریور ، پردلری ، مجلسلری ترتیب ایتکده اهالی چوقدر ؛ اوزون نطقلر سویله تمکدن چکینمز ؛ فتندن آدینمز پارچه بی آاز اول او قودق ؛ فکرلرینی ، شعره نفوذنی بکه نیورز ؛ بعضی دهرن فلسفه لری واردر ؛ انسانی دقتله دوشوندورر ؛ مزرا ستانده اک صوک قیزک سویله دیکی سوزلره باقیکنز ؛ بک کوزهلدر ؛ آغیر بر جوق کله ترکیب آراسنده فکرلری پارلایور ؛ لیکن بونلر صحنه قازانه ماز . شعرلرینک قیمتی نه اولورسه اولسون دیکله یترک تحمیلی آزالیر ؛ هیچ کیمسه بویله اوزون ، مجازی ، مصطلح عباره لری ، شفاهی افاده ایچنده سوه مز ؛ بوسیدن حامدی ، خلقه تیاترو واسطه سیله طایتمق کوچدر .

ادبیاتده فکرلرک تطبیق ، حقیق حیاته موافق ضروری اوله ماز؛ علم بیه نظر یاتنده فابریقه لره تقدم ایدر؛ اک ده رین تفکرلر ، یالکیز مثبت قنک حدودی ایچنده کیزله نه مز؛ ذکا ، معین افقاری آشار؛ آلد مادی واسطه بولمادینی حالد رهبر سز الوهیت عالمه کچر؛ مؤلف کندی مطالعه لرینی بیه اورته یه قویار . صنعت دهاسر بستدر؛ کوزه لکی ، ادبی ذوقی محافظه ایتد کدن صوکره خیاله ایسته دیکی کنیشلک بخش اوله بیلیر؛ حامدک تولولری بوقدرتله قونوشدورویور؛ یازدق لرینه «تشخیص و انطاق» دینیر .

حامدک اثرلرنده یالکیز معنایه تابع ده کلدرد؛ قلمنک اوچنه کلنجه کله لر دن ده استفاده ایدر؛ مثلاً «هربری برکوچوک کره دیمک اولان ذره لر ، یاخود هربری بر بویوک ذره دیمک ولان کره لر دن اک صوکره چیقان مال ..» دییورکن ذره ایله کره نکلر لرینی ده کیشدیره رک بر «عکس» یاییور؛ بیلیورسکنز که علی العاده ایکی سوزی تقدیم و تأخیر ایتکدن برشی چیقماز؛ فقط بوراده اهمیتلی بر فکر فرقی واردرد؛ افاده کنیشلیه رک کوزه لله شیور؛ بوسیله حامد بک «عکس» نی بکه نییورز؛ طارقدده یازدینی «آشاغیدن یوقاری یه ایدیلن بوخطاب، یوقاریدن آشاغی یه اینن خطابله قدر علوی ایدی، عبارده سنده کی عکس آز اول او قودیفکنز پارچه دن کوزه لدر .

هند اورمانلرینک قوجامان کوکده لی سرت ، آغیر یارمه آغاچلرندن برینه بکزه مین داوالا جیرونک . قنتنک اوسترایاده آلتون تاجری اولان زوجنی اولدورمک ایچون کیتمه دن اول - سوله دیکی شو سوزلری او قویوکنز :

[شو اودانک ایچنده طیرناقلرمله بر بویوک خندق آجوب سافالینه قدر ایندیکی ایسترسه کز امر ایدک . ایکی کوزمی او بوب بینمه برخنجر صاپلا یوب ده قارشیکزه اوله کلدیکی ایسترسه کز امر ایدک . بوهیکلی وجودم ده کیشوب حضوریکزده بر آووج فوسفوردن ، بریغین توزدن عبارت قالسین؛ امر ایدک، ویرانه لر ایچنده دیولرله مبارزه ، مزارقلر آلتنده جادولرله معاشقه ایدیم ! امر ایدک ، هندده ، ایرانده آتش پرست تولولرینی بین قارتاللری الله طوتوب کتیره مده پاپاغانلریکزه خدمت ایتسینلر ! لسانلری معدوم اولان موتی قفالرینی نجمله صیقوب فریاده کتیره م؛ امر ایدک بی بی ، امر ایدک ، بحر محیطک خیزاب وسیلا بلرینه برتمساح کی آتیلوب ده سزه براوسترایا آرسلانک مهنسندن یاورولرینی قویاروب کتیره م ! سیلان آداسنک وحوش یتاغی جنگلرینی یالکیز باشمه بولمغه ، آمریقا اورمانلرینک سیار ومستولی حریق لرینی سوندرمکه کیده م ! ایسترمیسکنز که

صحرای کیرك قاصیرغهرینی ده ویرمکه کیدهیم ، امرام مصری ییقمغه باشلاهییم ، نیاغارا
نهرینك شلاله لرینی دور دوریم ، بنارس معبدینك دیرکلرینی سه ن پول کلیسانك قبه سنه
چارهیم ، قافقاسیا تپه لرده الله ییلدیرم سوندورهیم ، سویش قنالی اجساد واموات ایله
دولدوروب اقوام عالمك حرب و تجارت کیلرینی دور دوریم ، ظلمت یوزی کورمه یی
مسالکده شمسك انوارینه قارشى دوروب اهالی و حیواناته بر لیل ظلمانی کوسترمکه
چالیشهیم ، هیچ کوندوز اولمایان اقلیملرده بیاض آییلرک آره سنده صاعقه لری دوکدوران
بوزدن قلعه لرك ، شفاف داغلرک تپه سنده سزك حرارتکزله یانایم؟ ایسته رسه کنز امرایدک ،
بونلرک هپسنه راضییم .

ایشته ملک الموتک طوفانلر یانانانادرلیله تپه یی وجودمک سزک هوای مجلسکزله
أریوب کیتدیکنی کورو یورسکز؟ بن ده کیدرم ؛ امریکزله وحوش وطیورک ، انس
وجنک ، فکر و خیالک کیده مه یه جکی رلره کیده رم ؛ فقط بیئک برالهمک السته یمینلر اولسون ،
سزه معشوقکزی ویرمک ایچون قوجه کزی آلمه ، کیتیم . .]

اوزون بر فاصله دن صوکره آرتق اوسترالیاده جنایتی ایشله مشدر ؛ شیمدی بیروت
اوکلرنده ، واپورک کوکرته سنده مدهش فیرطنه یه قارشى کورله یور :

اوله بر شدت تبصیم ایله جیقدم که یوله ،
قاوشیمه جیقه سه اکر سنک مزادیم دونم !
بجر زخار ده کل ، أبر شرر بارده کل ،
هپ یانار داغلر ایله دولسه جواریم دونم !
دالغهلر ، اویمایکیز باد تغند کاره ،
سز قیلک نغمشی ایصال کنار یاره !

یختمی ربط ایله امید بعید وصله ،
نی ابتدی سزه تودبع وامانت جانان ،
بکیزه یور جوششکنز کرچه نوید وصله ،
اوله یک شاهده ی ایتدیه خیانت جانان !
دالغهلر ، پنجه زن اولماز سه اکر اغیاره ،
سز قیلک نغمشی ایصال کنار یاره !

نه بلادر ، نه در اول حور جهنم بردوش ؟
 سز ده کل حاله آشفته اولور بلکه وحوش ،
 قیلر خاکه دوشوب مورلر ایله فریاد ،
 کوهدن کوهه قاچار شیر ژیانلر پر جوش !
 دالغهلر ، سز قیلک امدادکه یاندم ناره ،
 سز قیلک نعمتی ایصال کنار یاره !

چیقور قانلی یوزی قارشیمه عمانده بیله ،
 سونمه یور مشعله لغتی طوفانده بیله ،
 دشت و دریای آشوب تا ایکی آیلق یولدن ،
 کلیور ناله لر کوشمه صاغدن صولدن !
 دالغهلر ، بنده اولان درده تولومدر چاره ،
 سز قیلک نعمتی ایصال کنار یاره !

بنده طوفان کجیم ، یاغدی ریم موت و خطر ،
 کوز یاشم سیل بلا ، آه و غریوم صرصر ،
 ظلمتک چاک ایدوب ای شب ، سالارم صبحه نظر ،
 برق تهدید ایله ای ابر ، بن اولمام مضطر !
 دالغهلر ، بن سزی دوندردن آتشنزاره ،
 سز قیلک نعمتی ایصال کنار یاره !

داولاجیرو ، کیمه دن اول « قتن » . چوق طاشقین ، عادتک فوقنده هیجانلی
 شینلر سویله یوردی ؛ دوشونکیز که چیلغین براحتراضله صارصلمشدی ؛ قیصقانیوردی .
 (قتن) ک لورددیق اسملی عاشق اوغرینه زوجنی اولدیرمک ایسته یه مزدی . جنایتک
 بوتیجه یه مساعد هر شکندن اضطراب دویاجنی طبیعی ایدی ؛ ذاتاً داغ کی قبا جته لی
 بر آدمدی ؛ حسی اینجه لسه مزدی ؛ (قتن) . اورناق چیقماشندن اورکیوردی .
 فورانی عادی حدود آراسنده قالامازدی ؛ جله لرینی چوق شیشکین خیاللره تودیع اتمک
 ضرورتنده ایدی ؛ رقیبه خدمت احتمالی شدتله منع ایتمه سی لازمدی . فکرلرینی بوسیله
 محال اوله جق قدر آغیر انتخاب ایتشدی .

انسان هیجان دقیقه لرزنده و قهقهه ای اکثریاً اولدینی کی آکلاته ماز . تأثر لرندن حسی طاشار؛ ایکنه دن آجی دویسه چوالدیزدن بحث ایدر . اوشونجه دوکدبغی سویله مکه مجبور اولور . شعری بوتماللر مزدن آپیرمق قابل ده کلدرد ؛ آز چوق افراطه یاقین دویمقدن قسمنزی منع ایدمه یز؛ دوشونکیزکه بوضرورت شاعرلر ایچون دها آجیق بر احتیاجدر . اونلر بزدن چوق فضله حساس اولور ؛ ساکن ، طبیعی فکرلری محافظه ایدیلهمز؛ هیجانلری جوشار؛ ادبیاتده بوحقیقتی آشان طاشقینلغه «مبالغه» دینیر؛ هراترده ازچوق بولنور . برنثر یاخود نظم پارچه سنک یا هپسی طبیعتده کی تأثر دن زیاده برحسی ، بر خیالی افاده ایدر ویا اصل اثر برآز ساکندر؛ بعض قسملری عادی حدودده موافق اولماز . داوالا جیرونک (قتن) . سویله دیکی سوزلر ، فیرطنه یه قارشی هایقیردقبری هب فضله تأثر محصولیدر .

مبالغه یی درجه لره آپیریورلر : وقوع بولماسی احتمالی عاده ، عقله توافقی ایدر سه « تبلیغ » دینیر ؛ بعضاً عاده مغایردر ؛ فقط عقلاً محال کورولمز ؛ بوکا « اغراق » دییورلر؛ عقلک ، عادتک قبولنه امکان ویریلهمیجه مبالغه نك «غلو» درجه سی تحققی ایدر . سز حامد بکک نثرینی ومنظومه لرینی بو اوج مرتبه یه تعلقی تعین ایتمه ک چالیشه رق اوقویکنز .

اک زیاده بکنیدیکیز پارچه لر هانکیلریدر؛ علی العاده فکرینی آکلاتان برآدمه دقت ایدیکیز ، اکثریاً مبالغه لی سویلر . سوزلرینک هپسی « یالان » دییه عمومی برتصفیه تابع طومتق دوغرو ده کلدرد ؛ بونک اخلاقه تعلقی اولمایان قسملری ده واردرد ؛ مع مافیه بردفعه هر حالده فکرلرینه فنا ویاخود ائی دییه بیلیرسکنز ؛ فقط کوزده لکی دویمه کز ایچون سوزلرک نه درجه ده مبالغه احتوا ایتدیکنه باقیه کز ضروری اوله ماز ؛ بز طبیعی ، خارجی عالمی اعصاب مزده کی اهتزاز و تأثرله آکلاپورز ؛ دماغه تأثر ایدن انطباعلرک بزه عائد اولمق صورتیه خصوصیلکی واردرد ؛ خارجده کی مؤثرلر بکزمه سی بینه ایجاب ایتمز . حق هر کسده عینی اولماسی ممکن ده کلدرد ؛ مزاجک ، یاشک آریاخود چوق حسلی ، اینجه دوشونته نك حساب قاتلماسی لازمدر ؛ بناءً علیه مبالغه ده کی اعتدالک یاخود افراطک درجه سندن فضله حقیقی تأثرلریمزه موافق ، صمیمیلکنده کیزلی کوزده لکی آرامق ایجاب ایدر . ادبیاتده ، منطق داتما اک دوغرو معیار اولاما ز ؛ حقیقته ، خارجی عالمه توافقه شرط ده کلدرد . شاعر ، سویله دیکی سوزلری اثرنده رُوحنی ، هیجانلرینی کوسترمک

ایسته دیکی قهرمانك صمیمی تحسلسرینه یاقیشدیره بیاملیدر . داوالاجیرو (فتن) ك
توجهیله یانار ؛ جاذبه سنه شدتله قایلیمشدر ، برلكده یاشماق ایچون روحنك دهرین ،
صیجاق منبعلردن كن براشتیاق ایله هر شیئه صالدره بیلیر ؛ بوقوتلی عزیمی او كنده
انسان ئولومك بیله بیقیله جغنی ظن ایدر و صانكده طاشقین ، چوق دالغلی ده كز
ویا قیقیلجیم یاغدیran بولوت ده كل ، جوارى هپ یانار داغلر ایله دولسه حر كشته ینه هیچ
برشی مانع اولاماز ؛ كندی اولیه صانیر . (فیرطنیه قارشی) منظومه سنده كی مباغهلری
بوفكر ایله حس اینكده چالیشكز ، بكنمه كز احتماللری چوغالیر ؛ مع مافیله بویه یازیلردن مطلقا
ذوق آلق ایجاب ایتمز ؛ فضله آغیر ، محاله یاقین ، انكینلره تماس ایدن اثرلر ادبیاتك
یالكنز برنوعیدر ؛ هر دورده مؤثر واك كوزهل عداولونمسی بكنه مز : صنعتی سومكده
جبر یوقدر !

عبدالحق حامد

حیاتی . — عبدالحق حامد بك ، ۱۲۶۷ سنه سنك كانون ئایسنده استانبولده بیکده منور بر
عائله آراسنه دوغدی ؛ پدری خیرالله افندی ادیب ومورخدی ؛ رشید باشانك آجدینی انجمن
دانشده ایکنجی رئیس صفتیله چالیشمیشدی . بوپوك بابایی حکیم باشی عبدالحق منلا ، سلطان محمود
دورینك علم وصنعت ذوقنه منسوب متفكر لرندندی .
حامدك تحصیله دقت ایدیلوردی . هنوز یکی تربیه امللرینه موافق مؤسسه لریمز بك آزدی .
صبیان مکتبنده اوقودقن صوكره ، عسكراك خارچنده یا جامع درس لرینه دوام ایدیلردی ؛
یاخود قلمده ، اولرده خصوصی درس آلهرق فکراً ترقیه امکان واردی ؛ محدود اجنبی مکتبلرینه
کیدنارك مقداری چوق ده كلدی ؛ كوچوك ایكن بیکده كی فرانسزمکتبنده برآز اوقودقن صوكره
پارسده بر قولله ژره ویرلدى . عریجه وفارسی درس لری ایچون استانبولده سلیم ثابت وهباءالدین
افندیلردن درس آلدی ؛ اون اوچ یاشنده ایكن ایرانه سفیر اولهرق کیدن پدزیله برابر برمدت
طهرانده بولندی ؛ خارجه نظارته اتسابدن صوكره اکثریا استانبولدن باشقه یرلرده یاشادی ؛
روسیده ، یونانسانده ، بومبایده شهندرلك ایتدی . مستشار صفتیله برچوق سنه لوندرده قالدی .
بروكسل سفیری ایكن استانبوله عودته مجبور اولدی . شیمدی اعیان اعضا سندنذر .

اثرلری واوصافی . — نامق كالك معنوی ریاستنده طویلانان كنجلره كوره ادبیات ، سیاسی
واجتماعی حیاته هیجانله مؤثر بر واسطه اولیوردی ؛ حامد ، شعرده کینه ، ذوقنه ، كوكانك

ایسته دیکي تحسلسره یاقین دوشونکله برابر صنعتته هیچ مانع کورمه دیکي ایچون نامق کلاک جهادینه لشارک ایتدی. ۱۵ نیسان ۱۲۹۳ تاریخنده حاضرلادی (لیهته) بی مدحت پاشانک استانبولدن اوروپایه چکیلیمه سنی متعاقب یازمشدی. مقصدنی آ کلامق ایچون موضوعنک قهرمانلرینه، اشخاصنه باقی کافیدر. بومیایدن کال بکه گوندردیکی مکتوبده، سیاستده سکوت اسنادینه بیله تحمل ایدمه یور. ملتیزک یوکسک طبقه سته منسوب برشاعر اولقله برابر (سافلک تسلیسی) نامی طاشیان منظومه سنده ییلدیزلرده کی مخلوقاته خطاب ایدیورکن اکثریتی حائز زمره به فردک متحکمانه سلطنت سورمه - نی عادی کورمشدی.

نامق کال اعتقادنده مدرسه به تابع ایدی؛ حامدک صمیمی شعر تحسلسرینه تکیه محفلری دها موافق کلدی. خصوصی بر مکتوبنده حضرت مولانا به خلوص ابله انقیاد ابتدیکنی کندی یازیور. نزرده اندلس عربلرینک هیجانلرینی ترم ایتدی. نطفیه، ابتدائی بر ترتیب داخنده اسپانیاده کی اسلام سلطنتنک هجرانیله قانیور؛ «طارق یاخود اندلس فتحی» کویا باشند باشه مسلمان دهاسنی تبیل ایچون یازلشدر. «ابن موسی» ده کی عدالت، قهرمانلق اشتیاق دین آتشدن حرارت آلیور. اثرلرنده بر برینو ضد اقلیملرک خصوصی ایزلری وار. دختر هندونی بومبایه کیمه دن اول یزمه شدی. نطفیه، طارق، ابن موسایی، نزی، عبدالله الصغیری اندلسه عائد بر قاچ تاریخ کتابه بالخاصه اعصابک قدرتی، یوکسه کدرین الهاملرینه یورجلورد. صبر و شباتی قهوه لرده، عوام آرمه سنده یاشامه دن احمد وفیق پاشانک توصیه سیله ضرب مثلرغزی طوبایه رق حاضرلادی؛ ایرانی کورمه بدی بیله ابلخان و طرخان کی منظوم تیارولره مؤلف اوله بیلردی. ساردانابالی یاشایه رق دویمدن زیاده آتوری تاریخنده بولدی. فتنده کندینک خیالارله سوسلو، بعضاً حقیقته یاقین برلوندیره ذوق واردر.

آدی کتابلرک خارجنده قالان نریمز اولجه ده اکثریا ساده و طیبی یازیلردی؛ ظاهراً محتشم، آهنکی تورکجه نیک اسارتندن عاصم و شناسی افتدیلرله کال بک، عاکف و ضیا پاشلرک دلائله قور تولدق؛ نظمی ایلک دفعه اسکی شکللردن آیره رق بکنیدرن ادهم پرتو پاشا اولدی؛ بو کوچوک بر مقدمه ایدی. شعریمز اصل حامدله یوئوک بر انقلاب کچیردی. صحرا بی ادبی اختلال حاضرلادی. فرانسز نظمی هان تماماً تجربه ایدلدی؛ شکلر، الهاملرینک اطرافنده جامد، هیچ منحنیه شه من برحاله قاتیلشمشدی؛ حامد، اوروپادن اورنک آلهرق ماضی به باغلی، سربستی به مضر مانعلری قیرمق ایسته دی. نظمک حریتی صحرادن صوکره قازانیلدی. چوق یرده فکری، تصویری ده اوروپا لیدر. بزده اولجه قره کوز واورته اوپونی واردی؛ یکریمی سکر چلی محمد افندی کی سفیرلر، استانبوله آنجی تیارونک، اوپرانک ابتدائی توصیفی کتیره ییلشمشدی؛ سلطان حمید دورنده اجنبی لسانیه یازلش برچوق پیه س سیر ایدلدی. شناسینک شاعر اولنجه سی اسمنده بر پرده لک قومه دیسنی خاطرلایورز؛ کمال بک آتی دانه تیارو یازدی. احمد وفیق پاشا مولیهری ترجمه ایتدی. اکرم بکه مدحت افندینک کیکلر حامدله مقایسه اولونه ماز. عالی بک کوزمل تطبیق Adaptation نمونه لری کوستردی؛ رفت بکه بدری پاشانک تماشالری ۱۲۹۶ سنه سنده انتشاره باشلامشدر. حامد بک، بزده کی تیارولرک هیچ برینه تابع قاللادی؛ فرانسز فلاسقیلرینی اوقودی؛ قورنه بی تقلید ایتک احتیاجی حس ایتدی؛ فتنده شکسیرک نفوذی واردر. اثرلرینک بر قسمی یقتور هوغونی خاطرلایر. اوله طبیعتک فوقنده کورولتولی، مهیب، طاشقین خیالارله دولودر.

تورکجه، فکرك انجه لکاريته ، جوشقون تيجلره موافق، ايسته ديكمز درجه ده قوتله اكيلوب بوكوله يوردی . حامد، تياتر يه مساعد لسانی بوله مادی . منظوم فاجمه ي ايلك دفعه اوديکلندی ؛ شعرلر يه خصوصي بر موسيقي ويريوردی ؛ ماضيدن، آرقاداشلرلندن فرقلي بر آهنگ ايله قولالريمز دهرين بر حظ دويارق چينلادی . فقط پيه سلرني شاعرلکتنك قدرتي ياننده يوكسه لمش کورمه دك . طبيعيکلتي بيله محافظه ايده مه يور ؛ وقعه لر صميمي بر ترتيبه اينچنده حقيقي ، روحدن کلن صيقي رابطه لرله ، متحد بر کتله کي آجيق و متوازن ده کلدرد . حياته اينه مه يور ؛ بارلاق خيله قهرمانی کي شيمدی يانمزده ايکن نهايتسز مسالره بکزمين افقلى آشه رق غايت قولای بر الهام ايله همان اوزاقلاشيور . لساننده کي اسکيلک، تياترولرني تمثیل موقيتلرندن محروم ايتشدرد . « تزر ، اشبر ، ليهرته ، سفيله ، سارداناپال ، فتن ، ايلخان ، طرخان ، عبدالله الصغير ، ابن موسی ، ماجرای عشق ، صبر و ثبات ، ايچلي قيز ، دختر هندو ، نظيفه ، نسترن ، طارق » اسملي پيه سلرينك هيچ بری بوتون تماشا مزني وکوزه لکي ايله يازيله مادی .

موضوع انتخابنده متعصب ده کلدرد . اكل کوزه ل اثرلری حياتمزه تعلق ايتمه يور ، قهرمانلری مختلف زمانلره واقيلميره عائدرد . يالکمز هيسنده بولدیمز دلبرلکه ، جاذبه يه آشنا چيقيوروز ؛ يعنی حامدك دهاسی بزمدرد و بوتون انسانلره تماس ايدن حساسيتي ملتزمك معزز مالکانه سي اولمشرد . اشبر ، نظيفه ، طارق ، زهرا ، موسی ، عبدالعزيز حتي سفيله کي هيچانلي متحسس قهرمانلری اونك سايه سنده قازاندي . اطرافزده بر حامد عالمی تشکيل ايتدی : مقبرده کي طاشقين ، جانلي ، هر حالده جوق صيحاقي و صميمي هجرانلره آجيمايان ، مفتون اولمايان ادبيات مراقليسي يوقدرد . حامد بکک بر جوق اثرلرنده يوكسك حتی خصوصيکله ياقين رنگي حائز ، قويو تفکر اينزلی وار ؛ بلکه ايلک ادبی ذوقني عجم شعرلرندن آلدینی ايچون ماضيمزده کي عنعنیه تبعيته افکارنده تصوف نفوذی چوقدرد .

حياته ، سالره ، دهرينکله کوزه لک و فلسفه يله دولو يوكسك تماشا سنده مونس ، طائلي باقیشلری حس انديلير ؛ کيزلی ، سياه سپسلره اورتولو افنلره محرم ياراديليشده بر شاعردرد ؛ انکين ده کزلرک آغبر دالغلی محشم کنيشلکتي شعرلرنده بولوبوروز ؛ وقارلی داغلرک کولره مرتفع ، سرآزاد تاجنه دوغرو قارتال کي هيبتله يوكسکدن سوزوليور . بعضاً وولقانلرک متهور فورانی دوبولور . هر حالده وجد ايله صارصيه بيلير ؛ دوشمکده ويوکسه لمه سنده متوازن ده کلدرد .

سین

يوكسه لت اُداي نغمه رقت فزودکی ،
مطرب ، نوای آهه بکزه ت سرودکی !
ده کدير رک جنامه مضراب عودکی ،
مطرب ، نوای آهه بکزه ت سرودکی !

آكلات بنم فلا کتبی عودك آغلا سین ؟
 براتشین خروش ایله فریادی چاغلا سین ؟
 قلب علیی سوزش تأثیری داغلا سین ،
 مطرب ، نوای آهمه بکنزهت سرودکی !

تصور ماجرای فراق ایله دیکلیم ؟
 حرمتله آغلا یم اوکا ، ضجرتله ایکلیم ؟
 قانسین سرشک حمصرته روحم سرینله یم ؟
 مطرب ، نوای آهمه بکنزهت سرودکی !

لطف ایت ، راق ترانه شوق و شطارتی ؟
 کوستر بکا حقیقت اعجاز صنعتی ؟
 برانغمه بول که فکرمی یاقسین حرارتی ؟
 مطرب ، نوای آهمه بکنزهت سرودکی !

آغازهک اوقشاسین امل اتخاری ؟
 آلسین قرارلحن حزینک قرارمی ؟
 بیلمزسک آه دغدغه انکسارمی ؟
 مطرب ، نوای آهمه بکنزهت سرودکی !

آرتیر خروش زمزمه شعله زادکی ؟
 روحله هم انین ملال ایت فؤادکی ؟
 فرض ایت که سن ده طوبراغه ویردک نژادکی ؟
 مطرب ، نوای آهمه بکنزهت سرودکی !

رجائی زاده

محمد واکرم

وزنی :

مفعول	فاعلات	مفاعیل	فاعلان
یو کسه لټ	دای نغمه	د رقت ف	زودکی
مطربن	وای آه	مه بکزه ت س	رودکی
ده کدیر ر	کچنان	مه مضراب	عودکی

حنين، نژادك حسرتيله بستمك ايجون يازلمش كوزمل، يانيق برشعردر . موسيقينك
آحي فلاكتلري ايكيله بيلن نغمه لرندن وفا ايسته يور ؛ فراقه تحملي يوقدر ؛ آحي دويارق .
تسلي آرايور . هجران ايجون دو كوله جك صيچاق كوزياشلري اعصابني ياقشدر ؛ آغلامنه
قانق صورتيله بلکه سرينه يه بيلير ؛ سوينجي ، كولن بستمه لري ديكله مز ؛ فكري يانه
بيا مليدر . منظومه نك تسليسر قالان دهرين المي افاده يه ، انشاده چوق قابليتي واردر .
كله لرينك حزين آهنگنه دقت ايديكنز .

مارغريت

— نژادك برشعر فانيسي —

مارغريت ! كوزمل چيچك ! .. بوتنها يولك تا كنارنده يابه يالكنز نه ياپيورسك ؟ .
سني بن دون صباح ده كوردم ؛ دون — بيلمم نيچون ؟ — يوقدر بشوش كورونمه يوردك ؛
بالمكس رنك رويكنده بر قير يقلتق واردي كه يور ككك كيزلي بر المله اوزولديكني
آكلاتيوردی . بوكون سني بك سوينجلي كوزويورم . دوغروسني سويليه يم مي ؟ سني
يوقدر سوينجلي كورمك . . . نه ديه جكدم ؟ اوت ا بوموقي اتخابكده البته بر سبب
اولمالی . يالكنزلنك اكلاتيور كه . . . نه بيله يم بن ؛ بلکه بر بکله ديكنك واردر .

اوح ! .. بوكون بك كوزله لكك وار . هم ده نه قدر شنسك ! صاريشين چهره كده كي
اودالغه دالغه لمعه لر امينم كه كونشدن ده كل ، اوبوتون روحكدن كليور . . . كرچك ،
سن بهارك صاريشين بر قيزي ده كليسك ؟ . . بن صاريشين قيزلري — بوكا اينانمالييسك —
بوتون قابليت شعرمله ، بوتون حساسيت روحمله سوه دم . لكن خاطريمه نه كلدي ،
بيليرميسك ؟ . . ذاتي خاطرمدن چيقمايوردی كه . . . بوكاده امين اول : بن اويله

شیلری هیچ اونو تمام ... هانی اوده سنک کی صاریشین ، آدی ده مارغریت ، اوده بهار حیاتک تازه برچیچکی ... یالکز برفرقکز وار ، سویله ییمده باق ناصل آجیرسک : سن دوز بیاض کینهشمشک ؛ ذاتی دوز بیاض عینی تازه لکدر . مارغریتله هررنکدن زیاده یاقیشان اودر . بیلزمیمسک ؟ کلینلرده بیاض کیرلر . صباحک ایلک آیدینلنی ده بیاضدر ده کلی ؟ اونک ایچون بن ایستهرم که مارغریترلر دایما بیاض کیسینلر . لکن بنم هر ایستهدیکم اولمایورکه ... « اوده سنک کی مارغریت » دیمه دمی ؟ بهار حیاتک یکی یقیمش صاریشین بر قیزی . زواللی قیز ! او پوکون نازنین اندامله یوقاریدن آشاغی تکمیل سیاهلره کومولش . آرتق آکلایور .. ییچاره ماتزده ! ..

ایشته بعض وقت مارغریترلرده اوقدر کوزهللکدرینه ، اوقدر تازه لکدرینه رغماً .. شو تازه بهارک بوتون انوار ایچنده پارلایان کولومسه مهرینه قارش بیوله سیاهلره بورونوب معنوم کزیورلر . سبینه ده سویله مک لازمی ؟ کندندن بر آز دها کنج ، دییه بیلیرم که بنم چاغمه یاقین بر اُرکاک قاردهش غائب ایتدی . لکن بونده اصل غائب ایدن کیم ؟ بنجه او زواللی چوجوق که سوکیلی همشیره سندن اوزاق قالدی . هپسی بر ... بیلیم هانکیسی دها بختنر ! قره حمای بیلیرمیسک ؟ بویامان خسته لغه طوتیلان تازه حیاتلر ایچنده اونک یاقیچی لارندن قورتولایینلر نادردر .

ثولوم .. قورقونج برشی ! .. بکده ده کل .. لکن نیمیدی سکا بوندن بحث ایتمه لی ایدن ؟ .. اُی که عقلمه کلدی . عقلمدن اول کوکله دوغمشدی . آرتق داریمازسک ، ده کلی ؟ « نه اولور ؟ - دییورم - بنمده بر مارغریتم اولسه ! » مارغریت .. آه ! بو اسمی بک سورم . هایدی سنکه قاردهش اولالم . بنی کندیکه بربرادر .. یاخوت .. ناصل ایسترسک ... عجبا باشقه بر بکله دیککمی وار ؟ .. وارسه ضرری یوق ، بن کیده رم . آه ! دنیاده بر قیز قاردهشه مالک اولمق نه اُی شیندر ! دوشون بر کره : یارین بنده حمادن ثولیورسهم ، - مادام که قاردهش اوله جفز - البته بکا آجیرسک ، « زواللی نژاد ، دییه .. اوت ! اسم نژاددر ! باق بن بواسمی ده بک سورم ، بوده بکا سنک آدک قدر کوزهل کلیر . ایشته « زواللی نژاد ! » دییه برایکی داملا .. ده کلی ؟ کرجک سویله یورم . ایچمده بر حس وار که بکا تکرار تکرار « سن حمادن ثوله جکسک ، دییور . بن ثولورسهم سن ده سیاهلرمی کیزیرسک ؟ .. یوق یوق ، بن ایستهرم که بویاض اثوابی .. چونکه بونلر تازه لکه ، صاریشیلغه چوق یاقیشیور .. بونلری هیچ

ده کیشدیرمه . یالکز صباحلین وقوع فجری خروسار یانیق سسلریله عالمه اعلان ایدرکن . . یالکز کونک هر دمنده کنج قیزلر ، دلیقانلیلر ، چوجوقلر فرحلرندن ، سونجولرندن هایقیره ، چاغیره بورادن کلوب کچرلرکن ، یالکز آقشام هر بیلکنده بوتون قوشلر ساکن ساکن یووالرینه چکیلرکن بنی « زواللی نژاد ! . . زواللی قارده شم ! » دییه خاطره کتیر . بن اونی دویارم ، روحم شاد اولور .

فقط نیچون بوراسنی انتخاب ایتدیکز ؟ آه ! هم پک کوزل ، هم ده پک کوز اوکنده سکز . قورقویورم که - آرتق شیمدی قورقغه بر آز حقم وار ، ده کلی کوزه لم ؟ - قورقویورم که سزی یابانچی بر آل قیه مادن قوباره جق . ویله صانیورم که او بر دلیقانلیدر . سزی ، صانکه سزده اونی ایسترایمشکز کچی ، جاکشک ایلکنه - اعتراف ایدیم که بو مناسب سزلکی بن ده یپاردم - طاقه جق . . صوکره سز اوراده اونودولاجق ، خیر پالانه جقسکز ، اوح ! بونی ایسته تم ، اوکا یاواش جق دییکز که . . . لکن نه دییه بیلیرسکز ؟ « براق بنی ، بن نژادک . . او زواللینک . . . آرتق نه دیرسه کز دییکز . . کیم بیلیر ؟ اودلیقانلی بلکه رقیق . . مرحمتلی بریوره که مالکدر . اوت ! اویله اولمق لازم کلیر . سزی بر خندق کنارینه ایختیمه دن براقیر . سز اوراده بهار قوشلرینک هر طرفدن کلن حزین شرفیلرینی دیکلهرک ، ایرته سی صباحک کولر یوزلی صاریشین طلوعنه براقچ بوسه وداع کوندره رک دوشونه دوشونه - آرتق شیمدی بنی ده بر آز دوشونیرسکز ، ده کلی ؟ - صولار صولار . . بنم کچی سکون تسلیمیت ایچنده تولور ، بیترسکز . لکن بوندن قورقاییکز . ذاتی حیات نه در ؟ ذاتاً موجودیمز نه قدر دوام ایدیه بیلیر ؟ بن ده چورویوب طوپراق اوله جیم . لکن روحم . . او ، چورومه یه جک ، او چورومز . روحک کزوب دولاشه جنی جنتلرده بن سنی البته بولورم . الوداع مارغریت ! الوداع نازلی ، دلبر چیچک ! . . ایسترم که شوفانی عالمده بهار عمرک بنمکندن مدید اولسون ! . .

محمود اکرم

قطع نه دیمک ؟ : « مارغریت » ده سربست انخمالر ایچنده آجیق ، کوزل بر آقیش وار ؛ جملهر قیصه و صمیمیدر ؛ سوز سویله یورکن بعضاً معنالی بر سکوت ایله مقصد مزی آ کلاتمق ده ا قولای اولور ؛ بالخاصه بو صورتله مخاطبلریمز اوزرنده فکر مزک تأثیری آرتار . بعضاً افاده بی نه یایمق ایستدیکمز آ کلاشیله جق طرزده اکسبک براقیرز ؛ « مارغریت » ک ایلک

سطلرلنده بالاتزام قطه لره کچلمش بویه قیریق ایکی جمله کور یورسکمز ؛ مقصدی آچقدیر : مارغریت چیچکنی قیصقانیور ؛ کندندن خبرسز سوتیه سنه راضی اوله ماز . هنوز سویه مکده قدوتی یوقدر ؛ حسنی تودیمه جسارت ایدمه یور ؛ عبارتی کسمک صورتیه اصل فکری پک قولای آ کلاتیلمشدر . بو ، صمیمی ، جدی بر سبب تحتندہ واقع اولیور ؛ ادبی لزومه استاد ایدر ؛ « قطع » صنعتی بویه یایلیبر . ماهیتی شودر : مقصدی آ کلاته جق ، تأثیری زیادہ لشدیره جک بر حالدہ ، سوزی یتیرمه دن ، ملتزم ، آنی بر توقف . . صوکره کویا باشقه وادیلره کچمک ! « مارغریت » ک ایلمک قسمنه باقکمز : بونک ایکی مثالی کورہ جکسکمز .

تشخیص مثالی : نژاد ، مارغریت چیچکنه برهمشیره خطاب ایدرکی سوز سویه یور ؛ آ کلامادیفنی بیلمه یورمی ؛ بوا حتماله امکان یوقدر . احوالده انسان کی حسی ، فکری اولمایان شیئرہ خطاب ایتہی صلاحیتمز داخلندہ کورمک لازمدیر !

افادہ نک اوصافی : « مارغریت » ک لسانی حامد بک « فتن » ندہ کی نثرہ بکزه یورمی ؛ بوندہ کی افادہ آچقدیر ؛ سبکی لری کرکین ، صارصیلہ رق تیرہ یه بیلن بر آدامک اینجه حساسیتلریه عصی کور وونیور ؛ شفاهی لسانہ یاقیندر ؛ فضلہ خیال لره یوکلو ترکیلری یوقدر ؛ اوله ایسه « فتن » دن آلدیغمز « روحلرک محاورہ سی » نه بکزه تیلہ مز ، مقایسه ایدیکمز .

یاقه جمعه بر مزارلق عالمی

برشبدی ، کویدہ عازم کشت وکذار ایدم ؛
 احیایه دور ، کشته وامواته جار ایدم .
 متروک بر مزارلق ایدی مسکنم بنم ،
 یالکزجه آندہ خاک نشین مزار ایدم .
 طوبراقدی هر مزار فقیرانه بی رخام ،
 فقرمله بنده زائرذی ابتصار ایدم .
 جسممله چون علامت مقبر سکون نما ،

فكرمله ليك مضطرب وبی قرار ایدم .
 وحشته حاضرین نظر انداز ایدی بکا ،
 زیرا که ایچلرنده غریب الدیار ایدم .
 اطراف پردی ناله غوک و هزار ایله ،
 لکن سکوت موقعه بن کوشدار ایدم .
 کریان ایدم ، فقط کوزم آزاده دموع ،
 . قدی لمده ناله ، فقط ناله کار ایدم !
 چو کمشدی اول قدر دله بار کران درد ،
 کیم آم چکمه بیه بی اقتدار ایدم .
 آکدم او بی وفایی غریبانه آغلادم ؟
 کلدی خیالی دیده کریانه آغلادم !

عاریدی کوک نمایش رنگ سحابدن ؛
 انوار آقاردی هر طرفه ماهتابدن .
 بگزردی گاه اوسس که کلیردی بعیددن ،
 اول صوته کیم تحضل ایدر آسیابدن .
 صمت وسکون او مرتبه حاکمدی موقعه ،
 کیم . مضطربدی بنده اولان اضطرابدن .
 لیلک رطوبتی کچرک تازمینهدک ،
 بر بوی اخروی دیولوردی ترابدن .
 دهشت بولوردی دل ، متحرک ظلالدن ،
 اموات ، قالدیرردی سرین صانکه خوابدن .
 عطف ایلدم درونه نکاه تحسری ،
 دویدم شوکیلی ناله بی قلب خرابدن :
 وارمیدی کیمسه بنده اولان درده او غرامش ،
 شونده حضور ایچنده یاتان شیخ وشابدن ؟
 اما ینه بودرد ایله در ذوق ولتم
 قورتارمه ای خداه بی بواکترابدن !

آ کدم اوبی وفایی غریبانه آغلادم ؛
کلدی خیالی دیده کریانه آغلادم !

سمتک سکون وظلمتی آرتاردی دمبدم ،
کویا چکردی قهرینه دوغرو بزی عدم .
دهشته دولدی خانه قلبم ، فقط ینه
اصلا خیال و خاطر مه کلمه دی ندم .
ناکه تجسم ایلدی قارشیمده بروجود ،
برقهرمان عشوه ، مهابتلی برصنم ؛
امواج تور واری وجود لطیفی ،
اورتردی نیم ستره بیضاسی خم بخم .
مدهشده آتوزلری ، دهنی لرزه دار خشم ،
کیسوسی تارمار ایدی ابرولری بهم .
نور نکاهی برق بلادن نشان ایدی ؛
سیال برآلهودی لبندن چیقان ستم !
رفع ایلوب هوایه تهورله برألن ،
تقریب ایدردی تزدیمه کننن قدم قدم .
ایتدم قیام دوشمک ایچون پای قهرینه ،
ایواه اوچدی کیتدی او نور سیم حرم .

آ کدم اوبی وفایی غریبانه آغلادم ؛
کلدی خیالی دیده کریانه آغلادم !

دالدم زمینه ینه دریای فکرتک ؛
اولدم دوچار هولی نهنگان محنتک .
پارب ، دیدم ، توکندی حیاتم او یتیمه دی ،
پایانی یوقی رنج واذای محبتک ؟
آزادی دلی بکا روزیمی قیلما دک ؟
هردم اسیری اولمادیم بن برآفتک .
کوکلمده اولماسه قره سودای چشم یار ،

نهیدی ایشم ایچنده بودریای ظلمتک ؟
 تبدیل عیش ، نعل مکان هبسی بی اثر ،
 یوقی خدا جهانده دواسی بوعلتک ؟
 یوق چونکه پنجه سندن امید خلاص دل ،
 ویر باری رحم قلبنه اول بی مروتک .
 بر کره جک دها کورون ای نور چشم جان ،
 اولدیردی حسرتک بنی ... اولدیردی حسرتک .
 حیف ! دریغ ! یوللو بر آوازه دویدم آه ،
 حالم دو قوندی کوکلنه صحرائی وحشتک !
 آ کدم او بی وفایی غریبانه آغلادم ؛
 کلدی خیالی دیده کریانه آغلادم !

رجائی زاده

محمود اکرم

وزنی : مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن
 برشبدی کویده عاز م کشت وک ذارایدم

قافیه حقهده: منظومه ده هریری طقوز بیتلی دورت قسم وار ؛ سز اولا ایلک پارچه یه
 باقیکز : برنجی ، ایکنجی ، صوکره کلن هرچفت عددلی سطرلرک نهایتلری سامعه ده عین
 تأثیری بر اقیور ؛ بونلرک صوکنده « ایدم » فعلی مکرر اوله رق قوللانیمشدر ؛ اونی ترک
 ایدیکز: « کنار ، جار ، مزار ، ابتصار ، بی قرار ، دیار ، کوشدار ، ناله کار ، اقتدار »
 کله لری قایلر ؛ هپسنگ صوکه هجاری ، قولاغه عینی سسله چارپار ؛ بونلره « قافیه لی کله لر »
 دینیر ؛ بو حکمی ویرمک ایچون ایکی وصف آرانیر : (۱) سامعه ده بر نوع تأثیر بر افان
 هجار ، عین کله نک تمامی یا خود صوکره علاوه ایدلش جزئی اولماق لازمدر ؛ بوسیله
 « ایدم » فعللرینی یکدیگرینه قارشلی قافیه لی صایه مایز . ایکنجی طقوز بیتلی پارچه یی تدقیق
 ایدیکز : ینه برنجی ایکنجی و صوکره کلن چفت عددلی سطرلرک نهایتلری عین صدایی
 حائزدر ؛ یالکز بونده برنجی قسمک « ایدم » فعلی کبی مکرر بر « دن ، اداتی وار ،
 بونی حذف ایدنجه » سحاب ، ماهتاب ، آسیاب ، اضطراب ، تراب ، خواب ، خراب

شاب ، اكرتاب ، كلهلری قالیر ؛ هپسك سامعهده عین تأثیری براقدهقلربی ایضاحه احتیاج یوقدر . شیمیدی برنجی وصفك حکمنی ویرهلم : عین كله ، عین ادات بربريله قافیهلی اوله ماز (۲) آیری معنالی سوزلرك صوك هجالرینه ، قولاقریمزده عینی سس تأثیری ویرمك شرطيله « قافیهلی » دینیلیر .

منظومهدهکی دیگر پارچهلرك بوايکی وصفه کوره تطبیق ایلمهسی بك قولایدیر: اوجنجی قسمك قافیهلی كلهلری : « دمبدم ، عدم ، ندم ، صنم ، خم ، بجم ، بهم ، ستم ، قدم ، حرم » . بونلرك هیچ بری عین كلهنك یاخود اداتك تکرر ایتمش شکلی ده کلدیر؛ صوك هجالرینك سامعهده براقدینی تأثیرك، عینی اولدینی کورییورز؛ اوحالده بوکلهلره قافیهلی دیمکه هیچ مانع یوقدر . دوردنچی قسمی اوقوییکنز: یالکیز «ك» لر تکرر اییدیور؛ اوحالده نهلرك قافیهلی اولمسی لازمدیر ؟ سز تعین ایدك . .

منظومهنك شکله دائر : یوقاریده ویریلن ایضاحاندن آکلادیکنز : بوشعرك هر پارچهسنده برنجیدن ماعدا بوتون نك عددلی سطرلرك نهایتده عین صدایی حاصل ایتمهسنه لزوم کوسترلهمشدر؛ قافیهلی كلهلر، هر قسمك ایلك ایکیشر و دیگر جفت عددلی سطرلریدر . یالکیز شریقلرك نقراتی کبی تکرر ایدن بر بیت وار ؛ قافیهجه اوتهکی بویوك پارچهلره بکنز مه یور ؛ « آغلادم » فعلی ، صوکنده مکرر اولدینی ایچون آتیلدقندن صوکره ، « غریبانه » کلهسی « کرپانه » مفعول الیهی ایله مقفادر ؛ بوصورتله منظومهده حاصل اولان شکله « ترجیع بند » دینیر . ایکی شرطی وار : (۱) قافیهلری مختلف برقاچ قسمندن مرکب اولمق (۲) هر پارچهنك نهایتده ، کندسی آراسنده قافیهلی عین بیتك تکرار ایلمهسی . لسانك ده کیشیمهسی حقنده : رجائی زاده اکرم بك « ادبیات جدیده » محررلوندن اولکی نسله منسوبدر ؛ لسان ، انسانلر و نباتات کبی ذی حیات اعضالی برشیئه بکنز ؛ نوعی یعنی اسملری ، صفتی ، جملهلرینك طرز تشکلی ... عینی قالیر ؛ انسان جماعتلرنده آغلارده اولدینی کبی فردلر یعنی كلهلری ، افاده شکللری ده کیشیر ، حتی ثولور ، قورور . بوتبدللر ایچون کچن زمان معین ده کلدیر؛ بعضاً ایکی اوچ عصر عین حالده قالیر، اولسانی قونوشان ملتلرك فکر انقلابلرینه کوره بعض کرده اون سنه کافیدر ؛ بزنظیات سنه لرندن صوکره ایچه ده کیشدك ؛ اکرم بك وقتيله « چون ، ليك » نوعندن اداتلری ، « جار ، غوك ... » کبی كلهلری تردسز قولانیوردی ؛ بونلر ، شیمیدی اسکیمشدر ؛ بوکون ایچون تکرار تازه طومور جق ویره من .

لساندرده کی تحویل ، یالکز کله ره منحصر ده کلدرد ؛ افاده لرده اختیارلار ؛ باشقه احتیاج حاصل اولور ؛ « یاقه جقده بر مزارلق عالمی » نی ، کندی ذوقکیزی دوشونه رک بوفکره کورده ده یکی اثرلره مقایسه ایتمهک چالیشکز .

رجائی زاده محمود اکرم

حیاتی، اثرلرینک اوصافی . — محمود اکرم بک ، [۱۹۱۳-۱۸۴۷: ۱۳۳۰-۱۲۶۳] ده استانبولده یاشادی ؛ پدری مطبعه عاصره و تقویم و قایم مدیریتلرنده بولمشدی؛ اسکی شعرذوقی واردی ، یازیسی کوزهدی، اوغلانی عصره موافق احتیاجلره کوره یه تیشدیرمک ایسته یوردی؛ عرفایه مکتبه ده اهاصوکره حریبه یه کوندردی؛ چو جوغک عسکرلکه مراقی یوقدی؛ صیقی انضباطه وجودی مساعد ده کلدی؛ مسلکنی ده کیشدیرمه لزوم کوردی . کنجاککنده ، اطرافی یکی جریانلره حاضر لانیوردی : شناسی « تصویر افکار » یی چیقارمغه باشلامشدی [۱۲۷۸] کال بک، آتشی هیجانلری ایچون باشقه برافق آرایوردی؛ موجودی بکنه مزدی؛ اکرم بکده بو تمالیلری سوینج ایله قارشیلایه جق بر قدرت واردی؛ فرانسیزجه اوکرندی ؛ هنوز بک کنجادی ؛ « نغمه سحر » ی « یادکار شباب » ی نشر اولندی؛ « ناچیز » ده اینجه حسلری ، حیاته قارشى ماتمی رسم ایتمهک باشلادی؛ « زمزمه » لری شاعرلکنده کی اوصافک بوتون حدودینی چیزدی ؛ تأثرلری هیجانله هایقیرمایوردی ؛ قلبنده کی الملك سیاه خطلری، بونی بوکو، زهری کوکله آقان ایچلی بریتیمک محزونلغه بکزر ؛ اثرلرنده قورقونج اورمانلرک آغیر سکوتی ، روزگار استنجه دویولان اوغولنوسی یوقدر ؛ سیکیرلری صارصان ، قریحه سی کنیش ، فونلی برشاعر ده کلدرد ؛ طبیعته اینجه کوزه لک آزار ؛ آغیر سوسلره قایلماز . رنکی اوچوق، حزین قیرچیچکچکرندن بردمت شعر حاضرلار ؛ هر مصیبت آغلامق هجرانلری دویه بیلیر .. پرواسز ، مستقل برعزم ایله یکی برحرکنک باشنه کچمه مشدر : شناسی، کوچوک بر قومدی یازمشدی ؛ کال بک، سیاسی فکرلرینی، وطن عشقنی طوبلو وقعه لر حالنده کوسترمک ایچون تماشا واسطه لرندن استفاده ایتدی ؛ احمد و فیکر پاشا ، مولیر کلپاندن چوق مهم نمونه لر کوستردی ؛ حامد بک، شعر هیجانلرینه تیاترو شکلی یوردی ؛ اکرم بک علاقه سز قاله مازدی ؛ بوجریانه

« وصلت یا خود سوره کمر سوینچ ، چوق بیلن چوق یا کیلیر ، کبی قیمتی آز ایکی اثرله اشتراک ایتدی .

اسکی ادبیاتمزدده حکایه آز ده کلدرد ؛ تنظیاندن صوکردهده فرانسنزلرک تأثیری آلتنده بعض اثرلر حاضر لاندی ؛ کمال بک « جزمی » سی ، « ابتاه » ی نشر اولندی ؛ یوسف کامل پاشانک آغیر افاده لی « تهله ماق » ترجمه سی جیقدی ؛ احمد مدحت افندی ک حکایه لری خلقلق ذوق ایله او قومه سنه مساعددی ؛ اکرم بک بودابی نوعی یالکز اوزاقدن سیر ایتدهدی ؛ « محسن بک » ی ، « ده صوکره » شمسای «ی » هر به سوداسی « نی یازدی .

« تفکر » نده بک آبی بر بابا شفقتنک صمییلیکی واردر ؛ « نژاد اکرم » ده بومزیتی کوکلره مؤثر ، حزین کوز یاشلریله قارشیلانان بر ماتم آبده سی اولمشدر .

خواجهلری ، مقدلکی . — ملکیهده ، غلطه سرائی سلطانینسنده معلمک ایتشدی ؛ « تعلیم ادبیات » نی یازمق ، نشر ایتک صورتیهلخواجهلنک نفوذینی کینشله ندی ، مطبوعاتمه تمیز ، سالم بر تنقید ذوق ویردی ؛ کنجلره نامق کمالک قدرتی ، حامدک شعرلرنده کی ده رینلکی ، انکین افقرله دوغرو آتیلشی حق شیخ غالبک اوصافی او آکلاندی .

مع مافیله « تقریضات » نده ، اوچنجی « زمزمه » مقدمه سنده ، « تقدیر الحان » ده ، مکتوبلرنده مقدلکنی محدود بولورز ؛ تنقیدی ، شخصی حسلرینک ، تمیز ذوقنه عائد اظهاراتک مختلف کتابلری ایچنه سربیشدیرلش اوله سندن عبارتدر ؛ هیچ بر صنعتکاری ، وثیقه طوبایله رق ، سجه لرینک خصوصیلکی ایله برابره رین تحلیللره تابع طوتمامشدر ؛ شعرک ، حکایه نک ، تیاترونک حصولی ، تکاملی حقهده کی شرائطه مشغول ده کلدی ؛ زماننده چیقان اثرلری ده مقاله یا خود مصاحبه لرله قارشیلامامشدر . ؛ اکرم بک ، اوروپالی معاصرلری کبی ده کلدی ؛ اولنرک علمی اوصافی یاننده کوچوک قالیر ؛ « تنقید » ک نه دیمک اولدیغنی سویله بورکن بو حکمی ایضاح ایدلش بوله جقسکز . « قدما دن بر قاچ شاعر » ی ادبیاتمزدک تاریخنه داثر ایلک تشبیلر دندی ؛ آکلتمق ایسته دیکی محررلر حقهده نهایت بر « خطرله » خدمتی کورمشدر . مع مافیله صوکر قرق سنه ظرفنده بزده ادبی قاعده لرله مشغول بالخاصه ایکی استاد یه تیشدی : معلم ناجی افندی ، اکرم بک . تحصیللری یکدی کیردن فرقلیدر ؛ بری کنجلکنی وارنده کچیرمشدی ؛ بر مدرسه ده او قودی ؛ بک آبی عربی ، فارسی او کړندی ؛ چالیشقان ، استعدادی چوق بر شرقی کبی دوشونوردی . صمیمی هیجانلری ، اسکی عنعنه لردن فیض آلدی . اکرم بک ، عصرینک یکیلکلرینی ده اول کوردی ؛ فرانسنزجه

اثر لر واسطه سیله اوروپایه چو جو قلغندن بری تاس ایدیوردی . عربیسی معلم ناجی افندیك بیلدیکی کبی قوتلی ده کلدی . آرا رنده قناعت و مزاج فرقی ده واردی : آکلاشه مادیله . بر برینه قارشى مؤاخذه لری ، اوزون بر اختلاف حالته بنا کر دلرینه کجی ؛ ایکسی ده مملکت مزده بر جریانه ریاست ایدیوردی ؛ « ادبیات جدید » محرر لری اکرم بکده هایا قیندر ؛ کتابك نهایتده اختلاف لرینك ، تمایل لرینك طبعیلکنی ، سبیلرینی آکلامش اوله جقسکز .

کتابه

ای انسان ، ای غبار ناپیدار ! نریمه اوچوب کیدیورسك ؟ برأمل دورا دوره ویا بروصال بی مثال اقباله می شتاب ایدیورسك ؟ بنده سنك کبی بر صبح نو طلوع امله منجذب اولمش کیدرکن تولوم یوله چقیدی .

اگر ایسترسك مسکن مستقبلک اولان شومزارك کنارنده بر آرزو قف ایت . فقط صمت و سکون لازم . زیرا بوراسی وادی خاموشاندر . تراب اولمش دلربا مللرک ، کله دن کچمش آتیلرک ؛ سونمش عصرلرک آراسنده نعماتی عوالم مجهوله دن عکس ایدیورکی کلن شو قوشك ، بومرمرلرک اوزرینه دوکولن فریادینی دیکله !

شاعر ایسه ک ؛ حکیملرک ، عالملرک ، شاعرلرک ، بختیارلرک ، عصرلرک بوتون دبدبه و آرایشی ايله شو سیاه سرولرک آراسندن قیامت غروبى ، بوتون انسال مستقبله انسانیتک شوقارشیکى افق لردن محشر طلوعى سیرایت . شیمدی بنم ایچون طلوعلر ، غروب لر ، قیامت لر ، محشر لر ، کافه موجودات مزاریمک کولکده سنده سسبز صداسمز اوچان بر کلبکک قنادیله مساویدر . رنکک اوچو یور ! تولومدنمی قورقیورسك ؟ تولومدن زیاده حیاتدن قورقلی ! یوقسه سنك ده قلبکدن برشی ، بر جزء بوراده مدفونمی ؟ قارده شم سزائی طایر میسك ؟ بیایرم ، بنسزلکدن اونك حالى یامان ، شیمدی کیم بیایر نه قدر پریشان و نالاندر ! اکر یینه مفتور اضطراب حیات ایسه ، اکر لیلی تنه ایده آلام افتراق ايله بی تاب خواب ایسه اوده بورایه ، شو کوشه یه کلین ، بوراده راحت او یونور !

ساعتلر غروبى چالغه باشلادی . سن آرقق چکیل . بورایه کله دن اول اعلان عشق ایدمک براقبال ، عرض اشتیاق ایله یه جک برامید وارسه سن اونلره شتاب ایت . کیجه

کلیور . بلکه آی طلوع ایدر . بوراده ، بوادی خاموشانده کیجه یاریلری اولادرینک
باشی اوجنه کله جک والدہ لریک نشانیلرک آغوش خیالنه کیره جک کنجلرک، آیک ضیای
ازوافزاسنه قارشى اوچوشه جق روحلرندن بلکه قورقارسک .

براق ! انسانلر مشاغل یومیه سنده ، عوالم علویه حیات لیلیه سنده ، کائنات دور
ابدیسنده ، قارده شم سزائی کوز یاشلرنده دوام ایتسین !

سامی پاشا زاده

سزائی

میگل سى

شواهددن قوبان برخنده شارقه ظلمتلر ،
پیشان بربولوت حائده تیررکن بوادیده ؛
دهرین ، غرنده عکس صولتیه رعد هول آور ،
قیمیلدار برسیاه اژدرکی آغوش وادیده . . .
بوتون آفاقی استیعاب ایدن بوشلقده نالشزن
خیالتر کز ، هپ بربرندن خوار ومستقل ؛
بوموحش ، مفترس هسکامه ظلمتده برهیکل ،
باقار لاقید وعلوی برستون آهن اوستندن . .

سکون آی رعدوبرق ، آی صرصر حرص وأمل ، آی شان !
بوتون اُبنای خلقت اُک مطنطن برمدلتله
بولورکن هرکوچوک ففخه کده بر ماتم ویا بر سور . .

شوعلوی ساعی بی خواب و راحت ، ایشته غیظ افشان
دورر قارشیکده - هرشیدن اوزاق ، هر نشئدن مهجور -
اُکیلک بیلیمین برجهه مغرور صنعتله ! . . .

توفیق فکر

وزنی : مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

شعرک وزنلرینی بولق ایچون قولاقلریمیزک بو نوع آهنگه آلیشمه سی لازمدیر ؛
مصراعلرک موسیقینی دوبوره حق درجه ده برعتیاد حاصل اولمه سی فضلہ او قومق تأمین
ایدیر ؛ یالکز وزنک اساسنی او کریمه کزه مانع یوقدر ؛ شو ابتدائی اصول ایله بونی تجربه
ایدلم : سزه معین . جمله ویریوردم : بش هجایی بیل . مساویلرینه ، اقسامه آیره لم :

بش = ایکی صداسز حرف + برحرکه + برجزم

ه = بر حرف + برحرکه

جا = برصداسز + براوزون صدالی حرف

بی = برصداسز + برقیصه صدالی حرف

بیل = ایکی صداسز + آالرنده برصدالی حرف

کوربیورسکیز : هپسنگ تشکلی بربرندن آاز جوق فرقلیدر ؛ فقط اثباتسز برشکلده
شیمدیلک شوایکی طاقک مساواتی قبول ایدیکیز :

بش = جا = بیل ه = بی

برنجی قسمی کوسترمک ایچون کیمیاده جسملر حقنده یاییلدینی کبی لاعلی التعین بر
حرف انتخاب ایدلم : « م » ، « ه » ، « ی » ، « بی » ، « جالرینک اشارتی « و » اولسون .
« هیکل سی » ک مثلاً ایکنجی مصراعنی بومعلوماته کوره تطبیق ایدلم :
بریشان بربولوت حالنده تیزرکن بوادیده .

مصرعک برنجی « پ » وازن اوچنجی « ب » هجالرینک « بش هجایی بیل » جمله سنده کی
« ه » دن هیچ فرقی یوق ؛ « و » دییه بیلیز . ایکنجی « ری » ، « ی » ، « ج » ، « و »
دورونجی « و » ، « و » ، « دی » هجالری « جا » ماهیتده یعنی برصداسز + براوزون
صدالی حرفلردن مرکبدر ؛ « م » ، « دی » ، « ی » .

اوچنجی « شان » ، « آلتنجی » « لوت » ، « اوونجی » « تیت » هجالرنده ایکی صداسز + آالرنده
برصدالی حرف وار ؛ « بیل » ، « بکیزر » « م » دییه جکیز .

بشنجی « بو » ، « طقوزنجی » « ده » ، « بش هجایی بیل » ، « کی تشکل ایتشدیر ؛
برصداسز + برقیصه صدالی حرفدن عبارتدر ؛ « و » « دیمک ایجاب ایدر .

سکیزنجی « لن » ، « اوونجی » « و » ، « اوونجی » « کن » ، « بش هجایی بیل »
جمله سنده کی « بش » دن فرقی یوقدر ؛ او حالده بوکاده « م » دیبورز . صوک هجا ، « م »
« اعتبار اولنور ؛ تطبیق ایدلم :

پريشان بر	بولوت حالن	ده تيتزر كن	بواديد
۴۴۴۷	۴۴۴۷	۴۴۴۷	۴۴۴۷

دوردر هجائن عبارت برانظام كوريلور؛ الشادايتمك ايچون ده كل، سامعه ده آغير،
بربرندن آيرله سي قولاي بر آهنگ وجوده كتيرمك. اوزره دوردر دوردر اوقويكز:

پريشان بر بولوت حالن ده تيتزر كن بواديد

مصرعنده كي موسيقي ني

مفاعيلن	مفاعيلن	مفاعيلن	مفاعيلن
۴۴۴۷	۴۴۴۷	۴۴۴۷	۴۴۴۷

وزنه بكزتمك، حتى آهنگجه عني صايغ قولاي در. بو ترتيب ايله ادبي انشادي بر آن
ايچون ترك ايده رك آغير آغير اوقومقده دوام ايديجيه منظومه نك بوتون مه قانيزمه سي
آكلاشيلير؛ بويه هر قسمي آيرمق صورته موافق اولان قراشه «تقطيع» دينير.

فارسي قاعده سيله ياييلان تركيلردكي وصفي واضافي كسره لر، شاعرك ارزوسنه
تابعدر؛ «م» ماهيتده ياخود «ن» كي اوقونه بيلير؛ لكن بري اختيار ايدلديمي اونه كي
ترك ايدلش صاييلير؛ عين هجا ايكي سنده بدن مساوي اوله ماز؛ بو بحث ايچون ده اچوق
تطبيقاتده بولنه جفر.

«هيكل سي» حقه ده: شعرك آهنگنده وقارلي بر عظمت وار؛ كله لرله اصل معناه
عائد هيجان پك متناسبدر؛ طقوزنجي سطرده كي پرواسر، حر هاتيريش، جهلي، جنابي
پريشان بر بولوت كي تيتزه تير. قورقونچ واديلرده كويا حقيقه سياه برازدر، اذا وحيرتله
قيميلدانيير؛ بوتون افقلى قابلايان بوشلقده خيالتر، ذلت ايچنده سفيلا نه دولاشيور
كيدر؛ بوزندانلره دميرستون اوزرندن يالكز «هيكل سي» ك قيدسز، يوكسك نظري
باقه بيلير؛ حضورنده شمشكلر، كوك كورولتورلي، فيرطنه لر كي چيلديران هراحتراض،
سسز اكيلمك، ازليك ايجاب ايدر؛ سعيك، صنعتك مغرورجه سي، غرايتندن سرت،
اوچوروملي، كسكين يارلره بكزدر؛ هرشي، بوتون حقسز هجوملر، اوكا چاربه رق قبريلر.
بوشعرده بويه بر قدرتلي اراده وارد!

فكرتدن صوكره لسان ده ا ساده لشدی؛ «هيكل سي» ده كي تركيلري حتى كله لر ينك
بر قسمي آرتق قوللانه ماز: «خنده شارق، عكس صولت، رعد هول آور، آغوش وادي،
نالشن، هنكامه ظلمت، ستون آهن، صرصر حرص وامل، ابناي خلقت، ساعي بي خواب»

غیظ افشان ، جبهه مغرور صنعت ، ترکیلی ، «بودی ، فرماده ، مستقل ، موحد ، مفترس ، کبی کله ل ادبی لهجه به آنجی تاریخی قیمتلیله گیره بیلیر ...

شکلی : بیلورسکزه ، وزنه اوایان ، نظم ایدیلن برسطره «مصراع» دینیر؛ بومنظومه ، اون دورت مصراعدن عبارتدر ؛ دورت قسمه آیرلشدر ؛ برنجی ایله ایکنجی دوردر ، اوچنجی ایله دوردنجی اوچرسطری احتوا ایدر؛ قافیه لرینک طرزی «هیکل سمی» ک ترقیمه یاقین یا خود عیناً موافق اولور: نظمک بوشکنه فرانسزجه اصطلاح ایله «Sonnet» دینیر.

رباعک جوابی

هجران بیتیمی ، کریمه هجران دینمی هیچ ؟
 بر لحظه اوکجه نهیدی اوفریاد محتاج ؟
 سندک «اویوقلایور !» دییه کویا دونوق ، دنی
 برقلب دربدر کبی تلین ایدن بی .
 سندک باشمده زار و ستمکار ایکیلده بن ،
 سندک «وطن خراب اولویور ، آغلایور !» دین .
 سنسک ووران بوضریبی ، ای روح بی سکون ،
 لر مله شیمدی اووبه ریور ، تیره بورمیسک ؟
 سن ظن ایدرمیسک که بنم هب المرم ؟
 هیهات ، بن نواب ایامی ایکلرم !
 تهیز ایدن بوتللی ، ای روح منکسر ،
 آفاق ایکلتن او مقدس ایکیلتیدر .
 معکس هراهنزازه عروقم نهان ، عیان ..
 بعضاً-جری ، کزیده برامیدی آولایان
 بر قورشونک صغیر فحیعلیه صارصایر ،
 فقرتله ایکلرم وسم زرد و محتضر
 برچهره نک خطوط خموشنده تیره شن

اوجای بستره ؛ بو یانیق سر نوشق بن
 کونلرله ایکلر ، ایکلرم آرقق... تغلبك ،
 قهرک دمیر دوداقلری ، جهلك ، تعصبك
 مصروع ومفترس جاناور دیشلرنده هب
 انسانلغك عصرله مودوع وبرتعب
 شکوای اغترابی دیکلره ، یاقین اوزاق
 هر نوحه ألمده بوغوق برانین حق ،
 سوزشلی برکتبه اوکور ایکلرم . شباب ،
 آغوش آچار قارانلغه ، بن ایکلرم خراب . .
 افقك بر احمرار کتومنده ، قوشلرك
 جیقلقلرنده ، کوبلری تکفین ایدن قازك
 لوننده بر خبیعه دویار ، ایکلرم . . . وطن ،
 عفريت حرص و غیظك اوهرکیفی حق صایان ،
 هر شکل التقای حلال عدایدن ، « سوزم ،
 قانون ! » دین تسلطی آئنده : « اوکسوزم ،
 بدبختم ، ایشته کیسه جک خیری یوق بکا ،
 بن برزوالمیم ! . . » دییه پرشقه بکا
 ایکلرکن اوقق ایکله مەمک هم ده اک جسور ،
 اک کور سسمله ایکله مەمک برکناه اولور . . .

توفیق فکرت

فاعلات	مفاعیل	فاعن	مفعول
اوکجه نیدی	اوفریاد	مخلج	بر لحظه

شکلی : قافیه لرینه کوره تعین ایدیلیر ؛ کوریورسکز ، بو منظومه ایکیشر ایکیشر
 کندی آالرنده مقفادر ؛ « مشوی » دینیر .

شاعرک جوابی

شاعرک حیات خصوصیه سی تدقیق ایدنلر ، سیای شعرینک سیای حقیقیسیله توافقی سویله یورلر . ایشته آلداتمایان بر قلم ! .

« لوقونت ده لیل » ، بر چوق زمان سورن تشکی معیشت ایچنده او باند ناصیه صنعتی اُ که مش ، مادیتدن عاری بر منفعت علویه تضمن ایتمین هیچ بر ایشه ال سورمه مشدر . محرملرندن بعضیلری ضرورت حاله واقف اولدقلرندن کندیسی ایچون بر شی یاقیق ایسته یورلر ، اونو صیقیتینسندن قورتارمق چاره لرینی دوشونیورلردی . ایچلرندن بری ، موسیو فوق ، محدود فقط خیر اندیش ذکاسیله محب محترمک پک مستثنی بولدیغی فطانت وقابلیتی ایچون محصولدار بر زمین اشتغال آرادیغی صیره ده ، شرقلرینک ولوله شطارتیله بوتون پارسی آیاهه قالدیران تهره زانک آلقازار حظه سنده ایلک نعمات موفقیتی ایشیدلمکه باشلامشدی .

موسیو فوق ، آرادیغی بولدیغندن امین ومحظوظ ، همان « لوقونت ده لیل » ، قوشار ، دیرکه :

— عزیزم ، انسانک النده هنر اولنجه دایما پاره قازانمق ممکندر .

شاعر ، دوداقلرنده اینجه بر تبسمله جواب ویردی :

— دیمک که بنده یوق ؟

— فاصل یوق ؟ هیمز اقتدار که حیرانز ؟ فقط . . .

— فقط هنوز شهرت وموفقیت قازانه مادم ده کلکی ؟

— آه عزیزم ، شهرت ، اسبابنه توسل ایتمه نیجه کلرکه . . . نهدن تهره زایچون بر

شرقی یازما بورسک ؟

تهره زای . . . میخانه لرده ، قافه شانسانلرده ، حتی توشیله ریده تغنی ایتیش بر قادین ایچون شرقی یازمق ! او ، « لوقونت ده لیل » ، صاف وعلوی برغایه خیالییه موافق اولمایان هر شیئی ترک و رد ایدرک ضرورت وسفالته روحنک تکمیل قوتیسه صایرلیدیغی حاله . . .

شاعر ، دوداقلرنده وچک سنده هیجاننک نشانه معنادی اولان خفیف بر اهترازه شکوت ایدیسوردی . موسیو فوق طرفندن بوقدر صافدلانه بر تکلیفه اصلا انتظار

ایتمه مشدی . نهایت تک کوزلکنک آلتدن کسکین بر لمعه استهزا ایله پارلایان نظری
مخاطبنک متعجب سیاسته دیکرک دیدی که :

— تهره زایمچون شرقی یازمق ! . بو ، آلدن کله یه جک بر شی ! حقیقه یاهه مام .
بونک اوزرینه لوقونت دهلیل ایله تهره زایم ، بر باب شعر ایله بر لاتهرینا آراسنده کی
فرقی کورمه یمن موسیو فوق ، کال صفوتله میریلداندی :
— فقط مادام که شاعر سک غریزم ! . .

توفیق فکر

بر ایچیم صو

— کوزهل چوبان ، بر ایچیم ، بر یودوم صو دستکدن ،
بوکون صیجاق ینه پک ، صانکه اورتهل ق یانیور . . .
— کوزهل چوجوق ، سنک اولسون حیاتم ایسترسک ،
نیچون کوزم سکا باقدجه بویه یاشلانیور ؟ .
— کوزهل چوبان ، نه قدر طاتلی سویله یورسک سن ،
یالانده اولسه ایچیم دوغرو سویله دک صانیور !
— کوزهل چوجوق ، بکا باق ، آلداتیریم سنی بن ؟
ایچک بویاشلری بوش آکلایورسه آلدانیور . . .
کوزهل چوبان ، بر ایچیم ، بر یودوم صو دستکدن ،
بوکون صیجاق ینه پک ، صانکه هر یانم یانیور . . .

توفیق فکر

» بر ایچیم صو ، ، هنوز چوجوق دینه بیله جک بر چوبانله همان او یاشده بر کویلی
قیزی آراسنده کچن کوچوک بر محاوره در ؛ دقت ای دیورسکیز : چفت عددلی مصراعلر
کندی آرالرنده ، تکلیر بر بریله قافیه لیدر ؛ اولجه بویه یازمازدی ؛ شعرلریمزده محاوره
طرزی یکیدر ؛ قافیه لک دورلو دورلو اولوشی ، نظمکدها باشقه شکلره آیریلشی

حامدون ، فکرتدن سوکره باشلايور ؛ بو منظومه ده چو جوقلرک ايچندن کلن ايجه ،
تميز بر آرقاداشلق ، طاتلي ، صيچاق بر سويشمه حسی واردر ؛ ادبیتآمیزده بو قدر آچیق
صفوته کوچ مثال بولنه بيلير ؛ افاده بسيط کورولور : شفاهاً پک آز قوللاندیغمز بر
کله بيله يوق ؛ رباب شکسته ده کی « ازلر ، پاره و حیات ، ملت شرقیسی ، کی شوصوک
منظومه ده عربی ، فارسی قاعده سيله یازلمش بر ترکیه تصادف ایدلمز ؛ شعر ، لسان
اعتباریه او قدر بسيط و طبعیدر .

وزنی : مفاعلن فعلاتن مفاعلن فع لن . تطبیق ایدیکنز :
کوزهل چوبان بر ایچیم بر یودوم صودس تکدن
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن
بوکون صیچاق ینه پک صان که هر طرف یانیدور

سکون ایچنده

سکون ایچنده ... شو بر هفته چارینان ، باغیران
غریبو موخش امواج ، آغیر آغیر سونه رک
وجود لیلی او یوشدیردی بر حضور کران .
ده کزده صولغون ، ازیك بر بقیه خلجان ؛
هوا آغیر ؛ یورولان بر امل رخاوتی وار .
بوتون حیات عناصرده ؛ صوک یاغان قارلر ،
چامورلو قالدیریمک طاشلرنده پک سه رک
کچن آدیملری سز دیرمه یور ؛ ده رین ، مضطر
بر اهتران ایله بعضاً ، بودیکه نن کیجه نک
رکود نائمنی دیشله یور این کلاب ؛
وسپیلی جاملرمک ارقه سنده بن ، بی خواب ،
یارین شو بر کیجه لک افتراقه آغلايه جق
نشیده المک نفیسیله ساللانہ رق
صباحی بکله یورم ... کله یور ، فقط خائن !

سکون ایچنده ... فقط مضطرب ، امینم که
 طبیعتک ده بویوک برملالی وار بویکجه ؛
 اونک ده حزنی صمیمی ، دهرین ، خفی ، اینجه ؛
 اونک ده مامی بردول قادین که اک هبکی
 فیعه لره کچن برحیاتی نقل ایلر
 شاقاقلرنده وقتسز بیاضلانان تلر .
 اونک ده کوزلری یاشسز ده کل ؛ شودالردن
 صیزوب دوشن قطراک سقوط نالانی
 بکای حسرتی در ... ای ندیمه هیجان ،
 سن آغلا ؛ بنده بوتون سوزشمه کریه فشان ،
 قایمده بکله رم ؛ ألبت کلیر ، صوار : - بونه ؟ - یا ،
 بو بویله ایشته ، سنک حسرتک ... بوزهری بکا
 فرآک آغلایور ، بسله یور بو هجرانی
 سز اولماینجه سونوک ، بوش فالان ، ثولن بو یوا ؛

توفیق فکریت

ادبیات جدیده قافیه تعاملنی قیردی ؛ اولجه « مضطر ، کله سیله » فارلر « جعنی ،
 کیجه نک » مضاف الیه ایله « خان ، صفتی ، « امینم که » ایله « مبکی » یی هیچ کیمسه
 مقفی دییه قوللانیق ایسته یه مزیدی ؛ شیمدی ، آیری کله وادات اولق شرطیله ، صوک هجانک
 قولاقلری مزده عین تأثیری برآقه سنه اهمیت ویریورز ؛ بو تحقیق ایستیمی کله لری قافیه لی
 صایقه هیچ برشی مانع اوله ماز .

« سکون ایچنده ، نک ایکی پارچه سی ده عین ادبی قیمتی ، هیجانی حائر ده کلدر ؛
 برنجیده موضوعی بک کوزهل حکایه ایتمک قدرتی وار ؛ تابلو چیزیلور : دالغه لر
 چیلغین برچیرنمده دن صوکره یورغون ، یاواش فاصله لی تفسلرله صولویه رق سونمک
 اوزره در ؛ کیجه آغیر ، ادیوشوق بردالفینلق کچیریور ؛ هوا ، اوستمه چوکش کبی قویو
 برکته حالنده در ؛ فارلر قالدیریملرده کی سه یرک ایزلری اورتویور ؛ دیکله نن کیجه نک فنا
 بر سسله بیرتیلدیغنی ، دیشلندیکنی دیویوروز ؛ ایصسز اویویان دورغونلق ایچنده کوبک

حاولایور؛ شاعر اوداسنده هجران کابوسلری کچیره رک الملی بر شعر ایله اویقوسز هیچ اویانامایان، آجیلانمایان صباحه منتظر در.

ایکینجی بارچه دهها مؤثر در: بویکجه طبیعتک بویوک برمالی وار؛ اونکده حزنی اینجه کیزی وصیمی در؛ شیمدی مشرق آغاریور، بو آجیلشده آجی شیلر حس ایدیلیر: بر دول قادینکده شاقاقلرنده کی تلر بویله وقتسز بیاضلانیر؛ دالردن ایکله به رک دوشن قطره لر کویا حسرت ایزلریدر؛ شیمدی شاعرک سیکیرلری تیتیه یور؛ «سنده سوکیلی، هیجانله، آجیه رق آغلا؛ بن یاتیق یوره کله، یاشلی کوزرمله قاییده بکله رم؛ ایشته یووام سونوک وبوش قالدی؛ بن هجران ایچنده، زهرلنه رک، معذب و بدبخت یاشایورم.» دییور...

«سکون ایچنده» شعر یاقیجی براضطراب وحسرتله دولودر؛ حس ایدلمه سی ایچون بر جوق دفعه دوبه رق، دوشونه رک اوقونمه سی ایجاب ایدر؛ فکردن زیاده حساسیتیزمه. خطاب ایتدیکی ایچون آکلانیلمه سی کوجدر.

وزنی: مفاعلهن فعلاتن مفاعلهن فعلا

توفیق فکرت

حیاتی. — فکرت بک، ۱۲۸۵ تاریخنده استانبولده دوغدی. پدری حسین افندی مملکتک ملی عنعنله رینه حرمتکار، اورته ذکالی، دوغرو، متوازن فکرلی برآدامدی، حیانتک صوکه دورنده متصرف اولمشدی؛ اوغلنی محمودیه مکتبنده، غلطه سرای سلطانینسده اوقوتدی.

تنظیمات سنه لرندن صوکره اورویا تأثیرینه تابع، ادبی لیاقله مجهز، حریت ایچون فداکارلغه راضی برنسل یتیشدی؛ کال بکک وطن تهیجری ایچون جانلی حساسیتی واردی؛ حامدک شعرده بر انقلاب قهرمانی اولمشدی؛ رجائی زاده اکرم بک اینجه بر شاعر مزینله برابر وقارلی استاد نفوذنی حائزدی؛ سزائی بکک سرکذشتنده کوزل تحلیل اشتیاق حس ایدیلیوردی. تورکجه لسانی معلم ناجی افندی بک نثرنده نظمنده آچیق، طبیعی بر تصفیه دن کچمک اوزره ایدی؛ فکرت بکدن اول، اسکی ماضیدن فرقلی، اویانیق بردوره باشلامشدی...

غلطه سراینده اوقوبورکن شرقه عائد تقلیده برلکده اورویانک یکی افکارینه تماس ایتدی. اولانتخابات مجموعه لرنده، صوکره اصل جدی محدود اثرلرده بالخاصه فرانسه ادبیاتی تعقیبه فرصت بولدی. رجائی زاده محمود اکرم بک ذوقنده، ذکاسنده مؤثردی؛ تعلیم ادبیاتک نشری اوزرینه اوغرا دینی اعتراضلره قارشو استادی سعادته غرته سنده برایکی آرقاده شی ایله برابر مدافعه ایتشدی؛ مکتبدن چیقنجه خواجه سنک کوچوک یاشلی، محترم بردوستی اولدی. ثروت فتوک ادبی ریاستنه اکرم بکک دلالتله کچدی.

اوله ترجان حقیقته نظمی ، اسماعیل صفاتک چیقاردینی مرصاد مجموعه سنده ، اسکی معلوماتده ، معارفده «محمدتوفیق» امضالی شعرلری نشر اولندی . بوسیره ده یاریم قالمش منظوم برپیهس یازدی . ثروت فنونده ایکن سلایکده چیقان مطالعه ، استانیولده کی طریق غره سنده معاونت ایدیوردی . [۱] مؤثرلری . — هنوز کوچوکدی ، شعر ایله اطرافنک تأثیرینه معروض قاهره ، اوغراشیوردی . مکتبی اکمال ایتدکن صوکرده برمدت مستقل اوله مادی ؛ «مرصاد» ده چیقان « عزتکده مادری زیارت » منظومه سندن « یاقه جقده برمز اولق عالمی » فی خاطر لاقم ایجاب ایدر . یالکیز وزنی وقایه لرینک طرز ی ده کل ، ایچندن کلن آهنگی ، اسلوبی رجائی زاده ! کرم بکه چوق بکزه یور :

برشبدی . . جامه خوابکیزین ملال ایدم ،
حسرتله زار ، حیرت ایله باعمال ایدم ؛
ویرمزدی غم کوز آچغه بردم مساعده ،
کوز یومق ایسته دم آ کاده بی مجال ایدم .
هیچ انتظامه کیردیی یوق کرچه حالمک ،
لکن بوشب بوتون بوتون آشفته حال ایدم ...

تیاروسنک موضوعی اندلسه عائدر . بوتانجانی تزه ، طارقه ، نظیفه احتمالکده ابن موسی ایله عبدالله الصغیره تابع قالمه سندن دی . صنعت مسائلنده موضوعه فضله اهمیت اسنادی موافق اولماز ؛ هله یالکیز بوسیله حامدک تأثیرینی دوشونمک کافی ده کلدر ؛ فقط الیزابتک ایجه سویله دیکی شوسوزلره باقکیز ، اشبرک نفوذی نه قدر آچیق کورونیور :

الیزابت

عقربمی ، بیلائی میم ، نهیم بن ؟
موجب نه بواحترازه بندن ؟
کدم سکا مقصدم هویدا ،
برسوزله بنی ایدرسک احیا ! .
برسوز ، دیدم ، آلهانه برسوز ،
احیامه بنم بهانه برسوز ! .

« ایوب نکران وحشت ؛ الیزابت — دوام ایله »

[۱] بوندن صوکرده کی ایضاحات ، سهواً دها بویوک حرفلره دیزلشدر ؛ چوجوقلر ایچون مهم تلقی ایدیلوب ایدله مکده ایکی نوع بازی آراسنده برفق یوقدر .

حالی ایسه سوز لیاقتیدن
 بر نظره لطفه قائم بن . « مایوس »
 لکن اوده یوق ، تهورك وار ،
 بندن اوقدر تنفرك وار . — تقرب كتنان —
 شاهد بوكا طور وحشیانهك !
 — ایوب، الزبانی برآزدها نظر تهور و تنفري آلتده ازدكدن صوكره دوزر، آغیر آغیر.
 اوزا قلاشمغه باشلار..

الزبانی

— اورولمش کبی اولدینی یرده قالیر —
 — هایقیره رق —

ایتدكده بی اسیر شیون ،
 شمدی قاجیورسك ، آه غدار !
 اولدور بی اویله کیت
 — یاننه گلش اولان دوننا مارینانك قوللری آراسنه دوشهوك —
 ستمكار ! ؟

« کریه ماتم » ی اوقویورکن « سفیله نك حسب حالی ، خاطره کلیر ؛ حامدك بو اثرنده
 عصبی ، جیلغین بر هجران وار ؛ فکرتده فضله اضطرابك آجی ، طاشقین هیجانلری ،
 آز صوكره صبری ، تحملی یتهرک کویا بردن دوکه جک کبی هنوز ساکت ، قانلری
 ایچنه آقیتهرق خییچقیران غیر متوازن ، متهور حساسیتنی بوله مایز . فقط « کریه ماتم »
 سرلوحه لی منظومه ده سفیله نك سوزلرینه یاقین بر آدا وار :
 — نی کورمك .. سکا آه ایتمک ایچون ،
 سنی تعقیب ایده رک کیتمک ایچون ،
 قوشاوم یأس ایله اما نره یه ؟
 قوشارم پنجره دن پنجره یه !
 چیقمام ، قالدم اودامده محبوس ،
 زار و کرینده ... ملول و مایوس .
 چیقمام اوتیه ، عفت مانع !
 بو قادیلق ... بو قباحث مانع ! ...

مع مافیه بوتون بونلر چوجوقلق اثرلری ایدی . رباب شکسته نك یکی قسمی هب کندی هیجانلرینک خصوصی آهنگیه دولودر .

شخصی نفوذی ادبی حیاتمه چوق مؤثردر : وزنه دها قولای او تصرف ایتدی . عروضك اسکی مطرد موسیقیسنه اسیر ده کلدی . کله لرك اصل اینجده کیزلی آهنگنی دویمق ایسته بوردی . اولجه عجم نفوذی آئنده قالیوردق؛ فکرته یکی بر موسیقی، دها کوزهل بر نغمه دیکله دك . قولاندینی وزنی فردوسیدن ، سعدیدن ، حافظدن قولایچه آتیره بیلورز .

رباب شکسته ده عروضك اجنیلکسه آز مثال واردر :

خلجانلره کچن بر کونك «آقشامنده»

زواللی «یاره لی» حربك صفالی وقتنده

اوکون تنزهه چیقدم ، سها بولوتلی «ایدی» .

مصراعلرنده کی آقشامی ، یارالی یی — «کریه پروردی» ایله بیتن بر مصراع تابع قافیه اولدینی ایچون — بولوتلی ایدی فعلنی فنا اوقوتوبور .

شعرینک اوصافی . — صنعتکارلغنده صرت ، طنطه لی ولوله ایله داغلری آشه رق نامتاهیلکه دوغرو کورله بن بر شاعر ده کلدی ؛ حکایه وتیاترو ایله ده انسانلک ضعفنی، قدرتی، هیجانلرینی تحلیل واستطاق ایتهدی ؛ صاده ده کی یاریم پیه سی ، حامدک اشبری ونظیفه سیله معلم ناجی افندینک نظمنه اسیر قالش ابتدائی جتی کوزه لکی انکارایدلش بر اژدی . سها و پروینی ده مستقل تماشا قدرتی اظهاره کافی ده کلدر ؛ دأما کوچوک نسبتده قالان منظومه لرنده روحك اینجه لکلرینی قوتلی بر حساسیتله ، دامارلرنده کی صیجاقانی غیب ایتیه ره کوسترییوردی ؛ کولکک حمرتی وحرزنی، طاشقینلغه دأما آشنا وحا کم چیقدی . کولکره یاقین شاهقه لره یوکسلمه سنده مدھش بر قارتال سوزولوشلری یوقدر . کوزهل بر اسویچره داغک تپه سنه چیقان ترن کی افقنک کنیشلکی وکندی باعتباری درجه درجه آرتیوردی .

قریحه سی قوتلی فقط معیندر؛ شعری نامتاهیلک حسی ویرمه یور؛ هله باش دوندورن ده رینلکی ، انکینلکی آژدر ؛ یالکز هر نوع کوزه لکی آکلامقده کی ذوقی اینجه، ممتاز وتمیزدی ؛ حیاتی کی شعرلری ده سوسلی، ظریف قالدی؛ رسیده مع ز بر هوسکاریدن

فضله يوكسلمشدى ؛ موسيقيي سوييوردى : يازيسى پك كوزەلدى ؛ شەيدىكى يىكلىكە،
كلەرك اريەرك ، سادەلشەرك قازاندىنى شافالغە ياقين بر چوق منظومەلرى واردر .
ادىياتمىزك ھىجانلارنى شەتلە حس ايدىيوردى : «آونك تصاور» دەكى «فضولى» سەندە
عراق كونسىنىك ياقىجى صىجاقلىنى وار ؛ «ندىم» ى چوق كوزەلدەر ؛ جناب شهاب الدين بك ،
«نفى» منظومەسىنى بوشاعرك اوغولتولى آھنك ايلە قاباران بوتون قسىدەلر نەندەكى موسيقيدن
قىمتلى بولويور . «عبدالحق حامد» شەرنەدە كرسى استغراق مبدەنك شاعر سىياسىنى
كورمەمك قابل دەكلدر ؛ فەكرت ، ادىياتمىزك ماضىسىنى اعصابەندەكى رەشەلرلە برابر اوقدر
دەرىنلەكە مؤثر ذوقدن قوت آلەرق حس ايدىيور !

اثرلرلە صمىمى حساسىتى آراسىندە صىق باغلر وار ؛ مەلكتە ، حىاتە عاندە امىدى
ويأسى كوكلەندە چارپىشيوردى ؛ نىككىن دىققەلر كىچىريوركن فردايى ، رجوعى يازدى ؛
«نادم حىات» غىاي وجود ، بەار مغموم ، آجى حسنك زەھردن سىپاە اولمشدى .

طىيەتك كوزەللەكلەرنى كورويوردى : «سز» دە آغاچلردن صدقى قوملرە دوكون
تەترەك ، انجە كولەكلە بر ساحل ، بىياض قانادلى يلكەنلرلە سوسلى ، آسودە بردە كز
بولويورز ؛ «ياغمور» دە باشلرئىمىزە ياقين كچن ياز بولوتلرئىك دوكونلوشنى ، صوكرە مطرد
سقوطنى طىيەندەن آھنك آلەرق كوسترمەشدى ؛ حسنك غەزاسىندە كوك اوزاق دورغونلغى ،
دكرمىك قوللر نەندەكى آغىر حركەت ، حرب مەيدانلر نەندە قاباران آتش درەسنىك كورولتولرلە
آقىشەندەن متولد اوغولتولر ، مور باروت دومانلرى واردر ؛ «درد نەھ» نەندە متحسەس ،
نخىف داللردن حسلى اعصابە بوينى بوكوك دوشن صولغون ، آجى ياپراقلر كزنى ،
ورملى انجە بر قىزك ملالى كىزلىدر . «آقشام» دە وادىلردن ، داغلردن آغىر آدىملرلە
آشەرق اوزاقلاشان كونك غروبى واردر ؛ «يشىل يورد» دە چايك كىنارەندە ، مېشەنك
دالغىن ، وقور ، شفقلى قوللرى انجەندە مسترىخ اويويان دلبر كويى تخیل ايدىيور ؛
«مان» دە كز ، نەندە كوچوك رەشەلرى بىلە اونومش قىبرىشقىسز ، دوز ، ساكت برلىمان
حسى آلەرق آيرىلويورز . «شەيدەلكە» مسلمان بوغاز انجىنك شەرى تەترەيور . «عسكەر
كچركى» آى يىلدىز آتەندە ايلرلە بن قارلى ، مەدنى ، مطرد آياق كورولتولرئىنى ايشىدە
يىلبرز ؛ كوى مزارلەندەكى دىباسز تازەلەكى حس ايتىك قابلدەر . قەھقەھ يأسەندە خىرچىن
ايصلەقلرلە أسن بر صوك بەار روزكارىنىك چىغلەقلىرى دوپولور . قوجامان ساعىتك خىرلىلى
يىزكىن ، آغىر چىنلايشنى قولاقلىردە اوغولدايور ؛ عقرب وىلقوانك سرت ، مەرحتەسز

اشارت‌لر ایدن خشین یارمقلری کوزومک اوکنده ... اونک شهرینی عصی، نشه‌لی،
صولفون، مهور، قیریچی، صوئوق منظره‌لرنده کی آهنکی دویه‌رق او قویورز .
رباب شکسته، خلوقک دفتری، شرمین، ربابک جوابی دیگر متفرق وغیرمطبوع
آثاری اوزون ادبی تحلیللر ایچون قیمتی وثیقه‌لری حائزدر. سلطان عبدالحمید دورینک
آجیلرینی رباب شکسته‌سز آکلایه‌مایز؛ خلوقک دفترنده کی حقه عائد دستانلری،
قوتله چاربان قلبنک تمیزه، ایلک ایچون فداکار، رعشه‌لی هیجانلریله تیره‌یور، «شرمین» ی
خسته ایکن وطنک مینی مینی یاورولرینی دوشونه‌رک یازمشدی؛ «ربابک جوابی» رباب
شکسته شعرلری کبی کوزهل، متوازن آهنکیله استقباله کجیور ...

فیرطه

کونش، ناکهان آتش حیاتی سونمشجه‌سنه دوگمش، یاسلانمش برصفحه‌شکلنده‌یدی؛
اوزاقلرده‌سیسلره بوغولمش، قرمز ی رفناره بکزمه‌یوردی؛ وهله نه اولدیغنی آکلایه‌مادم؛
ده‌کز، بولانیق برکولک نولو صولری کبی او ییوردی؛ فقط بو اویقو آراسنده سینه‌سی
مخوف کابوسلرک خلجان هر اسيله قابولمش، بر آن ایچنده پرتهور، بوتون اعصابنک برطفیان
آرامشکینله چیلدیره‌جق ظن اولونوردی؛ اوزمان فوق‌العاده برمنظره کوردم. قارشیده
آرتق کشف قاراریلر آتنده بوغولاروق قمرعماندن چیمش‌سیاه، جسم مخلوقلر مه‌ابتیه
دوران داغلرک اوته‌سنده، کویا پارچه‌لانه‌رق ضیای خونینی برغبارلله‌ایله فضا به‌صاحلمش
برکونش، شله واپسین احتضاری عظیم بردریای ظلام ایچنه بر فواره‌خوناب‌شکلنده
دوشمش، صاورولمش بر قرمزی کونش واردی؛ بر آن ایچنده بو، سونمش ظن اولوندی؛
اوراده شیمدی بقته انجماد ایده‌رک کنار اقدمه منقش‌قلمش بر یانفینک احمرادی کوروندی؛
آنجق بردقیقه ... سوکره بوکنسار پاره‌ساهدن کویا ظلمت‌لرک اوچوروملری آچیلدی
وبونک قمر پرغلیانندن بر روازی فاصله‌یله کیجه‌لر، طاقم‌طاقم آلا‌ی‌سهاری، ده‌کزلری
استیلا ایدن، مناظری کشف برسیسه‌بوغان، بردقیقه‌اول انجلا‌ی‌حیات ایچنده مست حظوظ
مناظره شیمدی سیاه کفن چکن کیجه‌لر اوچدی اوچدی .. اوزمان او قورقونج خواب کرانندن
ده‌کز او یانیدی؛ او قاربارش سینه‌اضطرابنده شرحه‌شرحه صولر یاریلیدی؛ بو بحر یانخانک

نظری سور و کله یں سطح میدینده لایمده برکانلر پاتلادی ؛ دالغله ، ده کزک تا اعماقندن قاروب کلن بر نفس عذاب ایله یوکسه لدی ؛ بر تائییه صوکرده برفتور شکسته ایله رماد سوزاتی هوالره صاورده رق قاینشان بر یانغین کی کوپوکلرینک ایچنده بیقیلوب سوندی ؛ و بو ، متادیا بویه دوام ایدیوردی .۱۰

او وقت اطرافندن بر وایلائی ماتم ، بوتون طبیعتدن بر غریو اشکنجه ، بر خرخره مذبوحانه ایله عظیم بر نفس احتضار چیقدی ؛ هر طرفدن ، افقک هر نقطه سندن بر قاصیرغه ، سالاری قیره رق ده کزلره دوکک ، دالغله لری قوباروب سنالره چاریمق ایستین مهتور ، عقور بر روزگار قوبدی ؛ باشمک اوستنده میشه نک ، بو پیر عصر دیدمه نک تادرون وجودندن کلن بر جاتیردی ایله ایکله دیکنی ، اطرافده ده کزلره هوالرک اولدیغنی ایشیتدم ؛ اوزمان بر دقیقه ایچنده بومدهش حدت طبیعتک قارشیسندن ، شواطرافه یاغان سیسلرله شوقاینان ده کزک ، بو بر صرصر ممت شدیله ایکله یه ایکله یه کچن روزگارک ایچنده عمیق بر حس هراس ایله تیزدم ؛ بدن بوتون دنیا اطرافده بی اتها بر عمان عدمه دالیور ؛ بودیجورستان مزار ایچنده بر بن ، یالکز بر بنله شوارقه مده ایکله ین ، ایکله یه ایکله یه کویا جان ویرن میشه قالیور ظن ایتدم ؛ کوزلریمی قاپادم ؛ بوممت طبیعت ایچنده بن ده یوقلغک قمر ظلامنه نفسی صالیورمک فقط بوسیه دقیقه حیاتی کورمه مک ایستدم . . .

خاله ضیا

فیرطنه ده روزگارلرک ، ده کزک ، آغا جلرک . . . یالکز کورولتولی هیجانی یوقدر . سطرلر فضله یوکلوده کورونیور . چوق ترکیب وار : آتش حیات ، خایجان هراس ، طغیان آرامشکن ، شعله واپسین احتضار ، فوراء خونا ب ، بحر بی انحاء ، خرخره مذبوحانه ، پیر عصر دیده ، دیجورستان مزار . . . کی ترکیلری آرتق قوللانمایه جفزه . خیاللرک بر بری آ ، دنجبه فاصله سز دوامنی کوچ قاورایه بیلیورز ؛ ایلک اوقویشده « آکلات » دیسلر یازینک کله لره عاند آهنگندن باشقه سویله به جک سوز بولمده مشکلات چکه جکیز . ده کز ، بولانیق بر کولک دورغون صولرینه بکزه تیلیور . بوسکوتی دیویورز ؛ فقط کافی ده کددر ؛ ده کزده قورقونج کابوسلردن اورده کز چارپان بر سینه تصور ایتلی ؛ صوکره طاشقین بر حدتله چیلدیره جق قدر عسی حاضرلق کورویورکی اولمیزی ؛ قویوقار ایتیلر آلتنده بوغوله رق انکین ده کزک ده رینلکندن چیمهش سیاه ، قورقونج مخلوقلرکی دوران داغلرک اوتیه سنده ، قاتلی ضیالری قرمزی توز حالتده فضایه صاحبان پارچالانمش بر کونش دوشونملی ؛ یوقدری ده کافی ده کل ،

حياتك اولومه تسليمى زمانلارينه بكمزه تهره كنىش انكىن برده كر ايجنه، قانلى صولر يوكسه لهرك سربيلن برفيسقيه شكلنده غروب ايدن بركونش تصور ايتمك لازمدر ؛ حتى بوصورته ده خيال يئتمه يور؛ رنكلر دو كارك افقده بريانفنيك قيزلنى كچي كورونه جك؛ بر ديقه صوكره مغربدن قارا كلقلر اوچوروملى آچيله جق؛ قاينا يان ده رينلكلردن چقان كيجه لر، سهارى، ده كرلر قاپلايان، هر طرفى قويو برسيئنه بوغان، آزاو ل حياتك باريلتيلرى ايجنده سوين، كولن منظره لره شيمدى سياه كفن چكن كيجه لر اوچه جق ؛ او زمان ده كر، قورقونج آغير اويقوسندن اويانه جق ؛ قاپارمش، مضطرب كو كسند صولر پاوچه لانه رق صايدىز يانار داغلر پاتلايه جق؛ دالغله ده رينلكلردن قاپاروب يوكسه له جك؛ برثانيه صوكره قيريله رق، اوصانه رق صيچاق كوللرني هوالره صاووروب قاينا شان بريانفين كچي كوپوكلرينك ايجنده سونه جك؛ بوشدت وسكون هب بويه اوزايه جق ؛ بصيره ده اطرافدن بر ماتم فريادى ، بوتون طيعتدن آجي بر نعره ، بوغوق برخيرلى ايله صوك بر نفس چيقه جق ... بو قدر فضله خيال زنكىنلكي، افاده يه آغيرلق و برييور. تصور لرى جامدده كلدر: خيزلى ياغمور لردن صوكره قاپاران نهرلر كچي تلاشلى، صالغين طاشييور ؛ ده وويلن آغاچلر، چالى ده متلرى، چاقيل طاشلرى هب برلكده كيلى صو فيضانيله آقيور ؛ فيرطنه يي حس ايدىيورز؛ متهور، قودورمش روزكار، چاتيرديلر ايجنده هيجانله ايكيله يور؛ فقط بو پارچه كله، تركيب اعتباريله يوكلودر؛ خياللر ك تسلسلى، ايلك اوقونشده قولايجه آكلايشه مانع اولويور؛ مع مافيه تصوير ايده بيلمكده قوتليدر ؛ حتى خالد ضيا بكي اكثر يا بوتخيل افراطى ايجنده كوزله، طاشقين تهيجلرله مجهز كورمه مك قابل ده كندر.

مائى وسياه

مائى وسياه حكايه سنك اصل قهرمانى احمد جيل، اوج مقصد ايجون ياشايور: والده سيلاه قارده شى اقبالك سعادتى تايمين ايتمك؛ ادبياتده بر انقلاب ياپه رق بويوك بر صنعتكار صفتيله مشهور اولوق؛ عسكرى رشديه سندن برى آرقاداشلق ايتديكي حسين نظمى نك همشيره سى لامعه ايله برعائله تشكيل ايتمك .

عزیمی، ذکاسی کافیدر: هنوز مکتبده اوقویورکن فقیرناموسلی بردعوی وکیلی اولان پدیری وفات ایدنجه عالمه سنک معیشتی ایچون کیجه لری درس ویرمک، غرته لرك تفرقه رومانلرینی ترجمه ایتمک صورتیله چالیشه بیلور. شعر ذوقیله مجهزدر: استانبولک معروف محررلری ایچنده انسانلک نصیبی ترنم ایدن منظوم اثرینی کوزله، یکی برانشادایله اوقویور.. شعرلرك یوکسکلکنی آکلامی کوچدر؛ غرضله کیرلی، جاهل وجدانلر وار: استهزا ایله قارشیلانیور !.

اقبالی معزز ومعصوم برأمله، باباسنک بو یوک مطبعه سنه وارث اولان وهبی بکه ویریور؛ انیشتیسی تربیه سزه آلق برآمددر؛ قارده شی بو آدمک أئنده بدبخت، آجی بر خسرانه متأثر، تولویور.

احمد جمیلک حسنی هیچ کیمسه آ کلایه مادن لامعه بی برارکان حرب ضابطنه ویریورلر؛ بو آغیر ضربه لر اوزرینه آتقی استانبولده محررقاله ماز؛ والده سیله برابر عربستانده برأموریتنه کیتمک اوزره در؛ آریله جنی کون اسکی آرقاداشی حسین نظمی ده اوروپاده کی سفارتلریمزدن برینه یوکسک بروطفه ایله کوندربایور...

ایشته مائی وسیاهک اسکلته عائد کوچوک برخلاصه... حکایه نك شو صوک صحیفه لرلندن احمد جمیلک تأثرینی، هجرانلرینی، خالد ضیا بکک اسلوبی آ کلایه بیلیرز:

احمد جمیل سرکه جیدن والده سیله سحری صنداله بیندیردکن صوکره اسکله ده اشیادن برشی، قلوب قالمادینقی آ کلامق اوزره صوک برنظر تفتیش ایله اطرافنه باقدی. صنداله آیاغنی آتقی اوزره ایدی، قولندن بریسی طوتدی: حسین نظمی.

اسکی آرقاداشی کوچوک بر صیحه حیرتله سلاملادی:

— سن ده می کیدیورسک؟

اونک ده یاننده بر بو یوک یول چانطه سی واردی:

— اوت بوکون مساذری ایله...

— بنده لوئیده کیدیورم...

بواییکی محب، آرم لرنده اوکوندن بری یاواش یاواش حاصل اولان بر صوغو قلقاه شیمیدی یکدیگرینه قارشى حسلرینه برسر بستق سیلان ویرمه یورلردی. حسین نظمی دیدی که:

— ایکی کون اول توجهات آره سندع تعیین ایدلکک بری کوردیکم زمان حیرت

ایندم.

حسین نظمی ، جمله سنک بقیه سنی آمام ایده مه یور کبی بر آز تردد ایتدی ؛ صوکره
آرقاداشنک آلی طوته رق : — نه قدر اوزاق بر انتخاب ایتمشک ، جیل ... تأسف ایده رم .
دیدی . احمد جیل خفیفجه الی چکدرک جواب ویردی :

— بنده سنک ینه اوکونکی توجیهات آراسنده امیدایتدیکک یرلرک اک کوزه لته تمین
ایلدیککی کوردیکم زمان صوک درجه نمون اولدم . تبریک ایده رم .

احمد جیلک آغرنده بوتبریک ، شوایکی آرقاداشک حیاتی تشکیل ایدن زنجیر تضادک
آرتق صوک حلقه سی حکمنده ایدی . یکدیبرینه سویله جک بر شیرلی قالمش ایدی ،
حسین نظمینک چانه سنی بر صندالچی قالدیرمش ، بکه یوردی ؛ ایکی آرقاداشر . تکرار
یکدیبرینک الیرینی صیقدیلر .

[بر ساعت صوکره مسازه رینک سرای برونی دولاشان واپوری حسین نظمی بی ،
سینه سی امید ایله مالی ، برجهان آماله دوغرو کوتوررکن قیز قله سی آجیقزلندن بر میل
بطی ایله سوزولرک یاواش یاواش ایلریله یین لوتیدک سویش خطنه ایشله یین آغیرکیلرندن
بری احمد جیلی قلبنده بر هزار امید مرده ایله صوک تره آماننه سوروکه یوردی] اولام
حرکت انساننده ، اودغغه ایچنده هیچ برشی حس ایتمده ؛ والده سیله سحری آشاغیده
کندیلرینه تخصیص اولتان یره یرلشدیردکن صوکره یوقاری به جیقدی ؛ صندالر ،
مردیونلر تلاش ایله اینوب چیقان خلق ، چوزولن خلاطلر ، قوشوشان طائفه لر ، آرم صیرم
ایری سسیله بوکورولتینک ایچنده هر کسی سکوته دعوت ایدینیور کبی حدیدانه باغیران
دودوک ؛ ده صوکره اطرافنده لمانک ازدحامی ، استانبولاه غلظه آراسنه صیقیشان بوده کز
پارچه سنی بر مریده کام حیات حاله کتیرن بوتون اوحرکت برمدت بینتی ، کوزلرینی اشغال
ایتدی ؛ فقط واپور بوازدحامکاهی یاواش یاواش ، کویا شو بزم حیاندن تحسره افتراق
ایده رک ، اوزاق براقدهجه ، دقیقه لر کچهرک احمد جیلک پیش نظرنده بوتون حیانتک
یکانه محفظه تحسراتی اولان بوشهری افقک زمین لاجوردیسینه ترسیم اولمش برلوحه
بدیعه شککنده براقه باشلانجه قلبنده بردن ، بر حس افتراق دوبدی ؛ بر حس که
هان او آنده بوتون هنرم متیننی صارصدی ؛ تکرار کری دونمک ، کم بیلیر حیانتک
بلکه صوکنه قدر آیرلق اوزره اولدینی بیره تکرار آیاقلرینی باصق ایچون بر آوزوی
شدید اویاندیردی .

اوزاقلاندیقه قارشیسندمه جهانگیر تپه‌سندن ده‌کزه دوغرو اینن بایر کوچک، ملون طاش بار-پهلردن اوزرینه برلوحه ایشتمش اوزون، یوکست بر دیوار شکنده ترفع ایدیور؛ اونه‌دن پارچه پارچه قاجه‌رق صاقلانیور کبی کورونن بک‌اوغلی صیرتیه غلطه یوقوشلرینک اوزرندن قالقمش متجسس برباش کبی یانغین قله‌سی ایری کوزلریله باقیور، اونه طرفده استانبول تپه‌لرینک اوزرنده جامعلرک برر مغفر سیمین ایله اورتولی جسم باشلری یوکسیور، مناره‌لرک سباوته پرواز ایتک ایستین برر تیر بیاض شکنده اوزانان اینجه بویلی جابجا آقشامک هوای اسمری ایچنده کویا اهتراز ایدیور؛ بریده کونشک صوک ضیالریله طوتوشمش جاملریله قرمز یلقره بویانان احسانیه، اسکدار، دهایوکسکده یشیل تپه‌لرک اوزرینه اتکلرینی سره‌رک مرمریه باقان چاملیجه، بر آز ده‌ها ایلریده طوبراقلردن آریله‌رق کندیسنی ده‌کزه صالیورمک ایسته‌یورمش ظن ایدیلن قنار، موده، نهایت واپور حرکت ایتدکجه وضعیتلرینی ده‌کیشدیرن - یزلردن اوینا یورلریش، بعضاً یکدیگرینه صوقوله‌وق، بعضاً بربردن قاجیشه‌رق دالغه‌لرک ایچنده یوزویورلریش و همنی ورن - آدالر ... شیمدی واپور بر آز ده‌ها سر‌یستانه ایلرله‌یور، آرتقی بو منظره‌لر اولکسندن جابوق اوزاقلانیور، آفاقک سیسلرینه بوغولیوردی.

احمد جمیل اوراده، قلبنده بریأس عمیق‌ایله کندیسندن قاجیور ظن ایدیلن بولوحه‌یه کوزلرینی دیگه‌رک، باقیوردی. ثابت، مصر بر نگاه وداع ایله کوزلرینی اولوحه‌دن آیرمایوردی. واپور اوزاقلانیوردی؛ نهایت اولوحه پیش نگاهنده اوزرینه بر تول کچیرلش کبی دونوق قالدی؛ ده‌ها صوکره بوسبوتون بولاندی؛ اووقت اوزرینه کونشک ررنک محضری دوکولمش بولوطلردن باشقه برشی کورمه‌دی.

باشنی چویردی؛ ایشته کونش اوراده، تا مرمره‌نک ده‌کزلره دوکولن آفاقده، پارچه‌لارمش برداغ اتقاضی شکنده ییغلمش بولوتلرک آرقه‌سندن اینیوردی.

کونش کورونمه‌یوردی، یالکیز اوبولوت ییغیتیسنک یرتیلش سینه‌سندمه بریانغین، دهاش، مهیب بریانغین کورونیورده؛ اولاه منفذ نوارک اطرافنده بولوتلر بر طوفان لعله بویانمش دوریور، بر آز یوکسکده سیاه برکومه اویانغینک فوقده بر طاق ظلمت قوریور؛ کنارلردن پنه، قرمزی، آل، صاری ریشه‌لر صارقپور؛ برطرقلده اریمش بریا قوت‌دره‌سی اینجه‌برخط متبدل ایله یول آچهرق آقوردی. ناکهان منظره ده‌کیشدی. کویا بویانغین بردن سونه‌رک اورته‌سندمه قرمزی برطبق آچیلدی، اطرافدن یمین و یسارینه،

زیر و بالاسنه دسته دسته صاری نوردن متشکل او قلم فیشقیردی . برنانه صوکره ینه ده کیشدی ، بولوتلر بولملبارملرله ملو طبق اوزرینه پارچه پارچه دو کولمکه باشلادی ، نهایت بوسبوتون اورتدی ، آرتق هیچ برشی کورونم یوردی ، اوراده سیاه بولوتلردن برداغ یوکسکلی . ناکهان کونشک صوکره برحله ضیائی فوران ایتدی ، تا اوداغک تپسند ، طوتوشمش بر اورمان کی بارلادی . شیمدی احمد جملک کوزلری بولانیوردی . بوتون ده کزی ، سبایی بولولاتی ایچنده قاریشیدردی ، آرتق کورمه یه رک باقیوردی . بر آرزو کره ناکهان آیاقلرینک آلتنده بر فشفشه خفه ایله اسرار لیلی طاشیمه حاضرلانا صولرک اوزرینه واسع ، مدید برکولکه دوشدی .

اووقت احمد جیل واپورک کنارینه ، تحت قنابهک اوزرینه اوطوردی ؛ دیرسکنی دایادی ، باشی آوجنک ایچنه قویدی ؛ آقشامک سرین بر روزکاریله صاچلری اوچوشه رق ، پیش نکاهنده حاضرلانا کیجه یی سیره باشلادی .

بوراده ساعتلرجه بویه ، یت ایچون آشای اینک ایسته مه یه رک کوکرته نک شو حال تنه ایتسند بوراده دوشونمک ایچون قلمی ترجیح ایدره رک اوطوردی ؛ فقط دوشونه مدی . یالکز بوراده کیجه نک یاش برودنی تنفس ایدره رک بوتون مزاحم حیاتی دیکلندیرمک ، بو ظلمتی زهرلره رک تشفی ایدن بر دوی مغشی کی اینمک ، قانه قانه جکرلری اونکله دولدیرمق ایسته یوردی .

بو سیاه بر کیجه ایدی . اویله بر کیجه که کویا سهاوت ، بوتون قندیللری سوندیره رک ده کزلره خفایای بزم غیبی دوکمک ایچون حاضرلانش ایدی . یالکز ایلریده دیرکلره باجه نک بر سر سیری لیل شکنده یورون کولکه لرینه ظلمتلر ایچنده ره برک ایدن واپورک قرمزی قناری بو سیاه قلم آده سنده آچیلمش اوزاق بر قرمزی کوز کی بارلایوردی . بوسیا هلقلر . . .

[احمد جیل ، ایسته شو صاچلرینک آراسنده اوشوته رک کچن روزکارک ، قانادرینی چیره چیره بو سیاه قلمی سنازدن ده کزلره دوکدیکنی حس ایدیور ، کوریور ، اونلرک فشافش سقوطی ایشیدیوردی : کویا براران درسیاه . . .

بردن ، بوسیا کیجه نک قارشینده عقلنه بر باشه کیجه نک خاطره سی کلدی . تا مبدأ حیات خولیا سنده ، تا زمان انجلا ی امیدنه تپه باشی باغچه سنده خلیجه باقرق سیر ایتدیکی مائی کیجه ایله او باران آلماسی تخطر ایتدی .

پیش نکاهنده اومائی کیجه ایله بوسیه کیجه تقابل ایتدی : مائی و سیاه .
 آه ! بچاره حیات پڑمرده ! .. مائی بر کیجه ایله سیاه بر کیجه آراسنده بکن شو
 بچاره عمر بر هوا ! .. بر باران آلماس آلتنده انکشاف ایده رک شیمیدی بر باران درسیاهک
 آلتنده کومولن اوازهار فرسوده آمال ! ..]

ایشته ، ایشته کورییور ، کوزلرینک اوکنده ، یاغان بوسیاهلقلر ، ده کزه دوکوله کجه
 رزمزمه واپسین ایله بوغولان بوغولملر ، ایشته بونلر اوحیات خولیا اوزرینه چکیدن بر
 کفن ماتم ده کلیمیدی ؟

اوقت ده کزه باقدی : سیاه بر ده کز . . قارا کلنک ایچنده احمد جمیل واپورک
 کنارندن اسمر بر آوپوکل قاینشهرق فرا ایدن اوسیاهلقلری کورییور ، بوتون زیر
 نکاهنده مخوف ، موخش ، وهم آورعدم سیاهلقلدن باشقه برشی کورمه یوردی .
 آه بوده کزک خفایای ظلامی ! .. بر حمله قرار ، یالکز بر کوچوک حرکت ،
 اورایه کیده بیلیدی . اورایه کیتک ، بوسیاهلقلک ایچنه ، بردها چیقلمه ماز ، عودت
 اولنه ماز دهرینلکلرینه کیتک . . .

[دالغملر اوزون ، قالین برسیاه بیلان کبی قیورانه قیورانه ، یووارلانه یووارلانه
 آچیلیور ؛ بللیسر برلسان ایله زیر نکاهنده ظلمتک ابعاد بی نهاییه سنه دوغرو سربله رک
 اونی دعوت ایدیوردی .]

بونلرک آغوش سیاهنه آتیلحق ، یارین دوغه حق اولان اوکونشک سفات حیات
 ایله استهزا ایدن ضیاسندن قاجق ، الی الابد بوظلمت هیچی ایله شو آسودکی بزم عدم
 ایچنده یووارلانو ب کیتک . . .

اوزمان کندیسنی بو دالغملرک آراسنده سوزولوب لطیف برهستی عدم ایله غشی
 اولهوق ، اعصابی اوپوشهرق ده کزک اونی پایان اوچوروملرینه دوغرو اینیور وهم
 ایتدی . اینیور ، برسقوط بی نهاییه ایله ظلمتلری طبقه طبقه یاده رق شو امواج سیاهی
 کتله کتله صیرته آلهرق ، یاواش یاواش ، بر آهنگ منتظمه ، غدمه بر سکون تسلیمیتله
 اینیوردی . اوت ، بر حمله قرار ، یالکز بر کوچوک حرکت ، بی نصیب بکن حیاتیه شو
 بی فائده وجود آراسنده بوده کزک بوتون طبقات ظلامی بر سلسله اسداد کبی براقه رق
 تا شو عمان دیجورک عمق قعر نایابنه چکدی . نا کهان سیلکندی .

تایانی باشنده برس :

— جمیل ، نیچون قارا کلنقه یالکز اوطوریورسک ؟ دیوردی .

اووقت تېرە يەرك آياغە قالقدى : « كلىوردم، آئە! ... » دیدی، و بونومید حیات،
یاواش یاواش، بوسیاھ کیجەدن، شو رنك جاذب عدمدن آیریلەرق، آئەسنی تعقیب
ایتدی ...

خالد ضیا

مانی و سیاھ حکایە سنك موضوعی نەدر؟ بوسوك پارچە دەستان بولدن آیریلیشە، كونشك
غروبە، دەكرە، احمد جىلك مرآت شتون غرە سەندە محرر كن اشتراك ايتديكى تپە باشی
ضیائی خاطر سە عاىد برتصویر اشتیاقی وار. ناصل بولویور سكر؟

خالد ضیا بك، برفكردن اوتە كە غایت قولای كیچور؛ بو آتلايش، ذەنك قوتلى بر
قابلیتیدر. دقت ایدیور میسكز، هر كس بعض مناسبتلر بولەرق دماغندە كی افكارە برنوع
كچید رسمی یاپدیر یور: مثلاً شو او كمدە كی یازیدن راین نهرینە، ایكنجی سلطان مرادخانە
عثمانی مدینتك اقباء عصرینە قارشى لا قیدیسە، ابراهیم متفرقە یە، رسملى مجموعە لرك
ییل باشی نسخە سە، ابوالضیا توفیق بكك ربیع معرفتە انتقال ایتدم؛ ذەندە اوزون
برسلسە حاصل اولدی. ایلک نظردە فرقى، اوزاق كورون بوتون بوفكر لر غایت آچیق
مناسبتلرە بربرینە باغلیدر؛ اولاً: بویازی بی باصیر مق ایستە یورم، مطبعەك فائده لر بی
دوشوندم، موجدی خاطر یە كلدی: غوتە نبرغك مایانسلى اولدیغنى بیلیورم، خریطە دە
بوشەر راین نهری اوزرندە كوستریلیور. شیمدی خریطە دن، نەردن استفادە ایدەرك كچید
رسمی باشقە وادیلرە دوغرو اوزانە بیلیرم؛ فقط بوسلسە آرە سەندە غوتە نبرغی آلیورم.
باشادینی زمان بزم هانكى دوریمزە اصابت ایدیور؛ مطبعەك اختراعى تاریخی
۱۸۳۶در؛ اووقت بزده پادشاه ایكنجی سلطان مراددی؛ بوسیلە ایله باشقە برسلسە دوشونە
بیلیردم؛ اسكى استقامتی بر اقامد؛ مطبعە، اهمیتلى بر مدنیت عاملیدر؛ اوروپانك اون آلتنجی
عصر دە كنیشلە یین اقباء املا لرینی دویماق بزم ایچون بك فنا اولدی؛ سلطان سلیمان
دورینك حشمتی، علمە، صنعتە عاىد تظاهراتی ایتالیا نك، انكلترە و فرانسه نك اوزمانكى
نوری یانندە یازیق كە سونوك قالیور؛ مطبعە سز یاشایوردق؛ جهاندە كی انقلابی كورمە مشر.
اودورك اهل اللرندن شیمدی متأثرز؛ بوتأثر برچوق فكرە منشأ اولە بیلیر، فقط اصل
موضوعی ترك ایتە یورم: بزده مطبعە تأسیسە ابراهیم متفرقە باشلامشدی؛ بواسمەدن باشقە
ساحە لره كچمك قابلدەر؛ بن اوزمان چیقاریلان كتابلرە بوكونكى تكاملی دوشوندم، رسملى
غزە لرك ییل باشی نسخە لرینی خاطر لادم، صحیفە لرینی چوق كوزەل رنكلرە سوسلە یورلر،

انسان ياراغی چورمکه قیاماز ؛ بزده بونوعه یاقین تشبثلرک باشنه ابوالضیا توفیق یک کچمشدی : « ربیع معرفت » لری مطبعه نفاسی ایچون برشاه اتردر .

اوکدهکی یازیدن یک معقول مناسبتلرله ایلك نظرده اوزاق کورونن بختله تماس ایندیکی کورویورسک ؛ بونی سزده یاپه بیلیرسکز ؛ حتی هر کون یاییورسکز ؛ ذهنمز بر ماکنه کبی ایشلر ؛ اکثریا اراده من خارجنده بيله بر فکرندن اونه کنه کچورز . هم بو یورویوش ، بو آتلایش سیسز ده کلدر : یکدیگرینه هر هانکی بروسيله ايله یاقین کورونن معنالر عادتاً بر برینی چکر ؛ مکتب بناسندن طلبه به ، خواهجه به ، درسله انتقال ایدیلیر ؛ اوغلی کورولونجه بابایی خاطرلانیلر ؛ طانیدیغمز برسس ایشیدیلنجه صاحبک چهره می دوشونولور ؛ چونکه بونلر بر برینه مقارن شیلدر .

اختیار صوفی برقادینه جنتک اوصافندن بحث ایدیکز ؛ ایچی چکر ؛ بر آرز متاثر اولور ؛ صوروکر ، خاطرینه جهنم عذابی کلشدر ؛ دیمک که ضد فکرلرده بویه یکدیگری دعوت ایده بیلور .

تولدیکنی بیلدیکمزاسکی آشنالردن برینه راست کلشز کبی یولده هیجانله بر آن ایچون صارصیلدیغمز واقعدر ؛ یابانچی برشهرده کزییورکن بعضاً بدن بره کنندی وطنمزی خاطرلارز ؛ سبی آچیقدر : یولده کوردیکمز آدامک یورویوشی ، چهره می وفات ایدن ذاته بکزر ؛ یکی کتدیکمز شهرک بر منظره می بزم کنندی مملکتمزی آکدیرر . مشابه ایکی شینک یکدیگری متعاقب ذهنه کله می غایت قولای اولور .

خلاصه : اولجه برآراده کوردکلریمزدن بری فکره کلشکن اونه کلرینی ده خاطرلامق ، برمعاندن ضدینه انتقال ایتک ، بر شئی مشابهله دوشونمک دماغک طبیعی وظیفه سیدر ؛ افکاریمز بویه تسلسل ایدر . ۹۲نجی صحیفه ده معترضه ایچنه آلدیم جمله به یافیکز ، مزاردن صوکره « مرده ، تر به ، کله لرینی ده کورویورز ؛ آره لرنده مناسبت واردر ، عین موضوعه شدله تعلق ایدرلر ؛ بوکا « مراعات نظیر » یاخود « تناسب » دینیر ؛ ذهنک حرکتلرنده کی طبیعی جریانله استناد ایدرک وجوده کلیر . بونک دها آچیق مثاللرینی ایلریده کوره جکزر . احمد جمیل استانبولدن آیریلدور ؛ متاثردر ؛ غروبی سیر ایتدکن صوکره هرشی قاراریور ؛ شیمدی کیجه نک سیاهلنی اورته سند قالمشدر ؛ ذهناً نره به کچور ؛ ۹۴نجی صحیفه ده معترضه ایچنده کی جمله لری اوقوییکز ، مائی ، مسعود بر کیجه به ده کله ؛ سبی معلومدر : ضد معنالر حافظه مزده کویا بر برینی چکیور ؛ فلاکت دقیقه لرده بختیار کچن

دملری خاطرلارزه ایکی ضد فکرک یاخود حسک وخیالک بربریلہ قارشیلانشه رق عین عبارہ ایچنده قوللا نیلمه سی دیمک اولان «تضاد» بوندن نشئت ایدر .

۹۵ نجی صحیفه ده اشارت ایندیکم بر جملہ وار ؛ کیجه لین دالغہ لر قورقونج اولور ؛ قیورانه قیورانه حرکت ایدر . دالغہ لرک بوحالی انسانہ اوزون ، قالین برسیاه بیلان حسی ویره بیلیر ؛ محرک دالغہ لر دن بیلانہ کچمه سی . ریخود دها زیاده سبیلہ بر لرینه بکزه مه لرندن قابل اولمشدر ؛ جملہ ایچنده اصل دالغہ لر دن بحث ایتمک ایستیور ، بیلانک یورویشی ، ده کزک اوآنده کی بر حرکتہ بکزه دیکی ایچون خاطرہ کلشدر ؛ اوخالده دالغہ لرہ ، برشیه تشبیه ایدیلدیکندن «مشبه» ، بیلانہ «مشبه به» دییه جکزه ؛ یالکزدالغہ لر دن بیلانہ انتقال ایتمک برسبیلہ قابل اوله بیلیر ، بونلر بر لرلرینک عینی ده کلدر ؛ تشبیه ایچون بر مناسبت تأسیسی ایجاب ایدر ؛ دالغہ لرک قیورانه قیورانه اوزایه رق حرکتی بکزه تمکه واسطه واساس اولمشدر ؛ بوکا «وجه شبه» نامی ویریلیر ، «کبی» ادات تشبیهدر .

بواسطه لاجلری بر آرایه طوبایه رق سویلیه لم : دالغہ لر بکزه تیلیور : مشبهدر ؛ بیلانہ خارجدن برشی تشبیه ایدیلور : مشبه بدر ؛ دالغہ لرک قیورانه قیورانه حرکتی بکزه تمکه نک اساسی ، واسطه سیدر ؛ وجه شبه دینیر ؛ «کبی» تشبیه اداتیدر . اوخالده ادات تشبیه + وجه شبه + مشبه به + مشبه = تشبیه مفصل اولور . تشبیه اک جوق بودورت رکنی احتوا ایدم بیلیر . «وجه شبه» له ادات تشبیهک بولونمه سی ضروری ده کلدر .

تشبیهک تطبیقاتی ایچون بو سؤاللره جواب آراییکز : جهانگیر تپه سندن ده کزه دوضرو اینن یر بردیوارمیدر ؛ یاقین قلہ سی ایله باش آره سنده نه مناسبت وار ؛ مناوه لر دن • مهالره پرواز ایتمک ایسته یین بیاض اوقلره نیچون کچیور ؛ مغربده ییغیلمش بولوطلر نه دن داغ انقاضی خاطر لاتمشدر ؟

محلہ یه موقوف

کوجوچک اوینک آلتنده عطشارلق ایدن دوغرو باصماز سالم خواجه نک قیزی شریفه یی بوتون محلہ ده آرامایان یوقدر . ایکیده برده دکانه خبر کلیر : «شریفه خانم بزمه کلسین ..» دوغرو باصماز ، همان شریفه دوغدی دوغلی بوکا آلیشمشدر ؛ هر کون برقاق کره

تکرار ایدن بو ترانه، اونك ايجون « اون بارالق زنجفیل » یاخود « ایکی دانه هندستان جویزی » قیلندن برسپارش حکمده درکه ایشه اون سکنز سندن بری دوام ایدیور . او ، شبهه سز استحقاق کسب ایدلمکسزین ، کندیسی دوغروباصماز عنوان معنیداريله تلقیب ایدن بو محله خلقی قلباً عفوایدرك هر کسی نمون ایتک ايجون اون بارالق زنجفیلله ایکی دانه هندستان جویزی محله مکتبک قره لامة کاغدلرندن بر بارچه سنه کمال اهتنامه صاروب نازکانه ویردیکی کبی ینه عین تعیدنازکانه ايله : « پکی ، سوله یه یمده کیتسین ! » جوابی ویرر .

بودرجه خاطر شناسنی ، مزاحکیرلیکی اونی محله ده دوغروباصمازلقندن قورتارده مامش ایدی . صاغ آياغنگ برآز ايجری چاریبق باصمه سندن وسیله بولونه رق اوکا کیم بیلیر هانکی قو . قاری طرفندن اهدا اولونان بو عنوان ، سالم خواجه نک معنویتده ده بویه چاریبقلق وجودینه ذهاب حصوله کتیره رک مطلقاً دوغروباصمازله وقوع بولان اون بارالق بر آلیش ویریشده سکنز بارالق برحیله وجودینه قناعت واردر .

بوتون محله نک خدمتجیلری سپارشی کتیروب خانملرینه تسلیم ایده رکن : « دوغروباصمازدن آلام . برکره حساب ایدیکز . » قیدینه لزوم کورورلر بوتون خانملر حسابی کورمکه لزوم بیله حس ایتمکسزین : « آ ، مطلقاً حيله ایتشدور . » دیرلر .

سالم خواجه بونی بیلیر ، اوزاقدن اوزاغه شهرت سیئه سنک عکس ولوله سنی دویار بوتون دکانه مراجعت ایدن چوجوقلره ، قادیلره صحت وجدان و حسابی کوستره رک ازاله سوء نامه موفق اوله بیلمک ايجون : « ایشه کوریورمیسک ؟ باق ، ترازینک کوزینه اون ایکی بقی درهم قویدم ، یکریمی بش درهم اولسه اوچ غروش ایدر ، دیمک یاریسی آلتش باره ... آکلابورمیسک ؟ - ن بکانه ویردک ، بریوزک ده کلی ؟ آل شو قرقلنی ، شیمدی بنده نه قالیرور ؟ آلتش باره ... حسابه عقال ایدیمی ؟ ایشه خانمه بویه آکلات ! .. » دیر . عجبی عرب قیزلرینک ، یوزینه صیریه صیریه باقان احق اوشاقلرک ذهنته بو ساده حسابلری صوقه بیلمک ايجون تر ايجده قالیر ؛ فقط او ، ینه دوغروباصماز سالم خواجه در ونه وقت محله نک خانملری چوجوقلرینه شکر آلمق ايجون باره ویرسه لر : « دوغروباصمازدن آله جقسه ک دقت ایت اولادم ! .. » اخطارینه لزوم کورورلر . سالم خواجه نک حيله کارلغه قرار ویرلادکن صوکره برثروت مکتومه صاحب اولدیغنی فرض ایتکه برر کوچوک خطوه واردی ؛ بو خطوله لر بوتون محله خلقی ، تا خلاجک

چراغندن صاری بویالی قوناغك صاحب مرعی الحاطری متقاعدین کتبه دن کاشف افتدی به قدر ، کویا ال اله ویره رك متفقاً هان آتیوردیلر: حکم اولوندی که دوغروباصاره هسچ اولمازسه بش یوز لیرالق برآدمدر .

« خسیس حریف ! قزینك آرقاسنه بریکی باصمه انتاری بیله طاقماز ... » سوزلری محلهك عمومى برترانه سیدر .

شریفه هنوز دنیا ده یوقکن ، اونك والده سنی اسکیکجه بوسکیجه ائوینك ایچنده کوزدکجه هپ بوکا بکزمه بر نقراته ترجمه مرحمت اولونوردی صوکره اورته به دها آجینه جق بر شریفه چیقنجه حسیات مرحمتک مصروف لهنی درحال ده کیشدیردیلر . تادوغار دوغماز باشلادیلر ، اونك بر یوزو ک قدر کوچوک آغزینه دو قونه رق : « زواللی یا وروجق ، باباک باشکه بر آلتون نظرلنی ده می چوق کوردی ؟ » دیدیلر .

ایشته شریفه محله ده هر کس طرفندن آرالمنه بوصیره ده ، هنوز قونداقده بر بئک ایکن ، باشلادی . یکی بر لحوسه اولسه یا خود امنیکلی بروالده چوجوغنی اوده براقه رق کز مکه کیتمک ایسته درحال عطار دکانه خبر ویریلردی : « آنه سی آلسین ده کتیر سین ، دینیردی . اوزمان شریفه ك قارنی لاپه ایله قیریده بر کوزله دیوردقن صوکره ، اوقارشدین ملول ، ملول باقارکن ، آنه سنك قوجاغنه باشقه بر چوجوق ویرلردی .

دها صوکره شریفه بر آرزو یونجه باشقه دورلو بر قیمت کسب ایتدی . او آزالق بوتون محلهك براوونجاغی اولدی . اکلندیر یله جک چوجوقلر ایچون شریفه جلب اولونور ، دکانه : « شریفه نی ایسته یورلر ، کوچوک خانمله اوینایه جق . » تنبهی کونده ریلردی . محله ده بش اون کون اوداسندن چیقارلمایه جق خسته بر چوجوق اولسه ثوابی سوهن قومشولردن بری والده سنك خاطرینه شریفه نی کتیر یردی : « صیقیلما سین ، چوجوق ! شریفه نی کتیر تک ده اکلندیر سین ! » نصیحتی ویرردی . چوجوق والده لری ایچون شریفه نی کتیر مک مدارمفاخره و مسابقه اولونان بر زینت حکمنه کچدی . شریفه به یوقدر خدمته مقابل مکافات یاغق فکرینه مانع اولان بر مطالعه واردی : « آ ، باباسی یا پسین ، اوقدر بارا بر یکدیر یورده چوجوغنی هسچ دوشونمه یور . » بعضاً اوکا اوجلری دلیشمش یوتینلر ، بیقانه بیقانه صولش اسکی انتاریلر ، قیریلر ق اؤک ایچنده غلبه لق اتمه سین دیه آتیلمنه قرار ویرلش او یونجاقلر هدیه اولونور . فقط بونلر ویریلرکن چوجوغه : « باباک اوله جق حریفه سوله ده بر یکدیر دیکى باراردن سکا یکینسی آلسین . » طرزنده بر نقرات

تردیف ایدیلردی. صوکره بوهدیه لرك تأثیرات آتیه سی تحت تأمینہ آلتق ایستہ نیر ، و : « قیزم یارین ینه کل ، نه می ؟ باق ، چوجوق یالکیز صیقیلور . » دینیردی . او ، اکلندیرمکه مأمور اولدینی چوجوقلردن دایق بییدیکنه اهمیت ویرمه یه لرك ایرتہ سی کون ینه کیده ر ، بر اسی چورابک بارتداریسندن قورتیه بیلک ایچون دورلو خویشلقلره ، شماریققلره تحمل ایدہ ردی . او تا درغه لیدن بری وقف وجودہ مأمور بر مخلوق اولق قناعتیه بویویوردی : هر کون زہدن ایستمش ایسه اورایه کیدر ، موجودیتہ آرزو ایدلدیکی کی تصرف اولنه جق بریچاره تسلیمیتیه بوننی بوکهرک « بن کدم ! » دیر . بوکا نه آنہ سی ، نه باباسی اعتراض ایتمزلردی . چوجوقلرینہ محله ده اصابت ایدن حصه وظیفه نك ذلتی دویمازلردی ؛ بالعکس « شریفه کبار چوجوقلریله اوینایور ؛ بوتون محله شریفه نی سویبور » اطمئانیله قلیا برغرور بیلہ حس ایدہ زلردی . لکن برکون بروقه تحدث ایتدی که آزالدی شریفه نك موقوفیت نفسیه سنہ خامه ویرہ جکدی : برکون شریفه نی قولندن طوته رق ، آغلاته رق ، باغیرته رق دکانه کتیردیله : « آمان ، نه یاراما زچوجوق بو ؟ یامادیغنی براقادی ... » دیدیلر . شریفه نك یوزی کوزی طیرمالامش ، آغلامقدن شیشمش ایدی . باباسی کورنجه چوجوق بوسوتون جوشه رق ، خیقچیره ، خیقچیره آغلاپه رق آکلاتدی : « شادیه خانم ، پنبه اولک قیزی ، کدی یاوروسنی یوزیه آتدی ده ... بن ده قورقدم ، آغلادمده آنہ سی بی دوکدی . اولرندن قوغدیلر ؛ بن بردها او پنبه اوہ کیتمه ! .. » دییوردی . سالم خواجه هیچ سنی چیقارمادی . ایرتہ سی کون شریفه نی دکانه برابر ایندیردی ؛ واکون شریفه نی ایستہ مک ایچون کلن خدمتچی به رنجی دفعه اوله رق جواب رد ویردی : « شریفه آرتق بریره کیتمه به جک ، شریفه آرتق اوقویوب یازمق اوکرده جک ، دکانده اوطوره جق ... » دیدی . سالم خواجه شریفه به درس ویرمکه باشلادی .

هر صباح دکانک اوکندن کچیلر اونو مندوبنه اوطورمش ، قارشیسنه ده شریفه نی دیز اوستی اوطورتمش ، آلتده برهلال ایله ، جامکانلرده آسیلی دوران کاغدن قره کوزلرله حاجیوادلرك نظرمتبسمی آلتده ، قیزیله قارشى قارشى به سالانیور کورورلردی ، بو ، آراسیره بردودوک ، بکرمی پارهلق مرور ، ایکی طبقه کاغد ایسته بن مشتریلرك زیارتلریله فاصله لره اوغرایه رق ساعتجره دوام ایدر . سالم خواجه آرتق قیزی یاتندن آیرمماغه تماماً قرار ویرمش کورونیوردی . نام ایکی آی محله نك کبار چوجوقلری ، شریفه دن ، بوجانی او بونجاقدن محروم قالدیلر ؛ فقط بونک بویه دوامی یالکیز او ایکی آیه منحصر

قالی . برکون محله نك زنكینلرندن ، بنام باغلقه چیلردن مكرم افندی ، اصل سالم خواجه نك بوقراری اتحاد ایتمه سته سیبیت ویره ن شادیه نك باباسی دكانه اوغرادی . بو فوق العاده برشرفدی . مكرم افندی برآز هوادن ، صودن ، دره دن تبه دن بحث ایتدكدن صوكره مقصد زیارتی آكلاندی : شریفه درسه باشلامش ، ماشاء ، بویاشده ، الله باغشلاسون : اوده شادیه ایچون دوشونیور اما هنوز مکتبه ویرمه ك جسامت ایده مه یور . عیجا اونی صاحب لری بورایه كونده رسه ده شریفه ایله برابر اوقوسه ، بوزخته مقابل اوده برخدمته بولنسه ، ایده برمجیدیه هدیه ایتسه ...

ایرته سی كوندن اعتباراً دكانك اوكدن كچنلر سالم خواجه نك قارشپسندیه ایکی چوجوق كورمه باشلادیلر . حتی اوچنچی كون محله مکتبنك خواجه لغنی ایضا ایدن امام افندی بیله دكانك اوكدن كچركن باشنی قاپیدن اوزاتوب : « آفرین سالم خواجه ! یاواش ، یاواش عطارلق مکتب خواجه لغنه دونه كك ، غالباً ؟. » لکن خواجه لقه ده ووغرو باصالی . دیمش یدی . سالم خواجه بوتعریض صریحه جواب ویره مه مش ، فقط بوسوزلردن قنا حالده معدمه سی بولانمش ایدی . اوكون درسی بیتیرمكه عجله ایتدی . شریفه یه : « هایدی ، قیزم ! سن ده شادیه خانمله كیتده برابر اوینارسكز . » دیدی . بوتهدید ضمنیه كیتدكه اهمیت ویریور ، معناسنی ذهنته بویوتدكه بویوتیوردی . نهایت برکون آقشام اوستی پنه اوه اوغرایه رق مكرم افندی یه سرد معذرت ایتدی .

مكرم افندی باشقه برصورت تكلیف ایتدی : « اویله ایسه اذن ویریكزده شادیه ایله برابر شریفه یی ده مکتبه باشلاهم . صباح آقشام برابر كیدوب كلسینلر . » شریفه ، شادیه خانمله برابر مکتبه ویرلدی . هر صباح دكاندن چیتار ، قوشه ، قوشه پنه اوه كیدر ، اکثریتله شادیه یی اویقودن اوایندی ریر واونی مینی مینی بر لالا وقاریله مکتبه کوتوروردی . برآز زمان صوكره شریفه رسماً شادیه خانملك قالفه لق صفقی توجیه اولوندی . بوخبر اطرافه انتشار ایدر ایتمز قومشو خانملری بر حسد ساری دولاشدی . مکتب خواجه سته خبرلر كونده رلدی . مکتبه یكیدن چوجوقلر باشلاندرلدی . « خواجه افندی یه مخصوص سلام ایده رم ، شریفه بزمكینك ده قالفه سی اولسون » دینلدی . وشریفه نك كیتدكه اهمیتی آرتیور ، شادیه یه كیتدكه وهیه لر ، محبه لر ، رسمیه لرتحق ایدیورودی ؛ آرتق شریفه بوتون محله قیزلرینك قالفه سیدی .

بو ، سنه لرجه سوردی ، سنه لرله كوچوچك كوكنك نفسنی توكته رك قالفه لق ایتدی ، صاحب دن آقشامه قدر سالالانه ، سالالانه مکتب خلقنك یاریسنه درس بللتدی .

شریفه‌نك آرتق تېستېرېنە لزوم كوردونوب دە مەكتەب حیاتىنە خاتمە چەككە ، ايجاب ایتەدكەن سوكرە دكانە ینە خبرلەر كېتىمكە باشلادی ؛ مەلەدە نەزمان بربارام یاخود بىردوكون ايجون حاضرلق كوریلەجك اولسە ، نەزمان يېچمە ، دېكمە متعلق بىر ایش ظهور ایتسە دوغرو باصمازك شریفە دوشونولور ، درحال اودن بىر آرقەسنە یدیرمەسنى ، باشنە اورتوسنى آلەرق سەلم خواجەنك دكانە مراجعت ایدەر : « خام سەلام ایتدى ، شریفە خام يارين ايركەندن بزه كەلسين . . . » دېر .

او ، نەسل اولدى بېلنەمز ، مەلەنك اك ائى يېچيم بېلەن ، دېكېش دېكەن ، الە ایش ياقېشان قېزیدر . هەمان بوتون مەلەدە کلەن اولان قېزىلرک جەهازئەدە الك زیادە شریفەنك مەهارت وغېرتەندن اثر كوردولور ، او هر یرە قوشار ، هر یرە يېتشیز ، هر کسى نمون ایدەر . سوكرە ، ایش يېتسجە ، اونك آرقەسنی اوقشارلر ، « اكسېك اولمە قېزم ! » دېرلر ، اوقدر . . دوغرو باصمازك هیچ اولمازسە بش بوز لیرالق بر آدم اولدیغە الك زیادە بو صیرەلر دە قانغەت اولونور . یاواش یاواش بوقانغەت اوکادە سرائت ایتش ایدى . اودە باباشە بر ثروت مەکتومە صاحبی نظریلە باقار وخەدەشتەن استفادە ایدن قومشولرى قەلباً عفو ایدەرك کەندیسنى هر شیدن محروم براقان باباشە کیزلی بر کین دیواردى .

بعضاً بېرسنك دوكون حاضرلەرئەدە دورلو سوسلى ، دانئاللى ، قورده لالی چاشیرلەر ، ایشلەمش یورغانلەر ، یا صیدقارە ، بونچەلەر چالیشوب ایشلەرک اوه عودت ایتەدکەن سوكرە آنەسنە وبالخاصە باباشە کوسکون ، کوسکون دورور ، اولمايە جق پەنانەلەر بر کوشە یە یوزولور ، آغلار ، آغلاردى . ایرتەسى کون ینە صباحلین قالقەرق کەندیسەنە یا ییلمایان یوشیلرى کیدوب کورمەکن ، اولنرە دو قونوب اولنر ايجون چالیشمەقدن بر حظ دو یەرق قوشار ، ایش باشنە عودت ایدەردى .

بوتون اطرافقەدە کیلر کوزەل کینیرلردى . او شەزادە باشنەن آنە بېلەن بر باصمە ، نەایت بریکە ایلەمزین خانمەلرک آراسنە « نە یا پەیم ؟ بابامک حالى ییلبور سکز . . . » دېمک ایستەن بر معنای محزونیتلە دولاشیردى .

آرتق کەندیسنى اها ایدەر اولمش ایدى . طاشیە ، طاشیە اوصاندىنى بو عادى شیلرى تزیینەدە لزوم کورمز ، صرف طبیعتک الھامیلە باشقەلرینە غاندشیلر ايجون بولدىنى ظریف ، نفیس ذوق زینتېروریدن کەندى نفسى مستفید ایتزدى ؛ اوندە یاواش ، یاواش ، قطرە ، قطرە حاصل اولەرق نەایت بوتون موحودیت معنویەسنی استیلا ایدن بر فراغت نفسیە برلەشمش ایدى .

« شریفه خانمه سويله يك ده بزه كلسين ! كوچوك خانمله برابر چارشويه چيچه ققلا ! »
 بو خبر دكانه كلير كلز او حاضرلانيه ، سنه لردن بری سوروكله ديكي چارشفتی طاقه رق
 كوچوك خانمك معيتده چارشويه چيقاردی . ايشته سنه لردن بری بويله محله ده بوتون كوچوك
 خانملره برابر چارشويه چيچممش ، اونلرك دوكونلكريني حاضرلامنه يارديم ايتمش وهپ
 ارقه سي اوقشانه رق « اكسيك اوله قيزم ! » عبارۀ تشكره سيله حق . ساعيسي تاديۀ اولومش ايدی .

*
*
*

بركون عطار دكانه صاري قوناغك صاحبي كاشف افندی اوغرا دی . سالم خواجه
 بودفعه ينه شاشيردی . ايشته ايكيدر بويله برشرف فوق العاده يه مظهر اولويور : اون سنه
 اول مكرم افندی ، بوكون ده كاشف افندی

محله ده مشهور اولان طلاقث مخصوصه سيله كاشف افندی سبب زيارتي آكلاتدی :
 آرتق شريفه خانمي كلين ايتك زمانى كلش ايدى ، انسان بو بویده اولاديتشدير دكدن
 صوكره البته مروتى كورمك ايستره هيچ شهبه ايتزكه سالم خواجه ده پوني دوشونمهور
 اولسون . لكن بويله مسائل جديده قونو قومشوده يارديم ايتلى ، ايشته بوكيجه
 قوناقدۀ چوجوقلره محبت ايديليركن بودوشونولش ايدى . اسكى قلم ريفلزلدن : « سزدن
 آني اولماسين ، خصلت ملكانه صاحبي بر ذات ايدى ، بريسنك بر اوغلى وازكه بريه
 ايچ كوكيلكه كيرمك ايسته يور ، « يوق ، رجايده رم ، تلاش بويورولماسين ! .. شهرامانته
 يوزسكسان غروش معاشي وار ، ايلريسي ده بارلاق ... »

بومقدمه دن صوكره كاشف افنديك بوتون اسلحه طلاقثي ميدانه چيقدی وبرساعت
 ايچنده سالم خواجهك قواي مدافعه سنده برتزلزل غلنى كورولدی .

كاشف افندی دكاندن چيقاركن : « البته سزده آرتق پدرلك وظيفه سنى ايفا
 بويورورسكز ... » دييوردی .

بوكون آقشامه قدر سالم خواجهك ذهنتده بوسوك جلهك يالكز بركله سي مطرد
 ومتوالى ضربله لره اوردی : آرتق ...

او كيجه آنه سيله شريفه ، سالم خواجه يي دهرين دهرين متفكر ورديلر ؛ صوكره
 بردن ، اختيار آدم ، شريفه يه باقدی ، باقدی ، برشيلر سنويه مك ايچون دوداقلری
 قيرداندی . سويله مەدی . يوقوندى وبر چوجوق كي ايكي ايله باشي طوته رق هونكور
 هونكور آغلادی .

*
*
*

ایشه قرار ویرلدکن صوکره شریفه ناعملر ، سالم خواجهده وعظلم چیقدی .
ایکیده برده شریفه ینه جلب اولونیور ، اوزون ، اوزون نطقوله نصیحت ویریلوردی :
« اوله یا ! پاره لری نه کونه صاقلایور ؟ » دیورلردی .

هان بوتون محله خلقی دکانه اوغرایه رق سالم خواجهده وعظلم یاپیورلر ، آرتق
شوصاقلانلر پاره لره میدانله چیقارلمه سی لزومندن بحث ای دیورلردی .

بر کیجه قارشینده صومورنان قاریسه صورتی :

— قاچ ایرا اولسه یتشیر ؟ یکر می ؟ ..

شریفه حدتله اودادن دیشاری چیقدی . آنه سی جواب ویرمه یه رک صومورتمقدمه
دوام ایتمدی .

سالم خواجه صبری غائب ایتمه یه رک تکرار صورتی : اوتوز ؟ .. اوتوزه سوزیوق آ ،
اون بئرمده آغراق ویره جکلر .

ایرته سی کون سالم خواجه نك دکانی قاپالیدی . هر کیس مراق ایتمدی . اوندن صور دیلر ،
سببی بیئن یوقدی . دها ایرته سی کون سالم خواجه آتجق ایکی ساعت دکانی آچیق
طوتدی . بر کون اولکی غیوبتی صورانلره جواب ویرمه یوردی . او چنجی کون اوکله دن
صوکره دکان ینه قاپالیدی .

اوکون آقشام سببی آکلاشیلدی . سالم خواجه اوه کلوب جبه سی آرقه سندن آتقدن
صوکره قوینندن بر کیسه چیقارمه رق شریفه نك اوکنه فیرلاتدی . وسؤاله حاجت بر اقامه رق :
— اوی استغلال ایتم ! دیدی .

بوخبر محله ده انتشار ایتمز هان هر آغزندن عین جمله چیقدی :

— حيله کار حریف ! .. دوغرو باصهار بو ، مصرف ایتمه مک ایچون نه اعلی یول
بولمش ! .. دیدیلر .

★ ★

شریفه برنجی دفعه اوله رق کندلیسی ایچون چارشویه چیقدی . برنجی دفعه اوله رق
کندلیسی ایچون دیکیش دیکدی . شیمدی دکانك اوستده عاریة تدارك اولونان ماکنه نك
متمادی غیرتلیسنی ایشدکجه سالم خواجه اوزون ، اوزون دوشونویور . بوتون سپارشلری
یاکلش آکلایه رق قرنفیل ایسته ینه دارچین ویریوردی . کیجه لری اودن قاچه رق محله
قهوه سنه التجا ایلییور ، اوراده مغیندار تبسملرله : « نه سالم خواجه ، الله مبارک ایتسین . »
مقدمه سیله لاقیردی آتجق ایسته ینلره دونوق بر نظارله باقیوردی .

★ ★

بر صباح اوکا خبر ویریدیلرکه هر شی حاضر، یالکنز ... اوت، یالکنز کلین اوداسنی دوشونک زمانی کلش. او آکلایه مایه رق باقیور، «کلین اوداسنی نه دیمک؟» معنای استفساریله بکله یوردی. او وقت خبر ویریدیلرکه کلین اوداسنی دیمک آینه، قونسول، قنابه، قولتوق، برده، کلیم، شمعدان، ساعت، فلان وفلاندر.

سالم خواجه، جواب ویرمه یه رک دکانه ایندی، او آقشام تکرار کلین اوداسندن بحث اولونمق ایستدی، جواب ویرمه یه رک محله قهوه سنه چیقدی.

شیمدی آرتق سکوت ایدیور، قاریسیله قیزینک یوزینه باققدن قورقه رق اونلردن قاجیوردی. فقط دوگون تأخر ایدیور، داماد صبر سزلانیور، محله خلقی سالم خواجه یه عادتا برخصومت و نفرتله باقیوردی.

برکون قاریسندن بر خبر فوق العاده آلدی: کلین اوداسنی قومشولر حاضر لایه جق. سنک پارالرکه احتیاج قالمادی.

اوگون سالم خواجه دکاسک اوکندن بر آینه قونسولک، ایکی قنابه ایله آلتی سندالیه نک، برکلیمه برجفت شمعدانک کچیرلیدیکنی کوردی. وباشک اوستنده تاوان آقشامه قدر متمادی برانین ایله غیبردادی.

دوگون کونی شریفیه یاغلقجیلردن قالدیرلمش آل قدیفه اوزرینه صیرمه ایشله مهلی برکلین اثوابی کیدیردیلر، باشنه کرا ایله آلتیش بر تاج قویدیلر وشریفه بویکرمه تی قیافت ایله قومشولردن طوبلانان بویکرمه تی اشیا ایچنده کلین اولدی.

برهفته صوکره سالم خواجه دکاننده اوطوروزکن ینه آینه ایله قونسولک، ایکی قنابه ایله آلتی سندالیه نک برکلیمه برجفت شمعدانک کچیدیکنی کوردی؛ کلین اوداسنی کلدیکنی یره عودت ایدیوردی. بو، داماد بکک اوقدر نشئه سته خلل ویرمه دی، حتی او آقشام شریفیه: «حق وار. اگر بوقدر تصرفه رعایت ایتمه سیدی اوقدر بارا بریکدیریرمیدی؟» دیدی.

شیمدی سالم خواجه حقیقه بارا بریکدیریور، هر آقشام مینی مینی برکاسه ایچنه آتدینی پاره لری آلیور؛ کوزلرینی سوزه سوزه ذهنأ حسابلریله رق، بورادن اوچ غروش، دورت غروش، حتی بعضاً بر چاریک آیره رق، چکمه سنک بر طرفه صقیشدیریور. وهر آقشام کندی کندیسنی تسلیه ایده رک: «بر شی دکل! بویکدیشله اوتوز ایکی آیده اوده نه جک... دییور.

شریفه او ، هر زماندن زیاده محله به موقوف! دو کونده اشیا اعاره ایدنلره قارشو اوده نه جك دین شکرانی وار، ینه ایکده برده دكانه خبر کلیور: « شریفه خاتم بزه کلسین، بر بارچه دیکیش وارده ... دینیور. محله ده کبه لکنه انتظار ایدنلرده وار. بش آلتی آی صوکره دو غورمه سنه انتظار اولان شادیه خاتم شیمیدین پیله یور: « برابر امز بریرز، ده کلی؟ سوت قارده شی اولسونلر! » دینیور.

خالد ضیا

خالد ضیا

حیات، ایلک اثرلری — خالد ضیا بك، ۱۲۸۲ ده زيرك یقوشنده زنکین، نسبتاً منور برعائله آراسنده دوغدی؛ چو جوفغنی استانبولده صوکره ازمیرده کچیردی؛ باباسی عشاق زاده حاجی خلیل افندی حافظله مولانای آکلاه برق سوه جك قدر فارسی ادبیانه واقفمش؛ کندی کوچوک ابکن بویوک پدرنك حضورنده خیالی وقعه لرله دولو، مدحت افندیك حکایه لری کبی ادبی قیمتی آر، جلد لرله رومان اوقومش.

او وقت مکتب لر می هیچ بکنمك قابل ده کدی؛ یالکیز تورکجه ابله فکری محدود قاله جقدی؛ فرانزجه او کرناک ایچون مکتب لرست مکتبه دوام ایتدی. علوم طبیعی به عراق ایدیوزدی؛ « قانون وفن ولاده » « مبحث التحف » « بولمون کیمیا » حتی « هزاردن سسلر » کبی ده صوکره یازدینی کوچوک اثرلرنده بونوع معلوماته میانی کوروپورز؛ ازمیری نوزاد بکله برابر ۱۳۰۰ مارتناک ایلک کونی چیقارمه باشلادینی نرور مجموعه سنده حکایه وشعر ابله برابر طبیعانه عائد برچوق یازیلری واردر: توات ماصه لرند بولان سونکر، طزاق، فیرجه، سابو، لوانطه کبی شیرلک ناصل یابلدیغنی، کیمیی ماهیتی ابتدای بر متفن ذوقی ابله آکلادینی نسخه لرده آلفرد دو موسسه دن، میلوان، و بقتور هوغودن، ماله ریدن برقاچ پارچه، بر دامله قان کبی ایکی لوچ حکایه دن عبارت ترجمه لرینی اوقوبورز. افاده لری هنوز غایت بسیط؛ فضله یوکل شی فضا نلری یوق؛ نامق کماله، اکرم بکله هیچ بکزمه یور. « برقره » سر لوحه لی حکایه سی بزده آنجی احمد مدحت افندی بی خاطر لانه بیلیر!

ادبی شخصیتی ازمیرده چقان « خدمت » ده کی نشریاتله باشلاور؛ قسماً یوغزته به تفرقه ایلدکن صوکره کتاب اوله رق باصیلان نمیده، بر اولونك دفتر، منشور شعرلر، بر خطر نهك صوکره یاپراقلری، بومیدی؟، هیهات، برانزدواجك تاریخ معاشقه سی، هزاردن سسلر، فردی وشرکاسی کبی اثرلری ماضی به نسبتله بر انقلاب دیمکدی؛ ذوق محدود وعادی نسبتده بسیط بر چوق کیمسه لر

اعتیاد لرینه موافق بوله مازدی؛ شدتله هجوم ایتدیلر؛ مجاهده به، حقنك تسلیمنی تأمینه مجبور اولدی؛ تسلیم به، استنادگاهه محتاجدی؛ استانبولدن اکرم بکک برمکتوبی کلدی؛ فتوره یاقین حزنلی یاقندن امین، طاطلی امیدلرله یوکسک بر صنعتکار حظی دوبه رق صارصلدی؛ او روپانک تفوقته قانعدی؛ ذکاسی کوزله نوبه لر قارشیشنده قهرمانلرنیك روحی تحلیللری ایچون یکی مشاهده اسولنی آکلامشدی. اکرم بک کی، کنجبلر اوززنده نفوذلی، ادبی صلاحیتله مجهز بویوک برادیبک تقدیری دوغرو بوله یورودیکنه حق و بریوردی؛ بومکتوب عزمنه، جسارته یکی بر قوت علاوه ایتدی.

قهرمانلرنیك اوصافی — حکایه لرنده آتی، نیکین، اخلاقه باغلی بر نظری وارد: نمیده، فردی و شرکاسی ایکی قیزله برارکک، بر اولونک دفتری بر قیزله ایکی ارکک آراسنده کچن صیباق حسیل برر عشق ماجراسیدر؛ خسته، متورم نمیده، ناهیدله نائلک باغچه ده کی ملاقاتی کور و یور؛ قیریق کوکلی، آجی بر استغنا ایله نشان یوزوکی تسلیم ایدر؛ آرتق یشابه ماز. فردی و شرکاسنده اوکوز، قهر سانحه اسماعیل طیفوری اولوملره قدر سورهن تیز وفالی بر تحسسه سویور؛ ارکک ده عین خلجانله متهیجدر؛ یاره ایله عشق آراسنده مجادله، سانحه ده یوکسک بر فراغت، عالیجنابانه فدا کارلق حساری او یاندیر؛ طیفور بر آن ایچون ثروته مغلوب، قوتسز بر احتراص ایله فردینک قیزی هاجره له اوله نیر، لکن سوه مز؛ روحی سانحه نك آشناسیدر؛ رفیق سته خیانت ایده بیلیر؛ حتی حسنی صافلا به ماز؛ سانحه ی سودیکنی اعتراف ایدر؛ هاجرک افتراقه، هجرانلره تحمل یوقدر؛ چیلغین بر بهرمان آراسنده اودایی کلیدلر؛ جیبیلکی طو توشدورر؛ آوی یاقار، یالکز اسماعیل طیفور جیلدره رق قورتولور؛ سانحه آرتق دینک بدبخت براسیری کی یاشامقده ذوق آره یه جقدرد. بر اولونک دفترنده وجدی، خاله سنک قیزی شعرله مشغول اوله بیلن نکارله برعائله تشکیل ایتک ایسته یور؛ مکتب آرقداشی حسام الدین، ادبی هیجانلر مفتون برکنجدر، نکارک حسلرنی ده اقولای آکلا یور؛ وجدی حبله به، غبطه، فنا بر ظلمه نزل ایده مز؛ عشقنه حسرتدن آجی ماتلی بر تر به یاه جق؛ لکن هر حالده آرتق بو طبیی و مسعود ازدواجک متحسر برشاهدی کی یاشامق ایسته مه یور. حرب. . عودتدن سوکره عادتاً ملترم، قیصه بر خسته لق. . . نهایت اولومنه قدر سیاه بر سکوت.

نمیده، فردی و شرکاسی، بر اولونک دفتری هر شیدن زیاده فدا کارلق، وفاتی یوکسک فراغت حسلرله دولو آئرلر!.. دیگر حکایه لری ده بولره یاقیندر: مائی و سیاهده کی زوالی اقبالی، آتیه سنی، احمد جیلی ده برین آجیلر ایچنده سودک؛ نهالک اصل، اینجه عصیلکی هیز بر آتیه شفقته خسته ایتدی؛ شاعر راجی به بیله قیزمقدن زیاده سرحته متحس اولو یوز؛ بهلول، فردوس خام، وهی بک بزه کوروندیکی قدر محرر ایچون ده مستکهر در؛ کابوس نهایتنده انتقام ابتدائیلکینه تبعیتی کوسترلدن فنا، اخلاقسز شخصیتلرک آلله دینی آکلاشیلان بر اثر در؛ لزومسز، بک آجیق سربستلکه جواز ویرمکه برابر فروزانده معزز بر عفت عزیمی وار؛ بوتون کوچوک حکایه لرینه باقیورم: مکتوب بارچه سنده کی آنا اوغل، پنجره مک حکایه سنده قیسقاج و سیاه کوزلرله روحنک زندانلردن باقوش کی آجی باقان اختیار قادین وضعیتده کی فنا شخصیتلری مستنی عده ایده جکم، قهرمانلرنی اوقدر سوبلن اخلاق اوصاف ایله کوسته ریور.

افاده می — مائی و سیاهده، عشق منوعده، بر یازک تاریخی، صوافون دت، کوچوک قهره لر، بر شعر خیال کی کوچوک حکایه کلباننده اسلوبنک چوق رنگلی، اکثر یا هشتم طرافتی صوک حدیخه

بولمشدر: آغیر، یارلاق ضیال آلتنده، قوس قزحدن قویو رنكلر ایچنده یازیوردی؛ یوروله دن طبیعی برحاله آقیورکی دوشونولش کوزل برتشیه یاخود عصی، جانلی مسلسل استعاره لرله مضله سوسله نهرک بیك دورلو طریف انخا آراسنده دیان، بعضاً پارلیسیله کوزلری قاماشدیر هر ق کوپوکلتن و دائماً اطرافنک کیم بیلیر هانکی منبعلردن کلن طاشقین داغله لرله بعضاً سوزوله رک، صوکره یته قاباران بر احتشام ایله کنیشله هرک دائمی جریانلری تعقیب ابتدی. تصویرلری، طبیعتک حقیقی رنکته موافق و مشخص اولقدن زیاده، مجرد یالکز ذکاده. وجود بخالی برعالمک قویو انطباعیه دولو بولویور؛ مخیله سی خیزی، دولملی یاغمو رلردن طاشان فیرطنه ی ایزماقلره بکزه یور؛ بوپوک آغا جلری قاصرغه حالده سوروکلن کوپوکلکی فیضانی اوزاق اقلردن کورونه بیلیر؛ ساکن آقیشی بیله یاز موسمنک قوراقلغنی خاطرلانا یور؛ قویو رنکیله آغدا لاهرق جریان کوکلره شفاف برنجس، کیزلی برشعر خفیلکی و برمه یور؛ یازلرینک قیافتی آغیر سوسلر ایچنده یارلاق، قیمتی طاشلرک ششعه سته مستقر قدر؛ چیزدیکی هرتابولنک بویالری قوتلی و کثیف کورویور. روحک اینجه لکلرینی تحلیل ایدیورکن بیله اسلوبنک طرفاتی محافظه اعتنالی، یوکونکی ذوق ایچون برآز صنمیلکی حس اولونور.

اثرلرینک ملی، یرلی اولوشی — ادبی ماضیه بورجی آزدر. فرانسیز اثرلرینه تابع قاله سی اعتراضه وسیله اولویور، تحلیل ابتدکی اشخاص یرلی، بزم عنعنه لریمز منسوب بولایانلر وار؛ کوچوک حکایه لرینک پک جوغنده علمی مظهرلری کوسترمک، رسم ابتدکی سیملری هان طاتیق قابلدیر: «بیاض شمشیه» نلک ملی اولماسنه هیچ مانع یوق؛ زرین ایله کنج ضابطک عقیف برقاشیلا شمه سنی تمیز تحسسلره بچره دن کورمک. . . قیصه بر زمان صوکره بکی عالمه نلک بختیار سیرانلردن برینه شاهد اولوق. . . زوجک مینی مینی بر یتیم برقه رق سوندیکی ایشیتیمک. . . بوتون انسانیتله برابر بزمده فیج یارالریزدن بریدر. «صوک چوجوقلر» ده مملکتیمزک آجیسی وار؛ کناهشز دورت یاورونک ابدی ماتیمه مضطرب، آبی قلبی برعالمه طانیور. . . ایوب قبرستانده خلیجه باقان، خفیف میلی بر یاماجده دورت دانه کوچوک مناری هرسته قیریلن برسعادت عذابیه زیاره کیدیورلر. آتته قرمزی، پنبه، ساری، بیاض رنکی بررکل فدای دیکمک ایسته یور؛ لکن چالنه لری احتمالی چوق؛ بابا کلری کوچوک اولرنده یتشد برمه یی دوشونور؛ یارین بوتون غنجه لر آجیلده قدن صوکره هر ندن باشقه رنکده کوزله برردمتله کوچوک یاورولری، عثمانی، فرخان، احسانی، وجدانی کورمکه کیده جکلر؛ بوغیز امللرک یالکز اجنبی عالمه لرندمه ماتلی برر چیچک کی آجیله جغنی، بزم حسنز، عادی، لاقید بروحشی اولدیغمزی کیم ادعا ایده بیلیر؛ آتته ایله باباکمک ایوبه کیدرکن تره حویلسنده کوکر جینلره داری آتته سی، ایچلردن کلن بر احتیاجله دعا ایتهلری، هپ بزم قیریق کوکلریمزک برر تسلیسیدر. علینک آراهه سنده برکوی یاشایشی وار؛ آنادولی، آتته لرک مؤبد هجرانیله صیلا یور؛ علینک والده سی کویا حسرت وقهر ایچنده یاشامق نصیب ایچون دوغمشدر.

ملی حکایه دن یالکز سقبل، بی چاره خلقت تأثرلرینی، روحنی تحلیل واراننه معناسی آکلاما یور؛ عشق ممنوع محیطنه بکزه یین اولریمز وار. . .

خاله ضیا قهرمانلری بوتون تمایل و احتراصلرله صحیفه لری آراسنده یاشامق ایسته یور؛ نهلاک معصوم، اینجه روحنده کی چار بندنی قیستانچ دیمکه قیامادیمز حسلرینی دو یویور؛ بهلولی اخلاقسز، چایقین ضعف لری، عادی، حریص فلسفه سبیل طاتیق قابلدیر. مریه نلک مستثنی، صیحا ق آتته

شفقتیله سوسلو چهره سنی خاله ضیابك ده عمومی اشخاصدن بری اوله رق کوسترمه یوز. حزنی، سونجی،
 بوتون زهری ونشئسی هپ ایجنه آقان ایجنه کوکلی، زوالی بشری آجیه رق سویورز .
 موضوعی برم عنعنه لریمز، اعتیادیمز خارچنده قالان یازیلری ده وار : حیات شکسته، پنجره مک
 حکایه سی ، رقصدن عودت ، اسکی مکتوب خریستان عائله لرینه عائددر. نامه اوروپاده کچن وقعه لره
 توافق ایدنلری ده بولوروز : موسیو قانغورو، براوو نایسترو بونوعدن ایکی مثال کی کوستریله بیلیر .
 فاره ، فروزان تطبیق ، کابوس تألیفی تیائوئاریخمژک قیمتی اثرلری ده کادر .

قار

دون صباح او یاندیغمز زمان بوتون طبیعتی سالدیده صاجلر کی آغارمش بولدق :
 دست شتا برلره قالیچه بیاضنی سرمش ، قدید اشجاره نامتاهی قوللو کوموش شمعدانلر
 منظره سی ویرمشدی .

قارلی کونلری سهورمیسکز ؛ گنج ایسه کز اوت ، ده کسه کز خایر ده کلی ؟
 قارک لطافتندن بحث ایدن ، آوج آوج سمان دو کولن پاپاتیله ره ، زنبقره ، بیاض
 توپله بکمزده تن ارباب خیال ، شهسز قلبنده کی حرارت حیاتی ایله شدائد برودته
 مقاومت ایده بیله جکنی حس آیه یلنلردر .
 قارطوبی او بنامقذن ذوق آله حق بریاشده بولتانلر البته فصل شتاتک قارلی کونلرینی
 بکلرلر . اون ایکی سنه اول بنده کز بیله :

آشنی غائب آیه یلن قوشلر

کی قار

کچن آیام نوبهاری آدار

دیشدم . روح منظر برف ایچنده برشعریت حس ایشمشدی . بوکون غالباً سقوط
 اوراقک شجاعت مسلمنه رغماً ، صوک بهاری ترجیح ایده جکم .
 قار مکتب باغچه لرنده سهویلدور ؛ سنه نک نمایش پیرانه سی چوجوقلرک خوشنه
 کیدییه ر . دون صباح چانطه لری اوموزلرنده ، مکتبه قوشان یاورولری تماشا ایتدم :
 قارلرده آتشین رزح لرینی یوارلامق ایچون نه قدر استعجال لیدیوردلردی . آرا صیره
 کوکسلرینک بخار حاریله ایصیتقم ایچون بارماق اوجلرینی طوبلایور ، صوکره بر

کیراز کی قیزاران قولاق مملرینی صیجاق پارماق لریله اوقشایه رق ایصیتیورلردی . کوشه باشلرنده بری برینه هایقیران روزکارلر ، دورت یول آغزلرنده کوچوک قاصیرغلر یاییور ، مینی مینی مکتیلیرلی ضوقاتلادجه صانکه شطارتلرینی قامچیلامش اولیوردی ؛ پویرازک بر یاپراق کبی چوریدیکی ، صارصدینی چوجوق ، بوضربه سیالهیه کورولتولی بر خنده ایله جواب ویرییور . بویاشده بوتون حوادث جهانیه قازشی انسانک یالکمز بر جوابی واردر : قهقهه !

قیش کونلری ، هرکس دقت ایتشدیر ، چوجوقلر دهاشن اولورلر ؛ صانکه سخونت طبعیه لرینی برودت خارجه تضعیف ایدر . قار اوستنده هر بهانه اونلری ولدورور : بیقلردن صارقان بوز ییغیلرینی پرلانطه صالقیملرینه ، بدبختلرک کوکسینی دوکدیران قار دانه لرینی مینی مینی مجیدی نشاندیرینه بکزمه تیر وکیم بیلیر بلکه ده سفالته قارشلی طبیعتک بوهجومنی بر مکافات صانیرلر وارتنق بونلر ، کولمک کولمک ، قهقهه لرله اطرافنی درلدورمق ایچون اونلره کافیدر .

اوح ! بو حسانه عودت ایتیمبی ایسته مین بر بختیار وارمی دز ؛ لوحه شتا اوستنه نودمیده روحلرک سردیکی طبقه سرور ونشاطی قالدیرنجه بساط برف اوزرنده آثار حیاندن زیاده تولوم لککلی کشف ایده جکمز . باغچه لرله باقکمز : آرتق کونشک ایللق شعاعانی سیس طبقه لرندن کچمه یور . یووالری ایصیتقم ایچون بعد ازیق قوشلرک حرارت نوازشندن باشقه برشی قالمامشدر ؛ جهانیه تازه برکلین کبی بیاضلر کیدیرن قار ، زواللی سرچهلر ایچون واسع ، نامتاهی برکفندر .

سرچهلر . . . قوشلرک یکانه نوع وفاکاری ! . . شیمیدین صوکره آنجاق اونلر سکون عمومی بی نقطه لایه جق ، آنجاق اونلر قورو دالره برر کوچوک آنک حیات آسه جق ! . بیلیم نیچون بز قیرلانقیجلیری ، اسپینوزلری ، هر جائی مشرب طیور صینی سرچهلره ، او هر موسمه غاغاسنده بر چوب پارچه سیله پنجره مزه کله رک . هر زمان جوارمزه برآز موسیق محبت کتیرن قوشجغزلره ترجیح ایده رز . سونکو کبی کوکسلره کیرن ، شال روزکارینه یال وبالی آچه رق ، صونوغی ، آچلنی ، تولومی کوزه آلدیره رق صاچاغمز آلتدن ایرلایان سرچهلر ، غالباً عدم امکان خیالتدن تامیله امین اولدیغمز آرقداشلرکبی برآز استغای قلبمزدن قورتوله مایه جق ! دائماً سودیرمک ایچون برآز شبهه مؤثر بردوادر : زواللی سرچه ، بیلیم اول که سه ویلک ایچون صداقتدن زیاده شیطنت لازمدر .

پوراز پنجره لرده خیر بیلدايور ، اوکسورويور ، کوزيمک اوکنده بر نشئه دالغالانان آلهوی صانکه تحقير ايدييور ؛ بزی خود کام ایدن بو آلهودن باشمزی چويرنجيه همجنس لرمک الواح اضطرانی کوره جکز . بازين يالکمز اکمک پارهسی دوشونلر قيشين اکمک وادودن مصارفه قارشيلق تدارک ایده جک ، صبحاق کونلرده آچلقدن قورقاندلر فصل شتاک اوزون کيجهلرنده ايکی دشمن قارشيسينده بولنه جتدر : آچلق وضوئوق ! کوندوزکی متاعک کمينه مکفاتی چينه قويوبده خانه سینه عودت ایتک اوزره يوله چيقان بدبخت ، هم فرونه هم کومورجيه اوغرامغه مجبوردر . اوده کيلری هم بسله مک هم ایصتیمق لازم . حالوکه اوزون کيجه لی موسم مصارفی آرتديررکن کوندوزلرک دوامسزلنی يوميه یی قيصالتيور : زواللی کونده لکچی ، ما کولانه ویرسه محروقاته ویرده يور ؛ کومور آله اکمکدن واز کچمکه مجبور . صوکره بوندن باشقه فاحه یی قاتلانديران بر حادثه ده وار : اوده کوچوکلر هپ اوکسورويورلر . صوئوغلک زهر آلود بوسه سی جکرلری ایصیرمش ؛ بولری تسخين و تغذيه دن باشقه ده تداوی لازم . بولر ایچون اجزاخانه يه ده کیرملی . . .

ایشته بدرک عاجز و کره بار کوزلری اوکنده ايکی اوافق تابوت ، کانون ثانی ایچنده بولوتلانیور . اوینه قوشویور ، خسته یاورولرینه علاج کتیره مین قوللری آچيور ، اوکسور وکن پارالانان مینی مینی کوکسلری کوکسنه باصديریور ؛ سفالتک بونی کنه قربانلری بوسه لریله ، نوازشلریله ، کندی حرارت غریزه سیله صوئوغلدن قورومغه چالیشيور . آه کندی دامارلرنده کی صیجاقلنی اونلره کچیرمک قابل اولسه يدی ! . . فقط بومکن دمکل ؛ ایشه ينه مینی مینی برتابوت ، مصرانه پیش خیالنده غیجیردایه رق اوتیه ، اوزاقده کی سیاه سرولرک آلتنه دوغرو کیدیيور . وشباط سماسی ايکی کوچوک طوپراق ییغینک اوسته قارلر ییغيور ییغيور . .

اوف ، بوتصور ایشه ما کورکلریمک آراسدن منجمد بر رعشه دولاشدیردی . . چابوق چابوق کچیکز ای ایام ظالمه !

صوئوغلک بوتون شدت ستمنی کورمک ایچون اقالیم عثمانیه دن چیقملی ز . مملکتتمزک سماسی قیشک الک صوئوق دقیقه لرنده بيله بالنسبه پک رحیم وشفیقدر . باقکز : کچن سنه آلاسقا قاوشيسينده بر جزیره ده کوردولمش شوفاجعه برودتی دیکله بکمز : یازکلش ، جزیره خلق اثر موجودیت کوسترمه مشدی ؛ متجسس بر سیاح ، حقیقی

آکلامق ایسته‌دی . آدابه کج‌دی : بوتون جزیره خلقی ، اختیار ، چوجوق ، قادین هپسی چیریل چیلاق دوگمشدیلر . بو ، بلکه دور جوویدن بری تاریخ ارضده ایلك دفعه اوله‌رق مشاهده اولونان برمنظره فیه ایدی . بیچاره لر آچلقدن البسه‌لرنی یمیشلر ، مسکنلرنی کیرمیشلر ، نهایت قار اوستنده آج وچیلاق قالدجه بربرلرینه صاریلش واوله‌جه ، مجتمعا دوگمشلردی . قیش کچمش ، صیجاق بالنسبه صیجاق کونلر عودت ایتیش اولدینی حالده بوتون قبیله‌خالق حالا مرمره‌یکلرکی سرت ، بی تفسخ دوریورلردی . چهره‌لرنده موتک اشمئراز معلومی اولماسه‌یدی اویوبورلر ظن ایدیه‌بیلیردی .

جناب شهاب‌الدین

مجاز فکری : — هر سوزی یالکزر لغت معناسیله ایضاح ایده‌مه‌یز ؛ آلت طرفی چیزیلن ایلك سطرلری اوقویکیز : قیشه انسان کی ایش کوره بیله‌جک برلیقت اسناد اولونیور ؛ بو ، ظاهراً ممکن ده‌کادر ؛ موسمک ایلله یرله بیاض قالدجه ماصل دوشه‌نه‌بیلیر ؟ کله‌لرک حقیق معناسه صادق قالدجه داغده ، قیرده بویله‌تفریشانه کیمسه احتمال ویره‌مز . لکن عبارته‌نی تنویر ایدمه‌جک بعض دلیلر وار : آغاچلر بیلدیکمز فارسی اضافت قاعده‌سینه کوره ، اسکلته بکزه‌تیلمش ؛ بومشاهنتک قبولی ایچون نهایت یاپراقلرک تمامیه دوکولدیکی زمانی خاطر لاملق ایجاب ایدر ؛ وجودده قورو کیمک کی دالر ، قیشین چیلاق قالیر ؛ بوموسم فکری یزه یابانچی ده‌کادر ؛ ذاتاً آز اولده قیشدن بحث ایدیلیوودی ؛ یاپراقسز آغاچلرک نامتناهی قوللی کوموش شمعدانلر منظره‌سی ویره‌بیلمه‌سی ایچون بیاض کورونمسی لازمدر ؛ اوست طرفده یرله دوشه‌ندیکی سوبله‌نن خالینک رنگنی بیلوروز . بو منظره‌یه علاقه‌داردر . ذاتاً « دون صباح او یاندیغمز زمان بوتون طبیعتی سالدیده صاچلر کی آغارمش بولاق » دییوردی ؛ قیش موسمی ، یره‌برشینک سه‌ریلمسی فکری اُک آز دوشونلره بیله « قالدجه بیاض » ترکیندن قاریاغدیغه انتقالی قولایلاشدیرر ؛ بو آکلایش ، اوقدر قوتلی درکه آرتق کله‌لرک لغت خارجنده‌کی یکی معناسی کلفئسز قبوله سوق ایدر ؛ او حالده بعضاً موافق بر مناسبتله عبارده‌لر ، حقیقی وظیفه‌لرینک حدودینی آشار ؛ برکله یاخود افاده ، اصل معناسیله رابطه‌نی حائر ، باشقه بر موقده قوللانیله‌بیلیر ؛ بو استعماله « مجاز » دییوروز ؛ آرتق اونوع عبارته لغت معناسی ویره‌مز .

استعاره : کله‌نک اصل لسانده موضوع بولدینی معنایه عطف ایدلمه‌سی منع ایدن حاله « قرینه‌مانه » دینیر ؛ قیشک یرله « قالدجه بیاض » سه‌رمه‌سی قبول ایتمکده اصابت اوله‌ماز ؛

قیش موسمی صوکره « قالیچه بیاض » ك قاره عائد اوله بیلیمه سی بزده مشابته فکری
 او یاندیرد؛ همان خاطر لار زكه تشبیه ایچون اكا اشاغی ایکی طرف لازمدی: (۱) بکزمه تیلان (۲)
 کندینه برشی* بکزمه یمن. یعنی مشبه، مشبه به. بوراده «قار» بکزمه تیلور؛ مشبه در؛ « قالیچه
 بیاض » مشبه به دینیر. فقط بونلری بزبولیورز؛ عبارده ایکی طرفدن بری یوقدر؛ تشبیه
 اوله ماز. « قالیچه بیاض » ك استعمالی بر مناسبت استناد ایدر. او حالده « مجاز » دییه
 بیلیرز؛ مناسبتك بکزمه تیلیمکدن متولد اولدیغنه کوره اسمی « استعاره » در. بوتقدیرده
 تشبیه کی. « مشبه، مشبه به » اصطلاحلری ده کیشیر؛ « قار » یینه بکزمه تیلدیکی ایچون
 « قالیچه بیاض » ی عادتاً اودونج آلیورز؛ بوسبيله اولکنه مستعارله، « مشبه به » « مستعارمه »
 اسمی ویریلیر. « دست شتا » دم مجازدو؛ حقیقته قیشك آلی اوله ماز؛ فقط خالی بی انسان
 آلیله دوشر؛ مادام که بر سر مک وظیفه سی دوشونلش در؛ او حالده، « قیش » ی بوراده موضوع
 بولندی معنائك خارجنده قالان « دست » کله سنك قوللانیلمه سیله، انسانه بکزمك قابل
 اولور. فقط تشبیه دییه مه یز. عبارده ایکی طرفدن بری یوقدر؛ قیش، ذکر ی کچه یمن
 انسانه بکزمه تیلیمش در؛ مشبه، دها ایسی استعاره اصطلاحله، مستعارله نامنی آلیر.
 مشابته رابطه سی « آل » ایفاییدیور؛ بو کاحذف اولتان مستعار منهك لوازمندن بری دینیر.
 « قالیچه بیاض » ك « دست شتا » دن کوچوك برفقی واردر؛ برنجیده « قرینه مانعه »
 ایله برابر « مستعارمه » ی بولیورز. ایکنجیده مستعارله ذکر ایدیلیور؛ محذوف اولان
 مستعار منهك یالکمز لوازمندن بری قوللانیلمش در؛ او حالده « قالیچه بیاض » استعاء مصرحه [تشبیه
 فکری + قرینه مانعه + مستعارمه] « دست شتا، او کوچوك فرق ایله استعاره مکینه
 [تشبیه فکری + مستعارله + مستعار منهك لوازمندن بری] اولور.

قارلرده چو جو قلك آتشین روحلری یو وادلامه سی ممکنسی؛ بوافاده، کله لرك اصل
 موضوع بولوندینی معناده استعمالندن حاصل اولان « حقیقت » دینه بیلیرمی؟
 « هایدیران روزکارلر » ناصل ترکیب در؛ « ذورت یول آغزی » تعبیینه بیله تام
 حقیقت دیمك قابلی؟ روزکارلر مینی مینی مکتبیلری طوقا تلامه سنه معنی ویرملی؛ شطارت
 قامچیلانه بیلیرمی؟ « لوحه شتا اوسته » نودمیده روحلرک سر دیکی طبقه سرور و نشاطی
 قالدیرنجه بساط برف [اوزونده آثار حیاندن زیاده] نولوم لکله ری [کشف ایدم جکمز »
 نه دیمك؟ پوراز او کسوره بیلیرمی؟ « برتشه دالغه لانا آله و » نه در؛ صوئو غك زهر آلود
 بوسه سی جگرلری ایصیریور « ناصل افاده » « منجمد رعشه » اولورمی؟

ز اوږد فلاسفہ

فلسوف مظلومی طایر میسکزی؟ وظیفه سی عالمه اکلنمکدر؟ اعتقادنجه استهزاء ارباب ذکاڼک حقوق طبعیه سندنډر . مظلوم ، بردالده دورماز ؛ دوڼمه دولابه ، یل دکرمتنه ، طو پاچه ، کره ارضه بکزه ر ؛ دوز ، لایتقطع دوز ، فکر نجه ثبات برنوع نماتدر . جهانده اک زیاده نفرت ایتدیکی مخلوق ، دورت بیک سندن بری عین وضعیتی محافظه ایدن بوالهول مصریدر ! مغمومیت ایله بلاهتی هم معنی بولور . زلزله یه رقص کره ، فیرطنه یه قهقهه هوا ، یانغینه آتش بایرامی دیر .

کچن کون کندیسندن شوتد کره یی آلدن :

هو !

« کومورجیلرله غزته جیلره وارنجه یه قدر هر صنف خلقلک قلوب تشکیل ایتدیکی صبرده حکمای حاضره عثمانیه نك پراکنده یاشامه لرینه کوکم راضی اولمادیغندن » زاویه فلاسفه ، نامه بر جمع عقلا تأسیس وذات منشیانه لرینی زاویه نك خدمت کتابی ایله توظیف ایلهدم . باب زاویه یارین ساعت سکزده آچیلور . اعضا ایله کسب معارفه ایتک اوزره کلیرسه کز مغموماً عودت ایتزسکز .

امضا

مظلوم المعلوم

هامش : زاویه نك پروغرامی برجهله وجیزه ایله تلخیص ایدلمشدر : دوغرو سوزه دار یلق یوق ! . .

... م

قلباً : « بو هفته کی مصاحبه ایچون سرمایه چیقدی ! » دیدم وساعت معینه ده . . . آداده کی زاویه یه قوشدم .

سیاه پرده لری ایندیرلمش ، صبح کاذب آیدینلغه . بر سالون ، غیر متظم داغیدلمش قولتوقلر آوه سنده مختلف جسامتده ماصه لر ، دیواره دیوژه نك قارا قلم بر رسم ، بردن تاواه قدر چیقان جسم آینه نك اورته سنه میخلانمش ایکی چاپراز قول کیمکی آوه سنده برقدید قفا : ایشته زاویه ! .

قارشیمه چیقان مظلوم بنی المدن طوته رق اعضایه تقدیم ایتدی :

ایشته زاویه نك كاتجی .. برشاعر، مرکب حقه سندن کونش چیقارمغه اوغراشان بر
یدبخت .. ایستركه سطح ارضه کبودسا فرش ایدیلین!.. تورکجه نی آنحق «آی ، بیلدیز،
بولوت، مهتاب، ده کز، بهار، چیچک، بلبل، ترانه، آشیانه، کلبک، دل، محبت، جانا، دییه
بیلیمک ایچون اوکرمشدر، زغنجه بعض الفاظده برراز موسیقی، برعطر خفی وارمشر؛
کله لر وارمشر که برر ستاره بیان ایش .. کاتجز اکیلیر، زمیندن الفاظ آلیر، اوزانیر، سبادن
خیال لر طوبلار؛ چامورله ضیادن وجوده کتیردیکی خلیطه به: «منظومه» ، در. وزنلری
دوشوک شعرلر سویله مک اوکا دوکه لری قوبوق ره دینغوت کیمکدن ده آغیر کلیر. بلکه
ربع عصردن بری افاعیل و تقاعیل ایله اخذ واعطاسی واردر .. اگرانسان وزنلره ،
قافیه لرله بسلنسه ایدی کاتجز فرعونك رؤیاسه کیرنیدی اوکوز قدرسمیردی. وقارون کی
زنکین اولوردی .. شیمدیلک نظرند صوك بهارك سقوط اوراقی بر «باران ذهب» در؛ عمرینك
نهایتده پارماق لرینی یوقلادینی زمان ثروت موجوده. اولهرق الله بلکه بر آز کاغد
وقورو یاپراق رایحه سی بوله جق .. صوکره اعضا لرك آلفیشلری آره سنده نیم یرمی
کوستردی : ایشته قولتوغکیز ! وینه سوزه باشلادی :

— شیمدی ده کاتجزه اعضای کرامی طائیتالی یم : ایشته یوماطه وضایک ،
کورییورسککز که مودا غزنه سندن فی رلامش بر قوستوم مودلی در . یوماطه مز ، ازک
روئنه چیقش بر آقتریس قدر کوزملدر و بونکه افتخار ایدر ، قبله سی آینه ، معبدی
توالت ماصه سی ، عبادتی کندی حسته پرستشدر. طاووس کی توپلری ایله مباھی برجهل،
کوچوجك بر عقل اوستنده قوجا مان برغرور، عنها منها بر خارقۀ موازنه در . کچلم ...
یاندۀ کی ذاتی کوریورمیسککز ؟ صاچلری استراز بورغ بیراسی، کوزلری متاقسا قونیاغی
رنکنده ، نظری اسپرو آله وی کی پارلایور، شهرتی ماطرار نوریدر : دائما بر ایچی
شیشه سیله آغز آغزه یاشامه سنه مکافاة کن دیسنه بولقب ویرلدی . نورینك مراقی برتیر
بوشون کی هر شیشه یه دالمقدر . کچلم ... کوشه ده کی کنج اوزرینه نظر دقتکیزی جلب
ایدرم: دیپلومات فاشد يك باب عالی حوادثی هر کسندن اول خبر آلیر؛ برکوزی دائما آمدی
اوداسنك آناختاری دلیکنه یایشیقدر؛ بورنی اسرار قوقوسنه دو یاماز، دیشلری مایمونجق
کی هر کلیدی آجق ایستر؛ دماغی وکلا دیدی قودیلرینك موعد تلاقیسی اولشدر. ذوقی
یونوکلرك حیات خصوصیه سی تحقیق قدر. فرانسلرک دیدکلری کی ذوق مسئله سی مناقشه یه
تحمل ایتز: نهلر وار که چامور قاریشد یرمق خوشلرینه کیدر !.

ناشدك ياننده کی طوبیجی قائمقامی سرمد بك در؛ یوروپیشنده ، سویله ییشنده ، حتی باقیشنده وکولوشنده فون درغولچ پاشایی تقلید ایدر ، همان همان اونك منظره خارجی هویتی بنه مشدره غولچ پاشادن اکسیك برشیی^۱ وارسه تجربه سی ، زیاده برشیی^۲ وارسه عظمتی در. سرمد بك بویتوی قولالامش کبی ديك طوتار ، دائمی برطابورك پیشواسی کبی راپ راپ ! یورر ، حیاتی انقطاعسز برکچیدرسمی تاقی ایدر ، سرمدبك فکرنجه مدنيتك موسیقیسی طوب سسی ، عطری باروت قوقوسی در . ترقی بی سونکولرك اوجندن باشقه یرده آرامق جائز ده کلدرد ؛ اسلحه نك قدسینه اینانمالی یز . نوبل ، تورین ، وایت هده ، آرمسترونغ ، قروپ... بوتون بوادوات تخریبیه موجدرلی تعزیز ایدلملی !: بونظریاتندن دولایی سرمد بك : « افکار عسکریه سی بولنده در ! » شهرتی قازاندی ... شیمیدی زاویه مزك الکهمم عنصرندن بحث ایده جگم : محترم خواجه من توفیق افندی ، داردانان صارینی ایله ایکی اتکی برحزاده دورامایان جبه سنك دلالت مشترک سنه رغماً غایت مضبوط الافکاردر . هر داخل اولدینی مجلسده برمدخل مناقشه آچار ؛ مباحثه ده برایکی صف قیاس دیزر ، قیاسلری بر قاج سفطه ایله مینلر ، بولری مسلسل بر جرزه ایله سوسلیه رك مخاطبلرینی آلیقلاشدیرنجه خفیف بر تبسم ظفرله حضاری سوزر ؛ بر آرمزمنطق و برخیلی شمارا تاناقندن ترکب ایدن بوچکه ، یشیل طولومه قرائتخانه لریك قهرمان مناظره سی کیسایمشدرد . توفیق افندی بی طانیانلر متفقاً : « خواجه یاماندر » دیرلر . خواجه من باب فتوی قلیبی ایچنده باب عالی دیلی قوللانیر ؛ « داعیکز » دیمز ، « بنده کز » دیر ؛ مکتوبی قلملرنده زبازرد غلطات افاده بی مع الممنونیه اختیار ایدر . حضرتك بر « جناب حق تقصیر امتزی عفو ایتسین ؛ دنیا اوله ده کیشدی که کناه علی الاکثر لوازم اجتماعیه صره سنه کیریور . » ده یشی واردرد که جان دایانماز ..

اعضایمزك الک خوشنی الک صوکه صاقلادم : غزل سرای بی همتا حسن واجد بکی تقدیم ایدرم ؛ کندیسنی طانیانلر عجائب سبعة عالمک سکزنخیسیدر ، دیرلر ؛ کاغد و مرکب ثنائی داخل وزن اولمادینی حالده یکریمی اوقه قدر غزل یازمش در ؛ واجدک سنوی صرف ایتدیکی مرکب ، تر قوس شرکنتک صو صرفیاتی قدر برشی^۳ تخمین اولونیور .. نه وقت نظمه باشلامش ، عمرینه بوقدر غزلی ناصل صیقیشدیرمش آکلامق قابل ده کلدرد . آغزنده اوج وزن ، آلتی قافیه ایله دنیا به کلدیکی ابه سی ادعا ایتمکده ایمش .. واجد بك یالکز یارمقله قناعت ایتز ؛ فضولیدن عاشق عمره وارنجه به قدر بوترن اسلاف شعرائی ده اوقور .. آثار

قدما ايله كثر الفتن اوسته باشنه اسكى ديوان رايحه سى سينمش در؛ يانكزه ياقلاش ديدى
زمان لاله لى كىخانه سنه كير ييورم، صاير سكرز.. صاغ لك شهادت بارماغى، ابدى بر مرك
لكه سنه محكوم كى در .. مور، لعل يا خود سياه بر آقنى طير ناغدن تاپار ماغك اكنجى
منصلنه قدر ايت؛ بعضاده ايك، اوج رنگ برى برينه قارىشير، شاهر ك بارماغنه بر ايو
اويونجاي لطفى ويرر. حتى بونماستله شاهر مز ارتجالاً :

سن بوبارماقله، حسن، قوس قزح تصوير ايت !

مصراعنى سويله مشدر. اثار غزل سرا، زمان حاضرك دورت عصر كريسند طوبالايان بر
ديوان اقديسنك نكته وكنايه ايله شاقه لاشمه سى در. شاعر مزك دماغى رسومات اماتى
كيماخانه سنده تحليل اولوندى: بركت الفاظ ايله غايت صافى قحط افكاردن مركب ايش .
روحى مصراعدن مصراع دولاشمقدن، ظن ايد ييورم كه، عين طولده خطوط متوازيه شكلى
باغلام مشدر. شاعر مزك غرائب عاداتى واردر: نثر او قوركن قوبوجيرغنى، نظم او قوركن
بوستان دولابنى تقليد ايدر. شعرده جناسى بك سور، سفرده غازيلر حلواسنه بايلير. واجدك
او كسه كى بولاشيق، ياپيشيق بر نظرى واردر. تعلق ايتديكى نقطه دن آريه مائه جق ظن
اولونور، بر كره كوزينه ايليشديكز مى، سزمه باقار، باقار، صيقنجه يه قدر، بولاتى ورنجه يه
قدر باقار .. ايشته شوآنده بكا باقدينى كى !.

قهقهه ايله برلكده آلقيش قويدى وضو كره مظلومك تكليفى اوزرينه كله جك مجلسده
موقع مناظره يه وضع ايديله جك مسأله حقه ده آرايه مراجعت اولوندى، اكثريت «ادبيات» ديدى.

جناب شهاب الدين

زاويه فلاسفه اولجه او قودينكز فیرطنه دن، مائى وسياه حكايه سنه عائد پارچدن چوق
فرقيدر؛ هر نثر، عين لسان قاعده لرينه تبعيته يازلدينى حالده بر برينه بكزمه يور؛ بو اختلافك
كنيشلكننده كى درجه يى آكلامق ايجون دوشونكز: هر چهره عين اعضايى حائر در، فقط
ميدار لرجه آدام ايجنده مشابه يكي سبازور بولنور؛ همز باشقه صورتله يورويورز؛ سسلر يمز
آراسنده كى فريق تعين ايجون مشكلاته اوغرامايز؛ هيچ بر شهر اوته كنك عيني ده كلدر؛
تحصيل اختلافى اولماسه ييله دوشونجه لر يمزك طرزنده آچيق برفرق حس ايديلير؛ ائى غازيلرك بر
Nocturne ايله مناسبتى يوقدر؛ سلمايه نك غوتيك بر اثرله علاقه سى اوله ماز؛ زابونيا اولرينى
استاسبولده يامايز؛ زيبك رقصنك آغیر آهنگى لازهو الرنده كى عصيلىك بكزمه يور؛ يازيلرده
بويله در؛ محروندن محروده ده كيشير؛ كله، لسان قاعده لرى عيني؛ حتى موضوع بعضار؛ فقط

افاده نك شكلى، انخالى باشقه... فیرطنه، مائی و سیاھك اوقودینغز پارچه سی قویور آغدا کبی آغیر آقیوردی؛ طاشقینلغده قولای آکلایشه مانع بر کشفات واردی؛ خیالری متوالیدی؛ حتی بر آز طویل، شیشکین، افراطه هوسلی کوزونیوردی؛ جملہ لرا کثریاقیصہ دہ کلدی؛ عبارہ لردہ اوزاقدن آتیلش ایلمکلرہ باغلی، دوکومرلری بللی بر تسلسل حس ایدیلوردی؛ زاویہ فلاسفہ بالنسبہ خفیفدر؛ سیاسی کولہن بر چہرہ یہ بکیزر. خیال لردہ کسک، دہا مستقل بر اینجہ لک واردر؛ جملہ لری یوکلای کورونمہ یور؛ حسلر آیری عبارہ لردہ توزیع ایدلمشدر؛ فیرطنه، موضوعنک ایجابی اولہرق بر آز سرت ہلہ پک وقارلی، ضیعتک حدتیلہ فیضان حالندہ کورولتولیدی؛ زاویہ فلاسفہ نشئلیدر؛ ہر شیدہ براستہ زاء، بر لطیفہ ذوق آرار؛ فیرطنہ دہ شعر، ہیجان احتراصلرینہ یاقین بر تصویر اشتیاقی بولویورز؛ زاویہ فلاسفہ منتظم، آچیق سوزلی، پک نکستہ لی بر آدامک کوزہ ل لا قیر دیلرندن متشکلدر.

بو نوع آیری وصفلر ایکی یازی آردسندہ کی فرق دہا قیلای تعینہ خدمت ایدر؛ ہر محرک صرف کندینہ مخصوص اولان افادہ اوصافی بعضاً اولہ آیری یکون وجودہ کتیررکہ دہا بر ایکی جملہ سی اوقونجہ انسان یازینک حرکتہ، موسیقیسنہ عائد اختلافی حس ایتکہ باشلار؛ دماغلریز بر برندن آیری مؤثرلر آتندہ تشکل ایدیور؛ عین صورتلہ دوشونمہ یز؛ تحسسلریزک شکلی، درجہ سی آیریدر؛ دویدوغمز، آکلادیغمز شملری تبلیغ ایتک ایستہ نیجہ دہ سوزلریز، یازیلریز باشقہ لاشیر؛ بو خصوصیلک، کندیمزہ عائد افادہ لردہ، ذہنزدہ کی معنارک خارجی شکلنہ اسلوب دہ نیر؛ بو کتابک ہان ہر پارچہ سی دیکر لرندن آیری بر طرز دہ یازلمشدر؛ ہپسنک خصوصی اوصافی تمینہ چالیشمقدہ جوق فائدہ واردر. تشبہی اوقومشدیکیز؛ بورادہ مظلومی دونمہ دولابہ، یل دیکرمتہ، طوپاچہ، کرہ ارضہ بکیزمہ دییور؛ نظرندہ زلزله بررقص کرہ، فیرطنہ قہقہئہ ہوا، یانغین آتش بایرامیدر؛ عجبا نیچون بویلہ دوشونمش؛ صولک بہارک سقوط اوراقی براران ذہبدر دییور؛ آیینہ قبلہ، توالت ماصہ سی معبد، کندی کوزہ لکنہ برستش عبادت اولہ ییلیری؛ کوزلرلہ متاقسا قونیغی، نظرلہ اسپر تو آلہ وی، مراقلہ تیر بوشون آراسندہ نہ مناسبت وا؟ بونلری تشبہک رکملری اعتباریلہ ایضاح ایدیکنز.

ادبیات

فیلسوف مظلوم خبر ویردی :

— زاویه بوکون ادبیات ایله اشتغال ایده جک، مباحثه به متجددین ادبامزدن علی راشد
بک برادر مزده، دعوت مخصوصه من اوزرینه، اشتراك ایدیور .. شیمدی حسن واجد
بکدن مسأله افتاحیه اوله رق برغزل ایسترز.

واجد جیندن چیقاردینی ماوی رنگلی اوزون برکاغدی آچهرق «آتشین» ردیفلی
برغزلك طقوز یتنی کمال تقطیع ایله اوقودی .

علی راشد نیم متبسم :

— کونش کی قیامته قدر ذکای بشر اوستده پارلایه جق بر آتشپاره بیان ... دیدی.

خواجه توفیق تصدیق ایستی :

— حقیقه آتش زبانه ! ..

مظلوم آلايه باشلادی :

— اوت، آتشین ! .. فرون کی، بادسموم کی، خط استوا کی، ههم کی آتشین ! ..
بوموسمه بوتون کومورجیلری، صوباجیلری چیلدیرنه جق بر اثر نفیس ...

صوکره واجده دوندی :

— مون شر، دیدی، سکا راهب «قنایه» کاصولیه تداوی بالماء توصیه ایده رم؛ قانسکه
بر آز سرینلک کله دجه یازدیغک شعر اوله مایه جق ..

واجد بر آرقیزدی :

— اوت، معلوم، سز ادبیات جدیده طرفدار یسکزر. لسانک قولنی بودنی قیرمادجه
انسان سزه کندیسنی بکندیره من .

مظلوم جواب ویردی :

— اوت، قولنی بودنی قیردق، فقط لسانه بر قلب، بر روح ویردک؛ برخلجان، بر
حیات قویدق .. ادبیات عتیقه دن ضروب امثاله قاتیشان بیتلر یتشیر . بوکونکی تووکیایه
بوکونکی ادبیات، بوکونکی لسان لازم ... یکچیجری شرفیلری یکچیجری قیافتده
دیکنه بیلیر . تاریخ سیاسیمزده لاله مراقی ناصل کچمش کیتمش ایسه تاریخ ادبیاتمزده ده

غزل دوری آرتق یاشامالی در . . اسکی شعرلر قناده کل فقط ئولو! ئولوم حیادن او قدر اوزاق در که ئوله نی آرزوق و نوتمالی یز .

ادبیات قدیمه طرفدارلنی ئولورده تنفس صنایع یاغمه بکزه ن عقیم یرغیرت در. آرتق دیوانلری احتفالات لایقه ایله کتبخانه لره دفن ایتمه لی یز . . دیپلومات ناشد تصدیق ایتمه لی :

— هر شاعر کندی عصرینک شاعریدر. هیچ کیمسه ابدیتک شاعری اولمق ادعاسنده بولونه ماز . برقاچ یوز سهندن بری نغیرلرک، نابیرلرک، بیلیم کیملرک اوکنده کمال حیرتله دیز چو کیورز . آرتق یورولوق، آیاغه قالدق جغز؛ اسکی داهیلریمزه تاریخ ادبیاتده سوسلی تر به لرکوستره جگر. مزارله معبد آریله جق . ماضینک راحت دونه کی تاریخ در. کچن زمانلری بوتون حسلری، خیاللری، شعرلری، ترانه لری ایله اورایه یاتیرمالی یز . خواجه توفیق :

— مع مافیه، دیدی، انکار ایتمه یلم : انار اسلاف شایان جرمت در .
پوماطه رضا آتیلدی :

أوت بر وصیتنامه کبی ! . . بنده کیز اشعار قدما یی انار عتیقه فکریه، مستحاثات قلمیه کبی تلقی و تماشا ایدرم . هر دیوان نجه ادبی بر موزه خانه در .
منظار نوری سوزه قاریشدی :

— اسکی شاعرلر بر قهرمان بدیع و بیان ایدیلر . روحلرنده اشیا ی موجوده دن، اشیا ی خارجه دن زیاده الفاظ و کلمات واردی . اونلره فکر کلمه دن، الهام و خیال کلمه دن، بوتون عناصر غزل کلمه قافیه دن کلیردی . نظملموینک روحنی، محورینی، مرکزینی تشکیل ایدن قافیه در . عاداتا الفاظ و قوافیدن مشکل بر عالم غیر جسمانی ایچنده یاشارلردی . بنده کیزه اسکی شعرلر اسکی فوطوغرافیا لر کبی صارارمش، صولمش، حدود و خطوطی بلیر سزلمش، کولکه لشمش، ایسلمش کلیر . . .

مظلوم انتقادی تعقیب ایتمه لی :

— شعرا ی قدیمه نك الك مشهور مصراعرینی تحلیل ایدیکیز : بر معناد طنطنه سی چوق فقط وسعت و صمیمیتی پك آزدرد . چونکه ناظملمرینک تحسسی — قادین و چو چوق تحسسی کبی — غایت سطحی و غافلله لی در . آنا ر قدما ده مدینت، انسانیت کبی یوکسک موضوعلره عائد شعرلره تصادف ایده مه یز . محافظه شخص و نوع سوق طبعیلری شعرلرینک اک علوی ارکاننی تشکیل ایدر .

واجد بونالمشدى، هايقيره رق ديدى كه:

— سزك يازد قلويكزده بزم ايچون بروهيرو غايغ . . تاريخ ادبياتمزده آنا حاضره
براستيلاي غرائب دورى تشكيل ايده جك . . شيمديكي شعرلر هب معناسز . .
مظلوم كولدى :

— سكوتك بيله معناسى اولدقدن صوكره معناسز شعر اوله ماز. معناسز شعرلر ك معناسى
اودر كه ناظملى بدلادر .

خواجه توفيق بخي ده كيشدير مك ايستدى:

— فيلسوف، سنده پك آجي سوزليسك !

— سوزنجه برآز آجي اولمايجه مطلقا طاتسز اولور .

— بريسي ديردى كه بوادبيات جديده وعتيقه مسألهسى نه زمان حل اولونورسه اوزمان
يازمغه باشلايه جغم . . بتم فكرمده بو ! مع مافيه هيچ بر زمان منظوم يازمحق دكلم : وزنه
اويدوره جغم ديهرك سوزلرمى پارچه پارچه ايدهم .
قائمقام سرمد آتيلدى :

— منظوم، منشور . . بن بوتون اثار جديده يي سوييورم . يالكز مستزادلر ك يي
شكللري خوشمه كيتمه يور. سكز ساقيمترو طولنده بر مصراعك آلتنده قيصه جق ايكي كه:
بو، بكا جوجه لرله ديولردن مركب بر طابورك يي غريب كورونيور .
رضا ميرلاندى :

— زواللى ادبيات حاضره، معاصرلر مذك هر دورلو انتقادينه هدف اولدى.

مظلوم قبول ايمه يوردى :

— ادبيات جديده يي تحقير ايدنلر بزم معاصرلر مذك ده كلدر ، ديدى .

واجد مقابله ايتدى :

— معاصرلر يكز ده كلمي ؟ الك ياشيلسي اوتوز بشي كچمه ين شاعرلر . . .

— اوت ، حياتلري تازه ، فقط ناصيه لر نده قرون وسطى بوروشوقلنى وار . . .

يكي قلملر اونلر ك فرسوده لكنى ، بوشلغنى ، هيچلكنى كوستردى . ناملري اوستنده كي
نقاب كذبى قالديردي. صوكره كنديلرى ده شاتم انتقاديه لريله سفالت اخلاقيه لر يي تشهير
ايتديلر . . بزمقابه بالمثل ايله بارماقلمزى تلويث ايده مزدك. خطا آرامق ايچون اونلر ك
يازدقلر يي قاريشد بر مازدق. كميك بولق ايچون سوپرونتو قاريشدير مق كوپكلره ياقيشير . .

بدلار اثار جدیده مواجهه سنده قیزدیلر ، تپندیلر ، یایغیرلره باشلادیلر ؛ صوکره تهور
یرینه تهزیل ، دیش غیجیرتیبی یرینه قهقهه ، هجو یرینه آلا ی قائم اولدی . هر به یوکلکه
قارشى عوامک ادوار معاملاتی بودر : اولاً آکلایاماز قیزار ، صوکره آکلایه ماز کولر! ..
ناشد بجنه کبردی :

— بویکی ادبیاته ، بوجهل و حماقی قودورتان شیئه برآد قویق لازمدی : «ده قه دان»
دیدیلر . قارغیه ، قارتاله ، بوتون لاشه خوار قوشلره اولدینی کی بو فرانسزجه
کله په ده طول حیات موعوددی . فی الحقیقه یاشادی ، ا کرچه صیقیتی ، کیرینتی ، بولاتی
ویردی ، فقط یاشادی و یاشایه جق . . تارینجده بر مقام احراز ایتدی ؛ عفوتی وجدان
احفاده قدر کیده جک ؛ جنرال «قامبرون» ک «واترلو» محاربه سنده فی رلاتدینی ندای
مشهور کبی کوش استقباله چینلایه جق . .

ده قه دان : بو تعبیر عرب ، حسدک اهلیت اوسته آصق ایسته دیکی ساخته کار یافته سی
ایدی که کنج ادبایه برناموسلو فابریقه مارقه سی خدمتی ایفا ایتدی .

صوکره علی راشدی کوستره رک دوام ایتدی :

— ایشته ده قه دانلردن . بری . . اثارى ابدیته نامزد . .

علی راشد :

— ابدیت ، دیدی ، نه خام خولیا . . . چو جوقکن قیش کونلری ، جاملری تفسمزله
بوغولانیرده اوسته پارماغمزله برشیلر یازاردق ؛ ایشته امتداد استقباله نستله الک قوی البینه
شعرك عمری آنجق بو یازیلر قدردر . خفیف بر تبدل حرارت او یازیلری سیلویردیک کبی
اک کوزله شعری اونوتدورمق ایچون ده سنه لرك کتیردیک کوجوک بر تبدل حسیت کافی در .
کوز یاشلری ایستر تأسفله ایستر قهقهه ایله دو کولسون : کونش عین حرارتله قوروتور .
زمان ده آثار ادبیه ایچون بویه در : یازان آغلامشی ، کولشمی دوشونمز ؛ صولدورر ،
اختیارلاتیر ، اولدورر ، اونوتدورر . . آه ، زیرنده اسمی سور و کله بن اوکله بیغیلری
بندن صوکره نه قدر یاشایه جق ؛ بنی آتینک نره سنه قدر کوتوره جک ؛ اوتربه فغان ایچنده
برقذیل کبی برآز بارلایه جق ، برمدتجک ذی حیات قاله جق برشی ؛ وجوده کتیره بیلدیمی ؟
ایستردم که هیچ اولمازسه بر اترم زمانک فوقنده بر قطره ژاله ، بر قطره ضیاء ، بر مزار اوستنده
بر دامله دمع ترحم کبی برآز بارلا سین . . . فقط بیلورم ، بتون یازدقلریمی فردالرك
نفخات تکاملی برورر سیله جک !

... هېمز سيلاب زمان اوسته اكيلمشز؛ اوراده خيالزى كورور وابدیا مرسوم
قاله جق صانيرز . بر آز ايلريده كي عمان نسياني دوشونه يورز .

خواجه توفيق ديدى كه :

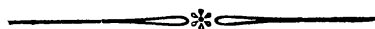
— على راشد بكي آتارى ايله طانيانلر هېچ ظن ايتزلر كه بويله مائل يأس بر فطرت
اولسون . .

على راشد جواب ويردى :

— اوزان والفاظ آراسنده ترنمايده رك قلمم ادبياتي اكلند برر كن صانيرلر كه روحده
كوليور، ده كلى؟ هانيا بعضى ده كز كنارلرنده چيچكلر، كولكلرله مزين، بر حيات تبسم
ميخانه لر واردر كه انجريسندن چوق كره بر سر خوشك اينى كاير . ايشته بنم قلم بوكا
بكرز . هر كسى ترقيص ايدن موسيقى بياني ايچنده قاتايان بر جريحه مى كيزلى در . دور
سابق، تاريخ عمومى ايچنده بر مفعفن چياندى؛ بودور مريضك كنچ دماغلرى كتوميت
آسمانه آچيلمش بر زخم ذكا اولدى . اطرافزده كي عيد طبيعته قارشى كوكلر مز مغير
وغضوب دور يوردى . حياتى ، جهانى ، عشقى ، هر شئى بر عده اضطراب ايچندن سير
ايدى يوردق . نورسيده روحلر، حيات مطبوعات بضاعه ادبيه لرى قدر آغير بر حمله غيظ
وفرت كتير يورلردى . صحائف بلاغته شرحه شرحه دوتولن هائر، بر تازده ادراك
لايحه عصيانى ايدى . قلملر مز صوك الحان مدني تجربه ايدر كن قلملر مز محيطات مز قارشى
برا سكره ، كرى چكيلير ، چكيلير ، بروحتى ، بر بدوى مردمك ريز اولوردى .
هر بر مز خيالى بر مسجد اخوت ايچنده معتكف ، شكارلرله صيادلر آراسنده الام عموميه
ايله سربسر ياشادق . . انجريسنده ياشا ديمز حالده وطنه قارشى ايچمزده بر نوع حس
هجران ، تعريفى امكانمز بر عذاب وصلت وفرقت واردى . ملت اسيره نك زنجير ماتمى
قلملر مزه طاقش ، اسلوبلر مزله ايكله يوردق . اوتوز سته لك خوف خونين ايچنده يازد قلملر
اين امتك طينكه صميميسى ايدى . ناموسمز حكومتك طبقات فضاحتى اوستنده يالكز
ادبياتمز بر ليمه غفت كى توجه چاليشيوردى . اشواك اداره آره سنده قاتايان قلبنى هر شاه
بر قاج سطرله بر آزوسعت خارجيه چقاريوردى . كيزلى بر حماى اشتياق ايچنده قاورولان
سينه لر بوتون آتشنى كله لره ، جهله ويريور ، سفالت عصر اوزرينه بر صيف مضى
بيان فرش ايدى يوردى . كنچ كوكسلردن اصميت افاقى صارصه جق ، ابكيت ارضى
سويلته جك، كاشات بي حسى حساند بره جك فريادلر قويدى . ادبيات، بوتون قوتيله عطالت

عمومیة اوسته هایقیردی . نوحیات قلملردن بوشانان ذکای حساس، بوتون روحلره توزیع اهتزاز ایتک ایسته دی . صوک دورک بحران قلمیسی فکرتک بر کرئه صنعتی ابله نهایتندی : تورکلرک بوتون لامی « باب شکسته » اینجده بولوشمش کبی در . فکرتک روح قارئنده هیچقیران شعرلری کچن دور سیاسیمزه قارشى ملتک بر عصیان بلاغتی در . بطون سالفه نك بزه ترك ایتدیکی میراث لسان اوسته بزه بر بوسه کبی فغانمزی قوبدق : ایشته خدمتمز . . . یأسمزی دماغمزه طویلادق؛ زمانمzk فلسفه پیچ وتابنه لایق آجی براسلوب آرادق ، بولدیغمزه « ده قه دانلق ! » دیدیلر . .

جناب شهاب الدین

یقطات لیلیه

کل بو آقشام ده سربسر ، کوزه لم
 اهتزازات لیلی دیکلیه لم :
 تا اوزاقلرده ایشته بریپانو ،
 نازه پارماقلرک تماسیله
 آغلا یور بر خزان هوا سیله ...
 دیکله ای یارم ایشته آغلا یان او
 کیجه نك قعر پرسکوننده ،
 ظلمت ابکمک دروننده .
 کاه اونک اهتزاز بستیله
 متوحش ، حزین ، رقیق و نزار
 داغیلر جوهر بر سرود هزار .
 کاه اونک ارتعاش مستیله
 دولاشیر کائنات نائمیه بی
 بر عمومی شهبق تنهایی ...
 اوئی کیم دست رعشه داریله

چالیور ، پرده پرده ایگله تیور ؟
 اوئی کیم بویله غمله سویله تیور ؟
 تللرک لحن انکساریله
 هانکی متروکه بویله اگله نیور ،
 هانکی ماتم بوسسله سویله نیور ؟
 کاه اولور اینجه نازنین برسس :
 لیل ایچنده سورو کله نیر ، ایگلر ؛
 اوئی ظلمت ، سکوت ایله دیکلر ..
 کاه اولور برفغان تیزهوس :
 بوتون اعصاب کاشانی کرر ؛
 قلب خوابیده جهان تیتیر ..
 صوکره برشقه بکا اوله رق
 دوشر آغوش لیل تاریکه ،
 چالیشیر ، روح صمقی تحریکه ..
 صوکره تدریجاً آلاؤب صوله رق
 او قدر پست اولورکه او کسوره رک
 ظن ایدرسک تپاه اولوب کیده جک ..
 صوکره بایقین ، کسک ، سکوت ایلر ؛
 موسیقی سکوتی اوقشایه جق
 برأنین خفی قالیر آنجاق ..
 کیم بیلیر ، کیم بیلیر نه لر سویلر
 بوسوره کسز ، هوسلی زمزمه لر ،
 بو صوصوب دورمه ، صوکره سویله لر ،
 بونوازشلی ، نازلی بوش نعمات ،
 بورکا کت ، بولکنت الحان ،
 بوترددلی موسیقی فغان ،
 یویاریم جله لر ، یاریم کلمات ؟

بلنکه لیل خموشه یالواریور ،
 بلنکه بر توف تسلیت آریور !
 گاه مستانه بر شطارتله
 باد پرکونی آیه یور تقلید ،
 اوچیور جوہ پر خیال و امید ..
 گاه بر مغشیانہ حالتله
 ایکله یور محتضر ، زبون و خراب ؛
 اولیور جان بلب طیوره جواب ...
 تا اوذا قلرده ایشته بر بیانو :
 اونو بی شبهہ بر قادیں چالیور ،
 موسیقیدن جواب یأس آلیور ..
 دیکله ای روحم ایشته آغلایان او ..

جناب شہاب الدین

وزنی :	فاعلاتن	مفاعلن	فعلن
	کل بو آقشام	دہ سر بسر	کوزہ لم
	فاعلاتن	مفاعلن	فعلن
	تازہ بارماق	نوک تما	سیلہ
	فاعلاتن	مفاعلن	فعلن
	چالیور پر	دہ پردہ ایک	لہ تیور
	فاعلاتن	مفاعلن	فعلن
	چالیشیر رو	ح صمٹی تح	ریکہ

مثال لردن آ کلا یور سکمز: بو وزنلی منظومہ لردہ باشدہ ہم « فاعلاتن » ہم « فعاتن » ،
 نہایتدہ ہم فعلن [ق + ق + م] ہم دہ فعلن [م م] اولہ بیلیر .

وزن بمختدہ « ألف » ، اوتہ کی حرف لڑہ نسبتلہ امتیاز لیدز : (۱) اوست طرفندہ کی
 حرفہ ویریلن حرکہ صیرہ سندہ ہیچ یوقش صایلیر ؛ اوقونماز : آلتنجی ، یکرمی ایکنجی
 یکرمی اوچنجی ، یکرمی بشنجی ، یکرمی سکزنجی ، اوتوز ننجی ، اوتوز برنجی ، اوتوز ایکنجی ،

امی اوچنجی ، الی دوردنچی سطرلرده کی « یارم ایشته ، لیل ایچنده ، سکوت ایله ، بوتون اعصاب ، دوشر آغوش ، تدریجاً آلچالوب ، پست اولورکه ، ظن ایدرسک ، یأس آلیوز ، روح ایشته » کله لرنده بولدیغیز « همزه » یاخود « مد » ماهیتده کی ألفله مستقل برحبا باشلامایور ؛ بوتون کندن اولکی حرفی صوکره کنه باغلامه خدمت ایدر ؛ بعضاً « ع » نکه ده « الف » کی تلقی ایدلیدی و اقعدر . (۲) بعض ألفلرک اوته کی حرفلردن فرقی یوقدر : منظومه نکه برنجی ، اوچنجی ، سکزنجی ، طقوزنجی ، اون ایکنجی ... مصراعلرنده کی ألفلره باقکنز : باشلی باشلرینه اوقونیو ؛ وظیفه لری کندیلرندن اولکی حرفی صوکره کنه ربط ایتکه یارامق صورتیله استقلاللری ترک ایتک ، آرادن سیلنمک ده کلدرد . فارسی قاعده سیله پایلان ترکیلرده وصفی ، اضافی کسره لرک هم « م » کی اوزاتیلر وق هم ده « ق » ماهیتده قیصه جه انشادی جائزدر : « یقظات لیلیه » نکه سکزنجی ، اوتوز دوردنچی ، اوتوز بشنجی ، قرقچی ... سطرلرنده کی ترکیلر « م » کی چکیلیمکه تابع اوله رق ، ایکنجی ، یدنجی ، طقوزنجی ، اون برنجی ... مصراعلرده کیلر « ق » ماهیتده قیصه اوقودلمشدر . یکریمی آلتنجی سطرده هرایکی قسمه عانده بر مثال واردر : « قلب خوابیده جهان تیزر » مصراعتک برنجی وصفی کسره سی « ق » ، « م » ، ایکنجی اضافی اسره سی « م » هجاسنه معادلدر .

هرشی کی وزنلرده برتصفیه دن کچور ؛ اسکی شعرلرده کی اولچو ایله یکینسی مقایسه ایده جکنز ؛ اوزماندها آبی آکلاشیله جق : آرق وصفی ، اضافی کسره لرک فضلله چکیلیمه سنه لزوم کورمه یوز .

یقظات لیلیه ده ایصنر کیجه لری حسرتله تیره تن بر موسیقی وار . بعضاً قارا کلقلر ایچنده آغلار ، بعض کره بلبل نغمه سی قدر شن ترنملره و فاسز بوشلغه داغلیر ؛ خیرچین ، عصی رعشه لری برهیچقیریق حالنده بوتون کائناتی صارصار ؛ بوقیریق الحان آراسنده کیسه سز بلکه دول بر قادینک مایمی حس ایدیلیر ؛ انجه ، نازی برس ، بعضاً آغیر براضطراب کی ایکلیه رک سورو کله نیر ؛ اوزمان کویا بوتون قارا کلقلر ده رین بر سکوت ایله موسیقینک هجرانلرن دیکلر ؛ بوآجی لیلیه Nocturne لرله احتمال که طالع سز برمتروکه ا کله نیر ؛ پیانو ، بعضاً صوک نفسی تسلیم ایدیور کی ثولومه یاقین حالسزلکه کیسلیر ، صوکره حیانه قارشلی اشتیاقک آتی ، قوتلی بر حمله سیله سیکیرلی بر فریاد ، بر چیغلق دیوبلور ؛ شیمدی نغمه لر فازی و نواز شلیدر ؛ شن و مستریح ایلیلر ؛ صوکره برتردد ،

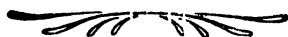
آنی بروقفه کلیر ؛ بلکه سعادته اعتادی آزالیر ؛ ترنملری خفیف ، طاتلی میللردن آقه ماز
کچی اولور ؛ سس چتره نیلله شیر ، بوغولور ؛ روحک آجی مآمی یاریم جله لر ایچنده قیریلیر ؛
سیاه برفغان اشلار ؛ صوکره تکرار کولکده بر خفت دیوولور . یته مستانه بر شطارت یوکسه لیر ؛
فقط نتیجه یاقیندر ؛ ا خراب ، ازیك بر نغمه ، بر هیچ قیریق ، کسیک بر نفس ، ثولومله
آچالان بر ایکیلی ایله سوز ..

یقطات لیده ، ایشته بویله بحر انلره تابع کوزمل بر ائردر ؛ جناب شهاب الدین بکک
« تماشای لبال » ، « تماشای خزان » اسملی ایکی منظومه سیله نفیس بر مجموعه تشکیل ایدره ؛
ادبیات جدیدنک همان رقیبسز بر توتی اولور .

احتوا ایتریکی مجاز وتشبیهلر ایچون بو سؤاللره جواب آراییکنز :

پیانو آغلا یورمی ؟ موسیقیده خزان هوا سی نهدیمک ؟ کیجه ده گز میدر که ده رینلکی
اولسون ؟ ظلمته نیچون دیلسزک اسناد ایدیلور ؟ پیانودن بابل صداسی بوشلغه داغیله بیلیرمی ؟
تیتره مه نک مست اولمه سی ممکنمی ؟ کائانه اویقو عطف ایدلمه سنه حقیقتمی دیملی ؟ « برعمومی
شهیق تنهان » ناصل دولاشه بیلیر ؟ پیانونک سوز سویلمه سی ، ایکیلتنی اولورمی ؟
« تلارک لحن انکساری » نهدر ؟ ایکیلده ی سس حقیقی بر افاده صاییله ماز ؟
صوکرده ظلمتک بوتی دیکامه سی ناصل اولور ؟ « فغان تیز هوس » نهدیمک ؟ کائانه
اعصاب وارمی ؟ جهانک اویوبان قلبی اولورمی که تیتره سین ؟ قارا کلک کیجه نک قوجاغی
نهدر ؟ سکرتک روحی اولورمی ؟ پیانو صداسنه اوکسوزمه اسناد ایدیلور ؟ سکرتک
موسیقیسی ، هوسلی زمزمه ، نوازشلی ، نازلی نغمات ، الحانک رکا کتی ، ترددلی موسیق
فغان ، پیانوده یاریم جله ، یاریم گلات ناصل اولور ؟ موسیقی ، « نیل خوش » ه یالواره بیلیرمی ؟
نغمه لوک بر تسلی عکسی آrame سی نهدیمک ؟ پیانوده کی ترنملر ایچون مستانه شطارت
دوشونیه بیلیرمی ؟ « باد پرکو » نهدر ؟ نغمه ، خیال و امیدله دوله بیلیرمی ؟ موسیقینک
محتضر ، زبون ، خراب اولمه سنی ایضاح ایدیکنز .

پیانوی تیتره ک اللره کیم چالیور ، پرده پرده ایکه تیور ؟ اوئی کیم بویله غمه سویله یور ؟
سؤاللرینی جواب آلمق ایچونمی صوریور ؟ ده کلسه بر فکر خاطره کلیر : دیمک که بز
دائما بر شینک حقیقتمی ، ماهیتنی آ کلامق ایچون سؤال توجیه ایتیه یورز ؛ بعضاً بو ، فضله
تأثر محصولی اوله بیلیر ؛ اوزمان اسمنه ادبی معناسیله « استفهام » دینیر .

جناب شهاب الدین

تحصیلی ، اثر لری و اوصافی . — ابوب رشده سندن سوکره طیبده اوقودی ؛ تحصیل و تطبیقات ایچون پارسه کیتدی . فنه و فوفی ، هکیملکدن زیاده ، اجتماعی حیاتی مثبت مشاهده لرله تدقیق اتمه سنه یارادی ؛ « حج یولنده ، اوراق ایام ، اوروپا مکتوبلری ، نثر حرب و نثر صالح ، افاق عراق » اسملی کتابلرنده ، سوسلو بلور ایچنه صاقلانمش حقیقی حیات و طبیعت اقلرینک کوزه لیبکی واردرد . تحصیلی قوتلیدر ؛ اجتماعیاندن ، تاریخدن آکلار ؛ تنقیدک ، صنعتک شرائطی بیلیر ؛ مختلف غزته لرده چیقان متنوع موضوعلی مقاله لرینک قیمتی چوقدر .

هنوز مکتبده اوقوبورکن ابتدائی شعرلرندن متشکل « طامات » ی انتشار ایتشدی ؛ بوکون ادبی تحلیله موضوع اوله ماز . صنعته ، یازی به عائد قدرتی « مکتب » و « ثروت فنون » مجموعه لرینه اشتراک کندن سوکره آکلادق . خیالی ، هان هر نوع موضوع آراسنده ظریف ، سربست ، کوپوکلنهرک آثار ؛ فکر لری دائماً کوزله ، سوسلو تولرله صاریلیدر ؛ عادی بر غزته حوادثی وریبورکن بیله اسلوبی دولفون انخالی ، یکی بر هیکله بکزر . « ریاح لیال » منظومه سندن بالکنز شوبارچه یی مثال دیبه اوقوبیکیز :

ای کیزی کبوترلرک آهسته سرودی ،

ای صروحه لانه صرغان ،

ای باد خرامان !

آفاته اینجه کیچه نک ستره دودی ،

باشلارسک افقدن سیلانه ،

بالین جهان !

رنک و شکل فراطی واردرد : مصراعرلرینک تربینده و بوتون افاده سنده کلفت اختیار ایدلشدر ؛ بیلورسکنز : تشبیهلر ، استعاره لر ذهنک ، محله نک فعالیتندن دوغار ، جناب بکده خیالک ثروتی بعضاً تکلفه ، اسرافه و اریر ؛ روزکاره کیزی کوکرچینلرک نرمی حتی ، آغیر بر افاده یله ، قوش بوواسنک یلیازمه سی دیبور ؛ « بالین جهان ، نای زمرد » کبی ترکیلر سطحی برکورو شله یازیله ماز ؛ خیال لرنده کی زینت و آهنگ املی حتی الزامی کوچ صاقلانیر . « یقطات لیلیه » ده موسیقینک ساکن ، خیرچین رعشه لری حس ایدیلیر ؛ بعضاً ترنملری آچالیر ؛ کوکلنده کی آچی نغمه لر سونه چک اولور ؛ سوکرده صعبی هیجان لرله روحنک ماعی صارصیلیر ؛ مجرانلری ایکلر ؛ بوتون سیاه حسلره آشنا چیقار . « تماشای لیال » نده آتاشامک غریبلیکی ، ملال ایچنده آزیلش سکونی دوپولور ؛ « تماشای خزان » ی یاواش یاواش سون بر موسمک حزنیه تیرهر ؛ « الحان شنا » ده قارلرک چیلغین روزکارلر آلنده بعضاً متردد حتی آهسته ، سوکره کویا قامچیلانهرق خیزی خیزی دوکولن عصیلکی کورولور .

یازی لرنده « تنجیر ، تف ، نف . . . » کی آرتق یاشایه مایه جق کله لری تردده ز قوللانیر ؛ « غلاف غفلت » بکزه یین ترکیب لری آزدده کادر ؛ منظومه لرنده کی حساسیت ، صیغافلنی بعضاً محافظه ایدمه یور ؛ شعرلرنده عروضک قاتیانی دوپولور ؛ مصراعرلرنده ابدی مجرانلر یوقدر ؛ نظمکنک موسیقیمی آریمش ، شفاف بر لحن ایچنده کوکلره سربلیمه یور .

« حج یولنده » کوزهل مشاهده لرندن متولد تصویر لرله دولودور؛ « آفاق عراق »، سینه سنده بغداد و دجله نك ائی دو بولش شعر لرینی داغما صاف لایه جق ۰۰ « اورویا مکتوب لری »، کوزهل، تمیز افاده لی سیاحت انطباع لرینی حائر د۰ « اوراق ایام » ده، « نثر حرب و نثر صلح » ده، موسیقی، رسم، خنده، آلم، استنزا . . فیکرک، خیالک دها بیک دورلو رنگی آجیق کورونیور؛ « دونغا » رساله سنده چیقان « اجتماعات » مقاله لری اطرافنده مهم بر تأثیر براهه دن کچدی؛ معامیه مهم در؛ تدقیق اولتقی ایجاب ایدر .

تیاترولری . — جناب شهاب الدین بکک شعر لری وار؛ غزته مقاله سی شکنده کی صاحبه چیلکنک ادبی قیمتی یوکسکدر؛ غربه، شرقه عائد سیاحت تحسسلرینی کورهن، دویان، دوشونهن بر دماغ ابله یازمشدر؛ بونوع اثر لرنده ذکاسنک انچه لکی، تصویره عائد قدرتی بک آجیق کورونیور؛ استقباله کچه جکدر. تیاترولر کده علمی ترتیباتی بیلیر؛ بروقه هی اقسامه آبرمقدمه مشکلات پنجمز؛ انسانک، جمعیتک سجه لرینی طایر؛ اطرافه ذکی، نافذ بر نظرله باقار. لکن تیاترولری قدرتنک کالنه مثال اوله رق کوستریله مز. بونلرده بر استاد نفوذندن زیاده بکی هوسلی بر آدم «Amateur» حالی حس ایدیلیر .

« یالان » پیه سی، ملکتنک بر آئنده روحلری قاوارابه بیلن، کلوب کچمکه محکوم بر اثره بکزر؛ موضوعی اوتوز بر مارتیه عائددر؛ اختیار کویلو، اوغلنک اختلالده جانیترله اشتراک ایتدیکنی. ایشیدسیور؛ کندی اسکی دورک فنالغنه قائمدر؛ قلی، مکتبلی ضابطره قارشی منت حسیله چاربیور؛ یازک صیحا کونلرنده، قیزغین کونش آلتنده چالیشان ناموسلو کویلونک اوغلی شیمدی اوجاغنه لکه سورمشدر؛ آرتق مختارک، امامک یوزینه باقه مایه جق؛ زهره کیتسه کویا هرکسک نظری آلتنده آزیلیور؛ کوکلی قیرلشدر؛ تهیجلر ایچنده بونالهرق توله سی احتمالی وار؛ رفیقه سی بو تأیوردن قورتاروق ایسته یور؛ آغیر اضطرابلرله بجران ایچنده بر یالان حاضرلار؛ اوتوز بر مارتیه مکتبلی ضابطلری تولدورن عسکر، اختیارک اوغلی ده کلدور؛ او بر ضبطیه دن دوغمشدی؛ کویلو، خاٹ چو جوغک کندی نسلندن کله دیکنه بر آن ایچون سوینه بیلیر؛ لکن شیمدی ثابت بر فکر، بونون تخمینی کیریور؛ زوجیه سیله فرق سنه عینی چانی آلتنده ناموسکارانه صاندینی لکسز بر حیات کچیرمشدی؛ بو قدر آلقاق و ناموس سسزجه آلدایشه قارشی صرا اتمه سی قابل ده کلدور؛ چیلنن بر حدتله قادنی بوغار؛ دول قیزلری، آئنه سنک یالان سویله چکنه واققدور؛ بوغولش جسدی اوستنه قوشار؛ بابانک حقیقی آکلا به جق حالی یوقدر؛ اوده بر طرفه بیقیلیر؛ تیاترو بو فوجیه ابله بیتر .

کویلو بابابه، ایچمزده یاشایان بر آدم کبی، اطرافزده کی حیاتدن فیشقیرمیش دیبه یز؛ تیاترونک لسانی ده سوسلودور؛ انسان ترتیبنک جاذبه لرینه قابله مایور؛ علاقه دار اتمه سی کافی ده کلدور. « کور آبه سی » ایچون کتابک نهایتنده کی لغته بکزه یز علاوه قسمنک « تماشا » ماده سنه مراجعت ایدیکز . « کوچوک بکار » ی باشقه بر فرصتله تحلیل اولونه بیلیر ...

شام غریبان

بو آقشام قیرلرده قالدیم آواره ،
 بریلرله هر یز مسکوندر صاندم .
 حیرتله باقدیقه او وحشتزازه ،
 اسرار حسن ایله مشحوندر صاندم .
 یورورکن بنمله داغ طاش یوروردی ؛
 هر آغاچ پیشنده کولکه سوروردی .
 ایناندم که بنی هر شیء کوروردی ؛
 حضورمله عالم نموندر صاندم .
 ازلدن بریدر او اوجر . . . ،
 نینیلر سویله رمش بر سرین دره ،
 سرنی بکاده آچدی مشجره ،
 کنجلیکم اوراده مدفوندر صاندم .
 چاملر ، « قاناد آچیش برهما » کی ! .
 چایرلر ، « مکوک برهما » کی ! .
 چیچکلر ، « عجائب معما » کی ! . .
 نه کوردمه شاشدم ؛ افسوندر صاندم !
 سودالر دیمیدی ؛ بلبل چیلهردی .
 سروستان ایچنده برسس کولهردی .
 چیچکلر ، قوشلردن بوسه دیلهردی .
 کائنات عشق ایله مجنوندر صاندم ! . .
 سنه نك صوك بهار فصلی کیدی ؛
 طوبراق ، بولوت ، یاپراق یاسلی کیدی .
 سرولر قارارمش یاسلی کیدی ،
 دوشونن قایالر محزوندر صاندم .

مغربی یاقشدی فرقت آتشی ؛
 یو وایه دونمشدی هر قوشك اشی .
 داغلره یاصلانوب یاتان کونشی،
 یارالی خسته در؛ یورغوندر صاندم .
 نوش ایتدم کونشك آقان رنکنی ،
 روحی - حظ ایله - یاقان رنکنی .
 افقده کورنجه او قان رنکنی ،
 فلکدر بن کی دلخوندر صاندم .
 صیره داغلر موردی ؛ صولر قرمزی .
 صولری بکله ردی بر پری قیزی .
 آلتدن او پرکن آقشام ییلدیزی،
 یشیل کوزلرینه مفتوندر صاندم .
 صو کنارلرنده لاله لر واردی ؛
 کوللرده آتشین هاله لر واردی؛
 اوزاقدن عکس ایدن ناله لر واردی ؛
 بر آهو قابندن وورغوندر صاندم .
 رنك حسن اهردی آی ، اولکر، چن؛
 کونٹ - جان چکیشه ن - صولغون لبندن .
 او آقشام هریشی پنبه کوردم بن ! . .
 او یرك مهتابی کلکوندر صاندم ! . .

رضا توفیق

« شام غریبان ، ی بکندی بکزمی؛ او قوبورکن قیرلرک وحشی کوزه للکنده کی طاتلی
 سرادی ، کیزی برشهر اینجه لی دیو یورمیسکنز ؛ داغ ، طاش شاعرك هیجانیله
 یور یور کیدر ؛ هر آغا جک پیشنده کولکله سور و کله نیور ؛ اوتنها ویتیم یرلرده سرین
 بر دره نك نینیلری دیکله نیر؛ اورمان اینجده سون بر کنجلكك هجرانی واردر ؛ بلبك
 حسرتی ، فغانی داملا داملا دو کولوبور ؛ سرویلکدن شن برسك کولوشنی دیارز ؛

چيچكلر، قوشلردن بوسه ذيله يور؛ كاشاتك محبت اشتياقي روحلارك طاشقين ، دهرين
 وجدى كې ھېر عشلر ايچىندەدر؛ مغربى فرقت آتشي ياقپور؛ ھرقوشك اشى يىواسنە
 دونمشدر ؛ حيات ، افقلىردن چىكلىيور ؛ مغربە ياصلانان كوش بيله خستە ويتاب ،
 اربىمكەدر ؛ صېرە داغلر مورارييور ؛ اوكمزده غروبك قان رنكىندن قىزاران بر صو
 دورغونلنى وار ؛ آقشامك سياه ، مېھم بخارى ھر شئي اورتيور ؛ آرتق مادی حياتك
 فوقدە كې يز ؛ صو باشلرينى بلكەين كوزەل بر قىزك خيالى قارشىمزدەدر ؛ آقشام
 يىلدىزى يشىل كوزلرينە مفتون ، قىزاران مائىلكلردە پارىلدايور ؛ كوللردە سوسلو ،
 كوزەل لالەدن قرمزى بر ھالە وار ؛ اوزاقلىردن كان ھر ايكيلىتى ، قلىبدن يارالى بر
 آھوي دوشوندىر ؛ آي ، چن ، يىلدىز كونك صوانغون دوداقلرينى حىسرتلە آمر ؛
 بو آقشام نظرندە ھر شئ پنبە اورتولر ايچىندەدر ، مېھتاب بيله كل رنكيلى دوكوليور ...
 بو حىسلر « شام غريبان » دە اينچە ، كوزەل بر لسانلە سويلەنمشدر ؛ اوقويوركن
 طائىلى ھيجانلر دويارز ؛ شعر ، بودلبرلكە ياقين اورپرمەلردن دوغار!

شكىلى : قطعە اسمى ويرە بيله جكمز ايلك پارچەسندەكى برنجى ايله اوچىجى، ايكنجى
 ايله دوردنچى سطرلرك صوك ھجائزى قولاقلىمزدە عين صدائى براقەرق ييتيور ؛ ديكر
 قطعەلر برنجيدن فرقلىدور : اوچ اولكى سطرلرى بر برينە بكنر ؛ ھردور دنچى اولكى
 پارچەك ايكنجى و دوردنچى سطرلرى كبيدر ؛ « ضانم » فعلى تكرر ايدييور ، بوكا
 « رديف » دينير ؛ اصل اھميت دھا اول يازىلان كلەلرە عائددر ؛ « مسكون ، مشحون ،
 ممنون ، مدفون ، افسون ، مجنون ، محزون ، يورغون ، دلخون ، مفتون ، اورغون ،
 كلەكون » آرى برر كلەدر ؛ قولاقلىردە عين تائبرى براقير ؛ بونلرە « قافىہ » دييورز ؛
 اوحالە « شام غريبان » ك ايلك قطعەسندەكى برنجى ايله اوچىجى، ايكنجى ايله ھر پارچەك
 دوردنچى و نہابت برنجيدن ماعدا بوتون قطعەلرك اوچ اولكى سطرلرى كندى آرالرنە
 ھې قافىلير . بو شكە « ديوان » نامى ويريلير ؛ از صوكرە اوچ كوزەل مثال دھا
 اوقويە جقسكز ...

کلیبویه حمزه بك ساحلی

اوراده کی آيازمه

واپوراه چساق قلعه په درغرو حرکت ایتک اوزره کلیبوی اوکندن چکرکن دقت
ایتسه کنز صاغ طرفده برکوزهل ساحل کوردورسکنزکه بعضی یرلری یوکسک و متکبر
طاشلرله نظردقتی جالدر . اوساحلک الک مهم و الک کوزهل قطعه سی حمزه بك دیدکری
کوچوک وقومسال برقویدر . قویک غرب جهتی یته یوکسک طاشلرله محدوددر . بعضی
یرلرده یکریمی متره دن زیاده یوکسه لن اوطاشلر احجار بحریه دن و کوچوک مدیه بقو قلدندن
متشکل بر مجموعه آثار ماضی درکه تاریخ خلقتک عجائب ائندن باحث اولان صحائفندن عد اولونسه
سزادر . اودیشلی طاشلر، مصالح دینلن مرتفع بر موقع تمل دیرکری حکمنده در .
آنادولو یاقاسندن روم ایلی جهته کچن قهرمانلر، ابتدا حمزه بك ساحلنه چیقمشلر و ههصلاه
ده ایلک صباح نمازینی قیلمشلر . مولد صاحب سلیمان دده، فاتح مملکت سلیمان پاشا حضرتلرینک
فیرطنه لی برکجه ده قرق کشیله برصاله بینوب روم ایلی به کچیشلرینی تقدیر آتبریک ایچون بالارنجال

کرامت کوسته روب خلقه صویه سجاده صالمشسک

یاقاسین روم ایلی نک نجه همتله آلمشسک

یتنی سویله مش ایمش .

عثمانلیلرک شرفلی تاریخی بیلنر بو آوازه تقدیری او مملکتک افقندن ایشیدیر کبی
اولورلر ؟ اویرلرده باشقه بر حال وارد :-

اویرلرده کونش نخور فکرت بربری درکه

دوغار سودالی آقشاملر نگاه واپسیتندن . . .

اویرلرده صبا بریسته کار سرسری درکه،

بریشان نغمه لر پران اولور کویا اینتندن .

مبارک در اوطور اقلر ! . . غز ایتمش، شهید اولمش

اوساحلدن الک اول یول آچوب تکبیر آلان اولر .

مزارلر نابید اولمش ، آغا جلر هپ قدید اولمش،

مال آیت فتی بوکون ماضیدن ازبرلر .

وقوعاتك بولوب تاريخنى تنوير ايدر كويا
 نكاه آتشيى هر كيجه ، بر نجم شتابك .
 كفن بر سر چقبوب ارواح ايچندن قعر نايابك
 اوزون بر سر كذشت پر شرف تقرر ايدر كويا .
 دورر علويت اسلام جامد قبله كهنده ،
 توج ايلر آواز ظفر پيشنده محرابك ؛
 اولور نور تجلا روشنا جوسياغنده ،
 ده كز دن رنك فوسفوريسى عكس ايتدكجه مهتابك .
 مباركدر اوطوپراقلر ! . عبادتخانه لر واردر
 كه بش عصر ك وقوعاى سريلش آستينده ؛
 — ويرر عكس صدا كز دكجه — چوق ويرانه لر واردر
 كه معموريتك تاريخنى مدفون در زمينده .
 نظر ، جامد كورر لكن درونى شعر بر آهنگ !
 اوطاشلقلر كه مغلم در ، خيال تلر له مالى در .
 دوشوب دريايه موجا موج اولان مهتاب رنكارنك ،
 اوظلمت كهنده هر شب ملتحم فجر شب ايدر .
 اويور صمت ليالى كوندوزين عمقنده دويانك .
 مجلا سطحى بعضاً جلوه گاه ماه وماهى در .
 اوزاقلر هپ سراب اولمش وجود لاتناهى در ،
 تفكر لر ويرر ، مهم دورر افقنده دويانك .
 هنوز كون دو غمده دن سسلر كيزر انكين فضا سنده ؛
 ده كل در عكس تأثير صدا بر آغلان واردر !
 او وحشى ساحلى تحديد ايدن طاشلر حذا سنده
 توكنمز كره لر الهام ايدن بر چاغلان واردر .
 او مدو جزر كيم محسوس اولور هر شب نسيمنده ،
 ليالاك فحظه نى روحيدر ، آسوده ، خواب آلود . .

اویوکسک طاشلرک دیدار تخمور و بسیمنده ،
 بوتون کچمش زمانک نظره لاقیدی در مشهود .
 نه لر کورمش نه لر! .. یادنده در فرسوده اجبارک ؛
 عجب قاج دفعه ساحل بزمکاه و رزمکاه اولمش ؟
 تکائف ایله مش آقشاملری ادوار و اعصارک ،
 بوکون معبدلرک دیواری سرتاسر سیاه اولمش ! .

یازیلشدر شئون خلقتک هر یرده معناسی :
 اوستکستان پر عبرت مزارلق طاشلرندن در .
 زمینندن ییتن وحشی چیچکلر انسان اعضاسی ،
 چیزارنده شبنملر بوتون کوزیاشلرندن در .
 اوقوردم بر حقیقت صحنه دنیاده ، کوردکجه
 خرافات حیاتی منطیع طاشلرده ، ایزلرده ؛
 سوره کسر عمرمک تمثالی رؤیاده کوردکجه
 کزردی فکر چالا کم نهایتسر ده کزلرده .

ده کزلر ! پک کوچوک یاشدن بری مرآت اندیشه ؛
 ده کزلر هر زمان جولانکه فکر و خیالدر ،
 کهی را کده ، کهی پر جوش او حیران اولدیغم عالم ،
 نیم تمثال عمرمدر ، حیاتمدر ، مالمدر .

ده کزلردر بکا بر باشقه وارلق کوسته رن مرآت
 سراب زندکیده ، نشئه رؤیای هستیده .

نسیم صبح ایله بیدار اولور افقنده الیهامات
 زمان هجر و حسرتده ، دم پرشوق مستیده .

اویورکن قومرولر خاموشی دیجور هائلده ،
 لیال کنیج تنهایی اوطاشاقلرده چاغلاردی ؛

سرین بر یرده برآوده منبع واردی ساحلده ،
 اونک دهلیز تاریکنده دایم بر قیز آغلاردی .

دو کولمشد ر شب یلدا اونك کیسوی تارندن ،
 سحر بر نظره مخوریدر افق تجلایه . .
 اولوب شالهلر پیدا سرود تارمارندن
 شفق وقتنده عکس آییلر سواحلدن مصلایه .
 سکنز ییل ، بن اوحزن افزا تماشاگاه عبرتده ،
 دولاشدم شاد وآواره، بوکون دلخسته، مهجورم ،
 آرار دالغین نکاهم آشنا برچهره خلقتده ،
 اوطاشلقلرده ظاهر در ، اونك حسنیله مسحورم .
 اوساحللرکه حالا کوشمه کچمش زمان سویلر ،
 صحائف در قویوب قالمش کتاب خاطرآتمدن ؛
 ویرر عکس صدا هر دالغهی برداستان سویلر ،
 ییقلمش کاشاتمندن ، خیال اولمش حیاتمندن !

رضا توفیق

وزنی : مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
 تجربه ایدیکیز : « هیکل سعی » ک آغیر آهنگنه بکزمه مه یورمی ؟ بالخاصه تنظیآندن
 اولکی شعرلرده چوق کوره جکسکیز ؛ عربی وفارسی گهلرده اکثریا « سلطان ، پریشان »
 کبی « ان » له بیتن سوزلر مستثنی اولق اوزره « جا » ماهیتی بر هجاندن صوکره کلن
 جزملی برحرف ، وزناً حرکه اصابت ایتدیکی حالده ینه ساکن اوقونور ، فقط مصراعلر
 هجاعدنجه برر « کل » در ؛ اولردن برحرکه لك کوچوك امتداد ترك ایدیله مز ، اوحرفك
 حصه سی کندن اولکی - « جا » کبی تشکل ایتیش اولان - هجانك مدینه علاوه ایدیلر .
 « حمزه بك ساحلی » نده دوردنجه پارچه نك برنجی مصراعنده کی « اسلام » کله سی بویله
 اوقونور : صوکنده کی « م » حرفی ساکندر ؛ اولنده کی « لا » هجایی کندی حق اولان
 امتداددن فضله اوزاتیلیر .

بوشعرده طقوزنجی پارچه نك برنجی سطرنده کی « جزر » ، اوتجی قطعه نك ایکنجی
 مصراعنده کی « بزم ، رزم » کله لری ایکیشمر سا کنی حاویدر ؛ هر برینك ایلک « ج ، ب ، ر »
 حرفلری « ج .. ز ، ب .. ز م ، ر .. ز م ، کبی ، اصل حرکه لرینك حدندن
 زیاده چکیلیمک لازمدر .

« حمزه بك ساحلی » شكلاً هر قسمی دوردر سطرلق مختلف پارچه لردن مركب بر منظومه در. ايلك دورت سطرده کی « یری » ، « سرسری » یه ؛ « واپسین » ، « آئین » . بکزمه یور . « درکه » لر ، « دن » لر هرايکی قسمده بربرينك عینی در ، « شام غریبان » ده کچن « صاندم » فعلی کچی « ردیف » در؛ ایکنجی پارچه ده « شهید » ایله « قدیده » « ارلر » ایله « ازبرلر » قولاقلریزده عین تأثیری براقیور ، « اولش » فعلی برمعنایه دلالت ایتک اوزره مکرردر؛ « ردیف » دییه بیلر ز . « ارلر » ده ، « ازبرلر » ده صوڪ « لر » هجاسی تکرر ایدیور؛ فقط برنده جمع آداتیدر ؛ اوتکندمه فعل مضارعه عائده غائب شخصك جزئیدر ؛ عین معنایه کلز؛ بناء علیه « ردیف » ده کلدز ، آیری کله ده برنوع صدای حائر اولدینی ایچون « قافیه » دیمك لازمدر؛ اوچنجی پارچه نك برنجی سطرندبه کی « تنویر » ایله دوردنخیشنده کی « تقریر » ، صوڪ هجالی نيك صداسی اعتبارایله ، فرقمز کورونور؛ « شتاب » ایله « نایاب » ده به یلدر، کندی آزالرنده هرايکسنه « قافیه لی » دینیر؛ دیگر پارچه لرك ده ردیفی ، قافیه سنی بوصورتله آیرمقدمه کوچلك یوقدر ؛ تجربه ایدیکز .

« حمزه بك ساحلی » نك موضوعی نه در ؛ بوشعرده ماضینك ، تاریخمرك شرقه عائده وقارلی بردوشونش واردر ؛ هر کون قونوشدیغمز شیئرله بکزمه مه یور ؛ مثلاً بز کونشه طائلی برایوقوی اوزله ن ، دالغین باقیشلی یری دیمه یز ؛ برحسرتلی قیزك صوڪ نظرندن سودالی آقشاملرك دوغوشنی دوشونمك ده بسیط ده کلدز ؛ خفیف آسن روزکاردن سرسری برسته کاری خاطرلامق قولای اولماز ؛ برساك ایکیلیلرندن پریشان نغمه لرك اوچوشنی دویمق کوچدر ؛ کلیولینك کوکلزده یری هر کون دهافضله قدسیله شهرك بوویور ؛ اسکی غازیلر روم ایلی یوللرینی آچق ایچون اوساحللردن هپ تکبیر آله رق کچمشلر؛ اوراده حق وجهاد اوغرنده ئوللرده واردر؛ حیاتلردن هیچ برنشان براقایه رق چکیلمشلردز؛ هزارسز یاتیورلر؛ بوماتله شیمدی کویا اوراده کی آغا جلر بیله یشیلله نمه یور . برییلدیزك یانان ایشیقلى، هر کیجه اواسکی قهرمانلقلرك یادینی آیدینلاتیر ؛ ده کزك ده رینلکلرنده غائب اولان روحلر ، کفنلری باشنده ، ساحلره قدرکلیر؛ اوزون ، شرفلی برماجرا داستانی اوقور . . مصلاده اسلامك بو یوکلکی هر شینه حاکم بر وقارایله هیچ صارصیلمايان متین برآده کی دوریور ؛ محرابنك اوکندمه حالا ظفر هایقیریشلری واردر . .

بوجسلر، بك آچیق کورینورکه هر کونکی بسیطدویغولریزمه بکزمه مه یور؛ بوراده کی

لسان ، قونوشموركن قوللانيلان كچه لره نسيبله فضلہ يوكلودر ؛ سزذوقكزہ موافق.
بوليورميسكنز ؛ دوشونہ رك ، شعر ك لذتي دوييق ايسته يه رك او قودقدن صوكره بوكاقراد
ويرمكه چاليشكنز ؛ هر كسك عين شيئي سومه سي قابل ده كلدر ؛ ادبياتدن رياضي قطعيت.
بكلنه من ؛ كيمسه نك ذوقه تحكم ايدمه يز ! .

ديوان

فلاكت باغنى كزدم سرسرى ،
فرياد وزارى دويان قالماش :
آرادم شاهين يكيث ارلرى ؛
ياندقلىرى يردن نشان قالماش !
قاپيلر قاباشمى ، باجالر تومز ؛
كيمسه جك اوچولده برقويون کوتمز ؛
آغاجلر قورومش ، بلبلر اوتمز ؛
بايقوشلرده بيله فغان قالماش !
كللى صولدورمش كدر ياشلىرى ،
قارالر بورومش ياسلى ياشلىرى ،
كويلرى قوشاشمى منار طاشلىرى ،
سسسه سس ويرن برجان قالماش !
طالعك اويامان قاتلى اللرى ،
اشندن آيرمش هپ كوزه للرى ،
شهيدلرله دولمش غربت ايللرى ،
قان آغلامادق برجوان قالماش !
خاندان كشيلىر هپ يوقسول اولمش ؛
دشمن قايسنده باغلى قول اولمش ؛

اونازلی کلینر شیمدی دول اولمش؛
 جمعیت داغیلمش ، جانان قلامش !
 هیچ آکیلماز اولمش آتالر آدی ؛
 بیشیکده براقش آنا اولادی ؛
 قیریلش یتیمک قولى قامادی ؛
 ظلم پنجهسندن آمان قلامش !
 دشمنک ستمی یورکلر اُزر ؛
 بوقهرایله آدام جانندن بزر ؛
 کلشنده یابانچی کوپکلر کزر ؛
 اُرلر میداننده انسان قلامش !
 سر حق آشکار هر بهانه ده ؛
 کل بیترمی آرتق بو ویرانه ده ؛
 شو خراب اولاسی مآتمخانه ده ،
 بزدن اوزکه غریب مهمان قلامش !
 هی رضا ! نه عجب سودایه دوشدک ؛
 اصلی ، فصلی یوق بردعوايه دوشدک ؛
 وطن اوغرنده بیک بلایه دوشدک ؛
 هپ مزارلق اولمش وطن قلامش !

رضا توفیق

دیوان

ایصنر ایلارده

دون کیجه یأس ایله کندمدن کچدم ؛
 تسلی ارادم خخانه لرده !

بخت دون الندن بردولو ایچدم ،
او نشئه قالمش پیمانه لرده

اوکسوزم ؛ بوایلده نه یولداشم وار ،
نه آنام نه بابام نه قارده شم وار ؛
نه یامان طالم ، دردلی باشم وار ..
دیلدن آکلار یوق بیکانه لرده ...!

چولمی در یویارب؟ سس یوق، صدایوق،
کلشنلر بوزولمش ، بوی وفا یوق ؛
أولری دولاشدم ، بر آشنا یوق ،
آی بالقیر [۱] اویصسر غمخانه لرده!.

غیب اولمش نینه مک یشیل مزاری ،
روحده تیره یور فریاد وزاری .
بو ألم باغئک یوقی بهاری ؟..
مانم قاناد کرمش بوش لانه لرده!...

کولره صوصامش آهولر کلیر ؛
غربت ایللرندن قومرولر کلیر .
بییق تربه لردن هوهورلر کلیر ،
کوآرچین دم چکر ویرانه لرده ..!
هر نه به دوقونسهم زخم رقت وار ؛
نه یانه باقینسهم رنک فرقت وار ؛
چالنانیر آغلار بر آه حسرت وار ،
صولرله چاغلایان ترانه لرده

[۱] اصل تورکجه ده بالقیر ، ضیانک نموج ایدوب چالقالامه سسته دیرلر . بو ، بر تعبیر معروف اولمق اوزره دائماً قوللانیلمقده در؛ یاز آقشاملری اوزاقده ، افلرده آراسیره شمشک کی تجلی ایدن علامت جو به « یالقیش اوینا یور! » دیرلرکه شمشک کی یاغموری دعوت ایدر بر علامت اولمق اوزره معتبردر . (اصلدن)

کیم اولدی ، بیلیمدم ، بوحاله سبب ،
 آغلارم ، امیدم هبا اولدی هپ ،
 بنده کی سوزدل وارمی در عجب ،
 طوتوشوب جان ویرن پروانه لرده ؟
 هی رضا ! ایچکذه عشق اودی یانار ؟
 براو کماز یارا وار ، دینه یوب قانار ؟
 برکون کلیر سنی یتیم لر آکار ،
 دیللمده دولاشان افسانه لرده ! ...

رضا توفیق

دیوان

جاناندن آیریلدم ، خسته یم جانندن ،
 ایلر غمیت ایلده یارامی باغلار .
 خیلی در ، آواره دوشدم وطندن ،
 هجرانه باغری می قایغولر داغلار .
 ننه باغچه لرده سیران اولدی می ؟
 کوزه لر بزمنده دیوان اولدی می ؟
 بوزولوبده یوقسه ویران اولدی می ؟
 کولک سنده کووهم بیتیرن باغلر ؟
 فرقی وارمی بدن شیدا بلبلک ؟
 بنده مفتونی یم برغچه ک . .
 طوتامام زارینی بودردلی کوکک ؟
 ایچمده کیمسه سز براو کسوز آغلار .
 سن او کسوز وطن ، سن ! . سودالی آنا !
 کوکمدن ایکله بن هپ سنسک بکا ؟

نه نازلی انیدلر ویریردم سکا . .
 کجیدی بوسبوتون شیمدی اوچاغلر ؟
 غمکه بوش کچن شوزمانده ،
 اینک عکس ایدر هر فغانده ،
 اسمکی آ کدقجه کوش جانده
 روحه آشنا نینیلر چاغلار .
 هی رضا ! آه ایتم شوطاشلر اریر ؟
 طالع نه عجب جلور کوسته ریر . .
 وطن حسرتیه بکا سس ویریر ،
 سکودلی دره لر، دومانلی داغلر !

رضا توفیق

دیار فصول

کاروان راه تجریدز خطر خوان چکوب
 کاه مجنون کاه بن دور ایله توبت بکلرز
 فضولی

بو آون ، فضولی ، مصائبناه اولان تر بهك ،
 غموم ایچنده ، آمینم که ، آغلایور بزسر ؛
 اوینوای فراق که مسکن ومدفن
 وطن ده اولسه غریب یتیم تاریخیز !
 کوروشمه دمسه ده اصلا منار زار کله
 روان پاکی کورددم ، کزردی هر یرده ؛
 اوت فضولی ، سنک روح ناله کار کله
 زمان زمان دولاشیردم او وکسوز ایللرده !
 سنکله بن دولاشیرکن کورر و آغلاردم
 ارمیکسر وطنک حشر اولان سفالتی ؛

سکوت ایدردی تولورکن ده اویله آکلاردم
که خوف عار ایله کیزلردی هر مدلتی .

محاسننده نمایان ملال خسرا نی ،
کلیندی صانکه او بر کریمه زار هجرانده ،
جهانه عمر آقیدیرکن زواللی پستانی ،
قائار دورردی ملوث دهان کفرانده ! .

سلیمان نغیف

ندیم — دلستان

ندیم — دوام ایله — : — فقط سنک کوزدم ، عادتاً ملاک وار ؛
بر اضطراب نهانکمی وار که کل ونکک
بر آرز اوچوق کبی . . . یورغونمیسک ؟ نیچون بو قدر
سکوت ایدوب دورییورسک ؟

دلستان — دالغین — : — بولیل آهنکک

مال شعرینی ، شعر ضمای دیکله یورم !
— ندیمه باقه رق : سنک سسکده ، سنک سوزلر کده صانکه ندیم ،
اوزاق وروحه یاقین بر صدایی دیکله یورم . . .
خیاله منقلب اولمش بر آشنای قدیم
سسکده روحه برشی فیصیلدا یور . . .

— الیه اوزاقلری اشارت ایدرک : — اورادن ،

او هیچ اونو تماردیغم پنبه ، مائی یوردیمزک
سهایه ، خیره یاقین ، قارلی داغلرندن آقان
کوموش پیکارلری . . . کوربوز ، وقوز ، اوزون ، موزون
آغا جلرنده اوتن قوشلر ، آه اوقاققاسیا
بوتون سرود تسلیسی ، هپ حظوظیله

قولا قلمده و قلمده چاغلايور كويا...
نم كوزل وطنم !

ندیم : - حسنه سرمدی حجه !

دلستان : - ندیم، اویرلری کوردکی ؟

ندیم : - کورمه دم، لکن

دیار حسنی کورمش قدر طانیر، بیلیرم ؛

فاصل بو مسقط هجران روح اولان خاکک

بوشوره زار ظلامنده چیرینان فکرم،

ریاض عدن الهمینک آشنا سیه،

فاصل ملکاری بررؤیت تحسسه

کورورسه ایشته اوخاکی مثال فردوسه

بن اويله محرم ومشتاق !

دلستان : - آه، اوت سویله،

بیاض، کوموش کبی مرمر، یاتاقولنده صولر،

فاصل هپ اینجی والماس رشاشه لرله آقار !

فاتح علی

ظاوعدن اول

اویور نجم سحر آغوش کلکوننده اسحارک،

بو بر تمثال افلا کیسیدر افکار بیدارک،

صبا اشدکجه غشی ایلر نی بویله ازهارک

که حالا پای انسان ده که من داغلرده بیدادر .

کلیر اعصاردن هر دالغه بر شعر مشکدر،

کیدر ادوار استقباله قدرتدن موکلدر ؛

بتون اجرام الهمیادن مصنوع هیکلدر
 کبی نطق وزبان منظومه خوان صنع مولادر .
 چنلر ، جویلر ، قوشلر بوتون لب برب الفت ؛
 دکز فکرت نما ، کهسار دوشا دوش علویت ،
 قیلار مجهول برسس ، برصدای مغنوی دعوت
 بی آفاقدن مھرایه ، صحرادن بوادی به .
 یمینم دشت بی پایان ، یسارم برخیاباندر ،
 بهار اک سرمدی فیضیه فوقده نکهباندر ؛
 بر آھنک نہانی* محبتله شتاباندر .
 جبلدن چاغلایانلر ، رودلر آغوش وادی به .
 افق ماوای سودادر ، شفق کهواره خولیا ؛
 عیاندر کاه خونین کاه کلکون صفحه دریا ،
 بورنک نامعین ظل استقبالدر کویا
 اوجارکن ساقط اولمش ارضه شہال عروجندن .
 بوالجان سحر فوقده علوی بر صدا دویدم ؛
 بر آھنک سماوی ، بر ندای آشنا دویدم ؛
 ایشدکجه اونی روحده میل اعتلا دویدم ؛
 کلیردی کائنات شعرك اک یوکسک بروجندن .
 بوسس شعر بلندکدر ، اوت ، ائی شاعر اعظم ،
 چوجوقلقدن بکا تلقین علویات ایدر مردم
 « دوز قارشیمده مردم شعردن مصنوع برعالم » .
 سریر حشمتک موضوع بالاسنده اھرامک ،
 خایر ، برج دھا فوقده در کرسی* آرامک ؛
 سنکدر اک بلندی سائنات پاک الھامک .

« طلوعدن اول ، منظومه سنك وزنى : مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن در ؛
أفلك ككندندن اولكى هجايه وصلنى ، « جا » كجى تشكىل ايدن هجاء لك متعاقباً كلن « ق » لرده كى
صدائى آله رق بر آز دها اوزاتلديغى ، اضافى ، وصفى كسرء لك اوزون وياخود قيصه
اوله بيله جككى اونوتمايكنز . بو صورتله تطبيقانده هيچ تردد ايدلنز ؛ اك كوچ قطعه يى
قارشىلاشدير بيورم :

مفاعيلن	مفاعيلن	مفاعيلن	مفاعيلن
كلير اعصا	ردن هر دال	غه بر شر	مشكلدر
كيدر ادوا	ر استقا	له قدر تدن	موكلدر
بوتون اجرا	م الھيا	تدن مصنو	ع هيكلدر
كه بى نطق و	زبان منظو	مه خوان صن	ع مولادر

منظومه نك وزنه موافق ، آغير موسيقى ، خلقتك اسرارينه ياقين براداسى وار .
خياللى فضلہ قويودر ؛ (منظومه خوان صنع مولى) ، (آھنك نہائى محبت) ، (سانحات
باك الھام) تركيبلى بؤكون يازدمايز .

صباحك كلكون آغوشى ناصل بر خيالدر ؛ سحر ييلديزى اويويه بيليرمى ؛ « بو ،
اويانىق فكلر لك سھاوى تمنايدر ، حكمنى ويرمه سندن آكلاپورز ، « تشبيہ » ايديبور ؛
طرفينى ، مشابھت وسيله سنى يعنى « وجہ شبيہ » ي دوشونبكز . « هنوز انسانلرك
بيله مديكى داغلرده آجيلان چيچكلرك قوقوسى بى غشى ايدر ، ديور . بو فكلرك
ايك بيتله علاقه سى وارمى ؟ بو نوع منظومه لرده اوله بر مناسبته احتياج حس
ايديبورميسكنز ؛ دالغه لر ، اسكى اعصارى دولاشه رق ناصل كله بيلير ومستقبل دورلر ناصل
كيدر ؛ ييلديزلى ، الھيادن مصنوع ، جناب حقك صنعہ قارشى ديلسز منظومه او قوياں
برھيكل كجى كوستريور ؛ بونلرى ناصل ايضاح ايتلى ؛ چنلره ، ايرماقلره ، قوشلره
دوداق دوداغه كلش صميمى برالفت اسناد ايديبور ؛ ناصل آكلاملى ؛ ده كز « فكلر تما
اوله بيليرمى ؛ داغلرك اوموزلى ندر ؛ بهار ناصل فكلھيان اولور ؛ داغلردن چاغلانلر ،
ايرماقلر محبت آھنكيكه قوشه بيليرمى ؛ وادينك آغوشى نديمك ؛ (افق ، سودايه مأوا ،
شفق ، خويلايه بشيك) تعبيرلى ناصل ايضاح ايدلى ؛ بر مېھم رنك وار ، بونى استقبال
قانادنن اوچاركن ارضه دوشمش بر كوكلكه عد ايديبور . بيتلرنده بسيط وطبيعى حياتك
فوقدہ ، صنعى دھكل فقط على العادہ حساس مرزہ اوزاق ، اسرار ايله متوالى تصورلر

کورو یورمیسکز؟ سز یاز صباڤک طاتلی سرینلکی ایچنده هیچ بویه دوشومه دیکز
ظن ایدرم؛ فقط بومنظومه ده کی مصراعلر، افسانه عالمترینک موسیقیسی آغیر بر آهنگ
ایله سوروکل یور. خیالده برکنیشک واردرد. ده کزده اینجیله ن تیره یشلری کورمه یور؛
انکینلرده کی دالغلری، یوکسک داغلرک اسرارینی آکلامق احتیاجی حس ایشدر؛
بونلری دویو یورمیسکز؟ بوتون سحر الحانی فوقده شعر کائناتک الک یوکسک برجلرندن
کلن آشنا برسس، ساوی برآهنگ ایشیدیکنی سوبله یور؛ بو، حامدک صنعتی ودهاسیدر.
فائق عالی بکی شکلاً دهایی، وزنه حاکیتی برآز ده قوتلی، حتی افاده لری مصراعدن
مصراع کچورکن ده اویناق وانخالی بولویورز؛ لکن عبدالحق حامد بکه فضله مطیع
قاله رق یازیور؛ شعرلرینک آهنگی، تصورلرینک انکینلکه یاقین اعتلا حله لری مقبر
شاهزینه چوق بکزه یور. مقایسه ایدیکز: «کرسی استغراق» ایله «طلوعدن اول» ده
وزنلرینک عینی اولیشدن باشقه ده برابطه بوله جقسکز. ذاتاً (دوزقارشیمده اول دم
شعردن مصنوع برعالم) مصراعنی حامدک «کلبه اشتیاق» سرلوحه لی منظومه سندن آلمشدر.
بو اقتباسه برنوع «تضمین» دینیر؛ بر چوق مثالی کوره جکسکز!

الاقصره [۱]

- هوا آغیردی فقط پک دوقونما یوردی صیجا ق؛
- غروب و واردی اساساً یاربم ساعت آنجق .
- یاقیندی ساحله مهمانی اولدیغم مسکن؛
- یاواش یاواش اینیوردم آغاجلی برتپه دن .
- او، نیلی قویته چکمش یشیللن وادی،
- که یوق خزان صفحاتنده عمرینک ابدی -
- اوکده نامتناهی زمردین موجات
- دوکوب دوکوب اوزایور: صانکه برسر اب حیات !

[۱] الاقصر، قاهره نك آلتی یوز کیلو مترو قدر چویننده، نیلك ساحل شرقیسنه دوشن بر
موقعدرکه اسکی مصریلردن قاله پک چوق آثارملاک اوله بی ایچون سیاحلرجه معروفدر. آشاغیده
اسمی کله جک «قانوناق» ایسه بزم آت میداننده کی دیکیلی طاشلرله دولودر (اصلدن)

ته یال و بال مطرا ، نه امتداد مدید !
 بویال و بالی سمان قوجاقلایان خورشید ،
 که نیلی شرقه آلمشده غریبه کچمشدی ؛
 افقده صوک لمعاتیله بارلایور شیمدی ..
 فقط ضیاسنه حالا تحمل امکانشز .
 صولمده بریویوجک خرما وارکه یاپ یالکمز ..
 زمینی خیلججه مائلده اولسه ، چاره سی نه ؟
 بوروندم آرتق اونک ظل پاره پاره سنه .
 بوتقطه دن نه مهیج فضا به دوغرو نظر !
 برر قاناد ایکی ساحلده یوکسه لن اووالر :
 نکاه اوزاندیمی برکره دوش ساحرینه ،
 خیال اوچوب کیدیور ، باشقه عالمک برینه !
 زمینه شیمدی ، او کوندوز آله و صاچان آفاق ،
 ایللیق ایللیق دوکیور بره وای استغراق .
 کولومسه یور یوزی آرتق محیط ریانک ..
 محاطی ، چونکه ، سمان اینن بوچاغلا یانک .
 دمنیکی صسته بدل خنده چینلایور یریر :
 کولومسه یور قوچه وادی ، کولومسه یور تپلر ؛
 کولومسه یور صوبی طیرمانق ایسته یوب اوتهدن ،
 اوزون کوره کلی قایققلاله بریویوک یلکن ؛
 کولومسه یور بریدن کولکلر دوکوب نیله ،
 اوتل بنالری اطوار امتنایله ؛
 کولومسه یور قییلردن بش آلتی خطوه قدر
 ایچرده ، ایلی صیریققلاله ایشله یین قویولر ؛
 کولومسه یور صوبی قبربه یله آقطاران فلاح
 کولومسه یور بونی عمرنده کورمه یین سیاح ؛
 کولومسه یور چالیققلاله اورتولن دره لر ؛

کولومسه یور صایسز تارلالره مشجره لر ؛
 کولومسه یور دره لردن بالق طوتان ، چیلای
 چولوق چوجوق صوینی کچه یله آقپاروب دوره رق .
 صبا حلین دولاشوب کوردیکم او هیکلر
 که سرمدیته چیلغین زواللی حرص بشر ،
 قلوبه نقش ایده جک یرده یاد رحمتی
 فضا یه قازمق ایچون ظل بی کرامتی ؛
 دیکوب ده هر قایادن بیک حیاته سنک مزار ،
 بوقور قولقلره وحشته ویرمش استقرار ؛
 که سجده لر ایده جگمش آیقلرنده زمین ،
 که عرشی تیزه نه جگمش آلینلرنده کی چین !
 فقط زمان دینیلن دست کبریای مهیب
 بوقهرمانلری ایتیش که او یله برتادیب :
 نه انف نخوتی قالمش قیرلماق نه قوی !
 جوار عبرتی انقاض لاشه سیله دولو .
 نه چهره لرده مهابت ، نه جهه لرده غرور ؛
 سلیک خطوطنه چوکش بوتون مال فتور .
 عدالتک بوقدر بی امان تجلیسی
 نکاه زائر ویرمکده مرحمت حمی .

اوت ، مزاری او هیکلرک اوزاقدی بکا ؛
 شووار که منعطف اولدقجه کوزلرم او یانه ،
 کولومسه یور دییورم اونلرکده چهره لری ؛
 کولومسه یور قوجه برمعدک بییق کمری .
 کولومسه یور صاغه باقدقجه قارشیدن « قارناق » ،
 کولومسه یور اوستونلرکده نیله مستغرق ،
 ظلال رعشه نماسیله اوینایور امواج .
 کولومسه یور ، داغینق باشلرنده آلتون تاج ،
 صباه فورچه اوران خرمار سواحلدن .

اوطورمش اولدیغم آسوده سطح مائلدن
بر آ ز یوقارده کی چارداق بیجملی کولکه لکی
فانسله کورمک ایچون قالفهیم ، دیدم ... نه آیی !
فرانسز ، انگلیز ، آلمان ، اون اوچ قدر سیاح ،
اوچر بشر کومه اولمشلر ، ایگله یور اقداح !
برنجیلر کولیور .. چونکه جیب مشحونی ،
یرندن اویناتیور کائنات مدیونی .

ایکنجیلر کولیور .. همده حقیدر ، کوله جک .
جهان برامرینه آماده .. «تول !» دیسین توله جک !
طوتوشدیروب بوتون اقوامی قارشیدن یاقیور ؛
چلیکله طاش اوروشورکن حریف چوبوق یاقیور !
اوچنجیلر کولیور .. چونکه زور بازوسی ،
نه دیرسه «دوغرو!» دینن برکفیل ناموسی .
بشرکه قوتی بخش ایتمه یور هنوز حقه ؛
نه چاره وار اونی قوتله آلمدن باشقه ؛
زونیمسک ؟ یالکنز آغلامق سنک حقک !.

أوت ، بوساحه جوشک ، بوجوش اذواقک
ایچنده بن ، یالکنز بن زواللی کوله یورم ..
اوطورمش آغلا یورم ، آغلا سه مده معذورم :
وطن جدا کبییم جدیدک دیارنده !
نه طور اغنده شو یوردک نه جویبارنده
بر آشنا صهی یاخود بر آشنا ایزی وار !
صدامه بکله دیکم عکسی ویرمه یور اووالر .
بیله یدم ای قوجه شرق ، ای جهان دورادور ،
سنک نره کده کی اولادیکک نصیبی حضور ؟
باشک بلالره کیرمش ، الک ، قولک پامال ؟
ایچکدن اسدیمی برکون هوای استقلال ؟

کوردی می دبیہ قارشیمده مسلمان یوردی ،
 بوتون دیاریکی کزدم ؛ آیاقلرم دوردی ..
 یابانجی سسلری کلدکجه رهکنارمدن ،
 هب انکسار امل طاشدی روح زارمدن !
 وطن جدا اولهیم سینهسنده اسلامک ؟
 بو یوقی ؟ اک آجی برانتقامی ایامک !
 بنم ایلرله دی عمرم ، دوشوک قولم ، قانادم ؛
 بوانتقامی چالیشینده آلسین اولادم .

افقده شیمدی کونش سونمک اوزره سالانیور ؛
 شو وارکه چهره سی حالا پاریل پاریل یانیور .
 برآز کچنجه ، شعاعات واپسینله
 دیکیلدی پیش نکاهمه آنسیرین نیله ،
 میاهه رعشه ویرن برعمود نورا نور .
 فقط بوظل مباهی ، یوانطباع وقور ،
 — که چوق زمان قاله جق صاندم امتدادندن —
 بش اون دقیقه ده نیلک سیلیندی یادنن !
 یازیق ، اوکولکده میلیارله ظل نایابه
 قاتیلیمق اوزره آتیلیمش مکر بو کردابه !
 کورونمه یور کونش آرتق ، اوکنده پرده جبال ؛
 اوشیمدی باشقه افقلردن ایتدی عرض جمال .
 آجیقلی روحنی مغرب حزین حزین دوکدی ؛
 زمینه شام غریبان یاواش یاواش چوکدی .
 ده کیشدی چهره سی نیلک : اوکده آز قومرال ،
 دمیکنی ظل ستونک یرنده پک قویوآل ؛
 برآز ایلرده ، فقط ، عادتا قارا کلقدی .
 بورنک ماته داغلرده آشنا چیقدی .
 قاراردی باقدم اوزاقدن دومانلی جبهلری .

وداسی مغربك آرتق قوجا قلامشدى یرى .
جین اسمر وادیده تیره دیکه ظلال ،
اویاندى روح غریبده بر خیال محال :
جهان صامتی قارشیمده آغلایور صاندم . .
او کولک لکدن اینوب نوره دوغرو طیرماندم .

محمد عاکف

نجد چوللرندن مینیمیه

نار بیضا کیلوب اوکله زماننده کونش ،
تپه سندن دوکویور ییتنه آفاق آتش !
ییلدیریم یاغموری شکلنده اینن حزمه سنه
سپر اولمش یانیور چولده کی چیللاق سینه .
صنعتک سیرینی رسام ازلدن اوقویان ؟
روح معصومی بوتون خلقی کندنده دویان ؟
شیمدی یرلرده شفق ، شیمدی بولوتلرده بهار ،
شیمدی طوفان ضیا ، شیمدی کوپوک ، شیمدی بخار ،
شیمدی غمخور تفکر ، اوزانان انکیلر ،
شیمدی یالچین قایالر ، شیمدی قووقلر ، اینلر ،
شیمدی دالغین دره لر ، شیمدی ظلال عمانی ،
شیمدی برواحه چیزن ، شیمدی بوتون الوانی
طوبلایوب ماوی الکدن کچیرکن ، عریان
قوملرک اوسته بیک دورلو بدایع دوقویان
اوکوزمل سینه ، اوچول ، شیمدی نه قورقونج اولویور :
برجهنم که اوزانمش ، دیلی جیقمش صولویور !

نه زمينده سزرسك نه فضا سنده حيات ؟
 آم بر نك حيات اولسه ده كورسه م ... هيات !
 بگزى كولنده اوچوق .. زده اوماس ماوى سبا ؟
 ينه پيچاره نك اوستنده اومزن حما !
 يورولوب تيرمه دن ، صانكه ، دالاركن محوم ،
 كيزلى نوبت كېي زردنسه چيقوب باد سموم ،
 ده شيور باغرينى جوك ، اشبور ، آقطاريور ؟
 اوزمان ايشته محيطانى آله ولر طاريور !
 بر آووج كولكېي منته ورن قويتولرك
 يالا بور ، پارچه لايور كوكنى بيكلرجه فرون !
 نه صولوق وار نه ده سس .. بادي نهك حالى خراب !
 چاغلايور ساده افق لرده كي آواره سراب ؟
 برده چاك سسلرينك دالغه لانان تكرارى .

كيجه دن كيرديكي دهشتلى مفيلا تراوى ،
 كوندوزين كچمك ايچون قافله اولش دوره لر ،
 اكريلوب بوكروله رك يانغينه دوشمش اذدر
 اضطر ايله نه مزعج اوزانوب قيورانيور !
 اينيوركن يانيور ، طيرمانيوركن يانيور .
 يا اوصيرنده كي يوزلرجه هيولاي بشر ،
 آتشرين دالغه لر اوستنده يوزن بر محشر
 كه بوانكينلري طي ايتك ايچون چالقانه رق
 كيديور بولمايه ، هيات ، يشيل برطوبراق !
 بوقى اى باغرى يانيق چول ابدى بابلك ؟
 زده در واحه سى يارب بوسرايستانك ؟
 نچدك اعماقه دالمش ، ايكي آيدن بريدر ،
 قوجه بر قافله ، مجنون كېي خائب ، خاسر ،
 قوشويور ، مرحمت ايت ، بادي نه دن بادي نه ،

کوروروم ، برکون اولور ، خیمه لایلا ، بی دییه !
نه دوام ایتمه یه آرتق ، نه ده آرامه شکیب ...
برایلیق کولکه ، الهی ... اوده اولمازسه نصیب ،
قالایور ساحل مقصوده وصول امکانی .

یکیدن جوشه کلیرکن بر آله و طوفانی ،
قارشیدن « قبه خضرا » [۱] ایدیورمرمی ظهور ؟
اوناصل هیکل دیدار ، اوناصل جبهه نور !
اوله برطورکه : هر لحه استغراقی ،
اوله دن چاک تحلی ، سوزویور خلایق !
ابدی فجرینی کوردکجه پریشان لاهوت ؟
ظل عمودینه دوشدکجه کونشله مبهوت !
صانکه فیضای تحریده یانان ارواحه ،
سایه لر دوکمک ایچون سدره دن اینش واحه .
اوجهنم کبی وادیده بوجنت کوزهل !
اک بویوک شعر تضادکیدر ، ای حسن ازل ؟
سکا بر مصرع برجسته در ایتش که سنوح :
دویار اما وارده ماز یوکسه لن آهکنه روح .

*

مناخه [۲] دن کیوردق ، ایکندی اولمشدی .
چیقنجه قارشیمه جانانمک یشیل یوردی ،
کوزم قاراردی ، آتیلدم حریم جاذبنه :
یاروب جماعتی ، دوشدم دیرکلرک دینه .
صوکنده بر یره لکن کومنجه وارلفمی ،
ردای خشینه حس ایلدهم صاریلدیغمی .
پاواش پاواش اودمین دویدیغم ده رین هیجان ،

[۱] مرقد نبویک اوزرنده کی قبه (اصلدن)

[۲] مدینه نیک اورتیه سنده بر میداند که قافله لر دوه لرینی اوراده چو کدور لر . (اصلدن)

ایچمدہ دو گدی دہ برر عشہ قویدی روحدن ،
 کہ خلقتمدہ کی ہر ذرہ آری اور پردی !
 اوکمدہ سینہ یہ چکمش خشوعی ، تیرہ ردی
 زمین زمین قہار ان صفلیہ کونا کون
 ظلال جامدہ حالندہ ، برجہان سکون !
 اوت ، او قوس قوجہ عالم ... تونسلی ، افغانلی ،
 ترانسواللی ، بخارالی ، چینلی ، سودانلی ،
 حبشلی ، خیوملی ، کاشغری ، یرلی ، ہر سکی ،
 سرندیبک ، جاوانک ، مغربک بوتون شکلی ؛
 خلاصہ آندینی قوللر محیط فرییدن
 جہان جہان دولاشوب ، منہای شرقہ کیدن
 اودودمان کریمک صایلماز اولادی
 حضور ایچندہ براقش بو محشر آبادی !
 نہ منظریدی ، الہی ، او ہرج و مرج صموت !
 کہ وجدہ کلدی تماشادن آنسزین ملکوت :
 خروش ایدوب بشی بردن یانیق منارہ لک ،
 خدای باغریہ باصمش ییغین ییغین بشرک
 کومولش اولدینی عمانی دالغہ لانیدی ؛
 دمنیکی محشری ایکلتدی ، صوری آکیدی !
 برنجی « اشہد ان لا الہ الا اللہ »
 ندالریہ دوزنکن سایہ دوغرو جباہ ،
 دو یولدی مرقد پاک کدہ ، عین اقراری ،
 دہرین دہرین کن آوازہ لرلہ تکراری .
 بوکون او معکسہ دونمشدی جہہ لر شیمدی ؛
 اونک صداری آرتیق محیطہ حاکمدی .
 ایکنجی موج شہادتہ عین عکس مدید
 خدای ابتدی زمیندن ایچین ایچین توحید .

اوچنچي اولدى شهادت كه : طوتدى ابعادى ،

محمدك ابدیت كزین اولان یادی .

نه غلغلهدی او یادك پینده دالغهلانان !

ناصل اویانمادی بيلمك اویقودن جانان ؟

محیطی بونجه زماندرکه ایلکه یورء آزی ؟

قیام حشره قدر یوقسه هیچ اویانمازی ؟

ناصل صیغازكه ، الهی ، خیاله ، ادراكه :

شو خوابگاهی در آغوش ایدن دمیر شبکه ،

— یرندن اوینامایان آهین وجودنده —

بوتون بو جوششی اور پر مه لرله دویسونده ؟

او مهربان ازل ، روح نازنینیله ،

اویانماسین قوجه بر محشرک انیشیله ؟

مناره لر بیکیدن « لاله الا الله »

ترانه سیله جوشارکن ، آیاقلارنوب ناکاه ،

کوروندی یرده کی صفر حضور مولاده

یا ییلدی ولوله سز بر ایکیلی ابعاده .

او کده امت مظلومه سیله پیغمبر ؟

کوزمده سیل کبی یاشلر ، ایچمده تیرمه لر ؟

نه اختیاریمه صاحب ، نه اعتیادیمه رام ،

بو کردباد عباد اورته سنده بی آرام ...

اویانمشم كه : او دهشتلی کردباد ، او خروش

سکونه منقلب اولمش ده بکله یور ، مدهوش .

اینتجه یرلره محفلدن عاقبت بر این ،

بوشاندی کیتدی او بیکلرجه سینهدن « آمین ! »

بو یون بوکوک ، قول آچیق آسمانه ، کوز قاباتیق ؟

نه ایلکه یور او جماعت ، نه ایلکه یور آرتیق !

فضایی دولدوران اللرکه حقه یالواریور ؟

یاروبده لوشنی بر متکای نور آبیور !
 بو باشقه باشقه لسانلر ، بو هر ج و مر ج آواز
 برر نیاز ایدی مولایه . . همده عین نیاز !
 أوت ، شو اوکده دوران اختیار سرنیدیلی ،
 یا آرقه صفره دوشمش زواللی مغریلی ؛
 دالوب دالوب کیدیورکن سمای مر حته ،
 کرک بو عالمه عائد ، کرکسه آخرته ،
 نه ایسته سین که ، برابرجه بنده ایسته مهیم ؟
 شو بن که . . هر برینک آیری آیری قارده شییم .
 ازله قاینانشان ارواحه آیریلق وارمی ؟
 جهان ییقیلسه بو وحدت یرندن اوینارمی ؟
 اولنجه منبریمز ، عرشمنز ، خدامنر بر ؛
 بنمده بکله دیکم نور اونکده غایه سیدر .
 او نوری کوندر ، الهی ، عصرلر اولدی ، یترا !
 بونالدی ملتک آفاقی ، بر صلاح ایستر .
 عنایتکله خلاص ایت که ، دالغه دالغه ظلام
 ایچنده قایناماسین چارینوب دوران اسلام !
 بو سجده کاهه قابانمش یانان یورکلر ایچون ؛
 بوتون صولوقلری فریاد اولان شو محشر ایچون ،
 حریم کعبه ک ایچون ؛ سرمدی کتابک ایچون ؛
 عوامکده کی آیات بی حسابک ایچون ؛
 نصیب دائمی خسران کیلشم امت ایچون ؛
 شو خالک پاکه بورونمش سمای رحمت ایچون ؛
 بر آز افقلری کولسون جهان اسلامک !
 حدودی یوقمی بو بیتنر ، توکنمز آلامک ؟
 او ، چونکه ، عالمه حاکم یگانه قدرت ایکن ،
 بر انقلاب ایله محروم اولنجه عزمندن ،

أسارتك نه قدر شكلى وارسه قاتلاندى . . .
 وطنلرنده غريب اولدى كندى اولادى !
 اوعزى مى سن ويره جكسك كه آيله سين سريان ،
 صولوق بكنز لره قان ، ايكله ين كوكسلره جان .
 اوروحى ويركه ، الهى ، قيام ايدوب دينك ،
 زمينه فيضى ياسين حيات ماضينك
 هنوز دعا ايدىيوردم كه ، « يا رسول الله ! »
 نداسى كوكره يرك ، بر قانادلى طيف سياه ،
 باصوب اشكلرى طومتش بيغينه كولكلره ،
 سوزولدى اوجده كي « باب السلام » اوكنده يره .
 مهيب صيحه سى حالا فضاذه چينلاردى ،
 كه يوكسه لوب بكيدين ، ياردى كچدى ابعادى .
 دوشنجه روضه ييغمبرك آياقلىينه ؛
 صاريلدى كوكسنة چاربان دمير قوشاقلرينه .
 ديكيلدى جبهه ديدار اوكنده ، مستغرق .
 دىيوردى ايكله يرك :

— يا نبى ، شو حاله باق !

ناصل كه باغرى پانار ، كون قيزنجه ، سحرانك ؛
 نهمده روحى ياقديقه ياقدى هجرانك !
 حريم با ككه جان آتمق ايسته دم دوردم .
 كريلدى قارشيمه ييللرجه عالم ، يوردم ،
 « تحمل ايت ! » ديديلر . . . هانكى بر زمانه قدر ؟
 نه ييشمز اولسه تحمل ، اونكده برصوكى وار !
 كوزمده توتدى بو آكدنجه يانديغم طوبراق !
 اوكمده دورمادى آرتيق نه خانمان ، نه اوجاق . .
 ييقيلدى هپسى . . بن آشدم ديار سودانى ،
 اوج آي « تهامه ! » دىيوب چيكنه دم بيابانى .
 كيكلرم بيله يانمىدى بلكه سحراده ؛

یتشمه سەیدك اكر ، یا محمد ، امداده :

اسردی قومده یوزرکن سرین سرین نفسک
 آقار صولر کبی چاغلاردی هر طرفده سسک !
 ارادهم اولدینی کوندر سنک اراده که رام ،
 بر آن ایچون بکا یوللرده دورمق اولدی حرام .
 بوتون هیاکل خلقله حسب حال ایتدم ؛
 لیاله دردیمی دوکدم ، جبالی سوبلتم !
 یانوب طوتوشمه دن آیلرجه یومادم کوزیمی . .
 نجومه صورکه بوکیر پیکار او یقو کورمشی ؟
 عذاب هجرکه قاتلاندیم اللی اوچ سنه در . .
 صوکنده آلمه چارپان بو ظالم اورتو نه در ؟
 بش آلتی سینه یی هجران ایچنده ایکله ده رک
 چیقان یورکلره خسرانمی ، مرحمتی کرک ؟
 دیر نقابکی قالدیر مزار پاککدن ؛
 بوخسته روحی آرتیق آیرمه خاککدن !
 نه در اومشعله ؟ . . . نورکمی ؟ . . . یار سول الله ! . . .
 سکون ایچنده بر آن کجیدی ، صوکره بر قیصه « آه ! »
 دو یولدی ، باقدم اوزامش زمینه سودانلی .
 باشنده ، آغلایه رق بر زواللی سیلانلی
 اوپوب اوپوب قاپایور اللریله کوزلرینی .
 بیتجه خارجه نقلیله غسلی ، تکفینی ،
 « بقیع » [۱] کیتدی شهیدک وجود فانیسی ؛
 « حرم » ده قالدی ، فقط ، روح جاودانیسی .

محمد عاکف

بومنظومه ده صوك قسمك وزنى مفاعلن، فعلاتن، مفاعلن، فعلن در؛ تطبیقات آراسندم حاصل اوله جی ترددی منع ایتمك ایچون شو اوچ نقطه یی دوشونمه یسكز: (۱) وصفی و اضافی كسره لر، «هیکل سی» و «تقطعات لیلیه» به عائد ایضاحات صیره سنده كوردیككز کی ناظمك اراده سنه تابعدر: ایجابنه كوره «م» یا خود «ه» هجالیینه مقابل قوللانیله بیلیر؛ صوك یاریم عصر ظرفنده بونوع كسره لك قیصه لنی دها زیاده ذوقه یاقین كورولمشدر؛ حتی «نجد چوللرندن مدینه به» منظومه سی هیج «م» قیمتلی بر كسره یی حائزده كلدرد. (۲) «مفاعلن، فعلاتن، مفاعلن، فعلن» وزننده صوك فعلن جزئی هم «ه + ه + م + م» هم «م + م» کبی ارقونه بیلیر؛ مثلاً ایلک دورت مصراع «ایکی ه بر م» و آلتینجی، یدنجی سطرلر (ایکی م) هجالیینه مساویدر. (۳) «ق» اشواتلی هجا کندنن اولکی «جا» ماهیتده کی اوزون هجایه علاوه ایدیله بیلیر. ۱۶۰ نجی صحیفه ده کی «مهب» کله سفی بوسبیله براز اوزاته رق اوقویوروز.

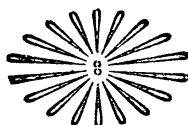
وزنه آلیشمق ایچون ادبی قرائت خارجنده صرف تقطیعی ادمانلره احتیاج واردرد؛ برقاچ مصراعی بویه اقسامه ایبریکز:

نه منظرمی - دی الهی - اوهرج و سر - ج صموت
که وحده کل - دی تماشا - دن آکسزین - ملکوت
خروش ایدوب - بشی بردن - یانیق منا - ره لك
خدایی باغ - رینه باصمش - بیغین بیغین - بشرك
کومولش اول - دینی عما - فی دالعه لان - دیردی
دنیکى ح - شری ایکله ت - دی صوری آك - دیردی

قافیه لرینك شكله دقت ایدیورمیسكز؟ سطرلرک هبسی چفت اوله رق قافیه لی دوام ایدیور؛ اوله كورمشدیکز: بوطرزه «مثنوی» دینیر.

«نجد چوللرندن مدینه به» شعرینك موضوعی نه در؟ اسکی ادبیاتمزده مناجات، توحید، نعت واردی؛ جناب حق و پیغمبری تحیل ایچون کوكلر متهجیدی؛ مکه نی، مدینه یی زیارتدن متولد حسله له کتابلر یازلمشدی؛ عاكف بك بوصیمی، تمیز غنعه لره تبعیتله برابر ترتیبی کینشله تیور؛ شكله عائد ترقی آچقدرد؛ لسان عروضه دها قولای توافق ایدیور؛ بیتلر ایچنده سربست آقان آهنکی دویویوروز؛ یوكسك طبقه نك كتاب افاده سله قونوشدینی لسانه یاقیندر؛ «نجد چوللرندن مدینه به» منظومه سی ترتیب اعتباریله اسکی نعتلره بکزمه یور؛ اونلرده

بر حكاية حالى يوقدى ؛ همان هېسى قصيده يا خود تركيب و ترجيع بند شكندم يازيليردى ؛
بوراده وقعه بر نسلسل تعقيب ايدييور . پيتلر منفرد ده كلدر ؛ اسلامك اجتماعى وحدته
خدمتى اسكى شعرلرلك هيچ برنده بو قدر آچيق كوزل كوزل يازلاماشدى ؛ سودانلنك
رسول الله عشق صيحاقي هيجانلر ايجنده يانيور ؛ سطرلرينك آره سنده صميمى صنعت
حرارترلرى وارد .

كلوش سلطان

عظيم بر ديوان اوداسيدى . ودانك اوچ طرفنده آلچق آل آطلاس سديرلر ،
نجره لرده عين رنگده صاچاقلى قالين پردهلر واردى . يره مائى زمينلى ، قالبن يىكپاره بر
خالى سريلش ، آلتون و مائى ايشلمه لى تاواندن بلور بويوك بر آيوزه آسيلامشدى .
عينى آلتون و مائى ايشلمه لى ديوارلر رستم پاشانك - بالخاصه ايتاليان كيتردلش بويوك
رسملرلك ترسيم ايتديكى - قاووقلرنده اكثرى اوچ توغ اولان كوركلى ، دهرين و سرت
كوزلى ، جدى و آمر يوزلى اجدادينك رسملرله سوسلتمه شدى . سديرسز بوش ديوارك
اورته سنده پنبه مرمرلرله ايشلنمش بر شمينه ، ياننده ده چيفته آجيلر اويماي جويز
اودا قايسى واردى .

قوناقدن يمك ينمشدى . رستم پاشا ، ذات شاهانه ك وزرايه ويرديكى بر ضياقتدن
هنوز عودت ايتماشدى .

كيجه ، ساز كيجه سيدى . سلطان افنديك سازنده لرى ، خواننده لرى بو كيجه
پاشايه و سلطانه بويوك ر اكلنتى ، بر موسيقى ضياقتى حاضرلايولرلردى .

شمينه نك اوكنه سازنده لرك كوچوك ير مندرلرينى سرمك ايجون سلطان افنديدن
اذن آلفه كلن خزينه دار اوسته ، سلطانك شاهانه قاشلرينك يوكسك انخارلرينك دهرين
بر دوشونجه به دلالت ايتديكنى بيلديكندن حرمكار وساكن ، اللرينى قاووشديرمش ،
كوزلرى يرده ، بلكه يوردى . فقط ساطانى قوللرى آره سنده بو بوش اولان بو اختيار
چركسك ياناك كيكركرى ايجنه كوموان دهرين ، سياه ، كوچوك كوزلرى باقمه دن هر شيشى

کوردووردی. الی مومک پیرلدادینی بو رنک و کوزه لک آهنگی اورته سنده یشیل ، اوزون انکریله دولاشان بلند ، صاریشین سلطان ، کرانها زمردلرله سوسله ن طیبی آلتون تاجی آلتنده کی ییجیلی باشیله ایکی آلتنه مهیا یای کی بوکسلن قومرال قاشلرک رسم ایدلیدیکی بیاض آلی ایله ، اوزون بیاض بویته ، انجه بیاض پیلکرینه حتی قدیغه ترلکرینه قدر یاییلان زمردلر دن بارلاق زمرد کوزلریله ده رین دهرین دوشو ووردی. کلنوش سلطان دوشونورکن مطلق بویه دولاشیردی .

اونی اختیار خزینه دار ، باقه دن سلطانک کوچوک یاقلرینی قیوریه رق تعیب ایدن انتاریسنگ اوچ اتکنده ده حس ایدیوردی . شالوارسنگ اوستندن بلنه قالدیردینی ایکی یان انکری ده بلندن یانلرینه دوشمش آرقه اتکیله برابر سلطانک ظرف وادالی برییلان کی قیملدیان اوزون، بیاض وجودینی اتمام ایدن سحرلی برر قویروق کی قیوریه رق کیدوب کلیوردی .

کلنوش سلطان، شاه باباسنگ اک سوکیلی چوجوغی ایدی . کلنوش سلطان، بوتون آل عثمان عالمه سنگ حتی شهزاده لک عقلنه ، وقارینه ، شدته حرمتله ، حیرتله باقدقلری برکنج سلطاندی . کلنوش سلطان، کوچوک پارماغنی قالدیروب امر ویره ییلیدیکی ایلک آندنبری بوتون اطرافه ایسته دیکنی یایدیرمندی . شیمیدی ده حیاته کندیسنه یکانه آش ، حیاته کندینک ده یکانه دیگله جکی قوجه نه بوتون اساسانه مغایر برایش یایدیرمی قورویوردی .

رستم پاشا، اوزون عصرلردنبری پادشاهک یاننده دائمًا شرفه ، ثروته ، اسمنه وشعشه نه علاوه ایدره رک یایدار اولان اسکی بر عالمه نك صوگ چوجنی ایدی . او بوتون بو مزیتلرینه تنظیماتک مرده جیسی اولان بر دورک بر قاج مستنی روحده و دماغده کی قابلیت و زنگینلکنی علاوه ایتشدی . اوسلیم ثالثه اویانوب ده شخصیتلرده انکشاف ایدن، غربک عادتلرینه حاصل اولان تمایلی بک شدتله واساسلی ر صورتده حس ایتشدی . رستم پاشا، دورینک پارماقله کوستریله جک قدر غرب مدینه آشنا اولانلردن اک ممتازی ایدی . درست واصل ذوقی اونک عالمه اوجاغنی غربک اوجوز اشیاسندن صیانت ایتش ، ظاهری حیاته ده وذوقلریده تورک قالمشدی . اونده غرب فیکرینک اک شدتله حکم سوردیکی نقطه اعتیاداننده بالخاصه قادینه قارشى نقطه نظرنده ایدی . شدت و معصبی بالخاصه سرایلی، قوناقلری استیلا ایدن جوق اولیلک و اوداق

موده سیله قاینه ذوق و حظ او یونجای دییه باقیشه قارشى چویرمشدی . شعورینه صاحب اولدینی کوندنبری دیوارلرده سرت باقیشلی پاشا اجدادی ناصل اودالقلرو قادینلر ایچنده یاشامنی اراده ایدتمشلرله اوده حیاتنده بر تک قادیندن باشقه سنه باقامنی اراده ایدتمش ، باباسنک بوتون جاریه لرینی سلطانک بوتون قادین معیتنی اویسک اشیاسندن فضله کورمه مشدی .

زماننک انک کوزهل واک حاکم بر قادین سلطانیه اولمخه سی ده تعصب درجه سنه وارن قرارینی اجرایی تسهیل ایتمشدی . سلطان، او قدر اونک فکر آرقداشی، او قدر بوتون اصل ذوقنی تطمین ایدمک کوزهل و بوکسکدی که! یالکیز چوق غنود ، چوق حاکم، چوق قادردی . او سلطانک بیاض آلتنده ایکی صاریشین خطک یوکسلدیکی زمانلر بوتون اجدادینک بر قادین قارشیسنده دویمادینی قورقو لرزه سنی جمله عصیه سنده دو یاردی . چوق زمان اساساتی محافظه ، اسکی قلیج قهرمانلغه ، عادل بر قهرمانلق اولدینی کلنوش سلطانه آکلاتمی ایچون زحمت چکمشدی . فقط اون سنه لک بر ازدواجدن صوکره ینه اک بر برینک کفوی ، اک بر برینه محبتی و کبار چفت شهسز اولردی . فقط حیاتلرنده برا کسیکلک ، سنه لرله آرتان ، اندیشه ویرن بر نقصان واردی .

ایشته کلنوش سلطانده خزینه دار اوسته نك کیردیکنی دویمایه جق قدر دالغین وشدید دولاشیرکن بونقصانی دوشونیوردی . کلنوش سلطانله رستم پاشانک چو چوقلری اولمامشدی . کلنوش سلطانک چو جوغی اولامایه جنی آکلاشیلدقدن صوکر هرشی، هرکس رسم پاشانی شان و شرفی ، اسمنی و ثروتی براقه جق بر وارث ایدمکک سوق ایدیوردی . حالوکه رسم پاشا هرکسه حتی کلنوش سلطانیه بیه بو ایشده بویون اگمهش ، سرت وقوی چو چوققیز ثولمکه قرار ویرمشدی . پاشانک بو قراریه ایچی چوق سونیش اولان سلطان، شیمدی بو قرارى بوزدیرمق مجبوریتنده بولیوردی . بردفعه عالیه سی آره سنده کولنج او یوردی . نه ایچون اولورسه اولسون رسم پاشایه یادیرمه مایه جنی برشی موجود اولدینی باشقه سیرایلد . سوبلنمشدی . همهجه زاده سی نوبانو سلطان، آچیقدن آچینه کولیورمشدی . صوکره اک نهایت ذات شاهانه اونی چاغیرمش ، رسم پاشایه خلاقلردن برینی ویرمه سنی اراده ایتمشدی . بوکون عین اراده یی رسم پاشایه تبلیغ ایده جکدی . سلطان، بویه بر اراده آلان رسم پاشایه قارشى ایچنده فیرطنه ، تجسس حتی ایلک عشقه یککز بر شیرلر حس ایدیوردی . یا ممانعت ایدرده غضبه اوغراسه ؟ بیاض کوکسی

آلتنده پك آز زمانلر آتمش اولان قلاب اولانجه قوتيله بوكا قارشى چيرپينيوردى .
يا قبول ايدرسه ؟ بو فكر ك قارشيسينده حديد وييلانقاوى وضعارله وجودى ساللانهرق
ديوان اوداسنك مائى خاليسى اوزرنده يوربيور ، يوربيوردى .

نهايت زمرد تاجى آلتندن صارى صاچلرينك ديندن سوزولن برترله ، كته ،
قرمزى آطلس سديرك تا اورتسنة اوطوردى . آلى حالا بوروشوق ، قاشلىر حالا
قالقيقدى . قوتلى بورنك آچيق قانادلرلى تتره يوردى . قرمزى دوداقرلى يالكىز غريب
وحاكم بر تبسمله قيلمدايور ، يشيل كوزلى الهى مومك انكاسيله پيرلدايوردى .
خزينه دار اوسته ، جسارت آلهرق باشلادى :

— آرسلام !

— دادى ستميسك ، نه وار ؟

— سازندهلر ايچون مندرلرلى كتير سينلر مى ؟ باشا اقدى شيمى كير .

— كتير كىز ، باشانك قولتوغنى ده !

اوزون اتكلرلى بلرينه ايليشديرلش ، سيورى اوجللى ترلكلرلى اوزرنده متموج
وچالاك پرى آلايى كى خلايقلر شمينهك اوكنه كوچوك مندرلر ديزييور ، برقسى ده
باشانك يالديزلى بو بوك قولتوغنى كتير يوردى .

چوق سورمه دن پنبه جانفس شالوارلرلى ، بياض تول كوملكلرلى اوزرنده ينه پنبه
اوزون انتاريلرلى ، خوتوزلرلى ، خوتوزلرلى اوستنده پيرلدايان الماسلرلى ايله اللرنده
صدفله ايشلنمش دفلرلى ، سازلرلى ، ربابلرلى ، خوانندهلر وسازندهلر كلديلر ؛ كلنوش
سلطاني ده رين بر احترامله سلاملاقدن صوكره يلرينه ايليشديلر وسازلرينك آقوردلرلى
حاضرلاديلر . كلنوش سلطانك آغير واواق بر اشارتيله همان فصللرينه باشلاديلر .

رسم باشانك كلديكى خبر ورن حرم آغاسى جويز قايلرك ايكيسنى ده آردينه قدر
آچدينى وقت ساز طاقى « اوج آرا » فصلنك اورتسنة ايدى . سلطان ، حرم آغاسنك
كلديكى ايشلنمش ، خلايقلرلر ياننده پاشايه قيام ايتديكى آكلاشماسين ديه ده اول ياغه
قالقمشدى . پاشا ، قپان آغانك آرقه سندن كيرر كن كلكون چانفسلرك جاذب برخيشيليتى
ايله قيزلر ديزلدى . پاشاي سلاملاديلر . پاشا ، كلنوش سلطانك اوكنده يلره قدر اكيلهرك
عبوديتكار برتماندن صوكرا قولتوغنه اوطوردى . سلطان ينه اشارتى وىردى . ساز
باشلادى . وبوايى كيشى اودادن ، سازدن ، ضيادن ، بوتون دنيا دن اوزاق ، بربرلريله
قارشى قارشى يه قالديلر .

رستم پاشانك تپه‌سی كنیش ، اوزون پوسكوللی محمودیه فسی آلتنده یوكسك آلتنك اندیشه خطلری واردی . دهرین سیاه كوزلری برآز بولوتلی ، كسیك بیقلری ایله بیاض دیشلی قوتلی آغزی برآز دوشوكدی . اسمر یاناقلری آزیحق صارامش كورونیوردی . كلنوش سلطانك پك دقیق وآجی بر اصرارله آراشیدرینی بوباشك، بو آقشامكی دوشوكلكی آلتنده ، اوموزلرینك دیوارده کی اجدادینك صلابت غروری قدر قوی بر غروری واردی . ستره سنك اوسته دوغرو بوتون بونی صاران سیاه یوموشاق اپك باغ، هر و قسکی صنعتكار خطلری محافظه ایدیوردی .

پاشا، هر زمانکی وقور نزاكتی و رسمیتی ایله كلنوش سلطانك خاطرینی صورداركن سیاه كوزلری برآز متجسس برآزده قورقاق بر آتله كلنوش سلطانك تدیق ایدیوردی . اسمر ، اصل اللرینی دیزلری اوسته قویهرق سلطانك پك آلیشیق اولدیغی صمیمی وآجیق طوریه هان سوزه باشلادی .

— اقدمز بكون بی حضورلرینه جاغیدیلر . وبر آغریب براراده تبلیغ ایتدیلر .

— نیچین صوصیورسكز پاشا ؟

— شوكتما ب اقدمزك بوقدر خصوصی وشخصی بر مسئله ایله علاقه دار اوله جغنی

طن ایتیه بوردم .

— سز نه جواب ویردیكنز ؟

— سلطان اقدی حضرتلریله بومسئله اوزرینه مذاكره ایتك ایچون مساعده سنیه لرینی

استرحام ایتدم .

— اقدمز بوكا قارشى نه بویوردیلر ؟

— سلطان اقدمزده عین اراده نك تبلیغ ایدلیكنی و مسئله نك قرار ویرلش ،

یتمش اولدیغنی سویله دیلر . طبیی آیاقلرینی اوپهرك چیقدم . فقط بو اراده یه سبب

عجب نه در ؟

— نه می، پاشا، بیلیمورمیسكز، سرك کی نامدار و شرفلی برعائله نك صوك چوجوغی

بنم کی آل عثمانك شانلی بر قیزی اولادسز و وارثسز اولابیلیرمی ؟

— سلطان اقدمز طبیی بر خلاقی چوجوغنك ، كندیلرینك اولمایه جغنی تخمین

ایدلر . . .

رستم پاشانك صارامش یاناقلرینه یاواش یاواش قان چیقیوردی . كندیسی بوتون

يېڭى كلن غريب افكارينه رغماً وزيرلرک هنوز جلاد ساطرندن مصون اولمايدىنى بيلديكىندن پادشاهدن بوغريب ارادهنى تلىق ايدىنجه بوتون اساساتىك عصياننه رغماً نمانعت ايدمه مشدى . فقط قارىسى ! اون سنه بوتون موجودى ايله باغلاندىنى بو كوزهل قادين ، ناصل اوليورده صرف كيمكلى چورود كدن صوكره قانى اشياىرك ، عادى آلتونلرک وادى اولسون ديه اونى باشقه قادينىك قوللى آراسنه آت بيليوردى . عصرلرجه سرايلرده حكيم سورن اودالىق عادى بو مستثنى قادينده قادينلغندن تجریدى ايتمشدى ؟

كلنوش سلطانك صاريشين ياناقلرى وزير سفره لرينىك اك معنا شرابلى كېي يانيور ، كوزلى سحرلى بر ييرلى ايله رستم پاشاي دليوردى . فقط شمدى رسمىتى براقتش ، دها قادين وانسان احتراصيله سويله يوردى .

— ديكله پاشا ! بو چوقمىزلىق ، بو قيصيرلىق ذاتاً بوتون حياتى زهرلەين برشى . سراى هر كون بنله اكله نيور . نوربانو سلطان بونى هر رده سويله يور ، قارده شلرمك ، عمجه لرمك ضياقلرنده ، سازلرنده تاجلى باشلردن بر برينه بنم بو قصورمى تشهر ايدمرك كيدنه بر فيصلى وار كه بنى يا قوب يتير يور . سزك بكا او قودىكز كتابلرده ، سوزلر يكزده سلطانلرک ، زوجهلر ك رقيه سى اولماملى فكري كوزهل ، بونى سويورم ، سزى ده سويورم ، فقط بن مطلق آنا اولق ايتيه يورم . مطلق مطلق !

— فقط خلايقكزك چو جوغى آيله قابلى ؟

— قابل پاشا ! بن دوشوندم . نوربانو سلطانى ، بوتون سراي حيرته دوشوره جك ، بنم قادينلىق موقعى دوزه لته جك بر فكر بولدم . . .

كلنوشك يشيل كوزلى شمدى صارى يوزينه قاقلمش ايكي زمرد ييلديز كې يارلا يوردى . نفسى كسيك ، دوام ايتدى .

— سزه بن جاريه تاران دلى ويره جكم ، فقط دوريكز ، بوندن كيمسه نك خبرى اولمايه جق . يالكز سزه ، بن ، خزينه دار اوسته بيله جك . صوكر اوكبه اولور اولماز بن ده اوله جكم .

— ناصل ، آكلما يورم !

— ديكله ييكز ! تاران دل كبه اولور اولماز كيمسه كبه لكنى حس ايتمەدن خصوصى بر اوه چيقاره جغز ، عىنى زمانده بنمده كبه اولديغى سرايه اعلان ايدم جكز ، تاران دل دوغورنجه چو جوغى آلتوب كيزليجه سرايه كتيريله جك ، او چو جوغى بن دوغورمش اوله جكم . . . مراق ايتيه ييكز ، بونلر بويوك بر مهارتله اداره ايديله جك . . .

رستم پاشا، آجی برتسمله سمرای حیاتنك كلنوشه ياپديره جنى بوغريب واسمسز جنایتي دوشونوردی . آغیر آغیر :

— یا، تاران دل ، اوهدیه جك ؟

— اومی ؟ اوهیچ برشی سویله میه جك . اونی ذاتا سكوئی ، حلمی ، اطاعتی ایچون انتخاب ایتدم . امین اولوكنز ، اونی بن ئولديرسه م صادق بویوك كوزلرنده بردامله یاش ، برسرزنش كورونمدهن كوزلرنی قاپار . فقط سزموافقته یورمپسكنز ؟ نیچون ؟ اساساتسكنزی ینه محافظه ایتیش اوله جقسكیز . كوچوك ، جیلز تاران دلی سومه یه جكسكنز . بنم سرایده آلم یوكسه له جك ، نوربانو ، چوجوغم اولدیغنی كوره جك وتاران دلی ده زنكین یاپه جفز ، كوزمل وزنكین برقوجه یه ویره جكنز .

رستم پاشانك كوزلرنده کی آجی حیرت هنوز زائل اولماشدی . اوشمدی یاپدیغنی شینك برجنایت اولدیغنی فرق ایدمه مسندن ، فرق ایدمه یه جك قدر غمه نه نك ، ماضیسنك اسیری اولمه مسندن دولایي كلنوشه برغیظ دوپویوردی . اوتده مندرلری اوزرنده چالوب سویله بن چركسار شمدی یه قدر اولنك برآلای ینسز قوش ، حسسز دیشی سوزوسی دییه دوشوندیکی قیزلر ، اوكا حیاتلری معمار وفجیعه لرله دولو زوالیلر کی کلیوردی . پاشا ده رین ودالغین ، اولره باقاركن كلنوش سلطان :

— شمدی تاران دل ،

« اسدی نسیم نوبهار ، آچیلدی كللر صبحدم . . . »

قصیده نه كندی اویدوردیغنی بررقصی بزه اویناه جق دیدی .
واوزمان یكرمی تللی سازك ، اون دفك واوتوز بلوری سسك تکرار ایتدیگی بو محتمم قصیده نك آهنگدار ، طنان موسیقسیله هم آهنگ كوچوك رقاصه تاران دلك اویزه نك آلتنه دوغرو كلدیكنی رستم پاشا كوردی . بوكوچوك سسسز چركس ، دلبر اوافق اویونجی ده بردن بره شدنه دقت ایدیه جك برعالم اولیورم شدی .

تاران دل ، آرقه سه ایيك بوربوچكدن اوزون شفاف بركوملك كیمش ، كوچوك آياقلری بیاض اطلس تریلكلر ایچنده ، كسیك ، دالغلی چوجوق باشندن تایرلره دوشن اوزون شفق رنكهنده برتوله بورونمش آغیر آدیملرله كلدی . اینجه چوجوق یوزینك سویملی خطلری اوزرنده ایکی صیجاق كستانه رنكهنده طاتلی ده رین كوزلری واردی . قیوریق جكسی اوستنده آفریقا اورمانلری نك اك آتشی بركوشه سنده آچش کی كورون

قدیغه مسی قویو قرمزی ههیب برچیچک کبی آجیلان آغزی واردی. موملرک پیرلیسی ایله قیسه صاحیلرینک قومرال اوجلری یانیور، صامتراق اوموزلرینک سومیلی توپلری، کوکسینک ایکی آجیلماش چیچک کبی قاپاران تازه خطلری بوتون وجودینه نادر و قیمتدار برچیچک یاپراغی کوزه لکی ورییوردی.

صوکرده نفینک بهار قصیده سنی اوقدر صنعتکار برپاندومبارقصی ایله بوتون بهاری، بزمی، مطربلری، ساقیلری، سازلری احتشامیله اوقدوجانلی و کوزه ل تمیل ایدی یوردی که طالعی اوزرینه اوقدر لاقید ومدهش برقرار ویریلن بو کوزه ل صنعتکار چوجوغه قارشى رستم پاشانک شنیمدی به قدر طانیادیغی برمرحت لرزه سنک بوتون قوتلی وجودینی صارصدیغی حسن ایدی یوردی. قوتلی قلبی بو کیمسه سز بدبخت ایچون ایکی به بولونی یوردی. کوزلری آویزه نك آلتنده توللرینک ایچنده شفقده بولن بریلدیز کبی اوزاقلاشان تاران دله باقهرق :
— کلنوش سلطان، دیدی، یان بواسته دیککنز شیئی یاپما به جق اولورسم نه اولور؟
کلنوش، آزیحق قادینغی اوقشانمش، فقط سلطانغی چوق رنجیده، سنک طورنده آکلاشیلماز رمعنی ایله :

— اقدمزک دها کوچوک بر فکر مبانیتی ایچون مرحوم سیف الله پاشانی اعدام اینتدیردیکنی دوشونیوردمده، معاذالله . . .
رستم پاشا، سیاه کوزلرینی بوتون قابلیت حیاتیله کلنوشک محتشم یوزینه چویردی.
— حکمدار و حکمدار قیزلرینک دایما اراده ایتمکه حقاری واردر. . . بو رقص تمام اولمه دن سلطان اقدمزک مساعده سنی استحصال ایتمک مجبوریتدیم. سلطان اقدمزک امرینی یرینه کتیره جکم . . .

رستم پاشا، بردن بزمه عین حرمتکار اعتنا ایله کلنوش سلطاننی سلاملا یوب چیقدی، کیتدی. کلنوش سلطان بو آتی تواضع و اطاعتده قارده شلرینک قوجه لرینه بالخاصه نوربانو سلطانک قوجه سی اسعد پاشایه بر بکزه یش بولدی. بو بوک رستم پاشا! اکیلمز رستم پاشا! زواللی بر مخلوق کبی اون سنده مدافعه ایندیکی، یاشادینی اساساتی لوم قورقوسنه ی، یوقسه کلنوشک اصرارینه می فدا ایتمشدی؟ ..

کیجه یاریسندن بر ساعت اول رستم پاشانک یاتاق اوداسنک قایسی باواسیجه آجیلماش اختیار خزینه دار اوسته نك آرقاسنده تاران دل یانان باناقلری، قرمزی کوزلرله کتیرلش، پاشایه نك اوپدیرلمشدی. خزینه دار اوسته، قانی قاپار قاپامز پاشا، یاتاغنک یاننده کی

قولتوقدن آياغه قالقه رقتاران دلك كوچوك يوزنى اللرينه آلدی. يوموشاق، طاتلى كوزلرينه
 لك سرحتلى بويوك نظرلرله باقدى. صورته قيزك كوزلرى ياشله دولديران برسسله ديدى كه:
 — قيزم، سلطان اقدى، سنك كنديسنه نه قدر صادق اولديغكى، كيجهلرى بالخاصه
 اووقوسى قاچدينى وقت ناصل اونى كوچوك نيلرله اويوتديغكى، بعضاده بيك بريجه
 حكايلهلى او قودينغكى سويله دى. بنده ده براوقوسزلق خسته لى وار. بن ماصال سوم،
 فقط چوق موسيقى سورم، رجا ايدرم بكا كوچوك سسكله شرقيلىكى او قو، اولمازمى؟..
 صوصا قيزم، سنك ياناقلر كده كي حجاب رنكى كوره جكسك كه كندى كندينه زائل اوله جق،
 برزمان صوكره بكامنت ايدم جك، بنى بويوك برقارده ش، بلكه طانمادىغك، كورمه ديكك
 يربابا كهي كوره جكسك.

آغلایوردسك، تاران دل،، نيجين؟. پكى، آغلا آغلا... يالگىز سندن برشى
 رجا ايدم جكم، بكا يمين ايدرميسك؟ پكى... باق، بو اودايه آقشاملرى كلديكى خزينه دار
 اوسته ايله كلنوش سلطاندن باشقه كيمسه بيلمه يه جك. اونلر سنى استتقاق ايدرلرسه قيزم،
 اونلر بوراده كچن شيلر ايچون برتك كله سويله مه يه جكسك اُمى؟ — يمين ايدى يوردسك
 قيزم... تشكر ايدم. بويىنكدن، بن ثولورسم، سن مخلص اولورسك، او وقت
 كلنوش سلطانه هر شئي سويلرسك، اولمازمى؟ پوكيجه شرقي ده سويله مه قيزم، بن كتاب
 او قويه جنم، نوبتيلرك چكلىكى قوريدورلردن يا واشجه چكل، كيت!

تاران دل، ياناغده بو خارق العاده كيجه نك غرابى ايله تيرركن كلنوش سلطان، صاچلرني
 خزينه دار اوسته يه اورديريوردى. سلطانك صارى ياناقلردن بوتون حيات چكلمش،
 بياض اوزون وجودى دوگمشدى. قويودن كلير كهي بو غوق برسسله:

— دادى، ديدى، دست آويز قالقه نك هانى هر كسدن كيزلى بر قوطودن آفون
 چيقاروب ييديكى سن بكا بردفعه سويله مشك، كيت بكا اوچدن چابوق بردانه كتيره.
 — پكى آرسلانم!

خزينه دار اوسته، كلنوشك امرينه اطاعت ايچون كيدر كن بناقلردن باشلر صيزيوردى.

بوكيجه دن اوچ آي صوكره رستم پاشا قرم طاع محاربه بنده شهيد اولدى.
 كلنوش سلطان، تاران دلدن رستم پاشانك كندندن بشقه برقادين سومه ديككى پاشانك
 بروحه مولد او قودينى آقشام خبر آلدى...

فرياد

دوكون اوى كېي حالا دورت كوشه ك . . .
 غافل چو جوقلرك نه قدرده شن !
 آنه ، بو رؤيايى ؟ ايكلهين سسك
 ده كلې دويديغم ؟ سن ده كليسك
 بو باغرى قاتايان ، بوجان چكيشن ؟ . . .
 ياقاركن صوك آتش توكلكي ،
 صاووروكن روزكار صيجاق كولكي ،
 نشئسندن هيچ بر قاب اويانمايور ؛
 آنه ، هيچ كيسه نك ايچي يانمايور .
 قيزلر قيور ييور باق كا كلنى . . .
 باق همى بكنزه يور بر طاش بيكه ،
 همى قلب آرايور بويوله مكه ،
 كوزلرده سورمه لر بر سياه اويا ،
 دوداقلرده بويا ، يوزلرده بويا ،
 ايجلريزك رنكي صاقلانسين ديه . . .
 همسنگ ايزنده بر دليقاني ،
 كوكسي هيچاني ، كوزي دومانلي ،
 قوشويور ، باشنده جنون اسهرك !
 آمانسك دردي نهسه كرك ؟
 اونك بر هوسه كوكلي نشاني !
 هم چاره وارى بو فلاكتلره ؟
 نيجون نوزولمه لي يهوده يره ؟
 يه تيشمزمى آتق بش ييلك جورى ؟
 جانلانسين يكيدين بر لاله دورى :
 آقسين پياده لر ، شنه نسين دره . . .

خولالر ئوردن مەتابك رىكى ،
چالينسين چالغىلار ، اويناسين چىكى ،
چىنلاسين هواده بر آچىق غزل . . .
بو بلده ئولوركن بىله نه كوزەل !
ساوسين كوكلكلى عشقك آهنگى . . .

ھېچقيرىر كن خستە آنتەك سىو
بوتون بر كىنجلەك بو ، فلسفەسى !
ھېمەزك روھى كور ، وجدانى كور ؟
ھېمەز آلاغىز ، ھېمەز نانكور ؟
ھېمەز بر انسان مستحانەسى !

اوستىدە كولر كن بر يىغىن سىرسم ،
شېر تا ايچىدن طوتويور ماتم :
صولغون بر آجى وار كونشە ، آيدە ،
چىنلر آغلايور اسكى سىرايدە ؟
صوسىز چىشمەلردن صىز ييور الم . . .
صارصيور سانكە بر كىزلى قىزلە . . .
ناصل قىلدايور صندوقلر باق ؟
آلتىدە يامانلر شىمدى قالدەجق
بر دەرىن يأس ايله ويروب آل آلە . . .
قە ، محرابە لوش بر غم دو كويور ؟
ھىر بياض منارە بويون بو كويور !
أى شرفەلردن يوكسەلن اذان ،
بر صوك نفس كې كوكلرە اوزان !

جلال سمر

وزنى : اون بر ھالى . . عروض وزنندە اولدىنى كې «م» ك «م» ، «د» ، «د» ، «ق» ، «ق»
«ق» ، «ق» توافقى لازم دەكلدر ؛ ايضاحاتى ، انواعى ، تطبيقاتيله برابر آيرىجە كوردە چىكز .

استداد

عصا سز و عباسز قالدیم .

سیسلر و بوزلر اقلیمنده، مجهول، منجمد سیسلی بر یول اوستندیم . قولاقلری صاغر، صاچلری تار مار ایدن بویوک روزکار ! اگر نسیملرله رابطك وارسه صاریشین بلدهلر سکانه بدنن سلام کوندهر؛ ده که : ارضك اوزاق، سیسلی بر قطعه سنده، مجهول، منجمد، سیسلی بر یول اوستنده، کوته بین، کمراه بر سیاح عصا سز، عباسز و کیمسه سز قالدی .

کونشدن قاجشدم؛ عصر لر دن بری، هر کون، ساعت رجه مشعشع، ذهبی صاچلری برک طوبراقلرنده، چامورلرنده، یرک جریچه لر نده و قانبورلرنده، یرک سفلیات و مزخر- فاندن کزدیروب سوروکلکین او مبتدل ملیکئ سادن، کونشدن قاجشدم . نوردن و ضیادن قاجشدم؛ اشکال والوان بشرله اکلنه، قامت موزون انسانی بر شکل سیاه مضحک حالده روی زمینه سهرن، اونئ، کاه قورقونج بر طر زده بوبولتوب اوزاتمه ده، کاه پست و مستحقر کوچولتوب قیصا لته ده بر حظ خشین دویان هر نوع، هر نوع نور و ضیادن قاجشدم و هر نوع رنگدن قاجشدم . یشیلدن، مائیدن، بیاض ایله سیاهدن، صاریدن، موردن و آلدن، چنستان نیسانک زاده حسن و هوسی ده بیکلرجه رنگدن قاجشدم؛ یشیلده حیل، مائیده خیانت، بیاضده ماتم، سیاهده فلاکت، صاریده موت، موردن ملال بولشدم و آلدن احتراض، اوزو، نشئه و نشاط بولشدم . . .

برکون، سیسلر و بوزلر اقلیمك سنجابی رنگی، سیسلر و بوزلر اقلیمك اسکی مزار طاشلرینه بکنزه بن رنگی، سیسلر و نورلر اقلیمك قدیفه لشمش طاتلی عدم رنگی بنی سینه سنده تسلی به چاغردی . صیرتمده عبای ملامت، المده عصای افغان، شتاب ایتم: بوراده ضیا یوقدی؛ رنگ یوقدی؛ کونش یوندی؛ سیس یوقدی . بوراده، لایقاهیتك سس سزلکی، لایقاهیتك رنگ سزلکی، لایقاهیت و بن واردم . کاشاک بیتدیکی نقطه ده، کنار کاشاتده، حدوس سز بر یول اوستنده بن واردم . دنیاسك ده تشکلی اتمه مش، تا نام قالمش بر کوشه سنده، النده کی عصای سحر خاقله، متفکر، تنها دولاشان بر اله کی سس سز، یوکسک، بن، یالکز بن واردم . یورو یوردم . بعضاً م جو دیمدن امین اولق ایچون عصامی یره وورو یوردم و اونك بوزدن چقاردیغی دونوق، بارد سسی دیکله یوردم . طوق، طوق، طوق... صوکره، ینه محشم بر تولکله حالده، آغیر آغیر، سس سز قاییوردم .

بویله نه قدر زمان کیندم؟ بیلمه یورم. هیچ کیجه وکوندوزاومادی. بن، طبعنک، کتله هیچکشته بشره حاکم اولان قوانین عمومیه سی خارچنده ایدم. نمون، سرآزاده وبوشلقدن سرخوش یورو یوردم. بردن، سیسلرک دورغون سنجاییلکنده برتموج حاصل اولدی. سیسلر اوچه جق دییه قورق دم و دوردم. سیسلر اوچادی. یالکز او نقطه ده بر تکاتف اولدی. شکر رنگ بر شکل ترسم ایتدی و اوزاق، قورقاق، محترز بر کونش اوقطه یه لایحی الوانندن حقیر، صواغون بر بنه لک سریدی. شهبه سز - دیدم - بو سیسلر وبوزلر اقلیمک بر سرا بیدر. یورودم. بوزلانا بوزمده بر حرارت دویدم: حیران، توقف ایتدم. شیمدی قارشیمده، یاری جیلاق، پرفسون، سیال برکنج قادین شکلی وازدی؛ بکا تقرب ایتدی. ولاجورد، مکوکب بر کیجه یه آچیلش نهایتسز ایکی دریجه یه بکزمه کن کوزلرینی بولانا کوزلر مه دیکدی، بکا سیسلر وبوزلر اقلیمنده صاریشین بلده لر طلوعنی اخطار ایدن آغزینی طیقانان قولاغمه کوتوردی و روحه بهار دوکدن بر سسله دیدی که:

— اوشویورم.

جواب ویردم:

— کوزهل چوجوق، سن، هنوز کونشدن اینمش قدر صیجاقسک. کندی حرارتک سکا کافیدر. یولکه دوام ایت و بی راحت براق...
تکرار ایتدی:

— اوشویورم.

مطیع، عمامی چیقاردم و اونک اوشومه یی تقلید ایدن نیم عریان اوموزلرینه بر اقدم. کیده جک صاندم، او، حالا دورویوردی. صوردم:

— نه ایسته رسک؟ دهانه ایسته رسک؟

— عصاکی، سیاح، دیدی، عصاکی! یول مظل؛ بکا بر راهبر لازم.
دیدم که:

— آهو باقیشلی، کوزهل چوجوق! صدا سیله یولمک عزلانی آهنگه یین عصامی اولسون بکا براق. کیت: کوزلریلک شعله سی کچه جکک یوللر تنویره کافیدر.
تکرار ایتدی:

— عصاکی سیاح! عصاکی...

ویردم.

خیال اوزاقلاشدی؛ خیال بکا حتی بر تحفه شکران و منت بر اقمیزین اوزاقلاشدی. بر مدته، بویوک، دهرین سکوتک ایچنده عصامک وداع ایدن، غریبه‌لر، ته‌لر، تهلر، سنی دیکلهدم. صوکرده، هیچ... یالکزم، اوشو یورم، تیرمه یورم؛ عصاسر و عباسزم. صاچلرمی تار مار ایدن بویوک روزکار — اکر نسیم‌لرله رابطک وارسه — صاریشین بلده‌لر سکانه بندن سلام کوندر؛ دی‌که: ارضک اوزاق، سیسلی بر قطعه‌سنده، تهی، منجمد بر یول اوستنده کوته‌یین و کراه بر سیاح عصاسر، عباسر و کیمسه‌سز قالدی.

یعقوب قدری

یعقوب قدری بکک صوگ یازیلرنده آرتق (ملیکه، سما، الوان بشر، شکل سیاه مضحک، روی زمین، چنستان نیسانک زاده حسن وهوسی، عبای ملامت، عصای افغان، عصای سحر، خلقت، کتله، هیچکشته بشر، تحفه شکران و منت) کی ترکیبلره یر بولونه‌ماز؛ لسان ترقی ایتشدیر: اصل تورکجه خارچنده قالان قاعده‌لرک تأثیری آزالیور؛ حیات، خلق، ملی ذوقه دوغرو یورومنه‌ک فائده‌لرینی انکار ایدمه‌یز؛ خالد ضیا بکک پک قدرتی حکایه‌لری وارد؛ نثری چوق شخصی و ممتاز کوزه‌لالکری حائز کورونویور؛ فردی و شرکاسنده، مائی و سیاهده، عشق ممنوعده بوتون کوچوک حکایه‌لرنده بولدیغمز شعری، تصویر و خیال قدرتی اونوته‌ماز؛ فقط اسلوبی اسکیمور؛ صحیفه‌لرنده اختیار چهره‌لرک ماضیه مربوط خطلری بلیدر؛ شیندی او قدر خیال، کله و ترکیب اسرافیه ایسته‌یه‌مه‌یز؛ کوزه‌لالکری، هیجانی ایچمزدده کی طاتلی حسرتلر ایچنده کوسرتن یازیلره محتاجز؛ بزم قاعده‌لریمز بو وظیفه‌ینی قولایجه ایفایه کافیدر؛ کلنوش سلطانله استمدادی، یاتیر حکایه‌سنی فیرطنه‌ینی بو فکرله مقایسه ایدیکز.

یاتیر

خرمن صوکنده آنبازلرینی ذخیره ایله دولدوروب کلارلرینه باصدیرمه‌لرینی، حولیلرینه اودونلرینی ایستیف ایدن خلق، حکومت قوناغی آلتنده کی صیرا قهوه! طوبلانیرلر، که‌وه‌زله‌ک ایده‌رک قیشی طاسه‌سزجه قارشیلارلردی.

بینہ جک ویا قہ جق نہ لازمہ ایلول ایچندہ حاضر لاق ، صوئوق آیہ قایقوسز
بر ذہن ، راحت بر یوردہ کلہ کیرمک مملکتک عادتیدی . « اُنلک » دیدیکلری بومدت
قرق کون سورر ، قرق کون قصبہدہ بری ، دیوماسالارندہ کی شہزادہ دوکونلرخی خاطرہ
کتیرن بر حاضر قدر کیدردی . باجالرک بوغولہ طیقانہ توتدیکی ، قازانلرک طاشہ
طاشہ قایتادیی ، اُلرک صوجوق دیزیلریلہ چہبہ چہورمہ واندانیی بوکوردولتولو ، تلاشی
کونلرک آرقہ سندن اورتہ لغہ ، درحال ، کوز یاغورلریلہ برابر دہرین بر اوپوشوقاق
چوکریدی . آرق ساطیر سسلریلہ دہ کیرمن طاشلرینک اوغولتوسی دیزر ، بالطلہ لرک
چالیشماسی بیتیدی . دولو آنبارلری تاوانہ قدر یتیش اودونلقلریلہ وجودلرینک ،
اوجاقلرینک پیہ جکفی حاضر لاق اولان بو خلق ، قہوملرہ دولہ رق وقلرینی نارکلہ
ہو پورده تمک ، اوکسور وکلر ، توکور وکلر ، صیق صیق فاصلہ یہ اوغرایان مہناسز صحبتلرہ
دالمقلہ کچیرلردی .

دیشاریدہ ایستر قیش بر صوک بہارکی ایللیک کچسین ، کانون ایچندہ قیزلچقلر صاب
صاری دونانوب آصملرہ فیلز ورسین ؛ ایستر قار آدم بونی بیغیلوب یوللری اورتسون ،
فیرطنلر تلغراف دیرہ کارینی دہ ووروب قصبہ نک دنیا ایلہ علاقہ سنی کسین ، اونلر ایری
صاج صوبالرک نارکی قیزاردینی قہوملرہ طوبلاشہ رق ، اوجاقلرندہ کوتوکر آلہ ولہ نن
بر اودالرنده چوبوق دولدیروب بریرینہ ضیافتلر چکدرک دندی عللرندہ ، قایقوسز
یاشارلر ، حدودلرندن اوتہ سنی دوشونمزلردی .

لکن بوسنہ چوقدن بری باشلایاز اودون صیقیتینسی آرق قیتلیق درجہ سنی
بولمشدی ؛ صوبالرک قیزاردجی ، اوجاقلرک پارلایہ جفی شہ لیدی . زیرا کیردیک کویده
بوسنوزلی برچیت حیوانیلہ قویمایان یامان بروبا بو جوار ی آلی بوکرنده بیراقش ، ہر
ایشی یوزی قوبون سرمشدی . اون سکز ساعت اوتہدہ کی اورماندن قصبہ یہ اودون
ایندیرمہ جک آجار اوکوزلر زردہ ؟ دہرلری طولوم ، کہمیکلری تارالارک اطرافہ چیت
اولدی . . . محاربه یہ تصادف ایدن بوسنہ ذاتاً دلیقانیلرہ آزماش ، کویلر بوشالمشدی .
مرکبلرینک صبرتنہ نش ، اون چوروک دال ووران قادیلر وقتیلہ بر آراہیہ ایستدکلرینی
آلمانجہ ماللرینی صائمابوردی . دہا کیمسہ اودوتنی آلاماش ، برچارہ بولامامشدی .
بوسنہ اودون قیتلی چوق جان یاقہ جق ، چوق اوجاق سوندورمہ جکدی .

ایکی سنہ ایچون پشین پارہ ایلہ کرالادینی حامی ، یاقہ جق بولہ مادیقندن قاپاتمہ
مجبور اولان ایلستیر نوری :

— آه شما صلاقمده کی اورمان ! .. نه ایتسه كده كویلوبی قاندرسه ق، قصبه به دورت ساعت ... بنم حمامه ده یتیشیر ، سزك اولرده ...

دیهه ایکیده برده سوبله نیور ، بریول کوستریورسده کیمسه یاناشما یور ، کیمسه بونك چیقار برایش اولدیفنه قانما یوردی . زیرا ایچنده بر یاتیر ، یعنی بر مزار ، بر اولیا واردی ، معنوی سلاحریله یو اورمانی حکومتك قوروچیلرندن دهآئی محافظه ایدیوردی . بردالی قومامش ، بر اوافق کوتوکنه باله دو قومامشدی . بوداغلرك ، آغا جلرله ئورتولو فیض زمانلرندن بر یادكار کبی قالمش ؛ چیلاق تپه لر ، قایالی یاما جلر آرسنده کوزلری دیکه ندیرن یایوان کولککسیله بوتون اووایه بر شیرینك ویرمشدی . یاننده کی کوی خلقی ، ماصه قایلر ، ایکی کون اونده دن اودون کتیرر ، تهزه ک قوروتور ، صمان یاقار ، یاتیرك مالکانه سنه دو قوننی خاطرندن کچیرمزدی . مسجدك منبری یاقنله بو اورمانك آغاجی باله لامق آراسنده برفرق کورمه یورلردی . هله بری ، بر یابانچی ایلیشسین ، علیمه ، طوبی حکومت زندانه آته حق اولسه بیله ینه پارچه لارلردی .

بو کوچوك ، فقط کور بر جام اورمانیدی . یازین قصبه نك بوغوجی صیجاغندن قاچانلر کلیرلر ، چادیر قورهرق کولککسده سرین کونلر کچیرلردی . تام اورته سنده مینی مینی بر قابناق یاز قیش آرتوب آزالما یان ره چینه قوقولی براق صیزیئتسیله بوزیا تحیلره اشتها ، شفا ویریردی . صوبك یاننده دده نك قبری واردی . خلق ئوزنمش ، به زنمش مزارك اطرافنه یشیل بویالی بر تخته پارما قلق چکمشدی . کل دیکمشلر ، فزده قویمشلردی . تام باش طرفنده کونش سزلكدن بویومه ین جنسی بلیرسز ، جیلز ، بوجور بر آغاج یشه رمشدی ؛ رنگ رنگ پاچا ورالره دونامش اولان ایگری بو کورداللری اونی توخاف بر فدانه ، اوزاق ، صیجا ق مملکتلرك یاز قیش چیچکنی دوکه ین بر محصوله بکزمه تیوردی . فزك آلتنده کی طاش ، چیرا ایسندن قارامش ، شمعلی کبریت اوچلری بایشهرق ، موملر آریبوب طاشه رق کیرلنمشدی . دوریلش بر برنج شمعدان ، دیبلری قیریق ایکی اوچ قنبدیل ، متمادیا دوکولن قورو جام ییراقلریله هر کون بر آزه دهآ ئورتولو یوردی . ییللر یاشارمش ، یورغون ادالی ، بزکین سسلی چاملر بو ایصسز قبرك باشنه دولمشلر ، ائسا کن هواده بیله ایشیدیلن آخرت فیصیلدیله ، درویشلر کی بر تهوییه ذکر ایدرلردی . اورمانك بو اُك لوش ، اُك قویتو پارچه سنده او بر دنیایی خاطرلاران ، انسانی ئولومه یاقینلاشدیران ، کوکنه ئوزونئولر ویرن بر حال ، بر دینی تاثیر وارهی .

ایشته نیلیستیر نورینک ماصلاقمده کی اورمان دیدیکی بوجام قوروسیدی . نیلیستیر ،
 مملکت لسانده سوزکچ دیمکدر . بولقب بلکه یوزینک دملیک ده شیک دینه جک قدر
 چیچک بوزوغی اولمندن ویرلمشدی . وقتنی قهوه لرده ، کزمله لرده ، راقی عالم لرنده
 کچیریر ، ایشیز ، کوجسز یاشادی . کندینه مخصوص بر قوشاق صاریشی ، بر یوسکول
 صارقیتیشی ، الادیز قاباقلرینی دیک دیک طوته طوته طوبالمسی بر یورویشی واردی که
 قصبه خلقی قاتیلتریدی . ذاتاً هر کسک مزاجنه کوره شربت ویردیکندن بوتون قضا
 اها لیسنک دوستی ، هرأ کلنجه نك دعوتلیسی ، هر بولجینک قلاووزیدی . قصبه یه اینن یابانچیلر
 اُک اول قارشیلرنده اونو بولورلر . بیلدکلرینی اوکا سوبلرلر ، آکلایه جقلرینی اوندن
 اوکره نیرلردی . اطرافده کی اوچ ولایتک خبرلرینی فضله فضله علاوله لرله بویوتوب قهوه
 قهوه یایان هب نوریدی . قرق ییلده بر ، برایش طوقایم دیمش ، حمایلیغه قرار ویرمش ،
 فقط اودون یوقلغنه راست کلدرک بو عکسلیک اونو بردها کار پیشنده قوشمقدن واز
 کچیرمشدی . بر چاره بولاماز سه حام ، اوکا تالالرینی صاندره جق ، نیلیستیری باتیره جقدی ...
 هفته لردن بری چاره آریور ، دالغین دالغین دولاشیوردی . آرقداش لری شاقلاشیورلر :
 — شیطانک بیلمه دیکنی بیلیردک ئولان نیلیستیر ، حالا اورمانه بر جرخ طاقامادکی ؟
 دییورلردی .

تشرین اول ایچنده فیرطنه لی بر یاغور ایکی کونده آغاچ لری یایراق لردن صومیش ،
 جوار طاغیرک تبه لرینه قاردن بیاض طاقیه لرینی کییدیرمیشدی . توتن صوبا بورولری ،
 بوغولانان جاملر ، قوجوقلی انسانلرله قصبه قیش حالتی چوقدن آلمشدی . غالباً ، بوسنه
 صونوق آمان دیدیره جکدی . بو طرفلرده ، بعضاً نه سوره کلی ، نه عنادجی بر قیش اولوردی ...
 بم بیاض ، دومدوز اووا اورته سنده قصبه هر کون بر آرزدها کوموله رک انسانه عادنا بویله ،
 ئورتوله ازیله ، سیلینه اوقاله یته جک ، بهار کلنجه آریین قارلرک ایچنده بولونماز اوله جق
 حسی ویریردی . نیشان یاغورلرینه قدر بویله یاری صاقلی ، یاری جانلی بر عمرله بکله یین
 قصبه نك دولامباچ ، دار سو قاق لرنده دورت ، بش آی حیات ، حرکت کسلیلر ، نه قاغیلر
 کچر ، نه ماندا سورولری دولاشیر ، نه آت شاقیردیلری دیوبولوردی . یالکیز ، بعضی کونلر
 بر تابوت آرقه سنده مزارلغه بولالانان اوراق بر هیئت قارلری خشیرداته رق ، اوکسوره
 اوکسوره ، ایسته کسز ، لاقیردیز کچوب کیدردی . صوکره یته - کوت ، قارلرک بوس بوتون
 دهرین ، قورقونچ ایندیکی بر دوروغوناق ، ده کزکی کلیر ، بوسیملی ایز ، چارچابوق نورتردی .

قصه‌یه، بویه کونلرده، برآز حیات، برآز جان ویرن باحاریدی. روز کارک اوکنه قاتیلارق یاصیلانه اوزانه، کنیشلیه سرپیله دائماً حرکت ایدن دومانلر اوزاقدن، بودوگمش اووا اورتہ سنده، کیکلرینک ایچی تیرہین غریب یولجیلره نه کیفلی دورونوردی... حالبوکه بوسنه باجالر اسکسی کچی طاشه طاشه توتہ یه جک، اوجاق ایچلری روز کارلره قارشى میدان اوقویه رق آله ولنه آله ونه خوموردانه مایه جقدی .

برکون نوری سونجلی بر یوزله قهوه دن ایجری کیردی . اوطوران خلقی چکمهجه باشندہ کی مال صاحبه شوبله برداثره اشارتیه کوستره رک :

— یاپ آغالره بدنن برر قهوه ! ...

دیدى ، نه اولمشدی؟ صورانلره : « هیچ ، دیوردی ، اولده باتدق ، بویه ده ، باری احباب قازانه لم!... » او برلری شہله نیورلر: « برایش چه ویردی اماناصل آکلاسه ق! » دیبه دوشونیورلردی .

آکلاشیلہ سی اوزون سورمه دی؛ آقشامه دوغری کلن بر خبر قهوه لرده چالقاندی ، خلقی دیشاری اوغراتدی: ماصلاق اورمانندن، همده باتیرک تام اطرافندن بش آت جام کوتوکی گلش، دوغروجه نیلیستیرک حمامنه ایستیف ایدلمشدی. ایشیدنلر:

— ایتمه به ! کر جکمی ؟ ...

دیبه شاشه رق قیریلورلر ، باقعه کیدیورلردی .

خبر دوغرویدی. کلخانک اشتها سی کتیره جک قدر چیرالی، قالین، صاغلام کوتوکلر بر برلرینه دایتمش ؛ چیسه له بن یاغمو رک آلتنده یاغلی وجودلرندن کوزدل بر فوقو بیراقه رق بکلیوردی .

* *

نیلیستیر، قصه نك بازار یرنده بر صباح عبدی خواجه یه راست گلشدی. عبدی خواجه ماصلاق کویندن آق صقالی، یشیل صاریقلی، تینیز، صوفی بر آدمدی . لندن تسییح ، آغزندن دعا دوشمزدی . اها لینک بویوک بر قیدسز لقله « چیچک » اسمی ویردیکلری فرنکی یه نفس ایدر، توتسو یاپاردی. زلزله کی قولرا و محاربه کی فلاکتلری اولدن خبر ویرمک، قیشک شدتی یازدن، یازک قوراغنی قیشدن آکلامق کی کرامتمسی حاللری اوئی یالکیز کویده ده کل، قضا داخلنده بیله نفوذلی بر موقعه جیقارمشدی. استانبول زلزله سنی عینی کون، عین ساعتده ، کویاه حس ایتمش ، قهوه ده کی میندرلی ، پوسته کیلی خصوصی کوشه سندن یاری اویقو ، یاری وجد ایچنده سس سز دورورکن بردن :

— آھا یازیق اولدی کوزم یرہ ...

دیہہ ھا قیرمشدی . بلیک بونی قصبہ دہ بلدیہ نیک ییقیدرینی اسکی قاضی ووشکنی خاطر لایہ رق سویلہ مشدی ؛ فقط ایرتہ سی کونی وقعی اکرہ ن کویلیلر کزدکاری یردہ عبدی خواجہ نیک :

— آھا یازیق اولدی کوزم مملکتہ ...

دیدیکنی بایمشلردی . اونلر خواجہ لریلہ نوکونورلردی .

ایشته نیلیستیرک راست کلدیکی عبدی خواجہ بویله یاری ندرمش برکویلیدی . ھان قوشوب آلدن نویدی ، بونی بوکوب دوردی . خواجہ بوحرمتہ مقابل صول آلیاہ ، تسدیحسز آلیاہ نیلیستیرک آرقہ سنی صیوادی ، کچدیلر .

فقط بوتصادف نورینک ذهنتدہ درحال برآیدینلق حاصل ایتدی ؛ صانک ھفتہ لردن بری قفاسنک ایچینی چکمز براوجاق کبی دولدوران ایسلر ، دومانلر صیریلوب گیتدی ؛ بر آچققل اولدی . « عجبا ، دییوردی ، قاندیرہ بیلیرمی یم ؟ »

کری دوندی ، بازار یرینی آلت اوست ایدیور ، آوانیوردی . نہایت کوردی : عبدی خواجہ خلقلک سلاملرینہ یاری بوچوق جوابلر ویرہ رک آغیر آغیر کیدیوردی . قوشدی ، برشی سویلہ مک ایستر کبی اوکنسہ دوردی . آلاری کوکنسہ ، کوزلری یردہ ، قورقار کبی بکلہ یوردی .

— نہ وار نیلیستیر ، برمشکلکمی وار ؟

نیلیستیر آراصیرا ، آلا یچقین دیہہ خواجہ یلیکلرک حقیقہ حاجی اولوب اولمادقلرینی ، طوماتسک خنزیر آنی قدر کناہ صاییلوب صاییلما یہ جغہ دائرہ شکل سؤالار صورار ، تا کویہ قدر یوللانہ رق ایرماق بویندہ بوسنہ قیراغی پاپہ جقسہ نافلہ یرہ باغلری قازدیرمش اولماق ایچون دانیشمغہ کلدیکنی سویلردی . فقط بونلری اوقدر اوستہ لقلہ ، بللیسز یاپاردی کہ خواجہ قاتار ، نیلیستیری کندی کرامتہ قائل اولانلرک اک صادق صایاردی . بوکون :

— سویلہ باقلم ، نہ دانیشہ جقسٹ ؟

سؤالہ قارش ی برآز کککلہ دکدن ، اوکسورہ رک وقت قازاندقدن صوکرہ آکلادتدی : اوچ کیجہ در برتہ ویہ رؤیاسندہ کندیسینی قارا کلک ، صیق بر اورمان ایچندہ غایب اولمش کورو یورمش ؛ اما نہ اورمان ؟ .. صاغہ دونوبورہ آغاچلر اوکنی قاپاتیور ، صولتہ قوشویور ، داللر ایاقلرینہ دولانیورمش .. قان تر ایچندہ بویله اوغرا شیرکن بردن قارشیندہ بیاض عراقیلہ ، یشیل جہلی ، نور یوزلو براختیار پیدا اولیور :

— بلكه اوغلم ، عبدی خواجه یاقینده سفیده فرجه چیقارم جق بنی ده ...

دیورمش ... بویله اویانیور ، باقورمش که صلیح اذانلری اوقونیورمش . مراق ایتمش ، قادری شیخنه اوغرامش ، آکلاتمش ؛ شیخ برائی دیکله دکن صوکره دیمش که :

— بونی کیت اهلندن ، خواجه دن صور ؛ البته ماصلاق دده بندن ، سندن اول اوچتلك

ذاته عالم اولمشدر . اولیالر قارنلق ، ایزبه لرلردن ، الا جام قوروسندن هیچ حظ ایتزلر ،

اونلر سروی ایله کل سورلر ؛ وقتیه بن ملاطیه ده درویشکن برولی همزك رؤیاسنه کیرر ،

فرحلاتیک بنی دییه سسله نیردی . تره سنك اطرافنده کی آغا جلری بالطه لامادجه بزى

راحت بیراقمادی . بلكه بوده اولیه برشیدر . الله اعلم بالصواب ... بنده اوچ کیجه در عین

رؤیای کورویورم ... ینه عبدی خواجه بیلیر ...

عبدی خواجه شاشالایه رق دیکله یوردی . ثلیستیر وقت غایب ایتهدن صاف برچهره

ایله هان صورتی . خواجه یه ده معلوم اولمشیدی ؛ بونی مراق ایدیوردی .

ثلیستیر نورینك بوساده ، فقط جواب ایسته بن سؤالی قارشینده خواجه یوتقوندی ؛

دوشوندی . خاییر دینه مزدی ، ثلیستیره ، قادری شیخنه ، بلكه ده دها ناشقه لرینه کورون

ولینك اوکا دها اول کورونمه سی ایجاب ایتزمیدی ؛ هم مادام که اونلرده ده عبدی خواجه نك

اسحق ویره نك ظاهر اولمشدی ، وقوفسز کورونمك دال بوداق سالان شهرته تادیندن

برالطه وورمق دیکدی ... آیسیمی ، بالطه بی اورمانه ووره جقدی ؛ هم چوقدنر کوبلینك

شوراده بوراده یایوب کزجه کی اهمیتی برایش ، برکرامت کوسترمه مشدی . آرا صیرا

کندینندن بحث ایتدیرمزه اونودوله جفی شبهه سزدی ؛ بو بر وسیله ایدی ؛ استفاده

ایتمه لیدی .

معینداو یامغه چالیشدینی برتبسمله ، وقارینی بوزمه دن ثلیستیرك آرقه سنی بردها صیوادی :

— سن راحت اول ، اوغل ، بن دده نك امرینی چوقدن آلدیم ! دیدی ، دوداقلرنده

تهلیل ، پاماقلرنده تسبیح ، اوزاقلاشدی . ثلیستیر سوینجندن باصدینی یری کورمه یه نك

قوشدی ، قهوه یه کندینی آتدی و بیلدیکمز کی :

— یاپ آغالره بندن بر قهوه !

دییه هایقیردی :

ایرته سی کوئی ماصلاق کویلومی ، عبدی خواجه نك : « هایدك اولادر ، بزه وظیفه

کوروندی ! » مقدمه سسله ویردیکی امری ، اعتراضی خاطره کتیرمه دن یرینه کتیرمه

قوشمشلر، عصرلر کورمش عظمتلی چاملره ، دینی برتوکل وسوینجه بالطه لرینی صاللامشلردی . آقشامه مزارک اطرافده ایکی دونم قدریر آچیلمشدی . اودونک فضلہ سنی صاہرق تربیہ برلحد یاپدیرمغی دوشونورلرکن ٹیلیستیر یقیمش هان پی سورہ رک الی آت یوکنک بازارلغی بیتیرمشدی . ایشتہ کلخانک اوکنہ بیغیلان اودونلرک حکایہ سی بوایدی . لکن بردفعہ قدسیت وروحانیتی زائل اولان مزار آرتق اسکی قوتی کوسترمه مش، بالطه لک هجومندن یاقین اورمانی قورتارامامشدی . اوکوزل چام قوروسندن اوچ سنہ صوکرہ چییلاق برتپہ ایله چییلاق برمزار قالمشدی . قایناو بیله دامله لرینی آزالته آزالته نہایت، برتموز ایچنده قورومش ، غایب اولمشدی . صانکہ اورمچینه قوقولو پارلاق صوینی چاملرک دامارلرندن چکوب چیقاریبور ، چاملرک عصارہ سنی طویلا یوردی . حتی روم ایلی مهاجرلری دها ایلری وارمشلر، برقارنی کیجہ ده تربنک یشیل پارماقلرینی ده سوکمشلردی . بونی ایشیدن عبدی خواجہ :

— دنیامک شری آرندی ، ماصلاق دده آرتق بزدن آلتی چکمک ، نام ونشاتی غایب ایتمک ایستہ بور ...

دیہ تاویلہ قالمیشمشدی ، اما شهرتی کیتدکجه آزالدیغندن قولاق آسان اولمامشدی .

رفیق خالہ

چام اورماننک تصویری ناصلدر؟ «یاتیر» ده خیال اسراف بوله مایز؛ حکایہ کلہ لک ، ترکیلرک صنعی موسیقیدنه اسیر اولمامشدر؛ سطرلری ایچندن اصل حیات فیشقیریور؛ عبدی خواجہ، ٹیلیستیر نوری طینتده آداملر اطرافزده یاشامایورمی؟ مع مافیہ بویازینک مزیتی یالکنزطبیعیلمکندہ میدر؟ بیلورسکنزکہ صنعتک حدودی چیزلر؛ اولچو ایله طاتلی یاخود اجزاخانہ لرده علاج یاپیلیر؛ البسه، قوندوره حاضر لاهمنک معین شرائطی واردر؛ حکایہ تماشا منحصرأ لسانہ، ترتیبه عائد قاعدہ لردن عبارت اولسه ییدی کوچلک بالنسبہ آزالیردی؛ فقط حسن، هیجان ، صمیمی حسلر، اصل ادبی صنعت ، بعض شرائطی بولونمقله برابر ، قانونہ صیغمایور؛ یاتیرده کی اسلوبی، شخصی کوروشلری، طبیعی حیاتہ نفوذی هپ حسابہ قاتمق ایجاب ایدر؛ موضوعنی افاده سیله برابر دوشونہ رک تحلیل ایتمک لازمدر .

فیر طنه وقار

فیر طنه

— ۱ —

قودورمشسهك ده كردن انتقام آل ! [۱]

افقلردن ظلام آل ! [۲]

آغاچلر ییق ، بولوتلر چاك چاك ایت !

به تون دنیایی ایسترسهك هلاك ایت !

فقط یالکیز [۳]

بیم سسسز وایسسز

شو حجره مدن چکیل ، اخویلامی بوزما ؟

بیم رؤیایمی بوزما !

نادر تهورك آی باد ، [۴]

بویتمه یین فریاد ، [۵]

بوصیحه لر ، بوغریو ؟

آی دیو ، [۶]

تودورمشسهك ده کیزدن انتقام آل !

افقلردن ظلام آل !

قیریلسین چیلدیران ضربه کدن امواج ،

بوتون ساحلر اولسون محو وتاواج ؟

بیم یالکیز اوزاقلاش مسکنمدن ،

چکیل کیت روزنمدن !

[۱] مفاعیلن مفاعیلن فعلون

[۲] مفاعیلن فعلون

[۳] مفاعیلن

[۴] مفاعیلن فعلاتن

[۵] مفاعیلن فعلن

[۶] فعلن

أی سرسری، چکیل، [۷]

روحده منفعل [۸]

برشی وار . ایسترم ابدی ایسترم، سکون ! [۹]

مجنون ،

قودورممشهك ده كزدن انتقام آل !

افقلردن ظلام آل !

بویوك قوشلر، اوزاق داغلرده قالسین آشیانسز، [۱۰]

سالر کهکشانسز !

کوکلرده یانان نجوم سونسون ! [۱۱]

کوستریکی بر هجوم ، سونسون

مهتاب کوپوکلای دالغه لرده !

روحکده بر انتقام وارد

یتیمزسه بوچاریشله آی باد !

بیوده اوکده ایتمه فریاد ،

داغلر ، قایالره کیت، قوجاقلاش !

فقط یالکمز نیم سبس سبز محیطمدن اوزاقلاش !

براق، یانسین شوساکن حجرهك صولغون شعاعی،

براق ، قالسین شو محزون التماعی !

*
* *

قار
- ۴ -

دیشاوده یورغون آدیملر . چالیندی صوکره قایم، [۱۲]

« عجب کلن بوزمان کیم ؟ » دیدم ، کیدوب آچدم .

کورنجه قلبی اویناتدی برکوچوک لرزش ؛

[۷] مفعول فعلن

[۸] مفعول فاعلن

[۹] مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

[۱۰] مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن فاعلن

[۱۱] مفعول مفاعیلن فاعلن

[۱۲] مفاعیلن فاعلاتن مفاعیلن فعلن

غریب چهره لی ، اعصار دیده بردرویش !
 آئندہ بوزدن عصا ، قولتوغندہ برنی وار ،
 اوموزلرنده اوزون ، ہم بیاض اوزون صاجلر .
 نہ وار ؟ دیدم ، نرہ دن کلدک اختیار ؟ نہ آدک ؟ ..
 نہ دن بوقورقولی یوللرده بویله کیچ قالدک ؟
 — اوزاق ، اوزاق .. دیدی ، مجهول اوزاق افقلردن

سوروکله یور بنی روحده دویدیم هجران !
 قطبلرک کچہرک منجمد ده کنزلری ،
 امیدیک آرادم هر طرفده ایزلری ،
 یاناجی یوللرک اوستنده آغلادم ، قوشدم ؛
 بهارک عاشقی یم ، « قیش » در اسمم ای دوستم !
 — سکا مشوم برخبر : درویش ، [۱۳]

سوکلیک کیتدی چوق زمان اول ! ..
 بللی یورغونسک اختیار ، بکا کل
 مسافر اهل بوکیجه !

چیلدیران فیرطنه یله کیتدیکه
 دیشارده ضانکه قارا کلقدہ ایتور ، مدہش !
 بلکہ حجرہ مدہ مضطرب روحک

بولہ جقدر برآز حضور وسکون !
 اودامده برکوشه نیک کولکهنده کیزلندی ؛
 اودامده هریره قسوتلی بوسکوت ایندی .
 کچدی سسسزجه برزمان آرادن ..

دیدم که : مانعی هجران بی نہایه اولان
 بوعشق ایسته یورم آکلامق فسانه سنی ،
 دیکله مک نایکک ترانه سنی ...

ترنم ایتمه بی آرزو اید . هیسک دوستم ؟
 سنی روحمله ایشته دیکله یورم :

— ترم —

صرصرلره همراه ، بویوک داغلری آشدم . [۱۴]

چیغلرله دولاشدم ، [۱۵]

ساندم که شتابله برامیده یاناشدم .

اعصار کلوب کجی فقط بولمادی پایان ،

روحده که هجران !

سر مست اوله رق کچمش افقلردن اودا بر ،

قوشلرله چیچکلرله برابر . . .

بیلم نه دن اولمش بکا مغیر ؟ [۱۶]

بیهوده دیمش اولماسین آرقه مده شتابان . .

یوق وصلمه امکان !

یوللرده صارارمش داغیلان کلره صوردم ،

سنبللره صوردم ،

لب بسته و هجران زده بلبلره صوردم ؛

— بیلم که بولوتلرده می ، کوکلرده می پنهان ؟ —

ایواه جواب ویرمه دیلر ؛ زده اوفتان ؟

صوردم : کیجه ییلدیزلر اوزاقدن باقیوردی . . .

داغلرده پیکارلر آقیوردی ،

برکویلی قادین یرده بر آتش یا قیوردی ،

بردن بره ییلدیزلر اوچوب اولدی کریزان ،

میهوت قادین . . صوصدی پیکارلرده کی الحان !

کزدم آزادم هریری ؛ بر فیرطنه اولدم ،

بیهوده یورولدم ،

یا لکز شونی کوردم ، شونی بولدم ،

یا لکز شونی دویمقده میم الان :

[۱۴] مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

[۱۵] مفعول فاعولن

[۱۶] مفعول مفاعیل فاعولن

هجران .. ینه هجران .. ینه هجران!

...

صبح .. اویاندم . اودام بوشدی ، نیم مظلمدی .
 یوقدی هیچ کیمسه دن اثر شیمدی .
 بن اویورکن یاقاقده آسوده ،
 دومانلی جاملری اورتمش برر بیاض پرده .
 آردم : اختیار عجب زده ؟
 یوقدی هیچ بر اثر ... قفسلرده .
 ساده بوزدن عصا قیریقلری وار ،
 آجیق قالان قانیمک
 کنارلرنده بیاض ، محترم بیاض صاچلر!

اورخان سیفی

«فیرطنه وقار» منظومه سنده بربرندن آز چوق فرقلی اون آلتی وزن وار؛ صیره لری کلنجه هپسنی حاشیه حالنده کوردیکنز؛ قافیه لری «ترنم» قسمی خارج اولمق اوزره ایکی اوافق انحراف ایله مثنوی طرزنده یعنی بیت ، بیت مقفی ؛ ترنمه هریارچه بش قسمه آیرلش ؛ خمس دینه بیلیر ؛ فقط بواسمه دکی اسکی شکلدن فرقلیدر ؛ اونلرده ایلك بش سطرلق قطعه نك هپسنی عین قافیه لی ایدی ؛ صوکره کلنلرک دوردر مصرعی کندی آرالرنده صوکنجی سطر ایلك قطعه ایله مقفی اولوردی .

دقت ایدیورمیسکنز ؟ شاعر فیرطنه هیاقیریور ؛ اونک متهور ، عصی ، قیریجی صیحه لرندن بالذات کندی ده مشکیدر ؛ قارشیدنه حساس ، سوز آکلایان بری وارکی حرکت ایدیور ؛ عادی بر فکر ایله عجباً فیرطنه نك خطابه لایق اولمادیغنی بیلیمه یورمی ؟ بواحمالی خاطر لایق کولونجدر .

شاعر ، ذهنک طبعی تمایللری سوقیه بویه دوشونویور ؛ بیلورسکنز : ایلك انسانلر خارج قوتلری بالذات متفکر صائمشدی ؛ همان بوتون اساطیر ، بو سائقه ایله دوغویوردی ؛ چوجوقلر به بکلریله ، اویونجاقلریله قونوشمقدن ذوق آلیور ؛ چوبان قویونلریشک آوقداشیدر . علی العاده سوز سویله یورکن بز دائما جامد شیلره برر حساسیت ویریز ؛ لسان و دوشونجه قابلیتیز بویه قورولمشدر . ادبیاتده اسمنه « تشخیص » دهنیر ؛ شعر ،

فیرطنه ده اولدینی کبی صنعتکار آئنده بو واسطه ایله جانلانیور؛ جامد، فکر سز شیلری
انسانه، یالکیز مخصوصاتی سویله یرک، بکزه تمکدن تولد ایتدیکی ایچون تشخیص برنوع
استعاره مکنیه ده اولما یورمی؟

اوصانمش، عصی ساعتلیر کزده فیرطنه نك جامله فاصله سز، اوزون اوزون هایقیره رق
چارپمه سندن هیچ سیگرنه دیکزمی؟ اوزمان انسانه حدتلی بر یالوایش کلیر؛ اوصانچ
دقیقه لری کزده جفا کار طبیعتی قهر اوله رق دیکلر سکز؛ « فیرطنه » بو حسک زک کالنی ترنم
ایدیور؛ کوکالی، بهاره عاشق اوله رق کو ستردیکی قیشی کوزهل بولما یورمیسکز؛ هم
بوراده یالکیز خطاب اتمه مشدر. قیشه سوزده سویله تیور: تشخیص وانطاق بوکا دییوروز؛
مجازک ده آجیق برشکلیدر.

« قار » ده محاوره و حکایه شکلی پک کوزهل اداره ایدیلیور؛ لسانه، وزنه قارشی
بوشعر ایچنده کی حاکیتی اسکی ادبی حیاته نسبتله بویوک برترقی صایق لازمدر.
ترنمه امید سز، تسلیسز محزون بر حسرت وار؛ هوسلی کچن بوتون کونلرک آجی
اذاری هپ ده ریندن صیرلایور، قیشک نصیبی دائما هجراندر؛ کوکک س-وغمه ین عشق،
کیمسه سز، مؤید خسرانه چیقاجق؛ حیادن طاتلی حسلریمز ایچنده ازیله رک کچوروز؛
قیش، نصیبسز لکنی دها برچوق دیارده کز دیره جکدر.

نفس

هزاران بر آجوب رنک وضیادن،
افول ایتش کونش صحن سمان،
شبستان الم خالی صدان،
کوکل پر کر به حال انزوان.
بودم ذو طبعمک دور ملالی؛
سه وور ظلمتله روح حسب حالی؛
صدالر دویمه نك وار احتمالی،
قارا کلقلرده اعماق خفادن!

الهی مشربم ، وحدت پرستم ،
 شراب جلوۀ حیرتله مستم ،
 اوساغر در که زینتساز دستم ،
 دولار خخانه آل عبادن .
 اوزاقدن یالواروب ابر بهاره ،
 دیرم : کل ، شویله میل ایت بر کناره !
 حسینندن خبر ویر قاب زاره ،
 اکر کچدکسه دشت کربلادن !
 نه بکلسک قیلوب ، ای باد شبخیز ،
 دمادم طرۀ ازهار ی تهیز ؟
 کتیر ، لطف آیه ، بر بوی دلاویز ؟
 مشام جانه قلب مرتضادن !
 نه ممکن سومه مک « ساح » ، حسینی ؟
 قبول ایلرمی انسان بویله شینی ؟
 رسول کبریاتک نور عینی
 معز زدر بنمچون انبیادن ! .

ساح رفت

«نفس» ده آیری آیری دور در مصراعاق آلتی پارچه وار؛ برنجینک هر سطری قافیه لیدر،
 سوکره کلن قسملرده اوج اولدیکلر کندی آزالرنده مقفی یولتور، دوردنچی سطر ایلک
 سطرده کی مصراعلرک قافیه سنه تابعدر؛ بوشکله ، مربع دینیر . نفسلر تکیه الیلرینه
 یاقین حسلوله یازیلیر ؛ اکثر یا بسته لیر ، طاتلی ، یانیق نغمه لرله ترنم ایدیلیر .
 ایلک پارچه ده کونشک رنکدن ، ضیادن بیکلرجه قاناد آچه رق افول ایتدیکنی سویله یور؛
 مقصدینی آکلایورسکنز : کونش غروب ایتمش . بوصورتله یازدینی ایچون عادی فکرلره
 کوره وضوحه مانع اولبور . سز بویله می دوشونو یورسکنز ؛ ألمله شهبستان آراسنده نه مناسبت
 واد؛ ظلمتله حسب حال ایتیمی سودیکنه باقنجه قارا کقلرده حسلی برشخصیت تصور
 ایدیورمیسکنز ؛ کیجه کیزلی ده رینلکلردن صدالر کله نک احتمالی سویله یور؛ بواسرالی
 فکر، شعری دویمق ایسته یه رک دوشونولورسه جانلانا یورمی؟

جلوه حیرتی شرابه بکزه ته سی برغنغه ایجا بیدر ؛ اسکی ادبیا تمزده میخانه یه - دها
زیاده قوللانیلان اصطلاح ایله - خراباته طائد فکیرلره صافیانه ، تمیز دینی علاقهلری هیچ
براقیاهر ق تماش ایدرلردی ؛ مقصدلری حقیقه ایچکی به بکزه تمک ده کلدی ؛ قاپالی ، تمالی
برلسانه مثلا : آلهی عشقه استغراقی آکلاتمی ایسه یورلردی . باده ایله مناسبلری یوقدی ؛
نفس منظمه سی بوخلوصه مستند اعتیاده کی ذوق ویرمک ایچون بویله یازلمشدر ؛ شرابی
اصطلاح اوله رق قوللاندیغنه شبهه یوقدر . بر شینه دها دقت ایدیکز : شراب ، ساغر ،
خمخانه عین موضوعه تابع کله لردر ؛ بر آرده قوللانیلمه لرندن تناسب یاخود مراعات
نظیر حاصل اولور ؛ اسکی یازیلرده افاده نک بویله بر ترتیب ایچنده « جمعیتی » بولونمسه
دقت ایدیلیردی ؛ تنظیلاتدن اولکی شعرلرده مراعات نظیره ، تناسبه چوق راست کله جکز .

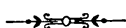
نفسک وزنی : مفاعیلن مفاعیلن فمولن

هزاران بر آچوب رنگ ضیادن

افول ایشمش کونش صحن سماندن

شبهستان الم خالی صدادن

کوکل بر کر یه حالان زوادن

تخاف .

فر آلمشکن طلوع کبر یادن

بوکون بیوایه قالمش هر ضیادن ،

بو ملکک فرقی یوق بر تنکندان .

نیچون نور اینمه یور اترق سماندن ؟

بو شک ، باغمده هر کون کاه ویکاه ،

دولاشدم « هو ! » دیوب درکاه درکاه ،

امید ایتدم که بر پیر دل آکاه ،

دیسین « دستور ! » محراب خفادن !

عبا وار ، پوست وار ، میدانده ار یوق ،

خراسان ایلرندن بر خبر یوق ،

اوزون یوللرده دوردم هیچ اثر یوق

دیار رومه کلش اولیادن !

او یرلر ایشته بغداد ، ایشته آمد،
 بوکون هر شعله دن محروم ، جامد ؛
 او یرلردن کلن صوڪ یولجی حامد،
 خبردار اولماز اولمش ماورادن ؛
 تجلیگاه ایکن بیکلرجه رنده ،
 ملامت سوندی شرقك هر یرنده ،
 بو درك کرچه صوڪ صحبتلرنده
 نفسلر دیکله دک ساز رضادن .
 بو منظومه کله ای استاد خوشکام ،
 علیدن دولدوروبا کسیر الهام ،
 اب عشاقه صوندک او یله بر جام
 که یوغرولمش تراب کربلادن !

یحیی کمال

« تحاف » ساح رفعت بکک نفسنه کوزهل بر نظیره در؛ بزم اسکی آقینجیلر، یکچیریلرک
 قبادای ظفرلری دستانلره موضوع اوله بیلیر ؛ تکیه ذوقنک دم ماضیده اسرالی ده رین
 کوکلری واردر ؛ ماوراده قالان حقیقه واقف قلندر ، ایجلی درویشلرک روحی قانی
 و شعرسز اوله مازدی ؛ بوکون او حیات سونمشدر ؛ آجیدی ، هجرانلره بزه تسلی
 آراتیور ؛ تکیه هواسنی تنفس ایتمکدن حظ ایدیوروز ؛ مولوی موسیقیسی کوکلریمزه
 یاقین طائلی آشالر کی سوتلی کلیر ؛ نفس ده ، تحاف ده درینلردن قوت آلان اسکی حسرت
 وتسلی اجتاجیله دولودر .

شکلی ، نفسه بکزمه بور ؛ وزنی « مفاعیلن مفاعیلن فعولن » ه موافقدر . الفلرک ایکی
 صورتله اوقونه بیله جکنی ، « جا » ماهیتده کی مجازلرک ده افضله چکیلرک احتمالنده کی
 اصابتی اونو نمایه رق تطبیق ایدکنز :

فعولن

مفاعیلن

مفاعیلن

ریادن

طلوع کب

فر المشرکن

• درگاه

دیوب درگا

دولاشدم هو

زواللی اختیار

بل بوکولمش ، آل آياق تيرره ، صارارمش بت بکز ،
هر آدیمده سنده لر!

فاجعات عمرینی ایلر اشارت ، مشمنز
چهره سنده چیز کیلر .

شویله دقتله بانیلسه کوزلرک ایماسنه ،
لحیه بیضاسنه ، صافیت سیاسنه .

بللی حالندن که کز مشدر نیجه دریا ودشت؟
لوح تابان جینی بر کتاب سرگذشت .

بللی حالندن که وارلقدن بوکون یزاردر؟
پیش نفریننده عالم بر هیولا زادرر .

بللی حالندن که هپ میخانه لرده در بدر ،
دائما بر مایع مهلکدن استمداد ایدر .

ایلك تصادف ابتدیکم کون ، کیم بیلیر ، کیمدر؟ دیدم؛
صوکره کیتدکجه نه دنسه پک مراق ایتمش ایدم .

خانه نك اکثر اوکندن کچدیکی چون مطلقا
هم جوارمدی ، فقط کیمدی بو پیر خوش لقا ؟

سر سری ، افتان وخیزان ، قولتوغنده شیشه سی ،
« کیم بیایر کیمدر ؟ ندر ، دیردم ، بونک اندیشه سی ؟ »

برکون آیوبک اوسروستان سنکا سنکانه
اوغرامش ، بر فکر بی انجامه دالمشدم ینه .

پیرمستی کورمه میمی ؟ قارشیدن بیلدم اودر !
دست بر ریش تفکر ، سروه یاصلانمش دورور ؛

قارشيسنده كهنه بر طاش ، كوزلری معطوف اوکا ،
بالی حالتدن كه هپ افكاری ده مصروف اوکا .

محرز ، آهسته یا قلاشدم هله بر قاج آدیم ،
خط سنك مقبره كوز كزدرنجبه آكلادم .

دوشدیکم بیلمه ناصل بحران حسیات ایدی ؛
کوردیکم ، حفظ ایندیکم آتیده کی ابیات ایدی :

آه من الموت

حیفا كه باد صرصر دمسردی آجل ،
خشك ایندی بیخ وبرکنی نخل امیدمك !

بلبل کبی ائیس ائین ایله دی بنی ،
پامالی قناسی کل نو دمیدمك !

دنیا بکا بو درد ایله ماتمسرایدر ؛
من بعد غم اولور اتری سور وعیدمك .

تاریخ سال رحلتی دوشدی بر آه ایله ،
جنت مقری اولدی محمد فریدمك !

بر یتشمش اوغلی مدفون آكلادم بی چاره نك ،
كچمه مش اوجاعی قلیندن اومدهش یاره نك !

خا کدن ارواحی امواتك تخر ایلور ؛
قحفلر دندان نما کویا تمسخر ایلور !

بر قیامت قوبدی بینمده ، قاراردی کوزلرم ،
حافظه منده ، کومدیکم قبری آراردی کوزلرم !

اسماعیل صفا

زواللی اختیارده «کتابه» خارچنده قالان بویوک سطرلرک وزنی: «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» در؛ مستزادر بونک ایلک و صوک حزلرینه موافق کله لردن تشکل ایدر:

فاعلاتن فاعلن

مرآئمه سنده لر

چهره سنده چیزکیلر

(آه من الموت) ک تاریخه قدر اولان قسمی «مفعول فاعلاتن مفاعیل فاعلن» موافق در.

ألف وصل ایدیله بیلیر:

مفعول فاعلاتن مفاعیل فاعلن

خشک ایتدی بیخ وبرک فی نخل میدمک

وصفی، اضافی کسره لری اوزون و یاقیصه یازمقده مختارز:

مفعول فاعلاتن مفاعیل فاعلن

حیفاکه باد صرص ردمسرد یء أجل

(جا) ماهیتده کی هجاردن صوکره کلن جزملی بر حرفک حرکه سی اولکی یه علاوه

ایدیلیر؛ بونی اوزاتهرق کوستریرز:

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

«خاکدن» ار واحی انما تک تجر ایلپور

ایکی ساکنک اجتماعی تقدیرنده حرکه لی حرف برآز چکیلرک اوقونور:

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

«قحفلر» دن دان نما کو یاتمسخر ایلپور

زواللی اختیارک مصراع نهایتلرنده کی صدالری ایکیشمر ایکیشمر بربرینه چوق کوزله

اویوپور؛ قافیه اولمق ایچون ایکی شرط لازمدر: (۱) ایکی آیری کله ویا اداتک صوک

هجاری عین صورته حرکه لئک؛ (۲) بو هجاریک صوک حرفی عین صدایی ویرمک؛

زواللی اختیارک هرقی بیتده ایکی شرطده رعایت ایدلشد؛ اسماعیل صفایک بوقدرله

قانع اولماپور؛ صوک هجاردن اولکی حرفلرده عین صدایی ویرمیلدر؛ بوکا «مقید قافیه»

ده نیر. فکرت بک، صفا مرحومک بومفرط مراقی ایچون بویله دیوردی:

دوشمک روای حرم ایله برقید زائده،

زنکین اولورسه قافیه دنکین اولوردیه؛

آزاده ایسته‌بور کوکل اشعاری دوغروسی،
خوش کله‌بور مزاجه تقید قافیه .

اسماعیل صفابک اعتیاد ایتشدی ؛ آرتق بویه موافق برچوق کله بولق کوچ کله‌بودی ؛
شعرک موضوعی نه‌در ؛ اختیار ناصل تصویر ایدی‌بور ؛ «نه‌در دیردم» افاده‌سی اییی ؛
منظومه‌نک هر طرفی بالخاصه ابوب هزارلغده کی تضاد فی آکلاتیورکن یازدینی ینلرطیبی
ده‌کلیدر ؛ کتابه‌کندی نوغنده کوزلدرد ؛ اوغلانک ماتمنی بزده حس ایدی‌بورز ، یالکر افاده
صنعیلک خارچند بر آزیوکل کورونیور ؛ فقط کله‌لرده زواللی اختیارک بغرنده کی یاره‌کی
آجیلق واردر .

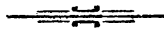
کتابه‌نک شکله «قطعه» دی‌بورز ؛ ایلک ییتی قافیه‌لی ده‌کلدر ، بوندن ماعدا قسملر
غزل کی دوام ایدی‌بور ؛ تشبیهی، استعاره‌سنی کوسترک قولایدر ؛ «کوروئلور روزکاره
بکزه‌ین أجلک سرت نفسلی اوده شی ، فدان کی اعتالی بویون امیدمک کوکی، باراغنی
قورودندی ، عباره‌سنی اوقطه نظر دین اقسامه آییریکز ؛ کندیسینک بلبل کی ایکلتی به
انیس اولماسنی ایسته‌بور ؛ تشبیه واضحدر ؛ طرفینی جه‌شبهی کوستریکز ؛ «کل نویدمک»
دیدیکی جالده بز اوغلنه انتقال ایدی‌بورز . نیچون ؟ کل لغده اولاد معانسه کله‌بور .
آلت طرفه ارتحالک تاریخی وار ؛ بو، کله‌لردن چقیور ؛ هر حرفه ابجد حسابجه
برر عدد تعیین ایدلشدور . حرفله اولابربرر صوکره اونر اونر ده‌صوکره یوزریوزر
آرتدیریل‌بور ؛ بوتزاید، معین یرترتیده اولدینی ایچون خاطرده قولای‌قاله‌بیایر ؛ صیره‌سیله
یازی‌ورم :

ا ب ج د ه و ز ح ط ی ک ل م ن س ع ف ص ق ر ش ت
۴۰۰ ۳۰۰ ۲۰۰ ۱۰۰ ۹۰ ۸۰ ۷۰ ۶۰ ۵۰ ۴۰ ۳۰ ۲۰ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱
ث خ ذ ض ظ غ
۱۰۰۰ ۹۰۰ ۸۰۰ ۷۰۰ ۶۰۰ ۵۰۰

صوک مصراعی، حرفلرینک مساویلرینی قویه‌رق حساب ایدی‌کر ؛ وفاننک تاریخی چیقما‌بور ؛
چونکه برعملیه ده‌لازمدر ؛ اینی بولدیمز برافاده هر زمان ایسته‌دیکمز سنیه اویمایور ؛
برقولایلق قبول ایدلش ؛ عادتا حلی مطلوب بر پیامجه کی اشارت‌لر قونویور ؛ صوک‌یتنک
ایلک سطرلنده «تاریخ سان رحلتی دوشدی برآه ایل» کله‌لرینی اوقویورز ؛ دوشمک، طرحه
دلالت ایدر ؛ اصل تاریخ مصرعنک یکونندن «آه» حرفلرینه مساوی اولان عددجه تاریخ ایدر ؛

دها آچیق آکلامق ایچون خارجدن دها موافق بر مثال انتخاب ایدم : راغب پاشا
عوض محمد پاشا نك بلغراد استردادنی بویتله کوستریور :
چیقاروب لشکر کفاری دیدم تاریخن
بلغراد قلعه سنی آلدی محمد پاشا

اصل تاریخنی بولمق ایچون صوک مصراعك احتوا ابتدیکي حرفلری حساب اتمك
کافی ده کلدرد؛ محمد پاشا بلغراددن دشمن عسکرینی قوغمشدر ؛ سزده صوک سطرذن « لشکر
کفار » ترکینك مساوی اولدینی ۸۵۱ رقمی چیقاره جقسکز ؛ بوکا تعمیه لی تاریخ ده نیر .
حساب عمومیتله اوچ دورلو اولور ؛ (۱) هر حرفك عددی معتبردر ؛ بوکا تاریخ تام
دیوروز ؛ (۲) یالکز نقطه لیلره اهمیت وریلیر ؛ دیگرلرندن صرف نظر اولتور ؛ بو
« تاریخ مجومه » در ؛ (۳) یالکز نقطه سز حرفلر حسابنه داخلدر ؛ نقطه لیلر نك ایدیلیر ؛
« تاریخ مهمل » بودر ؛ بعضاً مصراع ، ایسته نیلن رقمك ایکی مثلی اولور ؛ بوکا « تاریخ مضاعف »
دیورلر ؛ اسکیدن بالخاصه برنجی ایله ایکنجی بک چوق قوللانیلیردی ؛ شیمدی هیچ بریه
اهمیت وریله یور ؛ ذاتاً ادبی صنعتله دوغروندن دوغرویوه علاقہ سی یوقدر .

غزل

قیرلمش کشتی* امید دوات نا خدا آغلار
ده کل کشتی نشین و ناخدا بلکه خدا آغلار
ینه بیلم : حال اولمش دیار زار اسلامه
سراسر صارصیلیر عرش خدا دست دعا آغلار
بوشب روح الامینله کیزلی کیزلی حسب حال ایتدم
دیدم جتده کوردن بن جناب مصطفی آغلار
طربکاه وطن بر محشر هجرانه دونمشدر
بو کلشندن کچرکن آه دیر بادصبا آغلار
کورنجه تخت عثمانی ماتمدار اضمحلال
ستانبولک سماندن کچن ظل ها آغلار

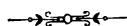
سلیمان تظیف

غزل

قلبم زمین عشق، سرم آسمانیدر،
 آهم آنک سحاب صواعق فشانیدر.
 ای عشق، بیلدیک کی یاق ییق درونمی،
 بر کیمسه سز بلازده نك خانمانیدر.
 نور جمالدن متلاشی اولتجه دل،
 دوشسه زمینه چوقی؟ تجلی زمانیدر!
 تبدیل مسلك ایتدیر، من ابتلا بکاء،
 کوکلم نبات عرصه نك قهرمانیدر!
 عالم ایتدم آنده تماشا زمان زمان،
 ناجی فضای سینه جهانلر جهانیدر..

معلم ناجی

بر منظومه دن

.....

ادانی به تماق عاریت بر عمر ایچون دکرز
 بو صورتله تعیش فکری پک ناجیا بولدم
 ده کلدر عالم آزادکی هنکامه عالم
 جهانده هر کسی بر کونه درده مبتلا بولدم
 صور ارسک نیدوکن قید تعصب مدعی بندن
 محقق بیلمش اول کیم ماحصل سز مدعا بولدم
 دیلر سه آ کلامق کر حاصل معنای ادیانی
 آنی بن ماورای درک ارباب نها بولدم
 شئونات طبیعتده بدایت یوق نهایت یوق
 وقوعات زمانی بر مسلسل ماجرا بولدم

مر سکلی عارف حکمت

غزل

باقدم بشرک حاله دنیا به کوچندم
 حل اولمادی کیتدی بو معمایه کوچندم
 اقوام بشر بر پدر اولادی ده کلی
 عالمده اولان شورش وغوغایه کوچندم
 مقصود حقیق وطنک شانیدر آنجق
 قصدنده معلل اولان ابنایه کوچندم
 نادان ایله صحبت نه قدر مشکل ایمش آه
 محروم بصیرت اولان اعمایه کوچندم
 مقصدلری اوغرنده نه جانلر تلف اولدی
 بن مسلك اسکندر ودارایه کوچندم
 بیکسیری کوردجکه زمین اوزره پریشان
 دنیا به باقان چشم تماشایه کوچندم
 احوال وطنده کوریلن مسلکه افسوس
 قان آغلادیغم دلبر رعنا به کوچندم
 جنت کیدر شیمیدی بکا کوشه نسیان
 بن سلسله آدم وحوایه کوچندم
 حلنده محققلری ده بسته کورنجه
 انشای عوالمده کی معنا به کوچندم
 محرم اوله لی مجلس ارباب یقینه
 دنیا به کوزم وار دین اعمایه کوچندم
 صحرای عوالمده کی شورشلره باقدم
 تدبیر زمین پرور بالایه کوچندم
 اغفال ایدیور خلقی «امیری» یکی الفاظ
 تزین حروف ایله بن انشایه کوچندم

شرقی

صانکه کلدمدده نه بولدم بو خراب آباده
بزم غمده بکا خون جگر اولدی باده
هر کون انواع بلا دورلو جفا آماده
عالمه کلدیکمه بنده پشیمان اولدم
چکه مزکن بو قدر چله کرم و سردی
فلکک دردی اونوتدوردی بکا هر دردی
کلدیکم عالم بالا نه مبارک یردی
ینه بو خاک مدلتده پریشان اولدم
کورمه دن بو کونی وقتيله ثولتر کولسون
کل کبی خاک مزاره دوکولتر کولسون
بن ینه آغلايم عالمده کولتر کولسون
بن بو غمکاهه کلیرکن بیله کریان اولدم
قیردی فانوس امید واملی سنک قضا
آغلارم کوشه محتده غریب وتنھا
برطرفدن اثر لطف و وفا ناپیدا
هر طرفدن هدف ناوک عدوان اولدم

ولی حکمت

قطعه

بنی آدم اساساً متحددر جسم واحددر
بودر صف عبادتدن مرادی وارسه اللهک
مساویدر نظرکاه خداده جمله مخلوقات
حقوقاً بر چوباندن فرقی یوقدر بر شهنشاهک

ولی حکمت

غزل

بالایه دوغرو بر فوران ایتک ایسترم
تقلیب طور دور زمان ایتک ایسترم
خلقک صویجه کیتمکی بیلمز طبیعم
بن حو یولنده هپ جریان ایتک ایسترم
سوم سوزمده سلسله زلف اوزانماسین
تحریک غیرت شجمان ایتک ایسترم
نظم ایله یوب خلاصه فکری بوفق دل
بن عرض بزم نکته وران ایتک ایسترم
احوال ملک وملت باقرجه ای رشید
مانند نیل ، خونی روان ایتک ایسترم

رشید عاکف

نظیره

جان عالمده بر جولان ایتک ایسترم
بن لامکانده طی مکان ایتک ایسترم
بیزار و بی حضورم الهی زمانه دن
درگاه عزتکده فغان ایتک ایسترم
کوردکجه اهترازین اوسرور و ایتک
اشکم ره غمنده روان ایتک ایسترم
طوفان کویه دن صاقین ای دست کائنات
تنور سینه ده فوران ایتک ایسترم
روحانیان ترانه فریادی کوش ایدک
جرمان اهل عشقی بیان ایتک ایسترم
حال جهانیا به باقنجه ده کل نظام

امكان بولنسه محو جهان ايتك ايسترم
حکمت ، جناب مير رشيد سختورك
هربر سوزين كتابه جان ايتك ايسترم

مرسکلی عارف حکمت

غزل

ارغنونى دیکله م بر رند فوق العاده ایم
دائما قانونی بر باد ایتکه آماده ایم
مستقلاً بر حکمدارم قناعت ملکنه
قید اقبال وسعادتدن فقط آزاده ایم
قیمت دنیا نه در غنمدمه وار ایله قیاس
جنتی بر حبه صائمش بر آدمزاده ایم
اک بویوک دردم حیاتم ای طیب ساده دل
ایچمه پیوده دوا بن باشقه بر سودا دهیم
حر ده کلدن کیمسه لر حریم معلوم ایکن
باق بلایه اشرفا بن ده اسیر باده ایم

اشرف

شرقی

کلر قورویوب دیکنلک اولدی
سنلک بزه دلشکنلک اولدی
بیچاره وطن تورم ایتدی
رایات ظفر کفتلک اولدی

اشرف

غزل

بیلمزدم اوزم غمزه که مفتون ایثم بن
 آفتزده دلخسته جگر خون ایثم بن
 سودا زده سگ سن دیدیلر زلفکه سویله
 چکسین بنی زنجیره که مجنون ایثم بن
 بیلمزدم ایکی چشم ایکی جوی روانمش
 چاغلاو آقار آغلار ایکی جیحون ایثم بن
 ظن ایلر ایدم کندمی آزاده مکر کیم
 مجنون بلا دیده دن افزون ایثم بن
 نرم ایتمه دی اول سنک دلی ناله کرم
 نورس مکر افسانه وافسون ایثم بن

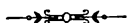
نورس

ماهوردن غزل

کورددم اول مه دوشنه برشال آتوب لاهوردن
 کل یاناقلر اوسته یاشمق طوتونمش نوردن
 نردبانلر بوشش نرمین دامانیله مست
 ایندی بیک عشوه یله برکاشانه فغفوردن
 آنلادی دامن طوتوب اوچ چفته بر زورچیه
 کچدی صاندیم ماه نو آینه بلوردن
 خلق سعد آباد ایکی ساحل بونجه فوج فوج
 وعده تشریفه آلفیش طونارکن دوردن
 « جدول سیم » ک کنارندن بو آوازک کمال
 قوبدی بر فواره زرین کبی ماهوردن

ییمی کمال

غزل

مقال حزن آلیر آمیزش لسانمدن
 مأل محرق اولور سوزش بیانمدن
 قلم سرائر حال دلدن آکهدر
 کوکل وقایعنی دیکله ترجانمدن
 خرابه حالنی کسب ایلهمش کلستانم
 وجوه شیونیان رنگ آلیر خزانمدن
 بلایه قارشی نباتم تبیین ایتمه دیمی
 ادیب حکمت اوصافناز می امتحانمدن
 وطن حکابه سی خواب آور اولدی حضاره
 بن آغلام ینه تأثیر داستانمدن
 نه در بومرتبه عشقک مهاجراتی بکا
 نه استفاده ایدر محو خانمانمدن
 ناصل فرج بولهیم بن که بی صفا بولووم
 کلن زمانمی ناجی یکن زمانمدن

مسلم ناجی

شرف آباد

اوشوخ آغلار بوکون قصر شرف آباده کلدیکه
 اونوشانوش کونلر خاطر ناشاده کلدیکه
 نه جوشان شراب ولاله بردور بهاریدی
 که حالا چشمه لر پر خون اولور هر یاده کلدیکه
 کولردی تحت زرین اوزره جم کلشنده کلرله
 سبواندام ساقیلر الدن یاده کلدیکه
 دوروردی رندلر دهبسته فی دهبسته وجدندن

آغاقلقرده بلبیل دوردن فریاده کلدیجه
 کورور مجلسده طفل نازایکن تمثالنی نازان
 قدح برکف حضور حضرت داماده کلدیجه
 خیالندن باقار پوشیده اوراق اولان حوضه
 او شوخ آغلار بوکون قصر شرف آباده کلدیجه

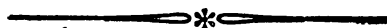
یحیی کمال

غزل

ملکی تخرب ایلهدک ذوق ریاست نامنه
 عدلی بیقدق خلقی محو ایتدک سیاست نامنه
 جسم حریت کفن بردوش اولوب اخلاق ایله
 دفن اولمشدر مزار یأسه دولت نامنه
 قاپلامشدر ارض عثمانی بی یاچوج فتن
 قالمامشدر اولمایان ظاهر قیامت نامنه
 کورمه دم قدر آشنای حقپرست و کاردان
 وقفه کیر حیرت اولدم استقامت نامنه
 عز نفس و حب ملت خوف حق برده وقوف
 لازم غیر مفارقدر حکومت نامنه
 سعی ذاتی فکر استقبال علم واتحاد
 منجلی اولمق کرک بالجله ملت نامنه
 ذوق مالی نشوئه اقبالی چوق کوردم رشید
 جله سندن کلدی استغنا قناعت نامنه

رشدعاکف

غزل

نه در او نوحه شو ویرانه‌ك جوارنده
دوقوندى خاطر مه حال انكسارنده
ده كل غريب بولنسه مدام مست خراب
مسافرم وطنك بر خرابه زارنده
هواده يار اغه دوندوردی روزكار بی
خزانه منتظرم عمرمك بهارنده
ایدرسه دل یری واردر وداع ملك وجود
غریبه یر بولوروش عدم دیارنده
قراریاب اوله مام کرچه مست سر شام
حسد اورنده که آسوده در مزارنده
کوکل اونو سفر نور طلعتك ناجی
یانار قیامتہ دك نار انتظارنده

معلم ناجی

وزنی :

مفاعله	فعلاتن	مفاعله	فعله
نه در او نو	حه شو ویرا	نه نك جوا	رنده
مفاعله	فعلاتن	مفاعله	فعله
ده كل غری	ب بولونسه م	مدام مس	ت خراب

شکلنه باقیکنز : ایلك بیت ایله هر چفت مصراع عین قافیه ده ، تك سطرلر هیچ مقفی ده كل ، دورت بیتدن آز ، اون بشدن نهایت اون سکزدن فضله یازلامش ؛ ماضیده موضوعی اکثریا حسرت و اشیاقه غاندی ؛ ناییده ، راغب پاشاده ، عونى و عارف حکمت بکلرده اولدینی کبی بر فکری ، بر فلسفه بی احتوا ایدنلرده واردر ؛ اسکی ادبیاتمزدده پك مهم برشکلدی ؛ شاعرک صوکه بیتده کندی اسمنی ذکر ایتمه سی معتاددی ؛ دیوان دینلن شعر جموعه لریمزك اک بویوک قسمی بو نوع منظومه لردن مرکبیدی ؛ اسمی غزلدر ؛ شیمدی بو شکلی محافظه ایدره ک یازانلر آزدر .

ادبی ذوق اعتباریله ناجی افندی استقبالدن زیاده ماضییه منسوبدی؛ اسکی انقاضدن تمیز، پورووسز بر چوق اثر چیقارمشدی؛ اولجه کله لرك ظاهری مناسبتلرینه ده اهمیت ویریلردی؛ اوچنجی بیت بو دفته مثالدر؛ دییورکه «زمان، حیات بنی بدبخت ایتدی. کنجلكمده عمرمك صوك بهارینی بکله یورم، فقط افاده عیناً بویه ده کلدرد؛ روزکاری علی العاده بر کله اولسون دییه یازمامشدر؛ بوراده «روزکار» قصد ایدلمه یین معناسی اعتباریله هوایه تعلق ایدرد؛ ایهام تناسب بویه یاییلیر؛ شرطی شودر: کله نك، عباره داخلنده معین بر وظیفه سندن باشقه دیگر بر کله ایله ده مراد اولنمایان بر معناده علاقہ سی بولنه جق. شو پارچه لری «تناسب» و «ایهام تناسب» تطبیقاتی ایچون تحلیل ایدیکز:

ویرسین دهان وروی ولبك باغ حسنه زیب
كل فصلی لاله موسمی کلنار وقتیدر

ینه او عصر ایچنده ایدی که اوروپاده «لوتر» پروتستانلق نامنه بر مذهب جدید آچهرق اصحاب تثنی ایکیه تقسیم ایتشدی.

فیض استعداد ذاتن کورکیم ایتمش تا ازل
جذبہ سی خورشید وماه و آسمانی مولوی
چوبوی غنچه هزار آشنائی ترک ایت
مثال رنگ نهان اول کل خطاب ایچره
زمینه باد هوادن چوق آخه دوشدی یینه
بر ایتدی دامن صحرایی دولدی جیب جبال
دال طبانك دخی پیرولرینك وقتنده
آیاق آلتنده لکد خوار ایدی زیردستان

معلم ناجی

حیاتی . — ناجی افندی استانبولده دوغدی؛ ثروت، ذکاسی اورته، علمه تماشای آز برعائله ایچنده بو بودی؛ باباسی ثولجه آنه سیله برابر وارنیه کیتدیلر. مدرسه دهاوقودی؛ حصن منصورلی خواجه حافظ محمود افندیك تأثیریه اسکی شعر هیجانلرنده کی ذوق دویدی. اصل اسمی «عمر» دی؛ صوکره دن «ناجی» نامیه اثرلر یازدی؛ تاریخه بو مخلصه کچمشدر.

وارنه رشديه سنده معلمك ايدبيوردى ؛ ۹۳ روس سفرندن صوكره ، كاتبلكنى ايفا ايتدىكى كورد سعيد پاشانك معيتنده يكيشهره ، ساقزه ، فرات واديلرته ، دياربكره ، ارضرومه ، طربزونه كيندى ؛ « كوزهل يازيلر » لك ايكنجى جلدنده كوردىككز « دجله » نى ، « نصيبين جوارنده بر وادى » اسملى شعرى بو سياحتك الهاملرله يازلشدر .

يكيشهرده ايكن شاعر عوفى بلك تائيرينه معروض قاليوردى ؛ ذاتا ايران نفوذيله ينشمىدى ؛ عربى وفارسى ادبياتنه وقوفى واردى ؛ استانبوله عودتى حسلرته ، افكارينه ده ايكى ، باشنه بريجات وپردى . بالاخره قاش پدرى اولان احمد مدحت افنديك تشويقندن ، داللتندن استفاده ايتدى ؛ اولجه وارنده حكومت ترجمانندن بر آرز فرانسزجه درس آلمشدى ؛ مدحت افندين عسرك احتياجلريني اوكرندى ؛ عرب ، عجم ادبياتندن باشقه فرانسز شعرلرته عانده بعض تجربهلرده بولدى . « ويكتور هوغو » دن « پرچوجوگك كتابه سنك مزارى » نى ، « موسه » دن « عيون » نى ، « بوالو » دن « اودونجى » نى نظاما ترجمه ايتدى ؛ « محمد مظفر مجموعه سى » نى يازدى .

حقوقده ، غاطه سراى سلطانيسنده ادبيات اوقوتدى ؛ افاده سى جاذب دهكلش ؛ تائيرى ، علميله متناسب اولمايورمش ؛ « مجموعه معلم » نده درسلىرىك بعض خلاصهلرلى واردر . بيلبورسكز : صنعت هيجانلرلى ادبيات قاعدهلرله دهكل ، اثر اوقومقله دويولور ؛ ناجى افندى ، حصدن ، شعر وجدندن زياته مادى فكرلرله ، تنقيد وتحليل تشبىلرلى خارچنده قالان قاعدهلرله مشغول اولمش ؛ هله حقوق درسلىرلى دهادورغون ، ده قاش ايمش ؛ اكثرا اداتلك استعمالى حننده مختلف مثاللى ايضاحات و بربرورمش ؛ معافيه بعض بحثلرينى سلطانيده اوقوتدينى « اصطلاحات ادبيه » سى ، لسازده بو نوعك لك آيى ائربدر . « لغت » نى عربيه ، فارسى به عاندر ؛ توركيه كلهلرلى احتوا ايتمه بور ؛ بو اعمال ، معاصرلردن احمد وفق پاشا وشمس الدين سامى بك مستثنى اولهرق ، لغت يازان بوتون محررلره شامل بر قصور ديهه مؤاخذه لايقدر ؛ بونكله برابر ناجى افنديك لسانه ، ادبى حياتنه خدمتى وار ؛ بر نسلك معلمى صايلير .

حياتك صوك دورنده « تاريخ نويس سلاطين آل عثمان » اولمشدى ؛ « كوزهل يازيلر » لك اوچنجى جلدنده بر قسمنى اوقودىككز « ارطغرل » منظومه سى بو مناسبتله يازلشدر ؛ ۱۳۱۰ رمضاننده استانبولده وفات ايتدى ؛ سلطان محمود ترهبه سنده مدفوندر .

اثرلرلى ، اوصافى . — « ترجمان حقيقت » غزه سنده محرركن بعض منظومه لرك قيمته دائر قصه جه فكرلرينى اظهار ايدبيوردى ؛ بر قسمنى « معلم » ديهه بر كتاب اولهرق نشر ايتشدر ؛ بونلرده كى تنقيد اصوليله ادبى ذوقه مؤثر اوله سى ممكن دهكلدى . مؤاخذه لرنده سطحى ، بسيط حتى على الاماده قالىدى ؛ فقط لسانى قوتليدى ؛ رسمى ، چيز كى ياخود بويلا ، هيكلا تراشاني مرمر ، موسيقى سس ، معمارى يى طاش ، تخته . . . صايه مايز ؛ بونلر خارجى عالمى كوروشمزدن ، كندى اينجه ، طاشقين حسلر يزدن دوغار ؛ كوكالردن رعشه ، هجران والهام آلر ؛ ايچلى قبلره طاتلى بر اوربرمه حالنده هيجان ويرر ، ياخود سيكيزلرلى صارصار . اوزمان چيركى ، بويلا ، مرمر ، سس ، طاش دوشولنر ؛ روحمزدن كى هجران نه در ؛ اعصاينر نه ايچون تيتره بور ؛ بونلرلى بيلمه يز ؛ حتى او دقيقه ده بلكه تحليله قدرتمز بوقدر ؛ فقط حيات ، هپ بويله استغراق ايچنده كچمز . سكون و تجسس دوره سنده هيجانلر يرك اسبابى ده آراز ؛ حتى چيز كينك ، بويانك ، مرمر ك ، سسك ، طاشك ، تختانك مابلكنى ده اوكرعك ايسته رز ؛ بو نوع « مواد ابتايه » لك عناصرين تحليل ايدن ، ماهيتلرينى

تعیینه چالیشان بر صنف متخلصلرده به‌تیشیر . . . ناجی افندی اونلردن بریدر: اثرلری احتمال که بر تابلو، بر هیکل، بر بسته، بر معماری آبدوسی قدر یو کسک قیمتی سایلماز؛ فقط ادبیات‌ده «مادهٔ ابتدایه» سی کله‌لردر؛ ناجی افندی، لسانه دائر یازدینی قاعده‌لرله مملکتده پوئوعدن یو یوک بر متخلص ولسدر. «دمده» سنی حدتنه مغلوب ایکن یازدینی ایچون حقسنز کورونور؛ اکرم که تجاوزنده، جوابنده غائب ایتشدر.

ادیات‌نیزک تاریخنه واقف اوله‌بیله‌جک قدرنده ایدی؛ ایران اثرلرینی کندی لسانی کی قوتلی بیلوردی؛ شعرینیزک عنعنه‌لرینه واقفدی؛ لکن پووقوفی، عادتاً قسماً هدر اوله‌رق «اسامی» «عثمانلی» شاعرلری، کی اوجبی درجه‌ده مهم ایکی اثرله نتیجه‌لندی.

یازیلری، کوچ، آغیر اوقونقدن آزاده حتی چوق طبعیدر؛ و فکرلرینی سوله‌یه‌جکی شیثله متناسباً آز کله‌لی، احتیاج نیستنده آجیق آکلایر؛ مکتوبلرینی، مقاله‌لرینی، کتابلرینی هپ کلفتیز یازلش بولوروز. آلتنجی صنفک کوزهل یازیلرنده «سنبله» سندن آلتش بر بارجه اوقومشدیکیز؛ تکرار باقکر: طاشقین شعر احتیاجلرینی احتراض حائده کوسترمز؛ ساکن و طبعیلکه مستنددر. اکرم بک «مارغیت» کی ساده اثری آزدر؛ پژمرده، شمسا، تفکر، محسن بک حتی «نژاد» ک بر چوق صحیفه‌لری ده یوکلور. بونلر بلکه فضله شعر، کوزهلکی احتوا ایدر؛ فقط معلم ناجی افندی‌نیزک نثری ده قیریق افاده‌لیدر؛ عین عبارت ایچنده حلقه یرلری قاتیلشمش بر سلسله حالی یوقدر؛ نظمی‌ده بوبله‌در؛ لسانده آز تصرف ایدیلن کله‌لری، ترکیملری قوللایر؛ «حیت» نده «شراره، آتشیپاره، فروزان» کی شعر مجموعه‌لرنده اسکی عنعنه باقیدر؛ منظومه‌لرینیزک چوغنده منفح و طبعی کورونور؛ شو کویلو قیزک تور کوسنده کی ساده‌لک، کوزهل بالخاصه بک‌آبیدر:

تیه‌دن ناصل ایدور باقک	شو قیزک نشانلیسی شانلیدر
یارادان نظردن اسیرکه‌سین	قوجه داغ کی دلیقانیلیدر
فسه باق فسه نه کوزهل‌ده آل	نده خوش بلنده کی مورلی شال
دیمه‌دم یا بن سکا باق‌ده قال	او قدرده باقه زیانیلیدر
نه داریلدک احمدک اویناشی	داریلیری آدمه قارده‌شی
سکا بکزه‌پور شو داغک باشی	نه زمان باقیاسه دوما‌فیلیدر

خلاصه عمومیتله استادلغه یاقیشیر فصاحتله دوغرو یازار؛ وزنه، لسانه حاکدر؛ تورکجه‌نیزک تکاملنه قلمی، ذوقی مؤثرا ولسدر؛ شاعرایی نامق کاله، حامده بکزه‌پور؛ قدرتی جوشقونتی، آنکی‌نیزکی یوقدر؛ حساری برمشله کی یاغما‌یز؛ خیالک رفیکی آزدر؛ حکایه‌چی ده‌کادر؛ «هدر» اسمنده کی تماشاسنه قیمتی دینه‌مز؛ بر داستان شاعری‌ده اولامشدر؛ صنعتکارلنی کوکالره حیرت و استغراق هیجانلری و برمه‌پور.

شرقی

شبیدر بو یا سواد آه پناه‌میدر ؟
 شمع مجلس شعله داغ فروزانمیدر ؟
 بیلمز اولدم ساقیا درد فراق یار ایله ،
 میمیدر یا خود سرشک چشم کرانمیدر ؟
 آه سردم ، کریمه کرم‌میدر بیلیم سبب ؟
 قالدی آیتدی غنجه مقصود بویه بسته‌اب ،
 دیکله ، ظالم ، دیکله باق ، بزم محبته عجب ،
 نیمیدر افغان ابدن یا قاب سوزانمیدر ؟
 دل زخمدارونکه حیران و دیده اشکار ،
 سینه پرسوز و جگر پر خون وتن زار و تزار ،
 حاصلی اولدم خراب اما که بیلیم آشکار ،
 آیه‌بن بویه بنی جانم می جانانمیدر ؟

عاکف پاش

فاعلن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	وزنی :
شبنم‌دور	آه پناه	یاسواد	شبیدر بو	

شکلی اعتباریله برنجی قطعه غزل طرزینه بکزه‌بود؛ دیگرلری مربع کیدر ؛ شرقیلر مطرد برطرزده یا زماز ؛ بعضاً دوردر مصرعدن عبارت ایکی یارچه اولور ؛ ایکنجی سطرده دوردنخیده و سکن‌نخیده عیناً تکرر ایدر . شرقی بعضاً تام مربع اولور ؛ باشقه شکلدرده یازلدینی ده واقعدر .

بومظومه‌ده برچوق سؤال وار ؛ شاعر جوابلرینی اوکره نمکه احتیاجی حس ایدیور ؛ طبیعی ده کل ، حیرت و تأثرکی روحک هرهانکی تمایللرندن متولد برته‌یجله ، هیچ جوابه محتاج اولمایه‌رق یا خود معین بر مخاطب بیله تصور ایتمه‌یرک ؛ لسانزدن بعض سؤاللر دوکولور ؛ بونلر هیجان محصولیدر ؛ علی‌العاده استیضاحلردن آیریلیر ؛ ادبیاتده بونوع سؤاللره «استفهام» دینیر ؛ انسان عادی سکون دوره لرنده سؤاله مجبور اولماز ؛ فقط عاکف پاشا ملکتک خارجه ، داخلیه نظار تلرنده اوزون مدت بولتمشدی ؛ سلطان محمود نزدنده اعتباری

واردی، مرفه یاشامقدن نضیبی آلیوردی، حیانتک صولدررنده فنا فلا کتلره دوشدی؛
رتبه سیز، موقع سیز ادرنه به منفی کوندردلی؛ سیاه برکیجه ده یالکز، تسلیدن محروم،
ده رین یاسه مستغرق، بحرانلی رحالده سرای ایچنده اسرارلی زمزمه لرله آقان مریج نهرینک
کنارینه اوطورمش؛ هیجانلرینه آغاجلردن، بیلدیزلردن باشقه شاهد یوقش؛ بومنظومه یی
اوراده یازمش؛ کیجه نک، کیزی آهندن سیاه اوله بیله جکشی دوشونمکده حق سیز ده کلدر؛
مع مافیه منطقاً مهتاب سیز، قارا کلک کوکلر آلتنده ایکه دیکشی بیلوردی؛ بوسؤال لریله برنوع
«تجاهل عارف» نمونه سی کوسترک ایسته مشدی .

دیوان

واردم که یوردندن آیاق کوتورمش؛
یاورو کیمش ایص سز قالمش اوتاغی .
جاملر شکست اولمش، میلردو کولمش؛
ساقیلر مجلسدن چکمش آیاغی؛
قنقی داغده بولسم بن اومرالی،
قنقی یرده کورسم چشم غزالی؛
آوجیلردن قاجش جیلان مثالی،
کچمش داغدن داغه یوقدر دوراغی؛
لاله یی، سنبل، کلی خار آلمش؛
ذوق وشوق اهلنی آه وزار آلمش؛
سلیمان تختنی صاتمکه مار آلمش؛
غمه تبدیل اولمش الفتک چاغی؛
ذهنی، دود الدن هر زمان آغلار؛
واردم که باغ آغلار، باغبان آغلار؛
سنبلر پریشان کلر قان آغلار؛
شیدا بلبل ترک ایده لی بوباغی .

دیوان

جدا دوشدم وطنمدن ایلمدن
دیار غربتی کزدم اوصادم
جکرم خون اولدی قورقام ثلومدن
غیری بن بوچاغدن بزدم اوصاندم

اوزوم حقه دوغرو یونم ترابه
کوکل سائل اولدی کندی بو بابه
بنم سرانجام صیغماز کتابه
قلم عاجز اولدی یازدم اوصاندم

یلمزم کندیمی نه یانده قالدیم
وادی محتده یاننده قالدیم
دیار غربتده هجرانده قالدیم
دردلی باغیریمی اوزدم اوصاندم

نوله ایلرسم فریاد وزاری
کو توردیم اُلمدن کل یوزلی یاری
شناورلک ایدوب عاشق جساری
اوغم دریاسنی یوزدم اوصاندم

عاشق جساری

تورکجه ده، عروضدن باشقه، هجالی ریتیک عددینه کوره ده کل، شکه عائذ اوچ دورلو وزن وار : (۱) عاشق طرزی . . بونده هر سطر اون بر هجادن مرکب اولور ؛ هر مصراع برنده آلتی ایکنجی طرفده بش هجا بر اقلیمق اوزره ایکی قسمه آیریلیر. رضا توفیق بکک دیوانلری ، « شام غریبان » ی بویه در . بایبوردلی . ذهنی ^۱ایله عاشق جسارینک شیمدی اوفورده کنز شعری بو شکلده یازلمشدر . (۲) یدی حتی مستزادک هر نوعی داخل اولمق

اوزره بر هجالی مصراعدن اون طقوز هجالی سطرلره قدر درجه درجه تنوع ايدر،
سكزلى و اون آلتىلى مصراعلر دودر دودر آيريلير . يديلى ، اون برلى ، اون بشلى ،
اون طقوزلى مصراعلرك يالكز صوك جزئلى اوچر هجان مركب اولور؛ اوتكى پارچه لرى
هپ دودر هجاليدر . اونيلر ايكي مساوى قسمة آيريدير ، اون اوچليرك يالكز صوك
جزئى بش هجاليدر، برنجى ايكنجى پارچه لر دودر هجالى اوله رق تشكىل ايدر. اون درتلى،
يدىنك ايكي مثليدر . درت ، اوچ ، درت اوچ ديه آريلان هجالردن عبارتدر ؛ ايشته
بر مثالى :

اي سوكيلى قارده شلر ، همشه ريلر ، اوت سز
ايكيلىده ين شعريه ، قوال سى ديدىكنز؛
كوز ياشمه كولىدىكنز ؛ بن زواللى قانلاندم .
يالكز تحقير ايديلن حىمتدن اوتاندم !

حقارتلر ، لازمه بونى تحقير آيلهك؛
او زهرلى سوزلرى بونك ايچون سويلهك؛
هر بر ذليل امتك آلتنده بر قارادر ؛
ناموسنى كمرهن بر آجيقلى يارادر .

تاريخ نانكور ده كلدر ، بر خدمتى اونوتماز ؛
استقبالك وجدانى ، عشق ايسته مز ، كين طوتماز ؛
رؤيا كورده هر صنعت بو اميده قاتمشدرد .
نيچون عزيز ساعتلر فدا اولسون بر هيچه ؛

سز قويوبجى اوليكز ، بن ديمرجى اولهيم ؛
الماس ساچان دهاينى بوتون سزده بولهيم ؛
قيويلجيملى هر اوجاق ، وطن ايچون ياتمشدرد ؛
بز همز بر روحله صاويله لم چكيجه ۱ .

(۳) حامد بك هجا وزننده هيچ تقطيعه رعایت ایتمه یور؛ بونوع اثرلرینی عادتاً نثرکی دوم دوز او قومق لازمدر . طارقدہ کی صلحادن زہرایہ مکتوبی ، بالادن بر سس منظومہ سی ، لیبرتہ ، نسترن تیارولری بو اوچنجی شکله باشند باشه مثال اولہ بیلیر . یکی شاعرلرک دہا باشقہ شکلدہ تقطیعسز ، لکن آہنکلی شعرلی وارددر .

بنی محبت قیلہ سی

دل زندہ فیض شمس تبریز
نی بارہ خامہ شکرریز
خرکھلری دود آہ حرمان
صحبتری نی کبی ہب افغان

بر رسمہ قویوب بیان عشقی
سویلر بکا داستان عشقی
ہر بیرسی بر نکارہ اورغون
شمشیرکی دہانی برخون

کیم واردی عربدہ بر قیلہ
مستجمع خصلت جمیلہ
ارزاقلری بلای ناکاہ
آتش یاغار اوستلرینہ ہرکاہ

سرلوحہ دفتر فتوت
سرخیل عرب بنی محبت
اکدکلری دانہ شرارہ
یچدکلری قلب بارہ بارہ

امانہ قیلہ قبلہ درد
بالجملہ سیاہ بخت وروزرد
آنلرکہ کلامہ جان ویرلر
جنمین او قیلہ دندی دیرلر

کیدکلری آفتاب تموز
ایچدکلری شعلہ جہانسوز
ہرکیم کہ بلایہ مرتکبدر
البت او اوجاغہ منتسبدر

وادیلری ریک و شیشہ غم
قوہلر صایسنجہ حزن و ماتم
صادقلری ہب متاع جاندر
آلدقلری سوزش نہاند

شیخ غالب

وزنی :

مفعول	مفاعیل	فعولن
دل زنده	مخامه	شکرورز

مصراعلك قافیه لرینه كوره شكلی مثنوی : سطرلری ایکیشر ایکیشر مقفی .
 (حسن و عشق) حکایه سی (بنی محبت) قبیله سی آراسنده باشلایور . وقعه نك بوتون
 اشخاصی مجرد برر معنی حائده کوسترلشدرد : (حسن) قیز ، (عشق) ارلك عینی کیجده
 دوغدیله ؛ (مکتب ادب) ده ایکیسنده (مثلا جنون) درس و یردی ؛ بربرلری سودیلر .
 (ترهتکاه معنی) ده (حوض فیض) جوارنده (سخن) ك مهماندارلیقه تحسسلری انکشاف
 ایتدی . حسنك دایه سی (عصمت) دی ؛ عشق ، لالاسی (غیرت) ك دالاندن قوت
 آلیوردی ؛ قبیله خلقی تأهللرینی سکون حتی موافقته قارشیلایه بیلیدی . فقط هیجانه ،
 اوزون اضطرابله تحمل لازمدی ؛ (دریای آتش) ی کچه رك (خرابه غم) . واصل
 اولمق چاره لری اهل ایدیه مزدی ؛ عشق ، قبیله خلقك آرزوسنه تبعیتله دیولرك دیارینه ،
 چین پادشاهنك الكاسنه قدر آجی فلاکتلر ایچریسنده ، فقط دائما علی العاده مادی قوت
 فوقنده کی معاونتله مظهر اوله رق ، غایه سنه وصول ایچون اوغراشدی ؛ اك صوك مرحله ده
 (الهی وصال) ی حس ایتدی . حیات ، هر کورون شی بر وارلنك مختلف تجلیلریدر .
 بوتون تظاهرات آراسنده وحدت واردر ؛ حسنی خارجه آراق ایجاب ایتز ؛ مجاهده
 ایله وجدانمزده هر حقیقتی بوله بیلرز . حیات برتمانلن باشقه برشی ده کلدر . هیمز ، الهی
 بر وارلنك آینه یه عکس ایتش کولکله لری حائده یاشایورز . کتابده کی اساسلی فکر بویه
 خلاصه ایدیه بیلر .

بو موضوع ، ده رین ، اسرارلی شعرلره صحنه اولمشدر . شیخ غالب خیالی ، کتابی
 اوزرینه فیضانله دوکولویور . بنی محبت قبیله سنك ناصل یاشادیفنه باقیکز ، عشقك آجیلقلر
 ایچنده کچن ماجرا رینی تخمین ایتمه کز قولابلاشیر .

بو کتاب ادبیاتمك آغیر یازلش جوق قیمتلی بر ائریدر ؛ شیخ غالب مولودی ،
 پیرلری جلال الدین رومی حضرتلرینه خصوصی اشتیاقی واردی . حکایه سنه شمس تبریزك
 فیضدن هیجانی بر کوکلاه ، نایه بکزه بن طاتلی قلمیله باشلایه جنی طبعیدی ؛ صمدانی
 عشقی ترنم ایتمکدن ذوق آلیوردی . کوزه للکک شعرینی تهجیه هایقیرمق ایچون بنی
 محبتی فلاکت قبه کی دوشوندی ؛ تموز کونشنك صیجاقانی ایچنده عشرت خلقی یاقدی .

حرارتدن بونالان کولکلره سمانک قاینایان شعله لیرینی دوکدی ؛ وادیلرینه غمدن قیرلمغه حاضر صیرچه منظره سی ویردی ؛ بنی محبت قیله سمنک ماتمتی قوم دانه لری قدر چوق کوستردی . چادیرلری ، نظرندە محرومیتله یانان کولکلرک آهندن سیاه اولمشدی . صحتلرنده نایده کی قدر یانیق فغانلر واردی . هپسی آجی سوزلریله قیلیجدن زیاده قان دوکی بر سوکیکنک هجرانیله محزون یاشایوزدی ؛ خبرسز اینن بلادن باتسقه بییه جک بوله مازلردی ؛ اوستلرینه هپ آتش یاغیوردی ؛ قیویلجم دانەسی اکیورلردی ، قیلیرینی پارچه لایان حسرتدن باشقه شی ییچمه لرینه امکان یوقدی . کلامه جان ورن شاعرلر مجنونی بو قیله دن کلش بیلیردی ؛ حیاتده مضطرب یاشایانلرک بو اوجاغه نسبتی واردی . تجارت ایدیور کیدیلر ؛ فقط صاندقلری جاندی ؛ آلدقلری هپ (سوزش نهان) اولویوردی . بویه بحرانی بر قبیله آراسنده یاشامغه کلن حسن ایله عشقک دوغدینی کیجه سکوت ایچنده کچه مزیدی . شیخ غالبه کوره یرک ، کولکلرک بو انقلابه تقدم ایدن تجلیلرینی دویمق لازمدر .

حسن ایله عشقک دوغوشی

حیرتله آریدی آقدی انهار	بو طاقه نك ایچنده بر شب
که ظاهر اولوب هزار تهید	بر حال کوروندی غایت اغرب
که موج اورودی بیم و امید	بر برینه کیردیلر فلکلر
انجم آراسنده اقترانات	آغلار کیمسی کولر ملکلر
باران فراخ تکرک آفات	بر ولوله سققت آسمانده
ظلمتله مخوف چوق صدالر	بر زلزله سطح خاکداندە
آواز بلند آشنالر	بیك شوق و طرب هزار قورقو
کوم کوم اوتر آسمان صدادن	ناقوس و نقاره بانک یاھو
مککشته زمین بو ماجرادن	که ظلمت اولوردی توی بر توی
هر کسیدە بو اضطراب ساری	که نور یاغاردی سوی بر سوی
دلشاداق امر اعتباری	هپ سجده یه واردی برک اشجار

دهشته دولوب هوا واجرام	هر یری سواد مهر ومهمش
دوغدی اوشب ایچره بیک سراجام	اما بری دختر سمنبر
اولدی بو سراهه پا نهاده	بری پسر مسیح منظر
اول کیچه ایکی کبار زاده	فهم ایتدی قیله ماجرای
فی الحال آجلدی صبح امید	هپ دویدی بو ایکی مبتلای
هم ماه دوغدی هم ده خورشید	حسن ایلدیلر او دختره آد
اول حاله سبب بو ایکی شهمش	فرزند کزینه عشق ناشاد

غزل

ینه زورق درونم قیریلوب کناره دوشدی
 دایانیرمی شیشه در بو ره سنکساره دوشدی
 اوزمان که بزم جانده بولوشیلدی کاله کام
 بزم حصه محبت دل پاره پاره دوشدی
 گهی زیر سرده دستی که آیاغی قولتوغنده
 دوشه قالقه خسته غم در لطف پاره دوشدی
 ایریشوب بهاره بلبل یکیلهنندی صحبت کل
 ینه نوبت تحمل دل بیقراره دوشدی
 مه برج عارضنده کوکل اولدی خاله مائل
 بکا کندی طالعمدن بو سیه ستاره دوشدی
 سوزیلوب او چشم آهو دیدی ذوق وصله یاهو
 بو ده کلدی نه یاهیم بو یولم انتظاره دوشدی
 ره مولویده غالب بو صفتله قالدی حیران
 کیمی ترک نام وشانه کیمی اعتباره دوشدی

شیخ غالب

وزنی : متفاعان فعولن متفاعان فعولن

مرثیه

قان آغلا سین بودیده در بام آغلا سین
 آکسین بنم اویار وفادارم آغلا سین
 چشم و دهان و عارض و رخسارم آغلا سین
 باشند باشه بوجسم سیه کارم آغلا سین
 اغیارم آغلا سین بکا هم یارم آغلا سین
 کوش ایله ین حکایت اسرارم آغلا سین
 نادیده بر کهر تلف ایتدم دریغ و آه
 خاک ایچره دفن ایدوب کری کیتدم دریغ و آه

ذات شریفی عالمه بریادکار ایدی
 فقر و فنا و عشق هنر برقرار ایدی
 هر شب مثال شمع بنمله یانار ایدی
 سایه کبی یانمده انیس نهار ایدی
 حقا تمام عاشق ایدی یار غار ایدی
 برقاج زمان معمر اوله ایدی نه وار ایدی
 الله ویردی آلدی ینه قرب حضرتنه
 بز قالدق انتظار ایله روز قیامته

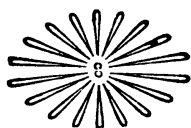
آخر نفسده صحبتی اولدی محبت آه
 بریاره اوردی باغریمه آه درد فرقت آه
 کلزدی هیچ قلب فقیره بوصورت آه
 ای کاش ایتمه ییدم او عاشقنه محبت آه
 یاقازدی بلکه جانمی یونار حسرت آه
 تلخ ایتدی کامی اوزهرناک شربت آه
 ایوایه الدن اول کل خندانم آلدی موت
 اسرارم آلدی جمله دل و جانم آلدی موت

اولسون مبارك اول مه قبر سعادتی
مولی میسر ایدہ مقام شفاعتی
بیتمش نہ چارہ دانہ و گلشدی ساعتی
دھراک بودر همیشه مجبانہ عادتی
تفریق ایچوندر ایتسہدہ اظہار وصلتی
زہری یوتولماز آغزہ آلتماز حرارتی
بن کوردیکم بودار قناتک قبا-میدر
باقی خدا رضاسی بقا حق بقا-میدر

میدان مولویدہ نشان آشکار ایدوب
پرواز ایدردی شوق ایلہ عنقا شکار ایدوب
ایلہردی نای ودفله سماع آہ وزار ایدوب
بولمشدی کان مطلبی حقدہ قرار ایدوب
آلمشدی مژدہ کوینہ یارک کذار ایدوب
کیتدی نہ چارہ غالی حسرتلہ بار ایدوب
اولسون وصال حضرت پیرانلہ کامیاب
قیلیدی قرین قبری فصیح فلک جناب

شیخ غالب

وزنی : مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

شیخ غالب

حیاتی — اصل اسمیلہ محمداسعد افندی مولوینخانہ قاپسی جوارندہ ۱۱۷۱ تاریخندہ دوغدی؛
پدری، دیوان کاتبی مصطفی رشید، بویوک باباسی محمد افندیلرودہ مولانا جلال الدین رومینک وجدیلہ
کوکئلرودہ یانان شعلہ دن نور آلمشدی، کندی ہنوز کوچوک برچوجوقکن ظریف، ولوی شعرینک
انجہ، شفاف بخاریلہ دولو دیوانخانہ لردہ کی هوا بی تنفس ایدیوردی . صبیان مکتبتندن سوکرہ

پدرندن « منظومه شاهی »، نشئت افندیڻ مثنوی اوقودی؛ جامع، مدرسه تدریساتی، خصوصی
مراڻڪ سوقيه، کوردی. باباسنڪ مسلکی جاذب ودها قولای کلدی؛ دیوان هاپون بلك اوداسنه
چراغ ایدلدی؛ آرزوگره تصوف والهی محبت اشتیاقیه روحی صارصیلدی. نظرندہ آرتق
قلم حیاتی سومشدی؛ مولانا جلال الدینك حریمندہ کچیربله جك استغراق حیاتی ایچون قونییه
کیندی؛ عودتندہ بکی قای مولویخانه سنده چله دولهوردی.

حسن وعشق حکایه سنی بکرمی آلتی یاشندہ پیتیردی؛ ایکی سه اولده مرتب دیوانی
حاضر لاشدی. خیالندہ انکینلکه هیجانله دالهیله جك بر قدرت واردی. شعرلرنی بیک دورلو
رنك ایچندہ کوسرتمکدن حظ ادیبوردی؛ مخلصه سنده کی شخصی تمسلسر روڻك آجی، طاتلی
حسرتلرنی مفرط مبالغه لردن مصنوع چرجیولر ایچنه فیضالده دوکدی. صنعتکارلنی اطرافنده کی
منور طبقه به مؤثردی؛ روحنده کی اصالت، قلمنی معاصر لرندن سنبلازده وهی و سروری افندیلرده
اولدینی کی چوق متجاوز شاقه لرله یاباغلیغه دوشمکدن قوتارمشدی.

خبری یوقکن غلطه مولویخانه سی مشیخته تعین اولوندی [۱۲۰۵ شوال ۹]؛ اطرافنده
محبت واحترام هاله سی واردی. حتی اوچنجی سلطان سلیم التفاته لایق کورویوردی؛ مولویخانه بی
چوق دفعه زیارته کلشدی. پادشاهک همشیره سی بکخان سلطانده شیخی سویوردی. غالب دده،
یوآک یوآک احسانی، سکزن منظومه یله قارشیلادی. اسرار دده، خلوصنك، جاذبه سنك
مفتونیدی:

مست حیرت زده شوق جالز اسرار کوکلز میکده عشقنه منسوب اولهلی.

سایه سنده باشمه شمس هدایت دوغدی حضرت غالیه بر بنده مغلوب اولهلی

دیوبوردی. ۱۲۱۳ تاریخنك ۲۷ رجبنده وفات ایتدی؛ غلطه مولویخانه سنده مدفوندر.

اثرلری — استقباله دیوانی، حسن وعشق، تصوفه، مولویلکه عائده «جزیره مثنوی»
شرعی و «حجبه الصافیة» حاشیه سی کجدی. فارسی ادبیاتی بیلپوردی؛ بولسالنه برچوق غزل
یازمشدر؛ کلیمه، صائبه، شوکته نظیره لری وار؛ اثرلری اوزرنده مسلکنك، طریقتک پیری
حضرت مولانا چوق مؤثردر:

سربسر اشعار غالب دلپذیر اوله نه وار

هر سخنور مظهر احسان مولانامیدر

سؤالی حقیق صنعت تمایل لرینك براعتراقی صایبلر.

«فضولی» کی اعصابی یانیق برشاعر ده کلدرد؛ محنت وتأثر ایچنده بوئالان ده رین، صمیمی فریادلرله
ایکله میوردی. «باقی ونفی» تک آهنگی، طنطنه بی حائر سلطنتلی وقار بنده یابانچی ایدی؛ قانونی و سلطان
مراد دورینك یو کسک غلبه دن آمین کور و طنان تهیج لرینی هابقرمه مازدی. ندیمک چاپقین آچیق هیجانلرنی
ترنم ایچونده عریان تمایل لری یوقدی؛ نابی حسن وعشقنده چوق مؤاخذه یه لایق کورمشدی؛
لکن برغرلنده

پسندم کلستان شعر نابیدر ینه غالب

بم هر طبع موزون کرچه بر سرو رواندر

دیمکه مجبور اولیوردی. حسدن زیاده خیالی سومشدی؛ حتی

یوسوزده قرآن کی ایمان ایدر اهل سخنی

شاعرك غالب تخیل رتبه اعجازیدر

خکرنده بیدی. کوزه‌ل اثرلری تنقیده عائد ذوق یوکسکدی؛ «هم سوبلیه مده هم بکنم» مصراعنده کی تمایلی پک طبیعیدر. هراسانک کویکنده کوزه‌لنکه، استغراقه یاقین، هیجانلی رعشه‌ل واردر؛ لسانک آغیرلی، روح‌جری چوق دفعه اراده‌سز برانقیاده کندی پشنده سوروکلر؛ افاده‌لریز، باشقه‌لرینه اسیرقالیر؛ حایلیمزده کی شخصیلک ایزلری سبلینیر؛ بعضی کیمسه‌لر عمومی سوزلره اکتفا به راضی اولور؛ اصل بویوک صنعتکار، خصوصیلکنی اسانه یادکار ایدر؛ شعرلری بکی موسیقی آهنکیله ایچلی کویکلرده چاغلار؛ بعضاًده قلبک تیهجاریله افاده‌نک قاتیلنی، قورولنی متناسب اولماز؛ انسان عجزینی، بحران عذاب‌لرله دویار؛ شاعر، رسام، موسیقی‌استادی، معمار.. اولوق کوچدر؛ شیخ غالب بومشکلانی آکلایور؛ قباحتی بلکه برتسلی بولوق ایچون کله‌لره عطف ایدر؛

کور نه‌لر سویلر ایدم اولسه مساع‌الفاظ ۱

دیرکن الهاماتی لسانه تودیع ایدمه‌مکدن مضطرب کورونور؛ شعرده خصوصی امتیازه، استقلاله طرفداردو:

خاییده ادابه صوغه کیم ال

بر کره ده‌ا دیشلر اول

یتی بکی شعرلره، هرکدن فرقی، انچه ونازک خیاللری افاده‌یه احتیاج حس‌ایتدیکینی کویستر. اسکی ادبیاتک اک‌بویوک استادلرندن بریدر؛ نظیره‌لری وار: بونلرده فضولی‌یه، نفعی‌یه، فهیمی، هله‌نایی‌یه حتی ندیه یاقین کورونور؛ هرمنظومه‌سنده شعرینک خصوصیلکنی دائماً آچیق، بوتون حدودی قطعی چیزکیلره کویسترلش ده‌کلدر.

کوچک بر فقره

سوالف ازمأنده «الاقاب نزل من السماء» مظهری اولمش «اشک‌حسن» نامنده برکسسه تأهل ایدوب داخل فراش ازدواجی اولدینی اهلی، زوونک لقب مکروهندن حظ‌ایتمه‌یوب جمعیتکه نسوان اولان کرما به‌وسورده حرف‌کیان زنان شهرک‌بولقب کاسر‌الطربی کندویه وسیله طعن وتشنیع ایتدکلرندن ناشی تأثر وانفعالی سببیه غیرت زوجیت خروشه کلوب برکون زوج ملقبی الیه بسط بساط مشورت و بوداء عضال ولقب مستوجب المالاک دفعنه حکیمانه تدبیر مباشرت برله قبول طعن وتشنیع وایحاج توبیخ وتقریع ایتیه‌جک برلقب مستحسنه تبدیلی ایچون اهالی محله‌یه برعالی ضیافت وبولادن جمله معرفتیه رهایاب اولوق امرینی تصویب ایتدیلر. بعده صوابدید رأی حسنلری اوزره عین‌الاعیان محله کورخضر اغایی وکتخداسی مجنون زاده قیس چلبی‌یی و خزینه‌دار پرادباری مفلس زاده منده‌بور بکی ومهر‌داری تحویلی اقدی‌یی وامانی ابوجهل ملانی ودامادی غنین زاده خادم اغایی

و کاتب رکاکت نشانی چو لاق منلا خلیلی و ندیمی قولاقسز عبدالقادری و خواجہ سی
امی افندی بی و آشی باشیسی آج دعواجی زاده رمضان بشہی و سقاسی قورو چشمہ لی
عطشان بشہی و سالیس باشیسی آت اولدیرن اوغلی حاجی جانبازی و حرم کتخداسی
بورناز مصطفی چلبی و اصناف طائفہ سندن ترشیجی اوغلی ملاطور غودی و بدستانی حاجی
کپسوردی و جانباز متقفا بایراقدار و قزاز مصطفی علمداری و بقال قندق بشہی و طوغچی
حاجی تخته صقالی و صرمہ بیق رستم بشہی و چتجی اوغلنک عبدالاحد بشہی و طیرنقمر
اوغلی آلتی پارمق چلبی و قیلجی زاده صنعور ملانی و اوغلی یکچشم ملانی و حکیم
بطلمیوس افندی بی و قلم تراشیجی کسکین اوستہی واشک چکمز اوغلی جمال مظفری سر
جمعیت ارباب شقاق و رونق مجلس اعجاب نفاق، وظیفہ خواران اسقاط صلوات، تارک صلوات،
فاسق بی فرصت، مفسد بی رخصت، عنادینہ مصر، حسبی مضر، کلخنی دنی، خائن کردن زدنی،
کابوس اعظم، بلای مہرم، شیر ملعت آفرین، مزور شیطنت قرین، لقلقہ کاران ہرزہ جرس، مغلطہ
کویان کندہ نفس، ظرفای ابوالہوس و ارایسہ جملہ سنی بربر دعوت و مراسم مہمانداری بہ
کمال مرتبہ رعایت ایلوب ہر برلرینک رتبہ و استعداد لرینہ کورہ اکرام و عزت ایلدکن
صوکرہ و بالحلہ دائر المجالس، میرسخن ارباب مناحس، حاجی تخته صقال، کردش چشم
مکحول و جنبش بروی مفتول ایہ فتح کلام و جمعیت مذکورہ دن محصل المرام نہ ایدوکن
جملہ یہ افہام ایلدکدہ خود پسندان محلہ نک ہربری منہای مبالغہ عقل ناقصہ کورہ تیز فہمک
داعیہ سنہ دوشوب کیمی فیل کیمی کرکدان کیمی دودہ سولیدیلر .

اخرا الامر اتفاق آرا ایہ بیچارہ اشک حسن بعدالایوم لقب مستہجی « صبا حسن »
اولق اوزرہ نظام ودعا و ثنا ایہ مجلسہ ختام و یردیلر . بعدہ صاحب لقب، کثرت سرور و
وفرت جبور ایہ اظہار سور و شغف ایدرک خانہ سنہ و اروپ اہلی دردمند خاتونہ تبشیر
ولفظ اسک صبا بہ تبدیل اولدینغی تقریر ایدیجک عورت، برآہ سوزناک چکوب اوضیافت
ایچون صرف اولونان تقدینہ سنک عرصہ تلف اولدینغہ تأسفہ بیچارہ قاطر مفتہ صاتلدی
سمریلہ « دیہرک سینہ سنی چاک و ثانیہ تبدیل لقب بر فائدہ بی منتج اولمایوب همان تجدد حماریت
ایتمش اولمخلہ

سن ینہ اسکی خر واسکی پالان

قچن آدم اولہ جقسک حیوان

دیہرک چشم حیرت دیدہ سنی کرہ ناک ایلش و دیمش کہ ای خر لایفہم بو عقل قلیل و بواذن

طویل سنی اشکک دم کل، بوندن بدتر نیجه ورطه هولناکه القا وایقاع ایدم جکسندہ قطعاً
شبهہم قلمادی۔ بونی ادراک ایتہ دکمی کہ صبادیدکری خربچہ رفته رفته پدردراز کوش و مادر
خراشیدہ دوشنک خیر الخلفی و کندودن اول ارایش خندق هلاک اولان اسلاف مؤثر الشیمتک
مایہ شان و شرفی اولوب هیچ اولمازسه انلر ایله ہمرتبہ و ہمنام اولمق درجہ سنہ وصولہ
اشک اشک اولہ جفی دلیل و بیانہ محتاجیدر ؛ ایکی سنہ دن سوکرہ ینہ اشک حسن ینہ اشک
حسن دیوخم کلام ایتدیکنی افسانہ کویان اعاجیب دہر، نوشتہ کتابہ حافظہ ایلشردر ۔

ابوبکر کانی

صداقت قصیدہ نندن

درکاه نفاق ، آری قووانی کبی ایشلر ؛
صیاد مکس ، ناظر دیوان صداقت !
ایردی کوکہ دستار سرفسد تمام ،
دوشدی یرہ تاج بر کیوان صداقت !
منسوخ تقاویم کھتنامہ عفت ،
چون نسخہ مجموعہ عرفان صداقت !
اصحاب حیل ، نعمت اشراف ایلہ دلیر ؛
آجندن ٹولور زمرہ اخوان صداقت !
پڑمردہ اولوب برک خزان دیدہ مثالی ،
یرلردہ یاتار تازہ نہالان صداقت !
کلشن اکر اولسہیدی صداقتلہ مسمی ،
اولمش اوقدر خلق ، ہراسان صداقت
ہپ کوزلرینہ تودہ آتش کورونوردی ،
رنکین قریبہ یلہ خیابان صداقت
رنک ورق داغ علو ، زالہ سی کریہ ،
کل کور نیچہ در غنچہ خندان صداقت !

بر بن ده کلم ، بن کبی باق قریده بیک وار ،
 انکشت بلب جله پشیمان صداقت !
 کم اولدی وفا ، کیتدی حقیقت ؛ هله اخلاص ،
 آلدی یولنی دست بدامان صداقت !
 بیلکدن ایسه بیلیمه مک احوالی یکدر
 بویله اولیجق حال پریشان صداقت !
 زیرا که خیانت ایده نک دیده می روشن ،
 قان ایچره یاتار دیده کریان صداقت ! . . .

ابوبکر کانی

کانی

حیاتنی . — کانی، طوقاده دوغدی. شعره، تصوفه مراقق ایتدی؛ مولوی درگاهنه دوامه باشلادی. ۱۱۶۸ ده حکیم اوغلی علی یاشانک دلالتله استانبوله کلدی . دیوان هاپون افندیلیکیله قلمده چالیشدی . یکن محمد یاشانک کاتبلیکنی ایفا ایتدی . اولاخ بکلرینک معیتنده بولوندی . ماصه باشنده رسمی وظیفه لره تنظیمه مأمور اولوق ایچون حیانه کلش آدم ده کلدی . برمدت سلسله یه وسلانیکه کیتدی؛ هر دورلو تقیدن آزاده یاشامق ایسته یوردی. ریاسز، آجیق سویلمکده وجدانی بر انشراح دوغیشدی . قلبنده حربنه اشتیاق المملری واردی. اعتراض ایدیورکن منفعتنی بیه دوشومه یوردی. برکون یکن محمد یاشانک حدنه قربان اولوق اوزره ایدی. اعدام ایدیلیوردی. رئیس الکتاب خیری افندی امدادینه بیتشدی. نهایت لیمنی به منفی کوندردلی. بوکونکی تعبیر ایله حقوق مدینه دن محروم ایدیلیور کبی اموالی حکومت حسابنه صادره اولندی . آدا حیاتی پک مضطرب کپیردی . استانبوله عودتندن سوکره ۱۲۰۶ ده وفات ایتدی. ایوبه دفن اولندی .

اثرلری ، اوصافی — بوتون اسکی شاعرلر کبی عربی وفارسی بیلیوردی . بو ایکی لسانله شعر یازه حق قدرق حائزدی . روحنده کی حرمتا بللری آثارینه ده نسبی قیمتی غاوی بر سربستی و بر دی ؛ منظومه لرنده اکثریا صنعت هیجانلری یوقدی . شکله عائدده ماضینک چیزدیکی دائرة خارجنه چقمه سی قابل ده کلدی. فقط لسانه، وزنه حا کیتندن متوله سریع وطبیعی حرکتلری واردی. حتی فکر آ استقباله برضیا پاشا قابلیتی مرثده لیوردی؛ صداقتنده طفرنامه شاعرینک ترکیب بندینه یاقین بر ادا حس ایدیله. منشأ تنک بر قسمی علی المعاده رسمی یازیلردر . ر. خنده کی لابلالی و سر آزاد

نشوه لری حس ایدله بور. لکن مهموی تاریخچه هر حالده نثرده ادبیاتمک استادلرندن بری اوله رق کچدی . اسکی تعبیر ایله شطحبانه میلی چوقدی . ادبی حیاتمزه کافی قدر ذکی ، استهزا و مسرتدن متبع ، انشراح ایله دولوهنوز باشقه برعمرر بوله مادی ؛ صنعتکارانه ذوقی انکشاف ایتشدی . حیاته قارشلی تقلیلرنده بر متفکر نفوذی موجوددی .

فکراً غافل و علی العاده یاشایه بیلن افندیلرک معناسز نصیحتلری ، نظرده استخفافه لایقدی . یکن عمده یاشایه کوندردیکی مکتوبنده بویه بر اعتراضی و ضربه سی واردی . « بروقتده که یورک ، ابتلائی سودای آفتنمون ایله مشغول خلجان و بین ، توارد افکار کونا کون ایله دائمی الغلیان اوله . آرتق اوله بر یورکه اوله برینک هیکی عزل و انفصال ویا تکدیر و نکالدن متأثر اولوق قابلی ؟

« غمی چکر دولت دنیا ایچون ، ،

« رند فلاطون حکم روزگار ! »

هله مکتوبک « نه وقت عقلک باشکه یارو کارک همیشه تمکین و وقار اولورسه ... » عبارده سنه « شاشدمده قالدیم » تورکوسنی چاغره رق اوقدر کولمه که آز قالدی قامیقلرم چانلایه چقدی . آ پاشام ، انسان ابتدا کندیسنی بیللمده صوکره باشقه سنه اوکود ویرملی ؛ لکن سن اوزرکده کی رتبه و شرفک کرامتی اوزکدن بیلدیکجه بورالری دوشونمه لزوم کورمز و کندی عامل اولقللک لایه اولان نصایحی باشقه لرنه ویرمکده امساک ایتمسک . سنک کافی دیدیک حریف کندی بیلمز لک نصایحه محتاج اوله حق قدر پست یارادلامشدر . خصوصاً جناب حق کافی به کندی بیلمه یلره کندی بیلدیرنه چک مرتبه ده زبان و عرفان رایکان و احسان قیلمشدرکه اوروشدن آیرلغه خلقی مساع کوسترمز .

بن مکتوبده « زندانه معیشت ، بودوبودی سیان طوانلره خاص برطور حکمتندر » دیشدم ؛ آنی سنک کی ادراکی کوشک و محفظه مغزی نمونه نمای دینک اونلر تعقل و اذعان ایده مزلرسه معذوردرلر .

کافی حیاته فضله چیچکلی امالر ایله باغلی ده کلدی ؛

فکر مستقبل و ماضی بی براق عارفه ک

بویه در حال و زمان بروارمش بر یوقش

دیووردی ؛ علی العاده منفعتلری چیکنه مک ایچون مستغنی بر تمایلی واردی :

هیچ بر ساز اویمدهی آهنگ ساز شوقه

ساز بر آهنگ استغنائی چالدم یالکنز

بیتی روحنده کی استقلال ذوقنه دلالت ایدر . معافیله فضله دعوی ایچون ثباتی ، متاتی یوقدی . حق اراده سز بر آدم کی توصیه ایتشدی :

کوردرک زمانه اویمادی سن اوی زمانه به !

نثری سجعلی در ؛ قیسه ، کسک عبارله یازار ؛ کولن ، استهزا و لطیفه ایدن بر چهره یله استقباله کچمشدر ؛ دیواننده کی منظومه لری « صداقت » ردیفی قصیده سنه بکزمه بور ؛ نظمده خصوصیلکی آزدر . .

غزل

خراباتی کورنلر هریری بر حالتن - سویلر
 لطافت نقل ایدر زندان وزاهد ثقلتن سویلر
 سر آغاز ایلده کجه بحنه بابل رونق کلدن
 بزمده قلقل مینا ملک کیفیتن سویلر
 تجلی نشئه سن اهل شکم ادواک قابلی
 بهشت آکدجه زاهد اکل و شربک لذتن سویلر
 نه ضبط حاکم عقی نه حکم ضابط شرعی
 جنون اقلیمنی گشت ایله یئلر راحتن سویلر -
 میان گفتکوده بدمنش ایهام ایدر قبحن
 شجاعت عرض ایدر کن مرد قبطی سرقتن سویلر
 موافقدرینه البت مزاجه شیوه حکمت
 طیبیک اولسه ده : کذب مریضک صحتن سویلر
 پریشانی خاطر نکته سربسته وش قالدی
 نه کیمسه حکمتن آکلار نه راغب علتن سویلر

راغب پاشا

وزنی :

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

شکلی غزل : برنجی بیت ایله هر چیفت عددلی مصراع عین قافیه ده ، موضوعی محبت
 هجرانلرینه عائد ده کل : حکیمانه ، ضرب مثل اوله حق قدر قیمتی حائر بیتلری وار . «سویلر»
 کله سنه ، بیلدورسکز ، ردیف ده نیر .

اسکی ادبیاتمزه حکمی شامل ، عمومی بعض تمثالر بولویوروز . بر فکری ایضاح
 ایتک ایچون هیچ احتیاج یوق ایکن مثلا شرابدن ، میخانه دن بحث ایدرلردی .
 بوکون سطحی کورنلر یاخود بواعتیادی آکلایانلر ، هپ سرخوشلغه تماس ایتهلرندن
 فنا برمعنی | چیقاره بیایر ؛ فقط بو اکثریا لسانه کیرمش ، فلسفه اصطلاحی اولمش برعادتدن
 عبارتدر : ایچمکدن نفرت ایتدکلرینه شبهه اولمایان شاعرلرده بویله یازمشدر . راغب پاشا ،

هر كس حقيقتى عين جبهه دن و بر طرزده كورمه به كنه قانعدر ؛ فكر لر آره سنده كى اختلافى طبيعى بولويور . بر منظره قارشيسنده آيرى صورتنلره متحس اوله بيله جكمزه اينامشدر ؛ مختلف تأثيره تبعيله دوشونديكمزى آكلاتقى ايسته يور ؛ (ميخانه يى كورنلره صوريكز ، هر برى آيرى آيرى مطالعه درميان ايدم جك : حياتك ضرورى جريانلرني اينجندن كن حقيقى عرفانه آلايان ظاهر آلايد ولا بالى بر آدم كوزه للكنى سويلر ؛ اورايه دوام ايدن غافلرك كوزلريله كورمكى بيلير ؛ سطحى دوشونن على العاده برصوفى ، قتلندن بجه مجبور اولور ؛ بوفكرى ميخانه به منحصر كورمه يكز ؛ حياتده هر كس آيرى آيرى دوشونويور ؛ عين موضوع حقده فكر يمزك اتحادى كوچدر ؛ هر منظره يى بر جبهه دن كورمه مز قابل ده كلدر .) ايسته برنجى بيتى بويه آلامق ايجاب ايدر .

(بابل ، كلك پارلاق كوزه للكنى ترنه باشلا بجه بهارده ، بزده نشئه جانلانير) ايكنجى بيتدن مقصده ي بودر ، فكرنى آچق سويله مه يور . ببلك فريادى قارشيسنده هر كسده هيجهان اويانير ، انسان - طبيعى سكوفى محافظه ايدم مز ؛ مجلسده صراحينك دو كوشندن چقان صدا ، باده نك اوصافنى آكلادير ؛ بابل دويونجه حقيقتك نشئه سنه تمثال اعتبار ايديلن شرابي دوشونور ؛ مقصد افاديه برشكل ويرمكدرد . بويه منظومه لرده پيس ميخانه لرك مدخى التزام اولنماشدر . غزلك اوچنجى بيتى بوفكرى تأييده يارار : اهل شكيم ، مادي مكافات آرايانلر ، حقلك تجايسنده كى ذوقى دويه ماز ؛ فنا المللى جاهل بر آدم ، جتى آكدجه ييمه نك ، ايجمه نك لذتى سويلر ، اونك الهى نشئه دن نصيبى يوقدره .

حقيقت اكثر يا آجيدر ، انسان ، بعض چركنللكلى كورمكدن صيقيلير ، بويه بجرانلى صيرارده دليلكه رضا كوسترنلر واردر . آكلاييشدن ضرر كورنلر ايجون جنت كويا ترجيحه لايق بر استراحت اولور . چونكه عقلك ، شريعتك حدودى خارچنده بخون ياشايانلر ، نصيبلردن ممنون كورونويورلر . درونجى بيتك معنائى بودر .

اصلى ، طينتى چركين تربيه سزله محاوره صبراننده كويا مزيتلرني اظهار ايجون عاديلك ايدرلر ، مثلا خرسزلق ايتك ، حياسزجه بر جرأتكارلقدرد ؛ چنگانه شجاعته قيمت ويريلديكنى بيلور ؛ ادراكى ، تربيه سى ، خلقى آنجق بوكا مساعددرد ؛ شجاعته خلقى اينانديرمق ايجون خرسزلقنى قوروله رق سويلر ؛ حياتده بك چوق كيدسه لرك ماهيتى بونوع اعترافلردن آكلاشيلير .

حكمتى ، دهرين دوشونجهلرى مختلف معناليه آلامق ، برشيئى آيرى جهتلردن

اعتراض و مؤاخذیه لایق کورمک قابلدور؛ فقط بر حادثه‌نک سیلیری بیلهرک ایجابنه کوره حله چالیشمق هر حالده مزاجه موافقدور. طیبیک یالانی برجرم بیله اولسه توله جک خسته یه سختی ایچون دوغرو سوبله مه یهرک تسلی و یرمه سنی بکه نیرز. حکیمانه تدبیرلرک فائده سی انکار ایدیله من.

راغب پاشا متأزدر؛ غزالی بک چوق دوشوندکن، فضله تجربه کوردکن صوکره یازدینقی آکلامق ایچون آزدقت ایستهر. (خاطرینک پریشانلغنی) (باشی اورتولو برقیزک ایجنه لکلی کبی) صاقلا یور؛ دودینک حکمتی آکلایان یوقدر، سینیده کندی سوبله مک ایسته مه یور.

غزالت خلاصه معناسی بونلردر. سوزلرینه حسدن، خیالدن زیاده فکرلری حکم ایدیور؛ هیجانلری کیزلیدر؛ تجربه کورن بر متفکر ذوقله یازمشدر.

اوپه را

پارس شهرینه مخصوص بر لعب وار ایشکه «اوپاره» دیرلر ایش، عجائب صنعتلر کوسترلر ایش. عظیم جمعیت اولورمش. کپارشهر، واردرلر ووصی دخی اکثریا واروب قرال دخی کاهیجه کلور ایش. آتی سپر ایدم جک اولدق. بر کون «انتوره دوقور» معهود قرال جانبندن برهنطو کتوروب اتباعمزله بزی آلوب کیتدک. و سینک سرابنه متصل بریره واردق. اول محل مخصوص «اوپاره» ایچون یابلس. علی مراتب الناس هرکسک مخصوص اوتوره جق یری وار. بزی قرال اوتوردوغنی ره کتوردیلر. قرمنی قدیفه ایله دوشتمش ایدی. وصی دخی گلش یرنده اوتوردی ورجال ونسا ایله مالامال اولمش ایدی و یوزدن متجاوز انواع ساز حاضر ایدی. آقشامه بر ساعت وار ایدی. هر طرفی قاپالی اولمغه بر قاج یوز بال مومی یانمش و بلور آویزه لرده دخی بحساب موملر یانمش ایدی. اول محل زیاده تکلفلی یالوب جمله طربزونلری وعمودلری وجداران اربعه سی وسقی حلکاری اولوب وکلن نسا دیبالره وجواهرله مستغرق اولوب موملرک شعله سندن بر حالت فزا پرتو ظهور ایتمشدر که تعمیر اولنماز و پیشکامزده سازنده لر اولدی عجلده بر منقش کیر پرده آویخته ایتمشلردی. تمام پرلشدکن صوکره ناکاه اول پرده

رفع اولتوب وراسندن بر سرای عظیم ظهور آیه‌دی. سخن سرایده بازنده لر لباس مخصوصلریله ویکرمی قدر پری پیکر، مرصع لباس و فستانلریله مجلسه تکرار شمشعه انداز اولوب سازلری دخی یکپاره سروده آغاز ایتدیلر. بر مقدار رقص اولتوب بعده «اوپاره» یه باشلادیلر؛ بونک ماده‌سی بر حکایه‌یی مجسم کوسترمک. هر حکایه‌یی بر کتاب ایدوب باصمشلر. جمعاً اوتوز کتاب اولمش. هر برینک آدی وار. هر مجلسده بر کونه حکایه‌یی هنوز ظهور ایدیور کبی کوسترلر. بزم اولدیغمز مجلسده بر پادشاه و ارامش. بر غیری پادشاهک قیزینه عاشق اولمش و طلبکار اولمش، اما قیزی دخی بر غیر پادشاهک اوغلنه عاشق ایش. بیلرنده کچن سرکذشتلری عینله کوستردیلر. مثلاً پادشاه قیزک باغچه‌سینه وارم‌جق اولدی. نظرکاهمزده اولان سرای، آن واحده غیب اولوب یرنده بر باغچه ظهور ایتدی که لیون و ترنج آغاجلریله مالامال ایدی. و بر وقت اولدی که تضرع و نیاز ایچون کلیسایه وارم‌جق اولدی؛ اول باغچه یرنده فی الحال بر عظیم کلیسا ظاهر اولدی. و بیلرنده پنهمانی تودید و تفریق ایچون سحره‌یه مراجعت اقتضا ایدوب دورلو دورلو سحرلر کوستروب آتشیازقلر ایتدیلر و آتلو و پیاده عسکر ایله جنک‌لر کوستردیلر و کوکدن بولوت ایله آدم‌لر ایشوب و یردن آدم‌لر اوچوردیلر. نتیجه کلام اول قدر حیرت فزا شیلر کوستردیلر که قابل تعیر دکل. ورعد و برق کوستردیلر که هله کوروله‌دجه اعتماد اولنماه‌جقدر. عجائب و غرائب تماشاشا اولندی و حالات عشقی بر رتبه‌ده اظهار و اجرا ایدرلردی که کرک پادشاهک و کرک قیزک و کرک شهزاده‌ک اوضاع و اطوارینه باقلدجه طبعه وقت کلوددی. و بو «اوپاره» نک کبار ناسدن بر معتبر کمسنه ناظری وار. کثیر المصارف بر صنعت اولغله ایرادینی دخی لطیف ایشلر و عظیم میری باغلامشلر، وافر شی حاصل اولور ایش و بو شهرک خواصندن ایش. اوچ ساعت قدر وقتده تمام اولوب ینه خانه‌مزه کلوب قرار ایلدک وایکی کوندن صوکره ینه «انتوره دو قنور» کلوب قرال سراینده «اوپاره» جمعیتی اوله‌جقدر؛ اکر کلورسه کز غایت حظ ایدمه‌جک کز بی اشتباهدر. قرال ایله بر مجلسده اوتوررسز. قرالک صاغ طرفنده اقباسی و برنجه‌لر یری واردر و صول طرفنده ایلچیلر یری واردر؛ کلدکارنده علی مراتبهم اوتورلر و سز جمله ایلچیلره تصدیر ایدوب قراه قریب اوتوررسز دیدی. بز دخی رغبت ایدوب اول کون اولدقده وقت عصرده واردق. قرال سراینده دیوانخانه جانبنده بویله جمعیت ایچون مخصوص بر رقص‌خانه یاپیش؛ اولکیدن وسعتی و غایت تکلفی دورت دیواری مرمردن زر اندر زر

تصاویر عجیبه ایله مزین وسقفه وارنجه درت قات نشیمنلر یاپیش، حلکاری مرمر طربزونلو ایله غایت خوشنما محل ایدی. واردیغمزده کبار قادینلرینک اکثری زو وزیرده ممترق، مجوهر لباسلر ایله کیشلر، هر بری بر نشیمنده قرار ایتمیشلر؛ بز دخی زرد باندن چیقدی. قرال ایچون براسکمله قومیشلر؛ جانب یسارنده اولان اسکمله لرك اولنه قعود ایلدک وناسک کثرتی شهر «اوپاره» سنه غالب. قرال دخی بو ائشاده کلوب یرنده قرار آیددی. صاغ طرفنده عم زاده سی «مادموازل ده شارلوا قونده» دیرلر بر مهباره اوتوروب وصول طرفنه بر غیر عم زاده سی «مادموازل ده لاروش سوربون قوتی» دیرلر بر نازنین جواهرلره مستغرق کلوب اوتوروب بز دخی آکا متصل اوتوردق. پیشکاهده ینه بر منقش ومصور پرده آویخته اولمش ایدی. ناکاه رفع اولنوب وراسنده وقص اولنه حق صحن، بری پیکرلرله مالامال اولمش و بر شمس منیر کویا طلوع ایتمیش، نمایان اولدی. اول شمسک جرمی کبیر سینی قدر اولوب آلتوندن او یله بر صنعت ایله یاپیش که وراسنده شمعلر فروزان اولمش، کویا نور شمسک لمعانی حالتی حس اولنوردی و «اوپاره» سرودخانه سنک سازنده لرینی کتورمیشلر، یکپاره نغمه یه سر آغاز ایدوب رقاصلر رقصه باشلادیلر و بو رقص ایدنلر «پرنجه» اوغللری و «مرشال» زاده لر و «دوقه» و بک زاده لر ایتمیش. قرال مجلسنده بونلر رقص ایدرلر ایتمیش. قد وقامتند و سن وصالده اقران اولانلر سکزر سکزر رقص، ایتدیلر و بونلرک مخصوص رقص لباسلری وار: جمله صرمه ایله دیبا اوزره ایشلمه و باشلرینه دخی صورغوج شکلنده بر مرصع سرپوش کیوب غالیه و غازه قدر حسنلرینه امداد ایدیورلر. «اوپاره» خلقی طاقیله آند و اولغله عجائب و هرائب تقلیدلر ایدوب او بونلر اوینادیلر. مجلس تمام اولدقده قرال قالقوب کیدوب بز دخی خانه مزه کلدک.

یکرمی سکر چلبی محمد افندی

برقصیده دن

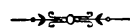
کل ای فصل بهاران ، مایه آرام و خوابم بسک !
 انیس خاطر م ، کام دل پر اضطرابم بسک .
 دهان غنجه بی بازایت ، زبان سوسنی تر قیل .
 شکست توبه به دخل ایده نه حاضر جوابم بسک .
 کلستانده نمایان اول چو معنای بلند ای سرو ،
 بو موزون قد ایله حقا که بیت اتخابم بسک .
 آچیل ای فصل دی ، سن کلستانلردن آچیلین کل ،
 ترنم ایله بلبل ، مطربم ، چنکم ، ربام بسک !
 صالیندک شویله که یاقدک بنی ای عرعر آزاد ،
 سنی کوردکده صاندم دلبر عالیجنابم بسک !
 «کلم شویله» کلم بویله» دیمک در یاره معتادم ،
 سنی ای کل ، سور جانم که جانانه خطابم بسک .
 مدام ای لاله خاطر کشاء دور اوله کلشندن ،
 سنکله نشئه تحصیل ایلهرم جام شرابم بسک .
 نه حالت در سکا باقدنجه ای جوء عمرم اکیلمز ،
 مکر زنجیر بند پای عمر پرشتابم بسک .
 بو کون کلشنده کوردم که او طور مش پادشاه کل ،
 دوروب خدمتده بلبل ویرکه شاه کامیابم بسک .

وزنی : مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
 کل ای فصل بهاران ما یه آرا م و خوابم بسک

شکلی : غزله بکزه رء ایلک بیتله چفت عدولی مصراعلر عین قافیه ده ؛ فقط ندیمک دیواننده کی اصلی اون بش ، اون سکز بیتدن فضله در . بز یالکز مقدمه سنی اتخاب ایتدک . بو تقدیرده غزل ده کلدر .

ندیمک بهاره اشتیاقی وار؛ موسمک هیجانلری کی کوکونده صاقلایه مایور ، بویله زمانلرده

علی‌العاده ساکن، طبیعی بر حالدہ سوز سویلہ یہ مزہ؛ قارشیندہ جماداتہ عائد فکر لر بیلہ جانلانیر، ہینسہ خطاب ایتمکہ احتیاج دیوار؛ یالکز (فصل بہاران) ی بوتہیچ سوقیلہ دعوت ایتہسنہ ادبیاتہ «ندا» دینیر. لکن بر خطاب ایلہ اکتفا ایتہ یور. اوچنچی پتک ایلک مصرعندہ سروی یہ توجہ ایتدیکنی کورویوروز، موضوعی دہ کیشیور، دوردنجی پتہ باشلایورکن دہ قیشی مخاطب انخا ایتشدرد. فکردن فکرہ کچمک صورتیلہ دوام ایدیور. [بلبل، عرعر، کل، لالہ، ایرمق] ہب مخاطبلریدر. بویلہ بکلہ مہ دیکمز شیلرہ برو مناسبت بولہ رق خطاب ایتمکدن متولد ندالزہ التفات دیوروز. بونلری تشخیص مثالی عدا ایتمکہ دہ ہیچ مانع یوقدر؛ چونکہ بہارہ، سروی یہ، قیشہ، بلبلہ، عرعرہ، لالہ یہ، کلہ، ایرمغہ حقیقتدہ سوز سویلہ نہ مزہ؛ ہینسہ بر مجاز صافلیدر. بونظومہ دہ کوزلہ، آغیر بر آہنک آرہ سندہ آقان صمیمی بر شعر نشہ سی وار. کلی نہ ایچون سودیکنی ظرافتلہ سویلہ دکن صوکرہ لالہ طالتی بر ہیجانہ خطاب ایدیور؛ روحنک غلیانلرنی کلہ لر ایچندہ حالا صیجاق تحسسلرلہ جانی بولویوروز.

بر قصیدہ دن

سعد آباد

باق ستابولک شو سعد آباد نوینانہ
آدمک جانلر قاتار آب و هوایی جانہ
ای صبا کوردکی مثلن بونجہ دمدر عالمک
پشت ویا اورمقدہ سک ایرانہ تورانہ
ای فلک انصاف ای مہرجان آرا امان
بر نظیری واریسہ سویلک قونلسون یانہ
بن دہ بیلیم بویلہ روح افزالغک اصلن مکر
خضر تخم عمر جاوید اکدی نخلستانہ
ہی نہ فیض جاوداندر کیم اولور سرو سہی
سورسہلر برقطرہ آبن ناوکلک پیکانہ
ہی نہ حالتدو کہ دودین سنبل سیراب ایدر
اوغراسہ باد صباسی دوزخک نیرانہ
سویلہ فیضا فیض کیم جوش و خروش نو بہار

کیم ایریشمشدر تلاطم آسمان ایوانه
 طرفه رنگارنگ آهنگ ایلمش صحرائی پر
 کوه سس ویردیکه شیدا بلبلك افغانه
 صبر و طاقتسز چیقوب برکل دخی پیدا ایدر
 خنده صیغماز غنجهنگ زیر لب خنداننه
 عرشه دك چیقمهده مانند دطای مستجاب
 اوغرایان آب مصفی راه شادرواننه
 سزده بویله مسك اولورمی دیو خاکنندن برآز
 آه کوندرسم صبا ایله ختن خاقاننه
 جدول سیم ایچره آدم یینسه برزورچهیه
 ایسته سه ممکن واریللق جنتك تایاننه
 اولسه کر قصرنده کی نقش و نكاره برشییه
 آنی یازمازمیدی غفاری نكارستاننه
 اولسه کسرالر زماننده یافردوسی آنی
 ایله مزیمیدی شرف شهنامه نك عنوانه
 کوش قیل ای روح کسری ای روان جم ایشیت
 بن قایللم اهل تاریخك سخن سنجاننه
 ایکیکزده اولماش مالک آکا آلام خبر
 چرخ پیرك آند ویردم دیننه ایماننه
 دیرسکز کیم چرخ پیره یوق یره ویردك قسم
 کیم او بی ایماندو آنک کیم باقار ایماننه
 وقتکزده چرخ آمانا که بی ایمان ایدی
 اهل دل مقرون ایدی اندوه بی پایاننه
 شیمدی اما اهل پرورددر مسلماندر تمام
 اولهلی محکوم سلطان احمدك فرماننه

ندیم

وزنی : فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

ندیدن بعض بیتلر

ناز اولور دمیسته چشم نیم خوابکدن سنك
 شرم ایدر ونك تبسم لعل نابکدن سنك
 آچیلیر البت نسیم نوبهار اُسین هله
 بنددل محکم ده کل بند نقابکدن سنك
 چه ده کل سیب زنخدا ننده یر قالمش ندیم
 زخم انکشت نگاه انتخابکدن سنك

اوظفل نازی کوردم روینه خورشید اثر ایتمش
 خبردار اولماشدم صوکره بیلیم نه یله مش نه نمش
 مکر ظالم قاچوب تنهاجه سعد آباد ده دك کیتمش
 تماشا ایله مش آلاخی شوکتلو خنکارك

کزرمش قصرک اطرافنده یر یر تازه مهرور
 مکحل کوزلو ، شیرین سوزلو ، لیلی یوزلو آهور
 همان آلفیش صداسین آکدیر یرمیش چاغلایان صولر
 ایدر لر مش دعاسین پادشاه معدلتکارك

یا قلاشدی شتا ابرسیه طوبدی جهانی
 قالمادی صبانك کزده جك تاب وتوانی
 قربانك اولهم کچدی بوفاز سیری زمانی
 سرد اولدی هوا چیقمه قویوندن قوزوجم

سینه ده اول نه محرق آرزولر وار ایدی
 لبده سرکش آهله ، آتشی هولر وار ایدی
 بویله بی حالت ده کلدی کوردیکم صحرای عشق
 آنده مجنون بیدلر دیوانه جولر وار ایدی
 ای ندیم ای بلبل شیدا نیچون خاموشک
 سنده اول چوق نوالر کفت و گولر وار ایدی

مازی آب ایتمش ده برفواره رسم ایتمش خیال
ایشته اوصودر آتیلمش قامتک اولمش سنک

حج یوللرنده مشعله کاربان کبی
ارباب عشق ایچنده نمایانسک ای کوکل

شویله کلشن برطرب کیم کوشلر فرق ایله مز
قهقههای خنده کلدن نوای بللی

معلومدر نیم سختم خلص ایسته مز
فرق ایله آنی شهریمزک نکسته دانلری

فصولی - نفی - ندیم [۱]

کمال بک، مزیات شعر و صنعتنه دائماً شناخوان اولدینی ندیم ایله آهنگ بیانی اکثریا
مشق تقلید ایتک تقدیرکارلنده بولندینی نفی آراسنده مظنن برمقایسه تشبیهه تأتیس
ایستدکن صوکره :

« ندیمک دیوانی ایسه آنادن دوغمه صویونمش کوزهل بر قیز رسمه مشاهد . »
اگرچه ارباب مذاق بر نظرده لطافت حسن و آنه مفتون اولور ؛ لکن مفسد اخلاق
اولدینی ایچین ندیم افکارایتک جائز ده کلدر . « دیور .

بومطالعه ده کی اصابتسزلکی ، کمال بکک شخص مغفورندن زیاده ، زمانسک قناعت
أدبیه سنه ارجاع ایتک داها محق اولور . بوکون بیله بزده و بلکه هریرده بر قسم اصحاب
أدب - همه بر قسم ممتاز - اخلاق ایله ادبیات آراسنده برمناسبت توهم ایتکده در .
معلوم فاضلانله لیدر که صنعت یالککز صنعت ایچون ، یعنی فطرت بشرده کی احتیاج
بدیمپرستی بی تطمین مقصدیله وجوده کتیریلیر . بونک اخلاق ایله دوغروندن دوغرویه

[۱] بویازی بی ، سلیمان نظیف بکک بروسه مکتوبجیسی ایکن قوتیه ده منفی بولنش اولان
ابوالضیا توفیق بکک ، نامق کماله دأثر ایضاحات آلمق اوزره ، کوندردیکی اوزون بر مکتوبدن
اقتباس ایتدم ؛ اصلی وجوابی « مجموعه ابوالضیا » بک ۹۴ - ۱۰۱ نومرولی نسخه لرنده نشر اولنشدر .

هیچ برمناسبتی یوقدر ، بردوشیزه معصومك حرت حجابيله برآلفته مشومك غازه نظره خراشنی تصویر ایدن فیرچهك قدرت وموفقیتی ، لوحهك موضوع اخلاقیسیله دهكل ، مهارت ابداعك درجه فیضيله تقدیر اولنور . موسیقیده ، شعرده حاصلی صنایع نفیسهك بوتون مظاهرنده بویهدر . برنشیده غرامك نعمات احتراصيله برالتهینك الحان زهدی آراسنده كوش صنعت - موفقیت افادهدن باشقه - هیچ برفرق ایشیتمز وآراماز . صنعت ، تجارت ویا مأموریت دهكل دركه اخلاق اونك باشلیجه اوصاف لازمهسندن اولسون ! .

علوی بربحث ، فنا تصویر اولندینی تقدیرده ناصل جلب تقدیر ایده مزسه ، آئی کورولمش ، آئی دوپولمش وایی افاده اولنش برموضوعده - ولواك قورقونج ویا شنیع الواح وصفحات ارائه ایتسین - حریم صمیم شعر وصنعت قبول اولنمقده اويله ترددكوستریله مز . ندیم ، هیچ شبهه یوقدركه قابلیت کلیه بی حائر برطبیعت فوق العادهیه مالک ایدی . بونکله برابر هر بویوك ذکا کبی ، صنعتك عوامل و مؤثراتی یالکمز محیطنده آرادى که اك زیاده موفق اولمسنه سبب بودر .

توفیق فکرتك [اونك تصاویر] ی میاندن ندیمی تصویر ، دها دوعروسی ارائه ایدن بر منظومه واردر که شاعری بلکه معاصرلری بونك قدر طانیه مازلر . اخلاقیاتده هرکسدن زیاده تراهتپرست اولان توفیق فکرت ، شو منظومه سنده ندیمك حیات صنعتیه قادشی ، کیزلی برچین عتاب اولسون ، هیچ برنشانه تعیب اظهار ایتمه یور ؛ بالعکس شخص ومحیطك احوال ومناظرینی ، ضبط ایده مه دیکی برغلیان شوق ومفتونیتله وندیمك روح شوخی رقصان ایده جك بر آهنگ طریله تجسیم واحیا ایدیور که عشق صنعتیه یاقیشانده بودر .

ندیم ، فضولی کبی برعمر مایوسك آئین تلهفاتی تثبیت وتأیید ایده جك نشاند کریه وتالم ترنم ایتمه دی ؛ چونکه پری صنعتی هر صباح دجله وفرات نهرلریك فشاقش کلالی ووادیلرنده یاشایان سرکردان حزن و بداوتك الحان ملالیله دهكل ، سعدآباد ببللریك سرود اشواقیله اوایئردی .

نفی کبی دیوانك هر محیفهستی برغلغله وغا ایله الی الی ابداهتزاز ایده جك قصائد جنك وحدال تنظیم ایتمه دی ؛ چونکه احمدثالت دووینك سکون واذواقی ایچنده غشی اولان طبع شوخ ونشوه پرستی برعصر اولکی احمد اول ، عثمان ثانی ، مراد رابع زمانلریك کروفروخوینی تصویر دهكل ، تخطردن اینجیئردی .

مثلاً فضولی بی « آرزو سرکشته فکر محال ایلم [۱] » کن ، اویچاره شاعر ، یالکنز کندی نفسنه ده کل ، علی العموم انسانیتیه راجع برذل محرومیتک اوجاع واضطراباتی فریاد ایدر . ندیم ایسه ینه بوسرکشته لکنک سببی ساقی ملایم مشربک کردشده کوستریبور . ابراهیم پاشانک ندیم حظوظاتندن بلکه نده بودرکه عار ونقصانی وارسه خلقته راجعدر . ندیم ، نفی قصائدینک بعضاً وزن وقافیه سنی ده تقلید ویا تجدید ایتک ایستر .
مثلاً نفی مدوحی :

اول شهنسوار عرصه شوکت که رخشنک

داراطوتار رکابی ، خسرو غنان ویرر .

کبی مظفروما قهرمانلرینک [تریونف] لردن دها بویوک مناظری اخطار ایدم جک صورتده ترسیم ایدرکن ، ندیم ،

طبعم اوباغیان کرانمایه در بنم

کیم برکل ایسته سم بکا برکستان ویرر .

طرز دلفریبنده ینه کندی طبع شوخ وشائفتک محاسن خوان احسانی اولمقلها کتفا ایدیور . فضولی ، نفی ، ندیم ، هراوچی ده کرچکدن بویوک شاعر ایدی . و هراوچی ده کندی زمانلرینک تمایلات حقیقیه سنه ترجمان اولدی و کتیدی . مفسد اولان ندیمک دیوانی ده کل زمانیدر . کرک سیاستمزده ، کرک اخلاق و تمایلاتمزده آثار فساد وانحطاط وار ایسه اسبابی شعرا دن زیاده وزرانک دیوانلرنده آرامق ایجاب ایدر .

بویوک ذکالر آراسیرا بیلیمه رکه تغلیط ایتسه لر بیله هیچ بر وقت افساد ایتزلر . اثرلری کوردکلرینک ، دویده قلدلرینک ، دوشوندکلرینک ناپذیر زوال بررمرآت انعطافیدر . واو آینه لرده شخصلریله برابر زمانلری ده اک انجه ونامرئی خطوط واشکالیه منعکس ومرتمم اولور . ماکیاوئل بیله اثر مشهوریه زمامداران اموردن زیاده بار بر پشت تحمل اولانلرک حصول انتباهنه خدمت واعصارک اتهامات متلاشیانه سندن بوسایه ده تخلیص نفس ایله تبریه ذمت ایتشددر .

[۱] بن کداسن شاهه یاراولقی یوخ امانیلیم
آرزو سرکشته فکر محال ایلمر بنی . فضولی
کردش کوردکجه ساقی ملایم مشربک
آرزو سرکشته فکر محال ایلمر بنی . ندیم

حاصلی «لطیفه و هی» خیریۀ نابی کی تخیج وتنصح شعرده کل؛ هیولای شعره آنجق ندیم کی طبایع مستنی اصحابک ایادی اعجازی شکل و صورت ویرر. وبوشکل وصورته ده ینه اوفوق العاده فطرتلرک نفخۀ فیاضله اولیه بر حیات رنگین کلیرکه بو حیات، بطون آتیه اصحاب استعدادینک فکر و ذکاسنه انتقال ایدماید و اونلری یاشاده یاشاده حیات انسانیتله همدوام اولور .

سیان نطف

صنعت : مادی زنکینلک فوقنده انسانیتک اییلکی ، دوغرولنی ، کوزه للکی وار . حیاتمزده اییلک غایه سنه چالیشمق بر وظیفه در ؛ علم ، فلسفه حق آرار ، کوزه للکی ، هیجانلری میزی ، طبیعتک بر مزاج آراسندن کورونوشنی صنعته مدیونز؛ موسیقینک ویردیکی وجدی، متهیج کوکلمزله کوزله بولیورز. بر تابلو آراسندن حیاتک متحسس اور برمه لری، ایصسر دالغین سکونی دویولور ؛ جامعلرک دولغون قبه لرله نارین مناره لریمز، استانبولک دلبر افقنی سوسله یور ؛ اسکی یونان هیکلرنده ظریف کویا اینجه بر حظ ایله جانلی، رومانکیکلرده مغرور ، بویوک بر سلطنت ، وقارلی برقاباریشله عظمت تمنائی خاطر لاتان آغیر آهنگلی حسلرک الهامی روحه چاربار ؛ کله لر شعرلرک کوزه للکنی، قلبلرده یارینک ایچلی صنعتکار ذکالرینه هیجانله تودیع ایدر. حیاتک حقیقتی اوکر نمکده منفعت فوقنده بر ذوق وار! ییلدیزلرک ضیاسندن احتوا ایتدکلری معدنلره انتقال ایتک فک تدقیقاتی آره سنه قاریشمشدر، بونوع معلوماتدن کیمسه مادی فائده بکله مه یور. وجدانلرینک مستریح^۱ قاله بیلیمه سی ایچون، منفعت أمللری فوقنده، اییلک ایدنلر آز ده کلدر . بناء علیه دوغرولتی و اییلک حسبی اوله بیلیر. کوزه للکده بویله در. اینجه لکی، متهیج اعصابک رعشه لرینی ، طبیعتی کوروشمزدن متولد کوزه للکلرکی حس ایتک ایچون صنعته انقیادی، پرستشلری قبول ایتک لازمدر. احوالده صنعتک یالکنز صفت ایچون بقاسنی، لزومنی ضروری کورملی بز. فقط مر ییلر ائده شعر ، موسیقی ورسم ، اصل غایه لری ، وظیفه لری خارجنده ، برواسطه اوله بیلیر. تربیه، صنعتدن مستغنی یاشایه ماز؛ یالکنز بومعناده ادبیات ایله اخلاق آراسنده کی مناسبتک قبولنی، توهم صایه مایز .

ندیم

ندیمی هر نه زمان ایلسم تصور بن ،
کجر شو هیئت زندانه پیش چشممدن :

چیچکله نیم بوزولش رقیق بر سیما ،
رقیق و خنده بلب بر دهان استهزا ؛

دشامی ، شیوه لی ، آهو باقیشلی بر دلبر ،
اولور او چهره یه بوسش لر یله حسن آور .

بوتون صغیحه و جهنده نشئه پرور ، شوخ ،
همان اوچار کبی آواره بر بباشت روح .

تن سمینی ، جبین بلند و خندانی ،
صفای خلقتنک پک فرحلی برهانی .

ذکی نظر لرینک خنده کبودیله
تنور ایلدین آجفانی صانکه پر شعله .

سور کوزه للری هب عشق لایالیسی ،
طرب ، یکانه پسندیده خیالیسی .

ایدر قیافتی آزاده بر مزاج اقرار :
کمر کسته ، پراکنده گوشه دستار .

زوالی ، عالمه بک شائقانه آلدانیور ؛
حیاتی یتیمه یه جک بر دم شغف صانیور .

بوتون هوس ، هوس و ابتلا ، غرام و أمل ؛
زماننک یدلهونده منقلب ، مغفل .

ناصل قیروب چیقہ جق مشربخه بر حلقه
قایلماق نه قدر کوچ اوسیل اذواقه !

بوکون بو قصر مفرح ، یارین او باغ صفا ؛
مسیره لر ، اوقدر خوش بهانه لر . . . مثلا

آجک شو پرده بی : بر بز مکاه نوشا نوش ،
منادمین طرب ، سر بر سر شطارت پوش .

کنار بحره قورولمش جسم بر آیوان ؛
اوکنده روحفزا بر حدیقه ریان .

کولر' عکوس ترنمه سقف زرکاری ،
قلوبه نشئه دوکر سلسیل دواری ؛

کزر طیور امل سایه کاه تارنده ،
چراغ لر دولاشیر صحن لاله زارنده .

سکونلی بر کیجه نک افق نائمنده قر ،
بو نشوه زار بهشتی به عرض حسرت ایدر ؛

آغاچلرک آراسدن نکاه رشک اثری ،
قوشوب اوپر متبسم ، کشاده سینهلری .

بو یانده هاله نما تللی پوللو بر جولان ،
او بر پری طربدرکه رقص ایچنده نهان ؛

اوتر شو یانده نغمه وورانک اک کوزه لی ،
دوداقلرنده ندیمک او کونکی بر غزلی .

کولر ، شاقیر ، باغیر ، آغلار ، آم وواه ایلر
خروش وجد ایله هپ دفلر ، عودلر ، نیلر .

د حيقار صونولور جوهرين قبحلرله ،
اميدلر ويريلىر عشوه مكررله .

سوزوك نظرلره مستانه ديدلر مفتون ،
بر ايتسامى هال قارشيلار بر آه دون .

دويز بو عالمك اوستنده ، پرشميم خيال ،
حوايه رعشه وړن بر نسيم حار وصال .

پياله ، لاله ، سبو ، نكته ، خنده ، هپ قاريشيق ؛
بولور اوكننده هوس محفل اميدى آچيق .

تصادم ايليهرك موجه موجه حسيات ،
بو جوششك بوغولور اورته سنده فكر حيات !

نديم ، او بريكي دمسازه همدم خرم ،
چكوب وساده يي قيلمش كلاه كوشه يي خم .

قيريق دوكونك دم اورور محرمانه سودادن ،
ميان بزمه ده بر حرف شوخ آتار آزادن .

ظريف بر سوزى ، بر نوشكفته مضمونى ،
يرندن اويتاير ايوان خنده مشحونى . . .

نديمك ايسته لقاي حيات فانيسى ؛
نديم ، او شعريتمزك چهره جوانيسى ! . .

توفيق فكرت

سنة ۱۱۴۰

نوبهار وصلتک باصين ديو ايلک آينه
 بوسه دن پاپوش کيديردم اوزمين پاينه
 قصر سعد آباد کلزار همايونسايه
 ايلدم مهتابي هم دعوت دوکون آلاينه
 تا که سير ايتسين فلک اول شوخ چوزمش کا کلی
 بر اُلنده جام آتشفامه قلب ايتمش کلی
 لیل ايجنده آه ايدرکن نوبهارک بللی
 ايلدم مهتابي هم دعوت دوکون آلاينه
 اُی کال ایام کورددم مسلك شوخانه ده
 نشوه ويردم جوششمدن دور احمد خانه ده
 دهر دن برکام آلوب برشب بو مآمخانه ده
 ايلدم مهتابي هم دعوت دوکون آلاينه

يحيى کمال

شرقي

فرق يوق برجنت آبادک بوکون ويرانه دن ،
 شيمدی مدخللر قارا کلک ، باغچه لر تنها نه دن ؟
 کيزلی بر بو يوکسه ليرکن صوک قيريق پيمانه دن ،
 کچمش آهو کوزلو ساقيلر بو مآمخانه دن !

سوسلو یوللار ، طرحلر بیک هیکیل فغفور ایله ؛
آجه دن برکون نهالستانده کللر سور ایله ؛
الده بر سیمین قدح ، اومزونده بر سمور ایله ،
کچمش آهو کوزلو ساقیلر بو مایمخانه دن !.

فاروق نافذ

ندیم

حیاتی، بعض فکرلری . — ندیم، « ۱۱۰۰ » تاریخی صیرالزنده استانبوله دوغدی ؛
رامنر تذکره سینه کوره باباسی محمد افندی مدرسدی ؛ دده سی مصلح الدین افندی صدر روم
اولمشدی ؛ کندینک برشعرنده :

فخر ایکن اجدادمه اول آستانک خدمتی
حضرت سلطان ابوالفتحک زماندن بری

بیتنی او قوپورز ؛ ده ا بعض وثیقه لک شهادتیه ده ثابتدر : ندیم، عصرلرجه علمه یاقین یاشامش،
أیجه یوکسک برعائله ایچنده یه تیشمش. اوزمانه کوره معلومان کافیدر: پک آئی فارسی بیلیور؛ دیوانده
بولسانله یازلمش اون بش غزل، اون یدی رباعی صایدم؛ نثری مدحه لایقدر؛ عربجه دن ترجمه ایتدیکی
« صحائف الاخبار » ک مقدمه ومدح برلری بر آرز کوستریشلی، باولاق کورونور؛ یوقسه چوق دفعه
سویلر کبی ساده یازار؛ حتی اکثریا سجع سزدر .

مدرس ، قاضی اولقله برابر سر آزاد یاشامش بر آدمه بکزه یور ؛ اثرلرنده حیاتک آجی
اضطرابلری حس ایدلز؛ نشته لیدر؛ اطرافنه قیدمز، ذکی ، مستهزی کوزلرله باقار؛ فقط یوکسک
علمی دوشونجه لرمده آشنادر؛ طبیعته وقوفزک درجه سینه صراق ایدر .
بوکونک بیله موضوعیدر: حیاندن نه بیلیورز ؟ اوقراوینی ویریور ؛ فکرنجه هیچ کیسه نک
فضله ادعا یه حق اوله ماز :

زمین وآسمانی ، مهر وماهی بیلمه دک کچدک ؛

کشی اوز نفسنی بر خوشجه بیلمک جا نه منتدر !

ارسطولر، فلاطونلر که نامن یاد ایدرلر خلق ،

بودر ظلم که اونلر دخی عیروم بصیرتدر .

قتی جوق دیکلهدم بن اول کروهک سوزلرین ، آخر

شونی فهمه ایلهدم کیم جمله سی مدهوش حیرتدر !

اثرلرینک اوصافی . — اولجه شهید علی باشایی نفعینک دولغون آهنگنه اوزمه نرک مدح

ایتمدی؛ صوکره نوشهرلی داماد ابراهیم پاشانک ذوقه، جاذبه‌لی نورینه پروانه اولدی. او وقت نفوذلی وزیر کاشانه‌لرنده مست وآسوده یاشانان بر دوردی؛ ندیم، ادیبانک تاریخچه روحلرده کی هیجانی طاشیران چاپقین نشته‌لر دوکدی. شعر، بلیورسکز، طانی‌رعشه‌لر دویه‌یلن، قلبنده مشعله یانان، انجه کوکلی، یوکسک آدم‌لرک ایشیدر؛ صنعتک الک کوزهلرینی هرکس آکلایماز؛ بناءً علیه، بالخاصه بزده باشقه سبیلرکده انضمامیه، بوتون وطنداشلرک اعصابی صارصان بر شاعر یوقدر؛ ندیمده ملنک هر نوع حسلرینی احتراصله قاوارامش، هر نسلک تکمیل افرادینه اهتراز واستغراق توزیع ایتش بر آدم دینه‌مز؛ فقط اوزمانکی حیاتک برجه‌سنی یازیلرنده بولیورز: اساساً قاراکلی روحلی بر صنعتکار حسی ویرمکن اوزاقدیر؛ سیاه اسراره تحمل ایتمه‌بور؛ کوک‌لرک سبیلری انجه کومولیز؛ ده‌ریلککنده یالچین اوچوروملر یوقدر؛ شیخ‌غالی، حامد بکی هیچ آکلیرماز؛ دویغوسی، خیالی برر شفاف توله بکزر؛ اطرافنده بولدینی چییلاق حقیقی شعرلرینک انجه اورتوسیه آچیق کوستر؛ طبعیلکه، حیاتک مادیلککنه میلی چوقدر؛

ایران زمینه تحفه‌مز اولسون بو نو غزل
ایر کورسون اسفهانہ ستانبول دیارینی

دیمکده حقیدر؛ کوزهل پای تخت‌لرک اوز زمانکی نشئه‌سنی دیوانده حالا جانلی، تیتزه‌ک حسلری اوزرنده، برانسان حظیلہ تاریخه طاشیور بولیورز.

روحنده کی حرمان و تحسیر آتشیه یانان فضولی به بکزمه‌بور؛ تحسسلرنده، مغیله‌سندہ شطرت چلنکی وارد؛ مزمن حسرت اذالرینه یابجی قالمی ایچون دونمشدی؛ پرواسر یاشامقن نصیبی آله‌جقدی...

بعض شاعرلر، آغیر باشلی اولور؛ تجربه‌لرندن بر حکمت درسی چیقارمق ایستر؛ نصیحت‌لر ویرر؛ سوزلرنده فکر و علم کثافتی بولنور. ندیمه کوره شعر یو قیافته طانیه‌مایز؛ آز اول کوردیکیز: راغب پاشانک منظومه‌لری، حقیقی آکلادش، یاشلی بعض کاملرک لسانه یاقیشیر؛ ندیم، بو نوعه یاقین ده‌کلدر؛ حیاتده جفا به مغلوب اوله‌رق یاشاماز؛ فکر نیجه اوزون حسرت‌لی ایکلیتلر بوشدر؛ تولوم اندیشه‌لرله بدبخت اولقی آغیر حتی معناسر برشیدر؛ هر جائیلکار ایچنده:

بر نیم نشئه صای بو جهانک بهاری
بر ساغر کشیده به طوت لاله زارینی

دیورکن اککنجه به، ذوقه، هپ خنده به طالبدر؛ فانیلکه محکوم بر عمرک نه به، هسانکی آله تحمل اوله‌بیلیر؛ بو کونه استبالک شطارت‌لری بیله قاتمق عقلایجه بر ایشدر؛ ذاتاً اونده کی:

شوق تمام، وعده فردای دیکله‌مز؛

رشک آکا که جهانده بوکون بولدی یارینی!

مع‌مافیہ قلبنده کی آیرلیق آتشی، کوزلرنده کی آلم بخارینک انجیلرینی صیباق حسلر ایچنده صافلایان «فضولی» یی دویوبور؛ بو ایکلین شاعره نظیره‌لری وار. «نمی» یی آکلادش. در؛ مشنوبده، منظوم حکایه‌جیلککنده، حسز اوله‌رق، «عطایی» یی بکه‌نیر، خصوصی بعض وزنلرله دردر سطرلق قطعه‌لر یازیلیر؛ بونلرک اسمی «رباعی» در؛ فکر نیجه الک آیلرینی «حالی» حاضر لاشدر؛

مدح ایدیورکن بو شاعری « عناقې » اوچورور؛ غزلده باقی ویحی طرفداریدر؛ کندینه متواضع برحباب آلتنده « شاعر نازک طبیعت » دیور؛
کلك عيارك عجب نازفته راه آجدى نديم
خانه اندیشه دن گلزار استعدادده

بتي جوق دوغوردر .
شیمدی به قدر بر جوق نمونه اوقودیکنز: ادبیاتمرده عمومیتله ایکی دورلو وزن وار: عروض،
حجا وزنی. دیوان دین شعر مجموعه لری هپ برنجی شکله یازلشد؛ اسکی بویوک صنعتکارلرک الهامنه
واسطه اودر؛ ندیمک حجا وزنله ده اوراق بر منظومه سنی بیلوروز .
ابراهیم پاشا، « ۱۱۴۳ » ده قانلی بر فاجعه یله آرتق حیاتدن جکیلیور؛ لاله دوریله برابر
ندیمکده عمری ایچون صوک مرحله بو تاریخ اولشد . . .

مصطفی پاشا تک جوبانی

بر دفعه کتبخدا خاتون ایچون بش یوز چکی اودون فرمان اولونوب معظلمات اموره
اشتغال سبی ايله تأخیر اولومش؛ برکون وزیر دیوانده امور مهمه کورورکن عادتدن
ایکی ساعت مقدم وزیر خبر کلوب دیوانی بوزدیروب ایچرو دعوت ایتدیلر . واردقده
« کتبخدا خاتونه فرمان ایتدیکم اودون بو وقته دک ایچون ویرله دی » دیوب عتاب
بویوردقلرند « پادشاهم ، تنیه ایدلم ، ویریلین » دیو جواب ویردکن صوکره خطاب
کستاخانه ایدوب « پادشاهم ، بن سنک وزیرکم ؛ دیوانی بوزدیروب بو مقوله جزئی
مصلحت ایچون بی چاغردرسک ؛ بش یوز چکی اودون اون بش بیک آچه ایدر ؛
بو قدر شی خسیس ایچون بی کتوردوب امور مهمه بی تعویق ایتدیررسن ؛ بکا رعیت
و خزینه و سرحدلر احوالی صورمنسز » دیو پرده بیرون کلمات ايله پادشاهی مغیر ایلدی .
ناقل حکایه حسین افندی، که وزیرک محرم اسراری ایدی ، بو حکایه بی ایشیدکده عقلی
باشندن کیدوب واروب شیخ الاسلام یحی افندی به شکایت و عرض ماجرا ایتدکده یحی
افندی هان کوزلرین آچوب آلرین قالدیروب « بره زهار صاقینسین ؛ پادشاهلره بویله
سوز سویلنمز ؛ اول امور عظیمه دیدیکی مصلحتلر هپ کوریلور ، اولور ، بیتر ؛ هان
آنلره لازم اولان پادشاه عالیه نطق شریفلرینه امتثالدر؛ ایشته امور معظه پادشاهک
تنیه بویوردینی معنادر؛ بونه بی معنی ایشدر؛ بزدن اوغلمزه سلام ایل! زهار بو کونه خشونت

ودلال ایتمه سینلر و پادشاه ایله بومعامله دن حذر ایتسینلر» دیدی. حسین افندی برتقریب ایله کلوب مفتی افندیك سلامتی تبلیغ ایدوب نصیحتنی سویلدی. جوابنده «بی آدم، یلا منصب ایچون کذب و مدارایی از تکاب ایتك بکا کوچ کلیر؛ بنم سعیم کندی دولتی ایچوندر؛ هرکس بر طرفدن سوز سویله یوب تحریک غضب ایده جك نفاقه باشلا دیلر؛ قننی برینك مرادی اوزره مدارا ایدیم؛ یوله حیاتدن موت دخی یکدر، دیوب مقتضای مشربندن رجوع ایتهدی.

نعمی

نعمی

نعمی افندی (۱۰۶۵ - ۱۱۲۸) حلبده دوغدی. بکرمی سکر یاشنده استانبوله ایلك کلدیکی زمان یاشادینی عصرک علمی حیاتی یاقیندن کورمشدی؛ ادبی ذوق واردی؛ نثریمزك جز یانلرینه مؤثر اوله جق قابلیته مجهزدی؛ سعدالدین، عالی، پچوی ابراهیم افندیلرک الندن آلدینی تاریخه شخصی تامللرینی قاندى؛ آلتی جلد اوله رق باصیلان اثرینك پك چوق صحیفه لرنده جانلی تصویرلرینی اوقویورز. ترکی، ویسی افاده لرینك اینجه لکفی، اولرک بوتون سجعلی دویوکشف اسلوبی، اوزاق مناسبتلرله باغلانان استعاره لری بیلیوردی؛ معافیته تاریخده صنئی بلاغت کویسترمکدن زیاده حادثه لره بکی، تیرمه ک بروضوح ویرمک ایسته دی؛ یالکز رسمی حیاتک دونوق، مادی، یاپه چهره سنی چیزمکده فائده آرامادی؛ یازیلری اکثریا پیچویده اولدینی کبی، حنی اوندن زیاده ذی حیات، آجیق رنگلی، کوچوک جله لرله سوسلودر.

حما که لرنده اصابت ایدیور؛ کانکش قره مصطفی پاشا کی وزیرلرک پادشاهه سویله یکی سوزلری تنقیده متابل کووونویورکن بیله بکندیکنی حس ایدیورز؛ دماغی سیاه تعصیله کبرلی، حقسزلنی آ کلامقندن عاجز ده کلدو؛ قاضی زاده لیلرک افراط ایچنده، بلکه ریا کار، سطحی دوشونجه لی، فنا فعالیتلرینی حقیق، حیاتی یوکسه کدن کورور دیندار، متفکر برعالم کی شدتله تنقید ایتدی. عصرینک ضعفنه، قدرته وارث اولمشدی؛ منجملک قاعده لرینی بیلیوردی؛ رملده کی موقعینه کندی کی ایثانان وزیرلر واردی؛ ادبیاتک مادی شکلنه حاکم دی؛ برچوق منظومه یازمشدی؛ بونکله برابر استقباله یالکز قیمتلی نثر بر مورخ صفتیه کپیوردی؛ شعرده کی نظم اینجه لکلرینه، صنعته مؤثر، طائلی هیجانلره آشنا، فضلا متحسین برمحور ده کلدو.

رسمی حیاتنده عجمه زاده حسین پاشانک مکتوبچیلغنه قدر یوکسه لمشدی؛ صوک دوری فلاکت ایچنده کچدی؛ استانبولدن آتیلمش، کوچوک برما مور صفتیه موره ده وفات ایتدی. . . .

غزل

یاره وارسین بیک نالهم آه وزارم سویله سین
 رخم خونپاش درونم انکسارم سویله سین
 چاکچاک سینه ویرسین موجّه غمدن خبر
 آب چشم کربّه بی اختیارم سویله سین
 غنجه کولسون کل آجلسین جوی فریاد ایله سین
 سن دور ای بلبل بر آرز کلشنده یارم سویله سین
 ارزوی وصل ایله شب زنده دار اولدقلم
 کربّه حسرتله چشم انتظارم سویله سین
 بنده یوق قدرت ادایه حرف شوق نابیا
 خامه رنگین صریر بی قرارم سویله سین

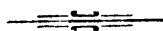
نابی

وزنی : فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن
 یاره وارسین بیک نالهم آه وزارم سویله سین

شکلی : برنجی بیت ایله هر چفت عدولی مصراع ، عین قافیه ده اولدینی ایچون
 غزل طرزینه موافقدر ؛ معناسی قولای آکلاشیلیر : ایرلیق کونلرنده کی فریادی ،
 کندی المرینی ؛ ایچنک صبرلایان آجیلنی ، کوکلنک قیرلدیغنی سویله سین ؛ کوکسنک
 بیرتیشی غم دالغه لرینی ؛ کوزلرینک یاشی اختیارسز آغلایشنی آکلانسین ؛ غنجه
 کولسون ؛ کل آجلسین ؛ ایرماقلا ایکله سین ؛ فقط بلبل آرتق بر آرز کلشنده صوصسون .
 هجرانلرینه تسلی دییه شیمدی یارینی دیکله مکه احتیاجی وار ؛ وصال اشتیاقله اویومادینی
 کیجه لر ، حسرتله آغلایه دی اوزون انتظارنندن بحث ایتسین ؛ آرزولرینی سویله مکه
 قدرتی یوقدر ؛ شیمدی حسرتی رنگلی ، کوزله سسلرله شعر هجو ملرندن قرارسز
 قالان تیتره قلمی آکلاتمالی در .

فکرجه نابی ، ادبی قاعده لره ، لسانه حاکم بر استاددی ؛ هب قوتلی یازیوردی ؛
 زماننده معتبر اولان اسکی غنعه لره تمنا لیدی ؛ صنعتده فکر آدمی ، ذهنی قابلیت

حائز بر محرد کبی یا شایوردی ؛ حسلری ، یوکسک درجه لی حرازتله قاینامادی ؛ خیالی انکینلره دوغرو کنیشلیه مزدی ؛ بویوک شاعرانه قیاساً متوازندی ؛ فضولی کبی کوزه لک هجرانی دویهرق صارصیلمادی ؛ نفی قدر کور ، پرواسر هایهیره مایوردی . اثرلری هپ آچیق ، منقح ، طیبی یازلش در ؛ فکری ، حساسیتی ، خیالی قولاندینی کله لره او یویور ؛ هیچ خطا حس ایدلز ؛ فقط آهکنک طاشقین بول نغمه لره دالغه دالغه کوبوکلنهرک سربیلدیکنه مثال آزدور .

غزل

آدم اسیر دست مشیت دکلیدر
عالم زبون پنجه قدرت دکلیدر
بو پرده نك دروننه باق اضطرابی قو
هر محنتك وراسی مسرت دکلیدر
محتاج رزق خالق ایکن سربسر جهان
خلوقدن نیاز مذلت دکلیدر
بذل حیات راه محبتده عاشقه
تکلیف اولنجه جاننه منت دکلیدر
یوق کرچه صدمه ستمکدن کریمزمن
اما که دست ناز که زحمت دکلیدر
هپ سنی کامیاب اوله حقسک زمانه ده
ای تنک چشم کار بنوبت کلیدر
نابی زبان نطقم ایدن خامه مجاز
مشاطه عروس حقیقت دکلیدر

نابی

وزنی : مفعول فاعلات مقاعیل فاعلن
شکلنی ، معناسی ایضاح ایدیکنز ؛ ادبی قیمتی حقنده فکریکنز نه در ؟

نابی

حیاتی . - نابی ، ۱۰۵۲ « تاریخچه » اورفه « ده دوغدی ؛ مصاحب مصطفی پاشانك مکتوبیغیلغنده ، کتبخانقنده بولندی ؛ مکهبی ، مدینهبی زیارتندن سوکره « تحفه الحرمین » ی یازدی ؛ عودتنده استانبوله چوق قالمادی ؛ خلبه کیتدی ؛

وطنم ، شهر دلارای رها وقت تحریر مقرر شهیا

دیمه سندن ده آ کلایورز « خیریة نابی » بی حلبه یازمش . . بالطه جی محمد پاشانك دعوتیله وفاتندن آزاؤل استانبوله دوغشدی ؛ « ۱۱۲۴ » تاریخچه اختیار ، اطرافنك حرمتته مظهر برشاعر تأثیری براقه رق استانبوله وفات ایتدی ؛ قره جه احمد قهرستانده مسکینلر تکیه سی جوارنده ، یاکلیش کتابلی ، خراب برضار آلتنده یاتور .

یازیلرینك اوصافی . — اثرلرنده عصی ، عجله جی برنوهوسلکدن اوزاق ، یاشلاغش ، وقارلی ، آغیر براستادك اعتدائی وتوازی وار ؛ ذکاسی ، کور ، طاشقین بر، وسیقی ایله روحلری آهنگنك آرقه - ندن سوروکله من ؛ خلجانلی قلبلردن زیاده متفکر دماغلره خطاب ایدر . سیکیری ، کندلی هیجانلری ایچنده خبربالانه رق صبرلایان برشاعر ده کلدرد ؛ دیوانده خلقتك انکین ابدیلکنه دوغرو طنان بر سسله هایتیرمایور ؛ منشآت کلفتی ، معناسی کوچ آرانیر کله وافاده لرله یوکلو ، سجعلی یازلشدر ؛ منظومه لرنده لسانه ، وزنه شدتله حاکم ومؤثر کورونور ؛

کتابلرله مدارسده بحث ایدر طلاب

کتاب « جلد » ی آنکچون « جلد » بوژوتوسیدر .

کچی سوز اوپونجاقلرنی امال ایتز ؛ حسلینك حدودی قولای چیزیه بیلیر ؛ غریب ، مصطلح کله لرك لزومسز قولالایلمه سته طرفدار اوله ماز ؛

دیوان غزل نسخه قاموس ده کلدرد

مصراعی بردستورقوتنده قبول ایدلیکه لایقدر . شیخ غالب ، نابی بی کره منرك آلقاق طبقه لرنده اوچان برقوشه بکزه تیر ؛ دقت ایدیلیرسه بزجه ده بلکه دالترینك چیچکی آؤردر ؛ . صوگ بهارک قدرتسنلکی کیزله نه من . لکن اختیارلرلرکی سوزلرنده کی حکمت ، اوزلو ودوامی تجربه لرده کچمشدر ؛ سلیس وحکیما نه یازار ؛

منشآت دهرده هرلفظ برمعنایدر ،

بزده بوانشای کونك تازه برمضمونی بز ! .

مصراعی ذوقنك برمثالی در .

عصرینك علمی جریانلرنی بیلیر ؛ « خیریة » اسملی کتابی ، یاشادینی دورك دوغرو افکاریله دولودر ؛ اساساً بر نصیحت کتابته بکزر ؛ صنعت کوزه للکلری ایچون ده کل ، فکرنده کی تقلیره کوره تحلیلی اولمالیدر ؛ فرانسز مستشرقلردن « پاوه دو قورتیه » بواری ، اوزمانه عائد بروشقه دییه ، ترجمه سیله برابر نشر ایتشدر .

کتاب ، برمعناد جناب حقه ، حضرت پیغمبر دیشانه حرمتله ، نیاز وتضرعله باشلار . اوغنگنك

اسلامه جاندن باغلانمىنى توصيه ايدىر ؛ نمازك ، اوروجك ، حك ، زكاتك قيمتى آكلاتير؛ علمه، هرشيته قارشى يوكسكندن ، كنىش نظرى بر وقوف ايله باقى طرفداريدىر :

عارف اول زاهدخك اوله صاقين همت ايت تا اوله سك اهل يقين
دييور. استانبولك شرفنه قانعدىر؛ فقط كوزه للكنه روخندهكى هجرانله آشنا چيجه مابور؛ تصوير ايديبوركن
آتچق « بهشت آسا » « معبوره غمغرسا » ديه بيلير ؛ طشره لرك فكرآ سفلتنى كوردىكى ايچون بك
متأثردير :

قالامش شيمدى هله ذره قدر * طشره برلرده معارفدن اثر
اولدى ارباب معارف ناياب دوشدى بيقوله نسيانه كتاب

حرصدن ، طمع امللرندن اوغلنى قورتارمق ايسته يور :

أيله مه كيسه به عرض حاجت اوله تمكشته بارمنت
صاحب حرص و طمع رسوادر كيميائى شرف استغنادر

دييور ؛ هزلى ، مزاحه عائذ تمايللرى مؤاخذه ايتشدر ؛ استهزالك آره مزدهكى مناسبتى اخلاص
ايدچكنى سويليور :

آبدار اولسه لطيفه خوشدر ليك برسمتى يانار آتشدر
لطف وكرمه شرف آرايور ؛ اخلاقك صاف قاله سندهكى فائدهنى چوق تجربه ايتشدر .
سكا حسن ادب و حسن سلوك ايدىر احرارى ضرورى مملوك

علم تحيم ايله اوغراشمقده بر عزيت بولماز ؛ نفاقى ، تزويرى حقارتله قارشيلار؛ زواللى خلقه خدمت
ايتك ايستر :

لغنت اول دولته كيم اوله غدا اشك چشم فقرا صبح ومسا . . .
اجتماعى حيانك فنا دغدغه لرندن اجتناب ايتك لزومه قانعدىر ؛ بونده افراطه وارير؛ شوقىرى
قولاي مؤاخذه ايديله بيلير :

آدمه لازم اولان راحتدر قوديسينلر سكا بي همتدر . . .
بوعلى العاده حكملرندن باشقه بسيط بعض اخلاق قاعده لرده وار :
مرد اولان كذبه تنزل ايتمز ذلت كذبه تحمل ايتمز . . .

شعرى يالكز كوزه له ، مادى فائده لرندن ستنفى ، كوكللى طاعتلى اوربرمه لرله اوقشايان دلبر هيچانلرك
بر نوعى كپي قبول ايدنجه بو دورلو نصيحتلرك ادبى قيمتى آزالير ؛ لكن ينه فكره ، اخلاقه عائذ
قدرتى حرمتله تلقى به لايق اولور .
ريانك دشمنيدر :

بر ايكي حرف تصوف قامش كندوبى بير طريقت يامش
ديكمده چوق حقيدير؛ ولى قياقتندهكى حيله جى آدملردن نفرت دويوبور :

كورده ايصارلاماجه رويالر كوستره مقصدينه ايمالر
أوليا ديه صاقين آلدما ساخته وضعى كرجك صامعا

پنترى صنعت تهيجلرندن اوزاق ، قيمتلى نصيحتنامه لردير . كوزه له شعرلرى سومك ، تقدير ايتك
احتياجلرني حس ايديبور :

سخفان شعرای اسلاف ایدر آینهٔ قلبی شفاف

دیمه‌سندۀ ادبی تلقیلرینک مثالی بولیورز. تورکجه‌ده اشقوچ باقی ایله نفی بی بکه‌نیور؛ سوزک متین اولمسه طرفداردر؛ فارسی ادبیاتی بیلور؛ شاعر «صائب» ک یازدینی اثرلر حقنده مخابره‌لری وار.

شعرده حکمت بولمیه‌سنی ایسته‌یور؛ منظومه‌لرک مائی، فکرینجه، ارشاده مدار اولمیدر؛ تشبیه، استعاره‌یه، جناسه، ایهامه، توریه‌یه مینا اعتراف ایدر؛ شاعرک خصوصی، ممتاز برمسلك اطرافنده یورومه‌سنی بحق لازم وفائده‌لی بولور. اسکیمش سوزلره فکرآ تحمل ایتک ایسته‌من؛ بر چوق یرده اصرار ایله تکرار ایتدیکنی کوریورز :

صویلهمه شعری تهی معنادن آغکی چکمه بالقسنز مادن
قوقوسز لاله‌یه بکزر اوسخن که اوله لفظی تهی معنادن

اداره و سیاستده شریعتۀ اعتنائی توصیه ایدیور :

شرعنر اولقی ایله ضبط امور اختلافات امور ایتدی ظهور !
قاضیلک کوچ ومسئولیتلی برایشدر؛ اوغلنک حاکم اولمیه‌سنی ایسته‌یور؛ چونکه چوق نمونه‌لری وار :

خادم شرع آیکن اما که قضات ایتز ایتدکاری ظلمی حشرات !
کوریورسکز : مطالبه‌لری چوق دوغرودر؛ شعره نفوذینی سز تقدیر ایدیکز؛ اساساً آلزده آرتق، کافی درجه‌ده مقایسه عناصری حاصل اولمشدر؛ قافی بی، ندیمه، شیخ غالبه قارشیلشد بریکز .

«خیر آباد» نی، «تحفه» سنی، «ذیل نابی» سنی، «منشآت» نی، «تحفه الحرمین» نی بو کتاب سلسله‌سنگ اصل (تاریخ ادبیات) قسمنده آیریجه تحلیل ایدلش بوله‌جسکز . . .

برقصیده‌سندن

نه شادمائی بزیم وصال یار قالیر
نه ذوق صحبت ساقی کلمدار قالیر
خم فلک کبی بر کون اولور بو کوچه تهی
نه پیر باده فروش ونه باده خوار قالیر
مثال مغیبه ویرمی بوجلسده
زمان اولور نه جوان ونه اختیار قالیر
بوزار شرابی سیل فنا بو مصطبه‌نک
نه رنگ نشوه نه آلایش خمار قالیر

فنا بولور صفحات عدم پذیر وجود
 نه مست باده نه محور هوشیار قالیر
 بو سورگاه فنایه کلیر او دکلوکسل
 که ساز زهره ده برکون کسسته نار قالیر
 اولور مصیقل خاکستر فنا برکون
 نه ژنک آینه دل نه انکسار قالیر
 قونان کوچر بو سرای سپنج فانیدن
 بو تابخانه ده برکون خرابه زار قالیر
 متاع دولته آلدانما که بو کشورده
 هزار خواجه غریب دیار ودار قالیر
 اولورسه هربری صاحب دفینه قارون
 ینه متاعی بو مخزنده مستعار قالیر

نالمی

برقصیده سمن

بهار اوردی ینه دوشدی لطافت کلستان اوزره
 ینه اولدی زمینک لطفی غالب آسمان اوزره
 ینه هر لاله بر شمع مغنیر یاقدی دودندن
 سحاب عنبر افشان اولدی پیدا بوستان اوزره
 ینه چیقدی بیاضه نقش هر سرو کل اندامک
 صارلدی یاسمن شاخ نهال ارغوان اوزره
 چککسه نوله یاران صفا سیر چنزاره
 صلایه باشلادی مرغ چمن سرو چمن اوزره
 خرد مفتون اولور نقش بهار ورونق باغه
 نظر حیران قالیر آثار صنع مستعان اوزره

جهان ارایش ازهار گلزار ایله نازنده
 زمین فیض لطافتله سپهر امتان اوزره
 نسیم اولدکلو جانبخش و حیات افزا که هر دمده
 دم عیسی ایله دعوی بحث و امتحان اوزره
 صیا کرد کستانیله وارسه باغ رضوانه
 غیر افشان اولور پیراهن حور جان اوزره
 یا رضوان بخشنه کلسه تماشای کلستانه
 کوروب ترجیح ایدو باغ بهشت جاودان اوزره
 یاراشدی اول قدر موج مسلسل آبه کیم ویرمز
 او حسی زلف پر خم سینئه سیمینبران اوزره
 ایدر شاه بهارک درهم بی سکه سن جاری
 دوکر ازهار بادامی صبا آب روان اوزره
 دیزلدی قطره شبنم سراپا برك سوسنده
 قطار جوهر معنی کی تیغ زبان اوزره
 دکل شبنم شرار آه بلبلدرکه چیققدجه
 دو شرکسب رطوبتله هوادن کلستان اوزره
 دونر بر حافظ محفل نشین نغمه پردازه
 سر آغاز نوا ایتدکجه بلبل آشیان اوزره
 فراز کلین پرزالدن کل کوسترر روین
 شه عالم کی تخت مرصع نردبان اوزره

وزنی :

مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن
بهار ایردی	ینه دوشدی	لطافت کل	ستان اوزره

اسکی ادبیاتمزده عروضا عیناً توافق ایتمه سنی تأمین ایچون تورکجه کله لرك عربی ،
 قارسی مبالرده اولدینی کبی اوزادیلهرق اوقونمه سی جائز کورولمشدی؛ بوسیله «ایردی»

« دوشدی » کله لرنده کی صوک هجالر قونوشیورکن قبول ایتمکمز شکلدن زیاده چکلمک ایجاب ایدر .

شکلی : قصیده . . چونکه ایلک یقی ایله هر چفت عددلی مصراع مقفی، تک سطرلر قافیه سز، منظومه نك اصلی اون بتی بیتدن فضله ، موضوعی پادشاهک مدخنه هاند ؛ انتخاب ایتمکمز قسم اصل قصیده نك مقدمه سیدر ؛ اسمنه تشیب یاخود نسیب دینیر ؛ بوراده کی صوک بیت کریزکاهدر ؛ بوسیله ایله اصل مقصدینه ، پادشاهی مدح ایتمک کجیور .

شعرک معناسی قولای آکلاشیلیر : بهار کلدی ؛ کلاستان ینه کوزه لله شدی ؛ یرک لطفی کوکلرک احسانلرینه غالب اولدی ؛ هر لاله غنبرلی مشعله یاقدی ؛ یونک بخارندن باغچه ده اینجه ، دلبر قوقولر سرین طاتلی بولوت سایه سی وار ؛ تازه لر ، بیاض قاشلر ایچنده سیرانه چیقیرور : ارغوان دالرنده یاسمندن صارماشیق کورییورم ؛ هر کس چن صفاسنه قوشیور ؛ قوشلر ، خرامان ، فدالرده صلایه ، وجدایله اوتوشمهک باشلادی ؛ عقل ، بهارک نقشنه ، باغلرک تازه لکنه مفتوندر ؛ هر فکر ، حقک صنعتنه حیرت ایدیور ؛ جهان ، چیچکلرک سوسلریله نازلانیر ؛ یر ، کوکلره منت چکه مز ؛ خفیف اسن روزکار ، حیات فیضانیله کوبورییور ؛ شیمدی عیسانک نفسلرنده کی احیا قدرته فائقدر ؛ صابی کلاستان توزلریله جته کونده ریکز ؛ حوریلرک قافسانلرینه اک کوزل عطریاتی نقش ایدر ؛ جنت محافظنی کلاستان سیرینه چقاریکز ، آرتق کندی باغچه لرینک کوزه لکنی بکنه مز ؛ مسلسل دالغه لرک تماشاسنی کوموش سینه لره دوکولن داغئق صاجلرک آقیشنده بوله مایز ؛ هر طرفه بهارک سلطنتده کی شمشعه حس ایدیلیر ؛ بادم چیچکلری قرار سز آقان صولره دوکولمشر ؛ یاراقلره هپ - شبنم قطره لری دیزلدی ؛ تماشاسنده شعر تسلسلارنده کی طاتلی مناظری بولیورم ؛ باغچه ده یاریدلایان اینجیلره شبنم دییه مایز ؛ بلبلک چیلغین ، آجی استیاق افسانه لرنده چاقان شراره لر رطوبتدن ارییور ؛ بلبلی یوواسمنده مترنم کورونجه محفله الهی ، نغمه کار حافظی خاطر لایورم . . . شبنمه دولو کل فدانی اوستنده کی غنجه لر ، مرصع مردیونلی تختنده وقار یله دوران جهانگیر پادشاه کی سلطنتلی آجیلیور .

لاله چیچکنی خیالا موجود غنبرلی شمعیه بکزه تیور ؛ بر تشیه وار ؛ وجهه شهبی ، تشیه اداتی ذکر ایدلمه مش ؛ یالکمز مشبه ایله مشبهک بولمهنه باقه ورق تشیه بلیغ دیملی یز .

اوجنجی بیتک عیناً معناسی : « کل اندامی سروی بیاض بر خلعتله کوروندی ؛ یاسمن ارغوان دالنه صارلدی » بویکی جمله آراسنده آچیق بر واسطه بولیورز ، حقیقته کل

اندامی سروی یوقدر؛ بو ترکیب ایله تازه، پنه وجودلی، یوکسک بویلو کوزه‌لاری قصد ایدیور؛ کل و سروی مشبهه — مستعارمه اوله‌رق قوللانیلمشدر؛ کوزه‌لره بز انتقال ایدیور؛ عبارده بر استعاره مصرحه واردر. بیاض نقشی یاسمه؛ سرو کل اندامی ارغوان دالنه بکزه‌تیور، بوضوئله‌ده بر تشبیه مرکب یامشدر؛ دردنجی بیتده‌کی چنله چان کله‌ری هان عین حرفلردن مرکبدور؛ تافظله بر برینه پک یاقیندر؛ بویله ظاهرأ بکزه‌یوب‌ده معناری آیری اولان کله‌لرک بر آرا‌ده قوللانیلمه‌سندن متولد شکله «جناس» دینیر.

ی‌دنجی بیتده خفیف اسن روزکارک دائماً «حیاتبخش و حیات افزا» اولدیفنی سویله‌یور؛ حضرت عیسانک تفسیله بحثه، امتحانه کیره بیله‌جکنی ادعا ایتکله قصد ایتدیکی معنای آکلایور؛ قیشین آغاجلر، چنلر قورومش کورینیوردی؛ ئولو کبی ایدیلر؛ بهارده اسمکه باشلایان خفیف روزکارله هرشی جانلانیور؛ حضرت عیسانک ئولولره بویله حیات ویردیکنه عانده بر معجزه واردر؛ نسیمی دم عیسیاه بکزه‌مک ایچون بر رابطه، بروجه شبه بولمق کوچ ده‌کلدر.

سکزنجی بیتده‌کی مبالغه‌ی آکلایورسکز: صبا روزکاری توزیله جته کیتسه هوریلرک کوملکنه غیر صاجار؛ بو‌تصورک تحققی عاده ممکن ده‌کلدر. لکن «غلو» دییه‌مه‌یز؛ چونکه سوزی شرطه، برنوع محاله تعلیق ایدیور...

اوتنجی بیتده بر تشبیه مرکب وار: «سویه مسلسل دالغه‌لر چوق یاقیشدی» دییور؛ بو، بیاض کوسلره دوکونن بولکوم بولکوم صاجلره مقابل قوللانیلمشدر.

اون برنجی بیتده بهاری پادشاهه بکزه‌تیور؛ خفیف اسن روزکار، بادم چیچکلرینی آقان سویه دوکمشدر؛ رنگی، بر آزده شکلی بکزه‌دیکی ایچور بیاض چیچکلری ضرب ایدلمه‌ش کوموشه تشبیه ایدیور...

اون ایکنجی بیتده‌کی مشابته آکلایورسکز: «قلیچ قدر کسکین دیل اوزرنده جوهره بکزه‌ین معنی قطاریتک صیره‌لاندیفنی کبی صوسام پیراغنده شبنم قطره‌لری دیزیلدی...» بوعبارده تشبیه‌لرینه کوره سز تحلیل ایدیکز.

اون اوچنجی بیتده، اولجه اعتراف ایتدیکی حالده صیره صیره دوران قطره‌لرک شبنم اولدیفنی سویله‌مکدن واز کچور؛ بوکا «رجوع» دییور؛ چیچکلر اوسته دیزیلن چیچکلری کؤکلره یوکسه‌لرک «کسب رطوبتله» هوان کاستانه دوکولن «آه بلبل» دییه دوشونمک نادر بر خیال‌در؛ کوزل دینه‌یلیر.

اون دردنجی بیتدم کی تشبیه آچققدور ؛ یوواده اوتن بلبل محفله اوقویان حافظه
بکزه تیور ؛ صوک ایکی مصراعده چیکرله دولو کل فداننک اوست طرفنده کولومسه بن
غنجه بی مرصع مردیومنلی تختنه اوطوران پادشاهه تشبیه ایتشدور ؛ وکنلری کوسترمک
قولایدور ؛ دوشونکنز ...

برقصیده سندن

بهار ایردی ینه باغه دوشندی نطع ژنکاری
ینه سلطان کل ایتدی مشرف تحت کلزاری
ینه باد صبا افتان و خیزان ایردی کلزاره
دم عیسی وش احیا ایلدی ازهار واشجاری
لطاقدن زمین فرش منقش اولدی عکسیله
مرصع سایبان ایدنجه چرخ ابرکهرباری
ایریشدی پرتو فیض بهار آینه چرخه
عجیبی شیمندی اولسه ژنک ابرتیره دن عاری
دکدر لاله یر یر ظاهر اولدی آندن آتشلر
زمانه طوتدی چرخ آفتابه تیغ کهمساری
دولوب کرا اب بحر خونه هر کل لاله زار ایچره
دولاشدیر مقدمه کشتی قرار بلبل زاری
نسیم اول دکلونازک طرح ایدر آب اوزره امواجی
کلولوح سیمه استاد ایده من اولیه قلمکاری
صانیر تمغای زریندر کورن بر مائی خاراده
میان آبه دوشمش عکس خورشید پرانواری
یر ایتدی بوی کل شویله دل پر خون بلبلده
که اولدی جسمی رشک نافه اهووی تاتاری
آجله بجه کورینور مهر آلی خسرو عشقک

برات شوق بلبلدر دکلدر غنچه طوماری
چراغك حسنی انكار ایدنلر روز روشنده
سمنزار ایچره کوسونلر فروغ شمع کلناری
دوئر کلمیخ سیمه جابجازرین سبز اوزره
دوکولدجکه کل زرد اوسته بادامك ازهاری
قونوب چنك ایدیچك بابل نهال کلبن سبزی
کوموش تلدن دیزر ابر بهاری آکا اوتاری
کوروب دود درون حلقه حلقه بلبل زارك
هوادن اوکره نیر مرغان کلشن علم ادواری
حباب وکف دکل مستانه رفتار ایتمدن جویك
دوشوب باشندن اولمشدر پریشان تاج و دستاری

وزنی : مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
شکلی : قصیده . . . نیچون ؟

نظمك اسکی قیافتی ایچندن اصل شعری دویمق کوچدر ؛ بو منظومه یی قیصه جه
تثره تحویل ایدیورم: بهار کلدی؛ هر یره منقش خالی دوشندی؛ کل، ینه شرفله باغچه نك
سلطانی اولدی؛ خفیف اسن روزکاری کلزار ایچنده کوروکز؛ چیچکدر، آغاچلر
یکی حیاته اویاییور؛ یر، جواهر صاچان بولوتك چکدیکی کولکه لك آلتنده لطافتدن
ایشله نمشد؛ بهارك فیضنده کی ضیا، کاشانی سوسله یور؛ ظلمتدن آزاده کچن حیاتمزد
شیمدی سعادت وار؛ آچیق لاله مناظری کونشده کی شمشه ایله باربلدایان قیلیچ حسنی
ویریور؛ چیچکدر ایچنده هر کل، قان دریاسنك کردابی کبی قیزیل دهشته مستغرقدر؛
بلبل، یاتیق فریادیله کیسنه ساخل آرایور؛ طاتلی، خفیف روزکارك ده کزده کی تمیز،
قیریشان دالقه جقلرینه باقکز؛ هیچ بر استاد، کوموش صفحهره بویه نقش ایشله یه من؛
کونشك ده کزه عکس ایدن التماعی قارشیمده هیجانله تیره یور؛ کویا خارده لی برقاش اوستده
بر آلتون دامغه وار. بلبلك قانایان کوکلی پنه کل عطری ایچنده یوزیور؛ بو طاتلی
قوقوده آهونك آجی حسرتلرنی دوویورم؛ سلطان عشقك اشتیاقی هجر الله ایشیدیلر؛
غنجه ده بلبلك شیدا محبته عائد اوزون امتیاز براتی وار؛ تمیز آچیق بر کونده پاربلدایان مشعله نك

کوزه‌لکئی انکار ایدن بیاض منظره صفوتی آراسنده یانان قرمزی نار چیچکلرینه باقسین؛
صاری کلره لکسز بادم بهاری دوکولور؛ چهره‌لری سوسله‌ین اوافاق آلتون توپلر
ایچنه کوموشدن کلین پرلرلی ایشله‌نیور، صانیرم؛ بلبل کل دالنده فریاده باشلانجه بهار
بولوتلری، ترانه‌لرینه سیمین تل دیزیور؛ آغلایان بلبلک حلقه‌لانه‌رق یاییلان تحسری
اوتنه‌کی قوشلره موسیقی نغمه‌لرینی اوکرتیور؛ ایرماقنرک مستانه آقیشنده‌کی حبه‌لری،
کوپوکلری پریشان تاجه و دستاره بکزه‌تیورم...

مجازی، تشبیهی، تابع اولدینی دیگر قاعده‌لری ایچون دوشونکنز: بهار کنگنه
باغه خالی دوشه‌تمه‌سنه احتمال وارمی؟ بو امکانسزلق کله‌لرک لغت معناسیله قبولنه مانع
برقرینه‌در؛ خالی، چمندن، چیچکدن عبارت چاپیرلق دیمک اوله‌حق، بونی خالی‌یه
بکزه‌تیور، مشبه‌یه - مستعارمه موجوددر؛ مشبه - مستعارله حذف ایدلمشدر؛ احوالده
[نظم ژنکاری] استعاره مصرحه اولوز. [سلطان کل] ایله [تخت کلزار] برترکیب
اضافی تشبیهی در؛ وجه‌شبه وادات تشبیه یوقدر؛ تشبیه بلیغ دینیر.

ایکنجی بیتده [باد صبا]یه دوشمه قالمه اسناد ایدیلور؛ بو فکرده شخصی،
انسانلرده اولدینی کی حرکت ایدن برووح وار؛ مستعارمه حذف ایدلمش دیمک اوله‌بیلیر،
استعاره مکینه‌در؛ دوشونکنز؛ باد صبانک «دم عیسی»یه بکزه‌تیلدیکی قولای تقدیر
ایدیلیر؛ احیا ایتک وجه‌شبه، «وش» کی معنائه وادات تشبیه؛ احوالده بیتده برتشیه
مفصلک بوتون رکنلری کوستریله‌بیلیر.

اوچنجی بیتدن آکلادیغمز معنی شودر: کوك، جوهر یاغديران بولوتدن پك سوسلو تورولمش
برکولکله‌ک چکنجه ریمانک عکسیله کوزله نقشلی بر دوشک اولدی.. بر، آکلاشیلیور،
دوشکه بکزه‌تیلمش؛ برتشیه.. بولوتک حقیقته جوهر یاغدير مه‌سی قابل ده‌کلدر؛
یاغورک حاصل ایتدیکی برکتن صوکره‌پاره، آلتون کی قیمتی معدن تدارکی ممکن
اوله‌بیلیر؛ بناءً علیه نتیجه‌ینی قدیم ایدیور؛ بوتلقیه کوره جوهر، تشبیه رابطه‌سندن
باشقه بر مناسبتله موضوع بولتدینی معنائک خارجنده قوللانیامشدر؛ مجاز مرسل اولور؛
مع مافیه یاغوری قیمتندن دولای جوهره بکزه‌تمه‌نک ده امکانی وادرد؛ بو فکره نظراً
علی‌العاده بر تشبیه کی آکلاشیلیموده قابلدرد؛ حقیقته بر، سانک عکسیله کوزله نقشلی
بردوشک اولماز؛ مبالغه ایدیور.

دردنجی بیتک سطحی معناسیله نثره تحویل ایدنجه «بهارک برکتی، نوری کوکلری

طوتدی ؛ سپانك سياه ، بولانيق بولوت پاسندن آزاده قالمسنه حيرت ايديليرمي ؟
ديمك لازم در ؛ دوشونكز : « برتوفيز بهار » ، « آينه چرخ » تركيلري هپ لغت
معناسنه موافقى قولالانيلمشد ؟ *

باشنجي بيتده كي تشديهلري بوكونكي ذوقه موافق ده كلدر ؛ لالاني آتسه بگزده تيور ؛
بك ابي .. صوكرده بوكا زمانهك چرخ كي ده كيرمي كونه قارشى طوتديني ، داغله
مخصوص قيليج ديور ؛ ذوقه وارمق ايچون نفعينك يكيچري ايدوسندن كوكلنه دو كولن
ظفر احتراصلرنده كي هيچاني دوشونمك « لازم در ؛ لاله ده بيله آتش ، بالخاصه قيليج قدرتي
كورمه ك باشقه چاره يوقدر .

آلتنجي بيتك معناسى آچيقدرد : « لاله زار ايجنده آچيلان هر كل ، قان درياسنك
كردانه دوندى ؛ متهيج بلبل كيسني بو تهلكلى يرلرده دولاشديريور ، قرمنى كلوك
چوق بولنديني يري قان درياسنه بگزتمشدرد ؛ شيمدى بومالغده ذوق آرامق كوچدر ؛
« كشتى » قرار بلبل ، تركيني اختيار اتمه سنده كي معناني كرداب ، كشتى ، بحر كله لرندن
مركب بر مراعات نظير يا خود تناسب ياتمق ايسته مسيله ده ايضاح ايد بيليرز .

يدنجي بيتده مركب بر تشبيه وار : خفيف اسن روزكار ، صويك سينه سنده دالغه لري
او قدر نازك قيور يملرله سوسله بوركه هيچ بر صنعتكار ، كوموش لوحه يه بونسيتده
كوزل قلمكارلق ايشليه مر ؛ نسيم ايله استاد ، صويك سطحيله كوموش لوحه ،
دالغه لره قلمكارلق آراسنكي تشبيه مستند اولان تقابلي آ كلا بورسكز . سكرنجي
بيت ايله ده كزه ده فضلره روح و بريور : ده كزده كونشك عكسني كورده ، مائى رنك
بوتون آناني آره سنده يانار دوزر كي ده كيشن بر قاشده آلتون دامغه تماشا سندن متولد
ذوقى دويار . صويي مائى قاشده ، كونشك عكسني « تمغاي زرین » بگزده تدبكني ايضاحه
احتياج يوقدر !

طقوزنجي بيتده قيمتي آرز بر مبالغه ذوقى وار ؛ « آهوى ناتار ، ك عطرى ، غبطه
حمى دويار : كلك قوقوسى ، بلبلك قانله دولو كوكلنده اويله ده ريندن يرايمش . او تيجي
بيتك معناسى احتمال كه ايلك نظرده كوچ آ كلا شيلير : كلر آچيلد قده عشق سلطانك
پنه مهري كورينور ؛ بلبلك شوقه برات و يرلمشدر ؛ بوكا غنجه ياپراقلى دينه مر ،
« خسرو عشق » ي بر خيال صايه بيليرز ، كله برات ديمك تشبيهي دوشونمكدن متولدرد ؛
اون برنجي بيتي مركب بر تشبيه ايله ايضاح ايد بيليرز : آچيق بارلاق كونده

مشملةك كوزهللكنى انكار ايدنلر ، ياسمنلكده مومه بگزه ين نار چيچكنك ضيائى كورسونلر ؛ فكرلرندن واز كچرلر ؛ آچيق يارلاق كون ياسمنك ايله ، شعله نار چيچكى ايله قارشىلاشدير بله رق مركب بر تشيه وجوده كتيرلشدر ؛ ذوقه تحكم ايديله مز ؛ بگه نوب بگه نمك سزه فائددر .

اون ايكنجى يتي آكلامق ايچون دوشونمك . ايجاب ايدر : صارى كلره بادم چيچكلرى دو كوليور ؛ بو منظره ، چهره ده كي آلتون رنكلى آيوا تويلرينه ديزيلن كوموشدن كلين پولرينه بگزر ؛ اسكى ادبياتمزد اوزاق مناسبتلردن غريب خياللرله استفاده ايدسيورلردى ؛ ايكي مصراعده بولديغمز تشيه مركبى قولايجه . طبيعته موافق بر خيله محصولى صايىق كوچدر .

اون اوچنجى يتي ايضاح ايتمك ايچون ده بر آزدوشونكز : بلبل يшил كل دالنى چنك [آلت موسيقيه سى] اتخاذايدهرك فرياده باشلانجه بهار بولوتى چنك كيريشلرينى كوموش تلدن ديزر ؛ بو خيالى آكلامق قولاي ده كلدر : اولجه شبنملرك بولوتدن دو كوليكنه عايد يا كلش بر تلقى واردى ؛ چيكلرك حصولى او اسكى فرضيه ايله ايضاح ايدسيور ؛ چنك كوموش تلدن كيريشلرى شبنم ايله ايضاح ايدملك لازمدر .

اون دردنجى يتي قنك بوكونكى نظريه سته بيله موافق بوليورز . بلبل كوكلى يانيور ؛ فريادلريله ايچندن يوكسه لن دومانى حلقه حلقه ياييلور ؛ كلستانك ديكر قوشلرى موسيقيه معتبر بر بحث اولان علم ادواى ، هواده مركزلرى بر ، دائره لر كى كنيشله ين ترنملرندن اوكره نه جك .. مصراعلرك مجازى معنالرينى سز دوشونكز .

صوك بيت كرز كاھدر ؛ نفى بو ايكي سطرله شيخ الاسلام افنديك مدحه باشلايور ؛ معناسى آچيقدرد ؛ سريع ، هيچانله آقان صوده جهلره كوبوكلر حاصل اوليور ، صانبرز ؛ يا كلش ! اونلر ايرماغك مستانه رفتار ايتديكى ايچون باشندن دوشمش برر تاج و دستاردر ؛ بو اعداده كي معقوليتى ياخود كوزه للىكى سز تقدير ايديكز . . .

جنگ

صف‌ر دوزوب هجوم ایدیجک خیل دشمنه،
 ده‌شله آسمان وزمین پرفغان اولور .
 صارصلدیفتجه زلزله حمله‌دن زمین،
 آشوب رستخیز و قیامت عیان اولور .
 کردسپده شعله شمشیر تابدار
 کویا سحاب تیره‌ده برق جهان اولور .
 اوقلر ، سهام قوس قضا‌دن نشان ویرر؛
 پیکان تیر ایسه اجل ناکهان اولور .
 اوج هواده صیت چکاچاک تیغ‌دن
 آواز رعد وصاعقه ره کم کنان اولور .
 هر حمله‌ده هجوم دلیران نیزه‌دار،
 خیل عدویه اول قدر آفت رسان اولور
 کیم تنلرنده راه مسامات سربسر
 سوراخ ماه و مهره ربای سنان اولور .
 کاهی میان صفده دورور کندی تیغ وش
 کاهی میانشکاف صف دشمنان اولور .

نغمی

نغمی

بر یاغیز چهره ؛ جائلش ایکی خنجر قاشلر ؛
 ینه خنجر کبی کسکین ایکی معالی نظر . . .
 یاد علویسی خیالده بوسپایی طاشیر ،
 بنجه قهی به بوسپای مهابت یاراشیر .

طبی صہبا کی جوش آرمینای مقال ،
 فکری عنقا کی بالا رو اُطباق خیال .
 آچیلیر غنجهٔ الہامی لب حارندہ ،
 برق اورور شعلۂ اندیشہ سی انظارندہ .
 آتشین جربزہ بر ناطقہ آسا کوزلر ،
 جذبۂ روح شغفدارینی تقریر ایلر .
 کورنور ، صفحۂ امواجہ دوشن لمعہ کی ،
 آلتنک چین بلندندہ اوروح عصی .
 باشقہدر فیض ہنر کلک فسونسازندہ ،
 جانلانیر ، وجدہ کلیر سوز لب اعجازندہ .
 دیوولور قمر بیانندہ صدای آہن ،
 ضرب ششپرلہ چیقان قعقہ مغفرلردن .
 عکس آوازۂ ہیجا کی ایلر اظہار
 بر دہرین غلغلہ نظمندہ خروش افکار .
 صانکہ بر معرکہ ، بر معرکۂ جوشا جوش :
 صیت ولوال وغا ، ولولۂ جنک جیوش .
 سر بسر رعد ہیاہای ولہزای صفوف ،
 سو بسو برق چکاچاک شرناک سیوف .
 حملۂ صفشکن جانفشکن پیل دمان ،
 صولت کرز کران ، ضربت شمشیر وسان .
 کوس وبقارہ ہم آہنک غریو ہجیات ،
 کوپورور ہر کوشہدن دمدمۂ دیومعات .
 نعرہ لر ، مشتہ زن طبل صماخ کردون ؛
 صدمہ لر ، زلزلہ لر خدشہ رس قلب منون .
 آتیلیر ہریانہ بیک وخن صواعق پیرو ،
 کرد خشینتلہ دولار کنبہ وارونہ جو . . .
 اووخ .. ای معجز ادا شاعر شایستہ غرور ،

ایکلیور نای بیانکده نوای منصور .
 آکلمازلر اوتهور ، اوشکایات نیچون
 دخل ایدنلر سکا فریاد مباحانک ایچون .
 صیغماش صدر پلنکانه که قلب شیرک ،
 یتمهش قدرتکه شهرت عالمکیرک ،
 اویله ، بر نهر معظم کبی جوش ایتمشک ؛
 فقط آیواه ، چوراق یرده آقوب کیتمشک !
 سکا بر باشقه زمین ، باشقه زمان لازمدی ؛
 سکا بر عالم لاهوت نشان لازمدی .

توفیق فکرت

نفینک هیجانلی ، طنان موسیقی ایله دولو ، آغیر ، انکینلره دوغرو قدرتلی هایقیریشلرینی
 بو شعردن کوزمل بر آهنگ ایچنده هنوز کیمسه آکلانه مادی ؛ [۳۰۸] تاریخنده وفات
 ایدن حتی بک کبی اسکی ادبی ذوقه تابع شاعرلر نفی بی شکلا تقلید ایتشلردی ؛ اسلوبلرنده
 استقلال یوقدی ؛ اسکی الهاملردن آریله مایورلردی ؛ طبیعتی ، شعری خصوصی برجه بدن
 شخصی برباقیشله کورمکدن عاجز دیلر ؛ چهره لری نفینک قویو کولکه سینه قاریشیوردی .
 ادبیاتمزده ممتاز هیجانلرینک مستقل ایزلری یوقدر ؛ نفی دیوانی ایلده ایکن اونلری
 اوقومغه کیمسه قاتلانمایور ؛ فکرت بک ، نفینک قصیده لرینه سرپیلن آهنگی روخنه محراق
 قدرتی ویرمک صورتیله ده یوکسک بر شعر حالتده کوسترمشدر . کندی ذوقندن ،
 تلقیلرندن ده آریلمايور ؛ اسیر ده کلدر ؛ نفینک اسلوبنه ، گور موسیقیسینه تحکم ایدیور ؛
 معناسی ، تصورلرنده کی قدرتی آکلماق ایچون دقتی اوقوبکنز ...

نفی

حیاتی . — عمر نفی ، ارغرومک « حسن قلعه » شهرنده دوغمش ؛ عائله سی حقنده بک آز
 معلومات وار ؛ پدری قریم خانلرینک خدمتته کیرمش ؛ غالبا ادبی ذوق ایله شعرلرده یازیورمش [۱]
 [۱] « سهام قضا » ده نفینک کندی باباسی حقنده فناء چرکین برهیوی اوقودم ؛ پدرینک
 شاعرلکنه ، حتی اوزاق بر احتمال ایله بلکه موسیقی بیادیکنه شو بیتلردن انتقال ایدیورم :

کندی برنجی سلطان احمد دورنده استابوله گلش ؛ یازدینی جوشقون ، طنطنه لی قصیده لردن آکلاپوز : او زمانه قدر اسلوبی ، افاده سی تشکلی اتمش ؛ ایران ادبیاتک شعر هیجانلری طاشقون برکوکله دویش ؛ ماضینک بوتون عنعنه لرینی بیلیور . مملکتک مالیه امورینی کورن اصرارک معیتده معدن مقاطعه جیلینده بولتیوروش ؛ برقاچ کره عزل ایدلش ؛ صدر اعظم محمد پاشانک علیپنده یازدینی قاپا ، آغیر بره یونده فنا طالعندن لعنتله شکایت ایدیور :

اوچنجی دفعه در بو حق بلاسین ویره ملمونک

که یوق یره بنی عزل ایتدی اولمشکن شناخوانی

اطرافنده کی آدم لر ایچون لسانی زهرلی یرخنجر کی آجی و مؤثر اولدینی آکلاشیلور ؛ بعضی بویوک مجلسلرده برحق ذواتک اخلاقی ، حیثیتی یارالایان متجاوزانه شعرلرینک ، ایچنده غیظ وحدت صافلی برر اکلنجه دیه دیکله ندیکنه واقف .

هجو دأثر . — حقیقته و جدانلره عصیان حق و یرن ، عقل سلیمی ییقان ، معقول ، طائلی ذوقلری کیره تن هرشی ، « هجو » ک حدودی ایچنه کیرن برر موضوع دیمکدر ؛ انسانلرک کولونج ، فنا ، چرکین ایشلری اولور ؛ حدنی بیلمز کیسه لر وارددر ؛ مسکین ، ترمیه اصالتدن محروم ایکن مغرور بر پرنس وقاری طاقینلر ؛ یوزلرنده ، فکرلرنده هرشی ساخته در . هجو ، اکثریا بو نوع آقصایان اخلاقی آداملری خیربالار ؛ ییلان کی یرلرده سورونن آلچاق ریا کارلرک زهرینی کوستر ؛ حقسن تجاوزلره قارشلی پرواسر بر آینه طوتار ؛ بعضاً مدح ایدیور کیدر : قدیفه لر ایچنده کیزی بر آووج ایکنه اولور ؛ بعضاً ک سیاه برکینه بکزر ؛ انسانک ایشیدله سنده غریب بر قورقو دویه بیله جکی فنا ضعف لرینی عادی افشا آئنده بولنه رق اطرافه ییار ؛ بعض روحلرک ایکره نج خسته قلرینه عفو اتمه بن بر استهزا ایله کولنلر جو غالر ؛ بو ، حقیقته فنا بر ایشدر : اخلاقه اویماز ؛ معمانیه هوک عادلانه اولدینی جهتلرده وارددر ؛ قانونک تطبیقاتی ، جزا تعینی خارجنده قالان جرملره آجی ، آغیر برسبلله (سیلی) ایندیرر . اوراق اخطارلریله اخلاق مؤیده لکی کورر ؛ بزی غفلتدن او یاندیرر ؛ عالمه قارشلی کولونج بر حالده قالمق کوچ بر شیددر ؛ او نوع یازلر ، اتباهه ، توازن حصولنه یارار . حیاته بولدینمز آییلک ، دوغرولق کافی ده کلددر ؛ بعض مجرملر وار ؛ قوتلی بر پنجه ایله قهر ایدله لری معصوملر ایچون تسلی برینه کچر ؛ حاک اصالتی خیربالایان سفیل روحلرک ایکنه له نه سی عدالته خدمتدر ؛ قبلری غیظ ایله ، بااغیقله جیکنه بزلرک جرأتلرینی ، سیکرلرینی صارصق لازمدر . بعض منظرلره عائد کولکزدده ایچمه ، دلبرحسلر دوغار ؛ مثلاً غروب دن صوکره قوبوما شیکلرده یانان تک بریلدیز کوزهل کورونور ؛ بهارک تازه لکنی آملک ، ایچمک ایسته رز ؛ ایصسر کیجه لرده

یم زوکورتک ایله اللم طاش آلتنده

مهر خرافتن او در وکهر ساتار خاته

بن اضطراب ایله بونده سماعه کیرمه ده اول

دو پیت اوقور نعماتیه دف حالار خاته

... ایکی قصیده قومشدی اکا بری جر ایچون

آنکله دولدی ینه شهر ایچنده هر خاته

پدر بو مصراعی خود کندی سوله مشدی بیلر

مناره اوستنه لقلق چیقار یایار خاته

کوکلرک بیاض، آلتون ساریسی ایشیقلی طاتلی طاتلی تیرمه شیر؛ انکین برده کز، روحه یکی افقلر آچار. شاعرک بوموضوعلری هیجانله ترم ایتمه سنه هرکس طرفداردر؛ لکن حیاته بر وجهلی، بر رنگلی عادی برکه دینه من؛ خلقتک برده فیرطنه لرایچنده هایقیران سیاه کیجه لری اولور؛ طالعسن بر سرسری کی کستاخ ثروتلر اورته سنده آج قالان بیچاره لر، صاغر بر خلق اوکنده، هیراته ایکیلدهر؛ حقسن بر حکمله زندانلرده اون سنه چوروین بر عمرک، کیریلن بر ناموسک فریادی واردز؛ قیرلش وقارک انتقامی زور منع ایدیلر. او حالده بونوع موضوعلرک طاشقین شعرلی قاصیرغه لر کی اعصابی سورو کله به یله جکی انکار ایدیله من.

دیمک که مجولر، بعضاً قور کی یانار؛ نیشترلر کی کسکین، آجی یارالر آجه بیلر؛ حتی مجوملرنده مرحمت لرزمسی بولماز، انصافسن برانتقامله هرشیئی یقار؛ ادبی نوهک ساده، جوشقون هرقسمه کیر. . . یعنی مجوده، حقلی، حقسن اخلاق اندیشه لری خارجنده بر صنعتدر.

نولومی. — نفی، دائماً شاعر یاخود ذکی برمتفکر قاله یدی تقدیر اولنه سی منع ایدیله. مزیدی؛ فقط او، کوزه لک، ادبی نزاهت خارجنه چیمشدی؛ قایا تجاوزلرده بولنیوردی. بونوع اثرلرنده یالکز کله لری، افاده سی ده کل خیاللری، حسلری ده چرکین حتی مبتدلی. معنایه، اساس اعتباریله، بویوک یارادلش بر آدمی؛ منظومه لنده شخصیلکنی محافظه ایدیوردی؛ اطرافنده کیرک غیظنه قربان کیندی؛ او وقتک رجالی ایچون بر آرماسحه لازمدی؛ بهارده چیمکلر آجیلر؛ قیشین قار یاغار، کلک ایکنه لری اینجیتیر؛ هر شی دوغار، تولور؛ بونلره قیزلماز؛ چونکه طبیی شیتلردر؛ هله نفی کی وطنه شرف اوله جق مزیتلره مجهز اولوبده آواده بعضاً یالکز سوزلری بر سلاح کی قوللانان بویوک شاعرلری فدایه حقسن یوقدر.

حال بوکه بارام باشا ایچون یازدینی بر مجو اوزرینه، امان ویرلهدن باب عالی اودونلفنده بوغدی برلشدر [۱۰۴۴].

اثرلرینک اوصافی. — بر شاعرک اوزرنده، یاشادینی عصرک آز چوق تأثیری، ایزلری حس ایدیلر؛ بر تاریخک بول سولرله طاشقین آقانهره بکزه ین قهرمانلی دورلری مان قورویه ماز؛ «عطالت» قانونی، اجتماعی حیات ایچونده، امرواق اوله رق، دوغرودر. نفی، برعصر صوکره یتشدیکی حالده یاووز سلطان سلیمله برزمانده، عین روحده یاشامش برشاعرکی داغ یاماجلری اوستندن بویوکسک تپلره دوغرو برحله ده سوزولن قارتالره بکزو؛ شعری، کوکلنده کی طاشقین هیجانلری ترم ایتک ده کل، هایقیرمق ایچون سیکیرلرینک مدهش قدرتی جوشار؛ کوکلردن بوشانغه حاضرلاناغ صاغنانلی یاغموور دوره سنده اطرافنده چاقان شمشکله برابر اوغولدایان کوک کورولتولری کی الهاملرینک جوشقونلنی واردر؛ بزم اسکی، محتم، دمیر یکیجری اردولرینک دارانه، هروره مستغرق بر اصیل اوغلی کیدور؛ زره ایچنده انکینلره قوشان آیینجی قهرمانلری آکدیرر؛ اقتدارندن آمین، عجزه، رقابت، هله استخفافلره هجوم ایچون حاضر، خود پرست برآدمدر؛ عادتاً شیمیدی بیه یاتزده قایا دانی وقایله دائماً بویوکسکدن سویله مکده ذوق آرابور کیدور.

معنایه عجم شاعرلرینک نفوذینه تابعدی؛ کندینک فارسی شعرلری چوقدر؛ حتی بولسانله یازلش بر دیوانی وار؛ بزم آراسنده ماضیسی نهایت «باقی» اوله بیلر. فضله قوروملیدر؛ ذکاسی، شاعرلکنی مدح ایدیورکن قدرته حدود چیزمن؛ مزاجنک پرواسزلی، هرکسه تفوق ادعالری

کله لینه کچمشدر؛ اولری ده نفعینک قابارمش کوکندن چقان صیحه لر کی شیشکین ودعوالی بولورز؛ سوزلری، حقیقه چارشان قیلجیلرک چاتیردینسه بکزر .

هرورینک، نثره تحویل ایدهرک، بر قاچ مثالی کوستریورم، بولره آغیر، کورولتولو بر موسیقی علاوه ایدیکز؛ نفعینک روحندن بر پارچه آکلاشیلش اولور .

فخریه لرندن بر نمونه . — سوزلرم، کیزلی ماجرالرک طویلاندینی، کیزلندیکی کیشف بر دوکوم یری؛ مبارک رحمت آبتنک تسبیح سلسله سی .. نظری عالمده کوروله بن بر جوهر؛ عادتا عرشک، غیب عالمنک حیاته هدیه سی ! . پادشاه وقاریله بذل ایتدیکم احسانلردن هر بره بول حصه دوشیور؛ لطفمه لیاقت ایچون یوکسه لمه یئرلرک آرتق وارلی احمائی دوشونم .

شعرلرم عالمه ایدیلرک فیضیدر؛ قدرمه، قیمتیه واقف اولانلر چوق؛ جوهریمی فضله مدح اتم؛ عالمک دریایومعدن سرمایه سی بن حاضر لایورم؛ نشیده لرم، سطحی وصفلردن مستغنی برالمس .. ذکی، متحسین یاشایانلرک مزراغنه، قیلیجه زینت .. هرمتفکرک قلنده کی ترانه، دیننده کی سوزیم؛ ذوقنه حرمت ایتک لازم اولان بدن باشقه کیسه کورمه یورم؛ قضایلیجنک جواهرینی بن یاپدم؛ دلبرک غبطه سته لایقم، کاشاته حاکم بازولره صیفینه جق بر حاضر لایورم . سوزلرم محبتیز یورکرله اشتیاق افسانه لری ایشلر . کسکین، مؤثر قاشلرک، روحی أسیر آلان معطر حزمه لری شعرمدن آقار؛ سینهمده آیت الهامی کوریورم . قهرمان فکدرلرک سلاحی بنده بولنور . خیالم کل باغچه سی، کوکل اولنک سرآزاد بلبل، سوزم لطیف آقان بر چاغلایان .. دیویم کیجه؛ قلم زنجی کوله؛ هر کلام اک کوزهل کلین! خلقت تفکر ایچون برعما، سوزم اوطوزاغک احقرامه لایق دانسی ! افکارمک قیمتتی کیسه انکار ایدهرمز؛ هر دلرلو حسد حضورمده سوز؛ کوز آفتندن اندیشه ایتمه یورم .

خاک پایی جهان سورمه کی قولانلی، کمال اصفهانینک روحی تجلی ایشدر . شعرک فورانله خلقتی بوعصرده انکشافه باشلادی . افاده مک آهنگنده کی نوری کوره بیلر سکنز . بن ترجمان، عالمه خلاق معانیدن صوکره کلکده هیچ ضرر اوله ماز . خیالک قوری قابینه روح ثانی؛ نکته فیضاننده عالمی آرامام؛ نه سویلسم حقک «موسی» به جوابی اولور ! ...

قضا مضمونه تابع کی نه آکلاتسم اکیلیر . حالوکه بوسوزم بر امتحان خطاییدر . بکا کشف ویاخود کرامت صاحبی دیمه یور؛ یالکز سمانک نکته لرینی انجه ذکا ایله آرادیمه شبهه یوق؛ ذهمنده کی بیکده بر معنایی نظم ایتمه یورم . یته برسوزم کیزلی ماورالرک مجموعه سته بکزه یور .

خیالی آگری، فنا حسد جیلره تضاد ایتمه یورم . منظومه تمیز ذوق آرایان سوکیلی یارانک حریمیدر . بن شعر عالمنک شهنشاهی؛ افاده لرکده پادشاهی قصیده مده سلطنت قورمشدر . لسانم، خطییک کسکین سلاحنه بکزیور . نظم عالمنک آسایش ورفاه نطقی بن سویلیورم . قلم، قابلیتنک نازه، کوزهل، نطوق ترجمانی در .

کوکلم خزینه، قلم اولنک عافظ اژدری؛ سوزم کیجه لری تنویر ایدیور، هر کس آخرتک فحرینه قدر سرمست، ماجرالرله محاط یاشایه جق ! عشق عالمنک «رطل کران» نده کی نشته بدنن یاییلیور؛ عارف بررنده بکزه رم؛ کوکلم محبت خراباتی در . سوزمده وحدت تجلی ایدیور؛ بن هر جایی برعاشقم؛ آخر زمان پیغمبری ایچون «نعت» سویلیه دینبری ایتک آب رویی اولدم، نبوت تختنک پادشاهنه عائد معزز اوصافک ایضاحندن صوکره، کوکلک حریمه لایق یاشایورم؛

محشره قدر بومقدس نعتك هيجانله مترنمی قاله جفم. پیغمبرك مزیتلری، انکین ده کز لر کبی کنیش در. قمرنده کی اسرارك دالغیجی بَم ؛ فطرنده موجود قیمتی طاشلری تشهیر ایدیورم ؛ مدحنك فیضیه قلم، شعر و حقیقت خزینه لرینك آناختاری اولدی. کوکلم هدايت صباحنك مشرق کبی کوزه لشدی. شیمدی مقدس بر کونشم ، شعرمه اولکر ییلدیزینك ایپکری داغنیق کردانلی دینه بیلیر !

معراجی اشتیاق حرارتلریله سویسهم « ا م هانی » نك قولاغنه اك پویوك وکوزهل جوهردن کوبه اولور؛ معجزانه حدود چیزله مز؛ ایضاحك افقندن ییله کنیشدر. بومنظومه یی مکانآپیغمبردن اوزاق یازیورم ، لکن هر سوزم مقدس درکاهنك آستان حضورنده سجده یه قاپانیور ، نعتی دوشونمکله معصوم؛ امیدسز یاشایانلره مژده اولسون ، عرشك مقدس عبادتی سوزلرمله سوسله نیر؛ وصفنك فیضیه بختیارم . آرتق مسترع ، مسرته مستغرق، دغایه باشلايه بیلیرم ، شعرم رنگارنك بردلارداستان اولدی . روحنه یوزبیک سلام ایصالی وطیفه مدر .

پویوك برشاعرم، لکن جلال الدین رومینك بنده سی کبی یاشایورم. مثنوینك مشکلاتی اوکریدیکی ایچون شیخ صطارك آباغنه طوبراق اولدم .

کندیی جواهر تاجری صانیورم، قلمدن آلاس صاحیلور، عراق یاران شعری قیصقاندی . بلکه محشم کاشانی بیله یوکسك شاهقه لرمه شیمدی متحرردر . هله سوزده حسانی قبول ایتمه یین آرتق اشعارمی تحسینه مجبور اولمشدر . اقرانی بولمیان استادلری کچدم . کیمی قصیده لریمی اوقونجه حق تسلیم ایتدی. حالا کندیلرنده تنقید صلاحیتی بولانلرک ادعا سنده بردلیل کورمه یورم، قولاقلرینه دبدبه خاقانی کورمه یورکن نشیده لرمك آهنگنی ایشیدنجه آرتق صوصدیلر . شیمدی عالمک نادره سنجی ، ممتاز شعرلر ناظمی بَم ؛ اذغانی اولان بو حقیقتی قبول ایدر. منکر بولنورسه حق شناس ، أهل نظر بیله دیکم آرقداشلری شاهد طوتارم؛ معافیله ضلالتنه باقک : اوقدر سلیس اشعاریمه قارشى حسدجی بی بعضاً حالا خوردانپور بولیورم .

خلاصه . — فخریه لری پک آغیر آهنگلیدر؛ کندیی اوزنه نرك مدحه لایق کورر؛ غزللرنده صیباق حسلی ، اینجه نیتره ك بعض پیتلر واردر ؛ شكلاً قصیده لرنده کی قدر لیانه حا کیتی قطعی در؛ بالکنر فضولیده کی یانلقنی ، ندیمك قیریلوب دوکولن نشسته سی ، هر جائیلکنی آراماییکیز ؛ کوکلی صبرلایان ، مرضی هجرانلره متحسس برشاعر ده کلدرد؛ ذوق ایچنده سرمست ، جفا یه لاقید، بالکنر نرم ایتک ، اکلنه ك اندیشه لری آرقه سنده قوشان برشاعرده صایيله ماز ؛ شیخ غالبك « حسن وعشق » نده اولدینی کبی اسرارلی برعاله کیرمز؛ دیواننده ناپنك اختیارله یاقینشان حکیمانه شخصیلکی یوقدر، آهنگی « باقی » بی خاطرلانیور ؛ قصیده لرندن کورله یین بر موسیقی دویولوز ؛ بونغمه لرده بلکه بر آزار اطراد واردر ؛ هله « سهام قضا » اسملی هجو مجموعه سنده ، کندی هیجانلرندن بکلدیکنز یوکسك ، اوغولتولی آهنگیده بوله مایز ؛ حساً پک چوق پیتلری یایاغیدر ؛ هجولرنده وقار وصال تحسسلری اکثریا افلاس ایتمش بولنور . . .

« ترکیب بندن »

واردم سحرى طاعت ایچون مسجده ناکاه
 کوردم اوتوروز حلقه اولوب بر نیجه کراه
 کیرمش کمر وحدته آلمش اله تسبیح
 هر بیرسنگ وود زبانی چل و نجاه
 دیدم نه صایاوسز نه آلیوسز نه ویررسز
 کاصلا دلکوزده نه بی وار نه خودالله
 دیدی بری کیم شهرمک حاکم وقتی
 خیر اتمک ایچون خلقه کلیر مسجده هر کاه
 احسانی ده نجاه و جهلدر فقرايه
 صبر ايله که دمدرکله اول میر فلکجه
 کلدکلرخی مسجده بیلدم نه ایچوندر
 یوز دوندوروب آندن دیدم ای قوم اولک آگاه
 سزدن کیم ایراغ اولدی ایسه حقه یاقیندر
 زیرا که ضلالت یولیدر کیتدیکنکز راه
 تحقیق بو کیم هب ایشکنز زرق وریادر
 تقلیدده سز طاعتکنز جله هبادر
 ابنای زمانک طلبی نام و نشاندر
 هر بیرى تصورده فلان ابن فلاندر
 گفتاره کلوب سوبلسه لر جهل مرکب
 زعنجه ولی هر برى بر قطب زماندر
 ارباب خرد ذره قدر معتقد اولماز
 اول مرشده کیم معتقد بی خرداندر
 تقلید ايله سجاده نشین اولمش اوتورمش
 تحقیقده اما خبریکسته عناندر
 دیرمش بکا کشف اولدی رموزات حقیقت
 والله یالاندر سوزی پاله یالاندر

کندندن ابراغ اول دوشوب آردینه یورو
اول بی خبرک کیتدیکی یول ظن و کاند
ای طالب تحقیق اکر وار ایسه درک
کوش ایت بو سوزی کیم خبر بی خبراند
زنهار اونودوب بیلدیکی دوشمه عناده
یو پیره یایش کیم ایره سک سر معاده

ای صاحب قدرت قنی انصاف و مروت
رندان می آشامه نیچون اولمایه رغبت
قسمتلی دیرسک ازلی جور و جفادر
جور اوله نیچون ذوق و صفا اولمایه قسمت
دیرسک که بو کون ایلهین یارین ایدر ذوق
چوقی ایکی کون بنده لرك ایلسه عشرت
حاجتلیز قادر ایکن قیلغه حاصل
صالح کریمکدن بزی فردایه نه حاجت
ناچار چکر خلق بو زحمتلی یوقسه
آدم قره طاغ اولسه کوتورمز بوکا طاقت
حالك کیمه آجسه ک سکا دیر حکمتی وارد
اولدوردی بزی آه بیلنمزمی بو حکمت
بیهوده دونوب نیلر اوله باشمز اوزره
خلقک بو فلک دیدیکی دولاب مشقت
بیهوده یتر دوندی همان ترکنی قیلسه
کیم عکسنه دور ایلهمه دن یکدی ییقلسه
صوفی که ریا ایله ایدر کندینی موصوف
اوقات شریفی اوله تقلید ایله مصروف
منبرده خطیب اوله و محفله معرف
عار ایلهمه یه اولدیقه جهلله معروف
آینه قلینی کدورت ایده تیره

روشنکر فیض حق ایله اولمایه مکشوف
 جان وذلک مهر ومهی اولمایه بر نور
 داثم بری محسوف اوله آنک بری مکسوف
 جمع کتب ایتمکله نه ممکن اوله واقف
 اسرار خدایه کاوله اول مرشده موقوف
 ذاتنده که آثار کمال اولمایه خردرد
 یاشال سیه اکنته کیمش یا یشیل صوف
 عالمده که کامل چکه غم ذوق ایدم جاهل
 یردن کوکه دک یوف بکا کردیمز ایسم یوف
 چون حق دیبهنی ایلدیلر ظلمله بردار
 باطل سوزه آغاز ایدم بز دخی ناچار
 یوف خارینه دهرک کل وکلزارینه هم یوف
 اغیارینه یوف یار جفاکارینه هم یوف
 هر عیش که موقوف اوله کیفیت خمره
 عیاشنه یوف خمرینه خمارینه هم یوف
 چون اهل وجودک یری صحرای عدمدر
 یوف قافله وقافله سالارینه هم یوف
 بی قیمت اولنجه نیدهلم جاه و جلالی
 یوف آتی صاتان دونه خریدارینه هم یوف
 عالمده که بنکیملر اوله واقف اسرار
 سیرانه یوف آنلرک اسرارینه هم یوف
 عارف که اوله مدبر ونادان اوله مقبل
 اقبالته یوف عالمک ادبارینه هم یوف
 چرخ فلکک سعدینه ونحسنه صد حیف
 کوکبلرینک ثابت وسیارینه هم یوف
 چون اوله حرام اهل دله دینی وعقا
 جهد ایلنه نه دنیا اوله خاطرده نه عقبا

دنیا طلیله کیمیسی خالقک امکده
کیمی اوتوروب ذوقله دنیایی ییکده
یوق درد که بر چاره ایدر میر و کداده
سن چکدیکک آلامی کرک صاقلا کرک ده
اعیان جهانندن کرم اوما آتی صانما
آثار عطا اوله یا پاشاده یا بکده
مطبخلرینه آج واراندلر دکنک بیر
دربانلری وار کوز قاپیده ال دکنکده
بر دوزده کلدک بو فنا عالمه بز کیم
آثار عطا یوق نه بشرده نه ملکده
اغیار، وفادن دم اورور یار جفادن
آدمده وفا اولمایه وار اوله کویکده
اوج فلکه باصدی قدم جاه ایله جاهل
ارباب کمالک یری یوق زیر فلکده
یارب بزه برار بولونوب همت ایدرمی
یوقسه کونمز بویله فلا کتله کچرمی
ویردک دل وجانیله رضا حکم قضایه
غم چکمه یز اوغرا سهق اکر درد وبلایه
قویدق وطنی غربته بو فکر ایله چیققدق
کیم رنج سفر باعث اوله عنز وعلایه
دور ایلمه دک یر قومادق بر نیجه بیلدر
اویدق دل دیوانیه دل اویدی هوایه
اولدق نریمه واردق ایسه عشقه کرفتار
آلندی کوکل بر صنم ماهلقایه
بغداده یولاک دوشسه کرای باد سحر خیز
آداب ایله وار خدمت یاران صفایه
«روح»، بی اکر بر صورار ایستر بولورسه

دیرلرسه بولوشدکی اوی برک ونوایه
 بو مطلع غرای اوقو ایسم اول آنده
 معلوم اولور احوالز اواب و فایه
 حالا که بز افتاده خوبان دمشقر
 سر حلقه رندان ملا متکش عشقر

روحی

وزنی :

مفعول	مفاعیل	مفاعیل	مفعولن .
واردم س	حرى طاعه	ت ایچون مسج	ده ناکاه
کوردم او	تورور حلقه	اولوب برنی	جه گهرا

شکلی آکلامق ایچون دوشونکیز : منظومه نك هر بارچه سنده سکزیت وار ؛
 یدیسنک ترتیبی غزله موافقدیر : باشده کی ایلک ایکی مصراع ، هر چفت عددلی سطر عین
 قافیه ده ؛ تکرار مقفی ده کل ؛ هر بارچه نك ده کیشن صوك یقی اوست طرفه تابع اولمایه رق
 کندی آرالزنده قافیه لی ؛ بوشکله ترکیب بند دیوروز ؛ بوتون بوشرائطی حائر اولوب ده
 یالکز هر قسمک نهایتده هپ بریت تکرار ایتش بولمورسه اوکا « ترجیع بند » اسمی
 ویریلیر .

منظومه نك معناسی آکلایورسکز : روحی ، ایلک قطعه سنده ریایی ازمک ایسته یور ؛
 مسجده کی انتظاری ، یایمه عبادتی حکایه ایدیورکن پک طیمیدر ؛ کله ده کل کوکلده
 کوکلری ده رینله شن فکرلرندن برنی کوستریور ؛ ایکنجی قطعه ده معاصرلری آراسنده
 کوردیکی بز نوع خلقت چهره لرینی اورتن ایکنجی تقابلی چکمک ، حقیقی اولدینی کبی
 آکلامق امله ده در ؛ یا کلس ، ساخته وقارلی نمایشلری چرکین بولیور ؛ کرامت طامسلا-
 یانلردن اوزاق قالمقده نجات آرامشدر ؛ جدی مرشده احتیاج حس ایدیور ؛ لکن
 حقیقتک کنیش ، اینجه معنایرینی کشف ایتدیکنه خلقی ایناندرمق ایسته یانلردن نفرتی
 صاقلایه ماز ؛ اوچنجی قطعه ده شرعی حدود خارچنده کورینیور ؛ کله لرینک ظاهرینه کوره
 حق ویرمک قابل ده کلدر ؛ فقط « رندان می آشام ، ایله آکلامق ایستدیکنی معنایی مطلقا
 اینجلره عائد فرض ایتمه لی ؛ اسکیلر ، روحانی ذوقی دائما عشرت تعبیرلریله افاده یه مائیلدیر ؛
 روحی دنیانک صفاسمز ، دائما سیاه اضطرارلرله دولو کچمک ایچون یادایتلیدیقه اینانمایور ؛

حقیقی بوکوندن اوکر نمکه طالبدر؛ خالقك باشنده عذاب ایله دونن قناطالی خیرپالایور، فلکك عکسنه دونمه سندنسه ییقلمه سنه رایخی ویرمکده هیچ ترددی یوقدر .

دردنجی قطعه ده رایخی ، فکر سز ، یامه تقلیدی ینه تأثر ونفرتله قارشیلایور ؛ هیچ برشی بیلیمه دکاردنن عاز ایتمه یئرلرک منبرده خطیب ، محفله « معرف » اولملری فکر نجه قیمتسزدر ؛ قلبك « فیض حق » ایله آجیق وتمیز بولمه سی لازمدر ؛ روح کونشه ، کوکل آیه بکزر ؛ دائما نور ایچنده پارلامه لری ایجاب ایدرکن ایکیسنک ده کسوفه اوغرامش کبی طونوق ، باسلی قالمه لری بک فنا برشی در ؛ خدانك اسراری کتابلردن اوکر نیله مز ، دهرین ، صمیمی قناعتلره مجهز بر مرشدیه محتاجز ؛ فقط کیمسه قیافیله آدم اوله ماز !

حیاتك عکسی تجلیلرندن متأثردر ، علمده « کامل » انسانلرک عذاب ایچنده ، جاهلرک سعادتله یاشادیغنی کوریورکن تأسفله رینی یردن کوکه قدر اظهاره کیندینی حقلی بولیور ؛ « منصور » ی حق دیدیکی ایچون آصمشلردی ؛ بوسبیله کویا اوده باطل سوزلره ایستر ایسته مز باشلایه جق . . .

بشنجی قطعه سی دهرک هر درلو تظاهراتنه قارشی آغیر ضربه لر حائلده برر حقارتی حاویدر ؛ حیاتك قورولوشنده کی اساسی فنا شرائطه مستند کوریور ؛ هر یرده آجی ، وفاسز هجران وار ؛ کیمسه یه اعتماد ایدیله مز ؛ مادامکه « اهل دله » دنیا وآخرت حرام اولیور ؛ بومفرط نصیحتی ویرمکده فکر نجه حقلیدر ؛ دنیاده ، عقباده ، اعتنایه ، جفایه ده کز ؛ ایکیسینده خاطر دن چیقارمغه چالیشمالی .

آلتنجی قطعه ده حیاتك بدین نظرلره چوق دوغروکلن عذابلرینی آکلاتمق ایسته مشدر ؛ خلقك بر قسمی اطرافنده کی منفعتلره قوشه رق چالیشیور ؛ برطاقی خلقتك نعمته مظهردر ؛ دنیایی ذوق ایله بیور ؛ المریززه چاره بولق ایچون دوشونن یوقدر ؛ کیمسه دن کرم ، وفا امید ایدلز ؛ پاشاده ، بکده جفا کاردر ؛ مطبخلرینه آج واراندلر دایاقله مقابله کورر ؛ بر دورده یاشایور زکه معاونت فکری نه انسانده نه ملکده وار ؛ جاهل الک قیمتلی موقبلره یوکسه لیور ؛ ابواب کمال ، کوک قبه سی آلتنده صیفینه جق یر بوله ماز .

یدنجی قطعه ده وطن هجرانیله ضیلا یان کوکلنک المی حس ایدیلیر ؛ روحی ، ازله یازیلان تقدیره مطیعدر ؛ دردوبلایه اوغراسه ده غم چکمه یه جکنی سوبله یور ؛ وطنندن بوتوکلله آیرلندی ، سفر مشقتلرینک انسانی یوکسه لته جکمه قانعدر ؛ نجه بیلدرکه دور ایتمه دکیر برافادای ؛ هپ سر بست یاشامقده ذوق بولدی ؛ بوکون مملکتی ، بغدادی

خاطر لایبور ؛ حسرتی ، چو جوق لغتک سر آزاد کج دیکنه شاهد اولان دیاره ، « باد سحر خیز » ک لطفله کوندرمک حسنه مغلوب اولمشدر ؛ اسکیدن هر نرہ یه کیتسه کوکلی بر « صنم ماه لقا » نک کوزهلکننده کی وجد ایله دولاردی ؛ شیمدی ینه عشقک اضطراب وملامت چکن رندلرینک باشندہ « افتاده خوبان دمشق » اوله رق یاشبایور ؛ بغدادده کی « یاران صفا » روحی حالاً بو هجرانلره اسیر ، یاتیق حسله ره یاقین بیاملیدر . . .

طونہ قصیده سندن

کاه کوکلم کبی جوشان و خروشاندر طونہ
کاه کوکسم کبی نالان وغریواندر طونہ
کوه وهامونلرده شیدا دشت و سحرالرده مست
شهره هر شهر ورسوای بیایاندر طونہ
باشی افلاکه ایرر کرچه کند موج ایله
یوزی یرده در ینه خاک ایله یکساندر طونہ
پاک طیف صاف مشرب ساده دل صافی درون
یارخ جانان یاخود آینه جاندر طونہ
یارلردن آتیلوب طاشلره اورر باشی
عاشق دیوانه و مجنون عریاندر طونہ
غازیلر تازیلرینک طوبوغنه جیقمایه
کرچه کافر کوزینه دریای عماندر طونہ
کشور کافردن ایمان اهلنه آقوب کلیر
قلبه طومش یوزینی بر مسلماندر طونہ
حبس کافردن بوشامش کبی زنجیرن سورر
شاه اسلامه کلیر بر اهل ایماندر طونہ
سیمندن بر اژدهادر بیج بیج اولمش یاتار
کنج اسلامه طلسمایه نکهباندر طونہ

بونجه بيك چشم جاييله ايدوب هر سو نظر
عاشق جوياي لطف شه سليم خاندن طونه
همدم اولمشدق يدي ييل ماجراي عشقه
بر يكا بن بر يكا هجر ايله كرياندر طونه
خاك پاي شاهه يوز سورمش ايدر مردم دعا
هر ياندر عاشق زاره ثنا خواندر طونه

عاشق چلبی

خمیس

يادب حسرتيله بنم آله جانمي ،
بر داخي كوره يم مه نا مهرباني ؛
جانانمي ، جفا قيليجي نو جوانمي ،
شاهين باقيشلي يارمي روح روانمي . .
سلطانمي ، افندي ، شاد جهانمي ! .

دائم تصورم بو ايدی آشنا اوله ؛
كون يوزينك توجهي بندين يانه اوله ؛
عشق نهانه ، درد درونه دوا اوله ؛
کیم دي ایدی که چاق بو قدر بی وفا اوله .
سلطانمی ، افندی ، شاه جهانمی ! .

وارسم سراينه ننه کیم ناله وفغان ،
بر حال اولور که سويله يه من حالتي زبان ؛
تدير يمک برين ايده من جان ناتوان ،
عقلم شاشار ، ديلم طوتولور کور يچك همان
سلطانمی ، افندی ، شاه جهانمی ! . .

سیرانه چیتسه کون کبی زرین قبا ایله ،
قابوسی قوللریله نیجه مبتلا ایله ،
عالم دولار صدای دعا و ثنا ایله ،
قربان اولور بولنده کورنلر آلا ایله ،
سلطانی ، افندی ، شاه جهانمی ! .

بن نیجه مدح ایدم که جمالینی ایل بیلیر ،
غایت ده بی نظیر بیلیر ، بی بدل بیلیر ؛
بو عزته ، بو دولته غایت محل بیلیر ،
(یحیی) علی الخصوص زیاده کوزهل بیلیر
سلطانی ، افندی ، شاه جهانمی !

طاشایلی یحیی

« نخمس » ده بعض هجالت فضلہ چکیلور ؛ اولجه شاعرلر ، بویه مساحله لری جاژ
کوربیورلردی ؛ اسکیلرک وزنه تحکمی ، هر کله نک حقی ویرمکده کی اعتنالی شیمدیکی
قدر ترقی ایتمه مشدی ؛ مثلاً نخمسک وزنی :

مفعول	فاعلات	مفاعیل	فاعلن
ایلك قطعه ده کی	یارب	حسرتیله	بنم آله
برداخی	کورهم	ه نامهر	بانمی
ایکینجی قطعه ده کی	کون یوزی	نک توج	هی بندن یا
کیم دیرای	دی که چاق بو	قدر بی و	فا اوله

مصراعلرینی وزنه تمسایله تطبیق ایتمک ایچون « حسرتیله » کله سنک « تی »
هجاسنی « بر داخی » نک « دا » سنی ، « کورهم » ده کی « کو » بی « کوزی » نک ایلك ،
« یانه » کله سنک ، « ایدی » فعلتک صوک هجالتی فضلہ اوزانه وق اوقومق ایجاب ایدر ؛
بوکا « اماله » دیورلر ؛ شیمدی پک ضروری بر تقلیده استناد ایتمک لزومندن باشقه
هیچ بریده قوللایلمه سته جواز ویریلمز ؛ اولجه اهمال ایدیلردی ؛ بو ، اسکیلرک
ضعفی در ؛ کله لری برر قماش فرض ایدیکنز : وزنک معین اولچوسنه کوره بر قیافت
اکتساب ایتمه سی ایچون زورله چکیلوب بوکوله سی ، بوروشدیرلمه سی دوغرو ده کندر .

خمشك شكلى معلومدر : هر پارچه بش مصراعلى ؛ ايلك قطعه نك بوتون سطرلرى .
عين قافيه ده ؛ اونه كى قسملك دردر سطرى كندى آرازنده مقفى ، صوك مبصراعلر
هپ تكرر ايدييور ؛ نهايتده شاعر ك اسمنى كوربيورز ؛ خمس بويه اولور . يالكز
بوراده مكرر بولديغمز مصراعلك هر برى ايرى ده اوله بيلير . ايكنجى ، دردنجى ، بشنجى
قسملك قافيه سنى كوستربكز .

« خمس » ده يالكز كله ، يالكز شكل يوقدر ؛ ماديلاكك فوقنده كى هيچانى حس ايتك
كوج ده كلدر ؛ يحيى بك ، صنعى لفظ او يونجاقلرى ، ابتدائى بر آهنگ ايله وظيفه سنك
بيته جكنه قانع اوله جق قدر سطحى دوشونه مز ؛ اشتياق ، تأثرلرى ده ايلك اوقونشده
حس ايدياه بيلير . . .

« شيرازده مصطفى » يه مرثيه

مدد ، مدد ، بو جهانك ييقيلى بر يانى ،
اجل جلاليلرى آلدى مصطفى خانى !
طولوندى مهر جالى ، بوزولدى اركانى !
وباله قويديلر آل ايله آل عثمانى .
كچرلر ايدى كچنده او مرد ميدانى ،
فلك او جانبه دوندور . ي شاه دورانى ،
يالانحينك قورو بهتاني ، بغض پنهاني ،
آقيتدى ياشمزي ، ياقدى ناز هجرانى !
جنائيت ايمه دى ؛ جاني كجى آنك جاني
بو غولوندى سيل بلايه ، داغلى اركانى !
نولايدي ، كورمه يه ايدى بو ماجرايى كوزم !
يازيقلر آكا روا كورمه دى بورايى كوزم !
دوناندي آقلا ايله نوردن مناره دونوب ،
كشاده خاطر ايدى شوق ايله نهاره دونوب ،

کوروندی خاقه درخت شکوفه داره دونوب ،
 یوروردی قوللری یاتجیه لاله زاره دونوب ،
 دوروردی شاه جهان حدت ایله ناره دونوب ،
 اوتاغ خیمه لری قارلی کوهساره دونوب ،
 مزین ایدی بدنلرله آق حصاره دونوب ،
 آل اویمکه یوروردی مهر بیقراده دونوب ،
 طولوندی کله دی چونکیم او ماهپاره دونوب ،
 کورده نلر آغلادیلر ابر نوبه اده دونوب .
 بر ازدهای دوسرور ، بو خیمه دنیا !
 دهاننه دوشه ن اولور همیشه ناپیدا !

او بدر کامل واول آشنای بحر علوم ،
 قنایه واردی ، تلف ایتدی آنی طالع شوم ،
 دوکوندی ، قالدی همان حسرتیله داغ نجوم ،
 کونیدی ، شام فراقیله دولدی یاش ایله زوم .
 قارا کیوردی قرآمانه غصه ایتدی هجوم ،
 او ماهی آنجه خیال ایله ایتدیلر معدوم ،
 دولاندی کردننه هاله کیبی مار سموم ،
 قضای حق نه ایسه راضی اولدی اول معصوم ،
 خطاسی غیر معین ، کنهای نا معلوم ،
 زهی سعید وشهید وزهی شه مظلوم !
 بوغولدی یر یوزیده اصلنه رجوع ایتدی ؛
 سعادت ایله همان قرب حضرته کیتدی !

کتوردی آرقه سنی بیره زال دور زمان ،
 وجودینه ستم رستم ایله ایردی زیان !
 دوکولدی کوز یاشی بیلدیزلری ، چوغالدی فغان ؛
 دم مماتی قیامت کونندن اولدی نشان !
 غریب و ناله وزار ایله دولدی کون و مکان !

آقار سو کبی مدام آغلامقده پیر وجوان !
وجود ایلنه آقین صادی ، آقدی اشک روان :
ایا سریر سعادتده پادشاه زمان !
او جان آدمیان اولدی خاک ايله یکسان ،
دیری قاله نه روادور فساد ایدن شیطان ؟
نسیم صبح کبی یرده قویه آهمزی !
حقارت ايله دیلر نسل پادشاهمزی !

بر ایکی اگری فساد اهلی ، نته کیم شمشیر ،
بر ایکی نامه تزویری قیلدی قتلنه تیر ؛
کلیر ازلده مقدر اولان قلیل وکثیر ،
هزار قیصرک اوله لباس عمری قصیر ،
أجلدر آدمه دربند ننگ وتار عسیر ،
زبون اولور آکا آخر کرک جوان ايله پیر ؛
یرنی مهد زمین ایلهدی او مهر منیر ،
کم اولدی کیتدی جهاندن مثال مرد فقیر ،
بو واقعه اولاماز خلقه قابل تعیر ،
که ارد شیر زماننده اوله عادت شیر !
بونک کبی ایشی کیم کوردی ، کیم ایشیتدی عجب
که اوغلنه قیه بر سرور عمر مشرب ؟

فرید عالم ایدی ، عالم ایدی ، اعلم ایدی !
محمد امته موتی موت اعظم ایدی !
زیاده ماتم ایدی ، خیلی امر معظم ایدی !
صلاح وزهدی قوی ، اعتقادی محکم ایدی ،
مشایخ ايله مصاحب ، رجاله همدم ایدی ،
کرامت ايله کریم الحصال آدم ایدی ،
نجوم کبی جهاننیده و مکرم ایدی ،
وجودی محتشم وشوکتی معظم ایدی ،

تواضع ایله سلامنده خود مسلم ایدی ،
 عجب او بدر تمامك نه عادتى كم ایدی ؟
 حیفلر اولدی آكا ، افترا ایله کیتدی !
 حضور حقه دها و ثنا ایله کیتدی !
 سپهرك آینه-نده کوروندی روی فنا ،
 قودی بو کثرت دنیایى ، ابتدی عزم بقا ،
 غریبیلر کجی کیتدی او یوللره تنها ،
 چکیلدی عالم بالایه همجو مرغ هما ،
 حقیقه سبب رفعت اولدی دشمن آكا ؛
 نصیبی اولماسه طمكى بو جیفه دنیا ؟
 حیات باقیه ایردی روحی ای یحیی !
 شفیعى روح محمد ، رفیقى ذات خدا ؛
 آنیسی غائب ارنلر ، جلیسى اهل صفا ؛
 زیاده ایده یاشم کجی رحمت مولی .
 آلہی ، جنت فردوس آكا دوراغ اولسون ،
 نظام عالم اولان پادشاه صاغ اولسون ! . .

طاشیچلی یحیی

شهادت مصطفی مرثیه سی حقه .

« شاه وکدا ، ناظمی مرحوم یحیی بلك مرثیه سی الآن نیجه مجموعه عتیقه ده
 مسطورددو ؛ ایرادی باعث تطویل اولغین ترك اولمشدر ؛ مرحوم عالی افندی یازمشلرکه
 برکره یحیی بك مرحومدن سؤال ایتدم : غضب پادشاهیدن خوف ایتمه دکمی که بویله
 نظمه جرأت ایتدک ؟

— شهزاده نك فراقی بنی مجنون و مجبور ایتمشدی ؛ بی اختیار قلمه لایح اولانی نظم
 ایتدم ؛ اما مقصودم عصرمه اشاعه ایتمه یوب موتمه تعلیق ایدی ؛ اتفاق بر یار قدیم

خیمه‌مه کش وخی اوپور بولمش ؛ تکلیفمز اولما مقبله جزئد انم قاریشدی، وب مسوده سنی کورمش وفی الحال صورتین یازوب کیتمش ! . . ایرته سی اردوی هایون سیرینه واردم ؛ کوشه کوشه اوقنور ؛ کیمی آغلار ، کیمی « یچی بکک سبب مغفرتیدر » دیوب آه ایلر کوردم ؛ هر چند انکار ایتدم ؛ مفید اولمادی . رستم پاشا که مجرد شاعر اولدیغمه بناءً عداوتی واردی ؛ معزول اولمغله نولسه کرک دیو اعتراف ایتدم ؛ اما ایکی ییلدن صوکره که صدارت عظمی مقامنه تکرار کلدی ؛ قلمه تشمیر ساق ایتمش ؛ بر ایکی دفعه « نظام عالم ایچون بومقوله نك وجودی تابود اولمق کرکدر » دیو وکاب هایونه عرض ایتمش ، اما سعادتلو پادشاه نیکو خصائل ، نفس الامرده حقه قائل و « محبی » مخلص بر شاعر کامل اولمغله رخصت ویرمه یوب « بو مقوله ره قولاق طوبته وانتقام قصیدین ایته » بیورمشلر .

برکون چاوش کونده روب حقیری دیوانه کتوردی . عهده مده اولان سلطان یازید مرحوم تولیتنه متعلق نیجه جفادن صوکره « سئک نه حدکدر ؛ پادشاه عالیجاه ، نظام عالم ایچون شرعاً اقتضا ایدن بو صنعی ارتکاب ایدرلر ، سن بالذات سعادتلو پادشاهه ووکلاسنه طعن وتشنیع ایدر و بولدیغک ترهاتی نظم ایدوب عوامه ویرز ، فساد سنی ایدرسک » دیو غضب آیه دکده قابمه ، بالبداهه الهام وولندی که « بزمرحومی قتل ایدنلرله قتل ایتدک ؛ آغلایانلرله بیله دخی آغلارز ؛ آنجق پادشاهمز خطا ایتدی دیمکدن آدابه رعایت ایدوب اهل عرض القای فساد ایتدی دیمه یی اولی کوردم » هان غضبله روگردان اولوب اول بانی سد ایتدی .

پچی ابراهیم افندی

ترکیب بنمندن ایکی پارچه

مریخ

کون دوغدی شاه عالم اولماز می خوابدن
قیاماز می جلوه خیمه کردون طنابدن
یوللرده قالدی کوزلریمز کله دی خبر

جاک جناب سده دولتمآبدن
 دنك غذارى كيتدى ياتار كندى خشك لب
 شول كل كې كې آبرى دوشوبدر كلابدن
 كاهى حجاب ابره كېرر خسروا فلک
 ياد ايلدكجه لطفنى تولىر حجابدن
 طفل سرشكى يرلره كيرسين دعام اودر
 هر كيم غمكدن آغلامايه شيخ وشابدن
 مانسين ياقياسين آتش هر كله آفتاب
 دردكله قاره چوللره كيرسين سحابدن
 ياد ايله سين هنرلرني قانلر آغلاسين
 تېغك بونجه قارهيه باتسين قرابدن
 دردوغمككه چاك كريبان ايدوب قلم
 پيراعيني پازوله سين غصه دن علم

تېغك اچيردى دشمنه زخم زيانلرى
 نخت ايتىز اولدى كيمسه كسيلىدى زيانلرى
 كوزدى نهال سروسر افراز نيزه كى
 سر كشلك آدين آكادى بر دابخى بانلرى
 هر قنده باصه پاي سمنك نثار ايجون
 خانلر بولكده جله روان ايتدى جانلرى
 دشت قناده مرغ هوا دورمايوب دوز
 تېغك خدا يولنده سبيل ايتدى قانلرى
 شمشير كېي روى زمينه طرف طرف
 صالذك دمير قوشاقلې جهان پهلوانلرى
 آلك هزار بتكده يي مسجد ايلدك
 ياقوس يرلرنده اوقوتدك اذانلرى
 آخر چالدى كوس رحيل ايتدك ارتحال
 اول قوناغاك اولدى جان بوستانلرى

منت خدایه ایکی جهانده قیلوب سعید
نام شریفک ایلدی هم غازی هم شهید

فاعلات	مفاعیل	فاعلن
کون دوغدی	م او یانمازی	خوابدن
قیلمازی	ه کردون ط	نایدن
یوللرده	ریمز کله	دی خبر
خاک ج	ه دولتم	أبدن

بو منظومه نك اصلی سکیز پارچه دن مرکب ؛ بز یالکیز ایکی قسمی اوتودوق ؛
کور ییور سکیز : هر بری غزل طرزنده باشلا یور ؛ ایلک بیت ایله چفت عددلی مصراعلر
قافیه لیدر ؛ بو صورته یدی بیت وار ؛ صوک ایکی مصرع آریجه قافیه لیدر ؛ غزل
طرزنده کی پارچه دن صوکره عین بیت تکرر ایتمه یور ؛ احوالده بو شکله « ترکیب
بند » دینیر . ایلک بیتنده سلطان سامانی مالک پادشاهی صایه رق برآز قابلی بر افاده یله
کوناشه بکیزه تیور ؛ بومشاهتی ایکی سیبله خاطر لایورز : (۱) کون دوغدی ؛ بزم
کونشمز کده او یانمسی لازم در ؛ بوتوجیه پک قوتلی دینه من ؛ (۲) ایکنجی مصرع
دها آچقندر : کونش ، ارضدن اوافق کورونن جرمیله بر چادر باشلغنده هر طرفه
کیتدکجه کنیشه مک اوزره بر چوق شعاع نشر ایدیور ؛ بوضیاحز مه لرینی ایپ فرض
ایده رک حاصل اولان شکلی دوشونکنز : چادره بکیز ؛ « خیمه کردون طناب »
فارمی قاعده سیله مرکب صفی حائر بر ترکیب توصیفیدر ؛ سما قدر بویوک ایپلری حاوی
چادر دیمک در ؛ پادشاه بو سلطنتلی اوتاغندن کورونمه به جگمی ؛ سؤالی قارشینده ایلک
مصرع کده یاردیمیه پادشاهک کونشه بکیزه تیلدیکنی آکلامق قولای اولور ؛ « تولوم »
یرینه بر « استعاره مصرحه » یاییله رق بعضاً « خواب » کله سنک اقامه ایدلیدیکنی ده واقعدر .
ایکنجی بیت ، کله لرینک لغت معناسندن آیرلمایه رق بویله آکلا یورز : کوزنریمز یولده
قالدی ؛ دولتک ، بویوک سعادت لارک قرار ایتدیکنی تعظیمه ، احترامه لایق اشیکک طوبراغندن
خبر کله دی ؛ دوشونکنز : شاهر ، کیمک حقنده معلومات ایسته یوردی ؟ . طوبراغه
دائر حوادث بکلمه به جکی آشکاردر ؛ منظومه سلطان سامانک غزاده وفاتی ایچون
یازلشدی ؛ بو کون حالا بعضاً نوالانیلان « خاک پاکیز » تعمیرندن مخاطبک قصد

اولنديغى بيلورسكز ؛ او حالده « خاك جناب سده دولتاب » دن مقصد پادشاهدر ؛
 كويا بويه يوكسك ذواتك كندندن خبر بگلهمك « عبوديت » . يا قيشماز ؛ قوللنه موافق
 اولسون ديه اشيككنك طوبراغنى كورمكه اكثفا ايديليز ؛ كلهلر ، موضوع بولندقنرى
 مغناك خارجنده مشاهيت رابطه سيله قوللانيلمايور ؛ پادشاهك « سده دولتاب » دهكى
 خاك ايله مالكييت ، عائديت علاقيسى واردر ؛ او حالده « مجاز مرسل » ديه بيلير .

ياناغلك زنىك اوچدى ؛ كندى ، دوداقلرى سوز سويله مكدن ازاده قالدق
 صوبى ، اوزى آيرلش بركل كې قورو ياتيور ؛ تشبيه مفصلى آكلامق كوچ دهكلدر .
 پادشاهم ، فلك پرده به بگزىن بولوت آرقه سنه چكيليير ؛ لطفكى خاطر لادجقه
 اوتانم سندن ترلر ؛ بو معنى ، آكلامق ايسته ديكم چيلاق كلهلرله ذوق اوقشاماز ؛
 بايقك مقصدى سلطان سليمانك وفاتندن سالركده متأثر اولديغنى ، آغلادىغنى آكلامقدور ؛
 افاده سندهكى مجازى قولاي كوستره بيليرز ؛ فلك ، انسان كې نه پرده آرقه سنه كيرر نده
 محجوبيتندن ترلر ؛ بويه دوشونمك سياه « شخصى » متكلم برموجوديت ويرمكدور ؛
 برنوع دهشخيص « ديمك اولان » استعاره مكنيه « بوسورتله يابيلير ؛ « حجاب » كلهسى
 ايكي دفعه كچيور ؛ معنارى آيريدور ؛ شاهى ، قلمنك اوجنه كلشكن بر جناس يايغىنى
 دوشونمشدور .

بيلورسكزكه « طفل » چوجوق ياخود حاجت ، « سرشك » كوز ياشى ديمكدور ؛
 آرلر ندهكى رابطه يي تعين ايتك ايسته رك ييتك تمامى بويه آكلايورز ؛ « پادشاهم
 تاثرلرندن آغلانمايان ، كنجلكرك اختصارلك كويا اولاد قدر قيمتلى اولدينى ايچون
 اسيركه ديكى كوز ياشارى دعا ايدييورم كه يرلره كيرسين ! » بومغنايه كوره « طفل
 سرشك » مشاهيتى حائر برتركيب اضافيدور ؛ بناء عليه بر « تشبيه بليغ » اولوز .
 كوش ، آتش كې اولان افتراقكه يانسىن ، ياقيلسين ؛ دردكدن سياه بولوتلرله
 قايه نرق قاره چوللره ، آجى ماته كيرسين . .

كوش انسان كې حسلى دهكلدور ؛ ماتم طوته ماز ؛ آفتابه تحسّس عطف ايتمه سى تشبيه
 مستددر ؛ براستعاره مكنيه اولور ؛ « آتش حجر » بر تشبيه بليغ در .
 قيلجك هنرلىرى خاطر لايه زق قان آغلاسين ؛ آرتق قيزندن عبارت اولان قاره لره
 بورونسون ؛ باتسين ! .

« قيليچ » ى حس ايتمه قابليتلى كوسترييور ؛ بوتصورى ، استعاره مكنيه ايله ايضاح
 ايدم بيليرز .

سلطان سليمان شاعردی ؛ « محبی » مخلصيله يازديني منظومه لرك بر قسمی طبع ايدلمشدر . او دورده بايراغمز هندستان ساحلارده ، ايرانده ، مجارستانده ، هراقده ، ويانه اوكلارنده ظفرله دالغه لانيوردی . قلم بوفكر لرله ، پادشاهك براقديني تأثرله ياقه سنی بيرتمالی ؛ باراق ، اضطرار بندن كوملكنى پارالاماليدر ؛ قلمك ياقه سنی ، بايراغك كوملكي تركيبلرنده كي مجازی دوشونكمز . .

منظومه نك ايكنجی قسمی دها آچيقدر : پادشاهم ، قيليجك دشمنه ضرر يارالری آچدی ؛ هپسنگ لسانی كسيلى .

زمان كچدكه كله لری قوللا نيشمز بر آزد ده كيسيور ؛ بز شيمدی يارا ايجيرمك تغيرینی استعمال ايتمه بورز ؛ مجازلر ، بعضاً حقيقت شكزنده كورونيور ؛ كله لرك لغت معناسی اوقدر كنيشلهز كي اولور ؛ مثلاً « ديللری كسيلى » جله سنگ حقيقت اولماديغنی عادتا دوشونمك ايستمه يز .

يوكسك يايلى ، كوستريشلى سروينك بوينه بكمزه ين مزراغكي كورديلر ؛ دشمن برنسلری بردها عصيان آديني آكاديلر .

« نيزه » نك سروی فداننه ، تشبيه اداتی ، وجه شبه ذكر ايدلمه يرك بكمزه دلديكنی ايضاحه احتياج يوقدر ؛ بونك بر تشبيه بديع تشكيل ايتديكي آشكاردر .
آتلك آياغی سعادت ياخود قورقو توزيع ايتمك ايجون هر نزميه باصديسه خانلر سنك يولكده هپ جانلری ايتار ايتدی . .

هر مملكتك پرنسی قانونی سلطان سليماندن لطف بكليهرك ياخود قورقهرق حياتی فدا ايتمه مشدر ؛ شاعر ، کلی سويله بور ، حقيقتك جزئدن عبارت اولديغنی بيله كدن فراغت ايدمه مز ؛ بزده بويله آكلا بورز ؛ عبارده « مجاز مرسل » وارد ؛ روان كله سنی بوراده قصد اولنيان معناسنه كوره جانله مناسب حائزدر ؛ « ايهام تناسب » اولور .
فانيك چولنده قوشه بكمزه ين حقسر كيف وهوس هپ فعاليتددر ؛ قايجك خدا بولنده بونلرك قانلرینی آيتدی .

فانيكك چوله ، هوی وهوسك قوشه بكمزه تيلمه سنده بر مجاز وتشبيه وار ؛ پادشاهك قيليجی بوتون قانلری دوكمه مشدر ؛ باقي ، مطلق سويله بور ؛ ينه مجاز مرسل ديه بيليرسكز .
« ير يوزينه طرف طرف قيليج كي دمير قوشاقلی جهان بهلوانلری صالدك ، افاده سندن سلطان سليمانك بوتون دنيايه آقنجی كوندرديكنی آكلا بورز ؛ فقط مباغمه در ؛

شاعره بیلورکه عسکرلریز اوروپا، آسیاء آفریقانک بر قسمی خارجه چقمامشدی؛
 بوتون جهانن بجه حق یوقدر؛ « روی زمین » « تکمیل دنیا » معنائه قوللانیلمشه
 مقصدی « مجاز مرسل » ایله آکلامق ایجاب ایدر؛ بیلورسکیز: موضوع بولندی
 معنای خارجه بر مناسبتله استعمال ایدیلن کله لرده « تشبیه » فکری وارسه « استعاره »،
 مشابهن باشقه بر علاقه موجودسه « مجاز مرسل » تحقق ایدر. دیر قوشاقلی
 پهلوانلردن مقصد زره کیمش عسکرلر ده کلسه بر استعاره بولمق نمکندر؛ دوشونکیز..
 بیک بتکده آلدک؛ سایه کده هپسی بر مسجده اولدی؛ چاک یرلنده اذان او قوندیغی
 ایشیتدک..

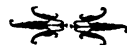
سلطان سلیمان زمانده قاچ بتکده نک جامه تحویل ایدلیکنی باقی طبیعی صایامشدر؛
 بناء علیه افاده سنک حقیقه عیناً موافق اولمسی ایجاب ایتیز؛ بیک کله سی ایچون مجازی دیلی؛
 نهایت ثولوم داوولی چاآدی؛ سن ارتحال ایتدک؛ ایلك منزك جنت بوستانلری
 اولدی.

پادشاهک وفاتی، حقیقته مملکت ایچون ولوله دن فضلہ هیجانلی بویوک بر حادثه دی؛
 ثولومه هیچ بت بیلہ چالمنسه هرکسک قولاغنه کوروتولی بر داوول تأثیری براقه حنی
 طبیعی ایدی؛ « کوس رحیل » ی بو مغابه توافق ایتسین دیبه قوللانیلمشدی. « جنان
 بوستانلری » دنیا خارجه کی عالمه عائد بر تصوردر.

اللهک لطفنه حد ایدر، متدار اولورز؛ سنی ایکی جهانده مسعود ایتدی؛ بوکون
 معزز عنوانک هم غازی هم شهید نامنی طاشیور.
 افاده سی حقیقتدر؛ ایضاحنده مشکلات چکیلر.

باقی افندی، لسانک آهنگنی حس ایدیوردی؛ مصرععلرک هروض وزنلرینه اویشمسی،
 منظومه لریمزک شکلا کالی اولنک ایله حاضر لاندی؛ شعرلرندۀ هجارتک فضلہ چکیلمه سندن
 دوغان « اماله » و لزومسز قیصالتقدن متولد « قصر » آذر؛ صنعی چوق هیجانلی
 وطاسقین ده کلدز؛ معافیۀ عادیله کده هیچ دوشمز؛ اعصابی مدهش تهیجلرله اوزون
 مدت صارصیلما یور، قانونی دورینک کله لره، وقارلی هیجانه سلطنتله حاکم بر صنعتکاری ایدی؛
 بعضی اینجه، دهرین عادتاً مرضی حسلرله خیربالانان تیره ک تأثرلی، هجرالی شاعرلرکی.
 ده کلدز؛ ایچین ایچین صیرلامایور، فلاکتلری قدرتی سیکیرلرله قارشیلایه جق غزمی
 واردر: مملکتک مختلف دیارنده هیجانه چاربان وجدانلره آغیر تأثرلری هیچ اکیلمه یه رک

توزیع ایدہ بیلپور؛ باقی، سلطان سلیمان حقندہ یازدینی بود مرثیہ «سندہ بر آزدہ ظفر دستا نلرندہ اولدینی کبی کنیش افقلره دوغرو اسکی، اصیل بریدیچری قدر پرواسز تہیجلرینی ہایقیرمشدر.

غزل

ایام عیش و بزم می خوشکواردر
 بر قاچ پیالہ نوش ایدہ لم نوبہاردر
 بوی نسیم رنگ کل و رونق بہار
 آثار فضل و رحمت پروردکاردر
 غافل کچیرمہ فرصتی کیم باغ عالمک
 کل دوری کچی دولتی ناپایداردر
 ایام زہد و موسم زرق وریا دکل
 ہنکام عیش و عشرت و کشت و کذاردر
 ضایع کچیرمہ عمری بودم کنج غمدہ کیم
 منزل کنار باغ و لب جو بہاردر
 دل زورقینی لجۃ غمدن ہوائ عشق
 البتہ بر کنارہ سورر روز کاردر
 باقی نہال معرفتک میوۃ تری
 عارف قاتندہ بر غزل آبداردر

باقی

باقی

حیاتی . — اصل اسمیله محمود عبدالباقی افندی، استانبوللورد؛ باباسی فاتح جامعده مؤذندی؛ کندی، چوجوقلغنده برسر اچ یاننده چراقلق ایدیوردی؛ صوکره مدرسه یه دوام ایتدی؛ بالاخره مملکتک رجالی صبراسنه کچن نوعی وخواجه سعدالدین افندیلر کبی ذواتک درس آرقداشی اولدی؛ تحصیللرندن صوکرده مان عین استقامتده برابر ترقی ایتدیلر. نوعی افندی شاعردر؛ مرتب بر دیوانی وار، کوزهل یازیوردی؛ «نتایج الفنون» اسملی اثرندن عصرینک مختلف مملوماتنه صلاحیتلی برقلمله اشتراک ایتدیکنی آکلایورز؛ سعدالدین افندی یه وقتنده «خواجۀ سلطان» دینوردی؛ «تاج التواریخ» ی تاریخ کتابلریمز اچینده قیمتی اثرلردن بربدر؛ باقی، آرارنده سلیک چهره لی، امتیازی، خصوصیلکی آذربینلا کبی قالمایور؛ علماً بوکسکدر؛ «شیخ احمد ابن خطیب القسطلانی» دن اؤن مقصدی حاوی اوله رق تورکجه نقل ایتدیکی «معالم الیقین فی سیره سیدالمراسین» ی ده ایلک نظرده اعتنالی بر وقوف ابله حاضر لامش بوپوک بر اثره بکزه تیبلر؛ «مولانا احمد ابن ابراهیم» ک «مشارع الاشواق والی مصارع العشاق» فی «فضائل الجهاد» اسمیله اوتوز اوچ باقی وایر قسملی برخانعه یی احتوا ایتک اوزره ۹۷۶ * ده ترجمه ایشدیر.

دوات قاپیسنده کوردیکی رسمی وظیفه ده بوپوکدی؛ آنادولو، روم ایل قاضی سکرلرکینه کچمشدی؛ حتی شیخ الاسلام سیله اولیوردی؛ «۱۰۰۸» ده وفات ایتدی.

شعرلری حقنده . — قانونی سلطان سلیمان حساً اینجه یارادلش بر پادشاهی؛ علمک، صنعتک قحنتی بیلیوردی؛ ابن کمال، ابوالسعود، معمارسانان، صقوالی، بارباروس، بحی بک . . . هپ کندی زمانده یتشدی؛ «پادشاهلغیم بر قاق برندن حظوا فرم واردر؛ بریده عبدالباقی کبی بر طبع پاک وجودی بولوب چیقاروب اعتبار ایلهدیکمدر» دیرمش . . . اوزمانی یازان بوتون تذکره محررلری باقیدن حرمت وحریتله بحث ایدیور؛ ارتخالندن بری اوچ یوزاوتوز سنه کچدی؛ خاطره سی اطرافنده حالا کوزهل بر هاله وار؛ چهره سنده اک طاطلی وقاری، باشنده شرفلی چلنکیله آلتون چرچیوه ایتنده ادبیاتیمزک بوپوک بر استادی کبی کوکلرده یاشایور.

هنوز ده چوجوقدی؛ استانبولده احمد پاشانک، نجایتیک شهرتی واردی؛ ذاتی، اسک، اختیار برشاعر نفوذبله ادبی محفللرده حرمتله دیکلنیردی؛ باقی، حضورنده بر شهرتی اووقدی؛ یاشیبله، قیافیتله متناسب بولادی؛ یازبد اتحاک فنانلغندن بحث ایتدی؛ سوزلری کنج شاعره هر درلو وقاری خیر بالایان آجی بر حقارتدی؛ مقابله فرصتی قاجیرمادی؛ ذاتینک دیوانی اچینده کی مضمه وقلی، کوزهل غزللری، اوتک عادی پارچه لردن آیره رق کوستردی؛ بر ایکی هماوره دن صوکره استاده برابر کنج اختیار، ادبیاتله اوغراشه بیلن بوتون معاصرلری اعتماد اینکله باشلادیلر. وفاتی اوزرندن هنوز اوتوز سنه کچمه شدی؛ کوکلنک انکیئلکنده یوکسک، دیک باشلی بر یکچیری آغاسی کبی حلی غرور طاشیان نفی، کندی وقارلی آهنکنده قاپاره شی بر موسیقی ارادی؛ بیلدیککنز

ادرنه شهرعی بو یا کلشن مأوامیدر ؟
آنده قصر پادشاهی جنت اعلامیدر ؟

پتيله باشلايان قصيده ،

باقى دلخسته جور فراوان اتمه دن

قصه دك اولدورمكيدر يا ناز واستغنايدر ؟

مقطعل غزله بر نظيره در .

اوزماتك نظمى ، نثرى قاتيلنى عافظه ايدىوردى ؛ افاده لرغيز سرتدى ؛ كله لك بربرينه باغلانيشنده قورواق اغنار آزدى ؛ حسلرغيزك آقيشى مانلره ، ييقيلمه لايق سدرله اوغرايوردى ؛ لسانه قولاي تصرف ايديله مزدى . دونكى سراج چراغى ، ادبى تهيچلرك واسطه لرغى حاضرلامقده بويوك بر استاد نفوذى كوستردى ؛ افاده لرغيزه دها قولالانشى بر شكل ورييوردى ؛

باقيا فنكده طوتماز كيمسه نقصاتك سنك

حمدالله طبعى موزون ، عقل ميزانى درست

ديمكنده استقباله قارشى ده حقل چيقدى .

وقارلى ، دولغون جلهلى شعرلر يازييوردى ؛ نفعى ، نظمكك آهنگنده باقيدن او لك آلهرق دها ايلرى به كچه بيله ؛ نوعى ، يحيي بك ، خيالى كچي استادلر ايجنده ياشيوردى ؛ كيمسه دن كرى قالمادى ؛ شعرينك اوصافى ، مهربانلى فضولى به بكمزه مهور : ياتيق ادالى ده كلدر ؛ ترغلىر سياه برفرياد حالنده كوكلره آجى ، ابدى هجران ماتلرى توزيع اتمه يور . مرشيه لرنده صميميدر ؛ موضوعلرغيزه علاقه دار اوليور ؛ فقط الك مؤثر ، الك حزين برلرده بيله هيچانلرغيزه حاكمدر ؛ سيكيولرينك بحرانى ، ذكاسته ، معتدل ، متوازن حسلرغيزه تحكم اتمه يور . او قوبوركن اراده بيز خلجانلرله هيچقيرقلر ايجنده بونالدينى دويماز ؛ منظومه لرى نهر ك فيضان دوره سنده اولدينى كچي ياتاغنى ده ليجه آشمش كورونمز ؛ الهامى دولغون برشاعدر ؛ فقط دائما اوغولدايان بر آهنگ آراسنده وجد ايله طاشقين ، نامتاهيلكه آتيلان حمله لرى يوقدر . حسلى اينجه لمشدر ؛ طاتلى غزاللر يازار ؛ قصيده لرنده نفعينك كيلوده اولدينى قدر ولوله ايشيدلز ؛ سوزلرى ، شاعرلر كك قدرتيله متناسباً كنيدشلر ؛ هيچانلرنده موازنه حسن ايديلير ؛ حركتلىر هپ كينزى برحساب تحتده در .

فكرلرغى ، خيالى اورنوس كوسترمز ؛ ادبى حياته بر آز سوسلو قيافته چيقار ؛ كوزلرى طبعته قارشى بك قابالى ده كلدر ؛ بهارك كوزه لككى ، حرب هيچانلرغيزى دويار ؛ قانونى سلطان سلين دورنده ياشاديفنه عايد بك بر شاهد بولنور . ديوانده عصريك طغر آوازي ، وقاره حق غروره لايق حاكيتى واردر ؛ نفعى به حق ويرمك ايجاب ايدر :

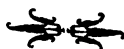
كم بيليردى شعرا اولماسه كرسابقده

دهره دولته كلوب بينه كيدن شاهانى

حشره دك آب حيات سخن باقيدر

آ كديروب زنده قيلان نام سلين خانى

نثرده علم انديشه لرى كورولور ؛ ساده لكه ، طبعيكه باقندر ؛ بونلرك برصنعت امرى كچي ادبى تحليللره تابع طوتومه سنى دوشونه مشدر . . .

ترکیب بند سمس

منم که قافله سالار کاروان غم
مسافر ره صحرای محنت و الم
حقیر باقمه بکا کیسه دن صاغمه کم
فقیر پادشه آسا کدای محتشم
سرشک تخت رواندر بکا وآه علم
جفا وجور ملازم بلا و درد حشم

نه ملک و مال بکا چرخ ویرسه ممنونم
نه ملک و مالدن آواره قیسه محزونم
اگرچه مفلس پست و محقر و دونم
داماد اوپله خیال ایلم که فارونم
کوکلده نقد وفا کنی لیک پنهانی
کوزم خزانه لعل و کهرولی فانی

حسود صوت احواله نظر قیلمز
جفا قیلور من بیچاره به حذر قیلمز
صانودکه ناله وزارم آکا اثر قیلمز
آنی مرور ایله عالمده دربدر قیلمز
زمانه ایچره مجربدر انتقام زمان
همیشه بخشی به بخشی ویرر یمانه یمان

خوشم که خامه تقدیر ایزد متعال
وجود لوحه تصویر ایدنده صورت حال
رقم قیلوب اگر ادباردر اگر اقبال
اولور تغیر آکا غیردن براصر محال
سعادت ازلی قابل زوال اولمز
کونش یر اوسته کر دوشه بایمال اولمز

عزیز حق حسد دشمن ایله اولماز خوار
 حسود حیلہ سی اقبالی ایلز ادبار
 اگرچه کلبه کاهی خزاندن آفت وار
 تدارك ایلر آکا عافیت نسیم بهار
 غرض که هرکیم اولورسه ازلده دولتمند
 محالدر ینہ آتار دولتینه کنزند

اگرچه بر نیجه کون اقتضای عالم دون
 جهانده ایلدی اقبال رایتینی نکون
 زمانه صورت احوالن ایتدی دیگر کون
 وفا خطینه قلم چکدی چرخ بوقلمون
 کنون زمانه اول احوالن پشیاندر
 اگرچه کافر ایدی حالیا مسلماندر

فضولی ایله دیکک عهد که وفا قیل کل
 یتر شکایت ایدوب ترک ماجرا قیل کل
 وجودکی هدف ناولک بلا قیل کل
 قو جفالره صبر ایلوب دعا قیل کل
 کیم اوله دوست رضایی همین سکا حاصل
 رضای دوستدر انحق تمتع ای غافل

فضولی

جناب حقك «خامه تقدیر» ی ایچی یازیلی ، رسملی برلوحیه بکمزہ بن وجودلرمیزی
 تصویر ایتدیکی زمان اقباله یاخود فلاکتہ نامزد یارادلمشددق ؛ بو، ده کیشہ مز ؛ ازلی
 سعادتک زوالی قابل ده کلدرد ، مع مافیہ بن طالعہ راضی ، موقعمدن متشکرم ؛ کونش یر
 اوستہ دوشسہده پایمال اولمایور .

بشنجی قطعہ یله بو اعتمادینی دها کوزمل افاده ایدلمش بویوروز : حقك نظرندہ عزیز
 اولان ، دشمنك حسدیله آچالہ مز ؛ حسودك حیلہ سی ، اقبالی فلاکتہ چویرہ مز ؛ واقما
 کل فدائی صوڪ بهارده صولار ، قورور ؛ فقط بهارك خفیف اسن روزکاری نہایت عافیت

کتیریر ؛ بو حیاته یکیدن کورپورور ؛ ازله سعادت نصیبی آلانک « دولته ، ضررکله مزه . آلتنجی پارچه سوله اسکی سیاه کچن کونلرینی خاطر لایور ؛ شو آچاق حیاتک مقتضای اوله رق بر خیل زمانلر ، بایراغنک اقبالی عکسنه دونمشدی ؛ دهرك قاناتلرلی احوالی ده کیشدیر یوردی ؛ بر چوق رنگ آراسنده درلو درلو کورونن بو چرخک دنیادن وفا خطنی چیز دیکنه واقف اولمشدی ؛ فقط شیمدی او ، اسکی غدرندن پشیاندر ؛ وقیله عا- تا ظالم بر کافردی ؛ بوکون شفقتلی بر مسلمان اولمشدر .

صوك قطعه ، ده رین توکلنک آجیق ایزلرینی حائزدر : عهده وفایي توصیه ایدیور ؛ فضله شکایتی آدابه موافق بولماز ؛ وجودک بلا اوقلرینه هدف اولمسنی بر نعمت صایار ؛ جفایي صبر ایله قارشیلایه رق دعا ایتمکده نجات بولور ؛ اوکا دوستک ، جناب حقل رضایي لازمدر ؛ فکر نجه حیاتهده بومکافاتدن باشقه فائده یوقدر .

منظومه ده کی تشیپلری ، استعاره لری ، آراییکیز . دردنجی پارچه نك ایلك بیتنده خامه - لوحه - تصویر - صورت کله لری برآراده قوللانیلمشدر ؛ بوکا ادبی اصطلاحاتده نه دینیور ؟

ایلك قطعه یی آکلامق ایچون دوشونیکیز : فضولی حیاتی قاناتان تأثرلری ، اوزاق یوللرده کاروان قطارلری کبی مسلسل ودواملی کورمشدر ؛ کندی انسانیته مقدر اولان بوعومی اضطرابلرک هب باشه کچور ؛ شیمدی محنت و ألم دیارینه کیدن یولک مسافریدر ؛ اوئی باشقه لرینک حقیر کورمه که حق اوله ماز ؛ نصیبی کیمسه دن نقصان ده کدر ؛ محتمم بر فقیر وقاریله پادشاهلر کبی یاشایور ؛ اونکده سلطانلر قدر داراتی واردر ؛ کوز یاشلری تحت روانی ؛ کوکله یوکسه لن آهی ، سراینده ، اردوسنده ظفرلر دالغه لانان بایراغی ؛ عمرک بوتون جفا و اذیتی ندیملری ؛ درد و بلاسی دبدبه سی اولمشدر .

ایکینجی پارچه ده یوکسک استغالی حتی بر فطره کوره ده رین غروری حس ایدیلیر ؛ چرخک ملک و مال و یرمه سندن نمون یاخود بو نوع محرومیتلردن متأثر اوله جق قدر ضعیف یاراتیلمامشدر . واقعا علی العاده حقیر حتی باباغی کورینسور ؛ لکن قارون کبی زنکینلکیله مغرور اولمغه حق واردر ؛ دوشونیلورسه کوکلنده کی وفا خزینه سی کیزلی قالدینی ایچون هایدی ثروتنه دلیل کبی کوسترک دوغرو اولماسین ؛ فقط قانیلکیله برابر کوزنده کی « خزانه لعل و کهر » ک قیمتی کورمه یورلری ؛ بو آجیلره لایق و متحمل اولمقله قارون کبی زنکینلکنی ادعا ایتمه سی حقسزمیدر ؟

اوجنجه قطعه ده حزين برتظلمی، آرادہ کندینه مؤثر بر اعتمادی وار؛ حسود حالده کی
تأثره باقاز ، خير بالار و صانبرکه محتندن يوكسلن فریادلرینك هیچ تأثیری یوقدر؛
حال بوکه حسدجیلر ، بد دعالرندن یارین دریدر قایله بیلرلر ؛ زمانك انتقامی چوق تجربه
ایدلشدر . اییلره سعادت ویرر ؛ پرواسر قناری جفا ایله قارشیلار ،
دردنجی بارچه ده نصینه راضی کور بنیور؛ مقدرانك ده کیشمه چکنه قاندر؛ باشنده
کونش کبی ذکا نوری طاشیور؛ چاموره دوشمکله جوهرینك کبرله نهمه سی ممکن ده کلدر.
فضولی ، درت یوزسنه اول یاشایوردی؛ حسلری اینجه وصیمی ایدی؛ 'حالا صیجا قلغنی
محافظه ایدیور؛ افاده لرنده کی آهنگ ، باقیده اولدینی کبی ، رسی حیانه ، کله سلطنتلرینه
یاقین ده کلدر؛ تحسلسری ده ا فضلده دین هجرانلرندن قوت آلیور : طبیعت تصویرلری
آزدر ؛ دائما کندی عالمك ، روحندن یانیق بر ادا ایله یوکسلن طاشقین حسلرك
هیجانلری دویولور ؛ کوزهللکرله عاداتا الهی تهیج لره باغیدر ؛ سسی نفیسکنکه
بکزمه یور؛ پرواسر بر یکیچری قهرماننده اولدینی کبی کور ده کلدر؛ حیاتك المریله
دولو یاشامقده وفا آرایور ، شعرلرنده ظاهراً حقیر بر توکل وادرد ؛ بونی بوکوك ، صمدانی
مزیتلرینه قانع بر دوریش کبی دوشونور؛ ترکیب بندنده اینجه حساسیتك غلبه سنه
ایساندینی اعتقادلر علاوه ایدلشدر ؛ بومنظومه ، فضولینك شعرینی ، قناعتلرینی آ کلامق
ایچون کافی ده کلدر ؛ شوغلرلرك ده کوزهللکنی حس ایتملیسکنز .

غزل

آشیان مرغ دل ، زلف پریشانکده در ؛
قاندہ اولسم ای پری ، کوکلم سنك یانکده در ! .
عشق دردیه خوشم ، ال چك علاجدن طیب ،
قیلمه درمان کیم هلاکم زهری درمانکده در ! . .
چکمه دامن ناز ایدوب افتاده لردن وهم قیل ،
کوکله آچیلمسون اللرکه دامانکده در ! .
کوزلرم یاشن کوروب شور ، ایتمه نفرت کیم بوهم ،
اول نمکدندرکه لعل شکر افشانکده در .

مست خواب ناز اونوب جمع ایت دل صدپاره می ،
 کیم آنک هر پاره سی بر نوك مژگانکده در .
 بس که هجرانکده در خاصیت قطع حیات ،
 اول حیات اهلینه حیرانم که هجرانکده در .
 ای فضولی ، شمع تک مطلق آچیلمز یانمده دن
 نابله کیم سنبلکدن رسته جانکده در ! .

فضولی

وزنی . فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

« مرغ دل » ترکیب اضافیدر ؛ تشبیهی احتوا ایدر ؛ قوش ، « مشبه به » در ؛ اصل
 کوکلدن بحث ایتک ایسته یور ؛ او حالده « آشیان » کله سی موضوع بولوندینی معنائک
 خارجنده قوللانیلمشدر ؛ چونکه « دل » ک « یووا » سی یوقدر ؛ « زلف » ایله « آشیان »
 آره سنده کی مناسبی آکلایورسکنز ؛ فقط بو حکمه « حقیقت » دییه مه یز ؛ ایلک مصراعلرک
 حاوی اولدینی مجازی دوشونکنز !

ایکنجی سطرده « بری » یه خطاب ایدیور ؛ بو ، « فضولی » نک سو کیلمی در ؛ آواده
 « استعاره مصرحه » واردر ؛ کوکلنک نره ده اولسه باشقه برینک یاننده بولونمهی
 ممکن ده کلدر ، بناءً علیه افاده یه « حقیقت » نظر یله باقیله ماز . .

ایکنجی ، اوچنجی بیتلر ، فضولینک اک کوزهل مصراعرلرنددر ؛ او ، عشقه مستغرق ،
 دهرین توکللی بر دردلی کی یاشامقده سعادت آرایور ؛ حیاتک هجرانلرنده کی آجی شعری
 دویمشدر ؛ بوزهری ایچمکدن آریله مایور ؛ تداوی ایتیه یکنز ؛ اصل ثولوم بواهتمده در ؛
 مع مافیه امال ایدلمه یی ایسته مه یور ؛ حتی بو فنا احتمالی دوشونبورکن تهدیدکاردر ؛
 افتاده لرك کوکلره آچیله جق دعاکار اللرندن ، ناز ایدن سوکیلیره قنالق کله سی مأمولدر ؛
 پریشان ، الهی عاشق لرك حزن نیازینی جناب حق قبول ایدر ، بو کونکی مراجعتک
 قیمتی بیلنمه لیدر . .

فضولینک حسلرینی مادی کله لره ، فکرله آکلاتمی ایسته یورم ؛ سز تأثرلرینی شعر
 ایچنده هیجان بوله رق دویمغه چالیشکنز . .
 دردنجی نینک ، ذوقکنزی اوقشاماق احتمالی چوقدر ؛ معناسی بویله آکلانیکنز . :

کوزلیمک یاشنی آجی کورونجه نفرت ایتمه ؛ بو زهری شکر صاچان دوداقلر کدن آلیورم ؛
 بشنجی بیتده کی مجازلره دقت ایدیکمز : « ناز او یقوسنه مست اوله رق دال ؛ هر پارچه سی
 کیریکلر بیک آیری او جلرنده قالان کوکلی بر آرایه طوبلا ! » دییور ؛ « مست خواب
 ناز ، ی ، « دل صد باره ، یی ، « نوك مژگان ، ده قالان کوکل پارچه لرینی ایضاح ایدک ؛
 آلتنجی بیتک معناسی قولایدر :

« ثولومک خاصیتی هجران کده در ؛ فراق کده کی آجیلنی دویه رق یاشایانلره حیرت
 ایدیورم ؛ « مقطع » دینلن صوک بیتنی آ کلامق کوجدر : « سنبل » « صاچ » رینه
 قوللانیلمشدر ؛ دیمک که آزاده بر استعاره مصرحه وار ؛ بونی اسکیدن هر شاعر ، عمومی
 قلیشه کی قبول ایتشدی ؛ « تاب » کله سنه ، شمع یله متناسب اولدینی ایچون حرارت
 وضیا معناسی ویرمک ده موافقدر ؛ او حالده « مقطع » بیتنی آ کلا دیغمز کی یازیورز :
 « ای فضولی ، یارک سنبل لرندن سوزوله رک روحک ایلک لرنده طوبلانان صیجاقلق
 « موم » کی مطلق یانمده ن آجیلماز . . . بو غزلک دیکر مصراع لرندن اکلا یورز ؛
 مادام که یانمشدر ؛ او حالده فضولی « شمع » کی متأثر اوله رق آرییور . . .

غزل

بنم کیم بر لب خندان ایچون کریانلغم واردر ؛
 پریشان طره لر دورنده سرگردانلغم واردر .
 باشم تحت رواندر ، تاج زرین شعله آهم ؛
 کورک کیم دولت عشقیله نه سلطانلغم واردر !
 یومولز اشک طغیانندن آنسز چشم خونبارم ،
 خیال صورت جانا نه خوش حیرانلغم واردر .
 سرشکم کور بنم ای ابر ، اوز کدن کم خیال ایتمه ،
 هوای عشقه بیک سنبجه اشک افشانلغم واردر .
 فضولی جام می ترکن قیلوب زهد ایله ققویدن ،
 قمودانایه روشندر بو کیم نادانلغم واردر !

وزنی : مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

نیم کیم بر لب خندا ن ایچون کریان لغم واردر

اصل شعرده کی حساسیتی آکلا نه مام ؛ سز کوزه لککری نی دویمغه چالیشکیز ؛ فضولینک
صنعتی خارچنده ، یالکیز مادی کله لرندن چیقاره بیلدیکم جمله لر شونلردر : بن بر « لب
خندان » ایچون آغلایورم ؛ « پریشان طره لر دورنده » هیجاندن ینم دونیور ؛ باشم
تخت روان ، شعله آهم ، آلتون تاج اولدی ؛ شیمدی بن اونک « دولت عشقیله » سلطانم ؛
آجی فیضانلردن قان یاغدی بران کوزلرم قابانه مایور ؛ بو چوق آغلایمدهون متأثر ده کلم :
پاریمک خیالنه حیران ومفتون قالمقده سعادت واردر .

ای بولوت ، بنی کندکدن آشاغی صانه ، هوای عشق ایله کوز یاشلرم سنککلدن
چوقدر ؛ فضولی ، صوفیلی قیدیله « جامی » ترک ایتدی ؛ باشقه مثال لازم ده کلدر ؛
هرکس آجیق حقیقت اوله ورق بیلورکه بن غفلتله یاشار بر جاهلم . .
بو غزلده چوق تشبیه ومجاز وار ؛ سز « لب خندان » ی ، باشک « تخت روان » ،
« شعله آه » ک « تاج زرین » اولوشی تحنیل ایدیکیز . .

غزل

بنی جاندن اوساندردی ، جفادن یار اوسانمیزی ؟
فلکدر یاندی آهمدن ، مرادم شمع یانمیزی ؟
قمو بیمارینه جانان ، دوای درد ایدر احسان ،
نیچون قیلمز بکا درمان ، بنی بیمار صانمیزی ؟
شب هجران یانار جانم ، دوکر قان چشم کریانم ،
اوپاریر خلقی افغانم ، قرا بختم اویانمیزی ؟
کل رخسارکه قارشو ، کوزمدن قانلو آقار صو ،
حییم فصل کلدر بو ، آقان صولر بولانمیزی ؟
غم پنهان دوتاردم بن ، دیدیلر یاره قیل روشن ،
دیسهم اول بی وفا بیلمن اینانورمی اینانمیزی ؟

دكدم بن سكا مائل ، سن ايتدك عقمى ژائل ،
بكا طعن ايلين غافل سنى كوركچ اوتانمزمى ؟
فضولى رند شيدادر ، هميشه خلقه رسوادر ،
صورك كيم بونه سودادر ، بو سودادن اوسانمزمى ؟

تضولى

سكا تنامه دن

... اميد تمام ايله اختيارسز دوردم و ابراز حكم ايچون متولى اوقاف حضورينه يوز
اوردم . الحق متولى ملاقاتنه فرصت دوشمدهدى و آنك دامن ملازمتنه دست نيل ايريشمدهدى ؟
اما ديوان بلاغتنه تهجم ايتدم . چون انخس اوقانده واضعف حالانده حضورلرينه
كيتدم . بر جمع كوردم : حكايتملى پريشان ... نه صفادن آنده اثر ونه صدقندن آنده
نشان وار . جمعيتلى دام حيل ، حضار مجلسلى « اولئك كالانعام بلهم اضل » حرکات
فاهموارلى مثابه سوهان روح و گلات . پرآزارلى مشابه امواج طوفان نوح ... سلام و يردم :
رشوت ده كلدر ديو آلماديلر . حكم كوستردم . فائده سزدر ديو ملتفت اولمديلر ؟ اكرچه
ظاهرده صورت اطاعت كوسترديلر . اما زبان حال ايله جميع سؤاله جواب و يرديلر ديدم :
يا ايها الاصحاب ، بو نه فعل خطا و چين ابرودر ؟ ديديلر : متصل بزم عادتير بودر . ديدم :
بزم رعايمى واجب كورمشلر و بكا برات تقاعد و يرمشلكه اوقافندن هميشه بهره مند اولم .
و پادشاهه فراغته دعا قيلهلم . ديديلر : اى مسكين ، سنك مطاللكه كيرمشلر و سرمايه تردد
و يرمشلكه مدام فائده سز جدال ايدم سك و نامبارك يوزلر كوردوب ناماليم سوزلر ايشيده سك .
ديدم : بر آتمك مضمونى نه ايچون صورت بولمز ؟ ديديلر : زوانددر ، حصولى ممكن اولمز . ديدم :
بويله اوقاف زواندسز اولورمى ؟ ديديلر : ضروريات آستانه دن زياده قاليرسه بزدن قالورمى ؟
ديدم : وقف مالن زياده تصرف ايتمك وبالدر . ديديلر : آقچه من ايله صاتون آلمشز ؟
بزم حلالدر . ديدم : حساب آلسه لر بو سلوك كنزك فسادى بولتور . ديديلر : بو حساب
قيامده آلتور . ديدم : دنيا ده دخى حساب اولور . خبرينى ايشتمشوز ، ديديلر ، آندن دخى
با كمز يوقدر . كاتبلرى راضى ايتمشوز . كوردم كه سؤاله جوابدن غيرى نسته و يرمزلر .
و بو برات ايله حاجتم روا قيلمى روا كورمزلر . ناچار ترك مجادله قيلم . و مابوس

و محروم گوشه عزلتہ چکدم . بن براتمدن اہانت کوردیکم ایچون منفعل براتم بندن
فائدہ سز عذاب کوردیکی ایچون خجل، اول شاهد مجروح کبی تقریردن پشیان، بن مدعی
کاذب کبی تشنیعدن بریشان ؛ اول آیت منسوخ کبی ممنوع العمل، بن امت منسوخ کبی
مقطوع العمل .

بن آ کافتنه ، اول بکا آفت ؛
متنفر بن آندن اول بندن !
بن آ کا غصه ، اول بکا محنت،
متنکدر بن آندن ، اول بندن !

فضولی

سلطان سلیمان اردوسلہ ، ۹۴۱ ، تاریخندہ عراق سفرینہ کیتمشدی ؛ فضولی
بغدادده ایدی ؛ پادشاهه کوزہل بر منظومہ تقدیم ایتدی ؛ احتمال کہ بو قصیدہ سنده کی
صنعتکارلغہ مکافات اولسون دیہ الہ اوقافدن برات ویرلدی ؛ استفادہ یہ حق واردی ؛
اوقاف مأمورلری وظیفہ شناس ، حقہ متبادل دہ کلدی ؛ مراجعہ قارشی ہب جفا ایلہ
مقابلہ کوریوردی ؛ آرتق صبری قیرلمشدی ؛ نشانچی پاشایہ محرومیتہ سبب اولانلرہ
دائر اوزون بر مکتوبہ مراجعت ایتدی ؛ او قودیمز پارچہ شکایتامہ نک بر قسمی دو .
بیلورسکز کہ بزم اسکی حیاتمزدہ شعرہ ، صنعتہ ، ہیجانلرہ نظم واسطہ اولیوردی ؛
نثر ، دہا زیادہ علمہ ، افکاری افادہ یہ عائددی ؛ بوصورتلہ دولت محرراتی ، بعض فنی اثرلرہ ،
تاریخ و سیاحتنامہ یازیلورودی ؛ بونلر اکثر یا پک قیصہ عبارہ لی، ہلہ ہر حالہ معناسی کوچ
آکلاشیلر کلمہ ، ترکیب و صنعی خیال کبی آغیر یوکلردن آزادہ ایدی ؛ فضولیدن اول
ادبی قیافتلہ استقبالہ کچن اک کوزہل نثر، سنان پاشانک در ؛ تضرعنامہ سی اوزون افادہ لی دہ کلدر ؛
سجعلری وارد ؛ بعض فرمانلر یا خود عاشق پاشا تاریخی قدر بسیط دینہ مز ؛ فقط
زنجیرلہ مہ ترکیلر یوقدر ؛ شکایتامہ بی دہ کوریورسکز ؛ جملہلر کوچوک و مستقل در ؛
نژدہ بر نوع قافیہ دیمک اولان سجعلرہ طرفداردر ؛ اوردوم ، دوردم ، دوشمہ دی ،
ایریشمہ دی ، ایتدم ، کیتدم فعللری ، دہا صوکرہ کی دیکر بعض کلمہلر اعتناسز یازیلہ مازہ
؛ بو ظاہری صنعی ، ذکاسیلہ ، حساسیتلہ پک کوزہل مزج ایدیور ؛ اوقاف مأمورلری
حقندہ کی محاورہ سی انفس بر تعریض و ہجو مثالی در ؛ قوتی استقبالہ دوغرو موفقیلہ ،
ظفرلہ طاشیہ جقدر .

افاده می‌یچند بر آیت کریمه وار؛ شکایتنامه‌نک اوقسمنه عابد ایضاحاتدن آکلا یورسکز؛ مقصدی بر تشبیه ایله اعتراض ایتمکدر؛ بو صورتله تعریضنه قوت ویریور؛ ادبیاتده بر محرک کندی یازیسی آراسنه بر آیت کریمه آلمه‌سندن متولد استفاده به «اقتباس» دینیر؛ بعضاً بشقه بر شاعرك مصرای یاخود بیتیه ده بر اثره آلتیر؛ بوکا «تضمین» دییورلر؛ اقتباس ایله آراسنده ماهیت فرقی یوقدر.

اسکی شاعرلرک همان هپسی عربی وفارسیده قوتلی ایدی؛ تورکجه منظومه‌لرینه بعضاً بو لسانلره عائد بر یاخود ده‌ا زیاده مصراع علاوه ایدرلردی؛ «فضولی» نک بغداد قصیده‌سنده عربی وفارسی بیتلری واردر؛ بو غزلده ایکی لسانله یازلمشدر:

وصلک بکا حیات ویرر فرقتک ممات
سبحان خالق خلق‌الموت والحیاء
هجرانکه تحمل ایدن وصلکی بولور
طوبی لمن یساعده الصبر والثبات
مهر کدر آفتاب مقاصد وسیله‌سی
ماشاء من اراد به الفوز والنجاح
دو کمن ریاض طبعمه باران شوقی
من انزل المیاء واحیی بها النبات
حق آفرینشه سبب ایتدی وجودکی
اوجبت بالظهور ظهور المسکونات
ایزد سریر حسنه سنی قیلدی پادشاه
اعلی کال ذاتک فی احسن الصفات
قیلک ادای نعت فضولی تمام قیل
کلت بالسلام وتمت بالصلاة

منظومه‌سی «ملع» در؛ تورکجه بر شعر پارچه‌سنه عربی یاخود فارسی لسانیله شاعرك کندینه عائد بر عباره علاوه ایتمه‌سندن متولد شکله «تلمیع» دینور.

فضولی

کوزنده شعله نما مهر آتشین عراق ،
 باقیشمارنده هویدا حزین بر استغراق ،
 دهایه ناصیه صافی مرکز اشراق ،
 صولوق دوداقلری پرلرزش سرود فراق ...
 اترلرنده بوسودالی چهره در ظلم ،
 بوچهره بنجه فضولی به پک مناسبدر ؛

بوچهره چهره غم ، چهره محبتدر ؛
 محبتك اوکا تأثیری برغرابتدر ؛
 سور وسودیکی هب درد ، هب مصیبتدر ؛
 صفاسی نشسته سی یوقدر ، بوتون کدورتدر .
 فضای روحنه بر ابر کریم طاریدر ،
 کولومسه بورسه امین اول که اضطراریدر !

زمان زمان قاپیلیر غملی بر تسلايه ،
 دالوب کیدر نظر قلبی لیل سودایه ؛
 دوکرسه خاکنه بر سرو نازنین سایه ،
 اولور بوروحی ایچون برنشاط بی غایه .
 بوتون امللری کوکلندن آیله مش ابعاد ،
 « نه ویرسه لر آکا شاکر ، نه قیلسه لر آکا شاد ! »

لسان حسرتی لکن شکایت افشاندر ؛
 دوشنجه فرقه ، عالم کوزنده زنداندر ؛
 جهان کلدیکنه آن بان پشیماندر .
 رفیق سفری بر بری کریاندر ؛
 اونک پنده کنز دائما خرابه لری ،
 اونک کوزیله هب آغلار کورور سیحابه لری ،

یوزنده ، شیمدی باقارسک ، امیدلر کورونور ،
 نه درامیدی ؟ او بوندن ده بی خبر کورونور ؟
 حیاته قارشى نكاهنده بر کدر کورونور ؟
 حیاتی عشقنى تمديد ایچون سور کورونور . . .
 نه وارسه عشقى ایچوندر ، اونکله در بیدار ؟
 برر لطیفه سیدر عشقنك خزانله بهار .

أسیری اولدینی حسن خیالپرورده
 چکر محاسنه پیشنده برطونوق پرده ؟
 بوتون بدایع خلقت کورونسه بر پرده ،
 دوزر قالیرینه چشمی او حسن أسمرده . . .
 او حسن أسمره مفتونانی ازلدندر ،
 اونك غمیله فضولی حیاته دشمندر .

توفیق فکر

فضولی

حیاتی . — فضولی ، اصل آدی « محمد بن سلیمان » ، دوشونه بیلیمک ذوقنی ، حاضر بر محیط آراسنده
 بو بودی ؛ وطنی اوچ مهم لسانک ملتقا سنده یدی ؛ عربی ، فارسی و تورکجه ایله مترنم شعر هیجانلرینی حس
 ایتشیدی . کوزه لالکه طاشقین محسسلرله دالغین کورینیوردی ؛ چوجوقلق دوره سی نهایتله نتیجه روحنده
 صمیمی بر محبت جنونی یانمشدی ؛ متألم نوحه لری ، اعصابنده کی تحملی مارصیوردی !
 علم و صنعت اشتیاقیله یاشامغه نامزدی ؛ کنجلیکنک رهگذاریته « جنت حدیقه لری » کی
 کوزه لر بر محفل چیمشدی ؛ ترنملرنده محرق عصبی رعشه لر دن آزادده هیچ برهوسه تمایل یوقدی ؛
 غزل لرنده کی حساس مشعله ایله کویا شهرلر ، قطعه لر متور ، وجده مستغرق بر آن کچیره جکدی ،
 قطره سنده ، موزون ترانه لرله یوکه سن ازل بر هیجان واردی . نشیده لر نده کی الهام ایله دماغلر ،
 عطره و تازه لکه مفتون اولیوردی . منظومه لرینی ادراکه ، معلوماته بیکانه ایکن یازمق ایسته به مزیدی ؛
 علمسز شعرده بقا و متانت امکافی یوقدی ؛ عصرینک هر دورلو عرفان تظاهراتنه مراق ایتمدی ؛
 حکمته ، هندسه به چالیشدی ؛ حدیث و تفسیر او قودی ؛ الهی فکر ایچنده ادبیاتی مدافعه به مساعد
 وثیقه لر بولیوردی ؛ شعر فضیلتنه « مذمت » اسنادی آغیر و فنا بر خطا ایدی ؛ کوزه لالکه ، حقیقته
 حرمشکار یاشایه جقدی ؛ مع مافیله مثبت علومک بیله مطلق اصابتی شبهه به حق انکاره لایق کورمشدی :

علم کسبيله پایه رفعت ،

ارزوى محال ايش ، آنجاى

عشق ايش هر نه وار عالمده ؛

علم ، بر قبل وقال ايش آنجاى !

ديه بك قدر روحانى قناعتله بجهزى ؛ دائما تصوف اذواقنه مستغرق دوشو نمكند نموندى ؛

كئى هشار كوردكسه آكا صون جامى ساقى ،

بمحمدالله فضولى مستدر وحدت شرابندن !

پيشنده كى اعترافك قيمتى وارد ؛ وجدانى ، الهى بر خلقك وجودينه قناعت المليله دولشدى ؛

يوكسك وده رين سؤالرينه ، حياتك معاصرى بر متفكر ذوقيله جواب آرايه بيليردى : جوهر ، نردن

فيض آلمشدى ؛ سالك دورى نه ايدى ؛ جسمارده عرضى قائم كوسترن كيم ؟ هر شينك سببى وار ،

أوت ، لكن حادثاته منشأ فكرنجى ايداعه مؤثر نروده ؛ كائنات ، علوى بر امره مدهش دورانه

باشلادى ؛ فقط بوازلى فرمانك وجودينه كى معنايه حاكميت ناصل تجلى ايدىيور ؟ ديوردى ؛ فطرتك

تكونى ايچون بر لزومه قاندى ؛ نقش اينچنده نقاشى كورمىدى ؛ خارجى عالمه عائد فكرى قويو

بر متصوف قدر متكاشدى :

حقا كه هين وجود بر در ؛

برذاته وجود منحصر در !

هكى در آنك وجود اغيار ؛

معنيد يوق ، اعتبار ايله وار !

سطر لرنده ماضينك قطعى حدوديله معين بر فلسفه متبلردى ؛ معمايه بويله واسع مسائل حضورنده

ينه بجزينى اعترافه راضى كورينوردى :

اول پرديه كيمسه راه بولاز !

اعتماديله • Agnosticimes • اينا نيردى ؟

يا كليش ادعايه مستند سطحى وفنا افكاره مقابل ساكت قاله مازدى :

صدأ نى حرام اولسون ديدك اى صوفى سالوس ،

يله ويردك خلاف شرع ايله ناموسن اسلامك ؛

بواندام ايله وجد يادن دم اورمق ايسترسك ؛

الهى ، نى كى سوراخ سوراخ اولسون اندامك !

قطعه سنده مفرط ومنور بر حقارت واردى !

صيمى بر اسلام حرارتيله متفكردى ؛ حضرت بيغمبره ، آل

رسوله قارشى متهيج حرمتله قلى ضربان ايدىيوردى ؛

فضولى ، صانع يه نك منزل مقصوده مشكلدر ؛

طوتون ، دامان شرع اجد مختار يه تيمزى ؟

پيشنده خلوصى ، حديقة السعداسنده ، نعت و مرثيه منظومه لرنده قطعى و تميز قناعى آجبق كورينوردى ؛

هنوز حياه ادراكيله يكى دوغوروردى ؛ تفكر و صنعت افقلى ، متحس تماشاسى او كنده

كنيشله مىدى ؛ تورك ، عرب و عجم ادبياته ، حسى و ذهنى بوتون تلقيره واقف اوله رق دوشونوردى ؛

بردیوان حاضرلامه‌سی تکلیف ایدلدی ؛ معظم شاهقه‌لره صعود ایچون یاشامشدی ؛ شعرلرندن متشکل برکوچوک مجموعه، قابلیتی اظهاره کافی ده‌کلدی ؛ مع‌مافیه نشیده‌لرینک دیوان حالنده جعنی موافق کورمشدی .

سیاسی حیاتنده ایکی قدوته منجذب دورلر کچردی : « بنک‌وباده » سنده جناب حقّه ورسول دیشانه حضرت علی‌یه احترامنی عرض ایندکدن صوکره

مجلس افزون بزماکه خلیل ،

چم ایام شاه اسماعیل !

آندن آسوده‌در غنی وکدا ،

خلدالله ملکه ایدا !

بیتلرینی یازیوردی ؛ باشقه دفعه پادشاهی وامراضی تبیل ایتدی ؛

مور محقرم که سراسیمه چوق کزوب ،

ناگاه بارگاه سلیمان به‌تشم !

سوزلرنده کویا اسکی آواره حیاته عائد براعترافی واردی !

ثروته ، ظاهری محتمم اعتلا‌لره قارشی مستغنی دوشونک ایسته‌یوردی ؛ ییلدیزلی برکیجه‌نک مطمئن شعری ، سنک دهرین مائیلکی بیله ، نظرلنده سسونوکلدی ؛ کندی متبیح صنعتی ایله اکتفایه قانعدی ؛

ای فلك، یوقدر لباس فقردن عارم بنم ،

اطلسکدن بیلشم اوستون محقر شالمی !

سطرلرنده، ذکاسندن مصنوع، سرمدی آبدلر کی وقور، خصوصی کلبه‌سنه راضی کوروندی ؛ ابدی حیاته مظهریتی بیلوردی :

هر جهندن فارغیم ، عالمده حاشاکیم اوله ،

رزق ایچون اهل بقاء، اهل فنانک چاکری !

دیغشدی ؛ ملک امللرندن آزاده ، یالکیز « محبت چراغنه » پروانه اولیوردی ؛ مع‌مافیه اوقاندن استفاده املیه ذکا وصنعتک مکافاتنه بدل برات آلدی ؛ ذاتا آلام ایله سیزلایان روحی ، شیمدی یکی بر عذاب ایچنده قانایوردی . آلدنکه رسمی وثیقہ‌ی کیمسه‌یه آکلانه‌ملدی ؛ یأسنه اک صوک بر پناه آرامق ایسته‌یوردی ؛ نشانچی پاشایه هر دورده ذی حیات شکایتنامه‌سنی کوندردی .

شعرینک اوصافی . — قلبی اختیار ایکن ده محبت هجرانی ایله چیرینیردی ؛ محاسنه یانیق

اشتیاقی، روحنک محرابی اولشدی ؛ اعصابنده کی تهیج، اراده‌سنی آزه‌ن بر نورانله طاشقیندی :

کوکل، یه‌تدی اجل ؛ ذوق رخ دلدار یه‌تزمی ؟

آغاردی موی سر، سودای زلف یار یه‌تزمی ؟

دیورکن صمیمی نیازی، هویتنده کی متحسس مجومه، یورغون ومطیع برمقابله کی دهرین تأثیری حاوی ایدی ؛ کیمسه‌سز بریتیم حیاتک ایکنه‌لرینه تحمل آزدی :

نه یانار کیمسه بکا آتشن دلدن اوزکه ،

نه آچار کیمسه قاپی باد صبادن غیری !

تألی، یالکز صوئوق و خائن سکوت ایچنده قانا یوردی : قارا کلن بر ماتم آراسنده صبا حله
قدر کویا ناله و فریاد ایله هیچنیردی :

سنز کیچه لر، آه و فغانم مه ایشیدی !

مصراعنه آجی ستمی دوکدی ! اضطرابنه یاقین، صیجان و شفیق بر الی نه قدر تیره ک احتیاج ایله
بکله مشدی؛ متحسر محنتنه آشنا هیچ کیمسه یوقدی ؛

چاره اومدم لعل شیرینکدن اشک تلخه ،

تلخ گفتار ایله آلدک جان شیرینم !

بیتنده اوزون حسرتله دولو برحیاتک بدبخت انکساری کیزی در !

حسنک هیجانلی حرارتلرینه استغراق ایچون قراری ، توکلی واردی ؛ بعض دفعه ده مقابل
هوساتک هجومندن متولد صدمه لرله قیریه ییلیردی :

عشق دردیه خوشم، ال چک علاجدن طیب ،

قیلمه درمان کیم هلاکم زهری درمانکده در !

دیمشکن، تحمله بجالی آرز بر تهیجه

ای هر مرض علاجنه حکم ایله ین طیب ،

بیار درد عشق اولاتک یوقی چاره سی؟

خطابنده متألم و هجراندن شفایه طالب کورونور، آجینیردی !

تأثرنده کی غلیان، روحنک حریمته صیغما یوردی ؛ آلامی، کویا سهاره بیله مؤثردی :

فلکده برق آهمدن سراسر یاندی کوکبلر !

ادعاسنه قائل اولاجق قدر مضطرب و نالان ، ایسسر کیچه لره قارشی صیلا یه رق طبیعت فوقه

چیقمهدی؛ قیر، طلوع، مهتاب، بهار کی محیطنک کوزله مناظری الهاماتنه غایه ده کلدی، حتی :

باغبان ، شمشاد ونسرنک بکا عرض ایتمه کیم

اول قد و رخساردر شمشاد ونسرنم !

ادعاسنده هر زمان ثابت قالمشدی !

کونشک نوری، آتک دجله یه انکاسی بیله هپ سوکیلیسنی یاده وسیله اولوردی :

پرتو خورشیدی صانعک یرده کیم دور فلک ،

بیره اورمش آفتابی ماه تابانم کوروب !

صوده عکس سرو صانعک کیم قویاروب باغبان ،

صویه صالمش سروینی سرو خراماتم کوروب !

پیتلری، خیالتک تصویر و محبت آوازی حائزدی؛ غنچه لر، سوکیلیسنک حسنی و « لعل خندانق »

قدر کوزله آجیله مازدی؛ هیچ بر کل فدائی، اونک « سروخرامانی » کبی ده کلدی؛ باغ لک طراوتی

قارشینده ایکنده یارینک یاشادینی معزز دیاره مفتوندی ؛ ترکسلری کورونجه الا و « بیار »

کوزلری دوشنور ، آغلاردی ؛ سنبل تماشاسندن صوکره بیله کاکلرک نازی و معطر بوکلو منه

متحسر قالیوردی !

دائما سیاه و ماتم ایچنده کچن حیانتك آخرت تأثرندن فضله، عذابنی دویاردی :
بودر فرق کوکل، محشر کونینك روز هجراندن ،
کیم اول جان دوندورر جسمه، بو جسمی آیرر جاندن !
پارچه سنده بر محنت موجوددر !

روخنده کی حرارت، سرشکنك جریانلرینه، جهانك هر درلوسیلاینه کویا مانعدی؛ کوزلرینه،
قاشنه عابده شعردن محروم فنا بر تشبیهی اوقویوروز :

تاب سوز سینهدن اکسیلمه سهدی کوز نمی،
کوز یوموب آچنجه سیلايه ويرردی عالمی :
هر کوزم بر موجیز دریادر اول دریا ایچون ،
هر قاشم در موجدن بر سر نکون اولمش کمی !

پیتلری ادبی تلقیه کوره غالباً اوزمانده صنعت تهیجیلرینه اوزاق، هر نوع فریاد، ستم، نیاز، نوازش
اینجه لکترینه بیکانه یازلشدی ! معافیله ذوقزك ایلیق الحانی ، اك زیاده فضولینك روخنده یانیور؛
نشیده لرنده کی تأثرله درت یوز سنه اك بی وفا زمانك حساسیتی ایصیندی ! حیاته، کویا بدیخت
ویریشان، ایکلیمك ایچون کلشدی؛ فغانی حسرتله صیرلایان اعصابك دائمی آشناسی اولویوردی ؛
بیچاره بن، فلک زده بن، بختی قاره بن
مصراعنده کندینی تعریف ایدیور .

بر صنم زلفته کویا که ویروبدر کوکلن
که فضولی ینه مدهوش ویریشان کورینور !

اعترافنده روخنه موافق برقیافت بولیوروز؛ غزل لرنده، لیلایوشون حکایه سنده شفته مظهریتسز، حالا
صیرلایان اینجه بر تمحسس وار؛ فسونی حاوی کوزه لاک تمایل لرنده، آجی کوز یاشیله ایشله نمش جاذب
هیجانلری تیره یور؛ کیرپیکلرینك اینجی قطره لری، هنوز کوموش پارلیتلرینی حاضردر؛ نثرده اسکي
ادبی مکتبك اك بو بوك استادی ساییله بیلیر؛ حقیقه السعداسی، شکایتنامه سی بولیاقته تحلیل اولتیلیدر.
۹۶۳ یاخود ۹۷۰ حتی ۹۷۵ تاریخمنده وفات ابتدیکته دائر روایتلر وار ؛ کربلا ده ، بکشتاشی
تکیه سنده منفوندر ...

غزل

دمبدم سیلاب وش أشك روانم چاغلار
دو کونوب طاشلرله آغلار حالمه ایرماغلر
کورونن داغلر باشنده أبر باران صافه کز
داغلر صاچن چوزوب بن خسته ایچون آغلار
سینه مك تعلیم خانه سینه کل آت تبرکی

ای کان ابرو سنکچون طبله‌لردر داغلر
 جان چقاردی محبس تندن گمند هجر ایله
 لیک زنجیر امیدی وصل دلبر باغلار
 ذاتیا فرهاد وش داغلرده فریاد ایلهدم
 ایشیدوب فریادمی کوکسن کچیردی داغلر .
 ذاتی

غزل

جان دماغینه ابروب بوی وطن
 دل دیلر کیم کورینه روی وطن
 چشمه حیواندن ای جان خوشدر
 بن غریب افتاده به جوی وطن
 نوله جاندن ایسته‌سم چون یکدر
 باغ جنتدن بکا کوی وطن
 کوکلم ایلر دائما آنی طلب
 بند اوله‌لدن بکا کیسوی وطن
 خرم اولوب جان جم سوودی صفا
 دل صبادن آله‌لی بوی وطن

جم سلطان

وزنی : فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

اجدادمزه مملکت عشقی واردی؛ اوغرنده کوله‌رک تولورلردی؛ کوکلرنده ایمان
 آتشی یانمشدی؛ لکن وطن حسلرینی هیجانله ترنم ایتمه‌دیله؛ ادبیاتمزه هان تنظیماته
 قدر بونوع تحسسلریز فیضانله دوکوله‌مش؛ جم سلطان، اوزون مدت غربتده یاشادی؛

اور و بادہ کچیردیکی هجران سنہ لرنده بد بخت اولدی ؛ احوال که بو سیبلہ « وطن » دینقلی
بر غزل یازدی ؛ افاده سی طبعیدر ؛ شعری حسرتله صبرلا مایور ؛ کوکلک یانیق حزنی ،
ده رین آجیلر کی چوق قانیلی ده کلدر ؛ غزله ساده کوزهل دینه بیلیر . . .

غزل

اول دم قنی که کعبه کویک مکان ایدی
آرامکاهی کوکلک اول آستان ایدی
اول دم قنی که سبز لک تازه طومغه
اول کلستانده یا شلم آب روان ایدی
اول دم قنی که سایه برها کی
ظل ظلیل کرد رهک سایبان ایدی
اول دم قنی که مرغ دله آستانککلک
هر کوشه مشرفی بر آشیان ایدی
اول دم قنی که صحن سرای سرور که
مردم قوافل دل و جان میهمان ایدی
اول دم قنی که مسکن ایدی آشیکک جمه
حیف که کج دی بیلمه دک اول خوش زمان ایدی

جم سلطان

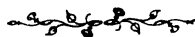

غزل

سرنامه محبتی جانانه یازمشم
حسرت رساله سن ورق جانہ یازمشم
نالشرینی درد ایله بیچاره بابلک
باد صبا ایلہ کلستانه یازمشم

زلفك حكايتنى كوكلده مثال ايدوب
 غم قصه سنى نوح بریشانه یازمشم
 رسم ایتشم کوزمده خیالیکى کویا
 نقش کارى ساغر مرجانه یازمشم
 تاب رخکله سوزینی یازارکن احمدك
 شوقكدن اودلره طوتوشوب یانه یازمشم

احمد پاش

بر منظومه سندن

چین زلفك مشكه بکز تدم خطا سن بیلمه دم
 کی بریشان سویله دم بویوز قاراسن بیلمه دم
 بن قارا طور اراق ایدم جان ویردی بویکدن صبا
 هی نه جانپرور قیامت دلربا سن بیلمه دم
 قد قیامت غمزه آفت زلف فتنه خط بلا
 آه کیم بن حسنکک بونجه بلا سن بیلمه دم
 دون طیبیه درد دلدن بر دوا صوردم دیدی
 غم بییکدن اوزکه بو دردك دوا سن بیلمه دم
 جانمه بر مرجا قیلدی ازلده چشم یار
 سویله مست اولدم که غیرك مرجا سن بیلمه دم
 . . . ایچی یاندیقندن اغلار شمع مجلس حاله
 یار اوده نیچون یاقار بن مبتلا سن بیلمه دم
 . . . قاجدی احمد خشم چشمکدن ولی بر کیمسه یه
 سایه زلفکدن اوزکه التجا سن بیلمه دم

احمد پاش

مناجات

الهی ، هر نه قدر جهد ایدوب ظاهرم معصور ایدرسم باطنم ویران . . ظاهرده . سکا هر نه قدر قولسم ایچمده هوا سلطان . . الهی ، ایمان تخمینی که قلب مزرعه سنده کندی لطفکله اگدک واسلام نهالی که کوکل روضه سنده کمال کر مکنن دیکدک ؛ دائما باران رحمت ونسیم عاطفتکله سن نشو ونما ویر ؛ هر دمدده دل کشتزارنده محبتک تخمندن غیری نسنه اکمه وروح کشتیسن وحدتک بجزندن طشره صالمه ؛ چون توحید بنیادینی سن اوردک ، خراب ایتمه وچون ایمان باغی سن دیکدک ، بی آب ایتمه . الهی ، هر نه به محبت ایدرسم سنک جاناک مرأتی وهر نه به که کوکلم ویرسم صفاتک آیاتی ! الهی ، هر نه به باقارسم آنده سن حاضر . . الهی ، هر نه بی کورسم سن ! کا ناظر . . الهی ، کیزلیسک غایت ظهور کدن . . الهی ، کورونمزسک زیاده نور کدن ! الهی ، هر نه قدر کنهاکار ایسم کر مکنن نا امید ده کلم وهر نه مقدار مجرمسم عفو کدن نومید ده کلم ؛ نه قدر کنهام چرکی وارسه اومارم ، کر مک در یایی محو ایده ونه مقدار اعمالم جور وکی وارسه امیدم اول که رحمتک صفتی عفو ایده ! الهی ، خجالت طوبراغن باشمه صاح . . الهی ، یوزم قاراسن یوزمه اورمه ! الهی ، چون بو اوده یارامازلقرم ستر ایتدک ؛ اول اوده دخی کرم سندن ! الهی ، دنیاده نعمتو که چوق غرق ایتدک ؛ آخرتده دخی نعم سندن ! الهی ، نه قدر جرم ایدرسم . رحمتک آندن آرتق . . ونه قدر ظلم ایدرسم حلمک آندن آرتق ! الهی ، بنم نه طاعتم اوله که معصیتم یویه ! الهی ، بنم نه عبادتم اوله که جهنمدن آلی قویه ! قوللقمیدر اول که بز ایلرز ؟ عبادتمیدر اول که بز ایدرز ؟ عبادت اول در کیم کوکل دائم فکرده اوله ودل ذکرده اوله . . تن مجاهده ده اوله . .

سنان پاش

اسکی نثرمن ، دهها زیاده فکر لک تبلیی ایچون یعنی معلومات ویرمک اساسنه کورمه . یازیلیردی ؛ هیجانه ، کوزه لکه اکثریا منظومه لر واسطه اولیوردی ؛ تور که دینه یاخود تاریخه دائر منشور کتابلر یازلمشدر ؛ لکن هان هیچ بری یوکسک صنعت تهیجلیرنی احتوا ایتمه یور .

فضولیدن اول الک بویوک نثر استادی اوله رق سنان پاشایی طانیورز ؛ شیمیدی بر بارچه سنی اوقودیفغز ، تضر غنامه ، سی مادی ، قاتی فکر لردن عبارت ده کلدز ؛

واقعا موضعايله متناسب آنکي نيکيله آرتماس ايديه ر؛ تدر لرلى ده چوقدر؛ فقط حس لرنده، افکارنده رعشه وا؛ اللهه قارشى ق للنگ درجه سنى دويمشدر؛ صميمى دوشونور .
عجم وعرب نزل رنده سجع کي ظاهرى تناظر لره چوق رعابت ايديليردى؛ بومراق اولردن
بزه کچدى؛ سنان پاشانک يازيلرى باشدن باشه به سطحى توازنه رعابتله ترتيب ايداشدر .

سليمان پيڤي تپي

ييلدي يم خنکاره امير سليمان آدلى اوغلنى مکتبه ويرمش؛ معلم دخى شاهراده در، آيى
تريت بولسون ديه زياده جه مشغول اولوب کوشمال ايدرمش .
برکون پادشاهزاده نك وجودى اينجمنش؛ پادشاهه ايتمش؛ - بن سئک اوغلاک ده گلي يم؟
پادشاه ايتمش که :- اوغلام سئک؛ تختک ياراشيى وسلطنتک آواييسک !
شهادت ايتمش که :- سن روم سلطاني سئک و بن سئک اوغلاک يم؛ نچون خواهيم بنى سائر
اوغلان اوشاق کي دوکوب و آياغى فالاقه به کچروب طابانمى چوبوق ايله دوکر؛ مناسب
وارميدر؟ ديدى .
پادشاه ايتدى :- يارين سئکه واريم؛ اول دانشمندم برايش قيلاييم که ايشلره
بکزه مسين !

چون صباح اولدى؛ همان پادشاه معلمه برخادم کوندرروب ديدى که :- «امير سليمانک
دماغنده خلل وار؛ فعلى آيى ده کل؛ ايمدى برآزدن وارسه کرک؛ بن سويله ديمک کي همان
کوز باش ديمه يوب خمله ايله اوزريمه سکر دروب اوغلانچقلى قووالار کي بنى قووالاسين؛
يه تيشجک بر مقدار دو قونديره سين؛ اما قى قياسين» ديه محکم تنبيه ايدوب ايصار لادى .
برآزدن سوکره پادشاه ، امير سليمانک الّه پايشوب آلوب مکتبه وتوردى؛ بو
طرفه معلم دخى ياتنه برآدب آغاچن حاضر اينمشدى .

پادشاه ، ايجرى کيروب ايتدى که :- «بره معلم ، بن سکا اوغلى او قومه ويردم؛
سن نچون بونى قول ايله برابر طه تارسک و آياغى فالاقه به کچروب دوکرک؟
دينجه همان ساعت معلم يرندن دوغرو کلوب پادشاهک کاه اتکنه وکاه دواره وکاه
يره چات چات اورده اورده مکتبدن طشره چيقاردى؛ برايكيسنى ده شهزاده به دو قونديردى
وقه لندن پايشوب چکوب مسکتنده قرار ايتديردى .

بوکره امیرسلیمان ، ناچار و کریان وزار واپسم اولوب اوقومغه مشغول اولدی .
چونکه آقشام اوه کندی ؛ پادشاه ایتدی : - ای اوغل ، خواجه کنه یاوز کشی ایش !
سنگ نوجکدن بی دخی دوکدی ؛ همان وار اذبکله اولور ؛ اوقومغه مشغول اول ! دیدی .

آمانیه لی علی بن حسین

ایران ایله توران آرسنده جنگ
آجیلدی سبز و سرخ و لاجوردی
علملر باشلرنده تاج زردی
بس ایتدی اول چری دریا کی جوش
خروشدن فلکلرده اولدی بیهوش
دمیر داغ صانکه تهره ندی یرندن
یاخود آیرلدی کوکله بربرندن
ایکی لشکر ایشدی وقاریشدی
کیریشیدی بربرینه جان ویریشدی
صانه سک معرکه عمان جوشان
مبارزلر غریوان و خروشان
قیلیجلر الله صان کیم جام پر خون
قیلارلر جرعه لردن خاکی کدکون
کیریشمش جنگ بهرام جهانگیر
صاهه سک شیرغران بولدی نخبیر
کمی نعره یله صوت وصولتیه
کمی کرز و قلیج و ضربتیه
شو دکلو ایتدی رزم و کار زاری
که اولمشدی تاتارک کوکلی زاری
روایتدرکه اوچ کون کیجه کوندوز
ایکی لشکر دخی دوندورمه دی یوز

شیخی

بعض اصطلاحات و تخریر داور

ابراهیم افندی (پچوی) . — بوغاز ایچندن ویا نه قدر عصر لرجه بزم اولان کنیش برقطه‌لق اراضیده ملی قدر تزی طاشیران بول بر فیضانله داغیلده شز؛ بو طو راق لر ، حریده ، علمده ، صنعتده یو کسه لن مستعد ذکالرک اوزون مدت بشیکی و مزار ی اولش ؛ شیمدی کتاه سز ، خاطره سز ، نسیان آرا - نده قالانلرک بر قس می علوم دینه عالمی ، شاعر ، مورخ ، معمار ، حتی حساب و هیأت بیلن متفکر لرد ی ؛ پچوی ابراهیم افندی بونلردن بریدر ؛ مجارستانک بوسنه حدودینه یاقین بر یرنده « پچه » شهرنده دوغمشدی ؛ بر تاریخی قالد ی : قانونی سلطان سلطانک سلطنتندن دردنجی سلطان مراد دورینک نهایتنه قدر دوام ایدر .

بزوقتیله برمدینک از کافی ایچنه کیرمشدک ؛ بوراده علم ، شعر و صنعت واسطه لری عربی و فارسی لسانلرنده آواریددی ؛ پچوی ابراهیم افندی بومقرر اعتیادک خارجنه حیقدی ؛ مجار منبعلرینه ده مراجعت ایتمک صورتیله بویوک بر ذکا و ابتباه اثری کوستردی . مورخلر غز آراسنده شرفی بر موقی واردر .

تاریخی مختلف جریانلری تحلیل ایندکدن صو کره عمومی بر ترکیبه تابع طو تولقی اوزره حاضر لاء مشدر . کتابتک تصنیفه هر پادشاهک دوری اساسی اولیوردی ؛ وقعه لری ، تحث ایندکلری زمانه کوره صیرالاشدی ؛ یالکز حرب و سیاست و قوعاتی یازما مشدر ؛ مطبعه نك ، بارونک ایجاد ی ، مملکتک علمه ، اعتقاده عابد بعض تطاهرائخده قیده لزوم کورمشدر . اوزمانک مالیه مأموریتلر ده موقی بوکسک برآمدی ؛ ۱۰۴۶ ده بوسنه دفتر دارلغنه تعیین اولتمشدی ؛ بر آرز دها یاشادقدن صو کره وفات اییدی .

ابراهیم افندی (متفرقه) . — ۱۶۷۴ [هجری : ۱۰۸۵] تاریخده مجارستانک ترانسیلیوانیا قسمنده ماتیا س قوروهن استمنده علم و ادبیات حامیسی بر قوال یه یشدیرن قولوژوار Koloszar شهرنده دوغدی ؛ اوزمان اوروپاده قاتولیک - پروتستان جدالی واردی ؛ چوجوقلری اوقوته رق طرفدأرقازانق ایچون ایکزمرده بر جوق علمی و دینی مؤسسه لر آچقده فائده کورمشدی ؛ فقیر بر قالو نیست غائله نك اوغلی اولان ابراهیم ده بو مکتبلرک برنده اوقود ی ؛ اون سکزیاشنده ایکن بر حریده بزه أسیر دوشدی ؛ مسلمان اولدی ؛ « رساله اسلامیه » اسمی بر کتابنده صو کره دن قبول ایندیکی یکی عالمک دینی اساسلرینی مدافعه اییدی . مملکته خدمتیله نامی ، سیاسی و علمی حیاتک تاریخنه شرفله یازلدی .

۱۱۲۸ ده بلغراد شهرینه ترجان صفتیله کونده رلدی ، دها صو کره بزه مسافر اولان اورنه مجار قرالی راقوچینک کاتلیکنی ایفا اییدی ؛ مدنی حیاتز ایچون اک بو بوک خدمتی ، یکری می سکز چلبی محمد افندی نك بالاخره صدارنه کچن اوغلی سعید افندی ايله برابر مطبعه جیلغه باشلامه سی اولدی . عز می ، همتی بو بوکدی ؛ اطرافنده بوتشبی دینه مفایر بولانلر واردی ؛ فداکارلنی آجی بر خسرانله نهایتنه بیلیردی ؛ ذاتاً صو ک دوری برکوشده سلیک چهره لی ، قیمتسز بر آدم کبی متروکچکدی ؛ عصرینک تقدیرندن زیاده استقبالک معنوی حرمتلرینه لیا بت ایچون یاشامشدی .

۱۱۵۰ تاریخده وفات ابدی ؛ قاسم پاشا اوستندن اوق میداننه کیدن بایرده کی قبرستانده مدفوندر .

احمد پاشا . — علمادن ولی الدین افندیك اوغلیدر ؛ بروسهده دوغدی ؛ اوزمانك علمه آشنا عیان هر آدمی کبی عرب وعجم ذوقله دولو بر محیط ایچنده یاشادی ؛ اسکی ادبیاتزه ایران نفوذی حاکمیدی ؛ صنعت هیجانلریزده شیرازك ، تبریزك جاذبهلرینه قایلشدق ؛ عثمانی سلطنتی هنوز تأسس ایتمک نامزد کورنیورکن قونیهدده « مولانا جلال الدین رومی » نك نوردن بر مشعله یانمغه باشلامشدی ؛ الوان چلبی « کلشن راز » ی فارسیدن ترجمه ابدی ؛ شیخی ، « خسرو و شیرین » اسملی حکایه سنی شاعر نظامیه بورجلودر ؛ فاتح دورنده بزده ایران ادیبانی پک معتبردی ؛ احمد پاشا بر شعرنده کندنی بالواسطه کستان مبدعنه بکزنمکه ممنون کورونیور :

خوش شکررئز اولور سعدی شیرازی کبی

احمدك سوزلرین اوقورسه غزلخوان مصر

معافیه عصرینك بوتون محررلرینه فائق بر صنعتکار نفوذی طاشیوردی ؛ شیخی به نظیره اولهرق یازدینی « کرم » قصیده سی ، « عوفی » اسمیه کوزله بر دیوان ترتیب ایدن فاتح سلطان محمدك کندنی حقنده کی حدتی تسکینه کافی کلشدر .

اسانه خدمتی وار ؛ اثرلرله تورکجه نك امالهدن ، قصردن ، اسکی حیاته نسبتله بر درجه دها قورتوله سنی تأمین ایدنلردن بری اولمشدی ؛ اسکی شعرلرده کوزلریزی کندنی ایچمه چوبریوردی ؛ ذکاوردن ، حساسیتیزدن یاپیش بر چنبر ایچنه کیرمشدك ؛ احمد پاشا ده اوکنده خارجی طبیعتنه کریش بر پرده آصیلی ابدی . اثرلرنده اوزمانك جمعیتنه ، محیطنك حقیقی احتراصلرینه عائد نهایت بر قاچ ایز بولنه بیلیر .

کله لرك شکلله اوغراشدینی آکلاپورز :

کوته ییچیلدی قدینه روحك « قبا » ی تن

طول « بقا » آنك كه « قبا » سی عبا ایش

دولت بهار عیشنه آلدانه کیم بو « نوش »

بر « بال » دوکه علت « نیش » « بلا » ایش

« اقبال » و وبرمه قلبکی کیم بی بقادر اول

کورمزمیسك که قلبی آنك « لابقا » ایش

پنلرنده اشارتله کوستردیکم سوزلرك ایکیشتر ایکیشتر احتوا ابتدکاری حرفلر عینیدر ؛ بوکا ، کندینكده یازدینی کبی « قلب » صنعتی دیپورلر ؛ اهمیتی بر ایش ده کلدلر ؛ بوکون ادبی کوزله لکله علاقه سی یوقدر .

احمد پاشا ، ۹۰۲ ده وفات ایتشدی ؛ بروسهده مرادیه جامی جوارنده یاپدیرمش اولدینی مدرسه یاننده مدفوندر .

احمد وفیق پاشا . — دده سی یحیی ناجی ، باباسی روح الدین افندیلر ، مملکتده علماً آبی بر محیط حاضر لایه بله جك قدرنده آداملردی ؛ اوغللرینی پارسده اوقوتدیلر ؛ اصولی دائره سندده قوتلی بر قاچ لسان اوکرندی .

سلطان مجید دورنده بز، هیچ اولمازسه حکومتجه یکی حیاته آتیلیق احتیاجنی دویوروق؛ فرانسزلی تقلید ایتک ایسته دک؛ ۱۲۶۷ سنه سنک اون طقوز رمضانده کویا « ریشلیو » نك تأسیس ایتدیکی آقاده می به بکزه تره ک بر « انجمن دانش » ک رسم کشادی اجرا اولندی . احمد وفیق باشاده اعضالنه انتخاب ایدلشدی . بالاخره یوکسک مأموریتله بکچی؛ سلطان عزیز زمانده معارف ناظری ، پارس سفیری ، ۹۳ مشروطیتنده مجلس مبعوثان رئیس ، دها سوکره ایکی دفعه صدراعظم یاخود باش وکیل اولدی .

عصره ، حقیق احتیاججه موافق ، الک معلوماتلی رجالزدن بری ایدی ؛ مستشرقلر ، علمی داغینیق ، تصنیف خارچنده بولدفلی ایچون « ده ورلش کتبخانه » دیورلردی ؛ « لهجه عثمانی » سی قیحتی بر اثریدر ؛ کوچوک تاریخ عمومیسندن اوزون مدت استفاده ایدلشدی ؛ چتایچه بیلوردی ؛ ابوالغازی بهادر خان بن عرب محمد خان « دن ترجمه ایتدیکی » اوشال شجره تورکی « وقیله شناسی افندیك چقاردینی » تصویر افکار « ک ۱۳۱ نجی نومروسندن اعتباراً تفرقه اولتفه باشلاشدی ۱۲۷۹ سنه سنده اسکی دوالفتونده « حکمت تاریخ » درسی وریوردی ؛ بواسنده بر کتابده واردر . مؤلیه رک کلیاتی تورکجه به نقل ایتیه سی کوچوک بر ایش صایله ماز ؛ تیاترویه مراقلیدی ؛ خصوصی ، رسمی حیاتی متفکرانه ، لایالی حتی غریب بر سربیتی ایچنده بکیوردی ؛ فکرلرینی آجیق سوبله مکده پرواسزدی . ۱۳۰۸ شعبانک یکریمی ایکیسنده وفات ایتدی ؛ روم ایلی حصاری قبرستانده مدفوندر .

اسحق اقدی . — ناردلیدر ؛ پدري مهتدی ایمش ؛ نرده اوقوتشلر ؛ بیلمه یوزر ؛ فقط کندی ، حیاتیزده ذکی ، ضربتی بر آدم شهرتی براقشدر ؛ مأموریتجه ترسانه ودیوان هایون ترجمانلنده ، استحکام نشا آتیده بولتمش ؛ رسمی وظیفه لرینی بر طرفه براقلم ؛ بزجه يك مهمه ایکی خدمتی وار : (۱) دورت جلدلاک « مجموعه علوم ریاضیه » سی علی العاده براقطافه بکزه مه یه ؛ هر حالده ملکتمزک علمنه بر علاوودر .

بزا اکثریا ماضیمزده هیچ فنی ، فکری حیاتی یوق ، ظن ایدیوروز ؛ دوغرو ده کل ؛ حقیقتده خطاخر ، « انتباه » دورنک فیضنی حس ایتهمک اولمش ؛ عالم افکارنک یکی ، حر بر ذکا ابله کنیشه دیدینی کوردنی ؛ مسلمانلر کویا دمیردن بر چنبر ایچنه کیرمشلردی ؛ بالخاصه غربیه چوریلن کوزلریز ، شفاف واسطهلردن محرومدی ؛ یوقسه هنوز تاریخی یازده مافله برابر اسکی دوردن قاله تاریخلریزی ، جغرافیا حتی حساب ، هیأت ، احمد وسم افندیك یازدینی ایکی بوبوک جلدلاک طبابت اثریه بکزه یین کتابلریزی کوستره بیلریز ؛ بیلورسکیز : فنک وطنی اوله ماز ؛ لکن لسانی واردر ؛ علمده ملی دیلی اعمال ایدمه یز ؛ اولجه آوروپاده « حیات فکریه » ایچون واسطه لاتینجه ایدی ؛ خلق آرمه سنده معلوماتک نفوذی محدود قالدی ؛ بزجه ده « فعالیت ذهنیه » عربجه به وفارسی به منحصر اولتجه دائماً ، هر کسدن کری بولندق ؛ اسکی متفکرلریز ، اکثریا تورکجه یازما یورلردی ؛ هله ریاضیاته ، هیأت عائد کتابلرک چوغنی عربجه وقسماده مجمعه در ؛ اسحق اقدی ، بر روایت کوره لاتینجه دن ترجمه ایتدیکی مجموعه علوم ریاضیه یی و دیگر اثرلرینی یازیورکن مملکت اویاتقی اوزره ایدی ؛ شاعر حامد بکک بوبوک باباسی عبدالحق ملانک قارده شی مصطفی بهجت اقدی ، بوفونک « تاریخ طبعی » سنی تورکجه به نقل ایدیوردی ؛ شانی زاده عطاءالله افندیك هکیملکه دأثر

برائری پېتمشدى؛ اسحق افنديك سعي منفرد برحادثه اوله رق قالمادى؛ مختلف علومه دائر اصطلاحات يولمه باشلادق؛ طيهك توركه تدريسانه قرار وىرمه سيله برآدم آتيلدى؛ (۲) اسحق افندي يانكز كتاب ترجمه سيله اكنفا اتمدهى؛ امين، ودينى توفيق و طاهر باشالره او رهبر اولدى؛ اسحق افنديك مهندس خانه باش خواجه نى مملكته پك دواملى براىز برافدى.

بعض انشآت همچون مجازه كېتمشدى؛ ۱۲۵۱ سنه سنده مكهدن استانبوله دونيوردي؛ سويشده وفات ايتدى.

تذكرة الشعرا. — اسكى ادبى حياتك اك مهم وثيقه لىنى شاعرلر كى كندى ائازنده بوله بيلير؛ معين بر دورده يه تيشن محررلر كى خصوصى حياتندن؛ منظومه لردن، زمانلر نده ناصل تاقى اولدقلرندن « شقائق نعمانيه » وديلىرى بالخاصه « تذكرة الشعرا » دينى ترجمه حال كتابلىرى بحث ايدر. بونلرده شاعرلر، اكثريا القبا تربيه له، عاشق نجيبك « مشاعر الشعرا » سنده اولدينى كېي ابجد حرفلر نيه كوره ديزيلير.

شعرا تذكرة لرى ايچنده اك جوق لطيفدين، حسن وعاشق چيليلردن استفاده ايدىيورز؛ سمي، رامز، بيانى، رياضى، قافزاده، سيلم، اسرار دده، فطين تذكرة لرى مهم اولقله برابر ايكنجى درجده قالىر. بولر، اسكى دورك برنوع « تاريخ ادبيات » كتابلىرى ايدى؛ علمى حيات حقنده اصل تاريخلردن جوق دهافضله تنقيد تظاهراتى ده حائزدرلر.

تماشا. — بزم شاعرلر مئز ايچنده اكثريا ناييده اولدينى كېي تعليمى، حكيمانه يازلش اثرلر ده حسدن، هيجاندىن زياده فكر و محاكه قدرق بولنور؛ فضوليك ايجلى، طاشقين بزم كوكلنى وار؛ حياشك ماجرالرى، بوتون وقعه و حركت، قلبك غلياني فريادلر نده ياخود ايجيه المنده كيزيلير؛ رومان، خيالى ياخود حقيقته ياقين برحيا بك صفحه لىنى احتوا ايدر؛ ترينيك ساحه سى، تصنيفى كتابك افق ايچنده محصور قالىر؛ تماشاده حس ايدن، دشون . . . بر كله ايله ياشايان قهرمانلر قارشى مزمده در؛ وقعه هنوز كچور كېي سرايديلير؛ بونده سوزدن، آهنگدن باشقه تقليدده لازمدر؛ تماشا كرلر، حقيقتى آكديران بر جبهه قارشوسنده كونا حادثه لرك صحيح اوله رق جريان ايتديكى بر محيطده بولنيور حسنى دويه بيلميلير؛ ده قوره، صحنه لوازمه بو سبيله احتياج واردر. داستانلر كى موضوعى بر آز اسرارلى ماضيدن چيقار؛ افسانه لردن، خيال جوشقونقلرندن قوت آلير. پيشنده بر جمعيتك احتراصنى، فوق العاده لكلىنى سوروكلر؛ تماشاده موضوعك كنيشلكى ماضيك كواشكلىرى ايچنده قاياران داستانه بكمزه من؛ حدودى آراسنده بر قاچ عائله ياخود اجتماعى بر صنفه منسوب انسانلر بولنور.

تماشا، عمومى مغلرله شكلا پرده لره، بولر مجلسله آريلير؛ پرده لره، Entr'acte دينلن فاصله لره بيم مستغل، موضوعك وحدتى ايچنده مسلسل بر وقعه كى حلقه سى كيدير؛ مجلس، حاصل اولان لزوم اوزريته آيريلان ياخود صحنه به كيرن اشخاصه كوره ده كيشير. « كوزهل يازيلر » ك اوچنجى جلدنده او قوديكز؛ اثر لره « وحدت » ك اخلاص ايدله سى بر خطا اولور؛ هله تماشاده حادثه لرك طولو، متوازن، حشودن آزاده بولمه سى اجمال ايديله من. هر سوز، بوتون حركتلر مر مقصدك حصونه مؤثر اولميدر.

تماشا كر كى تيارو قهرمانلر نى طايه سى ايجاب ايدر؛ اشخاصى ائى عرض و تشهير ايتك لازمدر؛

هانی بعضی قاریقاتورلر اولور؛ بر قاج چیزیکدن میدانه جانلی بر چهره چیقارنشدر؛ ایکی جله ایله ده قیسهجه بر سجههك ایلک خطلری کوسترلیدر؛ بو وظیفه اکثریا تیاترونک ابتدالرنده بر قاج مجلس ایچنده پیر .

تماشاده اطرافزده کی حادثه‌لری بلکه شعورسز مشق اتخاذ ایدرز؛ فقط بو حرکت، حیاتک، بر قویه‌سنی وجوده کیرمک اوله‌ماز؛ بر سبی: طبیعت، عیناً کاغده، مشعه‌یله کچیرله‌من؛ ثانیاً بوکا لزومه یوقدر؛ ذاتاً طبیعت سرلرخی کیزلی طوتار؛ اصل حقیقت وکوزه‌لک آتشی، کولرله اورتولور؛ صنعتکار بونلری اظهاره چالیشورکن تعدیل ایدر .

اوله تدبیرله لزوم کوررکه اصل کوسترلنکه، حس ابتدیرلکه لایق اولان هیجانک اطرافنده کی سیسلر داغیلیر؛ طبیعت، ذکی، متبیح، مراقی بر مزاج آراسندن سیر ایدیلیر؛ اورته بر سلسله قونور؛ ایلک حلقه‌لری صوگ حادثه‌له قدر باغیلیر؛ تماشا محرری کوستره‌جکی قسملری سچر؛ داغیلیمش کی دوران وقه‌لر، ایچندن کچیرلش اینجه، سحرلی برتاله یکدیگرینه ربط اولنشدر .

نتیجه احتمال که بکله‌دیککز کی چیماز؛ مؤلفک بورودیکی یول ده‌ها ماهرانه‌در؛ لکن عادی بر تصادف یاخود باباخی، صنعی بر ترتیبه نه‌ایسه‌لکه‌ده خوش ده‌کلدر؛ آلاشلی، یایه، قوف بر نتیجه، ایلک آنلر ایچون بعضی عجمیلری آووتور؛ لکن تیاترو ده‌ها اولکی وقه‌لرله روحی، صبی رابطه‌لرخی محافظه ایدره‌ک بیتیجه تأثیری آرتار؛ حتی پک ذوامل اوله‌یلیر .

بعضی طائی، کوزه‌ل ماصال اویدیرمه قابیلیتلی آدملر وارد؛ عقله کیز حادثه‌لردن مرکب ماجرالری بر آرایه طوبلار؛ جنایت ترتیبی صبرالارکه پولیسلری آلرجه اوغراشدیرمه ده‌کر؛ بویه موضوعلرله حکایه و تیاترو یازانلر آز ده‌کلدر . بونوع تماشا محرری بعضاً قهرمانلرخی قازمه کوز دککنی طاقه‌رق اوبنا‌تیرلر؛ کندی ارزولری هرشیه حاکمدر؛ اشخاصک ایچلردن کان روحی تمایللری حساب قانمازلر؛ موضوعلرنده کی تحسیرله قلملرنک هم‌آهنگ اوله‌سنی اهل ایدرلر؛ اثرلری پیستولوژی‌ده‌کل هانی بر کیفه قربان ویریلیر؛ سجه تاشالرنده ایش عکسه اولور؛ وقه‌لر غایت طبیعی بر تسلسل آراسنده جریان ایدر؛ مؤلفلری جنتده، جنایتده، هر نوع احتراصلرده علمک، ذکاتک حکمتی دیکرلر؛ اشخاصنی بر رفی موضوع کی دقتی تحلیللره تابع طوتارلر؛ فقط بواعتنا‌لرخی هرکسدن ماهرانه کیزلرلر؛ بیدرلرکه هیچ کیمسه تیاترویه درس آلتی ایچون کلز .

ذاتاً تماشاده کوزه‌لک، موضوعک احتوا ایتدیک حقیقت درجه‌سنده کلدر؛ بویه اوله‌ییدی بییط و مثبت بر شرط الزمه بونلوردی؛ اثری دوشورمکده یاخود بکشمکده کوچلک قانمازدی؛ لکن تیاترولر، اوله قاتی، مادی بر معیار ایله اولچوله‌من؛ حقیقتده مثلاً شعر و علمی تحلیل فکری، تماشاك هوای نسیمسندن حس اولنه‌ماه‌جق کی طائی، کوزه‌ل قوقولر حالنده اطرافه سزیمیلیدر؛ حیاتک مادیکی ایله اینجه تولر قدر شفاف خیاللر ک‌آبی نسبتده امتزاج ایده‌یلیر؛ تیاترو ایچون قطعی وصفی سوبله‌مک کوچدر؛ بعضی وقه‌لرک ترتیبی، تصادفه باغلی کورونور؛ خیال اونونچا‌لرینه بکزر؛ لکن قهرمانلرنده انسانه‌مخصوص، طبیعی وهر حالده سزی علاقه‌دار ایدن هیجان و احتراصلر بونلور، جاذبه‌سنه قابیلر سکز . بو دیکدرکه: اثری بکشمکسر !

آق‌تور ایچون آبی وجود، دوزکون، تمیز بر تلفظ، فکری، هیجانلری اک موافق شکلده افاده قابیلیت بناء‌علیه مؤثر، ایمانه کوره دولغون، طمان، یاخود اینجه، مرضی وشفقتلی یوموشاق برسس، قوتلی حافظه، لازم برر وصفدر؛ فقط کافی ده‌کلدر؛ صنعتکار موضوعنی، وظیفه‌سنی

آكلامى حتى سومليدر ؛ سسنة ، اوضاعه ، حسلرینه بعضاً متوازن ، معتدل ، روحى بر احتياج حاصل اولنجهده كور ، مفرط ، عصي نكن عاطفاً طبيعى برافاده قدرتى وبرمك انجاب ايدو ؛ عين زمانده باشقهسك روحنه حلول ايتكده ماهر اولقى لازمدر .

آفتورك علمى ، ادبى تربيهسى اهل ايديلنجه بوتون سبي افلاسه چيقار ؛ بوسيله قابليتى آز ، تحصيلى اكسيك بر صنعتكار صحنهده مغلوب اولور .

تيارو محروبه كلنجه او ، ايستهملى كه اثرى مطلقه ، عقله ، امكانه موافق ، خوش ، مراقلى تحسلسوه ياقين وقعه نرى احتوا ايتسين ؛ كوستره جيكي صحنه لايچنده ، سوزلرده بزرهوك رعشه لرئى بولام ؛ ممكنسه قهرمانه برك فكر لرى وماجرالرى واسطه سيله بر زمانك ، برمكسنت حياتى ، عادترى اوكره اك كوزهل شكليله سرپلسين . . .

كتابك مننده اوقوديكز : تنظيمندن اول بۇده ادبى شكليله هيچ تيارو يوقدى ؛ نامق كال نسلى ، صنعت عللك هان هر قسمنده بر آز جانلى كوروندى ؛ تأليف ، ترجمه وتطبيق صورتيله ايچه « پيس » نشر ايدلدى ؛ بونلرى تمثيل ايتك لازمدى : صحنهده اصل تماشا اثرلرندن فضله قدرتمز حيققد ؛ بوقريمز حالا دوام ايدويور . بعض ادبيات جديده محرزلى صوك ايكي سنه طرفنده مؤلف ياخود مترجم صفتيله تيارويه علاقه دار اولديلر ؛ حكومتك يارديميله ده بر « دارالبدائع » آچيلدى ؛ شناسينك « شاعر اولنمسي » ندن ، آزالنده مهم تكامل فرق اولقله برار ، جناب شهاب الدين بك « كور آبه » سنه قدر هنوز بك فضله برشي ياپيلماشسدر ؛ شو بر ايكي سنه ايچنده يازيلان ، تمثيل ايديلن بر قاچ اثرله آرتق صحنه اساني تأسس ايدويور ؛ بر (تماشا ادبياني) باشلامق احتمالى چوقدر . . .

جم سلطان . — ۱۴۶۰ (۸۶۴) تاريخنده دوغدى ؛ اون ايكي ياشنه قدر باباسى فاخت سلطان محمدك سربنده بك آنى حتى علمى وصنعتكارانه برتربيه كوردى ؛ توركيه ييلديكي قدر فارسى بهده واقفدى ؛ هرايكي لسانله مرتب برر ديوانى وار .

اولجه شهزاده لر طشهر لرده واليك ايدويورلردى ؛ جم سلطان ، بوصفته قسطنطينيه ، قره مانه كيتشدى ؛ قهرمانلى وذكاسى ايله خلق ، اطرافه طويلانيوردى ؛ باباسك وفاتندن صوكره اهلينك اعتمادينه كوه نرك سلطنت دعواسنه قالفدى ؛ فنا بر احتراصله ردوس شواليه لرينك سوقيله اوروپاده اون اوچ سنه اسارت حياتى كيچيردى ؛ اندلسه كي صوك اسلام حاكيتى اك آجى برشكلده ييقله ينى زمان روماده بولندى ؛ ذاتاً خريستيانغه عادى بر آلت اولسون ديبه قله قلعه دولاشد برليني آكلاماشدى ؛ واتيقان جوارنده اجرا ايديلن شندكلرئى قهر اوله رق كوردى ؛ آز صوكره فنا حالده خسته لاندى ؛ ۱۴۹۴ سنه سنده وفات ايتدى . بروسهده ايكنجى سلطان مراد جامنك باغچه سنده قبيله بر تره ايچنده مدفوندر .

حسلى بر شاعردى ؛ مصراعلرينك قاتيلنى آراسندن كوكلنك جهرانلرئى وديمق قابلدو ؛ على العاده فكر حالنده قالمش ، باشقه لرينك نفوذينه تابع غزالرى ده چوقدر ؛ ايتاليان والده سسنة كوندرديكي منظوم مكتوب سرت كله لردن عنبارت بولورز ؛ حال بوكه ديوانده كورمه ديكم بر غزلنك شويترينه بافكز :

طاشلرله دوكونوب بورر آب روانى كور

رحم ايمدهدى بو حلاه كون ومكانى كور

چاك ايلدى ياقه-سېنى درد ايله مسجكه
چرخك شفق يربنه يادوكديكى قانى كور
داغلر باشنده ابر فللك آغلايوب كيدر
ياخجه رعدك ايتديكى آه وفغان كور

اسكى اساطيره عائد حكايه لرده استعاره لى شعر لر كيزليرد؛ اونلر ديكچي بوركن طبيعت بزه جانلى ،
هيچانلى كورونور؛ مثلاً حقيقتده حسنز، عادى قانونلره تابع اولان ده كزلر، كويا السهلردن بربنك
احتراسلرى ايچون دالغه لانيير ؛ بيلد بريم برنوع حرب و هجوم آلتيدز ؛ باشمذك اوستنده كويا اصل
وحدت مطلقه دن باشقه برالويهت عالمى وار؛ مقدارعزه حكم ايدر ؛ مختلف السهلر كندى آرارلنده
حرب آچيلير ؛ دوكونلرى اولور ؛ شيمدى بيله بعضيلرينك سيكييرلر بيه دوقونان اسرارلى
پرى ماصاللى اسكى دورلرك يادكاريدر . بوكون بر آزدها معقول دوشونوروز ؛ فقط قاراكلى ،
ياخود مبهم كولكلر ايچنده يانان بعض هجرانلى ، حسلى ذكار ، مادى عالمى جانلانديرر ؛ طاش
پارچه لربنه ، قانى كله لره حزين ياخود نشئه لى برحيات بخش ايدر؛ اطرافزده كى اشيا بوكنى صنعتكارلرك
دهاسيله هيچانلاقمه باشلار ؛ بوسيله شعره معقول حدود آراسته آلتش برنوع اساطيره ديه بيلير...
آز اول او قود بيمز آتى مصراعلى پارچه ، بوفكرلك كوچوك برمثايلير ؛ تلاشله ، چيرپنه رق
دوكولن ، خيزلى آقان ابرماق، طاشلر اوستنده هجرانله دوكونيور؛ حيات آراسته جمده باشى
سرت قايلارله قهر اوله رق چارچمشدر ؛ سيكييرلى صبرلايور ؛ قلبى يايقدز ؛ صرحت ايدن يوق ...
متأثر اولان يالكنز اوده كلدر؛ سحر ك تازه افق ده بيرتيلمشدر؛ فللك شفقدن دوكديكى قانلره
باقك؛ بولولر، داغ باشلرند آغلايه رق غربت يللر بيه كيديور؛ يانده هايقيران كوك كورولتولر برك
فغانى ، حسرتى نه قدر آچيدر . . .

ديمك كه جم سلطان ، اطرافنده مادى شيلره برر حسن ، حزنله اورتولوبرر كوچوك رعشه
ويره بيليور. صنعتنده مستقل ده كلدر؛ اوزمان عجم نفوذى روحلر بزه حاكدي؛ اوقوتلى جريدن
كوكلى ، ادبى قورناره بيلن يوقدى ؛ ذاتاً احمد باشابه نسبتله ده چهره سى قوبوسيلر ايچنده
قالبوردى . . .

ديوان — . بوكله ، اوچ مختلف معناده قوالانييلير : (۱) شعر مجموعه سى : بالخاصه ايكي بوبوك قسمه
آبريلير ، باش طرف قصيده لرك ، اوتك كى جهت غزللرك بربدر ؛ برنجيده پادشاهه ، صدراعظمه ،
شيخ الاسلامه . . . دائر دوحه لر نهايت ماجات ونعت كى اللى منظوم لره ديكر بيه يالكنز تقدم ايدر؛ غزل
قسمى ترتيبه تابيدر : عرب القباسنه عائد صبره ايله هر حرفدن قافيه بولند بربدر ؛ بيك دانه غزل ياريكز ؛
لاعلى التعيين مثلاً « ر » ياخود « هى » قافيه لى شعر بكنز يوتسه ديوان ترتيب ايتش صايله مازسكز ؛
اركانه ، اصوله رعايت ايتك لازمدر .

(۲) دعوى ديكلشن ، دولت امورى كې مهم مسائل مذاكره اولنان ، اجراآت ايچون حكم
ويريلن مجلس ، وزرا و رجال سالونى .

(۳) نظمك برشكلى . . . ۱۳۴۵ ، نجى صحيفه به مراجعت ايديكز . . .

ذاتى . — باليكسر ايدر ؛ بزم اسكى توركو وديستان شاعر لر بزمى بر صنعتنده اصنافلى اغتش
كورده بيليرز ؛ اصولى دائره مندبه قصيده ، غزل ، ترجيع بند ، مثنوى يازانلر هب مدرسه ، تكيه
ياخود حكومت ويراى آدمليردز ؛ ذاتى حساً ايكنجى طبقه به منسوبدر ؛ شعرى آكللايشلر بيه كوره

مثلاً بافیدن کویچ آریلر ؛ فقط اولنک کی قاضیسکر ، شیخ غالب موقعنده برتکیه مرشدی ، نفی ، نابی ، ندیم ، راغب ، ضیا پاشا ، نامق کمال و عبدالحق حامد بکار توغندن ردولت مأموری ده کلدرد ؛ حتی حکیمک ، اجزاجیلی ایدن شیخی به ییله بکزه مه یز ؛ او ، کویا علی العاده خلق آراسندن چیقمش ، استابوله چیزمه جیلک ، ده صوکره فالجیلله قاریشیق برنوع عطاریق ایتمش

احمد پاشانک ، بافینک ذوقه یاقین تلقیلری حائر بویوک بردیوانی و « شمع و پروانه » اسمنده منظوم ، مثنوی شکلیله مرتب برحکایه سی وار . تورکجه نیک تکاملنده ایزلری قالشدر . لسانه تصرف ایته بی معاصر نرینک الک قدرتلیسی قدر بیلیور ، اطرافنه مؤثر در ؛ دورینک کنج صنعتکارلرینه استادلق ایدیورمش ؛ باقی ایلک دفعه او طامیش ؛ کندی یک صیجاق حسلی ، دلبر خیال لرله سرمست برشاعره بکزه مه یور . « ۹۵۳ » تاریخنده وفات ایشدر

ذهنی (بابوردلی) . — ۱۲۱۳ ده شیخ غالبک وفات ایتدیکی سنه ایچنده دوغمش ، اوزون مدت بابورددن آری برلرده ، حجازده ، عکاده ، مصرده ، استانبوله بعض وزرانک کابلیکنی ایضایده رک یاشامش ؛ « دیوانی » مطبوعدر ؛ کولنک نشسته ، هجرانلرینه عائد کوچوک برخصوصیلکی احتوا ایته یور ؛ « سرگذشتناه » ذهنی « می ده صنعتکارلغنه دلیل اوله رق کوستریلهره ؛ افاده سی قوتلی ده کلدرد ؛ حتی لسانه حاکیتی آزدر .

موضوعلرینه دائماً شخصی بر اققدن باقدینی ادعا ایدیلهره ؛ عروضه یازدینی منظومه لرنده هپ باشقلرینه تابع واسیر قالیور ؛ « کوزل یازیلر » ۲۱۱ نجی صحیفه سنده اوقودی کز شعر ی ماتلی و هیجانلیدر ؛ کوزلریز اوکنده بر عالم جانانلیور ؛ دوداقلری ، ایدیا قورومش سوکیلی آشنالری بر ده تازمه پنهانکلرله کورمه یز ؛ ییقیلان بر سرای بیله کندی انقاضیلده اولسه ایلک شکلی کی یاییله ماز ؛ اطرافزده هرشی ده کیشیور ؛ بز دونکی حتی بر ساعت اولکی آداملر ده کلز ؛ آقان صو نامتای سلسله آراسنده بر کره ده عودت ایته یور ؛ کینجکلک عزیز کولنرنده سر آزاد کین دقیقه لر ابدیت ایچنده هپ ده ریتله شرک آرتق بزدن اوزاقلاشمشدر ؛ ذهنی ، چوجوقلفنده حر یاشایوردی ، بابورددن اوزاقلرده محزون دوشونورکن اسکی حیاتی ایچون کولکی حسرتله دولاردی ؛ بوحرانله بر دفعه دوغدینی برلره قوشمش ؛ مملکتک قیرلرنده ، بابیرلرنده کندی آوازدن بر ایز ، برعکس آرامش ؛ حال بوکه آرقداشلرینک چوغی بابورد قبرستانلرینه چکیلمشدی ؛ یاشایان اسکی شن چوجوقلرک شیمدی اوموزلری چوکوک ، بلرلی پوکولمش ایدی ؛ محنتله کین زمانلرک یادی ایچون بیله کوزلرنده کولکه یوقدی ؛ ذهنی آرتق خراب ، فانی و بر ده عودتی محال اولان کولنرینه امیدسز هجرانلرله آجیدی ؛ قلبی حسرتدن یانیوردی ؛ بو کوچوک دیوانه کوز یاشلری دوکولدی ؛ شعرنده فانیلکک تسلیس مزجونللی ایجه کولکلره یادکار قالدی

۱۲۷۶ سنه سنده طربزون جوارنده اولسه کوبنده وفات ایشدر .

راغب پاشا . — ۱۱۱۰ تاریخنده استانبوله دوفدی ؛ چوجوقلفنده آبی ، نورلو بر عائله آراسنده یاشادی ؛ ذکی و حافظه لیدی ؛ عصرنده معتبر هر درلو معلوماته مراقق ایشدی ؛ وقتنک علماسنددی ؛ مختلف یوکسک برچوق مأموریت ایفاسندن صوکره صدارته کچدی ؛ سیاسی حیاتی ، وطنمزه اوزون مدت مؤثر اولدی ؛ یوسف کامل پاشانک « حکمتله حکومت » تبیینیه موافق برادره قدرتی حائر وزیرلرلندی .

یازیلرنده جرشفون بر هيجان، انچه، يانیق بر حسرت یاخودطانی بر نشئه یوقدر؛ آغیرباشلی،
تجربه کورمش، قدرتی برمتفکره بکزه یور؛ فکریلریک بر قسیمی ضرب مثل اولمشدر . . . حسی،
خیالی یوکسک، کشیش اقلره دوغرو هایتیران بر شاعر ده کلدر :

قابل ژنک اولمایان اولاز پذیرای جلا اغبرار خاطر اکسیر مسرتدر بکا
پنته بر « حقیقت » دینه بیلیر، وقارینی، استغناسنی کیزلهمه یور :

رهنا لازم ده کلدر اولاسین رهن هان خضره محتاج اولماق محض هدایتدر بکا
یتی پک آید ده افاده ایدلشددر .

چکرم کوه کران غمی قاف اولسه ولی طاق ایدر طاقتی ذره جه بار منت
مصراعیرنی بوتون کله لریله برابر نثره تحویل ایدیکز؛ راغب باشانک ینه یوقوتده، اخلاقه
عائد اوله رق قبول ایتدیکی بر قاعده جبقار. اجتماعی حیاتک حفسزلغنه قارشی فکرنی آجیق سویله یور:
اوله عزنده ادانی واعالی پامال آکلامام نیدوکنی بونده کی سرو حکمت

شو ایکی یتی پک کوزله برر تحریر قاعده سی اولمشدر؛ قنمک آغیر اصطلاحانندن شکایته حق
وارد؛ او یغون البسه یاخود سوزلرک شکلا کوزهلکی « انسانه، ادبی افاده لره یاقیشیر :

صبرر خامه صائمه اصطلاحاته بوغولقله ایدر بیچاره دائم شیوه کتایندن فریاد
حسنی بالاتر ایدر خامه دوشونجه چسبان نوعروس سخنه رونق تعیر ویرر
شاعر نابی کبی ارسال مثله میل ایدر :

أیله من ابراث حسن آرایشی بدطینتک زینت اولماز ماره اندامنده کی نفس ونکار

یتی جوق شایع بر حقیقی حاویدر . مملکتک نلردن بیقیله ییله جکنی دوشونمشدر؛ عصرینک
ساخته لکلرندن نفرت دو یو یور :

راغب، مداهنه یله ریادر زمانده دنیایی صائما جور وستمدر خراب ایدن
شعرده ذوق اکثریا حکمایه فکری قدرته نظم ایتمک انحصار ایدر؛ آجیق بر نسبتله اک
زیاده نابییه تابعدر؛ بو میانی بر پینتده کندی سویلیور :

باده صاف خیالم نشئه نابی ویرر راغب انصاف آیلهمه شعر آشنالردن بری
سفینه سی عریجه یازمشدر؛ تورکجه نثرینک شخصیلکدن حصه سی پک آز کورنیور؛ مطبوع
دیواننک باش طرفنده قسم منشائی وار؛ سجعی، معناری اوزاق خیالره باغلی، مصطلح افاده لی
صحیفه لردن متشکلدر .

۱۱۷۶ سنه سنده صدراعظم ایکن استانبولده وفات ایتدی؛ قوسقه ده کندی کتبخانه سنک
یاندیه مدفوندر .

روحی . — بغداد ایدر؛ اصل اسمی عثمانی؛ اسرارده مولویلکنه قانعدر؛ تذکره سنده
بر مدت استانبولده، قونیه ده قالدینی یازیور؛ بر ترکیب بندنک صوگ بیتندن ده آکلایور،
شامده بولنش؛ حتی اوراده (۱۰۱۴) تاریخنده وفات ایتمش . . . بزدبوانی وار؛ مؤلفی حقنده صیجاق
حسی، انکین نظری بر آدم تأثیری ویرر، شعرنده حدودی کشیش بر فکر افقی آجیق کورولور؛
روحاً درویش طبعی در؛ آواره، سر آزاد بلکه اینچندن یارالی سیاحلر کبی الهی برعاله قارشی
مجران دو یو یور. فضولی طاعتشیدی، دیورلر اثرلی بو یانیق، بو بوک همشهریسه پک بکزمه یور؛

شیوه‌سیده اوندن فرقلیدر ؛ عزالرنده ذاتی بی ، شاه و کدا صاحبی یچی بکی آکدیران بر حالی کبزلیدر .

ترکیب بندی ادبیاتمژده چوق ممتاز بر اثر نفوذی برافندی ؛ تنفس ابتدییکی هواده یاشایه بینمک ذوقنی د یقی ایستینلر چوقدی ؛ بر خیلی نظیره یازلشدر ...

سنان پاشا . — استنبولک ایلمک قاضیسی اولان خضر بکک اوغلیدر ؛ روایت کوره نصرالدین خواجه مرحوم بوبوک جدلرندن بریدر .

فاغ زمانی بزم پارلاق بر دورمزدی ؛ فناری قدر حرمته لایق عالمی ، بدرالدین سپاوی ، حاجی بایرام آنقروی ، یازنجی زاده لر کبی نفوذلو تکیه مرشدلری ده اول بهشمشدی ؛ تیمورلنک عجائب طبیعتی بر حکمیداردی ؛ قان دوکیوردی ؛ لکن علمه حرمت ایدردی . ایکی بوبوک خواجه‌سی واردی : سعدالدین تفتازانی ، سید شریف جرجانی . ایکیسی ده بزم مدرسه تحصیلمه مؤثر اولمش استادلردو ؛ بونلرک یتشیدیردیکی طلبه‌دن یاخود اثرلرنیک فیضندن استفاده اولتمشدر ؛ خواجه زاده مصلح‌الدین ، خضر بک . . . نارنجمه شرف ویرن علما صنفه کچمشدر .

بوزمانده باشقه بر عالم قولی ده اوزایور ؛ قاضی زاده صلاح‌الدین موسی آدی بر چوجوق ، ریاضیات تحصیل ایچون برنجی سلطان مراد دورنده بروسه‌دن ماوراءالنهر کیتمشدی ؛ صوکره تیمورلنکک خلفلرندن الغ بک اسمنده کی امیرک چوق التفاتی کوردی ؛ برابر پالیشه‌رق برصدخانه یامشدر ؛ کندی کتاب یازدی ؛ علی قوشچی ، شیروانی فتح‌الله افندیلر ، اونک طلبه‌سنددی ؛ بری استانبولده اوتک قسطنطینده دیره چیقمشلردی ؛ سنان پاشا هم دینی همده ریاضی جریانلره یاقین یاشامش بر متفکردی .

نثری ، « مناجات » نده کوردیکز ؛ قیصه افاده‌لیدر ؛ مثنوی طرزنده کی منظومه‌لره بکزر : جله‌لری ایکیشر ایکیشر سجملی .

الوهیت عالمی کنیش بر موضوعدر ؛ اسرارلی ده ریتلکاری احتوا ایدر ؛ نامتسای اقلرلنیک کولکده او یاندیردینی حسلر ، انسانک سیکیرلرنی صارصار ، روحلرده مدهش فیرطنه‌لر قوبار ؛ قلبر ، بعضاً مهم ، قاراکلی الهاملره قدر ایتر .

سنان پاشانک تضرعنامه‌سند بونوع غلیانلر یوقدر ؛ تحسلی آچیق معنالی کورونور ؛ سطحی دیبهمیز ؛ فکرأ ساده وطیبی جهتلی چوقدر ؛ هله منظومه‌لری علمی نصبختلی آکدیرر .

شیخی . — کوتاهیه‌لیدر ؛ ایرانه هیکیمک تحصیل ایچون کیتمشدی ؛ شعر ذوقی عجم ادبیاتک تأثیرله اینجه‌لدی ؛ یاشادینی دورک فته آشنا آداملرنددی ؛ کوز خسته‌لکارنی کچیرمک ایچون علاج صاندینی بیله اولمشدی . بر مدت کریمیان بکلرنیک خدمتته کیردی ؛ صوکره عثمانی سراینده اعتبار کوردی ؛ جلی سلطان محمدک راحتسزلفنده رأی سورولمشدی ؛ تاریخنن بیایدیککز اسمیه سولیمه : بو مولانا سنان کریمانی ، علاج برینه پادشاهک ظفر مژده‌سیله سوبندیرله‌سنی توصیه ایدتی .

سلطان مرادک تقدیرینه مظهر اولیوردی ؛ بر روایت کوره وزارتله تعلقنی دوشولمشدی ؛ لیاقتک درجه‌سنی آلامق ایچون نظامینک خسه‌سندن بر نوع امتحان کچیرمه‌سی تکلیف ایدلدی ؛ « خسرو و شیرین » حکایه‌سنی یازمه باشلادی ؛ ترجمه و نظم ابتدییکی مقداری سلطان مراده کونوردی ؛ احسانه مظهر اولدی ؛ کندی به باغیشلانان « طقوزلو » کوبنه کیدیوردی ؛ تعرضه اوغرادی ؛

هرشیئی آبدیلر؛ «خرنامه» آدی کوچوک حکایه‌سنی بووقمه مناسبتیه یازمشدی. فکرآ قوتلیدر؛ دیوانده شعر رعشه‌لری وار؛ هله «خسرو و شیرین» یی جیرانله، حیاتک مختلف تظاهراتیه دولودر:

کل ای بلبل، که هنگام چنדר
آسر صبحک نیسی صادقانه
بوکون کیم ساز و سوزده قوتک وار،
کلیر برکون قالیرسک شویله خاموش،
بیلیرسک بی وفادر دور ایام،
نکل قالیر نه بلبل نه سرانجام!

پنلرنده وقارلی آهنگ حس ابدیلر؛ دورک فانیلکندن کام آلتی ایسته‌یور؛ اسیرده کلدر: شعرلرینه کندی اعصابندن برشی قاتیور.

۸۲۶ تاریخنده وفات ایتشد؛ کوتاهی‌دهده مدفوندر.

«کوزل یازیلر» ده ۱۵ صفحه. — دردنجی کتابدن اولکی جلدلرده، صوک بوزسنه‌لک حیاتر آراسنده یازیلان ادبی آثارک مختلف اورنکلرینی کوردیکیز؛ بیلورسکیز: چوجوقلره ایلمک جغرافیا درسی و بیلورکن اولا اولردن، قومشولردن، یاشادقلری کویدن سوزده باشلانیر؛ معتدل اقلیم‌لرک هواسنه آلیشمشکن بردن‌بره خط استوا طرفلرینه آلیشوق زور تنفس ایدم‌رز.

بن‌بومثالرده کی اساسی «کوزل یازیلر» ده قبول و تطبیق ایتک ایستدم. باقکیز: اوچ‌اولکی جلدده شیمدییکی ذوق الک‌زیاده اوقشایه بیلن، آلیشیدیمز طبیعی لسانه یاقین اثرلری اوقودیکیز؛ جغرافیا درسی ایلرله‌بن برمکتبلی کی یاواش یاواش بولندیمز بردن اوزاقلاشوق؛ کندی‌اویم‌زک اطراف، اصل ادبی حدودیمز، کوله آتیلان برطاشک صوده کی تأثیر کی دائماً کینیشله‌دی؛ صیجاق ملک‌نلرک هوا سی ایچنده یاشایه بیلیمه‌نی تأمین ایتک اوزرده مسلسل، دوامل ادمان تجریه‌لرنده بولندق؛ بو حاضران، سکرنجی صنفک نهایتلرنده پتندی؛ زمانیزدن باشلاهورق ماضیه دوغرو کیدیورکن تنظیمدن صوکره کی دورک یازی‌یه عائد بوتون نوعلرنی او کرغش اولدیکیز؛ بوسبیله دردنجی کتابده برعصره یاقین زمان اول دوغان شناسی افندیکن اثرلردن باشلامقده برأس کورمه‌دم؛ اولکی جلدلرده عادتا برداغک اتکندن ذروه‌سنه دوغرو یوکسه‌لمکک چالیشوق؛ بو کتابک شیمدییکی نظمه ونثره قدر کلن قسمنده چیقیدیمز نقطه‌دن آشاغیه ایتکده استعجال ایدیوروز.

صوک یتش سکسان سنه‌لک دوره‌ده بربرندن ایچه آبری دوت درلو یازی واردر:

(۱) شناسی و نامق کمال نسلنک یکله‌شن قسمی اسکی حیاتدن آیرلدی؛ مثلاً تیاترو یازدیلر؛ غزیه‌جیلکک جاذبه‌لرینه قابیلورلردی؛ دیکک که خلقک ملی ذوقنه دوغرو کینیشله‌جک استعدادی حائز ایکی صنعتله اوغراشمقده فائده آرامشلردی؛ اسکی قاپالی نثرایله یازمق غایه‌لرینه موافقه‌کلدی؛ طبع ایدیلان اثرلرک برچوخی اورته‌یه ساده برقیافتنه چیقدی. ضیا پاشا حجا وزلرینه دوتک لزومه قالدی؛ نامق کلامک بیله مکتوبلری، دیگر اثرلرینک برقصی پک‌طبیعی، سربست حق ساده یازلشدر. مدحت افندی، هپ خلقه خطاب ایتک ایسته‌یوردی؛ اسکی سجعلی افاده مؤبدا ماضیه براقیلدی. عرب و عجم تفوذینه تابع قانق ضرورنی آزالجه ایکی بولدن کیدیله بیلیردی: (۱) شعرده، صنعتده کندیمیزی دیکله‌مک، ملتیزک درونی حیاتی دویقی ایچون عزم ایله یورومک. (۲) اجنبیلرک تأثیرینه تابع قانق، عجملری براقوب مثلاً فرانسزلری تقلید ایتک.

تاوینده کوردیکز : اون سکزنجی عصردن بری مملکتک یوسک طبقه سنده برچید وار : اوروپایی اوزون مدت بزدن آیران سدر یقیلیور ؛ عمی ، اقتصادی بین الملل جریانلر ، بزندن کچمک اوزره در ؛ عادی یاغمر سیلارینه باقکز : برچوق طاش پارچه لرینی ، آناج کوتوکلرینه برلکده سوروکلر ؛ متفوق بر مدینتک تأثیری بوندن ده قوتلدر ؛ اوکنده کیمسه دورمهاز ؛ کوری قالا نر ایچون تقلید دورمهسی باشلار ؛ تنظیمدن صوکره بکی فکرلی قوتلی بولان محررلر ، اوروپا نفوذینه تابع قالدیلر ؛ اولجه منرر برنعنه شکل ایتشدی : نظمک شکلری ده کیشدیرله یوردی ؛ حتی استعاره وتشبیه کبی شیئرلر ایچون منشأ بردی ؛ شعرلرک معنالرنده عجم ادبیاتک ، تکیه لرک کولکلهسی واردی ؛ شناسی افندی ، ضیا پاشا ، نامق کمال ، عبدالحق حامد ورجائی زاده عمود اکرم بکدر ، مثلاً شیخ غالب ، ندیم ، نابی ، نفی ، باقی وفضولی کبی تصوف ومدرسه تحصیل کورمه دیلر ؛ محیط ده کیشمشدی ؛ عربی وفارسیدن باشقه برلسان اوکر دیورلردی ؛ مثلاً فرانسزلرک تأثیری بانکه شعوریز برحاله اثرلرینه کچمشدی .

(۲) تنظیمدن صوکره ایکنجی منزل اولان « ادبیات جدیده » بو نفوذ ده یاقین بولندی ؛ اوروپایی اساسده وشکلده بکنه رک تقلید ایتدی ؛ نامق کمال نسلنک تیاترودن دویدینی ذوقه مقابل ادبیات جدیده ، رومانده فرانسزلره یاقینلاشدی .

(۳) حریت اعلان ایدیلنجه کینجلر ، اوکلرنده فکرت ، جناب شهاب الدین وخاله ضیا بکدرک آثارینی بولدی ؛ بو اوچ بو یوک محررده مکتبلره هان رقیبسز حاکم اولدیلر ؛ فقط کچیردیکمز اون ایکی سسنه طرفنده لسانک یکله شدیکی اسکار ایدیلمه من ؛ رفیق خاله بکک مملکت حکایه لرله مثلاً « بر یازک تاریخی » یاخود « صولفون دمت » آراسنده کی مسافه ، آرتق فضله اوزامشدر . هم مسأله یالکیز عربی وفارسی ترکیبلی وی عروزی براقفه انحصار ایتیهور ؛ فکر وذوق اختلافنک ده رینه شدیکی کوریورز ؛ بو کتابک تصنیفی قرارلاشدیرمق ایچون دوشونیورکن قبول ایتدیکم اوچنجی صفحه ده بودر . فقط بر دوره ماضینک نفوذدن هان آیرلهماز ؛ طیف شمسی به دقت ایدیکز : یشیل زرده بیتور ؛ بوراسی عمود بر خط مستقیمله کوستریله من ؛ صارینک باشلادینی بری بولمق کوچدر ؛ لکن هرابکی قسمده اوله بر نقطه انتخاب ایدیله ییلرکه باقجه رنک لرنک آرتق ده کیشمش اولدیفنه شبه من قالماز .

ادبیاتنزلرک بو اوچ قسمی اویله در ؛ آرالرنده بر باغ وار ؛ بری زرده بیتشدر ؛ اونه کی هانکی نقطه ده باشلار ؛ بونی ریاضی بر شکله هان آیره مايز ؛ معمایه هرسنک مستقل اوصافی تعیین اولنه ییلر ؛ کتابده مختلف فرصترلره ویریلن ایضاحاتی ذهناً ترکیب ایدیکز ؛ بر برندن فرقل جهنتری آ کلامق قولایلاشیر .

(۴) بک آجیق بر امر واقدر ؛ تنظیمدن اولکی تلقیلر صوکرده مصرأ دوام ایتدی . جماعت حیاتی یالکیز بر قوتک کوتورمهک چایشدینی استقامتده یورومز ؛ ملتیزک علمی ، ادبی تمایللری بر چوق مؤثرلره تابعدر ؛ هله ماضینک نفوذی چوقدر ؛ اسکی دورک عنعنه لرنده کی صیباقلانی دویان قبلر ایچون اوروپا تأثیرینه قایلیمق حیرته ، استهزایه وحدته لایق فنا بر بدعتدر . اعتبارلرنی کیمسه روحندن قویاروب هان آتلهماز ؛ حامدی ایلک دفعه بکنه یئله غرض واحتراض عطف ایتیه ییکز ؛ « ادبیات جدیده » اطرافنده قویان ولوله نک صیمی جهنتری آزد ده کادر ؛ احوالده آرامزده کی بعض اختلافلر برنوع تحصیل ، تربیه وتلقی فرقدن ایلری کلپور ؛ مثلاً ناجی افندی ایله اکرم بک آیری مزاجده برر استناددی ؛ اوقوملری ، دوشونجه لری باشقه استقامتلره توجه ایتشدی ؛

باشادقلری محیطلرده حتی آلدقلری عالمه تربیه‌سنده اختلاف واردی ؛ ایکسینک‌ده برطرفده « شراره ، اصطلاحات ادبیه ، فروزان ، دیگر جهته «زصمه» ، تعلیم ادبیات ، نژاد اکرم ، کبی آبری اوصافی حاضر اثرله . مؤلف اوله‌جقلری طبیعیدی .

« کوزه‌ل یازیلر ، ک دودنجی قسسی ، تنظیملادن صوکرزه ، اسکی حیاتک عمومی اعتیادلرینی محافظله ایدن شاعرلرک آثارینه عائددر .

اصل دیوان ادبیاتی اسمی ویریلن اسکی شعرلر ، یاخود حکایه ، فقره ، تاریخ ، سیاحتنامه ... کبی اثرلرحقنده کی نثرلراون طقوزنجی عصرک ایلک نصفندن ماضیه‌دوغرو دهرینشهرک ، قویولاشهرق اوزار ؛ بالخاصه شیخ‌غالب ، کافی ، راغب پاشا ، ندیم ، نعیما ، نابی ، نائی ، اولیا چلبی ، نفی ، هنوز آکلامغه فرصت بوله‌مادیم شکلده ویسی ویرکسی ، علمده کاتب‌چلبی ؛ روحی ، هرابیک‌بی ، باقی ، فضولی ، احمدوسنان پاشالر ، شیخی ، نسیمی ، عاشق‌پاشا و بونس اصره‌کبی استادلری احتوا ایدر .

بیلورسکز : ادبیات برمعناصلیه [چونکه او ، بلاغت و فصاحت حتی بعضی تهستتیک‌قاعده‌لری ، یاخود برملکت محررلرینک وجوده کتیردیکی اثرلرکجموعی معناسنده‌کلیر] دلبر ، صیباق ، دهرین‌حسارک ، ایجه ، طاشقین ، هیجانی خیاللرکقلبی ، اعصابی طاطلی طاطلی اوربرتن کوزه‌ل سوزلر و یازیلر عالنده‌افاده‌ایدلش شکلده دینیر ؛ حیانه‌هرکس عین شیئی بگنمز ؛ سیکیرلریکیزی دهشتله صارصان بروقه ، باشقلرینی کولدره‌بیلیر ؛ تهجیلریک‌خارجی مؤثرلری هیجده بر اوله‌ماز ؛ بکا کوره تازله‌لن بر کوزه‌لک نوعی ، زورله هرکسه قبول ایتدیرهم . ادبی ذوقی یاش ، تحصیل ، محیط ، یارادیلش ... فرقی ده‌کیشدره‌بیلیر : دلبر ، صیباق ، دهرین طن ایتدیکم حسلری سزک چرکین ، صوئوق ، سطحی وصیخ بوله‌کرزه مانع یوقدر ؛ ایجه ، طاشقین ، هیجانی دیدیککز خیاللری بن قایا ، ساکن و قورو کوره‌بیلیرم ، بناء علیه کوزه‌لک‌ماهیتنده ، بزه تأثیری درجه‌سنده برله‌شمه‌بیلیرز ؛ بونلرک افاده واسطه‌لرندن متولد اولان شعرلری ، حکایه و تماشالری ده هپ بردن مطلقا بگنمکه اجبار ایدیلهمه‌یز . یاشلری ، تحصیللری ، محیطلری ، یارادیلشلری ، بررینه چوق بکزه‌ینلرک بیله طبیعتدن ، بر صنعت اثرندن آلدقلری حس و ذکا حصه‌لری آره‌سنده آو چوق فرق وارددر . ادبی کوزه‌لکی بزدن آبری اذواق ایله دویانلرکده ، کندی جهه‌لرندن حق‌قازانه‌بیله‌جکلرینی قبوله‌آلیشمق ایجاب ایدر ؛ معافیله بو اختلافلرک طبیعیلکی ، بعضاً عین شیئ ایچون هرکسک کوزه‌ل دهنه‌سنه مانع اوله‌ماز .

بالخاصه اوچنجی جلدده کی یازیلرک ، دوغرو اوله‌بیلهمه‌سنده کی شرطلری ، اوصافی تعین ایدیورکن شعارمن ، صیق برانضباط‌دآره‌سنده فضله‌قاعده‌جی قالمقیدی ؛ زبرا بیلوردق که لسان ، برمکتیدن ، بر تیارخانه‌دن زیاده انتظامه ، قطعیلکه محتاجدر ؛ « تحریر » و « خطابت » قواعدینه رعایتسز یازمقده ، سوله‌مکده سلامت یوقدر ؛ لکن ذوقه ، شعر حفظه تعلق ایدن مسائلده انشاد قرته ، محسوس و هیجان توزیعنده کی مهارته ونهایت سربستی به طرفداروز .

سز کتایده ، تنظیملادن اولکی حیاتله برابر ادبیات‌ک بئن صفحه‌به‌آییردیم نمونه‌لرینی کوردیکیز ؛ اساساً شعر و حکایه‌لری تقدیر ایتکده شخصیلکیزی کوچ صافلايه بیلیرز ؛ بن‌چوق برده فکرمی اظهاره مجبور اولدم ؛ هله محررلری تدقیق ایتکه چالیشورکن « آفاق » بیله قالمه‌مادم ؛ بوصورتله حرکتک ساققلری نه‌در ؛ بونی ایضاحه لزوم یوقدر . کوزه‌لاکی آکلامقده بوله‌جغیز نسیلکک تخلیاتی دیگر صغله‌ه برافق ضروریدر ؛ سز شیم‌دیلک ایسته‌دیککیز یارچه‌ده ادبی ذوقکیزی تأمین ایتکده سربستسکز ...

✓

.

.

.

PL
231
S48
1920
v.4